NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

UDGIVEN I AARET 1878.

C. No. 4.

BERETNING

OM

SUNDHEDSTILSTANDEN OG MEDICINALFORHOLDENE I NORGE

I AARET 1875.

UDGIVEN AF

DIRECTØREN FOR DET CIVILE MEDICINALVÆSEN.

(RESUMÉ SE TROUVE PAGE IV).

C. No. 4.

Beretning

om

Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene

i Norge

1875.

Udgivet

af

Direktøren for det civile Medicinalvæsen.

CHRISTIANIA.

Trykt i det Steenske Bogtrykkeri.

1878.

Indhold.

(Table de matières).

Pag

A. Almindelig Oversigt over Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene i hele Riget 1875 . . V
(Rapport général sur l'état sanitaire et médical en Norvège pendant l'année 1875).

B. Beretning for de enkelte Overøvrighedsdistrikter 1
(Rapports spéciaux pour les différentes préfectures).

I. Christiania By 1
II. Akershus Amt 15
III. Smaalenenes Amt 21
IV. Buskeruds Amt 27
V. Jarlsberg-Laurvigs Amt. 35
VI. Hedemarkens Amt. 41
VII. Christians Amt 48
VIII. Bratsbergs Amt. 55
IX. Nedenæs Amt 62
X. Lister-Mandals Amt 69
XI. Stavanger Amt 75
XII. Søndre Bergenhus Amt 82
XIII. Bergens By 89
XIV. Nordre Bergenhus Amt 95
XV. Romsdals Amt 102
XVI. Søndre Trondhjems Amt 113
XVII. Nordre Trondhjems Amt 121
XVIII. Nordlands Amt. 130
XIX. Tromsø Amt. 139
XX. Finmarkens Amt 146

C. Oversigt over Husdyrenes vigtigste Sygdomme m. V. i 1875 154
(Compte rendu des maladies principales des animaux domestiques etc. pendant l'année 1875).

D. Bilag (Des appendices) 164
1. Medicinalberetning for 1875 af Cand. med. Thoresen i Eidsvold 164
2. Om de hygiæniske Forhold i Kins Lægedistrikt (af Distriktslæge U. J. Høst's Beretning) 167
3. Om Cerebrospinalmeningit i Levangers Lægedistrikt (af Distriktslæge W. Dietrichsons Beretning) 168
4. Om Senjens Nikkelværk (af Værkslæge P. Hirsch's Medicinalberetning) 170
5. Hygiæniske Forhold i Sydvarangers Lægedistrikt (af Distriktslæge Thams's Medicinalberetning) 171

Pendant l'année 1875 l'état sanitaire du Royaume était, en général, moins favorable que d'habitude. Quant aux maladies épidémiques, qui ont le plus contribué à provoquer cet état moins satisfaisant, il faut citer en premier lieu la pneumonie et la scarlatine, qui ont régné dans le Royaume presque tout entier. La diphtherite s'est principalement repandue dans les préfectures de Smaalenene et de Jarlsberg-Laurvig; la variole s'est manifestée comme épidémie dans les préfectures de Buskerud et de Stavanger. Les maladies catarrhales et les affections gastriques aiguës ont été fréquentes, tandis que la fièvre typhoïde, la coqueluche et notamment la rougeole ont diminué de fréquence. Le chiffre des cas connus des maladies aiguës épidémiques *) a été de 98 253.

Pour 96 032 des cas de maladies épidémiques ci-dessus nommés la repartition par mois est indiquée; de ce nombre 30 193 tombent au premier quartier de l'année, 20 639 au second, 18 387 au troisième et 26 813 au quatrième.

En 1875 la mortalité, calculée d'après la population moyenne présumée de l'année, soit 1 807 306 individus, a été de 18,78 sur 1 000 (non compris les mort-nés, ceux-ci compris de 19,82 sur 1 000). Les nombres correspondants de l'année précédente étaient 18,18 (ou de 19,28). Le nombre des décès a été de 33 949, celui des morts-nés de 1875. Le nombre des naissances (56 287) a dépassé celui des décès de 22 338.

Parmi les 14 556 décès, dont les médecins ont indiqué la cause **), les maladies suivantes ont provoqué le plus grand nombre: la phthisie et les tubercules pulmonaires (2 095), la pneumonie (1 834), la méningite cérébrale et les convulsions de l'enfance (1075), la décrèpitude (879), la scarlatine (772), les maladies cancéreuses (624), la bronchite aiguë (593), la diarrhée et le choléra simple (566), la fièvre typhoïde (418), l'hydropisie et la maladie de Bright (383), l'apoplexie cérébrale (379), les maladies organiques du coeur (351), la bronchite chronique (323), la diphtherite (253).

Le nombre total de décès des lépreux (Spedalske) était de 202; dans 164 de ces cas la Spedalskhed (Eléphantiasis des Grecs) a été indiquée comme cause de mort. Par suite d'accidents malheureux ont encore peri 1098 et par suicide 144.

Le nombre des hôpitaux ordinaires était de 44; dans 41 de ces hôpitaux il a été traité 8817 malades, dont 6925 sont sortis et 843 sont décèdés: une mortalité de 10,9 sur 100. Dans 10 hospices d'aliénés ont été traités 1546 individus.

L'administration médicale du pays se trouvait divisée en 140 districts civils. Le nombre total des médecins autorisés était de 481. La vaccination a été pratiquée sur 46917 individus soit par les médecins soit par des aides-vaccinateurs, dont le nombre était de 597. Il y avait 625 sages-femmes examinées. Le nombre des pharmacies était de 71.

---

*) voir le tableau No. II et III pag. VII et X.
**) voir le tableau No. XXXVII pag. XLII.

A. Almindelig Beretning

om Sundheds- og Medicinalforholdene i Riget for Aaret 1875.

Sundhedstilstanden i Riget var i Forhold til det sædvanlige i det Hele mindre gunstig. Sammenlignet med det foregaaende Aar har Antallet af epidemiske Sygdomstilfælde været større i Christiania, Christiansands og Bergens Stifter, væsentlig betinget af stærkere Optræden af epidemiske Sygdomme i Christiania By, i Smaalenenes, Bratsberg og Nedenæs Amter samt i Bergens By; nogen, men mindre betydelig Tilvæxt viser sig i Buskeruds og søndre Bergenhus Amter, Formindskelse af Tallet i Rigets øvrige Stifter og Amter, navnlig i de oplandske Amter, Stavangers, søndre Trondhjems Amt samt hele Tromsø Stift. De hyppigst optrædende epidemiske Sygdomme vare de katarrhalske og gastriske Tilfælde, dernæst Lungebetændelse og Skarlagensfeber, hvilke to Sygdomme havde betydelig Udbredning inden Riget. Diphtherisk Svælgbetændelse havde epidemisk Udbredning i Smaalenenes og Jarlsberg-Laurvigs Amter. Børnekopper forekom epidemisk i Buskeruds og Stavangers Amter. Mæslinger, der i de to foregaaende Aar havde havt betydelig Udbredning, var kun lidet udbredt, ligesom Typhoidfeber og Kighoste ogsaa sees at være noget aftaget. Af 98 253 opgivne Tilfælde haves Opgaver for 96 032 over Tiden paa Aaret for deres Optræden, nemlig i:

1ste Kvartal	30 193	3die Kvartal	18 387
2det —	20 639	4de —	26 813.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde 33 949 eller 18,78 pro mille af den beregnede Folkemængde ved Aarets Midte, hvilket er den største Dødelighed i Riget siden Aaret 1862, da der døde 32 502 eller 19,98 pro mille. De Dødes Antal er i og for sig større end i noget foregaaende Aar i dette Aarhundrede og overgaaes i Tidsrummet 1736—1793 alene af Aarene 1742 og 1773, der henholdsvis havde 43 710 og 34 797 Døde. Dødeligheden i Aaret overstiger Middeldødeligheden i de tre sidste Femaar (1861—1865, 1866—1870, 1871—1875) med henholdsvis 0,24 pro mille, 1,37 pro mille og 1,33 pro mille.

Sammenlignet med Middeltallet af Døde i Femaaret 1871—1875 (31 048) viser Aaret 1875 en Forøgelse af de Dødes Antal med 2 901 eller 9,34 pCt., sammenlignet med Antallet af Døde i 1874 en Forøgelse af 4,46 pCt. og med Antallet af Døde i 1873 en Forøgelse af 13,9 pCt.

Dødeligheden i Riget overstiges i Christiania Stift med 1,81 pro mille, i Christiansands Stift med 0,94 pro mille, i Tromsø Stift med 0,45 pro mille og i Bergens Stift med 0,33 pro mille. Den mindste Dødelighed er i Hamars og Tromsø Stifter, henholdsvis 2,91 pro mille og 2,57 pro mille mindre end Rigets.

Sammenlignes Dødeligheden i Amterne med Rigets, overstiger denne Rigets med følgende Antal pro mille: Bergens By 8,32 pro mille, Christiania By 5,38 pro mille, Finmarkens Amt 7,41 pro mille, Smaalenenes Amt 4,40 pro mille, Lister-Mandals Amt 2,71 pro mille, Nedenæs Amt 2,28 pro mille. Amternes Dødelighed i Forhold til Rigets er mindre i Christians Amt (3,92 pro mille), nordre Bergenhus Amt (3,46 pro mille), nordre Trondhjems Amt (3,19 pro mille), søndre Trondhjems Amt (2,44 pro mille) Romsdals Amt (2,18 pro mille), Hedemarkens (1,93 pro mille), Buskeruds Amt (1,55 pro mille). I de øvrige Amter er Forskjellen ubetydelig.

Sammenlignet med Aaret forud er Dødeligheden steget stærkest i Bergens Stift; uagtet den var betydelig mindre i nordre Bergenhus Amt, var den nemlig saameget

større i Bergens By og søndre Bergenhus Amt (henholdsvis 6,00 pro mille og 4,63 pro mille flere Døde end Aaret forud); derefter kommer Christiansands Stift; her var Dødeligheden tiltaget i alle Amter, men væsentligst i Nedenæs og Bratsberg Amter (henholdsvis 2,65 pro mille og 1,27 pro mille flere end Aaret forud). Efter Christianssands kommer Christiania Stift, hvor kun Buskeruds Amt viser aftaget Dødelighed, mens den er øget i Akershus og Smaalenenes Amter (med henholdsvis 2,20 pro mille og 1,06 pro mille). Derefter Tromsø Stift, hvor Dødeligheden i Finmarkens Amt er tiltaget med 2,18 pro mille, i Nordlands Amt med 0,68 pro mille; i Tromsø Amt er den derimod ubetydeligt mindre end Aaret forud. Aftaget er Dødeligheden i Forhold til det foregaaende Aar i Trondhjems Stift (0,87 pro mille) væsentligst i søndre Trondhjems Amt (2,18 pro mille), samt Hamar Stift, hvor aftagende Dødelighed har fundet Sted i Christians Amt (1,87 pro mille), mens Hedemarkens Amt viser lidt Tiltagen (0,77 pro mille).

I Tabel I gives en Oversigt over de Dødes Antal i 1875 og over deres Forhold pro mille til den beregnede Befolkning ved Aarets Midte med Fordeling paa Rigets Stifter og Amter tilligemed de tilsvarende Forholdstal for hvert af Aarene 1874 til 1871 og Femaarene 1866—1870 og 1871—1875.

Dødeligheden i 1875 i Forhold til Folkemængden og tidligere Dødelighed.

Tabel I.	Beregnet Folkemængde i Midten af 1875.	Antal Døde i 1875.	Døde af 1 000 Levende.						
			1875.	1874.	1873.	1872.	1871.	Femaaret 1871—75.	Femaaret 1866—70.
Riget	1 807 306	33 949	18,78	18,18	16,84	16,75	16,92	17,45	17,41
Christiania Stift	487 461	10 039	20,59	19,86	17,82	16,67	16,92	18,36	19,16
Hamars —	235 542	3 738	15,87	16,40	14,84	13,32	13,96	14,83	14,97
Christiansands —	348 904	6 879	19,72	18,54	17,94	18,63	19,28	18,68	18,88
Bergens —	286 224	5 470	19,11	17,21	16,51	15,38	16,68	17,05	15,66
Trondhjems —	269 665	4 371	16,21	17,08	15,89	17,26	16,03	16,49	15,25
Tromsø —	179 510	3 452	19,23	18,53	16,65	18,79	18,11	18,12	19,51
Christiania By	76 042	1 837	24,16	23,73	22,63	21,41	18,68	22,17	22,39
Akershus Amt	113 784	2 289	20,11	17,91	17,99	16,93	16,37	17,73	18,52
Smaalenenes —	107 368	2 489	23,18	22,12	16,98	15,09	17,18	19,00	18,50
Buskeruds —	101 372	1 747	17,23	18,51	17,11	16,28	15,82	16,66	18,88
Jarlsberg-Laurvigs Amt	88 895	1 677	18,86	17,90	15,40	14,92	17,08	16,85	18,74
Hedemarkens —	119 802	2 018	16,85	16,08	14,20	13,14	14,22	14,95	15,76
Christians —	115 740	1 720	14,86	16,73	15,51	13,51	13,69	14,77	14,18
Bratsbergs —	83 232	1 544	18,59	17,28	17,49	17,42	17,04	17,41	19,98
Nedenæs —	75 378	1 588	21,06	18,41	19,47	17,29	18,26	18,83	20,79
Lister-Mandals —	76 980	1 655	21,49	20,96	20,48	20,59	19,97	20,59	20,15
Stavangers —	113 314	2 092	18,46	17,89	15,43	19,03	21,19	18,20	15,96
Søndre Bergenhus —	121 206	2 494	20,57	15,94	16,31	16,55	17,27	17,31	15,12
Bergens By	33 841	917	27,10	21,10	25,50	24,42	23,28	24,41	21,06
Nordre Bergenhus Amt	86 374	1 323	15,32	18,59	15,55	12,79	14,46	15,43	14,80
Romsdals —	116 449	1 933	16,60	15,85	14,38	14,63	14,87	15,31	15,01
Søndre Trondhjems —	115 943	1 894	16,34	18,52	17,39	19,52	16,80	17,60	16,31
Nordre — —	82 076	1 280	15,59	15,71	14,23	15,67	14,99	15,30	14,10
Nordlands —	102 277	1 872	18,30	17,62	16,54	19,85	17,01	17,69	16,96
Tromsø —	53 292	943	17,69	17,80	15,86	15,48	16,88	16,68	19,41
Finmarkens —	23 941	637	26,19	24,01	18,82	21,58	25,41	23,15	30,77

Veirliget. Vinteren 1874—75 var i hele Riget ualmindelig kold, afløstes i det Søndenfjeldske med mild, tør Vaar, mens denne i det Nordenfjeldske var kold og regnfuld; det samme Forhold fandt Sted for Sommerens Vedkommende, der fra de oplandske Amter skildres som sjelden tør; udover Høsten og Vinteren opstod i disse Amter enkelte Steder Vandmangel.

Aarets Høst gav, hvad Kvantiteten angik, et Middelsaars Udbytte; det Indhøstedes Kvalitet var næsten overalt fortrinlig. Medens et vigtigt Fiskeri, nemlig Storsildfisket udeblev, faldt de forskjellige Torskefiskerier i Aarets Løb ganske usædvanlig rige.

Tabel II (næste Side) giver en Oversigt over samtlige af Lægerne opgivne Tilfælde af epidemiske Sygdomme og Dødsfald af disse med Fordeling paa Rigets Stifter og Amter.

Tabel III (Side X) viser behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme i Riget med Fordeling paa Tid, Kjøn og Alder, samt de enkelte Sygdommes Forhold i Procent til samtlige behandlede epidemiske Sygdomme tilligemed Dødsprocenten for hver af samme.

Tabel XXXVIII (i Slutningen af den almindelige Oversigt) viser de af Lægerne behandlede epidemiske Sygdommes Fordeling paa de enkelte Maaneder inden Lægedistrikterne.

Af **typhøse Febre** er opgivet det mindste Antal siden Aaret 1856. Dødeligheden er i indeværende Aar lidt større end i de nærmest foregaaende. Efter Forekomsten inden Rigets Stifter vare disse Sygdomme hyppigst i Tromsø og Bergens Stifter; sjeldnest i Christiansands og Hamars Stifter.

Inden Amterne forekom disse Sygdomme hyppigst i Tromsø Stifts Amter (næsten lige inden alle); efter disse vise Buskeruds og Romsdals Amter, Bergens By samt Smaalenenes Amt det største Antal Angrebne, nemlig samtlige med omkring 3 Angrebne af 1 000 Indvaanere; sjeldnest ere disse Sygdomme optraadte i Christians, Akershus og Bratsbergs Amter samt i Christiania By. I Forhold til Aaret 1874 er der indtraadt ubetydelig Stigning i Christiansands og Trondhjems Stifter, medens disse Sygdomme sees aftagne stærkest i Tromsø Stift, mindre betydeligt i de øvrige Stifter.

Inden Amterne er den stærkeste Stigning indtruffet i Romsdals Amt (1,06 Angrebne af 1 000 Indvaanere mere i dette Aar end i 1874), derefter i de sydlige og sydvestlige Amter samt Hedemarkens Amt, hvor dog Stigningen er ubetydelig.

Den væsentligste Formindskelse i disse Sygdommes Optræden har fundet Sted i Nordlands Amt (2,22 Angrebne af 1 000 Indvaanere mindre end Aaret forud), dernæst i Tromsø Amt (1,30 Angrebne af 1 000 Indvaanere mindre end Aaret forud) samt Finmarkens Amt.

Tabel IV viser Antallet af Angrebne og Døde af typhøse Febre for Aarene 1860—75.

Tabel IV.

Typhøse Febre i Aarene 1860—75.

Aar.	Angrebne.	Døde.	Døde af 100 Angrebne.
1875	3 775	446	11,8
1874	4 203	459	10,9
1873	4 160	431	10,4
1872	4 582	460	10,0
1871	3 902	450	11,5
1870	4 337	471	10,8
1869	5 259	544	10,3
1868	6 777	770	11,3
1867	6 517	782	12,0
1866	6 480	700	10,8
1865	5 862	593	10,1
1864	5 685	672	11,8
1863	5 686	558	9,4
1862	5 169	532	10,3
1861	4 991	506	10,1
1860	4 871	492	10,1

I Tabel V Pag. XI meddeles en Oversigt over de typhøse Febres Optræden i Riget med dets Stifter og Amter i de sidste fem Aar, beregnet efter det kjendte Antal Angrebne pro mille til Befolkningen ved Aarets Midte i 1875, 1874 og 1871 og til Befolkningen ved Aarets Begyndelse i Aaret 1873 og 1872.

Typhoidfeber. (Febris typhoides, Ileotyphus, Abdominaltyphus) var den hyppigste Form for de typhøse Sygdomme; der er anmeldt 3 581 Tilfælde og 418 Dødsfald.

Exanthematisk Typhus (Typhus exanthematicus) er i indeværende Aar væsentlig optraadt i Romsdals, søndre Trondhjems, Nordlands og Tromsø Amter; i Riget forøvrigt forekom kun enkelte spredte Tilfælde, ligesom Sygdommen er indtruffet sjeldnere end i det foregaaende Aar.

Febris recurrens er kun optraadt i Finmarkens Amt, hvorfra er anmeldt 10 Tilfælde. Aaret forud var anmeldt 2 Tilfælde fra samme Amt.

Epidemisk Cerebrospinalmeningit optraadte væsentlig i nordre Trondhjems Amt. Om denne Sygdom henvises

C. No. 4 (1875).

Samtlige af Lægerne anmeldte Tilfælde af epidemiske

Tabel II.	Samtlige epidemiske Sygdomme.		Angrebne af epidemiske Sygdomme af 1000 Indv.	Exanthematisk Typhus.		Typhoidfeber.		Febris recurrens.	Cerebrospinalmeningit.		Simpel Feber.	Barselfeber.		Børnekopper.		Vandkopper.	Skarlagensfeber.		Rødlinger.		Mæslinger.	
	Angr.	Döde.		Angr.	Døde.	Angr.	Döde.	Angr.	Angr.	Døde.	Angr.	Angr.	Døde.	Angr.	Døde.	Angr.	Angr.	Døde.	Angr.	Döde.	Angr.	Döde.
Riget	98253	5506	54,4	194	28	[1]3581	418	10	128	[2]49	4250	761	183	408	39	1153	5337	772	108	2	1291	35
Christiania Stift	40767	2222	83,6	5	1	927	120	-	8	7	1572	211	50	276	23	543	2357	293	18	-	15	1
Hamars —	8024	485	34,1	2	-	340	35	-	10	4	242	121	29	44	-	50	109	14	8	-	19	1
Chr.sands —	22262	1078	63,8	5	1	605	77	-	-	-	980	174	40	64	9	230	1498	187	26	-	775	10
Bergens —	11147	765	38,9	3	1	658	73	-	-	-	757	64	22	23	7	132	733	130	37	-	105	4
Trondhjems —	10533	606	39,1	71	10	563	61	-	103	33	453	99	20	1	-	151	385	93	18	2	237	11
Tromsø —	5520	350	30,8	108	15	488	52	10	7	5	246	92	22	-	-	47	255	55	1	-	140	8
Christiania By	13898	634	182,8	1	-	67	5	-	-	-	356	36	11	9	-	209	1030	156	-	-	5	-
Akershus Amt	4524	311	39,7	2	-	82	9	-	7	7	110	24	5	36	4	64	439	62	-	-	2	1
Smaalenenes —	9343	623	87,0	2	1	318	39	-	-	-	488	31	7	16	-	65	537	50	12	-	6	-
Buskeruds —	6993	314	68,9	-	-	325	43	-	-	-	417	71	13	200	16	166	208	7	1	-	-	-
Jarlsb.-Laurv. —	6009	340	67,6	-	-	135	24	-	1	-	201	49	14	15	3	39	143	18	5	-	1	-
Hedemarkens —	4946	297	41,3	2	-	280	30	-	10	4	170	73	19	21	-	12	85	8	8	-	5	-
Christians —	3078	188	26,6	-	-	60	5	-	-	-	72	48	10	23	-	38	24	6	-	-	14	1
Bratsbergs —	6550	248	78,7	-	-	79	9	-	-	-	237	41	12	-	-	87	290	19	-	-	764	10
Nedenæs —	4767	308	63,2	-	-	115	10	-	-	-	161	44	12	-	-	40	679	95	4	-	5	-
Lister-Mandals—	4297	233	55,8	4	1	156	20	-	-	-	190	37	5	12	1	41	492	71	7	-	-	-
Stavangers —	6648	289	58,6	1	-	255	38	-	-	-	392	52	11	52	8	62	37	2	15	-	6	-
Sønd. Bergenh. —	1910	205	15,8	1	1	257	26	-	-	-	53	13	5	4	1	24	52	16	6	-	7	2
Bergens By	5376	266	158,8	-	-	103	10	-	-	-	530	17	9	19	6	91	18	3	21	-	2	2
Nord.Bergenh.Amt	1792	117	20,7	2	-	215	19	-	-	-	41	22	5	-	-	12	50	8	6	-	15	-
Romsdals —	4389	320	37,7	17	1	350	41	-	-	-	241	39	5	-	-	24	835	147	11	-	211	1
Sønd. Trondh. —	5599	250	48,3	54	9	160	23	-	-	-	231	34	8	1	-	104	106	31	6	-	9	-
Nord. — —	2614	213	31,8	-	-	136	15	-	103	33	114	38	10	-	-	28	57	18	5	2	98	10
Nordlands —	2689	172	26,2	58	8	283	28	-	-	-	120	57	13	-	-	18	214	39	-	-	119	5
Tromsø —	1560	92	29,2	42	5	136	18	-	7	5	93	28	6	-	-	14	8	1	1	-	7	3
Finmarkens —	1271	86	53,1	8	2	69	6	10	-	-	33	7	3	-	-	15	33	15	-	-	14	-

[1]) Deraf 40 kjendte, men ikke behandlede Tilfælde.
[2]) Desuden er anmeldt 5 Dødsfald af sporadisk Cerebrospinalmeningit.

til den blandt Bilag indtagne Beretning fra Distriktslæge Dietrichson.

Af **Barselfeber** (Febris puerperalis) er anmeldt 761 Tilfælde og 183 Dødsfald. I 1874 anmeldtes 808 Tilfælde og 245 Dødsfald, i 1873: 589 Tilfælde og 166 Dødsfald, i 1872: 548 Tilfælde og 129 Dødsfald, i 1871: 637 Tilfælde og 160 Dødsfald. Sygdommen sees saaledes i Forhold til Aaret forud noget aftaget, men overstiger fremdeles ikke lidet tidligere Aar. Dødeligheden af de behandlede Tilfælde af Barselfeber i dette Aar er betydelig mindre end i de to foregaaende Aar.

I Forhold til Barselkvindernes Tal er Barselfeber opgivet hyppigst for Hamars Stift (1,7 Angrebne af 100 Fødende) og sjeldnest i Bergens Stift (0,7 Angrebne af 100 Fødende); i de øvrige Stifter er Forholdet 1,3 — 1,5 Angrebne af 100 Fødende.

I Tabel VI (Side XI) gives en Oversigt over Antal Barselkvinder, Angrebne og Døde af Barselfeber samt Dødsfald paa Barselseng med Fordeling paa Rigets enkelte Stifter.

Efter Presternes Opgaver (cfr. Tabel XXIX) døde 376 Kvinder paa Barselseng (i 1874: 480, i 1873: 339, i 1872: 304 og i 1871: 355). I Femaaret 1871—75

C. No. 4 (1875).

Sygdomme, fordelte paa Stifter og Amter.

Rosen.		Kighoste.		Diphtherisk Svælgbetændelse.		Strubehoste.		Kusma.		Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde.		Lungebetændelse.		Pleurit.		Gigtfeber.		Koldfeber.		Diarrhoe akut og Cholera nostras.		Blodgang.		Skjørbug.	
Angr.	Døde.	Angr.	Döde.	Angr.	Döde.	Angr.	Døde.	Angr.	Døde.	Angr.	Døde.	Angr.	Döde.	Angr.	Døde.	Angr.	Døde.	Angr.	Døde.	Angr.	Døde.	Angr.	Døde.	Angr.	Døde.
2592	72	2783	172	1631	253	372	234	846	3	41791	631	10399	1862 [3]	1623	98	2535	64	167	1	15634	566	317	18	342	6
1032	30	1611	84	1086	228	217	147	194	1	19159	279	3496	616	353	25	891	13	63	-	6617	298	45	4	71	2
373	12	29	-	96	7	7	4	46	-	2931	49	1719	272	227	14	417	11	8	-	995	28	135	5	96	-
564	9	451	47	191	12	59	43	48	-	9598	111	2250	394	360	16	570	19	77	1	3606	100	29	1	102	1
262	9	54	3	122	4	35	24	328	2	4041	70	1389	312	318	25	259	8	8	-	1778	67	25	2	16	2
276	6	207	12	98	1	44	8	47	-	4320	75	1150	195	209	11	255	10	8	-	1760	52	66	6	12	-
85	6	431	26	38	1	10	8	183	-	1742	47	395	73	156	7	143	3	3	-	878	21	17	-	45	1
260	6	359	34	31	5	11	9	76	-	7814	106	688	136	4	4	294	4	13	-	2590	157	5	-	60	1
174	5	315	11	47	13	15	9	32	1	1707	34	588	110	97	11	140	2	7	-	611	24	24	3	1	-
230	9	413	11	756	153	129	97	63	-	3781	44	949	174	109	6	203	2	6	-	1219	28	5	1	5	1
243	8	427	22	33	2	20	11	10	-	3018	62	525	84	86	2	124	3	11	-	1096	41	8	-	4	-
125	2	97	6	219	55	42	21	13	-	2839	33	766	112	57	2	130	2	26	-	1101	48	3	-	1	-
198	8	15	-	55	3	4	3	27	-	1872	25	957	171	123	6	190	3	4	-	662	14	89	3	84	-
175	4	14	-	41	4	3	1	19	-	1059	24	762	101	104	8	227	8	4	-	333	14	46	2	12	-
200	-	12	-	23	4	9	8	8	-	2670	34	622	117	136	3	147	5	6	1	1138	26	-	-	81	-
148	4	5	1	33	4	18	16	7	-	2104	31	504	105	93	5	100	2	46	-	637	22	10	1	14	-
98	3	1	-	42	1	10	2	-	-	1946	21	418	81	63	4	157	2	16	-	596	20	7	-	4	1
118	2	433	46	93	3	22	17	33	-	2878	25	706	91	68	4	166	10	9	-	1235	32	12	-	3	-
41	2	22	1	37	-	13	11	49	-	473	7	402	104	64	9	80	2	3	-	294	17	12	-	3	1
106	4	11	1	28	2	17	12	250	2	2485	50	510	122	119	9	84	4	3	-	952	29	6	-	4	1
70	1	12	1	9	1	3	-	28	-	577	13	239	43	56	5	72	2	2	-	345	17	7	2	9	-
86	3	21	1	95	2	14	2	9	-	1263	12	498	83	136	2	77	1	1	-	446	19	12	-	3	-
164	2	156	8	37	-	27	5	8	-	2547	36	503	82	96	4	135	6	6	-	1165	30	41	6	9	-
71	3	39	3	14	-	5	2	31	-	1016	27	387	73	56	7	66	3	1	-	336	7	13	-	-	-
42	3	156	3	13	-	7	5	86	-	728	19	200	40	103	1	77	-	3	-	383	7	-	-	22	1
27	3	44	4	9	1	-	-	69	-	527	20	121	14	34	4	55	3	-	-	327	5	8	-	3	-
16	-	231	19	16	-	3	3	28	-	487	8	74	19	19	2	11	-	-	-	168	9	9	-	20	-

[3]) Heri er ogsaa medregnet 24 Dødsfald af katarrhalsk Lungebetændelse og 4 Dødsfald af Lungebetændelse paa Barselseng.

udgjorde det gjennemsnitlige aarlige Antal Dødsfald paa Barselseng 371, i Femaaret 1866—1870: 315 og i Tiaaret 1856—1865: 378. Dødeligheden blandt Barselkvinder er i indeværende Aar betydelig mindre end i Aaret 1874 og forholder sig omtrent som Dødeligheden i Femaaret 1871—1875 for Riget, Christiania, Christiansands og Bergens Stifter. I Hamars Stift overstiger derimod Dødeligheden i dette Aar endog samme i Aaret 1874 og sees betydelig større end Stiftets Middeldødelighed i Femaaret 1871—1875. Betydeligst Aftagen i Dødeligheden blandt Barselkvinder sees at have fundet Sted i Trondhjems og Tromsø Stifter saavel i Forhold til Aaret forud som til Middeldødeligheden i Femaaret 1871—1875.

Blandt samtlige Dødsfald paa Barselseng (de Uforløste medregnede) udgjorde de ved Barselfeber 48,7 pCt., — fradrages de uforløst døde Kvinder ere 49,6 pCt. døde af Barselfeber. For 275 af de i 1875 døde Barselkvinder kjendes Alderen:

2 vare under 20 Aar
98 — mellem 20—30 Aar
120 — — 30 -40 —
55 — — 40—50 —

De af Lægerne behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme efter Tid, Kjøn og Alder.

(Le nombre des cas traités des maladies épidémiques par mois, par sexe et par âge).

Tabel III.	Hele Aaret.				Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Mænd.	Kvinder.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).
	Behandlede.	Procentforhold til samtlige behandlede epidemiske Sygdomme.	Deraf døde.	Procent Døde af Behandlede.																	
Typhus exanthematicus	188	0,2	22	11,7	188	25	11	17	23	25	28	6	15	5	18	10	5	107	77	67	118
Ileotyphus	3513	3,6	390	11,1	3276	415	226	225	216	282	266	267	285	308	256	282	248	1817	1628	852	2488
Meningitis cerebrospinal	116	0,1	37	31,9	115	15	28	19	21	11	7	2	4	3	1	2	2	45	62	74	33
Febris simplex	4250	4,3	-	-	4177	485	393	422	363	332	281	270	289	278	331	350	383	2089	2046	1874	2308
— puerperalis	739	0,75	161	21,8	736	76	78	77	83	49	52	39	41	46	53	65	77	-	739	-	739
Variolæ	404	0,4	35	8,7	396	45	63	105	51	40	51	14	2	10	-	-	15	225	166	111	280
Varicellæ	1153	1,2	-	-	1147	106	62	87	70	95	61	43	42	48	112	194	207	535	593	957	176
Scarlatina	5261	5,4	696	13,2	5232	166	206	150	125	204	135	170	222	299	809	1341	1405	2520	2514	4841	355
Rubeolæ	106	0,1	-	-	106	7	7	15	16	5	9	13	3	11	9	3	8	48	56	77	23
Morbilli	1273	1,3	17	1,3	1213	116	119	98	151	85	46	61	19	87	204	162	65	602	604	1071	172
Erysipelas	2590	2,65	70	2,7	2555	289	246	224	234	199	161	163	179	167	194	254	245	1079	1495	380	2152
Tussis convulsiva	2751	2,8	140	5,1	2748	286	324	301	253	229	160	241	291	198	188	167	110	1267	1406	2562	104
Diphtheritis faucium	1616	1,65	238	14,7	1602	178	124	107	83	91	70	91	88	115	183	220	252	700	893	875	713
Angina membranacea	347	0,35	209	60,2	346	38	28	32	23	19	12	12	17	27	34	45	59	183	164	322	8
Parotitis	846	0,85	3	0,35	775	85	84	68	83	87	73	30	34	18	50	94	69	413	316	414	369
Bronchitis acuta, Catarhus, Angina	41749	42,7	589	1,4	41265	6036	5047	4492	3698	2910	2026	1638	1489	1949	2826	4102	5052	21073	20049	16023	25202
Pneumonia	10250	10,5	1712	16,7	10114	1601	1227	1356	1219	1094	547	349	208	261	481	821	950	6066	4000	2630	7350
Pleuritis	1613	1,65	88	5,5	1557	206	156	146	181	151	136	89	101	82	99	98	112	970	589	233	1302
Rheumatismus articulorum acutus	2529	2,6	58	2,3	2481	302	279	241	211	198	186	124	117	128	158	256	281	1237	1167	366	2099
Febris intermittens	167	0,2	1	0,6	159	12	6	16	19	23	17	11	15	11	11	14	4	134	22	7	147
Diarrhoea acuta et Cholera nostras	15586	15,95	497	3,2	15298	955	871	848	896	903	1122	2111	3154	1758	1031	870	779	7738	7214	7966	7366
Dysenteria	316	0,3	17	5,4	314	36	21	16	12	20	17	36	70	34	14	17	21	166	150	124	190
Scorbutus	342	0,35	6	1,8	232	14	9	22	21	20	32	20	34	25	20	8	7	163	84	27	226
Tilsammen	97705		4986	5,1	96032	11494	9615	9084	8072	7072	5495	5800	6719	5868	7082	9375	10356	49177	46034	41853	53920
						30 193			20 639			18 387			26 813			95 211		95 773	

Angrebne af typhøse Febre af 1 000 Indvaanere.

Tabel V.	1875.	1874.	1873.	1872.	1871.
Riget	2,09	2,35	2,32	2,62	2,23
Christiania Stift	1,91	2,28	1,89	2,65	1,94
Hamars —	1,45	1,78	2,47	1,96	1,37
Christiansands Stift	1,75	1,52	2,29	2,29	1,73
Bergens —	2,39	2,48	2,19	2,21	2,05
Trondhjems —	2,35	2,10	2,28	3,06	3,04
Tromsø —	3,32	5,14	3,64	4,05	4,78
Christiania By	0,89	1,64	0,99	2,39	2,85
Akershus Amt	0,73	1,26	2,63	2,18	2,08
Smaalenenes Amt	2,98	3,23	1,82	2,91	1,85
Buskeruds —	3,20	3,36	2,27	4,03	1,83
Jarlsberg-Laurvigs Amt	1,52	1,73	1,34	1,55	1,25
Hedemarkens —	2,35	2,18	3,28	2,34	1,16
Christians —	0,52	1,35	1,62	1,58	0,71
Bratsbergs —	0,95	1,03	1,45	1,96	1,02
Nedenæs —	1,52	1,15	2,52	1,71	1,10
Lister-Mandals —	2,08	1,87	2,35	1,88	1,81
Stavangers —	2,26	1,90	2,70	3,22	2,70
Søndre Bergenhus —	2,12	2,69	2,58	1,94	2,10
Bergens By	3,04	3,21	3,92	4,08	3,97
Nordre Bergenhus Amt	2,51	2,12	1,62	2,35	1,78
Romsdals —	3,15	2,09	1,59	2,20	2,54
Søndre Trondhjems —	1,84	2,47	2,14	3,47	3,16
Nordre Trondhjems —	1,66	1,60	2,76	2,77	2,49
Nordlands —	3,33	5,55	4,09	4,94	4,13
Tromsø —	3,34	4,64	2,46	1,94	4,54
Finmarkens —	3,27	4,50	4,29	4,94	8,06

For 136 er Tiden i Barselsengen opgivet, nemlig:

i 1ste Døgn *)	25	i 8de Døgn	15
i 2det —	10	i 9de —	6
i 3die —	14	i 10de —	6
i 4de —	11	i 11te —	2
i 5te —	8	i 12te —	1
i 6te —	6	i 13de —	3
i 7de —	5	i 14de —	8
tils. i 1ste Uge	79	tils. i 2den Uge	41

i 3die Uge 8
i 4de Uge 3
over 4de Uge 5

I Lægernes Dødslister anføres Dødsaarsagen for 261 Dødsfald paa Barselseng, hvilke ville sees af følgende Tabel VII (næste Side).

Uforløst døde 7 Kvinder (i 1874: 18, i 1873: 18, i 1872: 18, i 1871: 24), hvoraf

i Buskeruds Amt	1
i Christians —	1
i Nedenæs —	1
i søndre Bergenhus Amt	1
i søndre Trondhjems —	2
i Tromsø —	1

*) Deraf opgives { i 1ste Time 2, i 2den — 3, i 3die — 2, i 4de Time 3, i 5te — 1, i 6te — 1, i 8de Time 1, i 12te — 1

Paa Barselseng og af Barselfeber døde Kvinder.

Tabel VI.	1875.					Af 1 000 Barselkvinder døde						
	Antal Barselkvinder.	Efter Prestelisterne døde paa Barselsg.	Af Lægerne opgivne: Tilfælde af Barselfeber.	Af Lægerne opgivne: Dødsfald af Barselfeber.	Af Lægerne opgivne: Dødsprocent.	1875.	1874.	1873.	1872.	1871.	Femaaret 1871—75.	Femaaret 1866—70.
Riget	57303	376	761	183	24,0	6,56	8,56	6,25	5,66	6,75	6,77	6,23
Christiania Stift	16092	93	211	50	23,7	5,78	8,35	5,71	4,08	7,35	5,87	5,41
Hamars —	7289	55	121	29	23,9	7,54	7,13	4,46	3,46	4,58	5,44	4,29
Christiansands Stift	11194	71	174	40	22,9	6,34	8,16	5,64	6,66	7,02	6,74	7,12
Bergens —	8700	71	64	22	34,4	8,16	8,87	8,27	8,06	8,18	8,15	6,16
Trondhjems —	7705	37	99	20	20,2	4,80	7,79	6,22	5,34	7,01	6,26	6,61
Tromsø —	6323	49	92	22	23,9	7,77	11,95	7,80	7,26	10,23	8,81	8,77

Dødsaarsag for Døde paa Barselseng.

Tabel VII.	Antal Dødsfald.	Deraf efter følgende Operationer.				
		Tang.	Vending.	Perforation.	Embryotomi.	Efterbyrds-operation.
Barselfeber	183	8	2	1	-	*) 2
Besværlig Fødsel	24	1	2	4	4	-
Barselkrampe	12	4	1	-	-	1
Livmoderblødning	11	1	3	-	-	2
Emboli	8	3	1	-	-	-
Peritonit	5	1	2	1	1	-
Livmoderbristning	5	-	2	1	-	-
Lungebetændelse	4	-	-	-	-	-
Barselmani	2	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	1	-	-	-	-	-
Inversion	1	-	-	-	-	-
Phlegmasia alba dolens	1	-	-	-	-	-
Pyæmi	1	-	-	-	-	-
Svindsot	1	-	-	1	-	-
Uræmi	1	-	-	-	-	-
Hjertefeil	1	-	-	-	-	-

*) Desuden døde 2 efter denne Operation uden nærmere Oplysninger om Dødsaarsagen.

Af **Børnekopper** (Variolæ) er anmeldt 408 Tilfælde, hvoraf 39 endte dødeligt.

Nedenstaaende Tabel giver en Oversigt over Sygdommens Hyppighed i Aarene 1853—1875, for hvilket Tidsrum Opgaver ere indkomne (se Tabel VIII næste Spalte).

Dødeligheden i 1875 viser sig efter ovenstaaende meget mindre end i de nærmest foregaaende tre Aar.

De fleste Tilfælde optraadte i Christiania Stift væsentlig ved Sygdommens stærke Optræden i Buskeruds Amt, dernæst i Christiansands Stift, hvor Sygdommen var hyppigst i Stavanger Amt.

Med Hensyn til Smitteforholdene oplyses, at Sygdommen mod Slutningen af Aaret 1874 — uvist fra hvilken Kilde — var optraadt i Ringerikes Distrikt i Buskeruds Amt, og fra dette Distrikt spredtes den til Nabodistrikterne i Amtet og til Akershus, Jarlsberg-Laurvigs og Christians Amter.

Til Hedemarkens Amt indførtes Sygdommen fra tilgrændsende Dele af Sverige. I Ekersunds Distrikt — Stavanger Amt — optraadte Sygdommen først hos en fra Christiania ankommen Sømand. Til Oddernæs Distrikt — Lister-Mandals Amt — kom Sygdommen ved en fra England ankommen Sømand.

Tabel VIII.

Børnekopper i Aarene 1853—1875.

Aar.	Angrebne.	Døde.	Dødsforhold i pCt.
1875	408	39	9,6
1874	181	27	14,9
1873	134	20	14,9
1872	299	36	12,0
1871	1072	122	11,4
1870	260	21	8,1
1869	428	24	5,6
1868	2023	99	4,9
1867	1271	120	9,4
1866	1477	99	6,7
1865	1460	111	7,6
1864	757	67	8,8
1863	71	6	8,5
1862	88	8	9,1
1861	94	5	5,3
1860	1024	72	7,0
1859	ca. 1850	ca. 200	-
1858	640	106	16,6
1857	86	7	8,1
1856	5	-	-
1855	34	2	5,9
1854	ca. 160	10	-
1853	ca. 700	49	-

Skarlagensfeber (Scarlatina) forekom hyppigt og var meget udbredt. Nedenstaaende Opgaver meddele Oversigt over Sygdommens Optræden i Aarene 1862—1875 samt Dødeligheden.

Tabel IX.

Aar.	Angrebne.	Døde.	Dødsforhold i pCt.
1875	5337	772	14,5
1874	1854	290	15,6
1873	2923	438	15,0
1872	5459	965	17,7
1871	9819	1425	14,5
1870	5227	612	11,7
1869	4200	510	12,1
1868	2679	435	16,2
1867	4782	764	16,0
1866	3855	473	12,3
1865	5336	679	12,7
1864	2593	421	16,2
1863	3139	588	18,7
1862	1261	243	19,3

I Christiania Stift er Sygdommen optraadt hyppigst, dernæst i Christiansands og Bergens Stift; sjeldnest er den forekommet i Hamars Stift.

Ifølge Opgaverne synes Sygdommen inden Amterne at have været hyppigst i Christiania By, dernæst i Romsdals, Nedenæs, Smaalenenes, Lister-Mandals og Akershus Amter, sjeldnest er den optraadt i Tromsø, Finmarkens, Stavangers, de bergenhusiske og oplandske Amter.

I Forhold til det foregaaende Aar er Sygdommen tiltaget i alle Stifter undtagen Tromsø Stift. Den stærkeste Stigning har fundet Sted i Christiania Stift, inden hvis samtlige Amter Sygdommen har været meget udbredt, derefter er Stigningen størst i Christiansands Stift. I Bergens Stift, hvor det opgivne Antal kun er lidt under det i forrige Aar anmeldte, har Sygdommen væsentlig forekommet i Søndmøre, mens den var betydelig aftaget i nordre Bergenhus Amt, hvor den i 1874 havde stor Udbredning. I Trondhjems Stift skyldes Stigningen væsentlig Sygdommens Forekomst i Romsdals Amt. I Tromsø Stift er Sygdommen aftaget temmelig betydeligt i Tromsø og Finmarkens Amter, medens den synes at have holdt sig paa samme Standpunkt i Nordlands Amt.

Mæslinger (Morbilli) har kun havt epidemisk Udbredning i Bratsbergs, Romsdals og Nordlands Amter; i Aaret 1874 havde den havt betydelig Udbredning over hele Riget.

Der er i dette Aar kun opgivet 1291 Tilfælde og 35 Dødsfald mod 10888 Tilfælde og 465 Dødsfald i 1874.

Af **Rosen** (Erysipelas) er anmeldt noget færre Tilfælde end Aaret forud.

Kighoste (Tussis convulsiva) er tiltaget i Christiania Stifts Amter samt i Stavangers og Finmarkens Amter, forøvrigt aftaget, saaledes at der i Riget er anmeldt færre Tilfælde af denne Sygdom end Aaret forud. Fra enkelte Distrikter omtales Sygdommen dog som almindelig udbredt, men af mild Art, saa kun et lidet Antal kom under Behandling.

Af **diphtherisk Svælgbetændelse** (Diphtheritis faucium) og Strubehoste (Angina membranacea) er tilsammen opgivet 2003 Tilfælde og 487 Dødsfald. Disse Sygdomme have havt stærkest Udbredning i Smaalenenes Amt, (hvor de først optraadte epidemisk i Slutningen af Aaret 1873 og vedvarede gjennem hele Aaret 1874) og dernæst i Jarlsberg-Laurvigs Amt. Tilsammen for begge Sygdomme udgjorde Dødeligheden 24,3 pCt., for hver Sygdom henholdsvis 15,5 pCt. og 62,9 pCt.

Kusma (Parotitis) omtales kun fra enkelte Distrikter som noget udbredt, saaledes fra Bergens By, fra Lofoten under Fisket og fra enkelte Distrikter i Tromsø Amt.

Akute katarrhalske Tilfælde (Catarrhus, Febris catarrhalis, Bronchitis acuta, Laryngitis acuta, Influenza) forekom meget hyppige. Af disse Sygdomme opgaves

i 1875:	41791	Angrebne	631	Dødsfald
i 1874:	37803	—	622	—
i 1873:	32346	—	438	—
i 1872:	29737	—	395	—
i 1871:	28452	—	381	—

Af de opførte Dødsfald ere 593 foraarsagede ved akut Bronchit, 26 ved akut Laryngit og 12 ved Influenza; — 448 af disse Dødsfald ere indtrufne blandt Børn under 5 Aar.

Af akut Bronchit kjendes 11901 behandlede Tilfælde; for 11 411 er Kjønnet opgivet, hvoraf 5 967 vare af Mand-, 5 444 af Kvindekjøn, for 11 196 er Alder opgivet, hvoraf 4 938 vare under og 6 258 over 15 Aar.

Af kronisk Bronchit kjendes 323 Dødsfald.

Lungebetændelse (Pneumonia) var ualmindelig hyppig forekommende. Til Oversigt over Sygdommens Optræden hidsættes nedenstaaende Opgaver for Aarene 1865—1875:

	Angrebne.	Døde.
i 1875	10 399	1 862
i 1874	8 672	1 361
i 1873	5 996	895
i 1872	6 271	872
i 1871	7 078	1 088
i 1870	6 687	1 024
i 1869	7 165	1 113
i 1868	5 528	958
i 1867	7 566	1 242
i 1866	5 135	802
i 1865	4 418	646

Nedenstaaende Tabel giver en Oversigt over Angrebne af Lungebetændelse af 1 000 Indvaanere i Riget, dets Stifter og Amter i de sidste fem Aar (Tabel X næste Side).

Den hyppigste Optræden sees at have fundet Sted i Hamars Stift, dernæst Christiania og Christiansands Stift, aftagende nordover fra Bergens og Trondhjems Stifter til Tromsø Stift, hvor den optraadte sjeldnest.

Af de enkelte Amter viser Bergens By det største Antal Angrebne, dernæst Smaalenenes, Jarlsberg-Laurvigs og Hedemarkens Amter; derefter kommer Bratsberg, Christiania By, Christians og Stavangers Amter. Sjeldnest er Sygdommen optraadt i Nordlands Amt, Tromsø Amt, de bergenhusiske Amter samt Finmarkens Amt.

I Forhold til Aaret 1874 sees Sygdommen at være aftaget noget i Christiania Stift ved dens mindre hyppige

Angrebne af Lungebetændelse af 1 000 Indvaanere.

Tabel X.	1875.	1874.	1873.	1872.	1871.
Riget	5,75	4,86	3,34	3,57	4,05
Christiania Stift	7,17	7,69	3,88	3,59	4,74
Hamars —	7,30	5,92	4,16	3,82	4,54
Christiansands Stift	6,45	3,73	2,96	2,96	4,18
Bergens —	4,85	2,69	2,17	2,72	3,0
Trondhjems —	4,26	4,54	4,40	5,92	4,14
Tromsø —	2,20	1,79	1,80	2,02	2,75
Christiania By	7,11	10,89	4,21	3,48	6,75
Akershus Amt	5,17	6,85	3,92	2,61	3,94
Smaalenenes Amt	8,84	8,18	4,15	5,04	4,62
Buskeruds —	5,2	5,8	3,5	3,2	4,4
Jarlsberg-Laurvigs Amt	8,6	5,4	3,6	2,5	3,8
Hedemarkens —	7,99	5,87	4,08	3,23	4,56
Christians —	6,58	5,99	4,19	4,43	4,76
Bratsbergs —	7,4	4,9	3,1	3,4	2,9
Nedenæs —	6,7	2,7	2,9	2,6	4,1
Lister-Mandals —	5,4	4,1	3,1	3,2	3,5
Stavanger —	6,23	3,33	2,86	2,66	5,58
Søndre Bergenhus —	3,3	1,3	1,4	1,6	1,8
Bergens By	15,07	7,7	2,3	4,5	8,0
Nordre Bergenhus Amt	2,77	2,03	1,62	1,43	2,18
Romsdals —	4,28	4,24	4,31	5,50	2,88
Søndre Trondhjems —	4,3	4,3	4,7	6,4	5,5
Nordre — —	4,7	4,9	4,6	6,2	3,8
Nordlands —	1,9	1,5	1,5	1,5	1,4
Tromsø —	2,27	2,10	1,85	2,69	3,88
Finmarkens —	3,1	2,1	2,7	2,7	5,7

Optræden i Christiania By og Akershus Amt, hvorimod den viser sig lige hyppig i Smaalenenes og Buskeruds Amter og tiltaget i Jarlsberg-Laurvigs Amt. I de oplandske, sydlige og vestenfjeldske Amter indtil Romsdals Amt er Sygdommen optraadt hyppigere end Aaret forud. I Trondhjems Stift er Udbredningen omtrent den samme og i Tromsø Stift lidt større end Aaret forud.

Sygdommens Sæde er opgivet i 761 Tilfælde, hvoraf 439 Gange i høire, 270 Gange i venstre Lunge og 52 Gange i begge Lunger.

Af **Gigtfeber** (Rheumatismus articulorum acutus) er anmeldt 2 535 Tilfælde og64 Dødsfald, (i 1874: 2 295 Tilfælde med 90 Dødsfald, i 1873: 1 914 og 71, i 1872: 1 964 og 63 og i 1871: 2 108 og 77).

Diarrhoe og Cholera nostras er optraadt hyppigere end i de to foregaaende Aar. Ialt er af disse Sygdomme opgivet 15 634 Tilfælde og 566 Dødsfald (i 1874: 13 254 Tilfælde og 462 Dødsfald, i 1873: 13 159 og 374, i 1872: 15 080 og 525 og i 1871: 11 180 og 265). Fra Byerne og de Amter, hvori de større Byer ere beliggende, sees de fleste Tilfælde af denne Sygdom at være opgivet.

Af **Blodgang** (Dysenteria) er forekommet en Del flere Tilfælde end i 1874. De fleste forekom i Hedemarkens Amt, navnlig i søndre Østerdalens og Rendalens Distrikter.

Skjørbug (Scorbutus) er ogsaa anmeldt hyppigere end Aaret forud.

Veneriske Sygdomme. Med Hensyn til de paa Rigets Sygehuse for Syphilis behandlede Tilfælde henvises til Tabel XXXIII i Slutningen af den almindelige Oversigt.

Antallet af de paa Sygehuse indlagte Tilfælde af Syphilis er det mindste siden Aaret 1863.

I de sidste 20 Aar indlagdes for Syphilis:

i 1875: 702	i 1870: 1 119	i 1865: 850	i 1860: 677
i 1874: 742	i 1869: 1 140	i 1864: 819	i 1859: 662
i 1873: 892	i 1868: 973	i 1863: 809	i 1858: 516
i 1872: 1 045	i 1867: 836	i 1862: 672	i 1857: 596
i 1871: 1 110	i 1866: 978	i 1861: 720	i 1856: 731

Forholdet af opgivne primære til konstitutionelle Tilfælde var i 1875 = 1 : 4,0 (i 1874 = 1 : 3,95, i 1873 = 1 : 6,5, i 1872 = 1 : 5,0. Fradrages Opgaverne fra Christiania, hvor som sædvanlig det største Antal primære Sygdomme kom under Behandling, var Forholdet mellem primære og konstitutionelle Tilfælde = 1 : 7,7.

Den gjennemsnitlige Behandlingstid for hver Udskreven i 1875 udgjorde: 80,3 Dage.

Paa Rigshospitalets Hudsygeafdeling var den gjennemsnitlige Behandlingstid 92,1 Dage, (i 1874: 87,9 Dage, i 1873: 105,6 Dage, i 1872: 89,6 Dage).

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis vil sees af nedenstaaende Tabel, der tillige viser Sygdommens Art og Fordeling paa Stifter, samt de udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Gonorrhoe (Tabel XI næste Side).

For Riget er ialt anmeldt 70 Dødsfald af Syphilis, hvoraf 31 i Christiania Stift, 3 i Hamars, 12 i Christiansands, 5 i Bergens, 15 i Trondhjems, 4 i Tromsø. Af disse Dødsfald vides 45 indtrufne blandt Børn under 1 Aar, 12 hos Børn mellem 1—5 Aar.

De paa Sygehusene behandlede Tilfælde af Gonorrhoe og Urethrit ville sees af nedenstaaende Tabel XII paa Side XVI.

Spedalskhed (Elephantiasis Græcorum). Ifølge den

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe (udenfor Sygehus).

Tabel XI.

	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet				Kjønte Dødsfald.	Opgivet Sygdomsform for Syphilis.							Fordeling paa Stifterne.											
		Kjøn.		Alder.			primær.	konstitutionel.	sekundær.	hereditær.	tertiær.	Recidiv.		Christiania.		Hamar.		Christiansand.		Bergen.		Trondhjem.		Tromsø.	
		Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).									Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Syphilis	990	511	287	101	651	58	218	321	90	12	13	5		405	29	41	3	274	10	94	2	136	10	40	4
Gonorrhoe og Urethrit	1907	1171	179	4	1340	-	-	-	-	-	-	-		901	-	73	-	297	-	207	-	237	-	192	

af Overlægen for den spedalske Sygdom afgivne Beretning over de Spedalske i Riget i 1875 var der til de ved Udgangen af 1874 kjendte 1 189 Spedalske udenfor Stiftelserne skeet en Tilgang af 191 (126 overseede ved tidligere Tællinger, 2 indflyttede, 29 hjemkomne fra Stiftelser, 1 Tilbagefald af Sygdommen samt 33 nye Tilfælde), mens Afgangen var 232 (2 helbredede, 102 døde, 9 indflyttede, 115 indlagte i Stiftelser, 4 feilagtig opførte). Ved Aarets Udgang kjendtes saaledes udenfor Stiftelserne 1 148 Spedalske (638 af Mand-, 510 af Kvindekjøn), altsaa 41 Spedalske færre end i det foregaaende Aar. Belægget i Rigets 5 Stiftelser udgjorde den 31te December 1874: 643; i Stiftelserne indkom 126. Af 146 fra Stiftelserne Udgaaede udskreves 4 helbredede, 100 døde og 42 hjemsendtes til Distrikterne. Belægget ved Aarets Udgang var 623, hvoraf 310 af Mand- og 313 af Kvindekjøn. Ved Udgangen af Aaret 1875 kjendtes altsaa 1 771 Spedalske (948 Mænd og 843 Kvinder) eller 61 færre end ved Udgangen af 1874.

Tabel XIII og Tabel XIV viser de Spedalskes Fordeling paa de enkelte Amter og Stiftelser ved Udgangen af 1875.

Spedalske i Landdistrikterne.

Tabel XIII. Overøvrighedsdistrikt.	Antal Spedalske i Riget.	Antal Spedalske i Landdistrikterne. ialt,	deraf Md.	deraf Kv.
Akershus Amt	1	1	1	-
Hedemarkens Amt	4	4	2	2
Christians —	5	5	2	3
Lister-Mandals —	3	3	1	2
Stavangers —	115	115	55	60
Søndre Bergenhus Amt	210	210	96	114
Bergens By	350	20	13	7
Nordre Bergenhus Amt	261	261	150	111
Romsdals —	280	159	91	68
Søndre Trondhjems —	273	101	62	39
Nordre — —	95	95	60	35
Nordlands —	150	150	92	58
Tromsø —	20	20	10	10
Finmarkens —	4	4	3	1
Tilsammen	1771	1148	638	510

I 1875 opgives 6 Spedalske at være helbredede nemlig 1 i søndre Bergenhus Amt, 1 i nordre Trondhjems Amt, 3 i Lungegaardshospitalet og 1 i Reitgjærdets Pleiestiftelse.

C. No. 4 (1875).

Behandlede Tilfælde af Gonorrhoe paa Sygehusene.

Tabel XII.	Ialt Behandlede (alle over 15 Aar).	Kjøn.		Fordeling paa Sygehusene i Amterne.																
		Md.	Kv.	Christiania By.	Smaalenenes	Buskeruds	Jarlsberg-Laurvigs	Hedemarkens	Christians	Bratsbergs	Nedenæs	Lister-Mandals.	Stavangers	Bergens By.	Romsdals	Søndre Trondhjems	Nordre Trondhjems	Nordlands	Tromsø	Finmarkens
Gonorrhoe og Urethrit	266	89	177	144	9	10	5	8	1	4	6	3	3	41	1	9	9	5	3	5

Spedalske i Stiftelserne.

Tabel XIV. Stiftelser.	Belæg ved Udgangen af 1875.		
	Tils.	Md.	Kv.
Pleiestiftelsen No. 1	215	97	118
St. Jørgens Hospital	59	27	32
Lungegaardshospitalet	56	26	30
Reknæs Pleiestiftelse	121	62	59
Reitgjærdets Pleiestiftelse	172	98	74
Tilsammen	623	310	313

Tillægges disse de i 1857—1874 kjendte 76 helbredede, bliver det hele Antal 82, hvoraf dog 5 vides at have faaet Tilbagefald.

Blandt Spedalske indtraf 202 Dødsfald (115 af Mand- og 87 af Kvindekjøn) Alderen er opgivet for 191, nemlig:

Alder.	Tilsammen.	Deraf Mænd.	Deraf Kvinder.
5—10	2	-	2
10—15	2	1	1
15—20	11	7	4
20—30	23	13	10
30—40	49	26	23
40—50	35	22	13
50—60	32	20	12
60—70	16	7	9
70—80	15	7	8
80—90	6	2	4

Af 102 udenfor Stiftelserne indtrufne Dødsfald forekom 2 i Hamars Stift, 13 i Christiansands, 34 i Bergens, 35 i Trondhjems og 18 i Tromsø Stift.

Efter den af Overlægen for den spedalske Sygdom afgivne Beretning var det kjendte Antal Spedalske i Riget ved de sidste 20 Tællinger følgende:

Aar.	Antal Spedalske.	Aar.	Antal Spedalske.	Aar.	Antal Sped.
1875	1771	1873	1874	1871	1987
1874	1832	1872	1943	1870	2055
1869	2104	1863	2162	1857	2060
1868	2119	1862	2119	1856	2113
1867	2137	1861	2096		
1866	2126	1860	2068		
1865	2136	1859	2095		
1864	2182	1858	2082		

I Tabel XV (næste Side) gives en Oversigt over en Del af Lægerne behandlede **kroniske Sygdomme** med Fordeling af de ialt opgivne Tilfælde paa Rigets Stifter og Amter.

Svindsot (Phthisis og Tuberculosis pulmonum) er opført som Dødsaarsag ved 2 095 Dødsfald eller eller 14,4 pCt. af samtlige opgivne ved Sygdom foraarsagede Dødsfald; nedenstaaende Opgaver vise Forholdet for de 10 sidste Aar:

1875:	14,4 pCt.	1870:	14,3 pCt.
1874:	14,5 —	1869:	15,3 —
1873:	15,2 —	1868:	14,0 —
1872:	14,9 —	1867:	13,5 —
1871:	14,4 —	1866:	14,3 —

I Forhold til Dødsfald ved ikke epidemiske Sygdomme udgjorde Dødsfald af Svindsot 23,2 pCt.

Tabel XVI (Side XVIII) viser Dødsfald af Svindsot i de enkelte Stifter og Amter for Aarene 1873—75 i Forhold (pCt.) til samtlige opgivne Dødsaarsager og til de ikke epidemiske Dødsfald, samt i Forhold (pro mille) til Folkemængden i de tilsvarende Dele af Riget i de nævnte Aar.

Af **Kræft** (Cancer, Fungus, Sarcoma) er opgivet 624 Dødsfald, nemlig i:

Christiania Stift	215
Hamars —	99
Christiansands Stift	100
Bergens —	73
Trondhjems —	120
Tromsø —	17

Liste over behandlede væsentlig kroniske Sygdomme.

Tabel XV.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Ialt opgivne		Fordeling paa Stifter.												Fordeling paa Amter.							
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).	Tilfælde.	Dødsfald.	Christiania.		Hamars		Christiansands		Bergens		Trondhjems		Tromsø		Christiania.		Akershus.		Smaalenene.		Buskerud.	
									Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme	5599	7	2958	2326	125	5139	5599	7	1997	3	607	2	1216	1	737	-	577	1	465	-	369	3	286	-	518	-	344	-
Fnat	2003	-	823	843	953	694	2003	-	424	-	212	-	542	-	188	-	321	-	316	-	50	-	47	-	152	-	100	-
Skurv	165	-	85	73	93	53	165	-	46	-	21	-	42	-	37	-	4	-	15	-	9	-	10	-	7	-	16	-
Kjertelsyge	4314	76	1801	2198	3202	842	4332	94	1458	38	432	3	1297	35	402	7	522	7	221	4	191	13	225	3	488	4	239	15
Rachit	568	16	315	213	540	13	576	24	190	14	82	-	211	10	50	-	26	-	17	-	67	12	24	1	34	-	30	1
Simpel Meningit	401	287	221	178	270	126	485	371	144	121	58	27	89	70	92	74	66	54	36	25	41	41	23	16	28	20	40	33
Tuberkuløs Meningit	325	310	188	135	297	28	357	342	133	128	28	28	103	96	37	37	37	34	19	19	52	52	20	20	19	19	16	13
Svindsot	4315	1781	1918	2268	324	3768	4630	2096	1666	827	319	133	1423	570	459	218	549	256	214	92	361	280	235	116	430	147	292	157
Kræft	893	521	417	460	6	841	996	624	281	215	144	99	210	100	118	73	193	120	50	17	29	58	57	39	42	31	78	47
Vatersot, Morb. Brighti	1013	276	508	483	125	819	1120	383	356	140	115	29	244	85	144	61	161	40	100	28	34	32	59	21	71	29	95	33
Blegsot og Anæmi	9481	1	391	8513	1236	7697	9482	2	4308	-	799	-	2104	-	1010	-	827	2	434	-	1273	-	624	-	858	-	800	-
Menstruationsuordener	2313	-	-	2313	14	2275	2313	-	677	-	279	-	631	-	240	-	251	-	235	-	184	-	142	-	138	-	116	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	19736	138	8205	10702	1444	17063	19754	156	5620	*58	2930	19	5141	15	1855	26	2244	24	1964	14	1280	27	706	10	1440	8	1044	8
Ormesygdomme	1999	2	835	997	1585	328	1999	2	653	-	221	-	655	-	151	-	211	-	108	2	77	-	115	-	143	-	176	-
Drankersygdomme	305	43	280	7	-	285	315	53	100	26	29	3	88	7	30	11	44	5	24	1	34	8	16	5	17	5	20	5

*) Heri medregnet 27 Dødsfald af Gastritis, Gastroenteritis og Diarrhoea chronica for Christiania By.

	Fordeling paa Amter.																															
	Jarlsberg-Laurvig.		Hedemarken.		Christians.		Bratsberg.		Nedenæs.		Lister-Mandal.		Stavanger.		Søndre Bergenhus.		Bergens By.		Nordre Bergenhus.		Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finmarken.	
	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde
Kronisk Rheumatisme	480	-	375	-	232	2	233	-	249	-	337	1	397	-	114	-	236	-	235	-	265	-	283	1	181	-	263	-	115	-	87	-
Fnat	75	-	49	-	163	-	333	-	54	-	94	-	61	-	21	-	28	-	91	-	90	-	173	-	106	-	203	-	100	-	13	-
Skurv	4	-	5	-	16	-	26	-	7	-	5	-	4	-	3	-	11	-	21	-	5	-	1	-	-	-	4	-	8	-	3	-
Kjertelsyge	315	3	240	2	192	1	340	13	338	6	327	8	292	8	72	1	116	1	166	4	220	1	282	6	68	1	82	1	95	-	44	3
Rachit	35	-	45	-	37	-	59	5	42	-	43	1	67	4	14	-	6	-	28	-	12	-	13	-	3	-	8	-	2	-	7	-
Simpel Meningit	12	11	20	12	38	15	23	21	18	13	23	15	25	21	25	16	44	44	16	7	14	13	35	27	24	21	17	12	8	5	11	8
Tuberkuløs Meningit	26	24	15	15	13	13	15	12	16	15	26	24	46	45	11	11	13	13	8	8	13	10	15	15	14	14	4	4	9	9	6	6
Svindsot	348	127	198	77	121	56	315	136	387	140	354	131	367	163	110	49	195	118	103	32	158	69	314	129	128	77	110	47	82	34	22	11
Kræft	75	40	75	54	69	45	78	35	42	19	45	20	45	26	19	15	25	22	52	28	64	33	92	55	59	40	29	8	17	5	4	4
Vatersot, Morb. Brighti	97	25	59	10	56	19	70	23	50	22	71	19	53	21	27	12	33	25	46	18	90	15	69	20	40	11	45	11	32	11	23	6
Blegsot og Anæmi	753	-	477	-	322	-	799	-	551	-	327	-	427	-	48	-	190	-	597	-	469	-	380	1	153	1	291	-	109	-	34	-
Menstruationsuordener	97	-	187	-	92	-	222	-	162	-	122	-	125	-	71	-	44	-	64	-	132	-	122	-	58	-	122	-	81	-	32	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	1150	5	1815	6	1115	13	1299	5	1506	1	1088	5	1248	4	298	11	296	5	670	8	1114	5	1149	14	572	7	879	13	745	-	340	1
Ormesygdomme	142	-	112	-	109	-	102	-	355	-	51	-	147	-	39	-	20	-	65	-	78	-	95	-	65	-	44	-	53	2	11	-
Drankersygdomme	13	3	19	1	10	2	17	2	29	1	24	2	18	2	4	2	14	6	8	3	11	1	33	3	4	1	4	1	1	-	19	-

C. No. 4 (1875).

Dødsfald af Svindsot i de forskjellige Stifter og Amter for Aarene 1873—75.

Tabel XVI.	1875. Opgivne Dødsfald: med anført Dødsaarsag.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af andre Sygdomme.	Forhold af Dødsfald af Svindsot til samtlige opgivne Dødsaarsager i pCt. 1875.	1874.	1873.	til de ikke epidemiske Dødsfald i pCt. 1875.	1874.	1873.	Dødeligheden af Svindsot pro mille til Befolkningen. 1875.	1874.	1873.
Riget	14556	2096	5506	9050	14,4	14,5	15,2	23,2	22,9	23,0	1,2	1,1	1,1
Christiania Stift	5511	827	2222	3289	15,0	14,9	16,6	25,1	23,6	24,1	1,7	1,6	1,6
Hamar —	1303	133	485	818	10,2	11,1	11,3	16,3	17,6	17,4	0,6	0,6	0,6
Christiansands —	2991	570	1078	1913	19,1	19,1	20,7	29,8	28,0	29,3	1,6	1,5	1,5
Bergens —	2050	218	765	1285	10,6	12,6	11,3	17,0	20,0	18,9	0,8	0,8	0,7
Trondhjems —	1846	256	606	1240	13,9	13,8	10,9	20,6	21,4	17,9	0,9	0,8	0,6
Tromsø —	855	92	350	505	10,8	9,9	12,4	18,2	17,7	20,0	0,5	0,5	0,6
Christiania By	1691	280	634	1057	9,5	15,0	14,9	26,5	23,6	23,1	3,7	3,4	3,2
Akershus Amt	861	116	311	550	13,5	16,1	14,2	20,9	24,7	21,7	1,0	1,3	1,1
Smaalenenes —	1144	147	623	521	12,8	11,4	18,1	28,2	25,3	27,2	1,3	1,1	1,3
Buskeruds —	1019	157	314	705	15,4	16,7	18,6	22,3	22,2	24,1	1,5	1,6	1,9
Jarlsberg-Laurvigs —	796	127	340	456	16,0	14,6	19,2	27,8	22,5	25,6	1,4	1,1	1,2
Hedemarkens —	701	77	297	404	10,9	12,1	13,2	19,1	21,8	21,4	0,6	0,7	0,6
Christians —	602	56	188	414	9,3	9,9	9,5	13,5	14,0	14,2	0,5	0,6	0,5
Bratsbergs —	832	136	248	584	16,3	20,4	17,7	23,3	26,8	23,7	1,6	1,8	1,5
Nedenæs —	724	140	308	416	19,3	17,2	21,7	33,6	24,0	31,1	1,9	1,3	2,0
Lister-Mandals —	635	131	233	402	20,6	18,7	23,4	32,6	28,1	33,0	1,7	1,6	1,7
Stavangers —	800	163	289	511	20,4	19,4	20,8	31,9	32,7	30,7	1,4	1,4	1,1
Søndre Bergenhus —	514	49	205	309	9,5	10,9	11,4	15,9	16,7	18,2	0,4	0,4	0,4
Bergens By	854	118	266	588	13,8	17,9	12,9	20,1	24,8	21,2	3,5	3,4	3,1
Nordre Bergenhus Amt	408	32	117	291	7,8	7,0	8,5	11,0	13,5	15,2	1,4	0,4	0,4
Romsdals —	654	69	320	334	10,6	10,6	9,6	20,7	18,4	15,4	0,6	0,5	0,4
Søndre Trondhjems —	887	129	250	637	14,5	17,0	12,9	20,3	24,1	21,4	1,1	1,2	0,8
Nordre — —	579	77	213	366	13,3	12,0	9,2	21,0	19,7	15,2	0,9	0,7	0,5
Nordlands —	434	47	172	262	10,8	9,1	9,5	17,9	16,0	18,1	0,5	0,4	0,5
Tromsø —	253	34	92	161	13,4	9,1	16,2	21,1	17,5	22,0	0,6	0,4	0,8
Finmarkens —	168	11	86	82	6,5	12,3	14,6	13,4	21,5	20,4	0,5	1,1	0,9

*) Iberegnet en Kvinde i Christiania Stift, der døde paa Barselseng af Svindsot.

Sygdommens Sæde vil sees af Tabel XVII (Side XIX), der tillige viser deres Fordeling paa de enkelte Amter.

Over de paa Sygehus behandlede Tilfælde af **Sindssygdomme** giver Tabel XXXIV en Oversigt.

Af Sindssygdom er opgivet 62 Dødsfald: 27 i Christiania Stift, 4 i Hamars, 12 i Christiansands, 9 i Bergens, 6 i Trondhjems, 4 i Tromsø Stift. De paa Sindssygeasylerne indtrufne 82 Dødsfald blandt de Sindssyge ere henførte under de nærmere kjendte Dødsaarsager og ere opførte i den indtagne Tabel over kjendte Dødsaarsager.

Paa Rigets 10 Sindssygeasyler ere i Aarets Løb behandlede 1546 sindssyge Personer, hvoraf 570 indkom i 1875; Antallet af Udgaaede og Døde udgjorde 558; de ved Aarets Udgang tilbageliggende vare saaledes 988. Forøvrigt henvises til den udgivne Oversigt over Sindssygeasylernes Virksomhed i Aaret 1875.

Tabel XVIII (Side XX) giver en Oversigt over de for Amtskommunernes Regning forpleiede Sindssyge med

C. No. 4 (1875).

Dødsfald af Kræft.

Tabel XVII. Kræftens Sæde.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Amter.																			
		Christiania By.	Akershus.	Smaalenene.	Buskerud,	Jarlsberg-Laurvig.	Hedemarken.	Christians.	Bratsberg.	Nedenæs.	Lister-Mandal.	Stavanger.	Søndre Bergenhus.	Bergens By.	Nordre Bergenhus.	Romsdals.	Søndre Trondhjem.	Nordre Trondhjem.	Nordland.	Tromsø.	Finmarken.
Universel	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hoved: Hjerneskallen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Ansigt	10	1	2	-	2	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Øiet	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Næsen	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overkjæven	7	2	-	-	1	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Antrum Highmori	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Læberne	5	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Underlæben	6	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1
Parotis	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Tungen	11	-	1	-	-	-	-	2	-	-	1	1	2	1	-	1	2	-	-	-	-
Munden	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Halsen: Halsen	4	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nakken	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Regio submaxillaris	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svælg	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strube	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spiserør	14	1	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1	3	-	2	2	-	-	-
Halskjertler	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bryst: Brystkjertelen	35	4	-	-	5	3	2	1	1	2	2	3	2	2	1	2	4	-	-	1	-
Lungerne	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Underlivet: Underliv	21	4	2	1	2	1	-	1	2	1	1	-	-	-	1	4	1	-	-	-	-
Cardia	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Mavesæk	296	24	20	12	22	18	22	19	20	10	10	14	8	13	12	15	29	22	2	3	1
Mavesæk og Lever	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lever	31	2	-	7	3	-	4	1	1	-	2	-	-	1	2	-	2	5	1	-	-
Intestina	8	2	-	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Colon	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oment	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Peritoneum	3	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Endetarm	10	1	1	1	2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Nyre	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Urinblære	3	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blærekjertel	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Bækken	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Perinæum	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Penis	3	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Testikel	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Livmoder	55	8	5	2	2	4	5	8	1	-	2	4	1	-	1	2	5	5	-	-	-
Skede	3	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ydre kvindelige Fødselsdele	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Extremiteter: Arm	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Overarm	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Axelhulen	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Albue	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Underarm	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hoften	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lysken	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knæ	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Læg	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Skinneben	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Fod	3	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Huden	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kjertler	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sum	577	54	35	26	47	33	46	44	29	19	19	26	15	22	23	30	53	40	8	5	3
Uopgivet Sæde	37	4	4	5	-	7	8	1	6	-	1	-	-	-	5	3	2	-	-	-	1
Tilsammen	624	58	39	31	47	40	54	45	35	19	20	26	15	22	28	33	55	40	8	5	4

C. No. 4 (1875).

Oversigt over Antallet af Sindssyge forpleiede for Amtskommunens Regning og over Amtskommunernes omtrentlige Udgifter til disses Forpleining og Medicinalvæsenet i det Hele *).

Tabel XVIII.	I 1875 for Amtskommunens Regning forpleiede Sindssyge.		Amtskommunens Udgifter til de Sindssyges Forpleining i 1875 eller 1875—1876.				Amtskommunens Udgifter til Medicinalvæsenet i det Hele i Regnskabsaaret 1875—1876.			Befolkning ved Aarets Midte.
	Ialt.	Deraf paa Asyl.	Ialt.		Gjennemsnitlig for hver Sindssyg.		Ialt.		Gjennemsnitlig for hvert Individ af Befolkningen.	
			Spd.	Skill.	Spd.	Skill.	Spd.	Skill.		
Akershus Amt	121	36	7776	37½	64	32	12112	2	12,7 Sk.	113784
Smaalenenes —	112	37	7129	101½	63	79	11991	56	13,4 -	107368
Buskeruds —	118	29	4806	3	40	87	8118	55	9,6 -	101372
Jarlsberg-Laurvigs —	89	25	5482	5½	61	71	7397	105½	9,9 -	88895
Hedemarkens —	127	36	7273	58	57	35	11345	16½	11,4 -	119802
Christians —	160	40	8102	19½	50	76	11522	32½	11,0 -	115740
Bratsbergs —	160	28	7837	94½	48	118	14534	114½	21,0 -	83232
Nedenæs —	93	26	6200	-	66	80	7792	17½	12,4 -	75378
Lister-Mandals —	107	26	4726	99	44	21	6361	69	9,9 -	76980
Stavangers —	92	33	5048	72½	54	105	6708	66	7,1 -	113314
Søndre Bergenhus —	135	31	6290	1	46	71	9003	32	8,9 -	121206
Nordre — —	124	47	4592	-	36	27	9507	-	13,2 -	86374
Romsdals —	142	65	7020	82	49	53	10222	37	10,5 -	116449
Søndre Trondhjems —	149	65	7708	42½	51	88	11682	114	12,1 -	115943
Nordre — —	138	40	4692	71	34	-	8842	71	12,9 -	82076
Nordlands —	98	59	5450	37	55	74	-	-	- -	102277
Tromsø —	35	20	3671	45	104	108	7681	-	17,3 -	53292
Finmarkens —	33	13	1322	112	40	10	9616	53	48,2 -	23941
Tilsammen	2033	656	105131	41½	51	85	-	-	- -	

*) Ovenstaaende Opgaver omfatte kun Amternes Landdistrikter. For Nordlands, Tromsø og Finmarkens Amter, hvor Udgifterne tildels bestredes af Medicinalfondet, komme Udgifterne forsaavidt ogsaa Byerne samt fremmede Fiskere tilgode.

Udgifter til samme, samt Amtskommunernes Udgifter til Medicinalvæsenet i det Hele.

Efter Opgaver indhentede ved den almindelige Folketælling den 31te December 1865 udgjorde de Sindssyges Antal i hele Riget 5 195 eller i Forhold af 1 : 327 af det hele Indbyggerantal. Af disse vare 2 039 Sindssyge fra Fødselen eller de første Børneaar (Idioter), medens hos 3 156 Sygdommen havde udviklet sig i en senere Alder. I Tabel XIX gives en Oversigt over Antallet af samme i de forskjellige Stifter.

Sindssyge i Norge den 31te December 1865.

Tabel XIX.	Det samlede Antal Sindssyge.	Antal Sindssyge i Forhold til Befolkningen.	Aandssløve og Sindss. fra Fødselen eller de første Børneaar.	Andre Sindssyge.
Hele Riget	5195	1 : 327	2039	3156
Christiania Stift	1458	1 : 307	455	1003
Hamars —	733	1 : 333	347	386
Christiansands —	1145	1 : 287	424	721
Bergens —	735	1 : 364	305	430
Trondhjems —	798	1 : 323	362	436
Tromsø —	326	1 : 476	146	180

Efter en foreløbig Bearbeidelse af Opgaver, indkomne ved den almindelige Folketælling den 31te December 1875, udgjorde de Sindssyges Antal i hele Riget, naar «Sinker« og «Aandssløve« medregnes: 8751, hvoraf 4183 Idioter, Aandssløve og Sinker samt 4568 andre Sindssyge. Paa Grund af det forandrede Schema for Oplysningernes Indhentelse egne denne sidste Tællings Resultater sig imidlertid egentlig ikke til Sammenligning, hverken med tidligere norske Tællinger eller med andre Landes Tællinger. Dette beror dels paa, at Tællingsschemaet har benyttet Benævnelserne «Aandssløve« og «Sinker«, dels derpaa, at ifølge Tællingschemaet Adskillelsen mellem Idioter og andre Sindssyge væsentlig maa bestemmes, eftersom Tilstanden har vist sig før eller efter den vilkaarlig satte Aldersgrændse af det fyldte 4de Aar.

I Tabel XX gives en Oversigt over de af Lægerne udførte **chirurgiske Operationer** med disses Fordeling paa Sygehus eller udenfor disse i Amterne. Det bemærkes, at der som oftest ikke er meddelt Opgaver over Antallet af de opererede Individer.

Anmærkninger til Liste over chirurgiske Operationer med Angivelse af Indikationer og Udfald forsaavidt disse ere opgivne.

Amputation af Overarmen. Udenfor Sygehus: Indikation: Vulnus 1 (heldigt Udfald).

Amputation af Underarmen. Udenfor Sygehus: Indikation: Vulnus sclopetarium 1 (heldigt Udfald).

Amputation af Haand. Paa Sygehus: Indikation: Vulnus sclopetarium 1 (heldigt Udfald).

Amputation af Laaret. Paa Sygehus: Indikation: Abscessus 1 (dødeligt Udfald); Arthrocace genu 6 (fire heldigt, en dødeligt, en uopgivet Udfald); Fractura complicata femoris 1 (dødeligt Udfald); Fractura comminuta cruris 1 (heldigt Udfald); Fractura cum necrose 1 (heldigt Udfald); Necrosis 2 (en dødeligt, en heldigt Udfald); Osteomyelitis 1 (dødeligt Udfald).

Amputation af Læggen. Paa Sygehus: Indikation: Arthrocace pedis 5 (fire heldigt, en uopgivet Udfald); Carcinoma cruris 1 (heldigt Udfald); Fractura cruris 2 (en dødeligt, en uopgivet Udfald); Gangræna 3 (to heldigt Udfald); Necrosis 2 (en heldigt, en dødeligt Udfald); Neuralgia 1 (dødeligt Udfald); Ulcus cruris 5 (fire heldigt Udfald); Vulnus 4 (tre heldigt, en dødeligt Udfald). Udenfor Sygehus: Indikation: Fractura 1 (dødeligt Udfald ved Tetanus); Ulcus cruris 1 (heldigt Udfald); uopgiven Indikation 1 med heldigt Udfald.

Symes Operation. Paa Sygehus: Indikation: Arthrocace pedis 3 (to heldigt, en dødeligt Udfald); Udenfor Sygehus: Uopgiven Indikation 1 (heldigt Udfald).

Pirogoffs Operation. Arthrocace pedis 1 (heldigt Udfald).

Exartikulation i Fodleddet. Udenfor Sygehus: Indikation: Gangræna pedis 1 (heldigt Udfald).

Resektion. Paa Sygehus: Indikation: Arthrocace coxæ 6 (tre dødeligt Udfald, deraf to ved Tuberculosis pulmonum); Arthrocace manus 1 (heldigt Udfald); Arthrocace cubiti 1 (heldigt Udfald); Arthrocace humeri 1 (heldigt Udfald); Caries articuli humeri 1 (Udfaldet: Anchylosis); Cancer maxillæ superioris 5; Cancer maxillæ inferioris 1; Tumor maxillæ superioris 1 (heldigt Udfald). Udenfor Sygehus: Indikation: Anchylosis cubiti 1 (heldigt Udfald); Caries articuli humeri 1 (heldigt Udfald); Caries calcanei 1; Caries extremit. infer. tibiæ 1 (heldigt Udfald).

Borttagelse af Brystkjertelen. Paa Sygehus: Indikation: Cancer 13 Gange; udenfor Sygehus: Cancer 11 Gange (dødeligt Udfald i et Tilfælde).

Borttagelse af Kræft i andre Orgauer. Kræftens Sæde er opgivet saaledes: Paa Sygehus: Livmoderen 4 Gange, Tungen 4 Gange, Tonsillerne 2 Gange, Testiklerne 2 Gange, Ansigtet, Øielaag, Kind, Haand, Bugbedækningerne, Endetarm, Skede, Hofteregion af hver 1 Gang. Udenfor Sygehus: Tungen 6 Gange, Underkjæven 4 Gange, Ansigtet, Næsen, Livmoderen, Skeden af hver 2 Gange, Øielaag, Munden, Tandkjød og Clitoris af hver 1 Gang.

Borttagelse af andre Svulster. Svulstens Art opgives saaledes: Paa Sygehus: Tumores cystici 17, Lipoma 8, Tumores glandulosi 6, Fibroma 3, Enchondroma 2, Osteoma 2, Tumor cavernosus 1. Udenfor Sygehus: Tumores sebacei 46, Lipoma 35, Tumores cystici 29, Fibroma 9, Tumores glandulosi 7, Epulis 4, Ranula 3, Neuroma 3, Papilloma 3, Enchondroma 2, Moluscum 1.

Thoracocentese ved Empyem ved Incision. Udenfor Sygehus angives i 2 Tilfælde dødeligt, i 1 Tilfælde heldigt Udfald.

Paracentese af Brystet. Paa Sygehus: ved Empyem 4. Udenfor Sygehus: ved Empyem 4 Gange (to heldigt, et dødeligt Udfald, et uopgivet Udfald).

Paracentese af Underlivet er udført 17 Gange hos 1 Person, 9 Gange hos 1, 8 hos 1, 6 hos 2 Personer, 5 hos 2, 3 hos 2, 2 Gange hos 1 Person.

C. No. 4 (1875).

Chirurgiske Opera-

Tabel XX. Operationer.	Hele Riget.			Fordeling paa Amterne.														
	Tilsammen.	Paa Sygehus.	Udenfor Sygehus.	Christiania By.		Akershus.		Smaalenene.		Buskerud.		Jarlsberg-Laurvig.	Hedemarken.	Christians.	Bratsbergs.		Nedenæs.
				Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.
Amputation af Overarmen	3	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
— - Underarmen	4	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Haand	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— - Laar	16	16	-	7	-	1	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-
— - Læg	31	27	4	13	-	-	-	5	-	-	-	-	1	-	1	2	-
— - Fod	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Symes Operation	5	3	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Pirogoffs Operation	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Exartikulation	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Amputation af Fingre	144	23	121	8	3	1	-	-	25	1	10	12	11	12	-	6	2
Resektion	23	17	6	14	1	1	1	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Borttagelse af Brystkjertelen	33	15	18	12	5	-	-	-	4	-	-	-	1	1	-	1	-
— - Læbekræft	67	8	59	4	4	-	2	-	1	-	6	1	2	5	1	10	4
— - Kræft i andre Organer	51	24	27	12	7	-	-	-	1	-	1	-	2	-	2	-	
— - andre eller ikke nøiere betegnede Svulster	215	43	172	17	21	1	3	-	11	-	7	23	10	13	-	11	4
— - Tonsillerne	80	-	80	-	53	-	-	-	8	-	2	3	4	5	-	-	-
— - Negle	17	3	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Thoracocentese ved Empyem	4	1	3	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Paracentese af Brystet	22	3	19	1	1	-	-	2	7	-	-	-	3	1	-	-	1
— - Underlivet	152	36	116	18	-	-	-	-	6	-	6	18	10	27	-	6	-
Laparotomi	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Ovariotomi	6	5	1	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Punktion af Ovarialsvulst	18	1	17	1	1	-	2	-	-	-	3	-	2	-	-	1	-
Operation af Livmoderpolyper	27	3	24	2	8	-	-	-	1	-	2	7	2	-	-	-	-
— - andre Polyper	85	4	81	1	22	-	-	-	4	-	6	4	6	4	-	4	2
— for Struma	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
— for Aneurysma	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Underbinding af Arterier	15	1	14	-	-	-	-	1	4	-	1	1	-	2	-	-	-
Operation af Nævi, Teleangiectasi	24	3	21	1	4	-	-	-	1	-	-	2	1	-	-	2	-
— - Hæmorrhoider	2	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Neurotomi	5	1	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Operation af Hygroma patellæ	18	6	12	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Punktion af Knæet	8	3	5	3	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Operation for Ledemus	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tenotomi	30	14	16	14	12	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Forceret Ledbevægelse	11	7	4	4	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Reposition af Luxationer	175	12	163	-	-	-	6	-	10	-	8	13	6	27	2	13	8
Operation for Haremund	31	12	19	6	3	-	-	-	2	-	3	-	-	1	-	1	2
— af spaltet Gane	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plastiske Operationer	12	4	8	3	2	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Tracheotomi	11	1	10	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	4	1
Operation af Vandbrok	120	11	109	2	2	-	-	-	7	-	10	4	6	14	-	3	4
— - Hæmatocele	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Borttagelse af Testikel	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Herniotomi	16	6	10	2	-	-	-	-	-	-	2	1	1	2	1	-	1
Reposition af indeklemt Brok	88	21	67	2	2	-	3	-	-	1	12	5	2	1	-	3	2
Lithotomi	4	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Punktion af Blæren	7	3	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-

tioner i 1875.

Fordeling paa Amterne.																				Operationer.
Lister-Mandal.	Stavanger.		Søndre Bergenhus.	Bergens By.		Nordre Bergenhus.	Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finmarken.			
Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Amputat. af Overarmen.
-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. af Underarmen.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. af Haand.
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	Do. af Laar.
-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	2	-	4	-	-	-	-	-	Do. af Læg.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. af Fod.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Symes Operation.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Pirogoffs Operation.
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Exarticulation.
5	1	1	1	4	1	13	4	2	-	3	-	2	3	3	1	6	-	3	Amputation af Fingre.
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	Resektion.
-	-	1	1	2	-	-	-	2	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	Bortt. af Brystkjertelen.
6	1	2	-	-	1	1	-	3	-	3	1	3	-	2	1	3	-	-	Do. af Læbekraft.
2	1	-	-	2	2	3	1	4	1	4	2	1	2	-	-	-	1	-	Do. af Kræft i andre Organer.
9	1	8	5	2	5	15	5	10	-	5	-	5	3	1	13	6	1	-	Do. af andre eller ikke nøiere betegnede Svulster.
-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. af Tonsillerne.
-	-	2	2	3	1	1	-	4	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	Do. af Negle.
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Thoracoc. ved Empyem.
-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	Paracentese af Brystet.
-	-	4	1	3	10	5	9	11	-	2	-	4	3	2	3	-	-	4	Do. af Underlivet.
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Laparotomi.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ovariotomi.
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	Punktion af Ovarialsv.
1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	Oper. af Livmoderpolyp.
5	-	-	1	-	1	6	-	1	-	11	1	3	1	1	1	-	-	-	Do. af andre Polyper.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Struma.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Aneurysma.
2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	Underbind. af Arterier.
3	-	1	-	1	-	1	-	6	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	Operat. af Nævi, Teleang.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. af Hæmorrhoider.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Neurotomi.
-	1	1	-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	Operat. af Hygr. patellæ.
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Punktion af Knæet
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Operation for Ledemus.
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Tenotomi.
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Forceret Ledbevægelse.
12	-	7	9	-	2	8	-	6	-	10	-	14	3	2	6	-	1	2	Reposition af Luxationer.
1	3	1	1	1	1	-	-	1	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	Operation for Haremund.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. af spaltet Gane.
-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	Plastiske Operationer.
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	Tracheotomi.
7	2	5	5	-	6	21	1	7	-	4	4	2	1	-	1	1	-	1	Operation af Vandbrok.
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. af Hæmatocele.
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Borttagelse af Testikel.
-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	Herniotomi.
9	6	7	5	-	-	3	6	4	-	7	-	1	-	-	6	-	-	1	Reposit. af indekl. Brok
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Lithotomi.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Punktion af Blæren.

Tabel XX (Forts.) Operationer.	Hele Riget.			Fordeling paa Amterne.														
	Tilsammen.	Paa Sygehus.	Udenfor Sygehus.	Christiania By.		Akershus.		Smaalenene.		Buskerud.		Jarlsberg-Laurvig.	Hedemarken.	Christians.	Bratsberg.		Nedenæs.
				Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.
Operation for Phimosis	5	-	5	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Paraphimosis	11	-	11	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-
— - Strictura urethræ	7	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
— - Ruptura perinæi	2	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Strictura ani	8	1	7	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Fissura ani	8	2	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Fistula ani	12	5	7	3	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1
— - Atresia ani	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Imperforat. hyminis	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Fistula vesico-vaginalis	5	4	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— - Fistula recto-vesico-urethralis	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Spaltning af Collum uteri (Sims Operation)	7	-	7	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Necrotomi	55	17	38	6	-	2	-	-	3	-	-	-	-	6	2	-	-
Tilsammen	1722	389	1333	189	163	9	17	15	112	4	84	103	75	131	10	68	34
Øienoperationer.																	
Borttagelse af Øieæblet	31	10	21	6	6	1	-	3	5	-	-	2	-	-	-	-	-
Extractio cataractæ	51	6	45	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — linearis	29	12	17	7	15	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Discisio cataractæ	19	7	12	7	7	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Extractio lentis	4	1	3	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Iridectomia	82	14	68	9	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Iridotomia	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operation for Atresia pupillæ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Punktion af Cornea	38	8	30	8	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Sämisch Oper. ved Abscess. corneæ	8	3	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tatovering af Cornea	9	1	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operation for Staphylom	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Chalazion	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
— - Skjelen	71	3	68	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Pterygium	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
— - Ptosis	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Entropium	3	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Ectropium	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Trichiasis	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canthoplastik	8	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tarsoraphi	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Operat. for Stenose i Taareveiene	39	10	29	9	3	-	-	1	-	-	5	1	3	4	-	-	1
Operation for Fistel i do.	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do. for Blenorrhoea sacci lacrymalis	8	-	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Borttagelse af Svulster paa Øielaagene, Conjunktiva og Orbita	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	448	81	367	61	32	1	-	8	5	-	8	12	4	11	-	1	5
Chirurgiske og Øienoperationer tilsammen	2170	470	1700	250	195	10	17	23	117	4	92	115	79	142	10	69	39

Fordeling paa Amterne.																			Operationer.
Lister-Mandal.	Stavanger.		Søndre Bergenhus.	Bergens By.		Nordre Bergenhus.	Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finmarken.		
Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Operation for Phimosis
2	-	-	2	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	Do. for Paraphimosis.
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	Do. for Strictura urethræ.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Ruptura perinæi.
-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Strictura ani.
-	-	3	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Fissura ani.
1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	Do. for Fistula ani.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Atresia ani.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Imporforat.hym.
-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	Do. for Fistula vesico vaginalis.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Fistula recto-vesico-urethralis.
-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Spaltning af Coll. uter. (Sims Operation).
-	-	-	-	-	1	17	1	4	-	3	-	4	-	-	6	-	-	-	Necrotomi.
65	17	63	39	26	41	105	31	75	2	71	12	42	28	16	41	18	5	11	Tilsammen.
																			Øienperationer.
-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	Borttagelse af Øieæblet.
-	-	-	-	2	38	-	1	3	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	Extractio cataractæ.
-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. Do. linearis.
-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Discisio cataractæ.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Extractio lentis.
-	-	-	-	2	66	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Iridectomia.
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Iridotomia.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Operat. f. Atresia pupillæ.
-	-	-	-	-	10	2	-	4	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	Punktion af Cornea.
-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sämisch Op. ved Abs. corn.
-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Tatovering af Cornea.
-	-	-	-	-	3	-	-	-		1	-	-	-	-	-	-	-	-	Operation for Staphylom
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Chalazion.
-	-	-	-	-	68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Skjelen.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Pterygium.
-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Ptosis.
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Entropium.
-	-	-	-	-	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Ectropium.
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. for Trichiasis.
-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Canthoplastik.
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Tarsoraphi.
-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	Oper. f. Stenose i Taarev.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	Operation for Fistel i do
-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Do. f. Blenorrh. sacci lacry.
-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Bortt. af Svulster paa Øielaag., Conjunkt., Orbita.
-	3	9	-	4	234	5	1	12	3	29	-	-	-	-	-	-	-	-	Tilsammen.
65	20	72	39	30	275	110	32	87	5	100	12	42	28	16	41	18	5	11	Chirurgiske og Øienoperationer tilsammen.

Laparotomi. Indikation: Peritonitis (heldigt Udfald); uopgiven Indikation (dødeligt Udfald).

Ovariotomi. Paa Sygehus 5, hvoraf to med dødeligt Udfald, de øvrige med heldigt Udfald. Udenfor Sygehus 1 med dødeligt Udfald ved Emboli.

Punctio tumoris ovarii. Udenfor Sygehus: 5 Gange hos samme Person. 1 Gang dødeligt Udfald.

Borttagelse af Polyper i andre Organer end i Livmoderen. Polypens Sæde: I Næsen 68, Øret 9, Endetarm 3, den haarde Gane 1, Svælget 1, Struben 1 (ved Laryngofissur med heldigt Udfald), Skeden 1, Urethra 1.

Underbinden af Arterier. Af Arterier er underbundne Arteria radialis 8 Gange, Art. ulnaris, brachialis, tibialis postica, tibialis antica, af hver 1 Gang.

Neurotomi foretaget af Nervus mentalis 3 Gange, Nerv. alveolaris inferior, infraorbitalis, af hver 1.

Tenotomi er udført af Tendo Achilles 11. Musculus sartorius 4, M. tensor fasciæ 3, M. adductor longus 3, M. gracilis 2, M. sternocleidomastoideus 2, M. rectus femoris 1.

Af **Luxationer** er reponerede: af Underkjæven 5 Gange, Kraveben 2, Overarm 102, Underarm 21, Fingre 12, Haand 5, Laaret 5, Læggen 4, Fod 2 Gange. De mange forøvrigt foretagne Repositioner ere ikke specificerede.

Af **plastiske Operationer** udførtes: Rhinoplastik 1, for Fistula salivalis 2, for Ar 2, for Hypertrophia labii oris 1, for sammenvoxede Fingre 1.

Tracheotomi. Paa Sygehus: Indikation: Corpus alienum laryngis 1 (dødeligt Udfald).

Udenfor Sygehus: Croup 2 (dødeligt Udfald), Corpus alienum laryngis 2 (heldigt Udfald), Phthisis laryngis 1 (levede 3/4 Aar), uden opgivet Indikation 5 (i et Tilfælde dødeligt, i et heldigt Udfald).

Herniotomi. Paa Sygehus fire med dødeligt Udfald; udenfor Sygehus syv med dødeligt, to med heldigt Udfald.

Vandbrok. I 45 Tilfælde injiceredes Jod, i 2 Carbolsyre. 6 Gange anføres Radikaloperation at være foretagen.

Lithotomi. Paa Sygehus i et Tilfælde dødeligt Udfald, de 3 øvrige heldigt Udfald.

Punctio vesicæ. Paa Sygehus i 1 Tilfælde dødeligt Udfald. Udenfor Sygehus i 1 Tillælde dødeligt Udfald.

Strictura urethræ. Paa Sygehus: 2 Gange ved Urethrotomia externa, i et Tilfælde med dødeligt Udfald ved Pyæmi.

Imperforatio hyminis. 1 Tilfælde udenfor Sygehus endte dødeligt.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger 753, hvis Art og Fordeling paa Stifterne vil sees af Tabel XXI.

Af Lægerne udførte obstetriciske Operationer i 1875.

Tabel XXI.	Antal Barselkvinder.	Samlet Antal Operationer	Forhold i pCt.	Tangforløsning.	Vending.	Udtrækning paa Bækkenenden.	Perforation.	Embryotomi.	Partus præmaturus artificialis.	Tangforløsning paa nøtop død Kvinde.	Efterbyrdsoperationer.
Riget	57303	753	1,3	524	98	14	23	14	8	1	71
Christiania Stift	16092	223	1,4	157	31	3	5	1	6	1	19
Hamars —	7289	64	0,9	46	7	-	5	2	-	-	4
Christiansands —	11194	202	1,8	140	30	2	3	3	2	-	22
Bergens —	8700	111	1,3	84	12	2	3	3	-	-	7
Trondhjems —	7705	99	1,3	66	11	5	2	3	-	-	12
Tromsø —	6323	54	0,9	31	7	2	5	2	-	-	7

Tabel XXII (næste Side) viser Operationernes Udfald for Mødre og Børn.

Af Tabellerne XXIII—XXVIII sees Udfaldet af udførte Tangforløsninger, Vendinger, Udtrækning paa Bækkenenden, Perforation, Embryotomi og Partus præmaturus artificialis ved de forskjellige Indikationer.

Antallet af **Fødte og Døde** vil sees af følgende Tabel XXIX (Side XXX), der er et Uddrag af Presternes

C. No. 4 (1875).

Obstetriciske Operationers Udfald for Mødre og Børn.

Tabel XXII.	Mødre.			Børn.		
	Antal, for hvilke Udfald er meddelt.	Deraf Døde.	Forhold i pCt.	Antal, for hvilke Udfald er meddelt.	Deraf Døde.	Forhold i pCt.
Tangforløsning	452	18	4,0	496	75	15,1
Vending	82	13	15,9	91	53	58,2
Udtrækning paa Bækkenenden	9	-	-	11	8 *)	72,7
Perforation	21	8	38,1	-	-	-
Embryotomi	14	5	35,7	-	-	-
Partus præmaturus artificialis	8	-	-	8	4	50,0
Tangforløsning paa død Kvinde	-	-	-	1	1	100,0
Efterbyrdsoperation	49	6	12,2	-	-	-

*) Desuden Udtrækninger af 2 forraadnede Fostre og et acephalisk Misfoster.

Udfald af Tangforløsninger for Mødre og Børn — efter de forskjellige Indikationer.

Tabel XXIII. Indikation.	Mødre.			Børn.			Ialt udførte Tangforløsninger.
	Antal, for hvilke Udfald er opgivet.	Deraf Døde.	Forhold i pCt.	Antal, for hvilke Udfald er opgivet.	Deraf vare dødfødte.	Forhold i pCt.	
Langsom Fødsel, utilstrækkelige eller smertefulde Veer	343	9 [1])	2,6	374	53 [2])	14,2	393 [3])
Bækkensneverhed	43	3 [4])	7,0	52	10	19,2	53
Barselkrampe	19	4 [5])	21,0	22	6	27,3	23 [6])
Ansigtsfødsel	5	-	-	5	1	20,0	5
Blødning og Placenta prævia	4	2 [7])	50,0	4	1	25,0	4
Fremfald af Navlesnoren	4	-	-	4	1	25,0	4
Fare for Fostrets Liv	3	-	-	3	-	-	3 [8])
Arm eller Haand og Fod ved Siden af Hoved	1	-	-	2	1	50,0	2 [9])
Misdannelse af Fostret	2	-	-	2	1	50,0	2
Vedholdende Brækninger hos Moderen	1	-	-	1	-	-	1
Issefødsel med Panden fortil	1	-	-	1	-	-	1
Skjævt Hovedleie	1	-	-	1	-	-	1
For kort Navlesnor	1	-	-	1	-	-	1
Tvillingfødsel	1	-	-	1	-	-	1
Uopgiven Indikation	23	-	-	23	1	4,3	30 [10])

[1]) Dødsaarsag: Barselfeber hos (7), Barselkrampe og Emboli (hver hos 1). [2]) Deraf 1 otte Timer efter; desuden døde 1 over 24 Timer efter. [3]) Heraf 3 Tvillingforløsninger. Af de øvrige Børn opgives 4 at have været første og 3 anden Tvilling. [4]) Dødsaarsag: Dystoki, Emboli og Peritonit (hver hos 1). [5]) Dødsaarsag: Barselkrampe (3) og Barselfeber (1). [6]) Deraf 2 Tvillingforløsninger. [7]) Dødsaarsag: Blødning (1) og Emboli (1). [8]) Deraf en af 2den Tvilling. [9]) En af 2den Tvilling. [10]) I 2 Tilfælde af sidstkommende Hoved, i det ene efter Vending udført af Jordemoder.

Opgaver over Døbte og Begravede. Antallet af **Fødte** (fraregnet de Dødfødte) var i 1875: 56 287, altsaa 1 359 flere end i 1874 (54 928), 3 306 flere end i 1873 (52 981), 3 901 flere end i 1872 (52 386) og 5 209 flere end i 1871 (51 078).

Udfald af Vending for Mødre og Børn — efter de forskjellige Indikationer.

Tabel XXIV. Indikation.	Mødre. Antal, for hvilke Udfald er opgivet.	Mødre. Deraf Døde.	Mødre. Forhold i pCt.	Børn. Antal, for hvilke Udfald er opgivet.	Børn. Deraf vare Dødfødte.	Børn. Forhold i pCt.	Ialt udførte Vendinger.
Tverleie	51	5 [1])	9,8	58	33 [2])	56,9	61 [2])
Placenta prævia og Blødning	9	2 [3])	22,2	11	8	72,7	13
Bækkensneverhed	8	3 [4])	37,5	8	6	75,0	8
Ruptur af Livmoderen	2	2 [5])	100,0	2	2	100,0	2
Barselkrampe	1	1 [6])	100,0	2	2	100,0	2 [7])
Fremfald af Navlesnoren	-	-	-	-	-	-	1
Skjævt Hovedleie og fremfalden Haand	1	-	-	1	-	-	1
Utilstrækkelige Veer	1	-	-	1	-	-	1
Uopgiven Indikation	9	-		8	5	62,5	9 [8])

[1]) Dødsaarsag: Efter besværlig Forløsning (2), Blødning (2) og Barselfeber (1). [2]) Deraf i et Tilfælde begge Tvillinger. [3]) Dødsaarsag: Blødning (1) og Perimetrit (1). [4]) Dødsaarsag: Barselfeber (1), Emboli (1) og Livmoderbristning (1). [5]) Dødsaarsag: Livmoderbristning (1), Peritonit (1). [6]) Dødsaarsag: Barselkrampe. [7]) Tvillingfødsel. [8]) I et Tilfælde af 2den Tvilling (første forløst ved Perforation).

Udfald af Udtrækning ved Bækkenendefødsel — efter de forskjellige Indikationer.

Tabel XXV. Indikation.	Mødre. Antal, for hvilke Udfald er opgivet.	Mødre. Deraf Døde.	Mødre. Forhold i pCt.	Børn. Antal, for hvilke Udfald er opgivet.	Børn. Deraf vare Dødfødte.	Børn. Forhold i pCt.	Ialt udførte Udtrækninger.
Utilstrækkelige Veer	4	-	-	6	4	66,6	6 [1])
Blødning	2	-	-	2	2	100,0	2
Forraadnet Foster	-	-	-	-	-	-	2
Acephalisk Misfoster	-	-	-	-	-	-	1
Opslaaede Ben	1	-	-	1	1	100,0	1
Forsnevret Bækkenudgang	1	-	-	1	1	100,0	1
Uopgiven Indikation	1	-	-	1	-	-	1

[1]) En 1ste Tvilling og en 2den (første forløst ved Tang).

Tabel XXX (Side XXIX) viser Antallet af Tvilling- og Trillingfødsler og enkelte Forhold af Dødfødte.

Antallet af **Døde** i Riget og dets enkelte Stifter i Tiaaret 1866—1875 vil sees af følgende Tabel XXXI (Side XXXI).

I Lægernes Dødslister opgives Dødsaarsagerne for 14 556 eller 42,9 pCt. af samtlige i 1875 indtrufne Dødsfald og 44,5 pCt. af de ved Sygdom indtrufne Dødsfald.

De af Lægerne opførte Dødsaarsager ere sammenstillede i den i Slutningen af den almindelige Oversigt indtagne Tabel XXXVII, hvilken tillige viser Dødsaarsagernes Fordeling paa Rigets Stifter samt Fordeling paa Alder og Kjøn.

De hyppigst opgivne Dødsaarsager vare: Svindsot (2 095), Lungebetændelse (1 834), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 1 057), Alderdomssvaghed (879), Skarlagensfeber (772), Kræft (624), akut Bronchit (593), Diarrhoe og Cholera

Udførte Perforationer med Udfald for Mødrene efter de forskjellige Indikationer.

Tabel XXVI.

Indikation.	Antal Mødre, for hvilke Udfaldet er opgivet.	Deraf Døde.	Ialt udførte Perforationer.
Bækkensneverhed	15	7 [1])	15 [2])
Ansigtsleie *)	-	-	2
Hydrocephalisk Fosterhoved	2	1 [3])	2
Stort forbenet Fosterhoved	1	-	1
Langsom Fødsel **)	1	-	1
Uopgiven Indikation ...	2	-	2

*) I et Tilfælde fast Indkiling.
**) Efter 5 Dages Fødsel Hovedet mod underste Aabning, forgjæves Tangforsøg, raaddent Foster.
[1]) Dødsaarsag: ikke nærmere opgivet (4), Barselfeber, Livmoderbristning og Peritonit (af hver 1). [2]) I et Tilfælde af 1ste Tvilling (2den forløst ved Vending). [3]) Dødsaarsag: Phthisis.

Udførte Embryotomier med Udfald for Mødrene efter de forskjellige Indikationer.

Tabel XXVII.

Indikation.	Antal Mødre, for hvilke Udfaldet er opgivet.	Deraf Døde.	Ialt udførte Embryotomier.
Forsømt Tverleie	11	4 [1])	11 [2])
Bækkensneverhed *)	2	1 [3])	2 [4])
Barselkrampe	1	-	1 [5])

*) og forsømt Tverleie i et Tilfælde.
[1]) Dødsaarsag: ikke nærmere opgivet. [2]) I 1 Tilfælde Decapitation. [3]) Dødsaarsag: Peritonit. [4]) I 1 Tilfælde Decapitation (sidstkommende Hoved). [5]) Efter Afrivning af Hovedet (forraadnet Foster).

nostras (tilsammen 566), Typhoidfeber (418), Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 383), Hjerneslag (379), organisk Hjertesygdom (351), kronisk Bronchit (323), diphtherisk Svælgbetændelse (253), Strubehoste (234), Peritonit (212), medfødt Svaghed (201).

Udfald af Partus præmaturus artificialis for Mødre og Børn efter de forskjellige Indikationer.

Tabel XXVIII.

Indikation.	Mødre.		Børn.	
	heldigt Udfald.	dødeligt Udfald.	levende.	døde.
Bækkensneverhed *) ...	6	-	4 [1])	2 [2])
Barselkrampe	1	-	-	1 [3])
Ileus	1	-	-	1 [4])

*) Conjugata i 2 Tilfælde 3″, i 1 : 3 1/3″, i 1 : 3 2/3″.
[1]) 3 i 36te Uge (en døde 11 Dage efter). [2]) 1 i 34te Uge; 1 i 37te Uge (døde 9 Timer efter). [3]) i 36te Uge. [4]) i 31te Uge (døde 5 Timer efter).

Anm. Af obstetriciske Operationer forøvrigt omtales udførte af Læger: i Christiania 3, nemlig to Vendinger ved udvendige Haandgreb og en Punktion ved Hydramnios — i søndre Bergenhus Amt 1 Udtrækning ved Hjælp af fremfalden Arm, — i Bergens By 3, en Løsning af opslaaet Arm ved Bækkenendefødsel, en Udtrækning af raaddent Foster efter Hovedets Fødsel og on Punktion gjennem Placenta prævia centralis.

Af **retsmedicinske** Forretninger udførtes 247, hvoraf 113 Syns- og Obduktionsforretninger over Døde, 123 Undersøgelser og Erklæringer over Levende samt 11 til Afgjørelse af Spørgsmaal i anden eller ikke opgivet Anledning. Tabel XXXII viser de nævnte Forretningers Gjenstand med Fordeling paa Rigets Stifter og Amter.

Antallet af Tvilling- og Trillingfødsler og enkelte Forhold af Dødfødte.

Tabel XXX.

	Antal Tvillingfødsler.	Antal Trillingfødsler.	Dødfødte og Døde i 1ste Døgn.			Forholdet af Dødfødte (alene) til samtlige Fødte (Dødfødte medregnede) i pCt.
			Tilsammen.	Deraf		
				Dødfødte.	Døde i 1ste Døgn.	
Riget	757	12	2315	1780	535	3,1
Christiania Stift	203	-	601	427	174	2,6
Hamars —	112	4	296	205	91	2,8
Christiansands —	136	1	454	378	76	3,4
Bergens —	114	4	389	312	77	3,5
Trondhjems —	118	1	335	273	62	3,5
Tromsø —	74	2	240	185	55	2,9

C. No. 4 (1875).

Antal Fødte og Døde i 1875.

Tabel XXIX.	Fødte.	Døde.			Dødfødte *).	Omkomne paa voldsom Maade	
		ialt.	i 1ste Døgn *).	paa Barselseng.		ved ulykkelige Hændelser.	ved Selvmord.
Riget	56287	33949	535	376	1780	1098	144
Christiania Stift	15868	10039	174	93	427	245	49
Hamars —	7200	3738	91	55	205	71	20
Christiansands —	10948	6879	76	71	378	204	17
Bergens —	8506	5470	77	71	312	155	22
Trondhjems —	7551	4371	62	37	273	140	12
Tromsø —	6214	3452	55	49	185	283	24
Christiania By	2988	1837	37	13	10	27	9
Akershus Amt	3389	2289	42	16	114	41	19
Smaalenenes —	3528	2489	30	20	117	72	6
Buskeruds —	3232	1747	36	21	98	46	11
Jarlsberg-Laurvigs —	2731	1677	29	23	88	59	4
Hedemarkens —	3795	2018	43	37	116	37	15
Christians —	3405	1720	48	18	89	34	5
Bratsbergs —	2646	1544	19	18	98	44	9
Nedenæs —	2484	1588	18	21	73	34	3
Lister-Mandals —	2295	1655	12	13	75	53	4
Stavangers —	3523	2092	27	19	132	73	1
Søndre Bergenhus —	3552	2494	35	40	129	59	8
Bergens By	1230	917	5	15	43	5	4
Nordre Bergenhus Amt	2451	1323	22	10	89	64	6
Romsdals —	3277	1933	30	15	131	65	5
Søndre Trondhjems —	3366	1894	27	15	125	60	7
Nordre — —	2181	1280	20	13	68	42	4
Nordlands —	3447	1872	22	22	89	130	20
Tromsø —	1856	943	14	17	73	62	3
Finmarkens —	911	637	19	10	23	91	1

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde i 1875 ifølge Embedslægernes Indberetninger 46 917 eller 85,7 pCt. af Middeltallet af levende Fødte i Treaaret 1873—1875; i 1874 var Antallet af Vaccinerede 49 304 eller 92,3 pCt. af Middeltallet af levende Fødte i Treaaret 1872—1874 og i Aaret 1873: 37 146 eller 71,3 pCt. af Middeltallet af levende Fødte i Treaaret 1871—73. Procentforholdet af de i 1875 Vaccinerede til Middeltallet af de i 1873—75 levende Fødte vil sees af følgende Oversigt for Riget og dets enkelte Stifter (se Tabellen næste Side).

Antal Døde i Tiaaret 1866—1875.

Tabel XXXI.	1875.	1874.	1873.	1872.	1871.	1870.	1869.	1868.	1867.	1866.
Riget	33949	32499	29808	29417	29567	28120	29534	31737	31708	28993
Christiania Stift	10039	9555	8473	7849	7889	8149	8403	9591	9640	8173
Hamars —	3738	3860	3498	3142	3293	3379	3371	3974	3952	3355
Christiansands —	6879	6377	6094	6287	6510	5425	6116	6666	6995	6247
Bergens —	5470	4890	4652	4398	4632	4056	4474	4026	4495	4179
Trondhjems —	4371	4576	4252	4595	4252	4229	3975	3887	3596	4147
Tromsø —	3452	3241	2839	3146	2991	2862	3195	3593	3030	2892

Vaccinerede i Riget.

	Middeltal af levende Fødte i 1873—75.	Antal Vaccinerede i 1875.	Forhold i pCt.
Riget	54732	46917	85,7
Christiania Stift	15200	13405	88,2
Hamars —	6987	6919	99,0
Christiansands —	10509	9888	94,1
Bergens —	8582	6140	71,5
Trondhjems —	7345	6864	93,5
Tromsø —	6109	3701	60,6

Af **Sygehuse** haves 44 faste, nemlig: Rigshospitalet, der er klinisk Undervisningsanstalt, Diakonissehuset, 5 Sygehuse for Spedalske, 5 militære Sygehuse, 18 Amtssygehuse, 14 kommunale By-Sygehuse. Desuden findes flere mindre Sygehuse, der i Regelen kun benyttes under Fisketiden. Ved Rigets Strafanstalter er indrettet særskilte Sygeafdelinger. Fra flere Dele af Riget omtales oprettede Epidemilazareter og ved Fattighus og Grubeværker indrettede Sygestuer. Antallet af Sindssygeasyler var 10, nemlig 2 Statsasyler, 6 kommunale Asyler og 2 private.

I Tabel XXXV gives en Oversigt over Antallet af de paa Sygehusene behandlede Syge, Behandlingens Udfald og Behandlingstid samt Medikamentudgift.

I Tabel XXXVI gives en Oversigt over de paa Sygehusene til Behandling indkomne Grupper af Sygdomstilfælde.

Antallet af **Apotheker** var 71 (hvoraf et nyoprettet i indeværende Aar, i Sandnæs i Stavanger Amt), nemlig 39 med reelt og 31 med personligt Privilegium samt 1, der er priviligeret Rigshospitalet som saadant; til 3 hørte Filialafdelinger. I Christiania Stift haves 24 Apotheker, i Hamars 6, i Christiansands 20, i Bergens 7, i Trondhjems 10 og i Tromsø 4. Foruden disse er der i Fisketiden oprettet et Medikamentudsalg i Nordlands Amt. Foruden Apothekerne bestod Personalet af 109 Pharmaceuter (hvoraf 60 opgives examinerede og 8 at have fungeret som Provisorer) og 71 Disciple.

9 have bestaaet pharmaceutisk Examen i 1875.

Medicinalpersonalet. 24 examinerede **Læger** udgik fra Universitetet i 1875. Ifølge Fortegnelsen for samme Aar var Antallet af autoriserede Læger 481 (i 1874: 463), hvoraf 190 vare bosatte i Christiania Stift, 46 i Hamars, 72 i Christiansands, 46 i Bergens, 57 i Trondhjems og 33 i Tromsø Stifter; 11 havde fast Bopæl i Udlandet, og for 26 savnes Oplysning om Opholdsstedet. 9 vare ansatte som Professorer og 1 som Stipendiat ved Universitetet, 1 Embedsmand i Indredepartementets Medicinalafdeling, 1 Overlæge for den spedalske Sygdom, 5 Stadsphysici, 1 Stadslæge, 129 Distriktslæger (en Landphysikus), 2 Berglæger, 1 Fængselslæge, 1 Politilæge, 8 By- og Fattiglæger, 2 Direktører ved Sindssygeasyler, 1 Direktør ved Rigshospitalet, 29 Læger ved Fødselsstiftelser, Sygehuse, Sindssygeasyler og Stiftelser for de Spedalske (desuden vare ansatte ved Sygehus 18 Læger, som tillige indehavde andre Stillinger), 1 Assistent hos Rigshospitalets Prosektor, 1 Generalchirurg, 6 Brigadelæger, 38 Korpslæger (hvoraf 2 surnumerære), 13 Kompagnichirurger (deraf 1 surnumerær), og 6 Marinelæger; 2 indehavde civile Embeder udenfor Lægestanden. 223 Læger opføres uden fast Ansættelse.

C. No. 4 (1875).

Oversigt over de i 1875 udførte retsmedicinske Forretninger.

Tabel XXXII.

	Samtlige anmeldte retsmedicinske Forretninger.	Undersøgelse af Døde betræffende														Undersøgelse af Levende til Bestemmelse af							Undersøgelse i anden eller ikke opgiven Anledning.
		Selvmord.	Mishandling.	Ulykkestilfælde.						pludselige Dødsfald af Sygdom.	nyfødte og spæde Børns Dødsmaade.				uopgiven eller ubestemt Dødsaarsag.	forudgaaet Fødsel.	Svangerskabstid.	Voldtægt og andre Løsagtighedsforbrydelser.	Mishandling af anden Beskaffenhed med Følger.	legemlig Helbredsforfatning iøvrigt.	Sindstilstand med Tilregnelighed.	Ulykkestilfælde.	
				Drukning.	Ydre Beskadigelser.	Forfrysning.	Forgiftning.	Kvælning.	Uopgivet.		Fødsel i Dølgsmaal og formentlig Fostermord.	Døde i Sengen hos Moderen.	Dødsfald af Sygdom.	Anden eller uopgiven Dødsaarsag.									
Riget	247	1)7	2)15	12	3)7	1	4)11	5)4	1	6)7	7)23	4	8)1	9)13	10)7	11	2	7	35	11)36	12)28	13)4	14)11
Christiania Stift	68	2	4	2	2	1	6	4	-	1	6	2	1	5	3	1	-	1	12	4	5	-	6
Hamars —	31	2	3	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	2	-	3	-	2	4	4	7	-	-
Christiansands —	54	2	5	3	1	-	2	-	-	3	4	-	-	1	3	1	-	2	6	12	8	-	1
Bergens —	29	-	2	1	-	-	-	-	1	-	5	1	-	1	-	2	-	1	5	6	3	-	1
Trondhjems —	46	1	1	4	3	-	1	-	-	1	3	1	-	-	-	3	1	-	7	10	5	4	1
Tromsø —	19	-	-	2	1	-	2	-	-	1	2	-	-	4	1	1	1	1	1	-	-	-	2
Christiania By	13	1	3	-	1	-	-	3	-	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akershus Amt	12	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	3	2	2	-	-
Smaalenenes —	16	1	1	-	-	-	5	-	-	-	-	1	-	2	3	-	-	-	2	-	1	-	-
Buskeruds —	24	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2	1	-	1	-	1	-	1	7	1	2	-	6
Jarlsberg-Laurvigs —	3	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Hedemarkens —	15	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	3	-	6	-	-
Christians —	16	1	2	-	-	-		-	-	1	3	-	-	1	-	1	-	1	1	4	1	-	-
Bratsbergs —	22	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	3	9	4	-	-
Nedenæs —	13	-	3	1	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	3	-	-
Lister-Mandals —	10	-	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	1	-	1
Stavangers —	9	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	2	*) 2	-	-	-	-
Søndre Bergenhus —	6	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
Bergens By	11	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	4	1	-	1
Nordre Bergenhus Amt	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-
Romsdals —	19	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-	2	-	1	2	2	2	4	1
Søndre Trondhjems —	23	1	-	4	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	4	8	2	-	-
Nordre — —	11	-	1	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-	2	-	2	-	-
Nordlands —	10	-	-	1	1	-	2	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	1
Tromsø —	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finmarkens —	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1

*) 1 Erklæring, afgiven i Finnø Distrikt af Stavanger Amt, er ikke opført i Amtsberetningen.

1) Ved Hængning (4), ved Knivsaar (1) og ved Fosforforgiftning til Fremkaldelse af fortidlig Fødsel (1).

2) Knivsaar (4), Brud af Hjerneskallen (4), Mord (2), Vold paa Hovedet (1), Stød for Brystet, hvorved Bristning af Lungen paa Grund af Lungebetændelse (1), af Peritonit (1) og Pyæmi (1).

3) Af Hovedet (2), ved Skudsaar (2, en af Saarfeber), ved Fald (2, en fra Fjeldhammer, en gjennem Kjælderluge), ved Vold for Brystet (1, af Hjertebristning).

4) Ved Arsenik (4), Alkohol (3), Strychnin (1), Kulos (1).

5) Ved Indtrængen af Ingesta i Luftveiene (3).

6) Af Lungeødem (2), Hjertefeil (1), Hjertebristning (1), Mavesaar (1), Alderdomssvaghed (1).

7) Ved en Tvillingfødsel var der anvendt Fosfor til Fremkaldelse af fortidlig Fødsel, cfr. Note 1).

8) 1 af Atelektase.

9) I 1 Tilfælde af et Skelet. 6 opgives ufuldbaarne, 1 dødfødt fuldbaaret.

10) 2 døde pludselig (en under Beruselse).

11) 2 til Afgjørelse af Impotens. 1 af svanger Kvinde ved Indsendelse til Tugthus.

12) I 1 Tilfælde af en Gut, som havde havt Samleie med sin Moder.

13) Ydre Beskadigelse (1), Kuloxydgas (3).

14) I 2 Tilfælde af Kvaksalvermedikamenter (i et Tilfælde rent Drikkevand), i 1 af Abortvædske (Aloë-Brændevin), i 1 af en i Privet funden Placenta.

Af **Tandlæger** fandtes efter Fortegnelsen for Aaret 1875: 31 (hvoraf 4 uexaminerede) (i 1874: 28); af disse vare 16 bosatte i Christiania Stift, 1 i Hamars, 6 i Christiansands, 3 i Bergens og 2 i Trondhjems Stift; for 3 savnes Oplysning om Opholdsstedet. 2 bestode Tandlægeexamen.

Jordemoderexamen blev taget af 21 Elever ved Skolen i Christiania og 11 ved Skolen i Bergen. Efter Embedslægernes Indberetninger var der 625 Jordemødre (i 1874: 639), dels ansatte, dels privat praktiserende, nemlig 174 i Christiania Stift, 66 i Hamars, 104 i Christiansands, 106 i Bergens, 107 i Trondhjems og 68 i Tromsø Stift.

Hjelpevaccinatørernes Antal udgjorde 597 (i 1874: 612), hvoraf 101 i Christiania Stift, 70 i Hamars, 117 i Christiansands, 106 i Bergens, 105 i Trondhjems og 98 i Tromsø Stift.

I det følgende findes den i ovenstaaende almindelige Beretning for Riget givne Oversigt udførligere fremstillet for hvert af Rigets Overøvrighedsdistrikter. Ligeledes er vedføiet en efter Dyrlægernes Aarsberetninger affattet Oversigt over Sundhedstilstanden blandt Husdyrene i 1875 samt de i Indholdsfortegnelsen opregnede Bilag.

C. No. 4 (1875).

Syphilis paa Syge-

	Tilbageliggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			Udgaaede								
										helbredede.			i Bedring.			uhelbredede.		
	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tlis.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.
Rigshospitalets Hudsygeafdeling	13	21	34	66	87	153	79	108	187	53	88	141	1	1	2	2	-	2
— chirurgiske Afdeling	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
— Afdeling for Børn	1	-	1	1	-	1	2	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Christiania Bys Sygehus	3	11	14	3	96	99	6	107	113	1	88	89	2	1	3	-	-	-
— Garnisons Sygehus	-	-	-	4	-	4	4	-	4	4	-	4	-	-	-	-	-	-
Akers Kommunes Sygehus	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	1	1	-	-	-	-	1	1
Smaalenenes Amts Sygehus	-	4	4	7	5	12	7	9	16	2	5	7	-	2	2	-	-	-
Moss Bys Sygehus	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Fredrikstads Bys Sygehus	1	1	[3]) 2	6	13	19	7	14	21	4	9	13	-	-	-	1	1	[4])2
Buskeruds Amts —	1	3	4	6	7	13	7	10	17	5	7	12	-	-	-	-	-	-
Drammens Bys —	-	2	2	1	7	8	1	9	10	1	7	8	-	-	-	-	-	-
Jarlsberg-Laurvigs Amts Sygehus	3	-	[6]) 3	12	14	26	15	14	29	12	12	24	-	-	-	-	-	-
Tønsberg Bys —	-	-	-	-	4	4	-	4	4	-	3	3	-	-	-	-	-	-
Carl-Johansværns —	-	-	-	4	-	4	4	-	4	4	-	4	-	-	-	-	-	-
Hedemarkens Amts —	1	3	4	7	11	18	8	14	22	6	12	18	-	-	-	-	-	-
Christians Amts —	-	1	1	2	7	9	2	8	10	1	6	7	-	1	1	-	-	-
Bratsbergs Amts —	-	1	1	7	12	19	7	13	20	2	3	5	-	-	-	-	-	-
Arendals Bys —	3	3	6	5	4	9	8	7	15	7	6	13	-	-	-	-	-	-
Christiansands Bys —	3	1	4	5	15	20	8	16	24	4	11	15	-	1	1	-	-	-
— Garnisons —	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Lister-Mandals Amts —	-	1	1	7	7	14	7	8	15	7	6	13	-	-	-	-	-	-
Stavanger Amts —	1	1	2	8	17	25	9	18	27	9	14	23	-	-	-	-	-	-
— Bys —	3	2	5	5	12	17	8	14	22	6	12	18	-	-	-	-	-	-
Bergens Bys —	3	7	[11])10	23	25	48	26	32	58	19	23	42	2	-	2	1	-	1
Lungegaards Helbredelsesanstalt	-	1	1	2	5	7	2	6	8	-	4	4	-	-	-	-	1	1
Aalesunds Bys Sygehus	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Romsdals Amts —	2	8	10	2	9	11	4	17	21	3	14	17	-	-	-	1	-	1
Trondhjems Bys —	14	11	25	33	56	89	47	67	114	39	58	97	-	1	1	-	-	-
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Skogn	2	4	6	11	11	22	13	15	28	10	13	23	-	-	-	-	-	-
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Namdal	-	-	-	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	-	-	-	-	-
Nordlands Amts Sygehus i Alstahaug	-	2	2	1	1	2	1	3	4	1	2	3	-	1	1	-	-	-
— — — i Bodø	-	2	2	1	5	6	1	7	8	1	7	8	-	-	-	-	-	-
— — — i Buksnæs	-	2	2	-	3	3	-	5	5	-	5	5	-	-	-	-	-	-
Tromsø — — i Tromsø	1	-	1	5	10	15	6	10	16	6	9	15	-	-	-	-	-	-
Finmarkens — — i Alten	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
— — — i Hammerfest	-	-	-	4	4	8	4	4	8	3	3	6	1	-	1	-	-	-
— — — i Vadsø	1	-	1	3	-	3	4	-	4	2	-	2	1	-	1	-	-	-
Ovennævnte Sygehuse tilsammen	56	93	149	243	454	697	299	547	846	214	434	648	8	8	16	5	3	8
Fiskesygehuset i Kabelvaag	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
— i Maasø	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
— i Vardø	-	-	-	3	-	3	3	-	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Fiskesygehusene tilsammen	-	-	-	5	-	5	5	-	5	3	-	3	2	-	2	-	-	-
Ialt	56	93	[12]149	248	454	702	304	547	851	217	434	651	10	8	18	5	3	8

iusene i Aaret 1875.

Døde.			Tilbageliggende ved Aarets Slutning.			For de indkomne Tilfælde var Formen							Antallet af Forpleiningsdage.	Middeltal af Forpleiningsdage for hver Udskreven.
Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	primær.	sekundær.	tertiær.	konstitutionel.	hereditær.	Recidiv.	uopgivet.		
8	2	10	15	17	32	31	92	15	-	15	-	-	14 269	92,1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
[1]) 1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	521	260,5
[1]) 1	[2]) 2	3	2	16	18	52	7	4	-	1	35	-	3 759	39,5
-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	404	101,0
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	2	7	2	9	1	-	-	-	-	1 764	196
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6,0
-	-	-	2	4	6	6	11	2	-	-	-	-	-	-
[1]) 2	[5]) 1	3	-	2	2	-	13	-	-	-	-	-	1 478	98,5
-	[1]) 1	1	-	1	1	-	5	1	-	2	-	-	231	25,7
[7]) 2	-	2	1	2	3	1	23	1	-	1	-	-	1 757	67,6
-	-	-	-	1	1	1	2	1	-	-	-	-	250	83,3
-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	252	63,0
-	-	-	2	2	4	1	16	1	-	-	-	-	1 386	77,0
-	[8]) 1	1	1	-	1	-	3	5	-	1	-	-	603	67,0
-	-	-	5	10	15	-	16	2	-	1	-	-	2 072	414,4
-	-	-	1	1	2	-	9	-	-	-	-	-	1 212	93,2
[9]) 1	-	1	3	4	7	12	8	-	-	-	-	-	637	37,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	67	67,0
-	[1]) 1	1	-	1	1	1	12	-	-	1	-	-	2 012	143,7
-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	25	1 632	71,0
[10]) 1	-	1	1	2	3	2	13	2	-	-	-	-	1 380	72,6
-	3	3	4	6	10	10	26	8	-	4	-	-	4 130	86,0
-	-	-	2	1	3	-	7	-	-	-	-	-	441	88,2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	65	65,0
-	-	-	-	3	3	-	8	3	-	-	-	-	1 864	103,6
4	1	5	4	7	11	4	66	19	-	-	-	-	8 359	81,2
-	-	-	3	2	5	2	19	1	-	-	-	-	1 691	73,5
-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	144	48,0
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	270	67,5
-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	549	68,6
-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	339	67,8
-	-	-	-	1	1	1	-	-	14	-	-	-	760	50,7
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	109	109,0
-	-	-	-	1	1	-	6	1	-	-	1	-	479	68,4
-	-	-	1	-	1	-	2	1	-	-	-	-	127	42,3
20	12	32	52	90	142	131	390	71	15	27	36	27	56 804	86,8
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	22	22,0
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	7	7,0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	140	46,7
-	-	-	-	-	-	-	2	-	3	-	-	-	169	33,8
20	12	32	52	90	142	131	392	71	18	27	36	27	[13])56 973	80,3

Anmærkninger.

14 Individer, 7 Mænd og 7 Kvinder, have været indlagte til Observation om Tilstedeværelse af Syphilis og ere ialt behandlede i 632 Dage. Af disse forpleiedes 2 Mænd og 1 Kvinde i Christiania Bys Sygehus i 57 Dage; 1 Mand og 1 Kvinde i Lister-Mandals Amtssygehus i 226 Dage og 4 Mænd og 5 Kvinder paa Trondhjems Bys Sygehus i 349 Dage.

[1]) Dødsaarsag: Syphilis hereditaria.
[2]) Dødsaarsag: Meningitis (27 Aar), Syphilis tertiaria (57 Aar).
[3]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 1 Mand.
[4]) Overflyttede til Amtssygehus.
[5]) Dødsaarsag: Pneumonia.
[6]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 2 Mand, 1 Kvinde, tils. 3.
[7]) Dødsaarsag: Syphilis hereditaria 1, Syphilis secundaria 1 (4½ Md. gl.)
[8]) Dødsaarsag: Phthisis.
[9]) Dødsaarsag: Syphilis secundaria.
[10]) Dødsaarsag: Syphilis tertiaria.
[11]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 2 Mænd og 8 Kvinder, tils. 10.
[12]) Ifølge forrige Aarsliste tilbageliggende 55 Mænd og 94 Kvinder, tils. 149.
[13]) For de 39 Sygehuse og Fiskesygehuse, der have meddelt Opgaver over Forpleiningsdagenes Antal.

C. No. 4 (1875).

Tabel over Tilfælde af Sindssygdo

	Tilbageliggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			Udgaaede								
										helbredede.			i Bedring.			uhelbreded		
	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	T
Rigshospitalets Afdelinger	-	-	-	5	1	6	5	1	6	-	-	-	1	-	1	[1]) 4	[2]) 1	
Christiania Bys Sygehus	-	-	-	3	3	6	3	3	6	-	-	-	-	-	-	1	1	
Diakonissehuset i Christiania	-	3	3	1	4	5	1	7	8	-	3	3	-	2	2	1	1	
Akers Kommunes Sygehus	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
Moss Bys —	-	1	1	1	3	4	1	4	5	-	3	3	-	-	-	1	-	
Fredrikstads Bys —	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	
Fredrikshalds Bys —	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	
Buskeruds Amts —	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	
Drammens Bys —	1	-	1	5	6	11	6	6	12	3	3	6	-	-	-	2	1	
Tønsbergs Bys —	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	2	
Hedemarkens Amts —	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Christians Amts —	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	
Arendals Bys —	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	
Christiansands Bys —	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	
Stavanger Amts —	-	-	-	2	-	2	2	-	2	-	-	-	1	-	1	1	-	
Stavanger Bys —	-	-	-	3	-	3	3	-	3	-	-	-	1	-	1	1	-	
Bergens Bys —	-	1	1	1	2	3	1	3	4	-	2	2	1	-	1	-	1	
Aalesunds Bys —	-	1	1	2	1	3	2	2	4	-	-	-	1	-	1	1	1	
Trondhjems Bys —	-	-	-	4	4	8	4	4	8	-	-	-	1	1	2	3	-	
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Skogn	-	-	-	1	3	4	1	3	4	-	-	-	-	2	2	[1]) 1	1	
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Namdalen	-	-	-	4	2	6	4	2	6	3	2	5	-	-	-	1	-	
Nordlands Amts Sygehus i Alstahaug	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	2	
Tromsø Amts — i Tromsø	1	-	1	8	7	15	9	7	16	3	2	5	-	2	2	2	3	
Tilsammen	2	[5]) 6	8	44	45	89	46	51	97	10	15	25	6	9	15	21	15	

ehandlede paa Sygehus i 1875.

Døde.			Tilbageliggende ved Aarets Slutning.			Sygdomsform hos de Indkomne.						Anmærkninger.
Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Mani.	Melancholi.	Dements.	Idioti.	Paralysis generalis.	Uopgivet.	
-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	3	[1]) Til Asyl.
-	-	-	2	2	4	2	1	2	1	-	-	[2]) Mania puerperalis, til Privatforpleining.
-	-	-	-	1	1	1	2	1	-	1	-	
-	[3])1	1	-	1	1	-	1	1	-	-	-	[3]) 78 Aar gl.
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	4	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
-	-	-	1	2	3	-	-	-	-	-	11	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	[4]) Indlagte til videre Forsendelse til Asyl. [5]) Ifølge foregaaende Aars Liste laa 9 Kvinder tilbage ved Aarets Slutning.
-	-	-	1	-	1	1	1	1	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	
-	-	-	-	1	1	2	1	-	-	-	-	
-	-	-	-	3	3	3	6	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	
-	-	-	4	-	4	5	10	-	-	-	-	
-	1	1	9	11	20	20	37	10	1	1	20	

C. No. 4 (1875).

Antallet af de paa Sygehuse

Tabel XXXV.

(Mouvements des malades da

	Tilbageliggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			Udgaaede. Helbredede.			I Bedring.			Uhelbredede		
	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	T
Rigshospitalets medicinske Afdelinger	44	39	83	433	280	713	477	319	796	254	178	432	59	43	102	42	16	
— chirurgiske —	43	23	66	492	239	731	535	262	797	285	143	428	114	61	175	31	17	
— Hudsygeafdeling	24	30	54	155	206	361	179	236	415	131	185	316	5	2	7	4	-	
De nævnte Afdelinger af Rigshosp. tils.	111	92	203	1080	725	1805	1191	817	2008	670	506	1176	178	106	284	77	33	1
Rigshospitalets Afdeling for Børn	3	7	10	24	26	50	27	33	60	13	23	36	3	2	5	-	-	
Christiania Bys Sygehus [1]	74	90	164	317	524	841	391	614	1005	135	361	496	75	66	141	12	22	
— Garnisons Sygehus	1	-	1	274	-	274	275	-	275	242	-	242	-	-	-	22	-	
Diakonissehuset i Christiania	7	28	35	33	162	195	40	190	230	16	81	97	7	38	45	4	23	
Akers Kommunes Sygehus	18	12	30	110	95	205	128	107	235	56	44	100	25	22	47	5	4	
Smaalenenes Amts Sygehus	8	10	18	59	48	107	67	58	125	39	30	69	5	9	14	3	4	
Moss Bys —	5	3	8	34	19	53	39	22	61	22	12	34	3	3	6	2	-	
Fredrikstads Bys —	7	4	11	67	61	128	74	65	139	41	46	87	6	2	8	3	2	
— Garnisons Sygehus	-	-	-	84	-	84	84	-	84	80	-	80	-	-	-	4	-	
Fredrikshalds Bys —	10	4	14	100	41	141	110	45	155	89	33	122	3	1	4	2	-	
Fredrikstens Garnisons —	1	-	1	80	-	80	81	-	81	79	-	79	-	-	-	-	-	
Buskeruds Amts —	6	8	14	32	15	47	38	23	61	23	13	36	9	1	10	-	1	
Drammens Bys —	8	8	16	85	58	143	93	66	159	54	43	97	6	4	10	4	4	
Jarlsberg-Laurvigs Amts [3] —	8	-	8	36	20	56	44	20	64	35	14	49	3	1	4	-	-	
Tønsbergs Bys [4] —	-	-	-	20	16	36	20	16	36	10	6	16	-	-	-	-	2	
Carl-Johansværns —	5	-	5	227	1	228	232	1	233	217	1	218	-	-	-	3	-	
Hedemarkens Amts —	10	6	16	20	33	53	30	39	69	16	28	44	3	1	4	1	-	
Christians Amts —	2	1	3	15	13	28	17	14	31	9	8	17	1	1	2	1	1	
Bratsbergs Amts —	18	19	37	97	54	151	115	73	188	69	36	105	8	9	17	5	1	
Østerrisør Bys [5] —	-	-	-	12	-	12	12	-	12	8	-	8	2	-	2	-	-	
Arendals Bys —	10	9	19	58	33	91	68	42	110	60	32	92	3	1	4	1	-	
Christiansands Bys [6] —	11	9	20	62	54	116	73	63	136	46	45	91	4	5	9	1	1	
Christiansands Garnisons —	1	-	1	169	-	169	170	-	170	167	-	167	-	-	-	1	-	
Lister-Mandals Amts —	4	5	9	14	14	28	18	19	37	13	13	26	1	-	1	-	-	
Stavangers Amts —	5	3	8	84	65	149	89	68	157	53	36	89	15	11	26	6	8	1
— Bys —	17	22	39	85	89	174	102	111	213	59	72	131	8	9	17	11	7	1
Bergens Bys [7] —	40	42	82	355	252	607	395	294	689	254	179	433	50	32	82	18	8	2
Lungegaardshosp. Helbredelsesanstalt	9	22	31	17	8	25	26	30	56	2	8	10	-	-	-	2	4	
Aalesunds Bys Sygehus [8]	1	1	2	19	20	39	20	21	41	14	11	25	1	1	2	2	4	
Romsdals Amts —	8	16	24	70	38	108	78	54	132	52	34	86	5	6	11	6	4	1
Trondhjems Bys —	36	31	67	258	172	430	294	203	497	219	147	366	18	17	35	12	5	1
Nordre Trondhj. Amts Sygehus i Skogn	13	13	26	114	97	211	127	110	237	85	78	163	18	15	33	2	2	
— — — — i Namdalen	4	5	9	125	105	230	129	110	239	81	74	155	22	18	40	9	7	1
Nordlands Amts Sygehus i Alstahaug	9	12	21	123	83	206	132	95	227	63	37	100	30	36	66	14	14	2
— — — i Bodø	12	7	19	67	34	101	79	41	120	53	30	83	11	6	17	1	3	
— — — i Buksnæs	11	9	20	99	37	136	110	46	156	76	30	106	13	7	20	1	2	
Tromsø Amts — i Tromsø	14	3	17	90	52	142	104	55	159	60	36	96	11	7	18	7	4	1
Finmarkens Amts — i Alten	-	-	-	2	3	5	2	3	5	-	2	2	1	-	1	1	-	
— — — i Hammerf.	1	-	1	69	8	77	70	8	78	45	4	49	10	1	11	1	-	1
— — — i Vadsø	2	-	2	40	5	45	42	5	47	29	1	30	5	2	7	-	-	-
I ovennævnte 41 Sygehus tilsammen	510	501	1011	4726	3080	7806	5236	3581	8817	3354	2154	5508	563	440	1003	244	170	414
Fiskesygehuset i Aasvær	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
— i Kabelvaag	-	-	-	95	3	98	95	3	98	63	-	63	24	1	25	1	1	2
— i Henningsvær	-	-	-	61	-	61	61	-	61	56	-	56	3	-	3	1	-	1
— i Skraaven	-	-	-	3	-	3	3	-	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-
— i Reine	-	-	-	6	-	6	6	-	6	4	-	4	1	-	1	1	-	1
— i Brevik	-	-	-	12	-	12	12	-	12	9	-	9	2	-	2	1	-	1
— i Maasø	-	-	-	39	1	40	39	1	40	29	-	29	8	-	8	2	1	3
— i Gamvik	-	-	-	19	-	19	19	-	19	19	-	19	-	-	-	-	-	-
— i Vardø	-	-	-	44	1	45	44	1	45	29	1	30	4	-	4	2	-	2
I ovennævnte Fiskesygehuse tilsammen	-	-	-	280	5	285	280	5	285	211	1	212	42	1	43	9	2	11
Tilsammen	510	501	[9] 1011	5006	3085	8091	5516	3586	9102	3565	2155	5720	605	441	1046	253	172	425

ehandlede Syge i 1875.

›s hôpitaux en 1875).

Døde.			Tilbageliggende ved Aarets Slutning.			Mortalitetsprocent til samtlige Udgaaede	Dagligt Middelbelæg.	Antal af Forpleiningsdage for hver Udskreven.	Udgift til Medicin for hver Syg i Døgnet.	Antallet af Forpleiningsdage.	Anmærkninger.
Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.				Skill.		
79	38	117	43	44	87	16,5	71,7	36,9	4,0	26 179	
52	16	68	53	25	78	9,5	76,9	39,0	2,42	28 053	
12	5	17	27	44	71	4,9	68,0	72,2	1,04	24 832	
143	59	202	123	113	236	11,4	216,6	44,6	-	79 064	
3	3	6	8	5	13	12,8	10,6	77,9	1,94	3 663	
83	65	148	86	100	186	18,1	135,3	72,5	2,9	59 372	[1]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 73 Md., 91 Kv., tils. 164.
4	-	4	7	-	7	1,5	13,9	18,9	-	5 061	
8	16	24	5	32	37	12,4	32,7	61,8	-	11 937	
25	18	43	17	19	36	21,6	37,3	68,4	2,99	13 621	
7	6	13	13	9	22	12,6	21,2	75,1	4,4	7 733	
8	2	10	4	5	9	19,2	7,9	55,5	2,0	2 886	
13	5	18	11	10	21	15,3	14,8	45,7	5,3	5 390	
-	-	-	-	-	-	0,0	1,7	7,4	1,8	620	
10	6	16	6	5	11	11,1	14,9	37,7	2,4	5 431	[2]) Beregnet efter for Amtets Regning behandlede Syge i 3 030 Forpleiningsdage.
1	-	1	1	-	1	1,3	3,2	14,5	4,6	1 157	
3	3	6	3	5	8	11,3	12,1	83,6	[2]) 3,3	4 431	
14	7	21	15	8	23	15,4	14,9	39,9	2,42	5 422	
3	1	4	3	4	7	7,0	9,9	63,8	-	3 635	[3]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 8 Md., 2 Kv., tils. 10.
4	5	9	6	3	9	33,3	1,1	42,4	-	1 146	
6	-	6	6	-	6	2,6	9,4	15,1	0,75	3 444	[4]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 1 Md., 1 Kv., tils. 2.
1	5	6	9	5	14	10,9	12,8	101,3	2,6	5 569	
1	2	3	5	2	7	12,5	4,0	61,8	4,9	1 483	
13	4	17	20	23	43	11,7	35,8	89,5	4,0	12 974	
1	-	1	1	-	1	9,1	1,5	47,9	-	527	[5]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 1 Md., 1 Kv., tils. 2.
1	3	4	3	6	9	4,0	14,0	50,5	3,8	5 100	
11	4	15	12	7	19	12,8	9,6	29,9	4,9	3 502	[6]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 11 Md., 10 Kv., tils. 21.
-	-	-	2	-	2	0,0	4,5	9,9	1,4	1 660	
1	1	2	3	5	8	6,9	14,0	176,0	3,7	5 103	
9	4	13	6	9	15	9,2	17,1	44,1	2,8	6 259	
10	13	23	13	11	24	12,2	30,7	59,2	3,4	11 188	
39	27	66	34	48	82	10,9	71,8	43,2	-	26 193	[7]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 38 Md., 44 Kv., tils. 82.
2	-	2	20	18	38	11,1	-	-	6,5	3 351	
3	1	4	-	4	4	10,8	3,9	38,3	-	1 416	[8]) Efter foregaaende Beretning tilbageliggende 2 Md., 1 Kv., tils. 3.
7	7	14	8	3	11	11,6	19,0	57,7	5,3	6 946	
27	15	42	18	19	37	9,1	64,7	51,4	4,0	23 628	
13	6	19	9	9	18	8,7	27,6	46,1	4,3	10 094	
8	4	12	9	7	16	5,4	16,4	26,9	2,5	6 002	
15	4	19	10	4	14	8,9	27,3	42,0	4,8	8 952	
11	-	11	3	2	5	9,6	12,9	40,8	-	4 695	[9]) Ifølge foregaaende Aars Liste laa 509 Kvinder og tilsammen 1019 Syge tilbage ved Aarets Udgang.
6	2	8	14	5	19	5,8	21,5	57,3	6,06	7 849	
12	4	16	14	4	18	11,3	17,4	45,1	2,8	6 363	
-	-	-	-	1	1	0,0	0,5	44,0	3,2	176	
8	-	8	6	3	9	11,6	7,2	40,6	5,5	2 802	
6	1	7	2	1	3	15,9	3,6	30,3	8,6	1 331	
540	303	843	535	514	1049	10,9	-	-	-	377 176	
-	-	-	-	-	-	0,0	1,0	7,0	-	7	Aabent fra 9de December 1874 til 7de Januar 1875.
7	1	8	-	-	-	8,2	8,7	16,7	6,8	1 634	— - 9de Januar til 14de Juli.
1	-	1	-	-	-	1,6	12,1	17,1	6,6	1 042	— - 21de Januar til 16de April.
1	-	1	-	-	-	33,3	1,2	5,7	8,9	17	— - 30te Marts til 12te April.
-	-	-	-	-	-	0,0	2,4	23,0	5,3	138	— - 4de Februar til 1ste April.
-	-	-	-	-	-	0,0	1,5	10,5	7,6	126	— - 12te Februar til 7de Mai.
-	-	-	-	-	-	0,0	4,3	18,1	7,7	725	— - 26de Januar til 12te Juli.
-	-	-	-	-	-	0,0	3,1	14,6	8,7	277	— - 15de April til 14de Juni.
8	-	8	1	-	1	2,2	3,1	25,3	-	1 115	Aabent hele Aaret.
17	1	18	1	-	1	6,8	-	-	-	5 081	
557	304	861	536	514	1050	10,7	-	-	-	382 257	

Tabel XXXVI.

Paa Sygehusene til Behandling indkomn

	Febre.	Akute Sygdomme i Aandedræts- og Cirkulations-organerne.	Kroniske Sygdomme i Aandedræts- og Cirkulations-organerne.	Sygdomme i Nervesystemet.	Sindssygdomme.	Akute Sygdomme i Fordøielsesapparatet.	Kroniske Sygdomme i Fordøielsesapparatet.	Uterinsygdomme, Menstruations-anomalier, Barselsygdomme.	Sygdomme i Urinveiene, Vatersot.	Blodsygdomme, Ermæringssygdomme, Gulsot, Alderdomssvaghed.	Kronisk eller afebril Rheumatisme.
Rigshospitalets medicinske Afdelinger..	168	204	45	80	6	35	17	28	21	59	1
— chirurgiske — ..	1	1	1	12	-	1	2	6	2	-	
— Hudsygeafdeling.....	61	-	-	2	-	-	-	-	-	3	
De nævnte Afdelinger tilsammen.....	230	205	46	94	6	36	19	34	23	62	1
Rigshospitalets Afdelinger for Børn ...	1	4	-	3	-	1	1	-	-	2	
Christiania Bys Sygehus.....	9	27	151	45	6	22	6	15	22	40	2
— Garnisons Sygehus.....	17	80	11	3	-	34	3	-	-	12	
Diakonissehuset i Christiania.....	12	19	12	39	5	3	6	7	11	4	
Akers Kommunes Sygehus.....	9	26	28	13	2	5	12	13	1	3	
Smaalenenes Amts —	10	7	8	8	-	1	-	6	1	1	
Moss Bys —	14	9	2	2	4	1	1	2	1	-	
Fredrikstads Bys —	37	19	7	5	1	3	2	1	1	2	
— Garnisons —	17	10	1	1	-	5	14	-	-	5	
Fredrikshalds Bys —	28	23	5	8	1	3	-	2	-	4	
Fredrikstens Garnisons —	24	21	1	1	-	6	-	-	-	2	
Buskeruds Amts —	3	1	1	2	1	-	2	-	-	-	
Drammens Bys —	38	11	5	7	11	2	1	2	6	3	
Jarlsberg-Laurvigs Amts —	3	1	1	-	-	1	1	-	-	-	
Tønsberg Bys —	5	4	2	-	2	4	-	-	1	-	
Carl-Johansværns —	20	72	1	11	-	15	12	-	1	3	1
Hedemarkens Amts —	6	2	1	4	1	-	-	-	1	1	
Christians Amts —	2	4	1	2	1	-	-	-	1	-	
Bratsbergs Amts —	16	7	5	7	-	3	2	3	2	4	
Østerrisør Bys —	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Arendals Bys —	28	10	3	7	1	1	2	-	2	1	
Christiansands Bys —	20	11	9	4	1	-	2	1	8	1	
— Garnisons —	35	26	3	1	-	-	14	-	-	1	
Lister-Mandals Amts —	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
Stavanger Amts —	10	5	5	6	2	-	6	2	3	10	
— Bys —	22	7	13	9	3	1	12	3	3	11	2
Bergens Bys —	107	78	29	31	3	15	13	5	11	8	1
Lungegaardshospitalets Helbredelsesanst.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Aalesunds Bys Sygehus.....	7	3	1	4	3	-	1	1	-	-	
Romsdals Amts —	11	5	1	7	-	1	5	1	4	3	2
Trondhjems Bys —	41	37	10	21	8	21	9	-	8	30	1
Nordre Trondhjems Amts — i Skogn	6	6	11	26	4	6	10	2	5	4	3
— — — — i Namdal	13	10	10	32	6	10	30	3	8	6	5
Nordlands Amts Sygehus i Alstahoug .	16	12	15	17	2	4	14	5	4	18	4
— — — i Bodø.....	33	5	-	10	-	-	5	-	2	-	3
— — — i Buksnæs ..	11	16	2	3	-	7	7	1	7	2	2
Tromsø — — i Tromsø....	21	11	11	4	15	1	6	1	2	2	1
Finmarkens — — i Alten	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
— — — i Hammerfest	11	8	1	5	-	1	1	-	2	3	1
— — — i Vadsø.....	5	11	1	2	-	4	-	-	2	3	-
I ovennævnte 41 Sygehuse tilsammen	901	813	414	447	89	217	219	110	145	252	146
Fiskesygehuset i Aasvær (Ranen).....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— i Kabelvaag (Østlofoten)	26	13	-	2	-	8	7	-	6	-	1
— i Henningsv.(—)	30	3	1	1	-	7	1	-	1	1	-
— i Skraaven (—)	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
— i Reine	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— i Brevik (Loppen).....	2	3	-	-	-	-	-	-	-	3	-
— i Maasø (Maasø).	5	14	-	-	-	1	3	-	1	-	3
— i Gamvik (Tanen).....	4	3	-	1	-	2	-	-	-	1	1
— i Vardø (Vardø)	9	6	4	2	-	3	-	-	1	2	-
I ovennævnte Fiskesygehuse tilsammen	81	44	5	6	-	22	11	-	9	7	5
Tilsammen	982	857	419	458	89	239	230	110	154	259	151

Grupper af Sygdomstilfælde.

Læsioner.	Phlegmone, Abscesser, Ulcera.	Kræftagtige Sygdomme.	Andre Svulster.	Dannelsesfeil og Deformiteter.	Broktilfælde.	Ben- og Ledsygdomme.	Chirurgiske Sygdomme i Aaresystemet.	Øiensygdomme.	Øresygdomme.	Chirurgiske Sygdomme i Urinveiene og Kjønsorganerne.	Syphilis, Bubo.	Gonorrhoe, Urethrit.	Epididymit, Orchit.	Excoriationes, Verrucæ.	Spedalskhed.	Hudsygdomme.	Forskjellige andre Sygdomme.	Friske indlagte med Syge.	Tilsammen.
-	-	3	1	1	-	2	1	1	-	3	-	-	1	-	1	1	11	14	713
239	62	41	33	26	9	100	7	128	3	29	1	-	-	-	-	1	7	16	731
-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	4	153	57	9	3	2	38	3	23	361
239	63	45	35	27	9	102	8	129	3	36	154	57	10	3	3	40	21	53	1805
5	2	-	-	-	-	3	-	13	-	1	1	-	-	-	-	2	-	11	50
55	59	17	1	-	-	14	13	5	-	13	99	72	-	66	-	23	12	22	841
35	10	-	-	1	-	13	-	2	3	1	4	18	-	4	-	8	13	-	274
6	8	7	8	2	-	7	3	2	1	2	-	-	-	-	-	2	9	16	195
24	15	5	-	2	-	16	-	6	-	3	2	-	1	-	-	5	-	10	205
14	9	1	-	-	-	8	-	10	-	2	12	1	1	-	-	4	2	1	107
6	4	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	53
7	13	-	-	-	-	2	1	1	-	-	19	3	-	-	-	-	-	-	128
19	4	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	84
24	23	1	1	-	-	4	-	1	1	6	-	2	-	-	-	4	-	-	141
5	2	-	1	-	-	-	-	2	2	-	-	2	-	-	-	2	-	-	80
11	5	1	-	-	-	-	-	3	-	-	13	-	-	-	-	1	-	2	47
20	6	1	-	-	1	5	1	-	-	1	8	10	-	-	-	3	-	-	143
9	1	2	1	-	-	2	1	1	-	1	26	-	-	-	-	5	-	-	56
7	3	-	-	-	-	-	2	-	-	1	4	-	-	-	-	1	-	-	36
44	12	-	1	-	-	1	1	2	-	4	4	5	-	1	-	6	-	-	228
3	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	18	8	-	-	-	2	-	-	53
1	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	9	1	-	-	-	-	-	2	28
23	6	5	1	-	1	9	-	5	-	3	19	4	-	-	-	21	-	3	151
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	12
11	5	-	-	-	-	1	-	-	-	1	9	6	-	-	-	3	-	-	91
5	10	-	-	-	1	7	-	-	-	1	20	2	1	-	-	12	-	-	116
19	22	-	-	-	-	17	-	1	-	-	1	2	1	-	-	17	5	-	169
-	4	-	-	-	1	3	-	-	-	-	14	-	-	-	-	1	2	-	28
11	3	3	1	4	2	19	-	11	-	3	25	2	-	-	-	5	3	7	149
5	10	4	1	1	5	10	-	-	-	2	18	1	2	-	1	16	7	5	174
53	28	9	7	4	-	18	-	8	-	12	49	41	5	3	-	37	7	8	607
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	14	3	1	-	25
9	3	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2	39
6	9	8	7	-	2	16	-	2	-	4	11	1	-	-	1	1	-	-	108
18	27	4	-	-	-	19	-	11	-	4	89	18	4	3	-	15	16	2	430
17	28	8	-	-	1	16	-	8	-	13	22	5	-	-	-	10	-	-	211
20	24	5	3	2	1	8	2	2	-	4	3	4	1	-	6	6	-	6	230
5	15	7	9	-	-	22	-	13	-	4	2	1	3	-	-	5	9	-	206
5	8	-	1	-	1	9	1	-	-	1	6	3	1	-	-	3	4	-	101
10	22	-	5	1	-	9	1	2	1	1	3	4	5	-	-	6	6	2	136
11	8	2	1	1	-	8	-	5	-	4	15	4	-	2	1	3	-	2	142
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	5
13	8	1	1	-	1	2	-	1	1	5	8	-	1	-	-	-	2	-	77
3	4	-	-	-	-	-	-	2	-	1	3	1	2	-	-	-	1	-	45
786	484	138	86	45	27	382	34	249	13	136	694	279	38	82	26	274	121	154	7806
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	14	2	-	-	-	3	-	2	-	1	1	-	6	-	-	-	5	-	98
2	7	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	3	-	61
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	12
4	4	-	-	-	-	3	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	40
1	4	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	19
5	5	-	-	-	-	2	-	1	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	45
16	35	2	-	-	1	10	-	4	-	5	5	2	7	-	-	-	8	-	285
802	519	140	86	45	28	392	34	253	13	141	704	281	45	82	26	274	129	154	8091

C. No. 4 (1875).

Liste over Døds

(Causes d

Tabel XXXVII.

Dødsaarsag.	Sum.	De vigtigste Dødsaarsagers Forhold til samtlige opgivne Dødsaarsager i pCt.	Fordeling paa Stifter (par diocèses).						Fordeling paa Kjøn. (par sexe).			0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 A	
			Christiania.	Hamar.	Christian-sand.	Bergen.	Trondhjem.	Tromsø.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Uopgivet.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjø
Alcoholismus	53	-	26	3	7	11	5	1	53	-	-	-	-	-	-	-	
Anaemia	2	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
Aneurysma	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
Angina	3	-	3	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	
Angina membranacea	234	1,6	147	4	43	24	8	8	121	94	19	21	13	78	55	15	
Apoplexia	379	2,6	133	32	74	62	54	24	212	167	-	-	-	-	-	-	
— pulmonum	2	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
Arthritis	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
— deformans	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Arthrocace	71	-	23	4	9	6	11	18	42	29	-	-	-	1	2	1	
Asthma & Angina pectoris	20	-	4	5	6	1	4	-	14	6	-	-	-	-	-	-	
Atelectasis pulmonum	11	-	8	2	-	1	-	-	5	6	-	5	6	-	-	-	
Atrophia infantum	125	0,9	52	8	21	22	16	6	65	60	-	59	56	5	4	1	
Bronchitis acuta	593	4,1	276	48	100	64	69	36	326	258	9	174	131	71	64	4	
— chronica	323	2,2	162	22	47	59	23	10	156	166	1	-	1	6	2	-	
Cancer	624	4,3	215	99	100	73	120	17	304	318	2	-	-	2	-	-	
Carbunculus	6	-	1	1	1	2	1	-	5	1	-	-	-	-	-	-	
Carditis, Endo-, Peri-	30	-	6	7	3	7	7	-	17	13	-	-	-	-	-	2	
Caries, Necrosis, Periostitis	31	-	5	9	7	3	5	2	19	12	-	-	-	-	-	1	
Cellulitis, Phlegmone pelvis	5	-	2	-	-	3	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	
Cholaemia, Icterus	19	-	5	1	4	3	4	2	10	9	-	5	3	-	2	-	
Cholera nostras	102	0,7	66	3	13	8	11	1	43	59	-	27	30	9	7	1	
Chorea	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Combustio	29	-	5	7	9	3	2	3	18	11	-	1	-	9	9	1	
Commotio cerebri	15	-	7	2	3	1	2	-	12	3	-	-	-	-	1	2	
Contusio	14	-	6	3	5	-	-	-	10	4	-	-	-	-	-	-	
Convulsiones infantum	344	2,4	142	19	74	75	23	11	180	164	-	142	128	37	34	-	
Cystitis	40	-	7	3	6	11	10	3	36	4	-	-	-	1	-	-	
Debilitas congenita	201	1,4	108	9	43	25	12	4	103	98	-	100	96	3	2	-	
— senilis	879	6,0	246	100	193	121	123	96	385	494	-	-	-	-	-	-	
Diabetes	31	-	11	2	8	5	5	-	20	11	-	-	-	-	-	-	
Diarrhoea acuta	464	3,2	232	25	87	59	41	20	238	223	3	148	136	37	42	2	
— chronica	9	-	1	-	-	7	1	-	4	5	-	1	3	-	-	-	
Diphtheritis faucium	253	1,7	228	7	12	4	1	1	118	113	22	10	8	54	54	31	
— genitalium	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	
Dysenteria	18	-	4	5	1	2	6	-	13	5	-	2	-	5	1	1	
Dystokia vide Puerperium	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Eclampsia gravidar. et parturient. vide Puerperium	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Eczema chronicum	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Elephantiasis Graecorum	164	1,1	1	1	4	77	73	8	93	70	1	-	-	-	-	-	

ıarsagerne i Norge i 1875.

lécès en 1875).

Fordeling paa Alder (par âge).																				Alder er opgivet for
10—15 Aar.		15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.		
Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	
-	-	-	-	4	-	7	-	12	-	16	-	9	-	4	-	-	-	-	-	52
-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
3	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	210
-	-	2	-	5	4	7	9	17	7	43	34	55	36	45	52	31	17	1	8	373
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
8	3	8	6	10	7	4	2	2	2	5	1	2	3	-	-	1	-	-	-	69
-	-	-	-	-	1	1	1	2	-	3	1	4	1	2	2	2	-	-	-	20
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	125
-	2	2	1	5	1	2	3	11	1	14	9	12	11	19	12	4	7	3	1	574
-	-	-	-	1	3	4	1	11	7	23	25	46	38	39	60	20	22	1	1	314
-	-	1	-	4	-	16	22	45	71	95	84	80	58	40	52	9	12	-	-	591
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	1	1	-	-	6
2	-	4	2	3	4	3	2	1	1	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-	30
1	3	2	2	4	2	1	1	-	2	6	-	4	-	-	1	-	-	-	-	30
-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
-	-	-	1	-	1	-	-	1	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	18
1	1	-	-	-	3	1	-	1	-	1	1	-	2	2	1	-	4	-	-	98
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
-	1	-	-	3	-	2	-	2	-	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	15
2	-	2	-	-	1	1	1	3	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	13
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	342
-	-	-	-	1	-	3	-	3	-	3	2	14	1	8	-	1	1	1	-	39
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	201
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	10	16	157	186	173	244	39	43	870
-	-	-	2	5	2	3	1	4	3	4	3	3	-	-	-	-	-	-	-	30
1	1	2	-	2	2	2	1	5	3	6	5	9	8	13	9	7	6	-	1	451
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	9
11	8	7	1	2	6	1	-	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	230
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	-	1	3	-	1	-	-	-	-	-	18
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	-	5	3	10	9	24	12	17	13	9	6	9	6	7	17	1	1	-	-	151

Tabel XXXVII (Forts.)

Dødsaarsag.	Sum.	De vigtigste Dødsaarsagers Forhold til samtlige Dødsaarsager i pct.	Fordeling paa Stifter (par diocèses).						Fordeling paa Kjøn (par sexe).			0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 A	
			Christiania.	Hamar.	Christiansand.	Bergen.	Trondhjem.	Tromsø.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Uopgivet.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	[illegible]
Embolia	34	-	12	5	5	3	8	1	16	18	-	-	1	-	-	-	
Emphysema pulmonum	5	-	5	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	
Empyema	13	-	8	1	-	4	-	-	9	4	-	-	-	2	-	1	
Enteritis, Gastro-	89	0,6	26	15	21	16	8	3	45	44	-	19	12	8	8	3	
Epilepsia	32	-	6	2	10	5	3	6	14	18	-	-	-	-	-	1	
Erysipelas	72	-	30	12	9	9	6	6	41	30	1	12	9	-	1	-	
Febris intermittens	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
— puerperalis vide Puerperium	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— rheumatica	64	-	13	11	19	8	10	3	35	28	1	-	-	-	-	1	
— typhoidea (Ileotyphus)	418	2,9	120	35	77	73	61	52	218	195	5	-	-	4	7	14	
— typhosa exanthematica	28	-	1	-	1	1	10	15	18	10	-	-	-	-	-	-	
Fractura	67	-	34	7	15	2	9	-	51	16	-	-	-	1	2	2	
Gangraena	50	-	15	4	6	8	14	3	26	24	-	-	-	-	-	-	
— pulmonum	6	-	3	-	-	2	-	1	6	-	-	-	-	-	-	-	
Gastritis et Febris gastrica	20	-	4	-	6	4	4	2	6	14	-	-	1	-	1	1	
Gastritis chronica	156	1,1	58	19	15	26	24	14	95	61	-	14	3	4	1	-	
Haemophilia	2	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
Haemorrhagia	11	-	2	2	-	1	5	1	6	5	-	-	1	-	1	-	
— pulmonum	18	-	5	-	8	1	2	2	12	6	-	-	-	-	-	-	
— uteri	13	-	4	-	4	1	3	1	-	13	-	-	-	-	-	-	
— ventriculi	24	-	2	3	5	6	4	4	14	10	-	-	-	-	-	-	
— vesicae	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Helminthiasis	2	-	-	-	-	-		2	1	1	-	-	-	1	-	-	
Hepatitis	23	-	13	2	1	4	1	2	12	11	-	-	-	-	-	-	
Hernia	78	0,5	28	8	7	10	16	9	36	42	-	-	3	1	-	-	
Hydrocephalus	36	-	13	1	9	2	8	3	28	7	1	10	3	7	4	9	
Hydrops	202	1,4	57	16	52	33	24	20	87	114	1	-	-	3	1	1	
Hydrothorax	5	-	-	-	2	1	1	1	2	2	1	-	-	-	-	-	
Influenza	12	-	-	-	-	-	2	10	4	8	-	-	-	-	-	-	
Insania	62	-	27	4	12	9	6	4	29	32	1	-	-	-	-	-	
Ischias	2	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
Ischuria	15	-	1	5	4	-	4	1	15	-	-	-	-	-	-	-	
Inversio uteri completa vide Puerperium	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Laryngitis	26	-	3	1	11	6	4	1	14	12	-	1	1	5	1	4	
Leucaemia	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Lithiasis	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Luxatio vertebræ colli	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Mania puerperalis vide Puerperium	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Marasmus	7	-	-	-	-	7	-	-	5	2	-	-	-	1	-	-	
Meningitis	371	2,5	121	27	70	74	54	25	208	160	3	40	30	59	42	20	
— tuberculosa	342	2,3	128	28	96	37	34	19	196	145	1	32	25	91	74	42	
— cerebrospinalis epidemica	54	-	10	4	1	-	34	5	33	21	-	3	1	8	3	11	
— spinalis, Myelitis	17	-	3	3	4	4	3	-	11	6	-	1	-	-	-	-	
Morbilli	35	-	1	1	10	4	11	8	14	19	2	1	4	8	9	1	

Fordeling paa Alder (par âge).																				Alder er opgivet for
0—15 Aar.		15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.		
Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	
-	-	-	1	1	4	2	7	3	1	6	-	3	1	-	1	-	1	-	-	32
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	1	1	-	-	-	5
-	1	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	13
-	1	-	1	-	5	2	3	1	4	5	4	3	2	1	1	1	-	-	-	87
2	-	2	4	3	6	2	4	3	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	32
1	1	-	-	1	1	5	1	1	5	9	2	5	5	2	2	3	1	1	1	70
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	2	4	5	7	6	4	7	8	4	4	1	1	-	-	2	-	-	-	-	60
20	13	27	30	53	51	29	21	30	22	22	19	7	10	5	6	1	-	-	-	398
2	-	2	1	3	4	7	-	3	2	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	28
2	1	2	1	10	-	5	1	6	2	8	1	8	1	4	3	-	2	1	-	63
-	-	-	-	-	-	-	1	3	3	4	-	3	2	11	8	4	5	1	2	47
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6
1	-	-	1	1	3	-	-	-	1	2	2	1	2	-	2	-	-	1	-	20
-	1	-	-	4	2	6	3	12	12	23	21	16	10	9	7	6	1	-	-	155
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	9
1	-	-	-	1	-	4	2	1	-	1	1	2	-	-	2	-	-	-	-	16
-	-	-	-	-	1	-	2	-	6	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	12
-	-	-	1	7	2	2	-	2	1	2	2	1	3	-	1	-	-	-	-	24
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	1	2	-	1	1	-	2	1	2	2	3	3	-	3	2	-	-	-	-	23
1	-	-	-	1	1	3	4	5	8	5	14	9	5	9	3	1	3	1	-	77
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34
7	4	3	3	6	5	7	7	12	21	14	18	15	30	16	13	2	4	1	-	199
1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	4
-	-	-	-	4	6	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	12
1	-	-	-	3	3	8	5	3	7	4	4	5	4	1	5	1	1	-	1	56
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	2	-	6	-	4	-	-	-	15
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	1	1	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	26
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	7
19	20	20	8	14	16	7	5	7	6	11	2	2	3	1	1	1	-	-	-	358
13	11	8	5	7	1	1	2	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	340
7	3	1	4	-	2	1	2	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	54
-	-	4	1	-	1	1	1	2	-	1	1	2	1	-	1	-	-	-	-	17
2	-	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33

Tabel XXXVII (Forts.)

Dødsaarsag.	Sum.	De vigtigste Dødsaarsagers Forhold til samtlige opgivne Dødsaarsager i pCt.	Fordeling paa Stifter (par diocèses).						Fordeling paa Kjøn. (par sexe).			0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 A	
			Christiania.	Hamar.	Christiansand.	Bergen.	Trondhjem.	Tromsø.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Uopgivet.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.
Morbus laryngis	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
— maculosus Werlhofii	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
— ovarii	22	-	8	1	3	4	4	2	-	22	-	-	-	-	-	-	
— uteri	3	-	1	-	1	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	
— viarum uriniferarum	24	-	4	7	1	8	2	2	21	3	-	-	-	-	-	-	
Morsus serpentis	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	
Nephritis, Morbus Brighti	181	1,2	83	13	33	28	16	8	110	71	-	1	-	7	3	1	
Noma	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	
Obstructio, Ileus, Volvulus	86	0,6	24	7	22	16	10	7	49	37	-	-	2	1	1	1	
Oedema pulmonum	15	-	9	-	3	2	1	-	8	7	-	1	-	1	-	1	
Osteomalacia	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Otitis interna	2	-	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Paralysis	37	-	13	4	8	5	6	1	23	14	-	-	1	3	-	-	
Parotitis	3	-	1	-	-	2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	
Pemphigus	4	-	4	-	-	-	-	-	2	2	-	2	1	-	1	-	
Peritonaeitis	212	1,5	68	30	35	38	32	9	112	99	1	5	3	5	2	5	
Perityphlitis	2	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Pernio	2	-	1	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Phlebitis	3	-	2	-	-	-	-	1	2	1	-	1	-	-	-	-	
Phlegmone, Abscessus	79	0,5	24	8	16	7	19	5	50	29	-	2	7	1	1	2	
Pleuritis	98	0,7	25	14	16	25	11	7	54	44	-	1	1	3	2	-	1
Pneumonia	1834	12,6	593	272	393	312	191	73	1054	753	27	70	56	74	44	15	20
— catarrhalis	24	-	20	-	1	-	3	-	13	11	-	6	6	7	4	-	-
— chronica	2	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-
Pneumothorax	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Prostatitis	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Puerperium:																	
Bronchitis acuta	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Dystokia	24	-	4	3	1	10	2	4	-	24	-	-	-	-	-	-	-
Eclampsia gravidarum et parturientium	12	-	6	1	1	2	1	1	-	12	-	-	-	-	-	-	-
Embolia, Thrombosis	8	-	5	-	1	-	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis	183	1,3	50	29	40	22	20	22	-	183	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia uteri	11	-	3	2	1	2	3	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-
Inversio uteri completa	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Mania puerperalis	2	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Peritonaeitis	5	-	2	-	1	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Phlegmasia alba dolens	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Pneumonia *)	4	-	3	-	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Pyaemia	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura uteri	5	-	1	-	2	1	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis pulmonum **)	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Uraemia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vitium organicum cordis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Causae non determinatae (Puerperium)	4	-	-	-	3	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-

*) Alderen er paa vedkommende Lægers Dødsliste optaget under Pneumonia.
**) Alderen er paa vedkommende Læges Dødsliste optaget under Tuberculosis pulmonum.

Fordeling paa Alder (par âge).																				Alder er opgivet for
—15 Aar.		15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.		
Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	2	-	4	-	4	-	8	-	1	-	3	-	-	-	-	22
-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1	2	1	12	1	3	-	-	-	23
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	4	9	3	12	7	12	10	19	10	20	13	16	10	8	6	1	1	-	-	178
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	4	1	4	3	6	4	7	4	9	6	6	5	9	7	2	-	-	-	84
-	-	-	-	1	-	2	1	-	-	-	-	1	1	1	3	-	1	-	1	15
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	2	-	1	1	3	1	2	1	3	3	5	4	4	3	-	-	-	-	37
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
8	4	8	8	18	21	11	12	12	17	13	8	16	10	5	10	2	-	-	-	207
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
3	1	1	-	4	3	5	-	7	2	8	9	10	3	4	3	1	-	-	-	77
5	2	1	4	8	7	7	3	4	9	12	7	5	3	2	3	-	-	-	-	90
11	13	31	21	70	50	96	61	152	114	210	115	173	111	117	104	23	29	1	1	1782
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	24
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	1	-	7	-	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
-	-	-	-	-	5	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
-	-	-	-	-	2	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
-	-	-	4	-	76	-	75	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	157
-	-	-	-	-	1	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3

Tabel XXXVII (Forts.)

Dødsaarsag.	Sum.	De vigtigste Dødsaarsagers Forhold til samtlige Dødsaarsager i pct.	Fordeling paa Stifter (par diocèses).						Fordeling paa Kjøn (par sexe).			0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 A	
			Christiania.	Hamar.	Christiansand.	Bergen.	Trondhjem.	Tromsø.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Uopgivet.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.
Purpura	9	-	2	1	1	1	3	1	6	3	-	1	-	1	-	-	
Pyaemia	67	-	23	11	9	10	10	4	48	19	-	2	1	2	-	1	
Rachitis	24	-	14	-	10	-	-	-	11	13	-	4	2	6	9	-	
Rheumatismus chronicus	7	-	3	2	1	-	1	-	1	6	-	-	-	-	-	-	
Rubeolae	2	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	1	1	-	
Ruptura cordis	2	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
— intestinorum	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
— oesophagi	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
— vesicae	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Scarlatina	772	5,3	293	14	187	130	93	55	388	372	12	46	29	220	211	91	
Scorbutus	6	-	2	-	1	2	-	1	4	1	1	-	-	-	-	-	
Scrophulosis	94	0,6	38	3	35	7	7	4	46	47	1	10	6	22	15	5	1
Spasmus glottidis	2	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	
Stomatitis	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	
Strictura oesophagi	4	-	-	-	2	1	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-	
— urethrae	2	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Struma	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Syphilis	70	-	31	3	12	5	15	4	40	30	-	28	17	6	6	-	
Tabes dorsalis	9	-	5	-	1	1	2	-	8	1	-	-	-	-	-	-	
Tetanus	20	-	7	2	5	3	3	-	19	1	-	-	1	1	-	-	
Trismus neonatorum	4	-	3	-	-	1	-	-	4	-	-	4	-	-	-	-	
Tuberculosis miliaris acuta	9	-	8	1	-	-	-	-	6	3	-	-	-	1	-	-	
— pulmonum	2095	14,4	826	133	570	218	256	92	972	1095	28	17	7	23	30	15	2
— aliorum organorum	22	-	9	-	9	-	3	1	9	13	-	1	2	2	3	1	
Tussis convulsiva	172	1,2	84	-	47	3	12	26	79	88	5	31	31	29	46	5	1
Ulcus ventriculi	7	-	4	-	-	3	-	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-
Uraemia	11	-	1	3	2	2	2	1	9	2	-	-	-	-	-	-	-
Variolae	39	-	23	-	9	7	-	-	22	16	1	5	4	5	2	2	1
Vitia conformationis	8	-	4	-	3	-	1	-	3	3	2	2	3	1	-	-	-
— organica abdominis	145	1,0	54	17	31	14	19	10	67	78	-	1	1	2	-	1	-
— — cerebri	80	0,5	36	7	13	13	8	3	46	34	-	1	-	1	4	1	1
— — cordis	351	2,4	166	50	58	26	38	13	180	171	-	2	1	5	2	10	5
— — hepatis	23	-	5	5	4	5	4	-	11	12	-	-	-	-	1	-	-
— — pulmonum	4	-	4	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
— — ventriculi et canal. intest.	44	-	7	6	14	5	11	1	22	22	-	2	-	-	-	-	-
Vulnera	24	-	3	2	14	2	2	1	23	1	-	-	-	1	-	1	-
Causae aliae et male determinatae	2	-	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	14556	-	5511	1303	2991	2050	1846	855	7495	6909	152	1077	889	955	824	331	338

Fordeling paa Alder (par âge).																				Alder er opgivet for
0—15 Aar.		15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.		80—90 Aar.		90—100 Aar.		
Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Mandkjøn.	Kvindekjøn.	
1	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	9
-	-	5	1	7	4	8	3	5	4	9	4	3	-	3	-	-	-	-	-	62
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	3	-	1	-	-	-	-	7
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
21	27	5	5	2	1	2	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	746
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4
4	8	1	3	4	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	4
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	1	-	-	1	1	-	1	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	65
-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	9
1	-	1	-	7	-	2	-	2	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	18
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1	-	2	-	1	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
25	55	89	156	303	285	180	172	135	163	106	111	58	59	14	17	-	1	-	-	2049
2	2	1	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	154
-	-	-	-	-	1	1	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	7
-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	2	-	1	1	2	-	1	-	-	-	11
-	-	-	-	1	2	2	1	4	2	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	37
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
-	-	-	-	6	5	5	4	10	9	17	23	16	18	9	12	-	3	-	-	142
1	3	2	2	4	4	6	3	8	4	6	3	8	4	7	3	1	-	-	-	77
9	14	19	9	18	12	17	10	19	25	29	24	27	24	22	34	2	7	-	-	346
-	-	1	-	-	-	1	2	3	-	4	6	2	1	-	2	-	-	-	-	23
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	4
1	1	2	-	3	6	-	1	3	2	5	6	3	4	-	2	1	-	-	-	42
-	-	5	-	8	1	1	-	1	-	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-	24
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
214	216	310	310	684	700	557	547	655	614	835	631	727	543	636	677	313	378	52	60	14073

Tabel XXXVIII.

De af Lægerne behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme fordelte paa Lægedistrikter og Maaneder.

(Se Anmærkninger ved Tabellens Slutning).

a. Exanthematisk Typhus.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
I. Christiania	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
II. Aker	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Moss	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI. Solør-Odalen	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
X. Oddernæs	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XI. Stavanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XII. Søndre Midthordland	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIV. Indre Sogn	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XV. Søndre Nordmøre	6	-	-	3	4	3	-	1	-	-	-	-
XVI. Røros	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	
Midtre Fosen	12	9	5	2	4	-	4	3	-	7	3	
XVIII. Skjærstad	-	-	-	-	-	-	-	3	2	5	5	
Ofoten	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Østlofoten	-	-	1	2	4	19	1	6	-	1	2	
XIX. Ibestad	-	-	3	1	5	4	-	-	2	5	-	
Tromsø	-	-	-	14	4	2	-	1	-	-	-	
XX. Hammerfest	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	
Vadsø	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	

b. Typhoidfeber.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
I. Christiania	2	3	2	8	6	5	7	6	8	11	5	4
II. Aker	2	2	2	-	-	-	6	8	1	1	1	3
Ullensaker	18	-	1	1	1	-	1	-	-	1	-	2
Høland	2	-	5	1	-	1	2	-	-	-	-	1
Follo	3	1	3	1	1	-	4	3	1	-	-	2
III. Eidsberg	7	1	-	-	1	5	2	-	1	-	-	-
Moss	5	2	3	4	4	1	1	2	5	-	-	2
Sarpsborg	33	11	14	4	5	11	20	15	29	27	20	18
Hvaløerne	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
Fredrikshald	2	1	3	1	8	1	2	-	-	2	3	1
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	35	12	13	3	10	8	2	6	19	16	13	15
Landdistrikt	16	12	4	3	5	9	4	2	3	2	1	1
Ringerike	9	4	2	1	2	3	2	3	1	2	1	2
Modum	1	1	1	-	-	-	-	6	3	1	-	-
Hallingdal	-	-	-	-	-	3	1	-	-	2	10	-
Sandsvær:												
Kongsberg	-	-	-	-	-	1	2	5	13	1	2	5
Landdistrikt	-	-	-	2	-	-	1	4	-	-	2	1
V. Tønsberg	-	1	-	1	2	14	1	2	4	1	4	2
Hof:												
Svelvig	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Holmestrand	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Landdistrikt	8	3	5	6	1	4	-	3	3	-	-	5
Laurvig	2	4	10	12	10	3	-	4	1	2	6	1
VI. Solør-Odalen	1	-	1	3	3	-	-	1	-	-	-	5
Hedemarken	10	4	5	5	2	13	55	54	23	14	6	12
Søndre Østerdalen	-	2	2	2	-	-	1	1	2	-	-	1
Trysil	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rendalen	-	-	-	-	-	3	2	8	6	2	3	4
Tønset	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
VII. Hadeland-Land	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Valders	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-
Toten	-	1	2	2	-	-	3	-	8	2	10	4
Faaberg	2	2	1	1	1	-	-	2	1	3	-	1
Ringebu	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Lom	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lesje	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
VIII. Skien:												
Porsgrund	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Landdistrikt	6	-	2	2	1	5	-	1	-	-	2	1
Skien og Kragerø	4	1	1	-	2	-	2	-	2	1	3	2
Kragerø:												
Kragerø	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	2	1	1	-	-	1	1	5	2	2	2	-
Holden	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Sauland	-	-	-	-	-	2	1	4	3	1	1	1
Tin	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Tvedestrand	-	-	-	-	-	1		3	1	3	-	-
Landdistrikt	6	9	5	3	-	2	3	3	7	6	2	-
Arendal og Omegn	6	2	2	1	1	-	2	1	1	10	4	2
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	1
Landdistrikt	-	-	-	-	1	-	1	2	-	1	1	3
Evje	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Sætersdalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
X. Christiansand	7	-	-	-	3	-	4	5	2	6	2	1
Oddernæs	4	3	2	4	2	1	-	2	-	1	4	-
Undal	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lyngdal	1	3	8	3	5	1	2	1	-	-	10	6
Flekkefjord	2	8	7	9	5	5	1	1	2	1	1	1
XI. Soggendal	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	1	2
Egersund	2	9	-	-	-	5	7	6	2	-	1	-
Sandnæs	1	2	-	3	8	6	2	2	3	11	8	10
Stavanger	2	-	1	1	4	-	-	1	3	7	4	4
Finnø	4	5	-	1	-	2	2	-	-	-	1	2
Sand	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Karmøen	11	6	1	3	3	-	-	2	1	6	3	-
Haugesund	4	4	-	-	13	3	6	9	4	3	-	1
XII. Indre Søndhordland	7	6	2	-	-	-	-	2	2	-	5	-
Ytre —	10	6	5	-	-	-	4	4	1	2	5	3
Indre Hardanger	-	-	-	-	2	-	1	-	1	3	3	2
Ytre —	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3	1
Vos	14	12	8	3	-	11	7	2	-	-	-	-
Søndre Midthordland	2	-	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-
Nordre —	8	3	10	1	8	5	7	7	6	8	6	21
Indre Nordhordland	-	-	-	-	-	3	-	4	1	-	2	3
Ytre —	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-
XIII. Bergens By	10	3	12	4	4	1	2	3	22	14	17	11
XIV. Lærdal	-	1	13	3	3	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXXVIII (Forts.)

Typhoidfeber (Forts).

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Indre Sogn	13	1	-	4	1	2	-	-	1	-	-	-
Midtre —	-	-	-	-	2	2	-	-	1	-	4	2
Ytre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	7
Ytre Søndfjord	7	1	2	6	2	1	-	3	2	3	-	2
Indre —	-	-	22	-	19	1	-	6	2	-	-	-
Kin	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ytre Nordfjord	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordfjordeidet	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Indre Nordfjord	12	1	1	1	11	2	8	3	7	8	3	3
XV. Vestre Søndmøre	1	9	-	-	-	-	-	1	-	5	-	-
Indre —	7	5	2	1	1	-	-	-	-	-	2	-
Østre —	-	1	1	-	-	-	-	2	1	2	9	11
Nordre —	2	-	4	6	-	1	1	-	1	1	2	1
Ytre Romsdal	3	5	5	3	5	3	5	11	1	-	6	-
Indre —	1	-	-	-	1	2	1	-	-	-	6	3
Søndre Nordmøre	-	2	1	2	32	26	21	6	12	6	5	-
Sundal	6	3	1	-	-	1	-	-	1	1	1	3
Surendal	10	5	2	-	-	3	-	-	1	-	-	-
Nordre Nordmøre	5	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	15
XVI. Trondhjems By	3	1	3	3	2	3	3	4	14	6	1	2
Strinden	4	2	1	-	1	2	1	-	-	1	1	5
Selbo	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Guldalen	-	1	-	-	2	1	2	-	2	1	1	-
Opdal	-	-	-	-	1	5	-	1	-	1	3	1
Ørkedalen	2	5	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-
Søndre Fosen	1	-	-	4	7	8	8	3	4	2	6	-
Midtre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Nordre —	-	2	3	7	2	-	-	-	-	-	-	-
XVII. Stjørdal	2	4	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Frosten	2	3	2	3	3	3	-	-	-	-	-	-
Levanger:												
Levanger	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	17	-	1	-	-	-	3	4	1	2	-	4
Inderøen	2	-	-	4	-	2	-	-	-	1	1	-
Stenkjær	1	-	2	1	2	6	-	-	3	1	9	1
Namsos	-	1	-	-	1	-	2	2	2	4	1	-
Ytre Namdal	1	1	4	6	-	2	-	-	1	1	4	1
XVIII. Brønø	2	-	-	-	-	5	-	2	-	-	-	-
Alstahoug	-	-	-	-	3	2	-	2	-	-	2	-
Ranen	1	2	-	-	1	-	4	3	-	1	-	-
Lurø	5	-	-	1	2	-	5	6	6	-	-	-
Bodø	-	3	1	2	6	6	2	4	6	4	6	-
Folden	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Stegen	-	-	1	2	5	-	1	-	2	-	-	1
Vestlofoten	3	-	-	2	5	4	11	-	-	12	9	2
Hadsel	-	1	-	6	-	-	-	-	6	-	-	-
Sortland	3	-	-	-	-	-	1	-	5	-	-	3
XIX. Trondenæs	4	-	-	8	6	2	-	-	1	2	-	1
Lenvik	2	1	1	10	-	-	1	-	-	-	-	-
Malangen	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tromsø	2	3	1	1	2	4	1	3	4	1	6	2
Lyngen	-	-	-	-	-	2	8	5	4	-	1	-
Skjærvø	-	-	-	5	10	3	-	-	-	3	6	-
XX. Loppen	-	-	-	1	6	-	-	-	1	-	-	-
Kistrand	-	-	-	7	7	17	-	-	-	-	-	-
Sydvaranger	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3

c. Cerebrospinalmeningit.

II. Ullensaker	-	1	1	1	-	-	1	1	1	1	-	-
VI. Hedemarken	4	4	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
XVII. Stjørdal	11	17	13	6	3	3	-	-	-	-	-	-
Frosten	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Levanger	-	6	4	9	4	3	-	-	2	-	1	1
Inderøen	-	-	1	1	3	-	1	2	-	-	-	1
XIX. Ibestad	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-

d. Simpel Feber.

I. Christiania	46	48	23	28	14	24	22	22	22	42	18	47
II. Aker	4	5	5	-	7	4	4	2	7	3	6	9
Ullensaker	3	4	5	1	1	1	-	4	-	2	-	2
Follo	7	4	1	1	2	4	1	1	2	1	3	4
III. Eidsberg	1	2	1	3	4	3	5	2	2	3	4	4
Moss	8	8	-	7	4	4	-	1	7	2	6	4
Sarpsborg	51	33	50	36	19	19	13	15	10	25	34	45
Hvaløerne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Fredrikshald	2	5	7	5	3	3	7	3	1	3	2	3
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	45	18	49	30	25	15	13	13	20	13	21	18
Landdistrikt	4	3	2	1	1	3	1	1	1	-	-	1
Ringerike	5	8	13	4	3	2	5	8	1	4	2	10
Modum	1	2	-	-	-	-	-	3	1	-	1	2
Sandsvær:												
Kongsberg	1	-	2	-	2	-	-	10	9	1	1	1
Landdistrikt	-	-	-	-	1	-	-	2	1	1	-	-
Rollag	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
V. Tønsberg:												
Horten	4	3	6	8	3	-	2	-	-	4	1	1
Landdistrikt	5	3	1	3	3	3	-	3	2	2	2	1
Hof:												
Holmestrand	3	3	2	2	3	3	2	-	1	1	1	2
Landdistrikt	1	1	-	3	1	-	-	-	1	-	2	1
Laurvig	16	6	10	13	12	5	10	8	5	6	9	6
VI. Solør-Odalen	-	7	2	-	3	1	3	5	1	4	3	3
Hedemarken	2	4	4	7	5	4	17	13	6	4	9	3
Søndre Østerdalen	2	1	-	2	1	1	3	1	1	1	1	5
Trysil	2	1	-	1	-	-	-	-	1	-	2	-
Rendalen	4	2	-	-	1	6	8	5	4	1	-	1
Tønset	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
VII. Hadeland-Land	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Søndre Valders	1	-	1	1	-	1	-	-	1	-	1	1
Nordre —	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-
Toten	5	6	4	5	4	6	5	3	4	3	4	1
Ringebu	-	2	-	1	3	-	-	-	1	-	1	2
VIII. Skien:												
Skien	12	7	10	7	12	6	4	9	14	9	-	8
Porsgrund	3	3	2	1	1	-	-	-	1	-	2	3
Landdistrikt	2	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-
Skien og Kragerø	2	1	4	3	2	4	1	8	4	3	2	3
Kragerø	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Holden	4	10	3	7	1	5	4	4	5	10	4	1
Hvideseid	1	-	-	1	-	3	2	3	1	2	1	1
Tin	1	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	1	2	1	7	4	5	2	5	3	-	-	3
Landdistrikt	4	6	5	1	2	3	6	1	6	2	6	3
Arendal og Omegn	5	2	3	5	2	1	1	1	3	3	4	3
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	4	3	4	1	4	1	2	1	-	5	-	1
Evje	-	-	1	2	1	2	-	-	1	-	3	-
Sætersdalen	1	1	1	3	-	1	3	-	-	1	2	-

Tabel XXXVIII (Forts.)

Simpel Feber (Forts.)

Distrikt,	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
X. Christiansand	8	5	5	6	5	9	9	7	1	4	17	3
Oddernæs	2	5	6	6	8	6	8	5	2	6	4	6
Undal	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lyngdal	1	2	1	-	-	1	-	1	1	-	1	-
Flekkefjord	3	5	3	2	1	1	-	3	3	2	6	6
XI. Sandnæs	1	-	2	2	4	1	-	1	2	1	3	4
Stavanger	45	29	39	21	22	11	8	14	11	23	44	25
Finnø	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Karmøen	4	2	1	1	-	-	4	1	2	-	-	-
Haugesund	2	2	4	3	8	3	6	6	-	10	5	8
XII. Indre Søndhordland	1	-	3	3	2	-	3	4	-	3	-	1
Indre Hardanger	1	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Ytre —	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Vos	2	2	1	4	-	1	-	3	-	4	-	-
Nordre Midthordland	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII. Bergens By	73	48	58	43	36	26	23	37	36	52	50	48
XIV. Indre Sogn	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Midtre —	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kin	-	-	-	2	1	-	2	-	1	1	2	1
Ytre Nordfjord	1	-	2	-	1	3	-	3	-	1	1	2
Nordfjordeidet	1	1	-	-	-	-	1	2	-	-	5	-
XV. Indre Søndmøre	-	1	4	2	1	-	-	4	-	2	1	-
Nordre —	10	15	3	10	8	10	7	7	14	9	11	13
Ytre Romsdal	-	-	3	-	1	2	-	-	2	-	-	-
Indre —	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Søndre Nordmøre	10	12	8	9	8	7	10	3	2	4	3	5
Sundal	1	3	2	-	-	-	2	-	-	1	-	1
Nordre Nordmøre	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	11	10	12	6	18	13	13	7	21	15	8	13
Røros	-	-	2	2	-	-	-	1	2	3	-	-
Guldalen	4	-	1	1	3	1	6	1	4	2	1	7
Opdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ørkedalen	2	2	3	3	5	4	1	-	-	-	1	2
Søndre Fosen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre —	-	1	2	1	1	-	-	2	1	-	5	5

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.
XVII. Stjørdal	-	4	-	2	1	1	-	1	2	2	3
Frosten	-	1	-	1	2	1	2	-	-	-	-
Levanger:											
Levanger	-	-	2	2	-	-	-	1	-	-	-
Landdistrikt	6	6	3	2	1	1	-	-	1	1	-
Inderøen	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-
Stenkjær:											
Stenkjær	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Grong	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Namsos	8	2	1	6	1	5	2	-	1	4	-
Ytre Namdal	-	1	4	4	5	-	-	-	-	-	-
XVIII. Brønø	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Alstahaug	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ranen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Lurø	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Bodø	6	1	-	2	4	2	-	1	4	4	2
Skjærstad	-	-	-	-	6	2	3	-	2	2	3
Stegen	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Lødingen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	2	-	-	3	-	1	-	1	-	1	1
Østlofoten	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hadsel	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
XIX. Trondenæs	-	-	2	-	-	-	-	3	-	1	-
Ibestad	-	-	1	-	4	1	-	2	-	-	-
Lenvik	-	-	-	4	2	4	5	2	-	-	1
Malangen	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Tromsø	6	2	3	2	6	3	2	3	4	1	3
Lyngen	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1
Karlsø	-	-	-	-	-	4	-	-	1	-	-
Skjærvø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
XX. Loppen	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hammerfest	-	-	-	-	-	-	1	-	3	4	2
Maasø	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Kistrand	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vardø	-	-	1	1	2	3	-	1	-	-	-
Sydvaranger	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-

e. Barselfeber.

I. Christiania	6	2	-	3	3	2	4	4	4	-	5	3
II. Aker	1	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Ullensaker	3	-	1	1	2	1	-	1	-	1	1	1
Høland	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Follo	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
III. Eidsberg	1	2	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-
Moss	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Sarpsborg	2	2	2	-	1	1	-	-	4	3	-	1
Fredrikshald	2	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	-	6	3	3	-	-	-	2	-	3	5	1
Landdistrikt	-	-	1	-	1	1	1	2	-	-	-	2
Ringerike	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Modum	2	3	2	1	-	1	-	1	1	2	2	1
Hallingdal	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-
Sandsvær:												
Kongsberg	3	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Landdistrikt	3	1	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-
V. Tønsberg	2	2	2	5	1	1	-	-	-	3	-	5
Hof:												
Holmestrand	1	-	1	.	-	-	-	-	-	-	-	1
Landdistrikt	-	1	1	2	1	-	1	-	-	-	-	1
Laurvig	3	-	1	2	1	-	1	-	1	1	5	2
VI. Solør-Odalen	2	2	2	-	1	1	-	1	-	2	1	3
Hedemarken	1	5	3	5	1	4	2	1	3	2	1	5
Søndre Østerdalen	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	3
Trysil	2	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2

Rendalen	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tønset	-	1	1	-	1	2	-	-	1	-	-	-
VII. Hadeland-Land	-	3	3	-	1	2	-	-	1	2	-	-
Søndre Valders	2	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre —	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Toten	-	1	-	2	1	1	1	1	-	1	-	-
Faaberg	1	-	2	-	-	-	-	-	1	1	1	-
Ringebu	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	-	-
Lom	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-
VIII. Skien:												
Porsgrund	2	-	1	2	-	-	-	-	2	-	-	-
Landdistrikt	3	1	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Skien og Kragerø	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Kragerø	1	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Holden	2	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Sauland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hvideseid	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Laurdal	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tin	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-
Landdistrikt	-	2	1	6	1	1	-	3	-	1	2	4
Arendal og Omegn	-	-	2	1	-	-	-	-	-	2	-	-
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Landdistrikt	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	4	-
Aamli	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXXVIII (Forts.)

Barselfeber (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Evje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sætersdalen	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
X. Christiansand	2	1	1	2	-	-	1	1	-	-	-	2
Oddernæs	-	1	1	1	2	1	2	1	1	-	1	3
Undal	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lyngdal	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Flekkefjord	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	5	2
XI. Egersund	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Sandnæs	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-
Stavanger	3	3	6	1	3	1	3	2	5	2	2	3
Finnø	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Sand	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Karmøen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Haugesund	-	-	-	1	-	1	-	-	2	-	-	-
XII. Indre Søndhordland	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-
Indre Hardanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Ytre —	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Vos	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Nordre Midthordland	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Indre Nordhordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XIII. Bergen	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	3	10
XIV. Lærdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Ytre Sogn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ytre Søndfjord	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Kin	1	1	2	1	1	1	-	-	-	1	-	-
Nordfjordeidet	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indre Nordfjord	-	-	2	-	-	1	-	3	1	-	-	1
XV. Vestre Søndmøre	-	1	1	1	-	1	-	-	1	1	-	-
Indre —	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Østre —	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre —	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-
Ytre Romsdal	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Indre —	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Søndre Nordmøre	-	1	1	-	3	1	1	1	-	-	2	-
Sundal	1	-	1	1	-	-	-	1	-	2	3	-
Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Nordre Nordmøre	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
XVI. Trondhjems By	-	2	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-
Røros	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Guldalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Opdal	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Ørkedalen	-	-	2	1	2	2	-	1	1	-	-	2
Midtre Fosen	2	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Nordre —	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII. Stjørdal	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Levanger:												
Levanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Landdistrikt	-	1	-	1	1	3	2	1	1	-	-	1
Inderøen	-	-	-	1	1	-	1	2	1	-	1	-
Stenkjær:												
Stenkjær	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Grong	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Namsos	-	1	1	4	1	1	-	-	-	-	-	-
Ytre Namdal	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-
XVIII. Alstahaug	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Ranen	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-
Lurø	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-
Bodø	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-
Folden	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjærstad	-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	-	-
Vestlofoten	1	1	1	2	-	1	1	-	-	-	-	1
Østlofoten	1	-	-	1	-	1	-	-	1	2	-	-
Hadsel	2	-	1	2	2	-	2	3	-	-	-	-
Sortland	-	1	2	1	1	-	-	1	-	-	1	-
XIX. Trondenæs	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Ibestad	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lenvik	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-
Malangen	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Tromsø	-	1	-	4	-	2	-	2	1	-	3	-
Skjærvø	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XX. Alten	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1
Hammerfest	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vardø	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

f. Børnekopper.

I. Christiania	1	-	4	2	-	2	-	-	-	-	-	-
II. Aker	7	10	9	4	3	1	-	-	-	-	-	-
Ullensaker	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Follo	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
III. Moss	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	5	10	13	5	1	2	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	4	13	-	1	5	-	-	-	-	-
Ringerike	32	26	60	12	3	-	-	-	-	-	-	-
Modum	-	-		-	1	1	1	1	-	-	-	-
V. Hof:												
Landdistrikt	-	-	-	9	3	-	3	-	-	-	-	-
VI. Solør-Odalen	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-
Hedemarken	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Trysil	-	-	-	-	1	8	3	-	-	-	-	-
Tønset	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VII. Hadeland-Land	-	1	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Valders	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Toten	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
X. Oddernæs	-	6	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-
XI. Egersund	-	-	-	2	21	28	-	1	-	-	-	-
XII. Indre Nordhordland	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII. Bergen	-	8	1	2	-	6	2	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

g. Vandkopper.

I. Christiania	15	8	1	19	26	8	6	7	8	19	36	56
II. Aker	-	2	2	5	5	1	-	-	-	3	7	11
Ullensaker	1	-	-	1	-	1	-	-	-	3	1	-
Høland	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	1
Follo	-	-	-	2	1	4	2	-	2	-	1	4
III. Eidsberg	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Moss	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	9
Sarpsborg	2	-	-	-	4	4	-	2	-	-	5	5
Fredrikshald	5	-	2	-	1	-	-	3	3	1	5	3
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	14	3	6	4	1	7	1	1	6	28	21	14
Landdistrikt	-	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-	5
Ringerike	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Modum	6	-	2	-	-	-	-	-	-	13	8	-
Hallingdal	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandsvær:												
Kongsberg	-	-	-	-	2	4	2	1	-	1	1	-
Landdistrikt	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXXVIII (Forts.)

Vandkopper (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September	Oktober.	November.	December.
V. Tønsberg:												
Horten	-	-	-	3	6	-	-	1	-	-	-	2
Landdistrikt	1	1	-	-	1	-	-	-	2	-	1	2
Hof:												
Svelvig	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holmestrand	-	-	-	1	2	-	-	-	5	-	-	-
Laurvig	-	-	-	-	2	-	-	-		1	7	-
VI. Solør-Odalen	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hedemarken	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trysil	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rendalen	-	-	-	2	2	-	-	1	-	-	1	2
VII. Hadeland-Land	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	1	-
Søndre Valders	-	3	1	-	-	-	-	-	-	8	-	-
Nordre —	-	-	-	-	4	-	-	2	-	-	-	-
Toten	-	-	-	-	1	3	-	1	-	-	1	4
Faaberg	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Ringebu	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
VIII. Skien:												
Skien	-	-	8	1	1	1	2	-	-	-	2	-
Porsgrund	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	3	4
Landdistrikt	-	-	4	9	2	1	-	1	-	-	1	-
Skien og Kragerø	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Kragerø	4	-	1	-	-	-	-	3	2	-	7	23
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	-	1	2	-	-	1	-	2	6	11
Arendal og Omegn	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Landdistrikt	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Sætersdalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
X. Christiansand	4	-	2	2	2	1	1	-	-	-	1	2
Oddernæs	-	2	1	-	1	1	1	1	-	1	6	1
Lyngdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
Flekkefjord	-	2	-	-	1	3	1	-	-	-	-	-
XI. Sandnæs	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	1	-	2	3	-	3	-	2	2	3	13	8
Karmøen	6	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Haugesund	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
XII. Vos	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Midthordland	-	1	-	1	2	1	-	-	2	-	-	-
Indre Nordhordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4
Ytre —	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII. Bergen	17	8	7	5	5	2	7	5	2	4	10	19
XIV. Lærdal	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indre Søndfjord	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Indre Nordfjord	-	2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
XV. Nordre Søndmøre	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Søndre Nordmøre	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	2	-
Ytre Romsdal	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Nordmøre	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Sundal	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	22	10	12	12	2	2	5	2	5	2	10	1
Strinden	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
Røros	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Guldalen	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
Opdal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ørkedalen	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Nordre Fosen	-	-	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-
XVII. Levanger Landdistrikt	-	2	2	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Inderøen	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
Stenkjær	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	7
Namsos	-	-	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-
Ytre Namdal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII. Bodø	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	1	-
Stegen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	7	-
Vestlofoten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
XIX. Tromsø	-	1	1	-	2	-	-	-	1	6	2	1
XX. Alten	-	-	-	-	1	1	3	1	-	-	-	-
Hammerfest	-	1	-	-	1	3	2	-	-	-	-	-
Vardø	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

h. Skarlagensfeber.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September	Oktober.	November.	December.
I. Christiania	9	2	6	1	4	3	4	6	78	231	312	374
II. Aker	1	-	-	-	-	1	-	2	30	54	119	100
Ullensaker	-	2	-	-	-	-	1	25	2	7	21	21
Høland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7
Follo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	15	20
III. Eidsberg	-	-	-	3	-	-	-	-	1	1	6	8
Moss	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	11	22	16	9	11	7	8	10	21	41	44	44
Hvaløerne	-	-	-	10	5	-	-	-	5	7	4	6
Fredrikshald	-	-	-	-	-	4	3	4	17	57	66	82
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	1	-	2	1	-	-	-	1	1	1	13	24
Landdistrikt	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	26	15
Ringerike	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Modum	4	4	-	-	-	2	-	-	1	51	31	24
Sandsvær:												
Kongsberg	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
V. Tønsberg:												
Horten	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Landdistrikt	3	-	2	-	-	-	-	-	1	1	2	7
Hof:												
Holmestrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
Landdistrikt	-	-	1	-	2	-	-	-	5	-	-	5
Laurvig	6	5	10	6	10	7	8	3	-	5	20	23
VI. Solør-Odalen	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	14	19
Hedemarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
Søndre Østerdalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
VII. Hadeland-Land	-	-	-	-		-	-	-	-	-	8	4
Toten	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Faaberg	-	-	-	-		-	-	-	-	-	4	5
VIII. Skien:												
Skien	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	4
Porsgrund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Skien og Kragerø	4	1	6	2	-	-	3	3	1	2	1	2
Kragerø:												
Kragerø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	60	45
Landdistrikt	5	3	2	3	5	4	3	8	15	3	30	33
Holden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	10	-	-	-	1	7	3	-	2	3	3	8
Tvedestrand	-	19	8	2	4	2	-	-	-	-	1	-
Landdistrikt	3	5	3	6	2	3	1	12	16	28	23	35
Arendal og Omegn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7	22
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	-	-	1	-	-	1	5	6	43	24	13
Landdistrikt	-	20	25	13	10	8	14	21	13	59	69	86
Aamli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4
X. Christiansand	9	14	8	1	9	5	4	-	3	19	43	34
Oddernæs	1	-	2	5	4	2	2	-	20	49	135	85
Undal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	9
Flekkefjord	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	6

Tabel XXXVIII (Forts.) **Skarlagensfeber** (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XI. Sandnæs	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	1	-	-	4	4	-	1	-	2	4	5	1
Karmøen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XII. Indre Søndhordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Ytre —	-	-	-	7	3	-	-	-	-	2	-	-
Søndre Midthordland	-	-	-	-	2	-	2	4	2	17	3	1
XIII. Bergen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	8	8
XIV. Midtre Sogn	1	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Ytre —	8	12	11	1	3	2	-	2	-	-	-	-
Indre Nordfjord	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XV. Vestre Søndmøre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	11	99
Indre —	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Østre —	-	-	-	3	37	11	45	34	6	2	27	8
Nordre —	9	26	19	15	35	28	20	15	15	36	45	41
Ytre Romsdal	43	13	6	5	6	-	-	-	-	-	15	2
Indre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Søndre Nordmøre:												
Christiansund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Landdistrikt	1	-	-	-	-	5	-	1	-	1	1	-
Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	12	8
Nordre Nordmøre	-	-	-	2	7	21	7	1	8	13	14	1

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XVI. Trondhjems By	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4
Midtre Fosen	6	2	1	1	9	6	1	10	-	4	-	-
Nordre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	8
XVII. Stenkjær	-	-	-	-	-	-	8	6	-	-	-	-
Namsos	-	-	1	4	12	-	4	2	-	-	5	1
Ytre Namdal	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII. Brønø	-	-	-	-	2	-	-	-	-	6	-	-
Alstahoug	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Vefsen	-	4	-	-	-	-	20	26	6	-	-	-
Ranen	5	16	3	6	6	2	4	5	6	-	-	1
Lurø	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Bodø	-	-	-	-	-	1	-	-	3	2	4	3
Folden	1	13	2	4	5	-	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	-	-	-	-	-	-	-	3	8	-	-	-
Østlofoten	-	-	-	-	-	-	-	10	2	-	3	4
Hadsel	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
XIX. Tromsø	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XX. Hammerfest:												
Hammerfest By	5	4	5	9	2	2	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
Vardø	1	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-

i. Rødlinger.

III. Sarpsborg	2	-	2	-	-	-	1	-	3	2	1	-
Hvaløerne	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
IV. Ringerike	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V. Tønsberg:												
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
VI. Solør-Odalen	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Hedemarken	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vestre —	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
X. Christiansand	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Oddernæs	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
XI. Sandnæs	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Stavanger	-	1	2	1	2	-	-	-	-	4	1	-

XII. Nordre Midthordland	-	-	2	2	-	-	-	1	1	-	-	-
XIII. Bergen	-	-	-	-	3	7	6	-	2	1	1	1
XIV. Indre Nordfjord	-	1	1	-	-	1	1	-	1	-	-	1
XV. Indre Søndmøre	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ytre Romsdal	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Indre —	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Søndre Nordmøre	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Surendal	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Røros	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII. Frosten	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Namsos	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX. Tromsø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

j. Mæslinger.

I. Christiania	-	-	-	1	-	-	1	2	-	-	1	-
II. Follo	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
III. Fredrikshald	-	4	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
V. Tønsberg:												
Landdistrikt	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI. Søndre Østerdalen	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rendalen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VII. Søndre Valders	-	1	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre —	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toten	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
VIII. Skien:												
Skien	-	-	-	4	-	-	15	5	75	163	91	7
Porsgrund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	21	40
Landdistrikt	-	-	-	-	-	6	-	2	10	17	34	16
Skien og Kragerø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Hvideseid	26	37	11	16	-	2	-	-	-	-	-	-
Laurdal	-	-	14	94	38	-	-	-	-	-	-	-
IX. Arendal og Omegn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-
XI. Sandnæs	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
XII. Ytre Hardanger	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Søndre Midthordland	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-

XIII. Bergen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
XIV. Ytre Nordfjord	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	8	-
Indre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
XV. Vestre Søndmøre	13	10	9	1	17	1	-	-	-	-	-	-
Indre —	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Østre —	1	2	-	-	-	1	13	1	-	-	-	-
Nordre —	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Ytre Romsdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-
Indre —	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Søndre Nordmøre	3	13	10	10	9	11	11	2	1	3	-	-
Sundal	9	13	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Surendal	9	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Nordmøre	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Søndre Fosen	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
XVII. Levanger	-	-	1	3	5	3	-	-	-	-	-	-
Inderøen	17	9	2	3	3	1	-	-	-	-	-	-
Stenkjær:												
Stenkjær	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Landdistrikt	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Grong	2	8	-	2	3	1	-	-	-	-	-	-
Namsos	6	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Ytre Namdal	5	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXXVIII (Forts.)

Mæslinger (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XVIII. Brønø	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Ranen	-	1	4	-	6	3	2	-	-	-	-	-
Lurø	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
Bodø	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stegen	2	6	18	9	3	-	-	-	-	-	-	-
Lødingen	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Østlofoten	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Hadsel	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Sortland	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX. Lyngen	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
XX. Kistrand	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vardø	-	-	-	-	-	5	3	-	-	-	-	-
Sydvaranger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2

k. Rosen.

I. Christiania	29	16	15	20	12	8	12	20	17	32	45	34
II. Aker	3	6	4	6	1	2	4	4	3	6	9	11
Ullensaker	8	8	7	5	5	13	1	10	3	5	9	13
Høland	-	-	1	1	3	2	1	2	-	-	1	1
Follo	2	2	1	3	2	1	-	2	-	1	-	2
III. Eidsberg	8	2	5	8	3	3	3	4	3	5	1	2
Moss	5	1	3	5	3	1	2	-	2	1	4	3
Sarpsborg	9	11	5	9	5	5	6	6	9	8	17	6
Fredrikshald	4	8	2	3	2	4	9	-	4	5	7	5
IV. Buskeruds Landfysik.												
Drammen	9	11	12	6	8	4	7	5	8	8	12	16
Landdistrikt	1	-	2	3	-	1	2	3	4	-	2	4
Ringerike	4	4	1	1	4	-	2	3	-	2	1	4
Modum	4	2	4	14	3	3	4	3	3	3	6	2
Sandsvær:												
Kongsberg	4	1	1	-	1	3	2	-	2	1	3	2
Landdistrikt	-	4	1	-	-	-	1	1	2	-	1	-
Rollag	4	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1
V. Tønsberg:												
Horten	3	3	-	2	-	1	-	-	-	1	2	2
Landdistrikt	7	8	5	4	3	2	2	2	5	1	6	3
Hof:												
Svelvig	-	1	-	-	1	1	-	1	1	1	-	-
Holmestrand	2	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	1	-	1	2	2	1	-	1	1	2	1
Laurvig	2	1	4	5	3	2	2	1	5	3	5	6
VI. Solør-Odalen	5	2	1	2	2	2	6	2	-	3	5	3
Hedemarken	12	7	6	9	7	10	4	8	8	8	8	14
Søndre Østerdalen	-	5	1	-	1	1	-	1	1	2	3	-
Trysil	2	-	-	2	1	2	-	-	-	-	1	1
Rendalen	6	-	1	-	2	-	1	3	2	3	3	3
Tønset	-	1	4	2	3	1	2	2	-	-	1	-
VII. Hadeland-Land	7	5	4	7	8	5	5	1	2	4	3	2
Søndre Valders	3	-	1	-	2	1	-	-	2	1	1	1
Nordre —	2	-	-	-	1	1	1	-	-	-	2	-
Toten	1	2	3	3	7	2	3	2	5	3	7	3
Faaberg	6	2	4	3	9	3	2	2	2	2	1	3
Ringebu	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1	2
Lom	2	2	-	1	-	3	1	-	1	-	-	-
Lesje	-	-	2	2	-	-	-	1	1	1	-	-
VIII. Skien:												
Skien	12	3	7	3	3	6	3	-	5	1	6	6
Porsgrund	6	3	3	2	1	-	1	3	1	1	-	-
Landdistrikt	9	4	4	5	2	7	3	1	-	-	-	2
Skien og Kragerø	-	-	2	-	2	2	3	1	-	-	2	2
Kragerø	3	3	3	2	2	-	1	3	3	-	-	-
Holden	18	18	6	-	-	-	-	-	1	4	-	1
Hvideseid	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tin	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	1	1	-	1	-	1	1	1	2	1	-	1
Tvedestrand	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	7	4	4	4	1	4	1	5	2	3	2	4
Arendal og Omegn	3	4	4	-	3	1	3	2	2	1	1	6
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	1	1	1	1	-	-	-	1	1	2	-
Landdistrikt	3	5	9	4	6	3	5	1	2	1	1	-
Evje	1	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Sætersdalen	1	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	1
X. Christiansand	10	2	6	5	1	2	4	2	-	5	2	4
Oddernæs	-	1	1	1	3	-	7	7	1	2	5	1
Undal	-	2	-	1	-	2	-	-	-	-	2	1
Lyngdal	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Flekkefjord	2	-	3	1	2	3	-	2	1	-	1	-
XI. Sandnæs	1	-	-	1	1	-	1	-	2	4	1	4
Stavanger	4	2	8	4	4	5	3	10	5	11	9	7
Finnø	1	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Karmøen	-	-	2	-	-	1	1	1	-	1	-	-
Haugesund	-	-	1	1	2	-	-	-	2	2	3	-
XII. Indre Søndhordland	2	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	1
Indre Hardanger	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	2
Ytre —	-	-	-	-	1	-	-	2	1	1	-	2
Vos	-	-	-	-	2	1	3	1	-	-	-	-
Søndre Midthordland	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1
Nordre —	-	1	-	1	1	-	-	-	-	1	2	-
Indre Nordhordland	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ytre —	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	-
XIII. Bergens By	9	7	3	6	8	8	7	12	8	13	15	10
XIV. Lærdal	1	-	2	5	8	1	1	2	-	-	1	-
Indre Sogn	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Midtre —	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Ytre —	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Kin	-	2	-	2	-	-	-	-	2	1	1	3
Ytre Nordfjord	2	-	3	1	-	-	3	1	3	1	1	1
Nordfjordeidet	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Indre Nordfjord	2	-	-	-	1	-	-	1	-	5	1	1
XV. Vestre Søndmøre	1	1	-	1	3	1	-	-	2	-	-	-
Indre —	3	1	1	1	-	-	1	1	1	-	-	-
Østre —	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	-
Nordre —	4	1	1	2	1	1	2	2	1	1	5	-
Ytre Romsdal	1	1	-	2	1	-	-	1	-	1	1	-
Indre —	-	1	-	2	1	-	1	-	2	2	-	-
Søndre Nordmøre	2	3	1	-	2	1	1	1	1	3	-	-
Sundal	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Surendal	-	1	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-
Nordre Nordmøre	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	5	6	7	9	2	5	9	5	3	1	6	10
Strinden	3	20	6	3	2	2	1	2	-	-	2	1
Røros	-	1	5	3	-	-	-	2	-	-	-	1
Guldalen	1	1	-	-	1	1	2	-	-	-	-	1
Opdal	-	-	-	-	2	-	1	-	1	1	-	-
Ørkedalen	-	1	1	2	3	-	-	2	1	-	1	1
Søndre Fosen	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Midtre —	-	2	3	-	-	-	1	3	3	-	-	1
Nordre —	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
XVII. Stjørdal	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-	1	1
Frosten	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Levanger:												
Levanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Landdistrikt	1	6	1	3	-	1	-	2	3	-	1	-
Inderøen	1	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Stenkjær:												
Stenkjær	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	1	4	2	3	1	1	1	-	-	1	1	-
Grong	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Namsos	3	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	4
Ytre Namdal	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1

Tabel XXXVIII (Forts.) **Rosen** (Forts).

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XVIII. Brønø	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Alstahaug	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Vefsen	1	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	1
Ranen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Bodø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Folden	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Skjærstad	1	-	-	-	1	1	-	-	1	2	1	-
Stegen	-	1	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-
Ofoten	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hadsel	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Sortland	-	-	-	-		1	-	-	-	-	-	1
XIX. Trondenæs	2	1	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-
Ibestad	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Lenvik	-	-	1	-	1	-	-	1	3	1	-	1
Tromsø	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1
Karlsø	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Skjærvø	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
XX. Alten	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Loppen	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Hammerfest	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Vardø:												
Vardø	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Landdistrikt	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vadsø	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

1. Kighoste.

I. Christiania	36	66	50	58	44	22	16	19	7	21	12	8
II. Aker	8	3	12	2	8	1	3	3	-	5	2	-
Ullensaker	-	-	-	9	5	5	28	27	28	35	33	13
Høland	-	-	-	-	-	-	6	7	8	21	20	4
Follo	-	-	-	-	-	-	2	7	3	2	2	3
III. Eidsberg	-	3	2	3	4	7	5	9	6	9	10	10
Moss	-	4	-	-	-	-	36	30	23	16	7	5
Sarpsborg	20	17	13	5	17	5	11	6	-	1	3	2
Hvaløerne	-	-	2	1	-	1	2	-	-	-	-	-
Fredrikshald	16	17	39	27	4	4	6	2	2	-	1	-
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	54	88	58	27	11	10	6	10	15	14	11	6
Landdistrikt	1	2	6	2	3	6	-	-	-	-	-	-
Ringerike	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5	11
Modum	-	-	-	2	-	1	2	6	5	-	-	-
Sandsvær:												
Kongsberg	-	-	-	-	6	12	7	11	4	10	-	-
Landdistrikt	-	-	-	-	2	-	1	1	1	4	1	-
V. Tønsberg												
Horten	-	-	-	5	-	2	19	19	5	6	10	8
Landdistrikt	-	-	-	-	2	2	3	1	2	3	-	-
Hof:												
Holmestrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Landdistrikt	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laurvig	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-
VI. Solør-Odalen	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	4
Rendalen	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
VII. Hadeland-Land	-	-	-	-	3	-	-	-	8	-		-
Søndre Valders	-	-	-		-	-	-	-	3	-		-
VIII. Skien:												
Skien	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
Holden	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Landdistrikt	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal og Omegn	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X. Christiansand	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
XI. Sandnæs	1	-	7	11	28	7	13	9	8	1	4	1
Stavanger	61	53	28	24	18	6	6	27	5	5	8	16
Karmøen	-	1	2	9	5	6	3	2	2	-	-	-
Haugesund	-	-	-	-	-	-	-	-	3	16	4	10
XII. Ytre Hardanger	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-
Nordre Midthordland	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	3
XIII. Bergen	3	-	-	1	4	-	-	2	1	-	-	-
XIV. Indre Sogn	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Indre Nordfjord	-	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XV. Østre Søndmøre	2	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-
Nordre —	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
Søndre Nordmøre	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sundal	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Surendal	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-
Nordre Nordmøre	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	3	7	-	-	-	1	5	-	-	-	-	-
Selbo	1	8	4	-	11	7	3	14	3	3	4	2
Røros	-	-	4	4	4	14	10	7	6	1	-	-
Guldalen	2	2	-	-	-	-	1	3	1	-	3	2
Ørkedalen	6	-	-	-	-	-	4	-	6	-	-	-
XVII. Inderøen	2	1	3	2	1	-	1	-	-	-	-	-
Stenkjær:												
Stenkjær	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grong	3	-	1	4	3	2	2	1	-	-	-	-
Namsos	2	-	-	-	-	-	5	-	1	-	-	-
XVIII. Brønø	2	2	15	-	-	3	1	-	-	-	-	-
Alstahoug	3	4	7	4	4	2	2	2	-	-	-	-
Lurø	4	4	-	-	-	-	3	-	4	1	1	-
Bodø	-	-	-	-	-	-	3	-	6	4	1	-
Stegen	-	-	1	2	1	-	1	6	4	1	-	-
Lødingen	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ofoten	-	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-
Østlofoten	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Hadsel	-	6	-	-	1	9	3	14	-	-	1	-
Sortland	-	-	-	5	-	-	3	-	-	-	1	-
XIX. Trondenæs	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Ibestad	6	8	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Lenvik	1	-	-	-	7	1	2	-	-	-	-	-
Malangen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	1	-	-	4	-	-	-	-	1	-	-	-
Lyngen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjærvø	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
XX. Hammerfest:												
Hammerfest By	-	9	17	25	14	2	1	-	-	-	-	-
Maasø	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-	-	-
Vardø	-	-	-	-	-	7	5	4	5	4	7	1
Vadsø	3	-	-	1	8	4	7	22	18	5	3	1
Sydvaranger	20	5	13	1	7	4	-	-	-	-	2	-

C. No. 4 (1875).

Tabel XXXVIII (Forts.)

m. Diphtherisk Svælgbetændelse.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
I. Christiania	4	9	-	3	-	-	-	2	3	2	2	6
II. Aker	-	3	-	-	-	-	-	2	2	1	1	2
Ullensaker	1	-	-	-	1	-	-	3	2	-	-	-
Høland	-	-	-	-	-	8	-	-	5	2	-	3
Follo	-	-	2	-	-	-	1	-	1	2	3	-
III. Eidsberg	7	3	1	3	9	1	14	12	13	26	31	54
Moss	6	5	9	10	16	3	-	9	3	2	12	16
Sarpsborg	48	36	24	15	19	30	27	30	45	45	27	38
Hvaløerne	2	2	1	1	-	-	-	-	-	5	4	-
Fredrikshald	17	16	8	6	1	2	-	4	4	5	8	9
IV. Buskeruds Landfysik.												
Drammen	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Riugerike	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Modum	-	3	1	1	-	-	-	-	-	2	-	3
Hallingdal	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandsvær:												
Kongsberg	-	3	1	2	-	-	2	-	-	1	1	1
Landdistrikt	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rollag	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
V. Tønsberg:												
Horten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1
Landdistrikt	34	10	18	15	6	2	1	1	2	2	19	13
Hof:												
Holmestrand	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-	-
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Laurvig	1	3	-	-	-	2	-	2	3	18	30	21
VI. Solør-Odalen	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	3	3
Hedemarken	2	-	-	1	1	-	-	-	2	1	-	-
Søndre Østerdalen	-	-	-	-	-	5	4	-	-	-	6	-
Trysil	3	5	1	1	1	1	1	2	-	4	3	1
Tønset	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VII. Nordre Valders	-	1	-	-	1	2	1	-	2	1	1	1
Toten	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1
Ringebu	-	-	-	1	3	-	-	2	-	-	-	3
Lesje	1	-	-	-	1	-	-	-	3	9	4	-
VIII. Skien:												
Porsgrund	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	2
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Skien og Kragerø	2	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	1
Holden	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Laurdal	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	-	-	2	1	-	1	2	1	4	-	-	1
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1
Arendal og Omegn	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	1	1	-	-	4	1	-	-	2	1
Sætersdalen	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X. Christiansand	1	2	-	-	-	-	2	-	1	2	2	1
Oddernæs	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	4	6
Undal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Flekkefjord	-	-	1	1	4	1	1	-	5	-	3	-
XI. Egersund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Sandnæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	19
Stavanger	9	3	7	2	4	-	4	2	1	8	6	10
Karmøen	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	5
Haugesund	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
XII. Indre Søndhordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Nordre Midthordland	-	2	-	1	1	-	-	-	-	2	1	1
Indre Nordhordland	1	3	2	2	1	-	2	-	1	3	5	3
XIII. Bergen	2	1	2	3	1	1	3	1	1	5	2	6
XIV. Indre Sogn	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ytre Nordfjord	-	1	-	-	1	2	1	-	1	-	-	2
XV. Vestre Søndmøre	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Indre —	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Østre —	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	5	-
Nordre —	2	4	3	3	9	-	-	-	4	4	4	-
Ytre Romsdal	3	2	2	-	3	-	3	1	1	2	3	2
Søndre Nordmøre	2	1	-	2	-	1	1	2	-	8	4	3
Surendal	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	3	-	-	2	1	-	3	-	1	4	1	1
Selbo	2	-	13	-	-	-	2	1	-	-	-	2
Ørkedalen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII. Levanger:												
Levanger By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Inderøen	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	3
Stenkjær:												
Stenkjær	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Landdistrikt	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII. Alstahoug	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Ranen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Lurø	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bodø	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Skjærstad	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1
Østlofoten	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX. Ibestad	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Malangen	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XX. Alten	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-
Hammerfest	3	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-
Vardø	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Sydvaranger	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

n. Strubehoste.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
I. Christiania	-	1	-	1	-	2	1	-	-	-	1	5
II. Ullensaker	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-
Høland	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Follo	-	-	2	2	-	-	-	1	1	-	-	-
III. Eidsberg	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Moss	1	-	2	-	-	-	-	6	5	1	5	8
Sarpsborg	12	7	5	2	6	4	2	1	3	7	12	17
Hvaløerne	1	2	1	1	2	-	1	-	-	-	1	2
Fredrikshald	1	2	-	-	-	2	2	-	-	1	-	2
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	-	-	-	1	1	-	-	-	2	1	2	-
Ringerike	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Modum	4	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Hallingdal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandsvær:												
Landdistrikt	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
V. Tønsberg:												
Horten	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Hof:												
Holmestrand	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Laurvig	1	-	1	1	1	1	-	2	1	6	7	12
VI. Hedemarken	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Søndre Østerdalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Rendalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
VII. Søndre Valders	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toten	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
VIII. Skien:												
Porsgrund	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Kragerø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Holden	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvideseid	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXXVIII (Forts.) **Strubehoste** (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September	Oktober.	November.	December.
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Landdistrikt	-	-	-	1	1	-	1	-	1	1	-	-
Arendal og Omegn	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Vestre Nedenæs	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Evje	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X. Christiansand	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Oddernæs	1	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Flekkefjord	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
XI. Soggendal	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Egersund	-	2	-	1	2	-	-	-	1	1	-	-
Stavanger	2	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Karmøen	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Haugesund	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XII. Nordre Midthordland	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Ytre Nordhordland	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
XIII. Bergen	-	1	2	-	1	-	3	-	-	4	4	2
XIV. Kin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Indre Nordfjord	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XV. Indre Søndmøre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Østre —	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ytre Romsdal	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Søndre Nordmøre	-	1	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-
Sundal	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XVI. Trondhjems By	7	6	4	-	1	-	-	-	2	3	3	1
XVII. Inderøen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Stenkjær:												
Stenkjær	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII. Alstahaug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Skjærstad	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Hadsel	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XX. Alten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hammerfest	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Vardø	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

o. Kusma.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September	Oktober.	November.	December.
I. Christiania	11	13	6	16	16	7	2	-	-	1	1	3
II. Aker	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ullensaker	1	1	-	3	1	-	1	-	1	-	2	-
Høland	-	-	2	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Follo	-	-	-	1	3	6	-	-	-	-	-	-
III. Eidsberg	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	6	5	5	4	5	2	-	3	-	1	3	13
IV. Buskeruds Landfysik.												
Drammen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ringerike	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-
Modum	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rollag	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
V. Tønsberg	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-	1	-
Hof:												
Holmestrand	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	1	-
Laurvig	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI. Solør-Odalen	-	-	-	-	-	-	-	5	1	1	1	-
Hedemarken	-	2	1	3	2	-	2	-	-	-	-	-
Søndre Østerdalen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Trysil	2	2	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-
Rendalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
VII. Nordre Valders	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-	3	-
Faaberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Lom	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-
VIII. Holden	-	-	2	3	-	2	-	-	-	1	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Landdistrikt	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Arendal og Omegn	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vestre Nedenæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Aamli	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
XI. Sandnæs	3	3	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-
Stavanger	1	1	3	-	2	3	-	1	1	3	1	4
Haugesund	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	1
XII. Indre Søndhordland	-	-	1	1	1	7	-	-	-	-	-	-
Indre Hardanger	-	-	2	1	3	-	-	-	-	5	1	-
Vos	-	-	-	-	3	4	3	-	-	-	-	-
Nordre Midthordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	9	1
Indre Nordhordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
XIII. Bergens By	43	6	15	18	15	24	10	9	9	21	48	32
XIV. Lærdal	-	-	-	1	-	-	1	-	-	4	7	1
Ytre Sogn	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indre Søndfjord	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Kin	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Nordfjordeidet	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	2	-
Indre Nordfjord	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
XV. Indre Søndmøre	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ytre Romsdal	1	-	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Søndre Nordmøre	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	2	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	3
XVII. Stjørdal	1	3	-	-	-	-	-	-	1	3	2	6
Stenkjær:												
Stenkjær	3	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Namsos	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII. Vefsen	1	6	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lurø	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bodø	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjærstad	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Stegen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ofoten	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	1	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
Østlofoten	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX. Trondenæs	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Lenvik	-	1	-	-	3	10	8	8	1	4	6	1
Tromsø	5	10	5	2	1	-	1	-	-	-	-	-
XX. Hammerfest	1	13	8	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Maasø	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-

p. Akut Bronchit og andre katharralske Tilfælde.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September	Oktober.	November.	December.
I. Christiania	981	1074	845	587	415	235	165	182	356	545	894	1535
II. Aker	116	112	78	52	47	38	25	27	32	58	70	91
Ullensaker	88	83	63	51	39	20	18	16	13	24	28	39
Høland	22	19	8	15	10	15	13	15	11	11	14	9
Follo	48	36	31	35	22	13	24	24	16	20	25	21
III. Eidsberg	38	38	32	45	43	22	21	10	19	19	28	29
Moss	37	29	27	20	32	11	10	15	16	8	30	29
Sarpsborg	219	184	178	174	104	78	78	67	71	119	175	252
Hvaløerne	1	3	2	4	1	-	-	-	-	1	3	2
Fredrikshald	288	179	124	102	92	79	64	34	46	130	103	167

C. No. 4 (1875).

Tabel XXXVIII (Forts.) **Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde** (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	286	172	225	209	126	61	32	40	60	102	186	248
Landdistrikt	30	14	31	25	16	12	6	9	13	20	19	18
Ringerike	45	46	29	26	18	11	12	9	6	11	16	30
Modum	51	31	22	31	25	6	9	4	13	34	52	35
Rollag	5	1	2	1	2	3	2	1	1	-	-	-
V. Tønsberg:												
Horten	71	48	34	39	45	22	21	13	29	45	60	46
Landdistrikt	209	175	161	134	114	83	68	39	60	80	171	234
Hof:												
Svelvig	23	19	22	5	7	2	2	-	4	2	3	13
Holmestrand	33	11	10	15	12	2	4	6	6	6	8	9
Landdistrikt	21	19	27	14	8	18	13	8	9	11	9	17
Laurvig	59	63	40	34	19	27	10	20	24	22	33	45
VI. Solør-Odalen	23	10	25	17	15	13	9	7	10	10	12	19
Hedemarken	159	140	79	64	49	38	44	27	38	52	86	71
Søndre Østerdalen	22	22	14	9	5	4	7	6	5	6	16	18
Trysil	21	22	14	15	5	11	2	8	5	11	7	5
Rendalen	66	34	26	17	8	13	13	20	35	43	47	23
Tønset	9	30	50	20	19	11	6	7	5	7	15	7
VII. Hadeland-Land	57	38	32	39	25	24	14	10	15	15	22	18
Søndre Valders	8	5	12	4	5	-	-	-	-	1	3	3
Nordre —	9	16	19	8	10	10	8	6	7	7	11	5
Toten	33	35	23	12	17	11	6	19	19	13	21	35
Faaberg	19	20	12	24	11	8	3	6	8	5	6	3
Ringebu	3	2	-	-	1	-	-	1	2	1	3	5
Lom	18	16	13	12	16	14	12	5	3	15	7	17
Lesje	3	2	3	-	-	-	-	-	-	-	1	2
VIII. Skien:												
Skien	146	83	131	119	80	64	24	29	66	84	102	105
Porsgrund	101	40	20	15	16	9	7	13	16	12	27	45
Landdistrikt	60	52	48	32	27	15	15	11	14	14	31	35
Skien og Kragerø	17	14	31	20	11	8	5	6	11	3	12	17
Kragerø	42	55	57	35	35	28	19	20	33	32	68	49
Holden	6	10	8	14	2	1	2	11	13	12	12	9
Sauland	3	3	3	6	1	1	2	2	-	1	4	3
Hvideseid	29	11	17	15	4	6	6	11	11	20	22	8
Laurdal	-	2	1	6	1	-	-	-	2	-	3	-
Tin	2	-	5	3	1	-	2	3	-	1	1	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	24	32	21	23	35	10	6	5	8	7	5	5
Tvedestrand	8	9	4	13	6	1	-	-	2	2	6	-
Landdistrikt	71	59	58	86	75	41	21	22	41	31	69	47
Arendal og Omegn	103	61	66	47	49	34	26	8	12	54	40	67
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	21	26	20	8	8	8	3	1	7	10	15	5
Landdistrikt	44	42	41	41	39	7	8	8	13	27	27	37
Aamli	4	2	-	2	2	1	2	1	-	1	-	2
Evje	20	16	21	11	13	10	8	5	9	12	20	19
Sætersdalen	3	2	5	-	2	1	2	1	1	2	5	3
X. Christiansand	204	111	117	91	94	77	95	63	68	85	104	91
Oddernæs	45	62	38	36	28	26	22	23	20	24	63	63
Undal	5	8	11	10	-	3	-	-	-	3	17	17
Lyngdal	15	12	14	20	10	3	7	4	2	8	7	8
Flekkefjord	12	11	12	10	9	9	17	11	2	6	5	5
XI. Soggendal	1	8	2	3	-	-	-	-	-	1	3	2
Sandnæs	12	26	27	21	19	9	9	-	5	6	15	15
Stavanger	333	256	216	134	130	115	79	68	103	145	185	206
Finnø	1	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Sand	5	6	3	-	-	1	2	1	-	2	2	4
Karmøen	79	75	66	41	20	32	43	37	43	28	37	38
Haugesund	10	24	21	23	19	4	15	10	6	6	3	6
XII. Indre Søndhordland	4	2	9	5	4	2	1	4	-	6	5	5
Ytre —	5	4	5	7	3	2	-	1	4	4	12	9
Indre Hardanger	4	7	6	3	3	3	9	15	8	7	5	10
Ytre —	18	10	16	11	17	16	14	2	6	4	18	13
Vos	3	1	4	-	3	-	-	-	1	4	1	-
Søndre Midthordland	2	4	7	5	1	2	-	1	-	2	2	2
Nordre —	1	1	8	-	3	3	2	-	-	1	2	1
Indre Nordhordland	2	3	8	17	3	-	-	-	-	2	5	6
Ytre —	1	1	1	8	2	2	4	1	-	3	1	1
XIII. Bergen	449	320	258	224	129	103	66	95	101	200	277	263
XIV. Lærdal	15	22	10	12	16	18	14	7	9	5	9	12
Indre Sogn	3	2	1	-	4	2	3	1	-	2	4	3
Midtre —	-	1	-	1	2	-	1	3	3	1	-	1
Ytre —	-	-	4	1	4	1	1	-	-	-	-	-
Ytre Søndfjord	7	1	1	3	1	1	1	1	-	-	-	2
Indre —	1	1	3	1	3	2	1	-	1	1	8	-
Kin	8	6	3	6	1	-	2	2	2	6	6	9
Ytre Nordfjord	5	12	13	17	26	10	5	11	14	4	2	4
Nordfjordeidet	11	8	6	2	5	4	-	1	-	2	3	1
Indre Nordfjord	11	13	11	13	13	7	12	3	6	7	4	17
XV. Vestre Søndmøre	6	3	11	3	3	6	3	-	2	10	5	5
Indre —	12	1	2	2	5	-	1	3	5	1	2	4
Østre —	5	3	3	6	3	1	5	4	6	5	3	-
Nordre —	41	35	32	48	43	20	13	14	16	35	35	33
Ytre Romsdal	13	13	9	8	2	2	2	7	9	10	14	13
Indre —	7	3	3	3	-	-	2	-	4	8	7	8
Søndre Nordmøre	73	57	35	28	33	43	18	28	27	25	20	47
Sundal	15	20	13	3	7	1	6	4	1	5	8	3
Surendal	9	5	3	1	5	3	-	1	-	3	-	-
Nordre Nordmøre	14	6	7	5	-	1	4	4	4	5	5	3
XVI. Trondhjems By	271	186	185	139	109	98	73	58	107	171	267	197
Strinden	5	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	1
Selbo	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Røros	8	22	41	20	17	13	15	10	8	4	5	7
Guldalen	20	12	6	8	12	14	14	11	6	11	13	6
Opdal	6	8	3	2	3	1	-	2	1	2	1	3
Ørkedalen	24	13	22	13	12	8	18	8	10	6	11	15
Søndre Fosen	2	-	2	3	-	1	-	-	1	1	3	1
Midtre —	11	14	12	5	8	6	6	9	5	5	11	6
Nordre —	14	7	9	2	5	-	-	3	5	2	5	7
XVII. Stjørdal	11	17	18	16	4	3	3	4	6	9	10	16
Frosten	6	3	2	2	3	1	2	1	1	-	-	5
Levanger:												
Levanger	6	8	4	4	3	3	2	1	3	5	5	7
Landdistrikt	13	20	18	11	20	14	8	8	9	12	8	9
Inderøen	18	6	20	18	17	6	5	3	1	7	5	4
Stenkjær:												
Stenkjær	5	2	4	11	5	7	4	-	3	3	5	17
Landdistrikt	19	18	16	11	14	11	6	7	14	9	23	19
Grong	23	15	13	11	3	3	2	5	-	-	2	5
Namsos	41	33	23	10	15	4	3	-	3	9	19	22
Ytre Namdal	5	4	2	4	1	2	3	3	3	1	8	6
XVIII. Brønø	5	5	9	5	9	5	2	-	-	-	-	-
Alstahaug	1	2	1	3	5	-	1	6	2	2	4	5
Vefsen	1	3	2	1	-	-	-	-	-	3	4	62
Ranen	1	1	1	2	2	3	2	1	-	3	-	1
Lurø	6	-	1	1	3	4	3	1	1	-	2	-
Bodø	7	4	2	15	10	11	10	3	1	5	13	9
Folden	-	4	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Skjærstad	8	4	2	2	5	5	2	3	-	2	2	8
Stegen	5	4	1	1	-	-	1	-	1	1	2	1
Lødingen	2	8	1	4	3	3	3	-	-	5	1	2
Ofoten	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	2
Vestlofoten	15	16	9	8	11	11	8	7	2	7	1	9
Østlofoten	9	5	2	3	4	4	3	5	3	-	3	6
Hadsel	7	-	-	2	3	4	3	2	2	1	3	6
Sortland	6	6	3	-	1	3	1	-	3	2	-	3
XIX. Trondenæs	3	-	2	3	6	5	7	4	4	5	5	2
Ibestad	14	13	2	6	8	3	7	6	-	5	11	4
Lenvik	19	34	7	11	10	5	1	2	6	4	17	5
Malangen	3	9	8	4	-	2	2	1	-	1	3	1
Tromsø	32	43	20	17	9	6	11	14	11	11	13	10
Lyngen	6	3	5	-	-	2	2	3	1	-	5	2
Karlsø	-	-	1	-	1	-	2	-	1	-	-	-
Skjærvø	-	-	-	5	2	1	-	-	-	3	-	-
XX. Alten	8	9	3	14	4	3	5	4	1	10	3	3
Loppen	-	9	11	8	1	-	1	4	-	-	-	1
Hammerfest	13	6	9	10	11	5	7	13	6	6	8	8
Maasø	1	2	1	5	6	2	-	1	-	-	-	-
Kistrand	3	3	3	6	4	-	-	-	-	-	-	-
Vardø	4	2	14	18	12	11	10	9	3	9	7	13
Vadsø	2	3	14	11	14	4	4	1	3	2	4	2
Sydvaranger	2	1	8	2	5	1	3	3	-	3	2	2

Tabel XXXVIII (Forts.)

q. Lungebetændelse.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
I. Christiania	108	92	74	58	47	43	26	15	27	53	48	77
II. Aker	23	21	27	17	14	8	13	4	4	9	12	14
Ullensaker	40	43	37	42	23	12	6	2	2	8	12	14
Høland	9	7	7	6	4	1	-	-	-	-	5	3
Follo	20	19	17	19	12	5	3	1	4	4	8	14
III. Eidsberg	32	20	26	34	29	10	3	3	-	5	7	19
Moss	16	12	13	18	13	1	-	2	6	7	8	16
Sarpsborg	131	98	73	54	35	10	10	7	17	23	23	22
Hvaløerne	2	2	3	5	2	-	-	-	1	2	4	3
Fredrikshald	27	16	14	12	6	3	4	1	2	1	3	6
IV. Buskeruds Landfysik.												
Drammen	17	18	35	20	9	4	2	1	2	3	12	7
Landdistrikt	7	6	7	8	6	6	2	1	2	3	1	8
Ringerike	13	11	12	8	7	5	4	-	-	4	7	15
Modum	30	11	25	27	19	7	2	3	3	5	8	9
Hallingdal	5	2	3	3	12	2	-	-	-	-	1	-
Sandsvær:												
Kongsberg	4	1	6	5	1	5	-	-	1	-	1	4
Landdistrikt	3	4	14	1	4	2	1	-	-	-	-	-
Rollag	2	3	4	2	2	2	-	-	-	-	1	-
V. Tønsberg:												
Horten	4	2	6	13	6	5	2	-	1	-	3	2
Landdistrikt	31	28	48	33	57	16	17	5	13	10	30	31
Hof:												
Svelvig	4	5	3	1	1	-	-	-	-	1	-	1
Holmestrand	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Landdistrikt	7	4	11	15	22	6	2	-	-	5	6	13
Laurvig	35	30	47	37	34	12	8	4	11	13	15	28
VI. Solør-Odalen	31	23	23	15	19	9	2	6	-	8	11	7
Hedemarken	111	70	64	63	53	13	4	5	8	17	36	33
Søndre Østerdalen	25	15	17	16	7	9	3	5	3	6	13	7
Trysil	5	5	14	11	3	4	2	4	1	2	1	2
Rendalen	22	14	5	13	9	1	3	1	3	4	3	4
Tønset	-	4	12	13	12	7	4	1	1	1	2	7
VII. Hadeland-Land	46	33	28	19	16	12	7	-	2	4	5	4
Søndre Valders	8	3	4	4	6	1	-	-	-	2	1	-
Nordre —	2	4	3	2	1	4	2	-	-	2	3	2
Toten	33	33	20	28	22	4	9	2	2	8	15	5
Faaberg	17	16	15	24	18	10	5	2	1	5	18	8
Ringebu	5	11	8	6	5	2	1	-	-	2	2	2
Lom	15	4	10	9	12	10	4	1	1	-	2	2
Lesje	27	6	13	21	16	4	2	1	-	1	1	6
VIII. Skien:												
Skien	14	4	17	10	10	10	4	2	2	6	6	14
Porsgrund	7	3	2	6	5	10	2	2	-	1	6	22
Landdistrikt	18	14	16	14	11	3	1	2	3	3	9	19
Skien og Kragerø	6	4	3	9	4	4	1	1	1	-	4	1
Kragerø	8	3	11	12	16	2	3	2	2	7	13	3
Holden	3	9	10	2	2	-	5	-	1	1	4	7
Sauland	20	1	6	4	-	1	-	-	-	1	-	3
Hvideseid	8	5	13	10	4	3	2	3	2	5	7	9
Laurdal	1	1	4	8	1	-	-	-	6	4	-	1
Tin	1	1	8	3	2	4	1	-	-	1	2	1
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	4	2	7	9	8	3	3	1	-	1	6	17
Tvedestrand	1	-	1	1	2	-	-	-	4	4	1	3
Landdistrikt	15	7	14	20	25	22	10	11	6	12	29	18
Arendal og Omegn	3	-	9	11	15	-	1	1	1	3	2	2
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	1	1	1	2	1	1	1	-	-	1	1	1
Landdistrikt	2	18	8	19	14	7	5	3	5	6	16	15
Aamli	-	-	-	1	4	-	-	-	-	1	8	8
Evje	2	1	1	1	-	1	1	1	-	3	9	1
Sætersdalen	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	2
X. Christiansand	38	19	24	13	18	4	4	4	6	4	3	6
Oddernæs	20	11	19	16	19	3	3	2	3	1	5	11
Undal	3	6	5	4	-	1	-	-	-	1	1	-
Lyngdal	3	12	9	7	7	1	1	1	1	-	3	3
Flekkefjord	8	6	14	11	13	10	5	2	4	3	8	8
XI. Soggendal	-	1	5	7	2	1	-	-	-	-	-	-
Sandnæs	3	-	14	7	3	3	-	-	-	4	1	6
Stavanger	65	47	49	31	19	15	11	8	11	15	23	33
Finnø	2	3	7	3	2	-	2	1	-	1	-	-
Sand	1	2	5	5	3	1	-	1	1	-	4	1
Karmøen	3	4	12	7	10	9	9	5	2	4	4	10
Haugesund	9	15	18	16	27	14	8	5	3	6	24	19
XII. Indre Søndhordland	2	4	2	5	9	3	5	-	-	-	1	8
Ytre —	9	8	11	4	2	-	-	-	-	-	2	7
Indre Hardanger	1	1	1	3	3	-	3	1	2	1	1	-
Ytre —	3	1	5	9	6	2	-	-	4	1	2	5
Vos	-	1	2	-	-	-	1	-	-	1	3	1
Søndre Midthordland	6	6	5	16	7	4	2	-	-	1	4	1
Nordre —	3	1	1	7	5	1	-	-	-	4	1	2
Indre Nordhordland	3	4	6	8	12	5	-	-	2	2	3	3
Ytre —	5	8	9	19	22	11	7	1	-	5	5	2
XIII. Bergen	116	81	71	56	41	23	11	8	12	28	37	26
XIV. Lærdal	-	4	2	-	9	2	4	1	-	-	-	-
Indre Sogn	7	4	3	2	6	6	1	1	-	2	10	1
Midtre —	4	1	2	-	4	3	1	4	2	-	8	5
Ytre —	-	1	3	2	4	-	-	-	-	5	5	8
Ytre Søndfjord	-	-	-	-	3	1	1	1	-	1	2	-
Indre —	-	2	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Kin	1	-	6	2	3	-	2	2	-	2	-	-
Ytre Nordfjord	1	2	4	8	6	2	-	1	-	-	1	1
Nordfjordeidet	1	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Indre Nordfjord	3	6	-	2	-	3	1	-	1	-	4	5
XV. Vestre Søndmøre	-	5	1	2	5	2	1	1	1	1	10	11
Indre —	2	3	2	3	-	-	-	-	-	-	5	6
Østre*) —	3	1	2	2	4	-	1	2	-	1	13	4
Nordre —	6	13	9	9	11	11	6	1	15	21	22	26
Ytre Romsdal	10	5	7	6	4	1	2	1	1	7	8	7
Indre —	3	-	3	2	-	-	1	-	1	2	5	6
Søndre Nordmøre	27	23	12	5	7	1	4	3	2	5	8	14
Sundal	11	6	4	3	2	3	1	-	-	-	1	1
Surendal	1	3	1	1	6	-	1	-	-	-	-	-
Nordre Nordmøre	3	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
XVI. Trondhjems By	21	21	21	14	15	10	6	7	4	12	40	29
Strinden	1	-	2	3	2	-	2	-	1	3	-	8
Selbo	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Røros	3	6	12	7	3	10	2	3	2	1	-	-
Guldalen	9	3	1	2	2	2	5	5	2	6	8	12
Opdal	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-
Ørkedalen	22	5	9	3	3	-	3	1	7	2	6	4
Søndre Fosen	3	3	1	-	1	1	-	-	1	1	1	2
Midtre —	11	7	7	3	4	3	2	1	-	5	3	9
Nordre —	4	2	1	2	-	-	2	-	-	2	4	5
XVII. Stjørdal	6	4	8	5	5	-	2	2	1	2	6	9
Frosten	3	2	3	2	5	2	-	-	-	-	2	7
Levanger:												
Levanger	3	4	3	1	1	-	1	-	-	1	1	2
Landdistrikt	13	9	7	5	7	4	1	1	2	5	6	3
Inderøen	10	10	8	12	7	-	1	1	-	1	4	2
Stenkjær:												
Stenkjær	1	1	1	3	1	-	-	-	-	-	2	1
Landdistrikt	17	12	2	6	7	6	3	1	-	3	3	8
Grong	8	7	2	5	5	1	2	-	-	1	1	1
Namsos	10	5	4	2	1	1	1	1	-	2	5	5
Ytre Namdal	3	2	1	1	1	-	-	1	-	-	-	2
XVIII. Brønø	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Alstahaug	3	1	1	-	-	1	-	2	-	2	1	1
Vefsen	1	3	2	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Ranen	3	-	2	1	2	-	1	1	1	-	2	1
Lurø	2	2	2	2	3	3	1	1	-	2	2	1
Bodø	2	2	1	1	-	1	-	-	1	-	-	2
Folden	-	2	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-
Skjærstad	2	-	1	-	1	2	1	3	-	-	-	1

*) Af de for dette Distrikt under Maanederne opførte 33 Tilfælde tilhøre ytre Romsdals Distrikt 9, hvilke ikke ere udsondrede i de indsendte Opgaver.

Tabel XXXVIII (Forts.) **Lungebetændelse** (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Stegen	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	4
Lødingen	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	-	2	-	-	2	1	3	-	3	3	5	3
Østlofoten	-	1	2	-	1	-	3	2	-	-	2	4
Hadsel	-	-	-	-	1	7	-	-	1	4	5	3
Sortland	1	-	-	1	-	1	-	-	2	-	2	4
XIX. Trondenæs	1	3	3	2	2	5	2	1	-	1	4	6
Ibestad	3	-	-	2	6	3	5	2	1	1	-	-
Lenvik	4	1	1	-	-	-	-	-	-	3	1	7
Malangen	2	5	-	1	1	-	-	-	-	1	2	2
Tromsø	2	5	3	-	2	1	2	-	-	1	4	-
Lyngen	2	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	1
Skjærvø	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
XX. Alten	-	1	4	2	1	-	1	-	1	-	2	3
Loppen	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Hammerfest	-	1	-	-	-	-	-	2	2	2	1	1
Vardø	2	-	2	-	1	2	1	1	1	-	-	2
Vadsø	-	-	2	1	-	1	2	4	2	2	-	3

r. Pleurit.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
II. Aker	2	-	-	4	1	2	1	1	1	-	1	3
Ullensaker	-	4	4	3	1	2	6	4	1	-	1	1
Høland	13	4	3	3	2	1	-	2	1	1	1	-
Follo	1	4	3	1	2	3	-	1	3	1	3	1
III. Eidsberg	10	7	5	5	4	6	7	7	3	3	6	4
Moss	3	1	3	3	4	3	-	-	-	-	-	1
Sarpsborg	3	1	4	2	1	-	-	-	3	3	-	1
Hvaløerne	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
IV. Buskeruds Landfysik.												
Drammen	6	1	1	4	5	1	-	2	-	1	1	1
Landdistrikt	2	2	-	1	-	1	-	-	1	2	-	-
Ringerike	3	1	-	2	7	1	-	-	2	-	-	2
Modum	2	2	4	4	5	1	-	1	1	1	1	-
Sandsvær	-	1	4	5	1	-	-	-	1	-	-	2
V. Tønsberg:												
Horten	-	-	1	-	2	-	-	-	-	1	1	-
Landdistrikt	3	2	-	5	2	4	6	2	2	2	4	3
Hof:												
Svelvig	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-
Holmestrand	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Laurvig	1	1	1	1	1	-	1	-	-	-	2	1
VI. Solør-Odalen	3	3	2	6	5	3	3	7	5	3	4	3
Hedemarken	4	4	4	6	-	2	1	2	2	6	-	1
Søndre Østerdalen	1	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-
Trysil	3	2	1	1	-	1	1	-	-	1	1	1
Rendalen	2	2	1	-	-	-	-	2	1	2	-	2
Tønset	1	-	1	1	1	2	-	1	2	1	2	-
VII. Hadeland-Land	3	3	3	5	2	1	4	3	1	-	1	2
Søndre Valders	-	1	1	-	3	-	1	1	-	-	-	-
Nordre —	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-
Toten	6	4	4	3	-	3	-	3	-	3	1	2
Faaberg	6	1	-	5	2	2	1	-	-	4	2	1
Ringebu	-	-	1	2	2	1	-	-	-	-	-	-
Lom	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Lesje	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
VIII. Skien:												
Porsgrund	12	4	-	1	-	2	-	3	1	1	-	1
Skien	4	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	4	6	4	4	4	2	2	1	-	1	2	1
Skien og Kragerø	8	7	5	6	1	2	2	2	1	1	1	2
Kragerø	2	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1
Holden	2	2	2	-	-	-	-	-	2	-	1	-
Sauland	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvideseid	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-
Laurdal	-	-	3	1	-	-	-	-	-	3	1	-
Tin	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	1	5	5	1	1	3	-	-	-	1	-	1
Tvedestrand	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	2	1	1	4	2	4	3	2	3	2	-	2
Arendal og Omegn	-	-	2	1	2	-	1	-	-	-	3	-
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
Landdistrikt	-	2	2	2	2	3	-	1	4	1	2	4
Aamli	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-
Evje	-	3	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-
X. Christiansand	5	1	-	1	1	1	-	1	1	1	-	2
Oddernæs	1	1	2	2	6	2	1	2	-	2	1	3
Undal	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Lyngdal	1	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Flekkefjord	-	1	2	3	-	1	1	3	-	2	1	3
XI. Soggendal	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Sandnæs	-	2	-	3	2	2	1	1	-	4	1	2
Stavanger	3	4	2	3	1	1	4	2	3	-	2	2
Finnø	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sand	2	1	1	-	2	1	-	-	1	-	1	-
Karmøen	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Haugesund	1	1	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-
XII. Indre Søndhordland	-	1	2	-	-	1	-	1	-	-	1	-
Indre Hardanger	-	-	1	1	-	1	1	3	2	3	1	-
Ytre —	2	1	-	3	-	-	1	1	-	1	-	-
Vos	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Søndre Midthordland	4	1	3	2	4	-	-	-	-	-	-	1
Nordre —	-	1	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-
Indre Nordhordland	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1
Ytre —	2	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-
XIII. Bergen	17	3	10	12	13	6	6	6	6	10	9	11
XIV. Lærdal	2	1	-	1	-	3	-	2	-	-	-	-
Indre Sogn	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Midtre —	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Ytre —	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3	4
Ytre Søndfjord	-	1	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-
Indre —	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Ytre Nordfjord	2	-	6	3	4	1	-	-	-	-	1	1
Nordfjordeidet	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Indre Nordfjord	1	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-
XV. Vestre Søndmøre	-	-	1	2	-	1	1	1	1	1	-	-
Indre —	2	1	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-
Østre —	1	1	1	-	-	-	2	-	1	2	-	-
Nordre —	4	4	4	6	5	3	3	8	4	6	5	5
Ytre Romsdal	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indre —	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Søndre Nordmøre	7	2	3	2	2	5	1	2	-	3	1	4
Sundal	1	1	-	2	1	-	-	2	-	-	1	-
Surendal	-	-	1	1	2	-	-	-	-	1	1	-
Nordre Nordmøre	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	-	-	2	1	1	1	2	-	2	2	2	-
Strinden	1	1	-	1	-	1	2	-	1	1	-	-
Røros	1	3	1	2	2	-	-	1	-	-	3	3
Guldalen	-	-	-	-	3	5	2	-	2	2	-	-
Ørkedalen	1	4	-	-	2	-	1	-	-	-	1	-
Søndre Fosen	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Midtre —	-	2	-	-	2	1	1	-	2	2	-	-
Nordre —	1	2	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
XVII. Stjørdal	-	-	-	-	2	1	1	1	-	1	1	1
Frosten	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Levanger:												
Levanger	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Landdistrikt	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-

Tabel XXXVIII (Forts.)

Pleurit.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Inderøen	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Stenkjær:												
Stenkjær	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Landdistrikt	2	1	1	-	-	2	-	-	1	-	-	1
Grong	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Namsos	3	2	1	-	-	3	-	-	2	-	-	3
Ytre Namdal	-	1	-	1	2	2	1	1	-	1	-	-
XVIII. Brønø	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Alstahoug	1	1	1	1	2	2	-	-	-	-	1	1
Ranen	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Lurø	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bodø	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	5
Skjærstad	3	-	-	-	-	3	-	1	-	-	1	2
Stegen	2	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	1
Lødingen	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ofoten	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	1	-	1	3	4	5	2	-	2	-	2	2
Østlofoten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Hadsel	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	1	-
Sortland	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	2
XIX. Trondenæs	-	1	-	2	-	1	1	1	-	-	-	-
Ibestad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Lenvik	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1
Malangen	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Tromsø	2	-	1	1	1	3	-	1	1	-	1	-
Lyngen	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Karlsø	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-
XX. Alten	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Hammerfest	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Vardø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Vadsø	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Sydvaranger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

s. Gigtfeber.

I. Christiania	40	31	25	14	13	12	12	6	11	30	39	61
II. Aker	10	1	4	3	2	3	2	-	3	2	8	9
Ullensaker	7	6	7	2	5	8	1	2	2	-	8	12
Høland	1	2	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-
Follo	2	2	5	2	1	-	2	-	3	2	5	2
III. Eidsberg	5	4	3	5	5	3	4	4	1	1	5	3
Moss	-	3	6	3	2	-	1	1	-	1	1	1
Sarpsborg	13	6	8	10	5	6	6	4	2	11	11	12
Hvaløerne	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Fredrikshald	1	8	1	1	2	5	1	-	-	3	2	8
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	5	7	8	2	5	1	2	2	1	4	5	8
Landdistrikt	1	-	-	2	2	1	1	-	-	1	3	2
Ringerike	1	3	-	4	3	4	1	1	1	-	-	1
Modum	4	7	1	6	1	2	-	1	1	2	2	2
Hallingdal	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	1	-
Sandsvær:												
Kongsberg	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
V. Tønsberg												
Horten	1	-	1	-	-	-	-	-	1	5	2	2
Landdistrikt	7	3	10	9	5	4	3	3	3	3	4	4
Hof:												
Svelvig	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-		-
Holmestrand	1	1	-	1	1	-	-	-	2	2	-	-
Landdistrikt	-	3	-	1	-	2	1	-	-	-	1	1
Laurvig	6	7	5	2	2	1	3	4	4	-	3	3
VI. Solør-Odalen	4	6	4	5	6	5	2	4	2	3	11	7
Hedemarken	10	4	3	10	7	8	5	2	1	9	16	13
Søndre Østerdalen	2	2	-	2	-	2	-	1	-	1	4	4
Trysil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Rendalen	4	-	2	-	-	1	-	2	1	-	3	2
Tønset	-	2	2	-	-	1	1	-	-	-	1	-
VII. Hadeland-Land	6	6	5	8	5	-	2	4	4	5	3	4
Søndre Valders	1	-	1	2	3	-	1	-	1	1	-	1
Nordre —	4	4	2	4	1	3	2	2	3	1	2	4
Toten	5	4	6	1	4	1	-	3	3	4	5	4
Faaberg	7	6	5	5	1	4	-	3	4	3	4	5
Ringebu	4	2	-	1	-	2	-	-	2	2	-	5
Lom	6	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-
Lesje	1	1	3	4	-	3	-	1	-	2	1	-
VIII. Skien:												
Skien	4	4	4	1	5	1	-	1	1	-	-	1
Porsgrund	5	2	1	2	1	-	-	-	1	1	-	1
Landdistrikt	4	6	1	2	3	1	1	-	-	-	-	-
Skien og Kragerø	7	5	2	2	1	1	2	-	1	2	-	1
Kragerø	3	2	-	1	3	3	1	2	1	-	1	2
Holden	4	2	2	-	3	-	-	1	2	1	1	2
Sauland	1	1	-	-	1	1	1	1	-	-	1	-
Hvideseid	1	4	-	-	-	-	-	2	-	2	2	2
Laurdal	-	1	2	-	-	1	-	-	-	2	-	-
Tin	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	2	2	3	-	1	1	-	-	1	-	-	1
Tvedestrand	-	-	2	1	2	1	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	3	2	2	3	1	2	2	-	4	-	5	4
Arendal og Omegn	4	5	1	2	2	2	1	-	-	-	4	1
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Landdistrikt	2	-	-	-	3	1	-	-	1	3	1	2
Aamli	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Evje	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Sætersdalen	-	-	1	1	3	2	1	-	-	1	-	-
X. Christiansand	5	8	1	4	4	4	4	1	3	1	9	3
Oddernæs	3	4	6	2	7	2	4	7	1	4	4	4
Undal	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Lyngdal	2	2	2	1	-	2	1	-	-	-	1	-
Flekkefjord	2	6	6	14	2	2	2	1	4	3	2	1
XI. Soggendal	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Sandnæs	-	2	1	1	-	3	1	-	-	-	1	1
Stavanger	9	13	12	7	5	8	5	2	-	4	5	13
Finnø	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Karmøen	8	3	4	3	2	2	1	-	-	1	1	-
Haugesund	2	2	2	1	1	4	2	4	3	2	2	5
XII. Indre Søndhordland	1	4	1	1	4	1	2	-	1	-	2	-
Indre Hardanger	-	1	1	-	-	3	-	3	-	-	1	1
Ytre —	-	1	4	-	2	-	1	2	1	-	2	1
Vos	-	-	3	1	-	-	-	-	5	3	-	-
Nordre Midthordland	1	-	2	-	1	-	-	2	-	1	-	1
Indre Nordhordland	-	1	2	1	-	-	-	-	-	2	2	-
Ytre —	1	1	1	1	-	2	1	1	1	-	1	-
XIII. Bergen	13	7	10	2	6	1	3	4	3	7	14	14
XIV. Lærdal	1	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Indre Sogn	2	-	-	1	1	2	-	1	-	-	-	1
Midtre —	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ytre —	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-
Indre Søndfjord	-	-	-	2	-	-	1	2	-	-	-	1
Kin	2	-	2	2	2	-	3	3	-	1	-	-
Ytre Nordfjord	1	-	1	1	2	3	-	2	1	2	1	2
Indre —	-	1	-	-	1	2	2	1	2	1	4	-
XV. Vestre Søndmøre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Indre —	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Østre —	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Nordre —	1	4	2	-	-	2	2	-	-	-	4	2
Ytre Romsdal	2	9	3	1	-	1	-	-	2	-	-	1
Indre —	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Søndre Nordmøre	2	4	-	5	1	1	1	1	1	1	2	1
Sundal	2	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Surendal	-	-	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Nordmøre	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVI. Trondhjems By	5	4	6	3	5	10	3	2	5	2	3	6
Strinden	-	1	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-
Røros	-	1	2	2	2	-	1	-	1	-	2	3

Tabel XXXVIII (Forts.)

Gigtfeber (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Guldalen	2	-	1	2	2	-	2	-	-	-	-	2
Opdal	2	-	-	1	-	1	-	1	1	-	1	1
Ørkedalen	2	2	2	-	2	3	-	-	-	1	1	1
Søndre Fosen	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Midtre —	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	1
Nordre —	2	1	-	1	5	-	1	2	2	1	2	2
XVII. Stjørdal	-	2	-	1	1	3	-	2	2	1	-	-
Frosten	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-	2	-
Levanger:												
Levanger	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Landdistrikt	2	2	4	1	1	1	-	4	1	-	-	2
Inderøen	-	-	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Stenkjær:												
Stenkjær	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	-	3	1	1	-	1	-	-	-	1
Grong	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Namsos	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Ytre Namdal	1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1
XVIII. Alstahaug	-	3	-	1	1	2	2	-	-	-	-	-
Vefsen	1	-	2	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Ranen	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-
Lurø	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Bodø	-	2	-	9	3	6	5	4	2	1	1	-
Skjærstad	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	3	2
Stegen	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Ofoten	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Østlofoten	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
XIX. Trondenæs	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-
Ibestad	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Lenvik	6	3	4	3	3	4	-	1	2	3	8	-
Malangen	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-
Tromsø	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-
Skjærvø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XX. Alten	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Hammerfest	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Sydvaranger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1

t. Koldfeber.

I. Christiania	1	1	-	-	4	3	1	-	1	1	1	-
II. Aker	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Ullensaker	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Follo	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
III. Sarpsborg	1	-	-	-	-	1	-	2	-	-	1	-
Hvaløerne	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
IV. Buskeruds Landfysik.	-	-	-									
Drammen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	1	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	1
Ringerike	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Modum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Hallingdal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
V. Tønsberg:												
Horten	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1
Landdistrikt	1	1	1	-	-	1	2	-	-	1	1	-
Hof:												
Svelvig	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Landdistrikt	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Laurvig	1	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1	-
VI. Rendalen	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-
VII. Hadeland-Land	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Søndre Valders	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toten[1]	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
VIII. Skien:												
Porsgrund	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Kragerø	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	-	-	2	1	2	-	1	1	1	1	-	-
Tvedestrand	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-
Landdistrikt	1	-	4	2	5	2	1	4	2	-	2	-
Arendal og Omegn	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Vestre Nedenæs:												
Landdistrikt	1	1	1	2	-	1	-	1	-	1	-	-
Aamli	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X. Christiansand	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Oddernæs	-	-	2	1	2	-	-	3	1	-	2	-
Lyngdal	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
XI. Stavanger	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-
Karmøen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haugesund	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
XII. Ytre Søndhordland	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nordre Midthordland	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
XIII. Bergen	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
XIV. Indre Nordfjord	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
XV. Søndre Nordmøre	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII. Stjørdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XVIII. Bodø	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1

u. Diarrhoe (akut) og Cholera nostras.

I. Christiania	128	144	97	138	138	190	513	599	232	168	145	98
II. Aker	12	11	19	15	27	29	57	58	28	28	20	27
Ullensaker	8	9	4	9	9	12	11	27	14	7	8	2
Høland	6	2	7	2	4	2	3	7	2	3	2	4
Follo	4	5	1	7	7	17	14	28	15	8	8	1
III. Eidsberg	7	9	9	5	9	5	6	16	10	7	6	1
Moss	1	-	2	-	1	2	1	16	3	3	-	-
Sarpsborg	35	30	22	30	31	42	81	203	91	48	27	14
Hvaløerne	-	-	-	-	-	-	1	2	4	1	-	-
Fredrikshald	23	25	25	19	26	32	70	92	44	16	16	44
IV. Buskeruds Landfysikat												
Drammen	36	25	45	41	38	55	91	108	60	39	28	32
Landdistrikt	3	3	2	4	1	5	11	3	1	2	2	3
Ringerike	3	4	2	3	3	4	13	27	9	10	10	14
Modum	10	5	9	9	16	18	33	46	23	9	3	3
Hallingdal	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-
Sandsvær:												
Kongsberg	13	3	10	11	3	2	26	28	21	6	11	13
Landdistrikt	2	1	2	3	3	-	3	1	-	1	2	-
V. Tønsberg:												
Horten	23	23	35	35	16	9	19	35	10	13	15	15
Landdistrikt	21	20	27	18	10	20	51	136	78	32	22	3
Hof:												
Svelvig	3	6	2	1	6	2	-	3	7	-	1	2
Holmestrand	7	3	2	2	3	5	4	9	3	2	1	-
Landdistrikt	4	-	1	2	-	4	5	4	6	3	3	4
Laurvig	10	5	6	13	19	33	56	87	39	8	4	10
VI. Solør-Odalen	8	11	11	6	4	8	12	25	11	7	9	13
Hedemarken	19	14	21	15	22	33	42	53	26	31	14	20
Søndre Østerdalen	4	8	5	1	1	1	3	1	9	3	9	10
Trysil	2	1	-	-	2	1	1	-	-	1	4	2
Rendalen	10	4	8	7	-	18	17	16	15	11	14	8
Tønset	1	4	10	1	1	1	2	4	1	1	3	1

Tabel XXXVIII (Forts.) **Diarhoe (akut) og Cholera nostras** (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
VII. Hadeland-Land	6	6	5	5	4	6	7	8	3	8	16	12
Søndre Valders	-	-	3	-	2	1	3	-	-	1	1	-
Nordre —	2	4	2	5	1	2	2	2	1	2	3	1
Toten	5	7	8	9	8	12	24	13	9	6	4	4
Faaberg	3	4	3	5	5	-	7	8	3	2	-	1
Ringebu	1	3	1	-	-	-	2	4	1	3	3	-
Lom	3	-	1	4	3	4	1	5	-	11	3	3
Lesje	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-
VIII. Skien:												
Skien	19	13	21	17	4	39	52	67	48	16	21	26
Porsgrund	15	4	5	6	2	11	13	48	16	6	3	4
Landdistrikt	-	1	7	5	15	14	16	28	19	9	4	4
Skien og Kragerø	6	2	11	4	5	12	14	8	7	7	1	8
Kragerø	16	18	5	11	4	16	46	98	19	8	21	3
Holden	1	-	2	1	2	4	12	22	1	-	-	-
Sauland	1	-	-	2	3	1	-	-	-	-	1	1
Hvideseid	6	3	6	3	3	3	11	3	2	5	1	1
Tin	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Risør og Omegn	8	6	6	12	12	10	8	6	12	2	-	1
Tvedestrand	1	-	2	2	2	1	1	8	7	-	2	-
Landdistrikt	10	7	12	14	15	12	16	49	28	11	12	16
Arendal og Omegn	15	15	9	4	6	1	19	24	7	9	11	7
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	2	4	2	3	2	5	4	12	3	1	5	5
Landdistrikt	4	11	3	7	13	18	11	14	15	7	3	5
Aamli	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Evje	-	4	2	5	2	1	-	4	-	2	1	1
Sætersdalen	1	-	2	1	1	3	-	1	3	-	2	1
X. Christiansand	21	21	15	23	13	26	61	101	52	25	22	13
Oddernæs	6	7	10	14	7	11	10	30	9	3	9	4
Undal	3	2	3	2	-	1	-	-	-	4	2	3
Lyngdal	1	1	-	2	1	1	1	4	5	2	3	-
Flekkefjord	2	1	4	3	3	6	5	5	5	3	7	1
XI. Soggendal	1	-	4	1	-	2	-	5	1	-	1	-
Egersund	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandnæs	10	6	3	17	7	4	12	4	11	4	12	4
Stavanger	53	41	42	36	42	37	73	176	123	43	27	35
Finnø	1	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-
Sand	-	5	-	-	-	2	10	1	-	-	-	-
Karmøen	24	22	25	26	31	18	32	33	30	26	10	11
Haugesund	2	4	7	8	4	4	6	8	5	10	8	5
XII. Indre Søndhordland	-	-	-	2	2	2	8	5	5	2	1	1
Ytre —	-	-	1	-	-	2	3	1	2	-	3	9
Indre Hardanger	-	-	-	-	-	-	2	2	1	1	4	3
Ytre —	-	4	2	2	1	7	7	4	13	3	5	-
Vos	-	1	3	-	-	4	6	-	-	-	3	3
Søndre Midthordland	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	1
Nordre —	1	-	7	3	1	4	11	21	7	-	1	-
Indre Nordhordland	14	6	8	4	-	-	7	12	11	8	4	2
Ytre —	-	-	3	2	3	2	-	10	-	2	-	-
XIII. Bergens By	81	69	41	38	56	74	81	199	126	79	33	75
XIV. Lærdal	7	1	3	2	-	1	9	7	8	-	-	-
Indre Sogn	1	2	2	-	-	2	-	2	1	-	4	1
Midtre —	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Ytre —	-	-	-	3	25	-	5	6	14	13	21	6
Ytre Søndfjord	-	2	-	1	-	-	2	1	1	-	1	3
Indre —	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	10
Kin	5	3	3	9	3	1	5	5	1	3	2	1
Ytre Nordfjord	3	2	6	8	10	4	5	7	2	4	2	4
Nordfjordeidet	8	1	2	1	1	2	1	-	-	1	-	1
Indre Nordfjord	4	4	8	5	5	3	3	3	4	2	4	1

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XV. Vestre Søndmøre	4	-	-	-	1	2	6	1	2	-	3	3
Indre —	-	2	2	-	-	-	1	8	3	1	-	-
Østre —	4	3	1	-	2	-	-	1	1	-	2	1
Nordre —	10	9	11	7	5	6	14	8	18	30	10	5
Ytre Romsdal	2	3	2	4	3	1	6	5	3	6	3	1
Indre —	1	-	1	-	-	1	1	5	2	2	3	2
Søndre Nordmøre	8	7	5	8	4	8	20	34	30	11	18	10
Sundal	2	2	-	-	5	-	3	5	2	2	-	2
Surendal	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
Nordre Nordmøre	-	1	-	1	3	-	6	-	-	-	-	1
XVI. Trondhjems By	46	42	52	33	46	40	115	197	160	68	36	32
Strinden	1	3	-	1	1	-	8	3	3	3	-	-
Selbo	-	-	-	1	-	-	-	2	2	6	-	-
Røros	2	4	4	9	2	3	2	-	2	8	2	1
Guldalen	2	1	-	2	5	6	10	9	5	-	-	-
Opdal	-	-	-	1	2	3	-	-	-	1	-	-
Ørkedalen	3	3	4	4	4	-	4	8	17	3	3	4
Søndre Fosen	-	1	1	1	2	2	-	-	-	1	-	1
Midtre —	3	6	4	-	6	10	7	6	8	-	6	11
Nordre —	1	3	-	-	1	4	3	1	6	3	4	-
XVII. Stjørdal	6	2	5	2	4	4	5	8	7	5	4	4
Frosten	-	-	-	1	-	2	1	6	1	1	3	3
Levanger:												
Levanger	-	-	2	1	-	2	9	6	3	-	-	-
Landdistrikt	10	12	4	2	3	3	13	16	6	-	1	2
Inderøen	6	1	4	4	2	2	1	8	2	3	3	3
Stenkjær:												
Stenkjær	1	1	-	-	1	-	1	10	7	-	1	1
Landdistrikt	3	3	-	4	1	4	2	3	4	1	5	1
Grong	-	1	-	3	1	-	-	1	1	1	3	-
Namsos	1	2	2	4	1	-	3	7	4	4	5	2
Ytre Namdal	-	-	1	1	-	-	3	5	1	3	4	-
XVIII. Brønø	1	1	1	2	2	5	1	1	-	-	-	-
Alstahoug	-	1	1	2	-	1	1	-	1	2	1	3
Vefsen	-	-	-	-	-	3	5	-	-	9	1	-
Ranen	1	-	1	2	3	-	1	1	1	1	2	4
Lurø	-	2	-	-	-	2	-	2	-	-	3	-
Bodø	1	-	8	2	7	2	4	5	7	2	1	4
Folden	-	-	-	-	5	4	10	-	-	-	-	-
Skjærstad	1	1	-	1	-	-	1	2	5	1	-	-
Stegen	1	1	-	1	-	1	-	2	1	-	-	-
Lødingen	-	1	-	2	-	-	1	-	-	-	-	1
Ofoten	2	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Vestlofoten	4	2	1	2	3	2	2	1	1	4	-	3
Østlofoten	1	2	2	2	2	3	4	-	1	1	-	1
Hadsel	-	1	-	1	2	-	-	-	2	-	3	2
Sortland	2	-	-	1	1	2	-	1	-	-	-	1
XIX. Trondenæs	4	4	1	2	2	2	1	5	2	1	2	1
Ibestad	3	6	3	7	7	2	1	2	2	-	5	3
Lenvik	18	17	7	14	2	-	4	5	6	11	10	2
Malangen	-	1	2	1	1	-	1	-	-	-	2	-
Tromsø	11	8	5	5	12	10	11	23	19	5	18	8
Lyngen	1	1	-	-	3	1	1	2	-	-	-	1
Karlsø	-	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-
Skjærvø	-	-	-	-	-	3	2	1	-	-	-	-
XX. Alten	1	-	-	1	-	5	7	2	-	1	2	1
Loppen	-	-	-	-	2	4	7	1	-	-	-	-
Hammerfest:	2	6	-	8	3	7	9	6	5	5	4	2
Maasø	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Kistrand	-	-	-	1	3	1	-	-	-	-	-	-
Vardø	6	10	5	5	3	8	3	5	-	1	4	5
Sydvaranger	1	2	1	-	1	-	-	2	1	-	-	1

v. Blodgang.

I. Christiania	-	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-
II. Aker	-	-	1	-	3	-	1	-	-	-	-	-
Ullensaker	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Follo	-	-	2	-	-	1	9	3	-	-	-	3
III. Moss	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sarpsborg	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Hvaløerne	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
IV. Ringerike	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-
Modum	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandsvær:												
Kongsberg	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

C. No. 4 (1875).

Tabel XXXVIII (Forts.)

Blodgang (Forts.)

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September	Oktober.	November.	December.
V. Tønsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Hof:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
VI. Solør-Odalen	1	-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	2
Hedemarken	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Søndre Østerdalen	11	8	3	1	3	-	-	-	1	-	5	-
Rendalen	4	3	3	2	2	6	10	8	6	1	-	-
VII. Toten	1	5	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Faaberg	-	-	-	2	1	-	-	24	6	3	1	-
Ringebu	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
IX. Østre Nedenæs:												
Landdistrikt	2	-	-	-	1	-	1	-	-		-	-
Arendal og Omegn	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-
Vestre Nedenæs:												
Landdistrikt	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
X. Christiansand	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Oddernæs	1	-	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-
XI. Stavanger	3	2	-	1	-	-	1	1	1	1	-	-
Karmøen	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Haugesund	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XII. Indre Søndhordland	-	-	-	-	2	1	3	4	-	-	-	-
Nordre Midthordland	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XIII. Bergen	2	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-
XIV. Indre Sogn	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-
Midtre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Ytre Søndfjord	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Indre —	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Nordfjordeidet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XV. Ytre Romsdal	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Søndre Nordmøre	1	-	2	-	-	2	-	-	1	-	-	-
Sundal	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	2
XVI. Trondhjems By	-	-	-	1	-	-	1	6	1	2	-	-
Strinden	-	-	-	-	-	-	-	-	8	2	-	-
Ørkedalen	2	-	-	1	-	-	1	2	2	1	-	10
Midtre Fosen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII. Levanger:												
Landdistrikt	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Inderøen	-	-	-	1	-	-	-	5	1	2	2	1
XIX. Tromsø	-	-	-	-	1	-	2	2	-	2	-	1
XX. Vadsø	-	-	1	-	1	2	3	-	-	-	-	-

x. Skjørbug.

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September	Oktober.	November.	December.
II. Ullensaker	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Eidsberg	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Sarpsborg	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
IV. Modum	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hallingdal	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
V. Tønsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
VI. Solør-Odalen	-	-	1	1	1	-	-	-	1	-	1	1
Hedemarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Trysil	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rendalen	-	1	1	-	2	18	10	25	9	5	1	-
Tønset	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
VII. Toten	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Faaberg	-	1	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-
Ringebu	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
VIII. Skien:												
Landdistrikt	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Skien og Kragerø	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kragerø	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Holden	2	1	1	2	1	1	-	-	1	1	1	1
Hvideseid	5	-	3	4	-	6	2	4	6	4	2	1
IX. Østre Nedenæs:												
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Arendal og Omegn	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Distrikt.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Vestre Nedenæs:												
Grimstad	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sætersdalen	-	-	1	1	-	-	1	-	3	2	2	-
X. Christiansand	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Oddernæs	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Flekkefjord	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
XI. Stavanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
XII. Søndre Midthordland	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Nordre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
XIII. Bergen	-	-	-	-	-	-	1	2	-	1	-	-
XIV. Indre Sogn	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ytre Nordfjord	-	1	1	-	1	1	-	-	-	1	-	1
Indre —	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XV. Søndre Nordmøre	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
XVI. Søndre Fosen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Nordre —	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
XVIII. Bodø	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lødingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vestlofoten	-	-	5	7	6	-	-	-	-	-	-	-
XIX. Lenvik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tromsø	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XX. Alten	-	2	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Loppen	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Maasø	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Vadsø	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-

De i de foregaaende Tabeller optagne romerske Tal betegne de enkelte Amter, saaledes som paa Indholdsfortegnelsen (Side III) anført.

De af Lægerne meddelte Opgaver over Tilfældenes Fordeling paa Lægedistrikter og Maaneder omfatte ikke alle behandlede Tilfælde.

Forsaavidt der haves Opgave, ere de behandlede Tilfælde i ovenstaaende Tabeller ogsaa fordelte paa By- og Landdistrikt, under hvilket sidste der dog i enkelte Tilfælde er indbefattet de (mindre) Byer i vedkommende Landdistrikt, hvorfra saadanne Maanedsopgaver savnes. De under Distriktsbetegnelsen «Skien og Kragerø» opførte Talopgaver kunne ikke fordeles paa de enkelte Distrikter.

B. Beretninger

for de enkelte civile Overøvrighedsdistrikter.

I. Christiania By.

Byen, der har et Fladeindhold af 0,07 Kvadratmil og hvis hjemmehørende Folkemængde den 31te December 1875 var 77 041, bestaar af et Lægedistrikt, Christiania Stadsfysikat.

Sundhedstilstanden var i det Hele mindre tilfredsstillende. Sygeligheden forøgedes især i Aarets sidste Maaneder, væsentlig i December ved en større Udbredning af katarrhalske Tilfælde, Diarrhoer og Skarlagensfeber.

Dødeligheden var noget større end i det foregaaende Aar. Ifølge de af Lægerne indsendte Dødsanmeldelser var de Dødes Antal 1 757, hvori er medregnet 50, der ikke vare hjemmehørende i Byen. Beregnet efter Befolkningens Antal for dette Aar, bliver Dødeligheden, naar de Udenbyesboende medtages, 22,81 af Tusinde, naar disse fradrages, 22,16 af Tusinde. I de 7 Distrikter, hvori Byen efter Menighederne er inddelt, viser Dødeligheden sig at have været:

Sogn.	Folkemængde 31te Decbr. 1875.	Døde i 1875.	Dødelighedsforhold.
Vor Frelsers	10 136	193	19,04
Jakobs	10 247	310	30,25
Trefoldigheds	17 813	362	20,32
Johannes	8 843	139	15,72
Gamle Akers	9 797	221	22,56
Paulus	6 969	156	22,38
Grønlands	13 236	376	28,41

Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter meddelte Opgaver fra det statistiske Centralbureau.

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets Midte).	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	76 042	1 837	24,16
1474	73 884	1 753	23,73
1873	71 597	1 620	22,63
1872	69 584	1 490	21,41
1871	67 678	1 265	18,68
1871—75	71 849	1 593	22,17
1866—70	62 285	1 395	22,39

Af det hele Antal Dødsfald indtraf i:

Januar	174	Mai	121	September	109
Februar	136	Juni	110	Oktober	145
Marts	160	Juli	154	November	154
April	142	August	149	December	203

Til Oversigt over de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende Tabel, der er udarbeidet efter de til Sundhedskommissionen fra Byens Læger og Sygehusene indsendte maanedlige Lister:

Fortegnelse over de af Lægerne og fra Sygehusene anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme i Aaret 1875.

	Hele Aaret.													
	Behandlede.	Døde. *)	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Antal anmeldende Læger			55	58	54	54	48	46	40	41	51	48	50	53
Exanthematisk Typhus	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	67	5	2	3	2	8	6	5	7	6	8	11	5	4
Simpel Feber	356	-	46	48	23	28	14	24	22	22	22	42	18	47
Barselfeber	36	11	6	2	-	3	3	2	4	4	4	-	5	3
Børnekopper	9	-	1	-	4	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	209	-	15	8	1	19	26	8	6	7	8	19	36	56
Skarlagensfeber	1030	156	9	2	6	1	4	3	4	6	78	231	312	374
Mæslinger	5	-	-	-	-	1	-	-	1	2	-	-	1	-
Rosen	260	6	29	16	15	20	12	8	12	20	17	32	45	34
Kighoste	359	34	36	66	50	58	44	22	16	19	7	21	12	8
Diphtherisk Svælgbetændelse	31	5	4	9	-	3	-	-	-	2	3	2	2	6
Strubehoste	11	9	-	1	-	1	-	2	1	-	-	-	1	5
Kusma	76	-	11	13	6	16	16	7	2	-	-	1	1	3
Katarrhalske Tilfælde	7814	105	981	1074	845	587	415	235	165	182	356	545	894	1535
Katarrhalsk Lungebetændelse	128	19	32	17	11	10	5	11	2	1	2	26	4	7
Lungebetændelse	540	116	76	75	63	48	42	32	24	14	25	27	44	70
Gigtfeber	294	4	40	31	25	14	13	12	12	6	11	30	39	61
Koldfeber	13	-	1	1	-	-	4	3	1	-	1	1	1	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	2590	157	128	144	97	138	138	190	513	599	232	168	145	98
Blodgang	5	-	-	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	13834	627	1417	1510	1151	957	744	566	792	890	775	1156	1565	2311

*) Efter de til Sundhedskommissionen indkomne Dødsanmeldelser.

Typhoidfeber, der i de sidste Aar ikke er optraadt som nogen mere udbredt Epidemi, har ogsaa i dette kun vist sig som enkelte sporadiske Tilfælde. De anmeldte Tilfælde i 1872 var 164 med 17 Dødsfald, i 1873: 143 med 20 Dødsfald, i 1874: 78 med 6 Dødsfald. I dette forløbne Aar indtraf i det Hele 67 Tilfælde med 5 Dødsfald, af hvilke 38 anmeldtes fra Sygehusene. Hertil kommer 1 Tilfælde, der er karakteriseret som **exanthematisk Typhus**; i 1874 anmeldtes af denne Sygdom 43 Tilfælde med 8 Dødsfald.

Af **Barselfeber** er anmeldt 36 Tilfælde med 11 Dødsfald. (I 1872: 17 og 6, i 1873: 23 og 15, i 1874: 36 og 22). Desuden indtraf 13 Dødsfald af andre Sygdomme paa Barselseng: Eclampsia 4, Phlegmasia alba dolens 1, Pneumonia med Metrorrhagia 1, Embolia 3, Peritonæitis 1, Uræmia 1, Metrorrhagia 1 og Bronchitis 1 Dødsfald.

Børnekopper optraadte med 9 Tilfælde, af hvilke intet endte dødeligt. 7 af disse Tilfælde indtraf hos Voxne. I 1877 anmeldtes 7 Tilfælde, af hvilke 2 endte dødeligt.

Skarlagensfeber havde i det forløbne Aar en betydelig Udbredning, idet der anmeldtes 1030 Tilfælde, hvoraf 49 hos Voxne. Af de Angrebne behandledes 201 paa Lazaret.

Mæslinger, hvoraf intet Tilfælde anmeldtes i 1872, men som i 1873 anmeldtes med 4 179 Tilfælde, med 229 Dødsfald og i 1874 med 51 og 1, optraadte i dette Aar kun med 5 Tilfælde.

Rosen optraadte med 260 Tilfælde, af hvilke 101 behandledes paa Sygehus. Dødsfaldenes Antal var 6. I 1873 anmeldtes 182 Tilfælde med 8 Dødsfald; i 1874: 384 og 11.

Kighoste havde en temmelig stor Udbredning. Efterat

den i 1872 var anmeldt med 1332 Tilfælde og 108 Dødsfald, i 1873 med 72 og 2, steg Antallet i 1874 til 374 Tilfælde med 27 Dødsfald og i 1875 anmeldtes 359 Tilfælde, af hvilke 34 endte dødeligt.

Diphtherit optraadte i det Hele med 31 Tilfælde og 5 Dødsfald, i 1872: 48 og 8, i 1873: 46 og 1, i 1874: 47 og 6.

Katarrhalske Tilfælde havde en betydelig Udbredning. Der anmeldtes 7814 Tilfælde, og der er opført 105 Dødsfald af akut Bronchit. I 1872 anmeldtes 4487 og 69, i 1873: 4 757 og 68, i 1874: 6 572 og 127.

Croupøs Lungebetændelse var aftaget ikke ubetydelig i Hyppighed fra det foregaaende Aar. Af de anmeldte 540 Tilfælde ere 156 behandlede paa Sygehusene. Nedenstaaende Tabel giver en Oversigt over Behandlede og Døde af denne Sygdom, Døde af 100 Behandlede og Angrebne af 1000 Indbyggere.

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	540	116	21,5	7,11
1874	805	202	25,1	10,89
1873	302	70	23,1	4,21
1872	241	54	22,4	3,48
1871	457	79	17,3	6,75

Katarrhalsk Lungebetændelse er opgivet med 128 Tilfælde og 19 Dødsfald. Af de Angrebne var 41 over og 87 under 15 Aar. I 1870 anmeldtes 83 Tilfælde med 22 Dødsfald, i 1871: 83 og 22, i 1872: 95 og 23, i 1873: 75 og 13, i 1874: 186 og 22.

Gigtfeber er opgivet med 294 Tilfælde, hvoraf 40 hos Børn. Af de anmeldte Tilfælde behandledes 94 paa Sygehusene.

Diarrhoe og Cholera nostras forekom i dette Aar hyppigere end i det foregaaende Aar. Medens der i 1874 anmeldtes 1 660 Tilfælde af Diarrhoe og 153 af Cholera nostras, tilsammen med 108 Dødsfald, er der i dette Aar opgivet 2 343 Tilfælde af Diarrhoe og 247 af Cholera nostras, tilsammen med 157 Dødsfald.

Af **Skjørbug** opgives 60 behandlede Tilfælde og 1 Dødsfald.

Veneriske Sygdomme. Omkostningerne ved de for Christiania Kommunes Regning paa Rigshospitalets Hudsygeafdeling behandlede Sygdomme udgjorde 1 938 Spd. 73 Sk., hvori dog er medregnet Omkostninger ved de Patienter, for hvis Kur og Pleie Refusion sker af fremmede Kommuner. Hertil kommer Omkostninger ved en Del ældre Tilfælde af Syphilis, der vare behandlede paa andre Hospitalsafdelinger.

Om de paa Sygehusene behandlede Tilfælde af **Syphilis**, se den almindelige Beretning.

Efter de til Sundhedskommissionen indsendte Opgaver kom af veneriske Sygdomme hver Maaned under Behandling følgende Antal Tilfælde:

Veneriske Sygdomme.

	Tilsammen.		Deraf			
			anmeldte af Læger.		indlagte i Sygehus.	
	Gonorrh og Urethrit.	Syphilis og Chanker.	Gonorrh. og Urethrit.	Syphilis og Chanker.	Gonorrh. og Urethrit.	Syphilis og Chanker.
Januar	62	45	48	20	14	25
Februar	75	32	60	15	15	17
Marts	45	30	31	8	14	22
April	52	18	37	5	15	13
Mai	41	24	27	10	14	14
Juni	56	21	43	12	13	9
Juli	58	25	46	15	12	10
August	66	29	51	14	15	15
September	70	20	59	12	11	8
Oktober	61	22	47	16	14	6
November	57	30	46	13	11	17
December	58	35	40	20	18	15
Tilsammen	701	331	535	160	166	171

Ved den tvungne Visitation af de prostituerede, paa Bordel boende Fruentimmer, der visiteredes 2 Gange ugentlig, udførtes i det Hele 3 645 Visitationer, iberegnet 27, der foretoges paa Politikammerets Lokale udenfor de sædvanlige Visitationsdage. De paa Bordel boende Prostitueredes Antal ved Aarets Begyndelse var 47; da en Del af disse vare indsatte i Strafanstalterne eller indlagte i Sygehus, mødte hver Gang mellem 28 og 41. Indlæggelse af disse Kvinder paa Sygehus skede 102 Gange, hvoraf 27 for blenorrhagiske, 60 for lokale og 12 for konstitutionelle syphilistiske Affektioner, samt 3 for andre Sygdomme. Der forekom saaledes 1 Sygdomstilfælde paa hver 36,0 Undersøgelse. Middeltallet af de Mødende var 37. Middeltallet af de Syge hver Visitationsdag var 1,3.

Ved de tvungne Visitationer af prostituerede, privat boende Fruentimmer, der visiteredes 1 Gang ugentlig og hvis Antal var ved Aarets Begyndelse 17 og ved Aarets Udgang 24, udførtes tilsammen 806 Visitationer. 53 Sygdomstilfælde fandtes, hvoraf 23 blenorrhagiske, 24 lokale og 1 konstitutionel syphilistiske Affektioner, samt 5 andre Sygdomme. Der forekom saaledes 1 Sygdomstilfælde paa hver 15,21 Undersøgelse (i 1871: 1 paa hver 16,,39 i 1872: 1 paa hver 11,2, i 1873: 1 paa hver 11,22, i 1874: 1 paa hver 13,1 Undersøgelse).

Tillige foretoges 909 Undersøgelser af Kvinder, der hengive sig til Prostitution uden at være underkastet regelmæssig Visitation. 119 fandtes lidende af venerisk Sygdom, nemlig 43 af blenorrhagiske, 61 af lokale, 12 af konstitutionelle syphilitiske Affektioner og 3 af andre Sygdomme. Af disse havde 131 ikke forhen været visiterede. Der fandtes 1 Sygdomstilfælde paa hver 7,6 Undersøgelse (i 1871: 1 paa hver 4,2, i 1872: 1 paa hver 4,87, i 1873: 1 paa hver 5,15, i 1874: 1 paa hver 6,22 Undersøgelse.

Spedalskhed. Paa Byens Sygehus døde af denne Sygdom i Marts Maaned en Arbeider, Markus Olsen, der opgives at være født i 1837 og være bosat i Byen (i Elvegaden No. 14); er angivelig kommen fra Bergens Stift.

Nedenstaaende Liste giver en Oversigt over en Del i Lægernes private Praxis behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme**, ifølge de til Stadsfysikatet indsendte Beretninger.

Liste over kroniske Sygdomme *)

	Behandlede Tilfælde.	Dødsfald **)	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).
Kronisk Rheumatisme	369	3	147	207	13	338
Fnat	50	-	17	28	44	1
Skurv	9	-	3	2	5	-
Kjertelsyge	191	13	71	100	162	29
Rachit	67	12	38	9	66	-
Svindsot	361	280 [1])	171	181	32	297
Kræft	29	58 [2])	10	18	-	24
Vatersot og Morbus Brighti	34	32 [3])	16	18	10	14
Blegsot og Anæmi	1273	-	35	900	155	865
Menstruationsuordener	184	-	-	184	-	184
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	1280	-	397	784	109	959
Ormesygdomme	77	-	20	43	53	24
Drankersygdomme	34	8	27	2	-	29

*) Fattiglægernes Opgaver ere heri medregnede.

**) Antal Dødsfald ere anførte efter de til Sundhedskommissionen af Lægerne afgivne Dødsanmeldelser.

[1]) eller 9,5 pCt. af ved Sygdom kjendte Dødsfald.

Over de af Lægerne udførte **chirurgiske og Øienoperationer** giver nedenstaaende Liste en Oversigt. (Se Tabellen Side 6 og 7).

Obstetriciske Operationer: Paa Fødselsstiftelsen udførtes: 5 Tangforløsninger indicerede 4 Gange ved utilstrækkelige Veer eller langsom Fødsel (3 Mødre forbleve ilive, 1 døde af Barselfeber), af Børnene bleve 3 ilive 1 var dødfødt) 1 Gang ved Barselkrampe (dødeligt Udfald for Moder og Barn); 1 Partus præmaturus artificialis i 34 Uge ved Bækkensneverhed (Conjugata vera 3″). (Moderen forblev ilive, Barnet dødfødt). Udenfor Fødselsstiftelsen er af 19 Læger udført 57 Tangforløsninger, 12 Vendinger, 2 Extraktioner og 8 Udtagelser af Efterbyrden. Indikationer og Udfald vil sees af nedenstaaende Tabel.

Obstetriciske Operationer med opgivne Indikationer og Udfald for Mødre og Børn.

	Tangforløsning.						Vending.						Extraktion.						Udtagelse af Efterbyrd.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	44	1[1])	2	45[3]	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	3	-	-	2	1	-	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	3	2[2])	-	4[4])	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	5	-	1	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnor	-	-	-	-	-	-	-	2[5])	-	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Tverleie og Fremfald af Navlesnor	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning ved Placenta praevia	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Hovedleie	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — med fremfalden Haand	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning af tilbageholdt Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Timeglassammentrækning af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Tilbageholdelse eller anden uopgiven Indikation	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
Tilsammen	52	3	2	53	4	2	9	2	1	6	6	-	2	-	-	1	1	-	8	-	-
	57			59			12			12			2			2			8		

[2]) Kræftens Sæde angivet saaledes:

for Mænd:

Cancer ventriculi	14.
— abdominis	3.
— maxillæ	2.
— oesophagi	1.
— hepatis	1.
— pelvis	1.
— recti	1.
— penis	1.
— vesicæ	1.
Sarcoma faciei	1.
Fungus oculi	1.
	27.

for Kvinder:

Cancer ventriculi	10.
— uteri	8.
— mammæ	4.
— intestinorum	2.
— abdominis	1.
— hepatis	1.
— axillæ	1.
uden nøiere Opgave	4.
	31.

[3]) 28 Dødsfald af Morbus Brighti, 4 af Hydrops.

[1]) Dødsaarsag: Emboli. [2]) Dødsaarsag: Eclampsia 1, Febris puerperalis 1. [3]) 1 Gang Tvillinger. [4]) 1 Gang Tvillinger. [5]) Dødsaarsag: Perimetritis 1, Hæmorrhagia 1.

Liste over chirurgiske Operationer.

Operationer.	Paa Rigshospitalet.	Paa andre Sygehuse.	Udenfor Sygehus.
Amputation af Overarmen[1])	1	-	-
— - Laaret[2])	7	-	-
— - Læggen[3])	13	-	-
Symes Operation[4])	3	-	-
Pirogoffs Operation[5])	1	-	-
Amputation af Foden	-	-	1
— eller Exartikulation af Fingre og Tæer	7	1	3
Resektion[6])	14	-	1
Borttagelse af Brystkjertelen[7])	6	6	5
— - Læbekræft	4	-	4
— - Kræft i andre Organer[8])	11	1	7
— - andre Svulster[9])	15	2	21
— - Tonsiller	-	-	53
Punktion af Knæledet[10])	3	-	-
Paracentese af Brystet	-	1	1
Empyemoperation ved Incision	-	1	-
Paracentese af Underlivet	-	18	-
Ovariotomi[11])	-	5	-
Punktion af Ovarialtumor	-	1	1
Operation for Hygroma patellæ	2	-	3
Borttagelse af Livmoderpolyper	2	-	8
— - Polyper i andre Organer[12])	1	-	22
Operation for Teleangiektasi	1	-	4
— - Hæmorrhoider	-	-	1
— - Struma	-	-	1
Neurotomi[13])	1	-	3
Tenotomi[14])	13	1	12
Forceret Extension	3	-	-
— Ledbevægelse	1	-	-
Operation for Leddemus	1	1	-
Reposition af Luxationer[15])	3	-	-
Operation for Haremund	6	-	3
— - spaltet Gane	3	-	-
Plastiske Operationer[16])	3	-	2
Tracheotomi[17])	1	-	-
Operation for Vandbrok[18])	2	-	2
Herniotomi[19])	2	-	-
Reposition af indeklemt Brok	2	-	2
Lateris	132	38	160

Anmærkning.

[1]) Indikation: Vulnus.

[2]) Indikation: Osteomyelitis 1, Fractura cum necrose 1, Necrosis 2 (i 1 dødeligt Udfald); Arthrocace genu 1 (dødeligt Udfald); Abscessus 1 (dødeligt Udfald); Fractura comminuta complicata 1 (dødeligt Udfald).

[3]) Indikation: Ulcus cruris 3, Gangræna 2, Arthrocace pedis 2, Fractura comminuta cruris 2 (i 1 dødeligt Udfald); Necrosis 1 (dødeligt Udfald); Carcinoma 1; Neuralgia 1 (dødeligt Udfald ved Erysipelas): Vulnus dilaceratum 1 (dødeligt Udfald).

[4]) Indikation: Arthrocace pedis 3 (i 1 dødeligt Udfald ved Erysipelas).

[5]) Indikation: Arthrocace pedis.

[6]) Indikation: Paa Sygehus: Cancer sive Sarcoma maxillæ superioris 5; Tumor maxillæ superioris 1; Cancer maxillæ inferioris 1; Arthrocace humeri 1; Arthrocace manus 1, Arthrocace coxæ 5 (en Gang begge Hofteled hos samme Patient), to dødeligt Udfald ved Tuberculosis. Udenfor Sygehus: Partiel Resektion af Calcaneus ved Caries 1.

[7]) Indikation: Carcinoma i alle Tilfælde (i et udenfor Sygehus opereret dødeligt Udfald).

[8]) Kræftens Sæde: Paa Sygehus: Tungen 2, Tonsillerne 2, Ansigt 1, Testiklerne 1, Endetarmen 1. Regio trochanterica 1, Livmoderen 4, (Operation ved Abrasio). Udenfor Sygehus: Tungen 4, Ansigt 2, Livmoderen 1.

[9]) Paa Sygehus: Lipom 6; Tumor glandulosus 6 (i et Tilfælde død ved Pyæmia); Fibrom 1; Osteom 1, Tumor nasi 1; Tumor abdominis 1 (dødeligt Udfald). Tumor digiti 1. Tumor cavernosus 1. Udenfor Sygehus: Tumor sebaceus 11, Tumor cysticus 3, Tumor glandulosus 4, Lymphoma 2, Moluscum 1.

[10]) I et Tilfælde med paafølgende Carbolsyreindsprøitning.

[11]) 2 med dødeligt Udfald.

[12]) Næsen 17, Øret 4, haarde Gane 1, Svælget 1.

[13]) N. alveolaris inferior 1; infraorbitalis 1; mentalis 1, Nervi antibrachii 1.

[14]) Tendo Achilles 10, M. sartorius 4, tensor fasciæ latæ 3, adductor longus 3, gracilis 2, rectus femoris 1, M. sternocleidomastoideus 2, uopgivet 1.

[15]) af Læggen, Laaret, Overarmen, hver 1.

[16]) deraf Rhinoplastik 1.

[17]) ved Corpus alienum laryngis, dødeligt Udfald.

[18]) forbundne med Jodinjection.

[19]) 1 med dødeligt Udfald.

Operationer.	Paa Rigshospitalet.	Paa andre Sygehuse.	Udenfor Sygehus.	Anmærkning.
Transport	132	38	160	
Lithotomi [20])	3	-	-	[20]) 1 med dødeligt Udfald (Peritonites).
Punctio vesicæ [21])	3	-	-	[21]) 1 med dødeligt Udfald.
Operation for Phimosis	-	-	1	
— - Strictura urethræ [22])	1	-	-	[22]) ved Urethrotomia externa, tilbageliggende.
— - Ruptura perinæi	-	-	1	
— - Atresia ani	1	-	-	
— - Fistula ani	3	-	1	
— - Strictura ani	-	-	1	
— - Fissura ani	-	-	1	
— - Fistula vesico-veginalis	1	1	-	
— - — recto-vesico-urethralis	1	-	-	
Necrotomi	5	1	-	
Tilsammen	150	40	165	
Øienoperationer.				
Borttagelse af Øieæblet [23])	6	-	6	[23]) Paa Sygehus: Indikation: Corpus alienum oculi 2, Staphyloma corneæ 1, Kerato sclero-choroiditis 1, Ophthalmia sympath. 1, 1 uopgivet.
Extractio cataractæ	1	-	-	
— — linearis [24])	7	-	15	[24]) Paa Sygehus 4, heldigt Udfald.
Discisio cataractæ [25])	7	-	7	[25]) 4 heldigt Udfald, 1 bedret, 2 tilbageliggende.
Extractio lentis [26])	1	-	-	[16]) Luxatio lentis, heldigt Udfald.
Iridectomi [27])	9	-	20	[27]) Paa Sygehus: Indikation: Glaucom 6 (5 bedret, 1 uhelbredet). Irodochoroiditis 1 tilbageliggende, Sclerectasia anterior 1 (bedret), Ophthalmia sympathica 1, hos denne senere Enucleatio bulbi.
Punctio corneæ	8	-	-	
Sämisch Operation ved Abscessus corneæ [28])	3	-	-	[28]) alle med heldigt Udfald.
Operation for Trichiasis	2	-	-	
Blepharoplastik	4	-	-	
Tatovering ved Leucoma corneæ	1	-	-	
Operation for Skjelen	3		-	
— - Strictur i Taareveiene	8	1	3	
— - Blenorrhoea sacci lacrymalis	-	-	1	
Tilsammen	60	1	52	

Af obstetriciske Operationer forøvrigt omtales 2 Vendinger ved udvendige Haandgreb, en Gang i Forbindelse med Placenta prævia, med heldigt Udfald for Mødre og Børn. 1 Punktion ved Hydramnios ved Terminens Slutning paa Grund af Smerter og Søvnløshed. Ved Punktion udførtes 6 Potter Fluidum. Fødsel indtraadte 7 Timer senere af macereret Foster. Konen har to Gange tidligere født ufuldbaarne Børn. (Schønberg).

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af nedenstaaende Sammenstilling:

Distrikt.	Fødte.	Døde.			Dødfødte.
		ialt.	i 1ste Døgn *)	paa Barselseng.	
Christiania Stadsfysikat	2 988	1 837	37	13	105

*) Ifølge Dødfødsanmeldelserne.

Omkomne paa voldsom Maade 36.

Overskudet af Fødte over Døde bliver altsaa 1 115 og Forholdet mellem hine og disse 64,8 pCt.

Til Oplysning om **Dødsaarsagerne** hidsættes følgende efter Lægernes Dødsanmeldelser sammendragne Tabel, se Side 9 og 10.

De hyppigst opgivne Dødsaarsager var Phthisis og Tuberculosis pulmonum 280 (i 1874: 252), Diarrhoe og cholera nostras tilsammen 157, Scarlatina 156, Hjernebetændelse og Krampe i Barnealderen, tilsammen 151, Pneumoni 116 (i 1874: 202), Bronchitis acuta 105 (i 1874: 127),

Veirliget. En Oversigt over de meteorologiske Forhold i 1875 vil sees af nedenstaaende Tabel fra det meteorologiske Institut over Iagttagelser med Hensyn til Temperatur, Barometerstand, Vind og Regnforhold.

Metereologiske Forhold i 1875.

Maaned.	Middeltemperatur (1837—67). Celsius.	1875. Temperatur. Celsius. Middel.	Høiest.	Lavest.	Barometer ved Havet. (Middel). Millimeter.	Vind (fremherskende).	Vindstyrke 0—6. Middel.	Skydække 0—10. Middel.	Regnhøide.
Januar	— 4,7	— 8,2	2,8	— 26,4	759,1	NO.	0,8	7,6	37,3
Februar	— 4,7	— 7,0	1,8	— 19,3	67,0	NO.	0,6	5,5	9,5
Marts	— 1,7	— 2,3	11,0	— 18,0	63,9	Stille. NO.	0,8	4,9	17,6
April	3,9	4,0	15,3	— 4,0	58,4	NO.	0,9	4,9	26,6
Mai	9,9	10,8	19,9	— 0,2	58,1	SV.	1,1	4,7	37,6
Juni	14,9	15,4	24,5	6,3	57,2	SV.	1,1	4,2	29,8
Juli	16,6	18,1	26,9	8,5	59,8	S.	0,8	3,6	48,3
August	15,3	16,7	25,7	7,6	59,4	S.	0,8	4,6	82,6
September	11,3	11,5	20,7	— 2,1	60,7	Stille. OSO.	0,7	3,8	18,4
Oktober	5,4	3,7	14,3	— 8,2	63,2	NO.	1,0	7,8	79,1
November	— 0,2	— 2,0	7,6	— 10,6	59,7	Stille. NO.	0,7	7,0	31,2
December	— 3,6	— 3,1	4,5	— 13,3	59,0	Stille. NO.	0,5	7,0	19,6
Hele Aaret	5,20	4,80	26,9	— 26,4	760,5	NO.	0,8	5,5	437,6

Hygiæniske Forhold. I disse er ingen væsentlig Forandring indtraadt.

Fattigsygepleien. Nedenstaaende Sammenstilling af de af Bylægerne i 1875 undersøgte og behandlede Syge viser deres Antal og Forholdet fra de for hvert Distrikt paa Sygehusene Indlagte samt af de Døde (se Tabellen Side 11 og 12).

Efter Bylægernes Lister er ialt behandlet i de Syges Hjem 2 534 Syge, af hvilke 101 ere døde, desuden er behandlet og senere indlagt paa Sygehus 125 Syge, og 413 undersøgte og indlagte paa Sygehus uden foregaaende Behandling.

For Fattigvæsenets Regning indkom:

Paa Rigshospitalets 3 Hovedafdelinger	799,	hvoraf døde	99
« Børnehospitalet	29,	—	4
« Fødselsstiftelsen	37,	—	1
« Koppelazaretet	11,	—	-
« Byens Sygehus og dets Filialafdelinger	984,	—	148
« Ankerløkkens Lazaret	135,	—	18
« Tostrupløkkens Do.	122,	—	21
« Oslo og Hammergaardens Do.	93,	—	2
« Diakonissesygehuset	13,	—	-
« Arbeidsanstalten	178,	—	12
Tilsammen	2 401,	hvoraf døde	305

Liste over de af Lægerne meddelte Dødsaarsager i Christiania 1876.

Dødsaarsag.	Sum.	Deraf ere:		i 1ste Maaned.		i 2 og 3 Maaned.		i 4, 5 og 6 Maaned.		i 2det Halvaar.		i 2 og 3 Aar.		4 og 5 Aar.		mellem 5-10 Aar.		mellem 10-15 Aar.		mellem 15-20 Aar.		mellem 20-30 Aar.		mellem 30-40 Aar.		mellem 40-50 Aar.		mellem 50-60 Aar.		mellem 60-70 Aar.		mellem 70-80 Aar.		mellem 80-90 Aar.		mellem 90-100 Aar.!	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Abscessus	5	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Angina membran.	9	8	1	-	-	-	-	1	-	2	1	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— oedematosa	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Apoplexia	20	11	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	-	1	1	3	-	3	2	-	3	-	1	-	2
Arthritis deformans	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Arthrocace	16	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	3	1	2	-	2	2	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Atelectasis pulm.	8	3	5	2	4	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atrophia infantum	22	13	9	4	3	3	1	4	3	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta	105	64	41	5	1	8	7	12	6	21	15	11	8	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	2	-	1	3	1	-	-	-
— chronica	43	19	24	-	-	-	-	1	1	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	4	1	2	2	4	8	4	7	1	2	-	-
Cancer	58	27	31	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	2	8	13	8	6	4	3	6	-	2	-	-
Cholera nostras	24	15	9	-	1	2	1	2	1	6	1	4	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Cirrhosis hepatis	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Combustio	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Contusio cerebri	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Convulsiones & Eclampsia infant.	58	32	26	8	3	7	9	7	3	5	4	5	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyanosis	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cystitis chronica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Debilitas congenita*)	52	25	27	18	25	3	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Debilitas senilis	42	10	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7	11	2	16	1	3
Diabetes mellitus	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoea	133	70	63	4	4	19	11	21	15	21	17	4	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	1	1	-	-
Diphtheritis	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Elephanthiasis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Embolia	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Empyema	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsia	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Erysipelas	6	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis	11	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— typhosa	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fractura	19	16	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	3	1	1	1	4	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Gangræna pulmon.	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Gastritis, Enteritis, Diarrhoea chron.	26	20	6	2	1	5	1	3	-	3	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-
Hæmoptysis	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hernia	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-
Hydrocephalus	7	5	2	-	-	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrops	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Icterus	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ileus (& Obstructio alvi)	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Insania	12	5	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	2	1	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1
Laryngitis ulcerosa	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis acuta	41	23	18	1	-	-	-	2	1	5	3	7	5	1	3	1	5	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— tuberculosa	52	31	21	-	-	1	-	2	-	7	6	10	8	2	6	6	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Metrorrhagia chronica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Morbus Brighti	28	17	11	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-	1	1	-	3	1	-	1	5	3	1	2	1	1	3	-	-	-	-	-
Myelitis	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

*) Deraf 10, 4 Md. 6 Kv., døde i 1ste Døgn.

Dødsaarsag.	Sum.	Deraf ere:		i 1ste Maaned.		i 2 og 3 Maaned.		i 4, 5 og 6 Maaned.		i 2det Halvaar.		i 2 og 3 Aar.		4 og 5 Aar.		mellem 5-10 Aar.		mellem 10-15 Aar.		mellem 15-20 Aar.		mellem 20-30 Aar.		mellem 30-40 Aar.		mellem 40-50 Aar.		mellem 50-60 Aar.		mellem 60-70 Aar.		mellem 70-80 Aar.		mellem 80-90 Aar.		mellem 90-100 Aar.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Oedema pulmonum.	2	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Otitis interna.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Parametritis.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pemphigus neonatorum.....	2	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritoneitis.....	12	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2	2	1	1	-	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-
— tuberculosa	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Phlebitis.....	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Phlegmone	6	3	3	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Phthisis	280	131	149	-	-	-	-	3	-	2	1	1	3	4	2	3	8	-	8	10	17	43	40	23	19	17	20	15	20	10	8	-	3	-	-	-	-
Pleuritis.....	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Pneumonia crouposa	116	69	47	-	1	-	1	4	-	8	2	4	3	2	1	-	-	-	-	2	3	7	2	11	2	10	5	11	7	7	5	3	10	-	4	-	1
— catarrhalis	19	10	9	-	1	-	-	1	2	4	2	5	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Puerperium*).....	13	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	7	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmia.....	15	10	5	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	1	2	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	12	5	7	-	-	-	-	-	-	2	1	3	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatismus articulorum acutus..	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatismus chronicus.....	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ruptura vesicæ urinariæ	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scarlatina.....	156	80	76	-	-	-	-	3	2	7	8	43	30	15	17	9	12	3	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scorbutus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scrophulosis	13	7	6	-	-	2	-	-	-	2	3	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spasmus glottidis..	2	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stomatitis.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— hereditaria.	16	14	2	-	-	6	1	4	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tabes dorsualis ...	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus.....	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trismus	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis miliaris acuta.....	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tumor ovarii	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— uteri.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tussis convulsiva..	34	18	16	-	-	1	1	3	3	6	4	4	4	2	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus oesophagi...	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— ventriculi...	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia conformationis.....	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— organ. abdom.	10	5	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	1	-	-	2	1	1	-	-	-	-
— — cerebri	8	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
— — cordis.	59	25	34	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	3	-	4	2	2	2	2	3	3	2	5	4	5	4	6	5	2	-	2	-	-
— — pectoris	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— — medullæ spinalis.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Causa mortis ignota	37	27	10	3	2	4	2	6	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-	2	1	3	2	2	-	1	1	-	-	-	-
Homicidium	3	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suicidium.....	9	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	4	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Causa mortis accidentalis.....	17	13	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	1	-	1	-	2	1	3	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1757	945	812	56	51	64	38	88	39	105	76	125	98	33	37	30	37	11	21	28	26	87	71	84	52	68	60	76	57	50	53	34	59	5	30	1	7

*) Deraf var nærmere Dødsaarsag og Alder Bronchitis, 24 Aar, Exclampsia, 27, 34, 37, 41 Aar, Metrorrhagia, 39 Aar, Pneumonia cum metrorrhagia, 39 Aar, Peritoneitis, 27 Aar, Phlegmonia alba dolens, 37 Aar, Uræmia, 24 Aar.

Oversigt over de i 1875 behandlede og undersøgte fattige Syge.

Sygdom.	Ialt Behandlede.	Deraf				Indlagte paa Sygehus.				Døde.				Procentforhold mellem Behandlede og Døde.	Indlagte paa Sygehus uden forudgaaen Behandling.			
		Md.	Kv.	Deraf under 15 Aar.		Md.	Kv.	Deraf under 15 Aar.		Md.	Kv.	Deraf under 15 Aar.			Md.	Kv.	Deraf under 15 Aar.	
				Md.	Kv.			Md.	Kv.			Md.	Kv.				Md.	Kv.
1ste Distrikt	836	251	585	131	128	22	19	6	6	13	16	10	7	3,5	70	76	11	21
2det —	468	160	308	70	71	12	19	-	2	12	15	4	5	5,8	68	45	4	7
3die —	467	164	303	58	82	15	27	1	4	4	15	1	6	4,1	25	25	7	5
4de —	763	254	509	100	139	7	4	2	1	15	11	12	9	3,4	60	44	15	19
Sum	2 534	829	1705	359	420	56	69	9	13	44	57	27	27	3,9	233	190	37	52
		2 534		779		125		22		101		54			413		89	

Det hele Antal Syge (og Fødende paa Fødselsstiftelsen) for hvilke Fattigvæsenet, paa faa Undtagelser nær, har draget Omsorg, har saaledes været 4 935, deri ikke indbefattede de i Sindssygeasylerne Behandlede. Det samlede Antal Døde, der vedkom Fattigvæsenet, udgjorde 9,7 pCt. af samtlige Dødsfald i Aaret.

Fattigvæsenets Sygeudgifter udgjorde ifølge Opgaver:

1.	Til Rigshospitalet for Byen tilhørende Syge	7 486 Spd.	86½ Sk.	
2.	- Do. for fremmede Kommuner tilhørende Syge . .	5 588 —	82	
3.	- Byens Sygehus og dets Afdelinger	22 609 —	41½	-
4.	- Ankerløkkens Lazaret . .	2 964 —	47	-
5.	- Koppelazaretet .	248 —	72½	-
6.	- Diakonissehuset . . .	450 —	36	-
		39 348 Spd.	6 Sk.	
	Fragaar indkomne Refusionsbeløb og Arbeidsudbytte af Patienter i Byens Sygehus	16 860 —	24½	-
		22 487 Spd.	101½ Sk.	
7.	Medikamenter for fattige Syge i Byen	2 974 —	10½	-
8.	Lægerekvisita	732 —	53	-
9.	Sindssyges Pleie i og udenfor Byen (heri medregnet Kur og Pleie for Sindssyge, der ikke tilhøre Byen, og for hvilke Refusion bliver at søge hos			
	Lateris	26 194 Spd.	45 Sk.	
	Transport	26 194 Spd.	45 Sk.	
	fremmede Kommuner) . . .	17 753 —	13	-
10.	Lægelønninger	2 450 —	-	-
11.	Fødselsstiftelsen	100 —	-	-
12.	for Jordemoderforretninger .	236 —	-	-
		46 733 Spd.	58 Sk.	

I **Sundhedskommissionen** afholdtes i Aarets Løb 26 Møder. Foruden en stor Mængde mindre Sager, der forelaa til Behandling, forhandledes der angaaende Undersøgelser af giftige Farver i Konditorvarer, Tøier og andre Stoffer, angaaende Renlighedsforholdene i Byens Gader og paa Havnen, Opmudring af Akerselven, Gadernes Feining, Indretning af Pissoirer og deres mest hensigtsmæssige Beliggenhed, angaaende Foranstaltninger for at hindre Udbredelse af Stank af Lig, hensatte i Ligkapellerne o. s. v. Der behandledes ligeledes forskjellige Spørgsmaal vedrørende Lazareterne og forskjellige Epidemier, især Skarlagensfeberepidemien, samt foretoges Besigtigelser af forskjellige Gaarde og Tomter paa Grund af de derværende hygiæniske Forhold.

Den **offentlige Vaccination** udførtes af Stadsfysikus med Bistand af Bylægerne i de samme Lokaler som i de foregaaende Aar. I alt vaccineredes 1873 Børn, hvoraf i 1ste og 2det Distrikt 1 108, i 3die 423 og i 4de 342. Desuden foretoges Revaccination, væsentlig paa Voxne. Til indbys Læger uddeltes omtrent 44 Rør og til udenbys Læger og Hjælpevaccinatører sendtes, ifølge 143 Rekvisitioner, 300 Rør Vaccinelymfe. Jordemodereleverne er af Stadsfysikus underviste i Vaccinationens Udførelse.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 13.

Angaaende Christiania **Sindssygeasyl** henvises til den

Oversigt over de under Fattiglægernes Tilsyn i 1875 komne Sygdomsformer.

Sygdom.	Behandlede.				Indlagte paa Sygehus.				Døde.				Indlagte paa Sygehus uden forudgaaen Behandling.			
	Md.	Kv.	Deraf under 15 Aar. Md.	Deraf under 15 Aar. Kv.	Md.	Kv.	Deraf under 15 Aar. Md.	Deraf under 15 Aar. Kv.	Md.	Kv.	Deraf under 15 Aar. Md.	Deraf under 15 Aar. Kv.	Md.	Kv.	Deraf under 15 Aar. Md.	Deraf under 15 Aar. Kv.
Febre	69	82	56	54	3	1	2	-	5	4	5	4	46	61	24	39
Akute Sygdomme i Aandedræts- og Cirkulationsorganerne	214	309	119	119	5	3	-	1	15	8	11	4	40	17	-	1
Kroniske Sygdomme i Do. Do.	102	198	5	22	19	19	2	1	12	26	3	7	20	16	-	-
Sygdomme i Nervesystemet	44	185	15	26	7	5	-	1	4	8	3	8	7	8	-	-
Sindssygdomme	3	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Akute Sygdomme i Fordøielsesapparatet	95	171	69	68	3	1	2	-	3	2	2	1	4	5	-	-
Kroniske Do. i Do.	27	63	7	13	2	2	-	-	-	1	-	1	5	6	-	-
Uterinsygdom, Barselsygdom, Menstruationsuordener	-	29	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	6	-	
Sygdom i Urinveiene, Vatersot	11	23	-	7	3	7	-	2	-	-	-	-	10	5	1	
Blodsygdomme, Ernæringssygdomme, Gulsot, Alderdomssvaghed	31	191	16	36	3	2	-	-	3	4	1	-	9	8	1	-
Kronisk eller afebril Rheumatisme	42	144	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	4	2	-	-
Læsioner	55	68	9	9	3	1	-	-	-	-	-	-	19	8	2	-
Phlegmone, Abscesser, Ulcera	39	63	10	8	-	3	-	-	-	1	-	-	16	13	-	-
Kræftagtige Sygdomme	-	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
Andre Svulster	5	9	1	2	1	-	-	-	1	-	1	-	1	3	-	1
Dannelsesfeil og Deformiteter	3	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brok	12	14	4	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Ben- og Ledesygdomme	12	24	2	5	1	6	-	4	-	-	-	-	11	7	1	2
Chirurgiske Sygdomme i Aaresystemet	4	9	1	1	1	-	-	-	-	2	-	1	4	1	-	-
Øiensygdomme	13	21	7	6	2	2	1	2	-	-	-	-	3	4	-	2
Øresygdomme	4	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Chirurgiske Sygdomme i Urinveiene og Kjønsorganerne	-	4	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-
Syphilis, Bubo	7	14	5	3	-	2	-	1	1	-	1	-	6	5	5	2
Gonorrhoe, Urethrit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Epididymit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Spedalskhed	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scrophulosis	19	15	18	13	1	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Hudsygdomme	16	40	9	20	1	2	1	-	-	-	-	-	8	5	3	5
Forskjellige andre Sygdomme	2	13	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-
Tilsammen	829	1705	359	420	56	69	9	13	44	57	27	27	223	190	37	52

af Departementet for det Indre afgivne Oversigt over Sindssygeasylernes Virksomhed i 1875 og med Hensyn til **Sygehusenes** Virksomhed til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister.

I Tugthuset var Sundhedstilstand god, ingen Sygdom viste sig epidemisk. 3 Dødsfald indtraf blandt Fangerne: 1 Mand døde af Lungegræn, 1 Mand af organisk Hjertesygdom og 1 Kvinde af chronisk Nyresygdom og Vatersot efter 4½ Maaneds Ophold paa Sygestuen. Et paa Sygestuen født Pigebarn døde — 13 Timer gammelt — af medfødt Svaghed. Intet Tilfælde af udtalt Sindssygdom forekom paa Anstalten. Antallet af de paa Sygestuerne behandlede Sygdomstilfælde udgjorde 60 med 2437 Forpleiningsdage. Det gjennemsnitlige daglige Belæg var

6,7, medens det i det foregaaende Aar udgjorde 9,02 og i det foregaaende Femaar 8,6. I Beretningen anføres, at sammenlignet med Bodsfængslet kunde Sygeligheden ved Tugthuset ansees uforholdsmæssig stor, hvilket dog vistnok ikke er Tilfældet; naar man tager Hensyn til den store Forskjel, der er mellem disse to Anstalter og mellem deres Besætning. Af Tugthusfangerne er ved Indkomsten en Del i en længere fremskreden Alder og en Del er sygelig, medens Bodsfængslet kan negte Adgang for saadanne Individer, hvis legemlige eller aandelige Tilstand ikke er tilfredsstillende, og tillige har den Fordel, at dets Fanger ere i en forholdsvis gunstig Levealder. Hvad der ogsaa fra Sygelisterne bliver af væsentlig Vegt er, at man paa Bodsfængslet, dels fordi alt Arbeide foregaar i Cellerne, og dels fordi Arbeidet som Følge deraf tildels er af en ganske anden Beskaffenhed, ikke behøver at sygmelde Fangerne for derved at faa dem fri for Arbeide og indlagt paa særegne Sygerum, og at derfra mange Sygdomstilfælde der ville kunne behandles, uden at vedkommende Fange behøver at sygmeldes. Hvad der for Tugthusets Vedkommende i denne Sammenligning stiller det ugunstigere er foruden de ved Indlæggelsen allerede medbragte chroniske Sygdomstilfælde, desuden Barselkonerne, hvilke som Regel bliver liggende 60 Dage paa Sygestuerne for at pleie deres Børn, inden de udskrives til Arbeide. Et større Antal Fanger behandledes for diverse Onder uden at indlægges, og af saadanne Patienter konsuleredes Lægen 1 139 Gange (761 Mænd, 378 Kvinder). Det største Antal Konsulationer forekom i December Maaned (144).

Udgifterne ved Sygeforpleiningen udgjorde 343 Spd. 28 Sk., hvoraf 234 Spd. 39 Sk. til Medicin for Fangerne samt for Betjeningspersonalet med Familie.

Akershus Fæstnings Strafanstalt. Antallet af de behandlede Sygdomstilfælde udgjorde 103, hvoraf 20 overførtes fra 1874 og 83 indtraf i Aarets Løb. Til 1876 overførtes 14 Patienter. I disse Tal ere de Patienter indbefattede, hvilke paa Grund af Sygelighed har været behandlede med Medicin og Sygekost uden derfor at have været indlagte paa Sygestuerne eller fritagne fra Arbeide. Derimod er her ikke medregnet de daglig forekommende Sygdomstilfælde, som har fordret Anvendelse af Medicin, men ikke Sygekost. Af de i Aarets Løb Sygmeldte falder paa det 1ste Kvartal 16, paa det andet 18, paa det 3die 24 og paa det 4de 25. Det samlede Antal Sygekostdage udgjorde 5 747, medens det daglige Middeltal af Fanger er opgivet 244,9. Der kommer saaledes i Gjennemsnit 23,4 Sygekostdage paa hver Fange og 15,8 sygmeldte for hver Dag. Indlagt paa Sygestuerne var 32 Fanger for 48 Sygdomstilfælde (enkelte var indlagt flere Gange) i 1 502 Dage, altsaa har det gjennemsnitlige daglige Belæg paa Sygestuerne været omtrent 4,1 og omtrent 6,1 Sygehusdag paa hver Fange. Arbeidsfrihed har i Aarets Løb været tilstaaet 13 Fanger i tilsammen 146 Arbeidsdage. Fangernes Antal var i Aarets Løb steget fra 244 til 258. Ogsaa i dette Aar var der et noget større Antal Sygdomstilfælde end sædvanligt, saavel hos de sygmeldte som hos det store Antal Fanger, som har søgt Lægehjælp uden at være sygmeldte. Antallet af Konsulationer udenfor Sygestuerne steg i 1875 til 1 914, væsentlig for Katarrh, Diarrhoe, Gastrit samt kronisk Rheumatisme. Saaledes behandledes for Katarrh 116 (deraf 21 i Januar, 17 i Marts og 16 i September) og for Diarrhoe 39 (nogenlunde ligelig fordelt i de forskjellige Maaneder). For Cardialgi og kronisk Gastrit behandledes ambulatorisk 24 Patienter (kun det halve Antal af de i 1874 for samme Tilfælde behandlede). For Rheumatisme og Lumbago behandledes tilsammen 28 Patienter. Antallet af de ambulatorisk behandlede Patienter var størst i December, nemlig 174. Af Skjørbug forekom intet udtalt Tilfælde. 3 Fanger afgik i Aarets Løb ved Døden, hvoraf den ene, som led af Diabetes mellitus, døde af Pneumoni, en af Lungesvindsot og en af kronisk Bronchit. Udgifterne ved Sygeforpleiningen udgjorde 543 Spd. 59 Sk., hvoraf 444 Spd. 66 Sk. for Medicin.

I Bodsfængslet var det daglige Middelbelæg af Fanger 168,10 og Aarets samlede Antal Fanger 327. Antallet af de i Aarets Løb blandt Fangerne behandlede Sygdomstilfælde beløb sig til 114, hvoraf 10 vare af betydeligere, 104 af ubetydeligere Art. 3 af de førstnævnte ere behandlede paa Sygeafdelingen. Fuldstændig Arbeidsfrihed paa Grund af Sygdom blev tilstaaet i 383 Dage, delvis Arbeidsfrihed i 139. Fordeles Fridagene paa Summen af samtlige Sygdomstilfælde, kommer der paa hvert 3,4 Dage af fuldstændig, 1,2 Dag af delvis Arbeidsfrihed. Fordeles det samlede Antal Dage med fuldstændig Arbeidsfrihed paa de Fanger, der have hensiddet i Fængslet (327) bliver der paa hver 1,2 Dage og paa Middeltallet af Fanger for Dag (168,10) bliver der 2,2 Fridag for hver. Dagene med delvis Arbeidsfrihed fordelte paa samme Maade giver 0,4 og 0,8 Fridage for hver Fange. Af Sygdomme med sjælelige Lidelser har der været behandlet 4, idet 2

led af sygelig Forstemning, 2 af udpræget Sindssygdom. Fængslets Sygeudgifter udgjorde 107 Spd. 17 Sk.

I Arbeidsanstalten, i hvilken det daglige Middeltal af Lemmer i det forløbne Aar var 233, var det daglige Antal af Sygmeldte, og dels for Arbeide fritagne, dels til lettere Arbeide satte Lemmer 11,71. Sygedagenes Antal var tilsammen 4 181, deraf for Mænd 3 252 og for Kvinder 929. Hertil kommer endvidere nogle Patienter, der ere medtagne paa Sygelisten, men som ikke i Arbeidsanstalten ere opførte som sygmeldte, da de ligefuldt udførte sit Arbeide, samt ligeledes nogle paa Listen hos Anstaltens Betjente, der boede udenfor denne. I Rigshospitalet indlagdes 19 Tvangslemmer (18 Mænd og 1 Kvinde), i Byens Sygehus 33 (19 Mænd og 14 Kvinder), i Byens Sindssygeasyl 1 Mand og paa Fødselsstiftelsen 5 Kvinder. I Arbeidsanstalten døde i Aarets Løb 11 Tvangslemmer, foruden 2 Børn hos Anstaltens Betjente. Blandt Anstaltens mandlige Tvangslemmer forefaldt 17 Tilfælde af croupøs Pneumoni, af hvilke de 15 Tilfælde indtraf i Aarets første 4 Maaneder, 1 i Juni og 1 i December. Af de af denne Sygdom angrebne blev 6 behandlede i Anstalten, der samtlige døde, de øvrige indlagdes paa Rigshospitalet, hvor ogsaa Størsteparten af dem afgik ved Døden. Overlægen gjør opmærksom paa, at Arbeidsanstalten oftere netop paa samme Aarstid har været hjemsøgt af Epidemier af Lungebetændelse, og Sygdommen har da vist den samme ondartede Beskaffenhed og rapide Gang, som i det forløbne Aar. Det er vanskeligt at give en tilfredsstillende Forklaring af, at Arbeidsanstaltens Kvindeafdeling, saavel under denne som i Regelen under tidligere Vinterepidemier af Lungebetændelse har været saagodtsom aldeles uberørt af Sygdommen. Arbeidsanstaltens Udgifter til Medicin og Sygerekvisita beløb sig til 296 Spd. 57 Sk.

I det **orthopædiske Institut** har der, ifølge Bestyreren, Doktor Tidemands Opgave været 49 Sygdomstilfælde under Behandling, hvoraf 43 af Kvindekjøn og 6 af Mandkjøn. Af disse var 12 tilbageliggende fra det foregaaende Aar. Ved Aarets Udgang var 17 tilbageliggende (og af disse har de fleste været behandlet i et kortere Tidsrum). Med Hensyn til Behandlingens Resultater bemærkes for de fra 1874 tilbageliggende og de i Aarets Løb udgaaede 12 Personer, ligesom for de i 1875 indkomne og udgaaede 20 Personer, at det i det Hele var meget godt, 7 viste meget god Bedring, 9 god Bedring, 6 ret god Bedring, 3 nogen Bedring og kun 4 udgik uforandrede, hvorhos 3 forlod Institutet paa Grund af Sygdom.

I Byen findes et Institut for **medicinsk Gymnastik** og en **elektrotherapeutisk Anstalt**.

Den **Lindegaardske Inhalationsanstalt** var i Aarets Løb besøgt af omtrent 250 Syge, hvoraf den største Del siges med Held at have benyttet Anstaltens Kurmidler. Disse bestaa, ifølge Beretning fra den der fungerende Læge, af Inhalationer af Argentum nitricum efter Lindegaards Methode, ligesom der ogsaa benyttes Waldenburgs pneumatiske Apparat for Indaanding af fortættet og Udaanding af fortyndet Luft, den fortættede Luft ofte impregneret med forskjellige Medikamenter som Jod, Terpentin o. s. v. Anstalten virker væsentlig mod kroniske Sygdomme i Næsen, Svælg, Luftrør og Lunger.

Badindretninger. I Rigshospitalets Badindretning toges mod Betaling 13 907 almindelige Karbad, 168 Gytjebad, 1 527 Styrtebad, 2 254 Dampbad. Til Hospitalets Syge gaves, foruden de sædvanlig Renselsbad. 1 900 almindelige Karbad, 94 Gytjebad, 462 Dampbad og 139 Furunaalsbad. I Christiania Badeanstalt toges 32 863 Karbad og 436 Styrtebad. I Byens Sygehus er Damp- og Karbadindretning.

Byens 8 **Apotheker** visiteredes paa sædvanlig Maade. Personalet opgaves at være: ved Svaneapotheket: 2 examinerede og 2 uexaminerede Pharmaceuter; Elephantapotheket: 3 examinerede Pharmaceuter; Løveapotheket: 4 examinerede og 2 uexaminerede Pharmaceuter og 1 Discipel; Hjorteapotheket: 3 examinerede Pharmaceuter; Nordstjerneapotheket: 2 examinerede og 2 uexaminerede Pharmaceuter; Falkapotheket: 1 examineret Pharmaceut og 1 Discipel; Rigshospitalsapotheket: 3 examinerede og 2 uexaminerede Pharmaceuter; Apotheket Hygiæa: 1 examineret Pharmaceut og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet. Byens Lægepersonale udgjorde 86, hvoraf 18 i Almindelighed ikke befatte sig med Praxis; Distriktslægen i Aker er desuden bosat i Byen; 10 Tandlæger, 6 Dyrlæger og 40 Jordemødre, hvoraf 6 antages ikke at praktisere.

Akershus Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 40,25 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 *) havde 114 778 Indbyggere, er inddelt i følgende 4 Lægedistrikter:

1. Akers Distrikt 8,46 n. □ M., 47 595 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Aker	3,65 n. □ M.,	30,975	Indb.
	Asker og Bærum	2,18 —	9 386	—
	Nittedal	1,51 —	2 461	—
	Skedsmo	1,12 —	4 773	—

2. Ullensakers Distrikt (15,93 n. □ M., 33,469 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Ullensaker	1,88 n. □ M.,	6 050	Indb.
	Sørum	0,80 —	2 638	—
	Gjerdrum	0,66 —	1 726	—
	Nannestad	2,47 —	3 972	—
	Næs	4,74 —	8 397	—
	Eidsvold	2,63 —	7 361	—
	Hurdalen og Feiring	2,75 n. □ M.	3 325	Indb.

3. Hølands Distrikt (9,70 n. □ M., 14 417 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Høland	5,20 n. □ M.,	5 743	Indb.
	Urskoug	2,76 —	4 413	—
	Fet	1,74 —	4 261	—

4. Follo Distrikt (6,16 n. □ M., 19 297 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden	Drøbak	0,01 n. □ M.,	2 040	Indb.
Ladestedet	Soon	« —	745	—
—	Hølen	« —	263	—
—	Hvidsten	« —	156	—
Herrederne:	Vestby	1,03 —	2 962	—
	Enebak	1,99 —	3 870	—
	Krokstad	1,18 —	2 963	—
	Aas	0,75 —	2 706	—
	Fron	0,66 —	1 861	—
	Næsodden	0,54 —	1 731	—

Sundhedstilstanden. Af epidemiske Sygdomme forekom Skarlagensfeber, Lungebetændelse og Kighoste i noget større Udstrækning, ligesom catarrhalske og gastriske Sygdomme ogsaa havde nogen Udbredning.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau.

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	113 784	2 289	20,11
1874	111 790	2 002	17,91
1873	110 052	1 980	17,99
1872	109 144	1 848	16,93
1871	108 728	1 780	16,37
1871—75	111 630	1 980	17,73
1866—70	108 568	2 011	18,52

Til Oplysniug om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel: (se næste Side).

Af **exanthematisk Typhus** forekom to Tilfælde i Akers Distrikt hos to Søstre, der havde paadraget sig Sygdommen ved at besøge en syg Broder paa Kongsvinger. Ved Indlæggelse paa Lazaret af de Syge hindredes Sygdommen fra at udbrede sig videre. (W. A. Møller).

Typhoidfeber. I Akers Distrikt forekom Sygdommen for det meste sporadisk, kun i Juli og August indtraf flere (13) Tilfælde i østre Akers Herred (Grueløkken, Kampen), hvilke alle indlagdes paa Lazaret, hvorefter Desinfektion af de smittede Huse udførtes (W. A. Møller). I Ullensakers Distrikt optraadte de fleste Tilfælde (15) i Januar Maaned i Næs Hovedsogn og sammes Annex Finstad. (J. Holmboe). Fra de øvrige Distrikter omtales kun sporadisk forekommende Tilfælde.

Børnekopper kom ved Smitte fra Ringerikes Distrikt til Bærums Herred i Akers Distrikt. Her indtraf ialt 29 Tilfælde, da Sygdommen holdt sig væsentlig til et enkelt Strøg. Jo ældre Patienterne vare, desto heftigere var Sygdommen. (Knutsen). 3 i Akers Herred indtrufne Tilfælde, hvori Smitten kun for det ene kunde oplyses — nemlig

*) Folkemængden, der omfatter de hjemmehørende og ikke de tilstedeværende, er i dette og de øvrige Amter anført efter offentliggjorte foreløbige Resultater.

I Akershus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.							
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.	Aker.		Ullensaker.		Høland.		Follo.	
																		Tilf.	Dde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Exanthematisk Typhus	2	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber.	82	9	82	25	3	11	3	2	1	13	11	2	2	1	8	82	9	26	4	25	2	12	2	19	1
Simpel Feber	110	-	110	14	13	11	2	10	9	5	7	9	6	9	15	110	-	56	-	23	-	-	-	31	-
Epidemisk Cerebrospinalmeningit...	7	7	7	-	1	1	1	-	-	1	1	1	1	-	-	7	7	-	-	7	7	-	-	-	-
Barselfeber..	24	5	24	4	3	2	3	2	1	-	1	1	2	3	2	24	5	6	-	12	3	3	1	3	1
Børnekopper	36	4	36	7	10	9	4	4	2	-	-	-	-	-	-	36	4	34	4	1	-	-	-	1	-
Vandkopper .	64		64	1	2	4	8	7	7	2	-	2	6	9	16	64	-	36	-	7	-	5	-	16	-
Skarlagensfeber.....	439	62	439	1	2	-	-	-	1	1	27	32	65	162	148	439	62	307	36	79	10	14	9	39	7
Mæslinger ..	1		1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Rosen.....	174	5	174	13	16	13	15	11	18	6	18	6	12	19	27	174	5	59	3	87	2	12	-	16	-
Kighoste ...	315	11	315	8	3	12	11	13	6	39	44	39	63	57	20	315	11	47	6	183	4	66	-	19	1
Diphterisk Svælgbetæn.	45	11	45	1	3	2	-	1	8	1	5	10	5	4	5	47	13	11	2	7	-	20	7	9	4
Strubehoste .	12	6	12	1	-	2	2	-	1	-	1	2	1	-	2	15	9	1	1	3	-	3	1	8	7
Kusma.....	32	1	32	1	2	2	4	12	7	1	-	1	-	2	-	32	1	2	-	10	1	10	-	10	-
Akut Bronch. og andre catarrh. Tilf.	1707	34	1705	274	250	180	153	118	86	80	82	72	113	137	160	1707	34	748	22	482	6	162	2	315	4
Lungebetændelse.....	575	97	575	92	90	88	84	53	26	22	7	10	21	37	45	588	110	178	31	242	47	42	10	126	22
Pleurit.....	97	11	97	16	12	10	11	6	8	7	8	6	2	6	5	97	11	16	-	27	2	31	9	23	-
Gigtfeber ...	140	2	140	20	11	16	7	9	13	5	2	8	4	22	23	140	2	47	1	60	1	7	-	26	-
Koldfeber...	7		7	-	-	1	1	2	1	2	-	-	-	-	-	7	-	3	-	1	-	-	-	3	-
Diarrh. (akut) og Cholera nostras....	610	23	610	30	27	31	33	47	60	85	120	59	46	38	34	611	24	332	15	120	5	44	1	115	3
Blodgang ...	24	3	24	-	1	3	-	3	1	10	3	-	-	-	3	24	3	5	-	1	1	-	-	18	2
Skjørbug ...	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	4504	291	4502	509	449	398	342	302	256	281	337	260	349	506	513	4523	310	1916	125	1378	91	431	42	798	52

fra Ringerike — indlagdes strax paa Lazaret. Den i Ullensakers Distrikt angrebne Syge smittedes i Christiania og for den i Follo behandlede Syge anføres, at Smitten skrev sig fra Sverige.

Skarlagensfeber i Akers Distrikt udbredte sig mod Aarets Slutning ved Smitte fra Christiania til de bymæssigt bebyggede Strøg af østre Akers Herred og efterhaanden over begge Akers Herreder og til Skedsmo. Sygdommen var i de fattige Huse med slette hygiæniske Forhold ofte meget dræbende; Nyreaffektion med Vatersot angives som den hyppigste Dødsaarsag. Til Ullensakers Distrikt kom Sygdommen flere Gange ved Smitte fra Christiania. I en enkelt Skolekreds angrebes 25 Børn, hvorfor Skolen lukkedes, ligesom det almindelig ved Isolation lykkedes at hindre Sygdommens videre Udbredelse. I Trøgstad Herred — Ullensakers Distrikt — viste de første Tilfælde sig i September. Sygdommen vedvarede hele Aaret. Den var ikke ondartet. Halsaffektionen var besværligst, men uden diphterisk Belæg. I Nannestad Herred — samme Distrikt — iagttoges Sygdommen ikke før end i Oktober og vedvarede endnu ved Aarets Udgang. I Follo Distrikt optraadte Sygdommen i November ved en Fyrstikfabrik i Enebaks Herred ved Smitte fra Christiania. Som Oplysning om Smitteforholdet anføres, at Sygdommen bragtes til en af-

sides Gaard ved en Børnehue, der var sendt fra en Familie i Christiania i hvilken 3 Børn kort før vare døde af Skarlagensfeber. Incubationstiden for Sygdommen viste sig i nogle Tilfælde at være 6 Dage. (C. Holmsen).

Kighoste angives fra Ullensakers Distrikt, som hyppig forekommende, men af saa mild Beskaffenhed, at Lægehjelp kun sjelden søgtes (Ellertsen). I Eidsvolds Herred i samme Distrikt optraadte den epidemisk i April Maaned, indbragt ved et angrebet Barn fra Christiania. I 180 Tilfælde anvendtes Carbolsyre indvendig med gunstigt Resultat. (N. W. Thoresen).

Katarrhalske Tilfælde optraadte omtrent i samme Udstrækning som Aaret forud. Af de opgivne Tilfælde anføres 586 — hvoraf 302 hos Mænd, 284 hos Kvinder, 252 hos Børn og 334 hos Voxne — at have været akut Bronchit, af hvilken de anførte 34 Dødsfald sees foraarsaget.

Af **Lungebetændelse** er opgivet et mindre Antal behandlede Tilfælde end Aaret forud, (i Akers Distrikt 178 Tilfælde mod 382 Tilfælde Aaret forud). — Fra Ullensakers Distrikt anføres Lungebetændelse at være optraadt hyppig i Aarets første Maaneder (Ellertsen) og tillige at have forekommet med mange Tilfælde i samme Hus, saa det saa ud, som den var smitsom (Heidenreich).

Nedenstaaende Tabel giver Oversigt over de i hvert af Aarene 1871—75 behandlede Tilfælde af Lungebetændede, Dødsfald af denne Sygdom, Døde af 100 og Angrebne af 1000 Indbyggere.

Aar.	Behandlede.	Deraf døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indbyggere.
1875	575	97	16,9	5,17
1874	762	127	16,7	6,85
1873	428	53	12,4	3,92
1872	281	46	16,4	2,61
1871	424	70	16,5	3,94

Af epidemisk **Cerebrospinal-Meningit** omtales en begrændset Epidemi i Nannestad Herred i en Grænd beboet af Fattigfolk i daarlige Huse. 7 Personer — 3 Mænd, 4 Kvinder, 5 Børn og 2 Voxne — angrebes og døde.

Veneriske Sygdomme. Nedenstaaende Tabel giver Oversigt over disse Sygdommes Antal, Form og Fordeling paa Lægedistrikterne.

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe.

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet.				Opgivet Sygdomsform for Syphilis.		Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.				
		Kjøn.		Alder.						Aker.		Ullensaker.	Høland.	Follo.
		Md.	Kv.	Børn.	Voxne.	primær.	konstitutionel.			Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Beh.	Beh.
Syphilis	37	16	16	5	27	6	24	12	1	13	1	9	10	5
Gonorrhoe.....	37	22	10	-	31	-	-	12	-	21	-	9	1	6

Paa **Akers kommunale Sygehus** behandledes 2 voxne Kvinder for tertiær Syphilis. Fra Akers Distrikt opgives desuden 10 Tilfælde af Syphilis og 2 af Gonorrhoe at være indlagte paa Rigshospitalet.

Nedenstaaende Liste giver Oplysning om en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** (se Tabellen paa næste Side).

Fnat omtales fra Ullensakers Distrikt som sjelden forekommende, da Almuen strax anvender Styraxsalve.

Svindsot er paa Lægernes Dødslister opført som Dødsaarsag hos 116 Personer. I de enkelte Lægedistrikter var Antallet af opgivne Dødsfald af Svindsot og deres Forhold til samtlige opgivne Dødsaarsager følgende:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Aker.....	51	307	16,6
Ullensaker.....	35	265	13,2
Høland.....	15	154	9,7
Follo.....	15	135	11,1
Akershus Amt	116	861	13,5

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne.							
	Beeandlede.	Deraf døde.	Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.	Aker.		Ullensaker.		Høland.		Follo.	
										Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme..	286	-	164	116	20	258	13	286	-	93	-	50	-	109	-	34	-
Fnat.....	47	-	18	23	22	19	9	47	-	9	-	16	-	14	-	8	-
Skurv.....	10	-	5	5	6	4	5	10	-	6	-	-	-	3	-	1	-
Kjertelsyge.....	225	3	93	132	162	63	16	225	3	50	1	76	1	58	1	41	-
Rachit.....	24	1	15	9	24	-	6	24	1	3	-	20	-	-	-	1	1
Simpel Meningit.....	22	15	11	11	15	7	9	23	16	7	4	8	5	7	6	1	1
Tuberkuløs Meningit..	19	19	11	8	19	-	9	20	20	10	10	6	6	-	-	4	4
Svindsot.....	226	107	94	125	22	197	21	235	116	113	51	66	35	27	15	29	15
Kræft.....	50	32	24	26	1	49	16	57	39	17	9	24	19	7	6	9	5
Vatersot og Morbus Brighti.....	50	12	21	28	8	41	15	59	*)21	17	3	16	11	7	2	19	5
Blegsot og Anæmi....	624	-	58	566	96	528	19	624	-	125	-	281	-	78	-	140	-
Menstruationsuordener.	142	-	-	142	1	141	15	142	-	57	-	60	-	4	-	21	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	706	10	326	380	60	646	20	706	10	253	4	272	3	32	-	149	3
Ormesygdomme.....	115	-	49	64	97	16	13	115	-	27	-	38	-	20	-	30	-
Drankersygdomme.....	16	5	14	2	-	16	8	16	5	3	1	7	2	1	-	5	2

*) Vatersot 12, Morbus Brighti 9.

Sindssyge. For Amtskommunens Regning forpleiedes i Tiden fra 1ste Juni 1875 til 31te Mai 1876: 121 Sindssyge, hvoraf 36 paa Asyler og 85 i Privatforpleining; af disse sidste hørte hjemme i Akers Distrikt 20, i Ullensakers 41, i Hølands 7, i Follo 17.

De i Amtet foretagne **chirurgiske Operationer** findes anførte i den almindelige Beretning.

Obstetriciske Operationer. Følgende Liste giver en Oversigt over af Lægerne anmeldte udførte Tangforløsninger, Vendinger m. m. (se Tabellen paa næste Side).

Af obstetriciske Operationer forøvrigt omtales 2 Perforationer, den ene ved Ansigtsleie og langsom Fødsel, Udfaldet uopgivet; den anden ved Bækkensneverhed med Isseleie og fremfalden Arm; Konen forblev ilive. 1 Exvisceration ved Tverleie med fremfalden Arm; Konen ilive. 1 Partus præmaturus artificialis i 37te Uge hos en 8de Gang Fødende paa Grund af Bækkensneverhed. Konen forblev ilive, Barnet døde 9 Timer efter.

Ialt 73 obstetriske Operationer, hvoraf 17 i Akers, 10 i Ullensakers, 4 i Hølands, 2 i Follo Distrikt.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte.
		ialt	i 1ste Døgn. *)	paa Barselseng.	
Aker.....	1 458	1 012	18	8	61
Ullensaker.....	934	632	11	2	23
Høland.....	461	309	7	2	17
Follo.....	536	336	6	4	13
Akershus Amt	3 389	2 289	42	16	114

*) Efter Dødfødteanmeldelserne.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 41, Selvmord 19.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 100 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 67,8.

Blandt de paa Barselseng døde Kvinder er nærmere Oplysning meddelt af Lægerne over 11, af hvilke 5 døde af Barselfeber, 2 efter besværlige Forløsninger uden nær-

Indikationer og Udfald for nedenstaaende obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtagelse af Efterbyrden.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Vemangel eller utistrækkelige smertefulde Veer	12	-	2	13	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning og Placenta praevia	-	[1])1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansigtsleie	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	3	-	-	2	1	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Timeglassammentrækning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	[2])1	-
12 Timer efter Barnets Fødsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Uopgiven Indikation	2	-	-	2	-	-	2	-	-	1	1	-	-	-	-
Tilsammen	17	1	2	19	1	-	5	-	-	3	2	-	2	1	-
	20			20			5			5			3		

[1]) Dødsaarsag: Embolia. [2]) Dødsaarsag: Febris puerperalis.
Desuden foretoges en Tangforløsning paa død Kvinde, Fosteret kom dødfødt til Verden.

mere kjendt Dødsaarsag, 2 af Lungebetændelse, 1 af Mania puerperalis og 1 af Emboli.

Lægerne have opgivet Dødsaarsagen for 861 eller 38,6 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald. De hyppigste Dødsaarsager vare: Svindsot (116), Lungebetændelse (110), Alderdomssvaghed (75), Skarlagensfeber (62), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 44), Kræft (39), akut Bronchit (34), kronisk Bronchit (31), Hjertesygdom (26), Hjerneslag (24), Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen 24).

Veirliget. I Ullensakers Distrikt faldt i Aarets første Maaneder megen Sne og forekom stærk Kulde med stærke nordlige Vinde. Vaaren uden stor Regnmængde med mildt Veir. I Sommermaanederne blev Vegetationen sat tilbage paa Grund af vedvarende Tørke. Indhøstningen foregik under gunstige Forhold, hvorved Afgrødens Kvalitet blev god og tildels erstattede, hvad der manglede i Mængde.

Levemaade og **hygiæniske Forhold.** Fra Akers Distrikt klages over de mislige hygiæniske Forhold i de bymæssig bebyggede Strøg, væsentlig begrundet i Mangel af Kloaker og lovbestemte Bygningsforskrifter, ligesom den herskende Fattigdom skyldes paa ved Forsømmelser mod Sundhedsforskrifterne. I Ullensakers Distrikt er Folkemængden aftaget paa Grund af Udvandring og Udflytning. Det er især Arbeidsklassen som har draget bort og desværre taget med sig en Del af den Arbeidskraft, man tiltrænger til Jordbruget. Arbeidsklassen har derfor havt god Fortjeneste, men kuns faa har lagt sig noget op af den store Fortjeneste, der spises og drikkes op uden Tanke paa kommende Dage og den store Dagløn har havt til Følge, at mange Arbeidere har taget sig saamange flere Hviledage. I Ullensakers Herred har Repræsentantskabet ikke meddelt Bevilling til Ølhandel fra Januar 1876. Maskiner, Træskemaskiner, der drives med Damp, Meiemaskiner og Hesteriver bliver meget almindelige Redskaber paa saadanne Steder i Distriktet, hvor de lokale Forholde tillade Brugen af disse. Sandsen for at bo bedre er vakt; man giver oftere sit Hus udenfor et pynteligere Udseende, større Vinduer, ofte selv i Hytterne ser man Gardiner for Vinduerne og Blomsterpotter, og man ser ikke saa væmmeligt skidne Stuer som for 13 Aar siden.

Husfliden er ikke stor. Bomuldstøi er almindelig Kvindernes Beklædning. Af Faar holdes meget faa paa de Steder, hvor man kan faa solgt Melk til Meierier eller

Christiania, og derfor er det ikke ofte, at man ser Tilvirkning af Uldtøi. Melkeproduktionen er langs Jernbanen i Tiltagende, og man forstaar nu at sætte Pris paa en god Melkeko, der i Almindelighed stelles meget godt; der anvendes nu ikke ubetydeligt Kraftfoder. I Henseende til Almuens Kyndighed i Madlavning staar man meget tilbage. Kosten er ensformig og Grøntsager benyttes ikke af Arbeidsklassen. Med Hensyn til de hygiæniske Forhold m. m. i Eidsvold henvises til det i Anhanget optagne Uddrag af Kand. med. Thoresens Medicinalberetning for 1875.

Fattigsygepleien. Af fattige Syge opgives behandlede:

i Akers	Distrikt	1 192
i Ullensakers	—	513
i Hølands	—	164
i Follo	—	310
	tilsammen	2 179.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: Akers Distrikt 5 Møder (tre i Aker, et i Asker, et i Bærum); Ullensakers Distrikt 24 (fem i Ullensaker, fire i Eidsvold, fire i Gjerdrum, fire i Sørum, tre i Feiring, to i Nannestad, et i Hurdalen, et i Næs); Hølands Distrikt 3 Møder. Follo Distrikt 4 (to i Enebak. et i Aas, et i Fron). Forhandlingsgjenstandene vare i Akers Distrik: Børnekopper, exanthematisk Typhus og Afgjørelse af Klager om sanitære Misligheder. I Akers Herred er Sundhedskommissionens Formand med Rodemestre bemyndigede til at afgjøre de almindelige Klager over sanitære Misligheder uden at sammenkalde Sundhedskommissionen i det enkelte Tilfælde, hvorved Sammenkaldelse af Sundhedskommissionen er bleven betydelig indskrænket. Foredrag holdtes i Ullensakers Distrikt om Barselkoners Behandling, om Brændevins- og Øldrik, om Farlighed af Hudlæsioner. I Hølands Distrikt holdtes Foredrag om Ernæringen og Blodomløbet, og gaves Advarsel mod Brug af Medikamenter, der følges af trykte Brugsanvisninger. I Follo Distrikt omhandledes foruden Skarlagensfeber og Lungebetændelse de hygiæniske Misligheder i Husmandsstuerne samt Midlerne til Afhjelpelse af samme.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i Akers	Distrikt	1 180
i Ullensakers	—	891
i Hølands	—	394
i Follo	—	553
	tilsammen	3 018.

I Ullensakers Distrikt foretoges 184 og i Hølands 7 Revaccinationer.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 5 Obduktionsforretninger, 7 Undersøgelser og Erklæringer, hvoraf 10 i Akers og 2 i Ullensakers Distrikt.

Om det inden Amtet beliggende **Gaustad Sindssygeasyl** henvises til den udgivne almindelige Oversigt over Sindssygeasylernes Virksomhed i 1875, — med Hensyn til **Akers Sygehus** til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister. Et midlertidigt Epidemilazaret paa Rodeløkken i Akers Distrikt er efter Akershus Amtskommunes Beslutning i heromhandlede Aar indrettet til fast Epidemilazaret.

Badeindretninger. Grefsen Vandkuranstalt var i Virksomhed fra 1ste Juni til 1ste September og besøgtes af 242 Patienter. Resultatet af Behandlingen viser følgende Forhold: Helbredede eller betydelig bedrede 172 eller 71,1 pCt., ubetydeligt bedrede eller uhelbredede 70 eller 28,9 pCt. De hyppigst og med bedst Resultat behandlede Sygdomme vare almindelig eller nervøs Svækkelse, Disposition til Forkjølelse, rheumatiske og arthritiske Lidelser, Hypokondri, Uterinlidelser og Hysteri. Drøbaks Søbadeindretning besøgtes foruden af Stedets Beboere af mange tilreisende Badegjæster hovedsagelig fra Christiania. Eidsvold Bad var ikke i Virksomhed.

Drøbaks **Apothek** visiteredes. Personalet bestod foruden Apothekeren af 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 24 Læger, 29 Jordemødre, 35 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Akers Distrikt: 8 Læger, hvoraf Distriktslægen bosat i Christiania, to ved Gaustad Sindssygeasyl, en i Aker, to i Bærum, en i Asker, en i Skedsmo; 7 Jordemødre; 10 Hjelpevaccinatører.
2. Ullensakers Distrikt: 8 Læger, Distriktslægen og to Privatlæger i Ullensaker, to i Hurdalen, en i Eidsvold, en i Næs, en i Nannestad; 11 Jordemødre; 11 Hjelpevaccinatør.
3. Hølands Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen boende i Høland, en Privatlæge i Blakjer; 4 Jordemødre — (3 ledige Poster) —; 8 Hjelpevaccinatører.
4. Follo Distrikt: 6 Læger, Distriktslægen og to private Læger i Drøbak, en i Aas, en i Vestby, en i Enebak; 7 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører.

III. Smaalenenes Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 31,52 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 107 629 Indbyggere, er inddelt i 5 Lægedistrikter:

1. Eidsbergs Distrikt (10,73 n. □ Mil, 23 088 Indbyggere, indbefattende:

Herrederne:	Rødenæs	2,85 n. □ M.,	2 287	Indb.
	Rakkestad	3,28 —	5 905	—
	Eidsberg	1,76 —	5 447	—
	Thrygstad	1,56 —	4 270	—
	Askim	0,52 —	2 421	—
	Skibtvedt	0,76 —	2 758	—

2. Moss Distrikt (6,0 n. □ M., 19 088 Indbyggere), indbefattende:

Kjøbstaden:	Moss	0,01 n. □ M.,	4 442	Indb.
Herrederne:	Spydeberg	1,08 —	2 524	—
	Haabøl	1,09 —	2 317	—
	Vaaler	1,91 —	2 707	—
	Rygge	0,67 —	2 750	—
	Moss Landsogn	0,36 —	1 411	—
	Raade	0,88 —	2 937	—

3. Sarpsb orgs Distrikt (5,24 n. □ M., 41 633 Indbyggere) indbefattende:

Kjøbstæderne:	Sarpsborg	0,01 n. □ M.,	3 330	Indb.
	Fredrikstad	0,05 —	9 705	—
Herrederne:	Thune	1,37 —	7 028	—
	Varteig	0,52 —	1 342	—
	Skjeberg	1,43 —	4 470	—
	Borge	0,58 —	4 120	—
	Onsø	0,92 —	5 119	—
	Glemminge	0,36 —	6 519	—

4. Hvaløernes Distrikt (9,43 n. □ M., 13 864 Indbyggere) Indbefattende:

Herrederne:	Hvaløerne	0,55 n. □ M.,	2 540	Indb.
	Berg	1,89 —	3 759	—
	Id	2,93 —	3 578	—
	Aremark	4,06 —	3 987	—

5. Fredrikshalds Stadslægedistrlkt, indbefattende Kjøbstaden Fredrikshald: 0,02 n. □ M. med 9 956 Indbyggere.

Sundhedstilstanden anføres som mindre tilfredsstillende, da flere epidemiske Sygdomme havde større og mindre Udbredning. Foruden over det hele Amt udbredt diphtherisk Svælgbetændelse, Strubehoste, Kighoste, Lungebetændelse, katarhalske og gastriske Sygdomme optraadte Typhoidfeber og Skarlagensfeber i Amtets sydlige Distrikter.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Tabellen paa næste Side).

Af **exanthematisk Typhus** omtales kun to Tilfælde, hvoraf det ene endte dødeligt.

Typhoidfeber. I Eidsbergs Distrikt ophørte den i foregaaende Aar til Rakkestad fra Fredrikstad indførte Typhoidfeber i Februar Maaned dette Aar, i Skibtvedt Herred i samme Distrikt indtraf 3 Tilfælde hos 3 fra Fredrikstad hjemkomne Rekrutter. (Lorentzen.) I Sarpsborg Distrikt er 62 Tilfælde anmeldte af de i Sarpsborg boende Læger og af disse optraadte 16 Tilfælde som Lo-

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter fra det statistiske Centralbureau meddelte Opgaver.

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	107 368	2 489	23,18
1874	106 879	2 364	22,12
1873	106 325	1 816	16,98
1872	105 549	1 593	15,09
1871	104 598	1 797	17,18
1871—75	105 858	2 012	19, 0
1866—70	101 518	1 880	18,50

I Smaalenenes Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikter.									
	Behandlede.	Deraf døde.														Tilfælde.	Dødsfald.	Eidsberg.		Moss.		Sarpsborg.		Hvaloerne.		Fredrikshald.	
																		Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Exanthem. Typhus	2	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	318	39	281	47	15	20	9	18	18	25	21	35	29	23	21	318	39	17	3	33	5	240	26	4	-	24	5
Simpel Feber	488	-	483	62	48	58	51	30	29	25	21	20	35	48	56	488	-	34	-	55	-	351	-	4	-	44	-
Barselfeber	31	7	30	5	4	2	-	4	3	1	-	4	4	1	2	31	7	7	1	1	1	17	2	-	-	6	3
Børnekopper	16	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	16	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	65	-	60	7	-	2	-	7	4	-	5	3	1	14	17	65	-	2	-	13	-	27	-	-	-	23	-
Skarlagensfeber	537	50	536	12	23	16	23	16	11	11	14	44	106	120	140	537	50	19	4	3	-	245	19	37	16	233	11
Rødlinger	12	-	12	2	-	2	-	-	-	2	-	3	2	1	-	12	-	-	-	-	-	11	-	1	-	-	-
Mæslinger	6	-	6	4	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Rosen	230	9	226	26	22	15	25	13	13	20	10	18	19	29	16	230	9	47	-	30	2	100	4	-	-	53	3
Kighoste	413	11	413	36	41	56	36	25	17	60	47	31	26	21	17	413	11	68	-	121	1	100	7	6	1	118	2
Diphther. Svælgbetændelse	749	146	744	80	62	43	35	45	36	41	55	65	83	82	117	756	153	178	32	94	19	386	85	18	10	80	7
Strubehoste	129	97	128	15	11	8	3	8	6	6	7	8	9	18	29	129	97	1	1	29	23	78	59	11	8	10	6
Kusma	63	-	48	6	5	5	5	5	2	-	3	-	1	3	13	63	-	1	-	-	-	62	-	-	-	-	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	3781	44	3732	583	433	363	345	272	190	173	126	152	277	339	479	3781	44	344	2	266	2	1746	28	17	1	1408	11
Lungebetændelse	939	164	922	208	148	129	123	85	24	17	13	26	38	45	66	949	174	188	29	118	26	415	78	34	16	95	26
Pleurit	108	5	107	16	10	14	11	9	9	7	7	6	6	6	6	109	6	67	2	18	1	19	1	4	1	1	1
Gigtfeber	203	2	194	19	21	19	19	14	14	12	9	7	16	23	24	203	2	46	1	21	1	101	-	3	-	32	-
Koldfeber	6	-	6	1	-	-	-	-	2	-	2	-	-	1	-	6	-	-	-	-	-	5	-	1	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	1219	28	1213	66	64	58	54	67	81	159	329	152	75	49	59	1219	28	90	-	30	1	659	14	8	1	432	12
Blodgang	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	1	5	1	-	-	1	-	2	-	1	-	1	1
Skjørbug	5	1	5	-	1	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-	5	1	1	1	2	-	-	-	2	-	-	-
Tilsammen	9324	604	9167	1197	908	810	741	620	459	560	670	577	727	820	1078	9343	623	1110	76	853	83	4663	323	151	53	2566	88

kalepidemi i Thune Herred og 42 Tilfælde blandt Arbeiderne ved Borregaard Brug; Sygdommen var paa sidstnævnte Sted væsentlig indskrænket til to store Arbeiderboliger, hvor let Adgang til og Samkvem med de Syge har givet Anledning til dens Udbredning, ligesom kun enkelte Familier vilde gaa ind paa at flytte sine Syge til det særskilte Lokale, som Brugets Bestyrelse havde overladt til Sygestue. De fleste Tilfælde vare lette. (O. Johnsen.) 178 Tilfælde, hvoraf 33 behandledes paa Sygehusene i Fredrikstad, ere anmeldte af de i Fredrikstad boende Læger. Efter Opgaver meddelte fra Fredrikstads Sundhedskommissions Ordfører, ere 101 Tilfælde indtrufne i Fredrikstad By, hvoraf 15 paa Østsiden og 86 paa Vestsiden. 59 Tilfælde ere indtrufne i Gleminge Herred, 9 i Borge, 18 i Onsø Herred. I Fredrikshald, hvor 13 Syge behandledes i Isolationslokalet paa Sygehuset, bleve 2 af de til Pleie for de Syge leiede Gangkoner syge og døde, hvilket bevirkede, at det senere var yderst vanskeligt at faa Pleiersker. (F. Zimmer.)

Skarlagensfeber anføres indbragt i Askims Herred ved Julegjæster fra Christiania. (Klingenberg.) I Sarpsborg Distrikt har den været almindelig udbredt. Af de i Distriktet behandlede Tilfælde ere 107 anmeldte af de i Sarpsborg boende Læger og 138 af de i Fredrikstad boende Læger, deraf 95 i den sidstnævnte By. I Hvaløernes Distrikt forekom Skarlagensfeber i Vaarmaanederne paa Hvaløerne, hvor den optraadte godartet og med faa Eftersygdomme. Udover Høsten og før Jul optraadte den i Distriktets øvrige Landherreder mere ondartet med slemme Halsaffektioner og mange Eftersygdomme. (Ra-

dich.) I Fredrikshald forekom spredte Tilfælde fra Juni til September, da Sygdommen optraadte epidemisk med Kulmination i December. Epidemien var i det Hele temmelig godartet. (F. A. Zimmer.)

Kighoste var i Eidsbergs Distrikt almindelig udbredt hele Aaret igjennem, i Moss Distrikt havde Sygdommen sin væsentligste Udbredning i 2det Halvaar, i Sarpsborg Distrikt og Fredrikshald i 1ste Halvaar med Kulmination i Marts Maaned for sidstnævnte Sted.

Diphtherisk Svælgbetændelse, der begyndte som Epidemi i 1873 i Amtets sydlige Distrikter og i 1874 ligeledes væsentlig holdt sig i disse Distrikter især i Byerne Fredrikstad og Fredrikshald, har i dette Aar havt en betydeligere Udbredning ogsaa i Amtets 2 nordligste Distrikter og desuden som tidligere i Sarpsborg Distrikt — saaledes i Eidsbergs Distrikt heftigst i sidste Kvartal, i Moss og Sarpsborg jævnt hele Aaret igjennem — mens Sygdommen angives aftaget i Hyppighed i Hvaløernes Distrikt og Fredrikshald. Fra Eidsbergs Distrikt saavelsom fra Fredrikstad omtales, at Sygdommen ofte greb over paa Larynx og derved blev stærkt dødelig. Den havde en hurtig og lumsk Gang og Døden indtraadte ikke sjelden efter et á to Døgn. Undertiden kunde intet diphtherisk Belæg i Halsen opdages, oftere var det i ubetydelig Grad tilstede og gik let bort og naar al Fare syntes overvunden begyndte Crouptilfældene. (Klingenberg.) I en Familie, der var indflyttet til Thrygstad fra Rakkestad, hvor en Søn Aaret forud var død af Diphtherit, indsygnede alle Familiens Medlemmer — 5 Individer, 2 Børn døde ved Sygdommens Forplantelse til Larynx; — ny Smitte kunde ikke paavises og Sygdommen antoges fremkommen ved Smittestoffets Opbevaring, saaledes som det ofte hænder, at der optræder enkelte Tilfælde af Diphtherit paa Gaarde, hvor Sygdommen har været et eller flere Aar iforveien uden at man kan finde ny Smitteimport. (H. Holst.)

Nedenstaaende Tabel giver en Oversigt over Kjøn og Aldersforhold for de af diphtherisk Svælgbetændelse og Strubehoste Behandlede og Døde.

Diphtherisk Svælgbetændelse og Strubehoste i 1875.

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet. Kjøn.		Alder.		Kjendte Dødsfald.	De Dødes Alder og Kjøn. 0—1 Aar.		1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.		15—20 Aar.		20—30 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.	
		Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Diphtherisk Svælgbetændelse	756	335	414	447	300	153[1]	5	6	30	34	19	15	9	6	2	1	1	6	1	-	-	1
Strubehoste	129	71	58	127	2	97[2]	9	2	32	20	4	9	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

[1]) For 17 er Alder og Kjøn ikke opgivet.
[2]) For 20 er ikke Kjøn og Alder opgivet.

Lungebetændelse omtales som hyppig og almindelig udbredt. Fra Fredrikshald bemærkes, at det var meget almindeligt, at flere af samme Husstand angrebes. (F. Zimmer.) I 31 Tilfælde hvor Sygdommens Sæde er angivet, var dette i 13 i høire, i 17 i venstre Lunge og i 1 i begge Lunger. I nedenstaaende Tabel gives en Oversigt over de i hvert af Aarene 1871—75 behandlede Tilfælde, Dødsfald af denne Sygdom, Døde af 100 Angrebne og kjendte Angrebne af 1 000 Indbyggere.

Aar.	Behandlede.	Deraf døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1 000 Indb.
1875	939	164	17,5	8,84
1874	873	123	14,1	8,18
1873	424	44	10,4	4,15
1872	532	51	9,6	5,04
1871	473	57	12,5	4,62

Diarrhoe og **Cholera nostras** sees i Sarpsborgs Distrikt og Fredrikshald at være forekomne hyppigere end sædvanlig i de foregaaende Aar. Dødeligheden har dog ikke været betydelig.

Veneriske Sygdomme. Angaaende Syphilis paa Sygehusene henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Oversigtstabel.

Nedenstaaende Liste giver Oversigt over de udenfor Sygehusene behandlede Tilfælde af Syphilis og kjendte Tilfælde af Gonorrhoe.

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet Kjøn. Md.	Kv.	Alder. Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).	Opgivet Sygdomsform for Syphilis. primær.	konstitutionel.	Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Eidsberg. Beh.	Kjendte Dødsf.	Moss. Beh.	Kjendte Dødsf.	Sarpsborg. Beh.	Kjendte Dødsf.	Fredrikshald. Beh.	Kjendte Dødsf.
Syphilis	84	64	20	6	76	40	44	18	1	2	-	8	-	51	1	23	-
Gonorrhoe	129	118	11	-	129	-	-	19	-	2	-	8	-	53	-	66	

Nedenstaaende Liste giver Oplysning om en Del af Lægerne og paa Sygehusene behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme.**

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare Md.	Kv.	Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).	Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne. Tilfælde.	Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Eidsberg. Tilf.	Døde.	Moss. Tilf.	Døde.	Sarpsborg. Tilf.	Døde.	Hvaloerne. Tilf.	Döde.	Fredrikshald. Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme	518	-	327	191	7	511	27	518	-	64	-	52	-	309	-	6	-	84	-
Fnat	152	-	88	64	87	65	22	152	-	29	-	12	-	74	-	6	-	31	-
Skurv	7	-	3	4	6	1	4	7	-	-	-	-	-	4	-	2	-	1	-
Kjertelsyge	488	4	203	237	361	78	27	488	4	130	-	62	-	220	1	9	-	67	3
Rachit	34	-	19	11	30	-	11	34	-	13	-	4	-	11	-	-	-	6	-
Simpel Meningit	21	13	10	11	19	2	10	28	20	6	3	5	3	11	10	2	-	4	4
Tuberkuløs Meningit	17	17	11	6	16	1	14	19	19	6	6	2	2	6	6	3	3	2	2
Svindsot	430	147	177	221	48	354	27	430	147	121	45	49	16	167	53	9	4	84	29
Kræft	42	31	24	18	-	42	19	42	31	6	6	5	2	19	13	3	2	9	8
Vatersot og Morbus Brighti	62	20	29	31	5	57	23	71	*29	13	4	12	4	28	13	5	3	13	5
Blegsot og Anæmi	858	-	29	760	109	680	28	858	-	129	-	100	-	475	-	9	-	145	-
Menstruationsuordener	138	-	-	138	-	138	19	138	-	29	-	21	-	77	-	2	-	9	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	1440	8	648	694	97	1243	28	1440	8	312	4	103	-	685	3	12	1	328	-
Ormesygdomme	143	-	79	64	138	5	16	143	-	11	-	35	-	65	-	5	-	27	-
Drankersygdomme	17	5	17	-	-	17	10	17	5	-	-	3	2	8	-	-	-	6	3

*) Vatersot 17, Morbus Brighti 12.

Svindsot. I de enkelte Distrikter var Antallet af opgivne Dødsfald af Svindsot og deres Forhold til de opgivne Dødsaarsager følgende:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Eidsberg	45	205	22,0
Moss	16	146	10,9
Sarpsborg	53	500	10,6
Hvaløerne	4	77	5,2
Fredrikshald	29	216	13,4
Tilsammen	147	1 144	12,8

For Amtskommunens Regning forpleiedes ved Udgangen af 1876 : 112 **Sindssyge**, hvoraf 37 paa Asyler; 39 vare hjemmehørende i Eidsbergs, 28 i Moss, 23 i Sarpsborg, 22 i Hvaløernes Distrikt. I Fredrikshald forpleiedes efter Sindssygelovens § 19 : 12, hvoraf 5 paa Asyler, og efter Lovens § 17 : 4.

De i Amtet udførte **chirurgiske Operationer** findes omtalte i den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** nævnes udførte af Læger 20 Tangforløsninger, 5 Vendinger og 1 kunstig Løsning af Efterbyrden, hvis Indikationer og Udfald sees af nedenstaaende Tabel.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Efterbyrdsoperation.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	10	-	5	12	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	*2	-	-	-	-
Ansigtsfødsel	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	3	1	-	-	-
Uopgiven Indikation	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tilsammen	15	-	5	17	2	1	2	1	2	-	5	1	1	-	-
	20			20			5			6			1		

*) Tvillinger.

Af obstetriciske Operationer udførtes desuden 2 Perforationer indicerede ved Bækkensneverhed; begge Koner døde den ene nogle Dage efter uden at Dødsaarsagen er opgivet, da hun ikke senere var tilseet af Læge, den anden 4½ Døgn efter af Barselfeber. 1 Partus præmaturus artificialis i 36te Uge ved 3″ Conjugata. Moderen forblev ilive, Barnet døde 11 Dage gammelt. Af de udførte 39 Operationer forefaldt 6 i Eidsbergs, 1 i Moss, 11 i Sarpsborgs Distrikt, 11 i Fredrikshald.

Fødte og Døde. For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 039 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 76,55.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte *).
		ialt.	i 1ste Døgn *).	paa Barselseng.	
Eidsberg	707	524	3	6	26
Moss	556	454	3	6	18
Sarpsborg	1553	958	22	3	42
Hvaløerne	395	315	1	1	7
Fredrikshald	317	238	1	4	24
Smaalenenes Amt	3528	2489	30	20	117

*) Ifølge Dødfødteanmeldelsern.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser: 72, ved Selvmord 6.

Lægerne meddele nærmere Oplysning om 10 paa Barselseng døde Kvinder, af hvilke 7 døde af Barselfeber, 1 af Emboli, 1 af Barselkrampe, 1 efter besværlig Forløsning (Perforation). 3 Dødsfald ere indtrufne efter kunstige Forløsninger (Perforation hos 2, Vending hos 1).

Lægerne have opgivet **Dødsaarsagerne** for 1144 eller 47,53 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede 2409 Dødsfald. De hyppigste Dødsaarsager vare Lungebetændelse (174), diphtherisk Svælgbetændelse (153), Svindsot (147), Strubehoste (97), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 58), Skarlagensfeber (50), akut Bronchit (44), Typhoidfeber (39), kronisk Bronchit (36), Kræft (31).

Veirliget. Fra Sarpsborg meddeles, at Vinteren 1874—75 udmærkede sig ved en i disse Egne ualmindelig Stadighed, temmelig stærk Frost, Sne og Vinterføre. Foraaret var gunstig for Jorden, men Sommeren og Høsten bleve altfor tørre, saa endog betydelig Vandmangel opstod paa flere Steder.

Hygiæniske Forhold. Til Fredrikstad Byes Østside maatte i længere Tid paa Grund af utilstrækkelig Vandledning, Vandforsyningen ske ved Lægtere, der hentede Vandet i Sannesund. For Byens Vestside er større Vandledning under Arbeide. Paa mange Steder er Grunden lav og fugtig samt Bebyggelsen daarlig og utilstrækkelig med deraf følgende Overbefolkning; Brændevinsdrik og Nattesværmen siges ikke at være i Aftagende; Levemaaden hos den almindelige Mand er god og Tilførsel af daglige Livsfornødenheder tilstrækkelig (Giebelhausen og E. C. Ebbesen). Ogsaa i Fredrikshald er Mangelen paa Beboelsesrum følelig, da der bygges ubetydeligt og langt fra i Forhold til Behovet. Anledning til Arbeidsfortjeneste ved Byens Brug og Fabriker mangler ikke. (F. A. Zimmer).

Fattigsygepleien besørges dels af Embedslægerne dels af de private Læger:

Der er opgivet behandlet

i Eidsbergs	Distrikt	332
i Moss	—	260
i Sarpsborg	—	606
i Hvaløernes	—	32
i Fredrikshalds	—	589
tilsammen		1819

Fra Fredrikstad bemærkes, at uagtet Adgangen til Lægehjelp er tilstrækkelig, hvortil meget bidrager, at hvert Brug har sin egen Sygekasse med hensigtsmæssige Love, trives dog Kvaksalveri ret godt, og der er heller ikke Mangel paa Folk, der give sig af med ved «Læsen« og anden «Troldom« at kurere specielt «engelske Syge« «Mosot« og Ledlidelser. (Giebelhausen). Ogsaa fra Sarpsborg omtales en Kvaksalver, der har nedsat sig der og nyder megen Søgning.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i Eidsbergs Distrikt 10, (3 i Eidsberg, i Rakkestad og Askim i hvert Herred to, i Thrygstad, Rødenæs og Skibtvedt, i hvert et), fra Moss Distrikt er Antallet af Møder ikke meddelt, i Sarpsborgs Distrikt 15 (tre i Sarpsborg, sex i Fredriksstad, to i Glemminge og i Skjeberg, Borge, Onsø, Thune i hvert Herred et) i Hvaløernes Distrikt 4 et i hvert Herred, i Fredrikshald 15 Møder.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i Eidsbergs	Distrikt	617
i Moss	—	481
i Sarpsborgs	—	1360
i Hvaløernes	—	226
i Fredrikshalds	—	229
tilsammen		2 913

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 11 Obduktionsforretninger, 2 Synsforretninger over Døde og afgaves 3 Erklæringer; deraf 6 i Eidsbergs, 2 i Moss, 5 i Sarpsborgs Distrikt og 3 i Fredrikshald.

Af **Sygehuse** findes inden Amtet 6. Angaaende disses Virksomhed henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister.

Badeindretninger. Moss Badeindretning har været benyttet fra 15de Juni til 4de September, i hvilken Tid der toges 10 778 Strømbad, 1 270 Karbad, 443 Styrtebad og 343 Douschbad.

Fredrikshalds Badehus var aabent fra 1ste Juni til 15de September og i dette Tidsrum toges 2 317 Styrtebad, 995 Karbad, 330 Douschbad og 18 Dampbad.

Om de øvrige inden Amtet værende Badeindretningers Virksomhed er Meddelelse ikke afgivet.

Apotheker. Amtet har 5 Apotheker foruden en i Fredrikstad Forstad indrettet Filialafdeling af Byens ældre Apothek, hvilke visiteredes. Personalet bestod, foruden Apothekerne i Moss af 1 examineret og 1 uexamineret Pharmaceut; i Fredrikstad af 1 Provisor, 2 uexaminerede Pharmaceuter, 1 Discipel; i Sarpsborg af 1 examineret, 1

uexamineret Pharmaceut og 1 Discipel; i Fredrikshald ved Apotheket Bien af 1 examineret Pharmaceut, ved Apotheket Svanen af 1 examineret, 1 uexamineret Pharmaceut og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 31 Læger, 35 Jordemødre og 29 Hjelpevaccinatører, nemlig:

1. Eidsbergs Distrikt: 6 Læger, 2 i Eidsberg, en i Rakkestad, en i Thrygstad, en i Skibtvedt og en i Rødenæs. 9 Jordemødre, 6 Hjelpevaccinatører.
2. Moss Distrikt: 6 Læger, fire i Moss, en i Haabøl og en i Rygge; 7 Jordemødre; 7 Hjelpevaccinatører.
3. Sarpsborgs Distrikt: 11 Læger, fire i Sarpsborg, syv i Fredrikstad; 12 Jordemødre; 11 Hjelpevaccinatører.
4. Hvaløernes Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen boende i Fredrikshald, en Privatlæge paa Hvaløerne; 4 Jordemødre, 5 Hjelpevaccinatører.
5. Fredrikshald: 6 Læger foruden Distriktslægen i Hvaløernes Distrikt; 3 Jordemødre, hvoraf to ere lønnede af Byen

IV. Budskeruds Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 114,87 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 101 867 Indbyggere, er inddelt i følgende 6 Lægedistrikter:

1. Buskeruds Landfysikat (4,70 n. □ M., 31 507 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden:	Drammen	0,05 n. □ M.,	19 332	Indb.
Herrederne:	Lier	2,40 —	6 425	—
	Røken	0,94 —	2 833	—
	Holmsbo og Hurum	1,31 —	2 917	—

2. Ringerikes Distrikt (13,17 n. □ M., 14 233 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden:	Hønefos	0,01 n. □ M.,	1 135	Indb.
Herrederne:	Hole	2,39 —	3 981	—
	Nordrehoug	5,89 —	6 837	—
	Aadalen	4,88 —	2 280	—

3. Modums Distrikt (18,42 n. □ M., 25 009 Indbyggere) indbefattende

Herrederne:	Eker	4,70 n. □ M.,	11 548	Indb.
	Modum	4,04 —	7 255	—
	Sigdal	9,68 —	6 206	—

4. Hallingdals Distrikt (27,43 n. □ M., 14 317 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Næs	11,94 n. □ M.,	4 179	Indb.
	Gol	10,42 —	4 207	—
	Aal	20,91 —	5 931	—

5. Sandsværs Distrikt (10,01 n. □ M., 11 661 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden:	Kongsberg	0,02 n. □ M.,	4 698	Indb.
Herrederne:	Sandsvær	5,57 —	4 286	—
	Flesberg	1,42 —	2 677	—

6. Rollags Distrikt (25,30 n. □ M., 5 140 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Rollag	3,28 n. □ M.,	1 171	Inob.
	Nore	22,02 —	3 369	—

Sundhedstilstanden var nogenlunde god; dog bemærkes for indeværende Aar Optræden af Børnekopper, navnlig i de fire første Maaneder i Ringerikes Distrikt, og af Skarlagensfeber, især i sidste Kvartal i Landfysikatet og Modums Distrikt. Kighosten omtales som hyppigere end i 1874. Typhoidfeber, Rosen og Lungebetændelse optraadte derimod noget sjeldnere, — Epidemien af Kusma var saagodtsom ophørt.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets Midte).	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	101 372	1 747	17,23
1474	100 485	1 860	18,51
1873	100 061	1 712	17,11
1872	99 796	1 625	16,28
1871	99 166	1 569	15,82
1871—75	100 318	1 702	16,66
1866—70	99 436	1 877	18,88

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** i Buskeruds Amt hidsættes følgende af Lægernes Lister sammendragne Tabel: (se Tabellen nedenfor).

Typhoidfeber optraadte i samtlige Distrikter undtagen Rollags, men fornemmelig i Landfysikatet. I Drammen, hvor den i flere Aar har været stationær og i det sidstforløbne Aar begyndte at blive mere almindelig, viste den i Begyndelsen af 1875 et temmelig stort Sygeantal, aftog derpaa raskt til April Maaned, holdt sig i Vaar- og Sommermaanederne med et Middeltal af 5—6 Nyangrebne maanedlig, indtil den i Høstmaanederne og mod Aarets Udgang igjen blev noget mere almindelig, med et Middeltal af omtrent 15 Nyangrebne maanedlig. Der opføres 152 Tilfælde med 21 Dødsfald; paa Bragernæs forekom

I Buskeruds Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.											
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.	Land. fysikatet.		Ringerike.		Modum.		Hallingdal.		Sandsvær.		Rollag.	
																		Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Typhoidfeber	314	38	314	61	29	20	9	17	24	12	26	39	24	29	24	*325	43	217	35	33	2	13	2	*23	1	39	3	-	-
Simpel Feber	417	-	417	56	41	66	35	32	20	20	37	34	19	25	32	417	-	308	-	65	-	10	-	-	-	32	-	2	-
Barselfeber	68	10	68	9	11	6	6	4	2	2	6	1	10	7	4	71	13	31	5	4	1	16	2	5	3	15	2	-	-
Børnekopper	196	12	196	37	36	77	30	5	4	6	1	-	-	-	-	200	16	59	4	135	10	6	2	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	166	-	166	21	5	13	7	3	11	4	2	6	42	32	20	166	-	116	-	3	-	29	-	3	-	15	-	-	-
Skarlagensfeber	208	7	208	5	4	2	1	2	2	-	1	2	56	70	63	208	7	89	4	1	-	117	2	-	-	1	1	-	-
Rødlinger	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	243	8	243	26	22	21	25	17	11	18	15	19	14	26	29	243	8	128	4	26	1	51	1	-	-	30	2	8	-
Kighoste	424	19	424	56	91	64	31	22	29	16	28	25	28	17	17	427	22	330	17	18	-	16	-	-	-	63	5	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	32	1	32	3	6	4	4	-	-	3	-	-	7	1	4	33	2	5	1	1	-	10	1	2	-	12	-	3	-
Strubehoste	18	9	18	5	-	-	2	2	1	1	1	2	2	2	-	20	11	7	5	2	-	6	4	1	-	4	2	-	-
Kusma	10	-	10	1	-	-	4	4	-	-	-	-	-	1	-	10	-	1	-	5	-	2	-	-	-	-	-	2	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	3015	59	2950	469	290	364	330	231	126	80	78	111	190	304	377	3018	62	1960	42	325	7	313	6	-	-	402	7	18	-
Lungebetændelse	523	82	523	81	56	106	74	60	33	11	5	8	15	31	43	525	84	187	33	86	9	149	32	29	3	58	7	16	-
Pleurit	86	2	86	13	7	9	16	18	4	-	3	5	4	2	5	86	2	32	-	18	1	22	1	-	-	14	-	-	-
Gigtfeber	124	3	124	12	22	10	14	12	9	5	4	4	8	11	13	124	3	63	1	19	-	29	2	5	-	8	-	-	-
Koldfeber	11	-	11	1	-	-	3	1	2	-	1	-	1	1	1	11	-	7	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	1094	39	1092	67	41	70	71	64	84	179	213	114	67	57	65	1096	41	640	28	102	5	184	5	4	1	166	2	-	-
Blodgang	8	-	8	4	1	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	8	-	-	-	6	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Skjørbug	4	-	4	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-
Tilsammen	6962	289	6895	927	662	835	662	495	363	358	421	370	487	618	697	6993	314	4180	179	851	36	978	60	75	8	860	31	49	-

*) Deraf 6 ikke behandlede.

87 Tilfælde, paa Strømsö 45 og paa Tangen 20. Sygdommen viste sig i enkelte Lokaliteter usædvanlig smitsom, uden at der kan paavises nogen bestemt Grund hertil i de ydre Forhold (Blich); saaledes anføres samtlige Beboere (henholdsvis 10 og 8) at være angrebne i to tørt- og høitliggende Huse, i det ene iagttoges Renlighed og Orden, — det første Tilfælde indtraf 30te Juni, det sidste den 28de December. I Lier, i den nordlige Del af Frogner, men væsentligst i Annexerne Tranby og Sylling har der saagodtsom hele Aaret været Nervefeber, hvoraf flere Tilfælde opstod ved Smitte fra Drammen. I Ringerikes Distrikt optraadte den ved Aarets Begyndelse i og ved Hønefos som Fortsættelse af en Epidemi fra Slutningen af 1874; i Hol optraadte 5 Tilfælde (alle Beboere angrebes undtagen et Diebarn) i en Husmandsplads paa en Gaard, hvor der før havde været Typhoid. Dødeligheden af Typhoidfeber var i 1875 stor, nemlig 12,1 pCt. af behandlede Tilfælde (4 i 1874: 9,85 pCt. og i 1873: 9,46 pCt).

Barselfeber. De fra Drammen anmeldte 23 Tilfælde siges ikke at have havt epidemisk eller contagiøs Karakter (Blich).

Børnekopper, som Aaret forud kun optraadte i Ringerikes Distrikt, var ogsaa i 1875 hyppigst i dette, men viste sig tillige i Landfysikatet, Modums Distrikt. Af de fra Landfysikatet anmeldte 59 Tilfælde tilhøre 37 Drammens By, hvoraf 20 paa Bragernæs, 1 paa Strømsø og 16 paa Tangen (af 3 angrebne Børn var 1 uvaccineret); Sygdommen bragtes ved Aarets Begyndelse til Bragernæs ved en Tømmermand, som havde arbeidet paa forskjellige Steder i og omkring Kristiania; den optraadte i Begyndelsen med ganske lette Tilfælde, som ikke vakte Mistanke om Sygdommens Beskaffenhed, indtil 11te Februar, da der blev anmeldt et Tilfælde af confluerende Kopper. Fra Februars Midte indlagdes samtlige Angrebne paa Lazaret, hvilket igjen lukkedes i Juni efter Epidemiens Ophør. Paa Lazarettet indlagdes 29, hvoraf 26 lidende af Børnekopper; 1 voxen Mand døde den 5te Dag i Sygdommen. Fra Drammen bragtes Kopperne i Marts til Hurum, hvor 11 angrebes med 2 Dødsfald af uvaccinerede Børn. I Røken viste sig 8 lette Tilfælde og i Lier 4. I Ringerikes Distrikt optraadte i Slutningen af 1874 ved Smitte fra ukjendt Kilde Tilfælde i Sørgefos af Nordrehoug, hvilke ikke erkjendtes som Kopper før i Midten af Januar indeværende Aar; Sygdommen havde da spredt sig til Hønefos og Annexerne Haug og Lunder, ligesom ogsaa enkelte Tilfælde viste sig i Aadalen og Tyristranden, Annex til Hole. Ogsaa paa Krogskoven i Hole var omtrent samtidig og som det synes, uafhængig af det ovenfor anførte Smittefocus, optraadt Tilfælde af Børnekopper, muligens indbragte fra Bærum, hvor Sygdommen paa den Tid skal have hersket; ved Smitte herfra opstod enkelte Tilfælde i Hole og Nordrehoug; — Sygdommen varede indtil Udgangen af Mai. Af de anmeldte Tilfælde vides 19 at tilhøre Hønefos, 87 Nordrehoug, 13 Hole og 6 Aadalen. I Hønefos indrettedes i Begyndelsen af Marts et Isoleringslokale, hvor 5 optoges. Af 32 angrebne Børn angives 7 at have været uvaccinerede, af disse døde 2. (Thomesen). En Læge i Aadalen blev selv angreben 12 Dage efter et Besøg hos en stærkt angreben Koppepatient, Sygdommen forløb let.

Vandkopper omtales som hyppig optrædende i Eker hele Aaret og Modums i de sidste Maaneder.

Skarlagensfeber optraadte væsentlig i Landfysikatet og Modums Distrikt og navnlig i Aarets fjerde Kvartal. Af de fra Landfysikatet anmeldte Tilfælde tilhøre 44 med 2 Dødsfald) Drammen, hvoraf 21 paa Bragernæs, 21 paa Strømsø og 2 paa Tangen; den var oftere forbundet med Diphtherit. Efter Rodeformændenes Indberetninger optraadte 52 Tilfælde (deriblandt 1 med Diphtherit og Destruction af begge Bulbi oculi, som endte dødeligt) i Hurum; i Lier viste sig ved Aarets Slutning enkelte Tilfælde paa Lierskogen og enkelte andre Steder i Tranby (Blich). I Aadalen af Ringerikes Distrikt optraadte 1 Tilfælde sandsynligvis ved Smitte fra Christiania. Fra Modums Distrikt omtales en mild Epidemi i den sydligst mod Drammen stødende Del af Ekers Præstegjeld. Import lod sig oftere paavise fra Christiania til Modum (Holter, Dedichen), og til Hallingdals Distrikt (Langberg). Det fra Kongsberg anmeldte Tilfælde i Mai omtales som tvivlsomt.

Kighoste anføres at have optraadt i Eker i Vaar- og Høstmaanederne. I Drammen viste den sig hele Aaret (310 Tilfælde, 16 Dødsfald), men især i de første fire Maaneder, — i Kongsberg fra Mai til Oktober (anmeldt 50 Tilfælde med 2 Dødsfald).

Diphtherisk Svælgbetændelse. Fra Drammen opgives 4 behandlede Tilfælde og fra Kongsberg 11.

Af akut Bronchit opgives 61 Dødsfald; af 1760 *) opgivne behandlede Tilfælde vare 850 hos Mænd og 910 hos

*) Heri indbefattet de fra Drammen opgivne Tilfælde af Katarrh.

Kvinder, 819 undsr og 941 over 15 Aar. Af **Laryngit** opføres 1 Dødsfald.

Lungebetændelse var meget almindelig, især i Aarets første Halvdel (78,4 pCt. af det hele opgivne Antal Tilfælde). Dødeligheden af behandlede Tilfælde var for det hele Amt 15,7 pCt., altsaa betydelig større end Aaret forud; i Drammen var Dødeligheden 20,8 pCt. og i Kongsberg 10,7 pCt. Til Oversigt over Sygdommens Optræden og Dødelighed hidsættes følgende Opgaver fra de sidste 5 Aar.

	Behandlede Tilfælde.	Deraf døde.	Dødsprocent af Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indvaanere.
1875 ...	523	82	15,7	5,2
1874 ...	587	64	10,9	5,8
1873 ...	338	42	12,4	3,5
1873 ...	320	35	10,9	3,2
1871 ...	433	70	16,2	4.4

Koldfeber. Af de fra Landfysikatet anmeldte Tilfælde anføres 2 at have forekommet hos fra Udlandet hjemkomne Sømænd.

Veneriske Sygdomme. Med Hensyn til de paa Sygehusene behandlede Tilfælde af Syphilis henvises til den almindelige Beretning. For Gonorrhoe og Urethrit behandledes paa Amtssygehuset 10 (3 Mænd, 7 Kvinder, alle over 15 Aar).

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af veneriske Sygdomme ville sees af nedenstaaende Tabel.

Fra Hallingdal anføres 1 Kvinde indlagt paa Amtssygehuset for Syphilis.

Struma omtales som temmelig almindelig paa Tyristranden (i Ringerikes Distrikt). (F. Thaulow).

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehusene) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet. Kjøn. Md.	Kjøn. Kv.	Alder. Børn.	Alder. Voxne.	Opgivet Sygdomsform. primær.	sekundær.	konstitutionel.	Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Landfysikatet **) Beh.	Landfysikatet Kjendte Dødsf.	Ringerike. Beh.	Ringerike. Kjendte Dødsf.	Modum. Beh.	Modum. Kjendte Dødsf.	Hallingdal. Beh.	Hallingdal. Kjendte Dødsf.	Sandsvær. Beh.	Sandsvær. Kjendte Dødf.
Syphilis	56	29	24	12	39	10	32	14	14	*6	36	2	1	-	14	1	1	-	4	3
Gonorrhoe, Urethrit	107	104	3	-	107	-	-	-	12	-	97	-	4	-	4	-	-	-	2	

*) Alle Dødsfald hos Børn under 1 Aar gl.

**) Af disse Opgaver tilhøre formentlig Drammen 31 Tilfælde af Syphilis (5 primære og 26 secundære) og 89 af Gonorrhoe.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske** Sygdomme hidsættes følgende Tabel (se Tabellen næste Side).

Kjendte Tilfælde og Dødsfald af kroniske Sygdomme ville for Drammens By sees af nedenstaaende Tabel:

Fnat siges i Hallingdal at være i Aftagende.

Svindsot. Forholdet mellem opgivne Dødsfald af Svindsot til samtlige kjendte ved Sygdom foraarsagede Dødsfald vil sees af følgende Oversigt (se næste Side).

Af **Sindssygdom** opføres 7 Dødsfald, et fra hvert af Landfysikatets og Modums samt fem fra Hallingdals Distrikter.

Kroniske Sygdomme i Drammen.

	Opgivne Tilfælde.	Opgivne Dødsfald.
Fnat	17	-
Skurv	3	-
Kjertelsyge	67	5
Rachit	18	1
Hjernebetændelse	17	20
Svindsot	?	*57
Kræft	?	7
Vatersot og Morbus Brighti	?	15
Blegsot	(319)	-
Cardialgi, kronisk Gastrit og Mavesaar	231	4
Drankersygdomme	16	4

*) 14,4 pCt. af Dødsfald ved Sygdom (395).

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne.											
										Landfysikatet.		Ringerike.		Modum.		Hallingdal.		Sandsvær.		Rollag.	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.
Kronisk Rheumatisme	344	-	204	135	1	307	16	344	-	57	-	89	-	142	-	4	-	46	-	6	-
Fnat	100	-	43	31	35	39	9	100	-	26	-	6	-	68	-	-	-	-	-	-	-
Skurv	16	-	8	8	8	8	8	16	-	8	-	1	-	2	-	2	-	3	-	-	-
Kjertelsyge	236	12	110	126	179	57	18	239	15	96	7	36	1	84	5	15	-	6	2	2	-
Rachit	30	1	15	15	27	3	10	30	1	19	1	4	-	3	-	3	-	1	-	-	-
Simpel Meningit	19	12	12	7	15	4	12	40	33	22	21	3	2	7	5	1	1	6	3	1	1
Tuberkuløs Meningit	14	11	7	7	14	-	6	16	13	-	-	2	2	9	6	-	-	4	4	1	1
Svindsot	223	88	100	118	20	198	19	292	157	168	64	34	25	61	47	9	4	20	17	-	-
Kræft	61	30	36	25	-	61	15	78	47	25	9	16	9	18	16	12	8	6	4	1	1
Vatersot og Morbus Brighti	79	17	46	32	7	71	16	95	*33	54	18	3	1	20	10	3	-	15	4	-	-
Blegsot og Anæmi	800	-	20	756	124	652	19	800	-	477	-	49	-	254	-	3	-	16	-	1	-
Menstruationsuordener	116	-	-	116	2	114	12	116	-	73	-	22	-	14	-	5	-	2	-	-	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	1043	7	473	570	81	955	20	1044	8	405	4	203	4	254	-	15	-	161	-	6	-
Ormesygdomme	176	-	80	96	158	18	12	176	-	51	-	24	-	41	-	-	-	60	-	-	-
Drankersygdomme	18	3	14	-	-	14	6	20	5	16	4	1	-	-	-	-	-	1	1	2	-

*) Af «Vatersot« 12 og af «Morhus Brighti« 21 Dødsfald.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsagdr ialt.	Forhold i pCt.
Landfysikatet	64	458	14,0
Ringerike	25	146	17,1
Modum	47	247	19,0
Hallingdal	4	37	10,8
Sandsvær	17	123	13,8
Rollag	-	8	-
Tilsammen	157	1019	15,4

For Amtskommunens Regning forpleiedes 118 **Sindssyge**, hvoraf 29 paa Asyler; af 117 vare 21 hjemmehørende i Landfysikatet, 18 i Ringerikes, 37 i Modums, 22 i Hallingdals, 13 i Sandsværs og 6 i Rollags Distrikter. Amtskommunens Udgifter til de Sindssyges Forpleining og til Medicinalvæsenet i det Hele vil sees af den almindelige Beretning.

De af Lægerne udførte **chirurgiske Operationer** ere opførte i den i den almindelige Beretning indtagne Oversigtstabel.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger: 18 Tangforløsninger, 5 Vendinger og 7 Gange Udtagelse af Efterbyrden, hvilke Operationers Udfald og Indikationer ville sees af følgende Tabel (se næste Side).

Endvidere udførtes en Perforation af hydrocephalisk sidstkommende Hoved; den Fødende — Phthisica — døde strax efter Forløsningen. 1 Partus præmaturus artificialis ved Bækkensneverhed med heldigt Udfald for Moder og Barn.

Ialt 32 obstetriciske Operationer, hvoraf 12 Landfysikatet, 3 i Ringerikes, 10 i Modums, 2 i Hallingdals og 5 i Sandsværs Distrikter.

Angaaende Fødselshjelpen i Buskeruds Landfysikat anfører Landfysikus, at Jordemoderhjelp har været benyttet ved 1 061 Fødsler (af 1 133*) Fødsler inden Landfysikatet); heraf vare:

Issefødsel	1 017
Ansigtsfødsel	7
Lateris	1 024

*) Ifølge Ministerialbogen (Blich).

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tang.					Vending.					Udtagelse af Efterbyrd.		
	Mødre.			Børn.		Mødre.			Børn.		Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	12	-	-	[1]11	[1]2	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	[2]1	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning ved Placenta praevia	-	1	-	1	-	2	-	-	1	1	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-
Livmoderbristning	-	-	-	-	-	-	1	-	-	[3]1	-	-	-
Tilbageholdelse af Efterbyrd timegl. Sammentrækning af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5
Blødning ved Atoni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	[4]13	2	2	14	4	3	1	1	3	2	1	-	6
	17			18		5			5		6		

[1]) Ved en Fødsel forløstes begge Tvillinger med Tang (1ste ilive, 2den døde). Desforuden forløstes med Tang ved 2 Tvillingfødsler, en 1ste Tvilling ilive — en anden Tvilling dødfødt.
[2]) Førstefødende, 8 Dage efter af Peritonæitis.
[3]) Forraadnet Foster.
[4]) 7 opgives at have været Førstefødende.

Transport	1 024
Sædefødsel . .	19
Fodfødsel . .	13
Tverleie . . .	5
tilsammen	1 061.

Der opgives 23 Par Tvillingfødsler.

Foruden Leiefeil opgives af Jordemødrene:

Barselkrampe hos . .	6	Fødende	(hos tre under og hos tre efter Fødselen).
Blødning hos . .	4	—	(hos en fra Placenta prævia og hos tre efter Fødselen).
Fremfald af Navlesnor hos	3	—	
Bækkensneverhed hos . .	3	—	
Vending udførtes hos . .	6	—	(Tverleie*), en ved Blødning fra Placenta prævia).

Ved 16 Fødsler tilkaldtes Læge, som i disse Tilfælde udførte 3 Gange Tangforløsning, 1 Perforation (efter Vending) og 1 Fremkaldelse af fortidlig Fødsel ved Bækkensneverhed.

*) Ved tre i Byen for Tverleie udførte Vendinger opgives heldigt Udfald for Mødrene, Børnene dødfødte.

Af de Fødende døde 7 (deraf fire af Barselfeber og en af Blødning). Af Børnene vare 37 dødfødte og 12 døde i det første Døgn; af de første vare 17 ufuldbaarne og 14 forraadnede, — 3 vare Misfostre, — 5 forløstes ved Vending, 1 ved Perforation og 1 ved Tang (Blich).

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af nedenstaaende Sammenstilling:

Distrikt.	Fødte.	Døde.			Dødfødte.*)
		ialt.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.	
Landfysikat	1 068	606	11	6	40
Ringerike	428	236	8	1	4
Modum	772	439	2	3	21
Hallingdal	457	189	8	6	12
Sandsvær	377	208	7	4	9
Rollag	130	69	-	1	12
Buskeruds Amt	3 232	1 747	36	21	98

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 46; Selvmord 11.

For det hele Amt bliver der et Overskud af 1 485 Fødte over Døde, og Forholdet mellem hine og disse er = 100 : 54,5. — I Lægernes Dødsopgaver indeholdes Oplysning angaaende 19 døde Barselkvinder: 13 døde af Barselfeber, 2 af Livmoderblødning, 1 af Hjertefeil, 1 af Livmoderbristning, 1 af Peritonit og 1 af Svindsot. Fra Hallingdals Distrikt (Gol) opgives 1 død uforløst under besværligt Fødselsarbeide.

I Lægernes Dødslister opgives Dødsaarsagen for 1 019 eller 60,3 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1 690). De hyppigst opgivne Dødsaarsager vare: Svindsot (157), Kramper i Børnealderen, Hjernebetændelse og tuberkuløs Meningit (tilsammen 85), Lungebetændelse (84), Alderdomssvaghed (75), akut Bronchit (61), Kræft (47), Typhoidfeber (43), akut Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen 41), kronisk Bronchit (41) og Hjerneslag (36).

Veirliget. Vinteren omtales som streng; Sommeren og Høsten var tør og med Vandmangel, Aarsvexten var taalelig god og Udbyttet tilfredsstillende (Hallingdal, Ringerike, Modum). — Af vedkommende Distriktslæger er meddelt nedenstaaende Opgaver over Temperaturforholdene m. v. i Hallingdals (Hemsedal) og Rollags (Nore) Distrikter.

I Hemsedal, hvor Temperaturen om Vinteren er langt mildere end i Næs, var Middeltemperaturen ifølge Opgave følgende:

	Hemsedal. Middeltemperatur.	
	Morgen.	Aften.
Januar	÷ 9,84	÷ 9,81
Februar	÷ 11,04	÷ 8,64
Marts	÷ 6,7	÷ 2,4
April	+ 1,3	+ 1,6
Mai	+ 4,0	+ 5,7
Juni	+ 7,6	+ 8,4
Juli	+ 8,7	+ 11,7
August	+ 9,0	+ 11,1
September	+ 4,0	+ 8,0
Oktober	÷ 1,6	÷ 0,4
November	÷ 6,9	÷ 2,9
December	÷ 4,0	÷ 2,1

Maaned.	Nore, 900 Fod over Havfladen, Observationerne foretagne Kl. 8 Morgen.				
	Middeltemperatur.	Høieste Temp.	Laveste Temp.	Solskinsdage.	Barometerstand.
Januar	÷ 9,7	÷ 1	÷ 24	14	28″—7‴
Februar	÷ 10,2	÷ 0,5	÷ 19	22	„ —3,8‴
Marts	÷ 4,8	+ 6	÷ 15	21	„ —5‴
April	+ 3,6	+ 7	÷ 1	14	„ —7,1‴
Mai	+ 7,6	+ 11,5	÷ 3	19	„ —7‴
Juni	+ 11	+ 15	+ 7,5	18	„ —7,3‴
Juli	+ 12,7	+ 16	+ 11	21	„ —6,8‴
August	+ 12,09	+ 15,5	+ 7,5	16	„ —6,3″
September	+ 6,4	+ 12	÷ 3	20	„ —6‴
Oktober	÷ 0,1	+ 7,5	÷ 9,5	15	„ —5,8‴
November	÷ 5,4	+ 3	÷ 13	16	„ —7,3‴
December	÷ 4,3	+ 6	÷ 16	14	„ —5‴

Levemaade og **hygiæniske Forhold** antages i Landfysikatet at være ret god; de økonomiske Forhold i Drammen ere vistnok mindre gunstige i de to sidste Aar paa Grund af de mindre heldige Konjunkturer for Handel og Søfart; men for den arbeidende Klasse har dette endnu ingen væsentlig Indflydelse havt, da Daglønnen er høi, og det er vanskeligere at erholde Tjenestetyende; ogsaa i Landdistrikterne spores kjendelig tiltagende Velstand og dennes Indflydelse paa de hygiæniske Forholds Bedring i Almindelighed (Blich). I Ringerikes Distrikt, hvor Forholdene ere taalelig gode, anføres den tidligere rigelige Fortjeneste at være vistnok i betydelig Grad aftagen uden dog at have fremkaldt nogen Nød; Misbrug af stærke Drikke er temmelig almindelig (Thommesen); de mange løse Arbeidere ved Nikkelværket og ved Skjærdalens Brug betinger i Forbindelse med Brændevinet, at Sædeligheden paa disse Kanter staar meget lavt (F. Thaulow). Fra Eker og Modums Distrikt anføres Klædedragt og Levemaade at være gode, dog nydes formeget Kaffe og Øl, om end Brugen heraf i de sidste Tider som Følge af den mindre Fortjeneste har været noget indskrænket (Holter). Fra Hallingdal omtales fremdeles overhaandtagende Brændevinsdrik; allerede før Konfirmationen siges ogsaa Brugen af Skraatobak til Røgning at være bleven en tilvant Nydelse baade for Gutter og Piger (Langberg). — I Rollags Distrikt ansees de hygiæniske Forhold for ret gode; den forbedrede økonomiske Stilling paa Grund af de foregaaende

Aars indbringende Skovdrift og deraf flydende rigelige Fortjeneste synes at have vakt Sandsen herfor; dog har paa den anden Side ogsaa Fornøielsessyge og deraf følgende Udskeielse herved faaet forøget Næring, især blandt Ungdommen (Aasen).

Af **fattige Syge** opgives behandlede:

i Landfysikatet	1 076	(hvoraf 884 i Drammen).
i Ringerikes Distrikt	269	
i Modums —	695	
i Hallingdals —	80	(Medicinudgift: 81 Spd. 33 Skil.).
i Sandsværs —	279	(hvoraf 212 i Kongsberg).
i Rollags —	9	
tilsammen	2 408.	

Ved Kongsberg Sølvverk behandledes 451 Syge, hvoraf 2 døde.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i Landfysikatet 16 (tretten i Drammen, et i hvert af Lier, Røkens og Hurums Herreder); i Ringerikes Distrikt 9 (i Hønefos to, i Hole tre, i Nordrehoug tre, i Aadalen et); i Modums Distrikt 5 (tre i Eker, et i Modum og et i Sigdal); i Hallingdals Distrikt 3 (et i Næs og to i Gol); i Rollags Distrikt 5 (tre i Rollag og to i Nore). I Sandsværs Distrikt afholdtes intet Møde.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i Landfysikatet	1 057
i Ringerikes Distrikt	401
i Modums —	984
i Hallingdals —	645
i Sandsværs —	289
i Rollags —	138
Tilsammen	3 514.

Fra Modums Distrikt omtales 403 Revaccinationer.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 6 over Døde og 12 over Levende og 6 i uopgiven Anledning, tilsammen 24, hvoraf 7 i Landfysikatet, 5 i Ringerikes, 7 i Modums, 3 i Hallingdals og 2 i Sandsværs Distrikter.

Med Hensyn til Virksomheden ved Amtets 2 **Sygehuse,** Buskeruds Amtssygehus paa Kongsberg og Drammens Bys Sygehus, henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehustabeller. I Drammen var der indrettet Epidemilazaret.

Badeindretninger. St. Olafs Jernbad paa Modum besøgtes af 370 Badegjæster, hvoraf 268 Norske, 51 Svenske og 51 Danske. I Drammen er der en privat Indretning til kolde og varme Karbad, Styrte- og Dampbad; — fra Rollag omtales et Par Styrtebadindretninger.

Amtets 4 **Apotheker** — 2 i Drammen, 1 i Hønefos og 1 i Kongsberg — visiteredes. Foruden Apothekeren bestod Personalet ved hvert af Bragernæs og Strømsø Apotheker i Drammen af 1 examineret og 1 uexamineret Pharmaceut og 1 Discipel, ved Hønefos Apothek af 1 examineret Pharmaceut og 1 Discipel, og ved Kongsbergs Apothek af 1 examineret Pharmaceut som Provisor og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 22 Læger, 2 Tandlæger, 38 Jordemødre og 19 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Landfysikatet: 7 Læger i Drammen; 2 Tandlæger; 14 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
2. Ringerikes Distrikt: 4 Læger, to (hvoraf Distriktslægen) bosatte i Hønefos, en i Hole og en i Aadalen; 4 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
3. Modums Distrikt: 6 Læger, to i Eker, tre (hvoraf Distriktslægen) i Modum (en fraflyttede i Oktober) og en i Krødsherred; 8 Jordemødre (hvoraf to privatpraktiserende); 4 Hjelpevaccinatører.
4. Hallingdals Distrikt: 1 Læge bosat i Næs; 6 Jordemødre; 5 Hjelpevaceinatører.
5. Sandsværs Distrikt: 3 Læger i Kongsberg; 4 Jordemødre; 1 Hjelpevaccinatør.
6. Rollags Distrikt: 1 Læge, bosat i Nore; 2 Jordemødre (1 Post ubesat); 3 Hjelpevaccinatører (deraf to Jordemødre).

V. Jarlsberg-Laurvigs Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 17,47 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 89 320 Indbyggere, er inddelt i 3 Lægedistrikter:

1. Tønsbergs Distrikt (5,92 n. □ M., 41 776 Indbyggere), indbefattende:

Kjøbstaden	Tønsberg	0,02 n. □ M.,	5 080	Indb.
Ladestederne:	Horten	0,02 —	5 457	—
	Aasgaardstrand	— —	529	—
Herrederne:	Vaale	0,63 —	2 448	—
	Borre	0,52 —	2 883	—
	Sem	0,80 —	5 896	—
	Andebo	1,34 —	2 628	—
	Stokke	0,90 —	5 266	—
	Nøtterø	0,27 —	5 486	—
	Ramnæs	1,05 —	2 991	—
	Tjømø	0,37 —	3 112	—

2. Hofs Distrikt (6,40 n. □ M., 18 497 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden	Holmestrand	— n. □ M.,	2 213	Indb.
Ladestedet	Svelvig	— —	1 739	—
Herrederne:	Hof	1,05 —	2 068	—
	Laurdal	2,08 —	2 531	—
	Skouger	0,85 —	3 273	—
	Strømmen	0,43 —	1 194	—
	Sande	1,33 —	3 500	—
	Botne	0,66 —	1 979	—

3. Laurvigs Distrikt (5,15 n. □ M., 29 047 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstæderne:	Laurvig	0,01 n. □ M.,	7 855	Indb.
	Sandefjord	— —	2 462	—
Herrederne:	Sandherred	0,89 —	6 218	—
	Tjødling	0,51 —	3 340	—
	Hedrum	2,32 —	3 838	—
	Brunlaugnæs	1,42 —	4 144	—
	Fredriksværn	— —	1 190	—

Sundhedstilstanden var mindre god. Den epidemiske Sygelighed var i det Hele omtrent lig det foregaaende Aars; dog ophørte Mæslingerne og Typhoidfeber, Børnekopper og Rosen aftog noget. Derimod havde Skarlagensfeber, diphtherisk Svælgbetændelse og Lungebetændelse en større Udbredning.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver fra det statistiske Centralbureau:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	88 895	1 677	18,86
1874	88 064	1 576	17,90
1873	87 341	1 345	15,40
1872	86 612	1 293	14,92
1871	85 924	1 478	17,08
1871—75	87 484	1 474	16,85
1866—70	86 847	1 628	18,74

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Tabellen paa næste Side):

Typhoidfeber optraadte i indeværende Aar med et noget mindre Antal Angrebne end Aaret forud, væsentlig paa Grund af den sjeldne Forekomst inden Tønsbergs og Hofs Distrikter, medens den viste sig hyppigere i Laurvigs Distrikt. I det sidstnævnte Distrikt optraadte Sygdommen i Maanederne Marts—August i Tjose Annex til Brunlaugnæs (400 Indbyggere) med 37 Tilfælde (5 Dødsfald) ved Udbredning af Smitte efter en Begravelse; ved strenge Forholdsregler standsedes Epidemien (Leegaard); af det forøvrigt anførte Antal angives tre at have været hjemkomne syge Sømænd. Fra Svelvig opgives 1 og fra Holmestrad 5 Tilfælde.

Af **Cerebrospinalmeningit** opgives 1 Tilfælde fra Hofs Distrikt.

Børnekopper optraadte alene i Hofs Distrikt; i Sande viste sig i April 5 Tilfælde (uden Dødsfald) efter sand-

I Jarlsberg-Laurvigs Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikter.					
	Behandlede.	Deraf døde.														Tilfælde.	Dødsfald.	Tønsberg.		Hof.		Laurvig.	
																		Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.
Typhoidfeber	133	22	131	12	8	16	19	13	22	1	9	8	3	10	10	135	24	34	6	45	5	56	13
Simpel Feber	201	-	199	29	16	19	29	22	11	14	11	9	13	15	11	201	-	62	-	33	-	106	-
Barselfeber	48	13	48	6	3	5	9	3	1	2	-	1	4	5	9	49	14	21	3	11	4	17	7
Børnekopper	15	3	15	-	-	-	9	3	-	3	-	-	-	-	-	15	3	-	-	15	3	-	-
Vandkopper	39	-	39	1	1	1	4	11	-	-	1	7	1	8	4	39	-	20	-	9	-	10	-
Skarlagensfeber	140	15	139	9	5	13	6	12	7	9	3	6	6	24	39	143	18	19	-	19	2	105	16
Rødlinger	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	-	5	-	-	-	-	-
Mæslinger	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-
Rosen	125	2	125	14	15	9	15	9	8	5	4	12	7	15	12	125	2	62	-	24	2	39	-
Kighoste	97	6	97	2	-	3	5	2	4	22	20	8	9	14	8	97	6	87	5	6	1	4	-
Diphther. Svælgbetændelse	216	52	213	35	13	18	16	7	4	1	3	5	23	53	35	219	55	134	40	5	1	80	14
Strubehoste	41	20	41	3	-	1	3	1	1	-	3	1	7	7	14	42	21	6	4	2	2	34	15
Kusma	13	-	13	-	-	1	3	5	-	-	2	-	-	2	-	13	-	7	-	5	-	1	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	2837	31	2795	416	335	294	241	205	154	118	86	132	166	284	364	2839	33	2005	9	400	10	434	14
Lungebetændelse	753	99	750	84	71	115	99	120	39	29	9	25	29	54	76	766	112	373	59	116	24	277	29
Pleurit	57	2	57	5	4	2	8	6	4	7	2	2	4	9	4	57	2	40	-	8	-	9	2
Gigtfeber	130	2	130	16	14	17	13	8	7	8	7	10	10	10	10	130	2	70	-	20	2	40	-
Koldfeber	26	-	26	4	2	2	2	1	2	3	-	1	5	3	1	26	-	12	-	8	-	6	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	1091	38	1086	68	57	73	71	54	73	135	274	143	58	46	34	1101	48	691	16	114	9	296	23
Blodgang	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	3	-	2	-	1	-	-	-
Skjørbug	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	5973	305	5915	706	544	589	552	482	337	358	435	371	345	560	636	6008	340	3653	142	841	65	1514	133

synlig Smitteimport fra Toten og i Slutningen af Juni og i Juli 3 Tilfælde (hvoraf 1 døde) efter Smitte fra Eggedal, Annex til Sigdal; — i Skouger optraadte 5 Tilfælde (hvoraf to hos uvaccinerede Børn, som døde) paa to forskjellige Steder, paa det ene efter antagelig Smitte fra Drammen (Smith, I. C. Holst).

Skarlagensfeber forekom hyppigere end Aaret forud, især inden Laurvigs Distrikt; viste sig her først i Brunlaugnæs, senere i Sandeherred (hvor den synes at have været mere ondartet), Tjødling, Hedrum, Laurvig og Fredriksværn. I Horten kjendes 2 Tilfælde og i Holmestrand 5. Af de forøvrigt i Hofs Distrikt optraadte Tilfælde tilhøre 3 Laurdal efter Smitte fra Sandsværs Distrikt; i Skouger viste sig i Oktober 3 Tilfælde i Strømsgodsets Annex.

Kighoste viste sig noget hyppigere end i 1874, og fornemmelig i Tønsbergs Distrikt, hvor den i Aarets sidste Halvdel optraadte i og om Horten; kun faa kom til Behandling.

Diphtherisk Svælgbetændelse forekom hyppig, ligesom **Strubehoste**, den første navnlig i Aarets første Halvdel i Tønsbergs Distrikt, den sidstnævnte fornemmelig i Laurvigs Distrikt i det sidste Kvartal. Fra Tønsberg anføres, at endel af de som diphtherisk Svælgbetændelse opgivne Tilfælde sandsynligvis kun vare folliculær Angina.

Katarrhalske Tilfælde. Af akut Bronchit opføres 32 Dødsfald og 966 behandlede Tilfælde (302 Mænd, 249 Kvinder, 307 under og 243 over 15 Aar). Af Laryngit kjendes 1 Dødsfald.

Lungebetændelse optraadte endnu hyppigere end Aaret forud og viser et ualmindelig stort Antal Angrebne og Døde; til Oversigt hidsættes følgende Opgaver fra det sidste Femaar:

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	753	99	13,2	8,6
1874	470	57	12,1	5,4
1873	307	36	11,7	3,6
1872	208	23	11,1	2,5
1871	314	52	16,6	3,8

Fra Tønsberg anføres at 16 Tilfælde nogenlunde samtidigt opstod i nærmeste Nabolag (Dannevig).

Akut Muskelrheumatisme optraadte i Laurvigs Distrikt i Juni—Juli i og omkring Laurvig (af en Læge behandledes over 200 Syge) og i Juli—August i og omkring Fredriksværn; faa benyttede Lægehjelp.

Koldfeber. Af de fra Laurvigs Distrikt Anmeldte opgives 2 Sømænd at have paadraget sig Sygdommen i Udlandet.

Akut Diarrhoe og **Cholera nostras** vare mere udbredt end Aaret forud, navnlig hyppig i Tønsbergs Distrikt. — Fra Tønsberg anføres 10 Tilfælde i Juli at have optraadt under Symptomer af Gastroenterit i Løbet af 2 Dage i samme Hus uden paaviseligt Aarsagsforhold; — i September viste sig 5 Tilfælde ombord paa et Skib fra Dunqerque under Symptomer af gastrisk Feber, rimeligvis foraarsaget ved bedærvet Drikkevand (Dannevig).

Veneriske Sygdomme. De paa Amtets Sygehuse behandlede Tilfælde af **Syphilis** vil sees af den i den almindelige Beretning indtagne Tabel.

Paa Carljohansværns Sygehus behandledes 5 Mænd for **Gonorhoe**.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe (Urethrit) ville sees af nedenstaaende Tabel:

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe.

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet.				Opgivet Sygdomsform for Syphilis.		Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.					
		Kjøn.		Alder.						Tønsberg.		Hof.		Laurvig.	
		Md.	Kv.	Børn.	Voxne.	primær.	konstitutionel.			Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.
Syphilis	68	41	27	13	41	13	55	13	3	28	-	9	1	31	2
Gonorrhoe	93	85	5	-	90	-	-	15	-	53	-	6	-	34	

Svindsot. Nedenstaaende Oversigt viser Forholdet af de af Lægerne opgivne Dødsfald af Svindsot til samtlige opgivne Dødsaarsager inden de enkelte Distrikter:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Tønsberg	53	311	17,0
Hof	28	180	15,6
Laurvig	46	305	15,1
Jarlsberg—Laurvigs Amt	127	796	16,0

Følgende Tabel giver en Oversigt over en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** (se Tabellen paa næste Side).

Sindssyge. For Amtskommunens Regning forpleiedes ifølge Amtsformandskabsforhandlingerne for Amtskommunens Regning 89 Sindssyge, hvoraf 25 i Asyler; 40 vare hjemmehørende i Tønsberg, 28 i Hofs og 21 i Laurvigs Distrikter.

Med Hensyn til de af Lægerne udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Tabel.

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne.					
										Tønsberg.		Hof.		Laurvig.	
	Behandlede.	Deraf døde.	Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme..	480	-	249	132	12	416	15	480	-	349	-	35	-	96	-
Fnat.....	75	-	26	41	34	41	14	75	-	49	-	23	-	3	-
Skurv.....	4	-	4	-	3	1	3	4	-	3	-	-	-	1	-
Kjertelsyge.....	314	2	72	150	208	46	20	315	3	161	-	56	2	98	1
Rachit.....	35	-	8	9	33	-	7	35	-	23	-	2	-	10	-
Simpel Meningit.....	10	9	4	6	8	2	6	12	11	2	2	2	1	8	8
Tuberkuløs Meningit..	24	22	15	9	24	-	9	26	24	10	9	5	5	11	10
Svindsot.....	320	99	139	181	23	274	21	348	127	179	53	44	28	125	46
Kræft.....	65	30	17	43	-	58	17	75	40	45	19	5	4	25	17
Vatersot og Morbus Brighti.....	92	20	51	41	13	75	19	97	*)25	48	8	16	7	33	10
Blegsot og Anæmi....	753	-	50	703	119	602	19	753	-	536	-	110	-	107	-
Menstruationsuordener .	97	-	-	97	-	97	11	97	-	48	-	26	-	23	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	1147	2	387	630	81	948	19	1150	5	688	3	204	-	258	2
Ormesygdomme.....	142	-	53	46	115	27	12	142	-	69	-	5	-	68	-
Drankersygdomme.....	11	1	10	1	-	11	6	13	3	4	1	4	1	5	1

*) Af «Vatersot« 12 og «Morbus Brighti« 13 Dødsfald.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger: 35 Tangforløsninger, 3 Vendinger og 1 Udtrækning paa Sædet, hvilke Operationers Indikationer og Udfald ville sees af følgende Tabel:

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtrækning paa Bækkenenden ved dødt Foster.					
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Vemangel eller utilstrækkelige, smertefulde Veer.....	20	4	1	22	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Bækkensneverhed.....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe.....	3	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning.....	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansigtsfødsel.....	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tvillingfødsel.....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie.....	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Uopgiven Indikation.....	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	29	[1]4	2	30	5	-	-	[1]1	2	2	1	-	1	-	-	-	1	-
	[2]35			35			3			3			1			1		

[1]) Alle af Barselfeber.
[2]) 7 opgives at have været Førstefødende.

Endvidere fremkaldtes 2 Gange fortidlig Fødsel, begge med heldigt Udfald for den Fødende; Indikationerne vare: 1) i det ene Tilfælde (32aarig Kone svanger i 31te Uge) paa Grund af Ileus (i 6 Døgn), Indtrædelse af Fødsel efter 3 Døgn; Barnet ilive, veiede 7¾ Mærker, det døde 5 Timer efter; — under Anvendelse af forcerede Vandindsprøitninger 3 Timer efter hævedes Ileus, og Barselsengen forløb normalt (Mohn); 2) i det andet Tilfælde hos en Flerfødende med Barselkrampe en Maaned før Svangerskabets Udløb; efter ½ Døgn gik Fødselen raskt fremad, men paa Grund af tiltagende Anfald forløstes Hovedet i øverste Aabning ved Tang; Fosteret dødt (Freng).

Ialt 41 obstetriciske Operationer, hvoraf 8 i Tønsbergs, 7 i Hofs og 26 i Laurvigs Distrikter.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte.
		ialt	i 1ste Døgn. *)	paa Barselseng.	
Tønsberg	1 221	788	15	6	46
Hof	557	316	7	8	15
Laurvig	953	573	7	9	27
Jarlsbergs - Laurvigs Amt	2 731	1 677	29	23	88

*) Efter Dødfødteanmeldelserne.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 59; Selvmord 4.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 054 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse 100 : 61,4. — Efter Lægernes Dødslister døde 14 Barselkvinder, alle af Barselfeber.

I Lægernes Dødslister indeholdes Opgaver over 796 eller 49,3 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1614). De hyppigst opgivne Dødsaarsager vare: Svindsot (127) Lungebetændelse (112), diphtherisk Svælgbetændelse (55), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Krampe i Børnealderen (tilsammen 53), Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen 48), Kræft (40), akut Bronchit (32), Hjertefeil (29), Hjerneslag (27), Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 25).

Veirliget. Fra Hofs Distrikt omtales Vinteren som kold og streng, Sommeren og Høsten som gunstig for Aarsvexten.

Levemaade og **hygiæniske Forbold** omtales af Distriktslægen i Hofs Distrikt som gode. Fra Skouger berettes, at Arbeidet ved Dampsagene giver Arbeiderne et anæmiskt og medtaget Udseende; de medgive ogsaa selv, at om de end tjene godt derved, er det et usundt og yderst anstrengende Arbeide, som slider dem ud før Tiden; Nattearbeidet antages at bidrage hovedsagelig dertil; Melkens Dyrhed fremkalder overdreven Nydelse af Kaffe (Arbo). De hygiæniske Forhold i Laurvigs By gaa aarlig fremad; i de sidste Aar er istandbragt et udmærket Vandværk og et dermed i Forbindelse staaende stadigen udvidet Kloaknet; hensigtsmæssig Anlægning af Gaderne foregaar i stor Skala; der føres Kontrol med nye Bygningers Opførelse og med Renlighedsforholdene i det Hele, idet alle Huse hvert Foraar med Hensyn hertil undersøges af Politiet; der tænkes paa Oprettelse af et Sygehus, hvortil der i 1874 af Brændevinsbolaget bevilgedes 1000 Spd.; — i Landdistrikterne er ingen væsentlig Forandring indtraadt (Leegaard).

Fattigsygepleien. Af fattige Syge opgives behandlede:

fra Tønsbergs Distrikt		579
- Hofs	—	179
- Laurvigs	—	111
	Tilsammen	869

Fra Laurvigs Distrikt kjendes dog ikke det hele Antal.

Af **Sundhedskommissionerne** er afholdt følgende Antal Møder: i Tønsbergs Distrikt 12 (tre i Horten, to i Tønsberg, et i Aasgaardsstrand, tre i Stokke, samt et i hvert af Herrederne Borre, Nøtterø og Ramnæs); i Hofs Distrikt 15 (tre i Holmestrand, et i Svelvig, fire i Sande, tre i Skouger, samt et i hvert af Herrederne Hof, Laurdal, Strømmen og Botne); i Laurvigs Distrikt 10 (fire i Laurvig, tre i Sandefjord, to i Sandherred og et i Fredriksværn). I Landdistrikterne omkring Laurvig afholdtes intet Møde paa Grund af manglende Underretning om Repræsentantmøderne. Under 19de Juni 1875 erholdt de for Skougers Herred vedtagne Sundhedsforskrifter Kongelig Approbation. I Hortens Kvarantænekommission afholdtes et Møde.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i Tønsbergs Distrikt		872
i Hofs	—	420
i Laurvigs	—	795
	Tilsammen	2 087

Af **retsmedicinske Forretninger** opgives udførte 2 over Døde og 1 over Levende, tilsammen 3, alle i Laurvigs Distrikt.

Sygehuse. Med Hensyn til Virksomheden ved Amtssygehuset i Tønsberg, Tønsberg Byes Sygehus og Carljohansværns militære Sygehus henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister. Fra Holmestrand og Laurvig omtales Interneringslokaler.

Badeindretninger. Sandefjords Bad besøgtes af 486 faste Badende (i 1874: 713), hvoraf 398 fra Norge, 76 fra Danmark, 6 fra Sverige, 4 fra England og 2 fra Finland. Af fire Læger opgives behandlede tilsammen 382 Syge (i 1874: 493). De behandlede Sygdomme og Resultatet af sammes Behandling sees af nedenstaaende Sammenstilling af de foreliggende Opgaver.

Behandlede Sygdomme ved Sandefjords Bad.

Sygdom.	Ialt Behandlede.	Deraf		
		helbredede og betydeligt bedrede.	noget bedrede og uhelbrede.	med uopgivet Resultat.
Kroniske Lungesygdomme	3	2	1	-
— Sygdomme i Fordøielsesapparatet	3	2	1	-
Forstoppelse	8	5	2	1
Hæmorrhoidallidelser	21	18	3	-
Hjerne-, Rygmarvs-, Sindssygdomme, nervøs Svækkelse	66	51	15	-
Neuralgier	35	28	7	-
Lamheder	24	12	12	-
Kronisk Rheumatisme	167	136	26	5
Kjertelsygdom	27	25	2	-
Ben- og Ledsygdomme	13	10	3	-
Kroniske Hudsygdomme	5	5	-	-
Blegsot	4	3	1	-
Kronisk Metrit	3	-	-	3
Syphilis	2	-	2	-
Atrofi af Underextremiteterne	1	-	1	-
Tilsammen	382	297	76	9

De tidligere omtalte Badeindretninger i Byerne i enkelte Herreder ere fremdeles i Brug og besøges tildels af tilreisende Badegjæster.

Amtets **6 Apotheker** visiteredes; foruden Apothekeren bestod Personalet i Laurvig af 1 examineret Pharmaceut og 2 Disciple, i Tønsberg, Svelvig og Sandefjord af 1 Pharmaceut og 1 Discipel samt i Horten og Holmestrand af 1 Pharmaceut.

Medicinalpersonalet bestod af 23 Læger, 1 Tandlæge, 32 Jordemødre og 18 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Tønsbergs Distrikt: 11 Læger, fem i Tønsberg (hvoraf Distriktslægen), fire i Horten, en i Stokke og en paa Tjømø; 1 Tandlæge; 14 Jordemødre (hvoraf fem privat praktiserende); 10 Hjelpevaccinatører (deraf otte Jordemødre).
2. Hofs Distrikt: 5 Læger, Distriktslægen i Hof, to i Holmestrand, en i Svelvig og en i Skouger; 7 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører (deraf tre Jordemødre).
3. Laurvigs Distrikt: 7 Læger, tre (deraf Distriktslægen) i Laurvig, tre i Sandefjord og en i Fredriksværn; 11 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører (alle Jordemødre).

VI. Hedemarkens Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 203,43 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 119 774 Indbyggere, er inddelt i følgendee 6 Lægedistrikter:

1. Solør-Odalens Distrikt (26,48 n. □ M., 34 058 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden Kongsvinger	— n. □ M.,	932 Indb.	
Herrederne: Vinger	3,83	—	5 776 —
Eidskog	4,78	—	6 167 —
Søndre Odalen	3,92	—	6 845 —
Nordre —	3,74	—	4 177 —
Brandvold	3,95	—	3 880 —
Grue	6,26	—	6 281 —

2. Hedemarkens Distrikt (20,38 n. □ M., 40 759 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden Hamar	— n. □ M.,	2 300 Indb.	
Herrederne: Vang og Furnæs	4,03	—	8 369 —
Stange	2,71	—	6 124 —
Romedal	2,63	—	4 944 —
Løiten	2,79	—	4 416 —
Næs	1,30	—	3 909 —
Ringsaker	6.92	—	10 697 —

3. Søndre Østerdalens Distrikt (23,27 n. □ M., 18 951 Indbyggere), indbefattende

Herrederne: Elverum	10,77 n. □ M.,	7 127 Indb.	
Vaaler	4,84	—	3 993 —
Aasnæs	4,54	—	4 617 —
Hof	3,12	—	3 214 —

4. Trysils Distrikt (31,50 n. □ M., 5 520 Indbyggere), indbefattende

Herrederne: Trysil	24,53 n. □ M.,	4 980 Indb.	
Drevsjø Kapelsogn af Rendalen	5,97	—	540 —

5. Rendalens Distrikt (44,40 n. □ M., 9 316 Indbyggere), indbefattende

Herrederne: Aamot	8,01	—	3 254 Indb.
Storelvedalen	12,14	—	3 219 —
Rendalen	25,25	—	2 843 —
(Drevsjø Kapelsogn herfra undtaget).			

6. Tønsets Distrikt (55,90 n. □ M., 10 392 Indbyggere), indbefattende

Herrederne: Lilleelvedalen	15,71 n. □ M.,	3 284 Indb.	
Tønset	8,69	—	3 032 —
Kvikne fraregnet Indset Annex	7,25	—	767 —
Prestegjeldet Tolgen	24,25	—	3 269 —

Indset Annex til Kvikne (1,50 n. □ M. med 578 Indbyggere) hører til Opdals Distrikt; en Del af Tolgens Herred (med 240 Indbyggere), til Røros Prestegjeld og til Røros Lægedistrikt i søndre Trondhjems Amt.

Sundhedstilstanden var mindre god end i flere foregaaende Aar; Lungebetændelse, Typhoidfeber og mod Aarets Slutning Skarlagensfeber optraadte epidemisk.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter fra det statistiske Centralbureau meddelte Opgaver (se Tabellen næste Side).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** i Hedemarkens Amt hidsættes følgende af Lægernes Lister sammendragne Tabel (se Tabellen Side 43).

Af **exanthematisk Typhus** er kun behandlet 2 Tilfælde uden Dødsfald.

Typhoidfeber optraadte i Solør-Odalens Distrikt dels spredt dels i mindre Lokalepidemier, hvor Smitteoverførelsen flere Gange kunde paavises (E. M. Heiberg). Fra Hedemarkens Distrikt opføres 208 Tilfælde, hvoraf 19 endte dødeligt (i 1874 159 Tilfælde, 24 Dødsfald). For 204 Tilfælde og 16 Dødsfald kjendes Fordelingen paa Distriktets Herreder, nemlig i Vang og Furnæs 121 med 7 Døde, Hamar 22 med 5 Døde, Næs 27 med 1 Død, Stange 22 med 2 Døde, Ringsaker 9 uden Dødsfald, Romedal 3 med 1 Død. Efterat Sygdommen i Aarets første Maaneder var forekommet med ganske faa og spredte Tilfælde,

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	119 802	2 018	16,85
1874	119 942	1 929	16,08
1873	120 261	1 708	14,20
1872	120 196	1 580	13,14
1871	119 809	1 704	14,22
1871—75	119 736	1 788	14,95
1866—70	120 428	1 898	15,76

fik den i Juli Maaned pludselig et betydeligt Opsving og aftog først igjen i Septembers Slutning og Oktober. Nogen paaviselig Aarsag til dens pludselige Optræden i Juli Maaned lod sig ikke udfinde. Isolation og Desinfektion anvendes saavidt muligt og hvor Isolationen kan gjennemføres bliver det i Regelen med et eller et Par Tilfælde, medens derimod i Husmandsstuerne, hvor der ikke kan blive Tale om Isolation, ikke sjelden en Flerhed af Familien efterhaanden angribes. Midler til en mindre Epidemibygning ved Amtssygehuset, hvorved Trangen til Isoleringslokale i paakommende Tilfælde for en Del bliver afhjulpen for dettes nærmere Omegn, blev bevilget af Amtsformandskabet (I. C. Lund). Blandt Amtets øvrige Distrikter sees Typhoidfeber at være forekommet mest i Rendalen, hvor de første Tilfælde indtraf paa en Skydsstation, hvorfra det var vanskeligt at holde Folk borte. Sygdommen optraadte i flere Tilfælde voldsomt. Reconvalescentsen var i det Hele langvarig. Udbredelsen søgtes hemmet ved Isolation og Desinfektion (Agersborg).

Om **Barselfeber** meddeles fra Tønset, at Sygdommen optraadte med hidtil ukjendt Hyppighed. Nogen Smitte kunde neppe paavises, hvorimod Barselkonernes uhensigtsmæssige Pleie og Mangel paa Jordemoderhjelp maa tillægges Betydning. Samtidig med Barselfeberens Forekomst var der ualmindeligt mange Tilfælde af Rosen, dog altid i let Grad (H. Bull).

I nogle Tilfælde i søndre Østerdalens Distrikt antages Smitteoverførelse ved Jordemoderen paavist (H. Dørum).

Af de indtrufne Tilfælde af **Børnekopper** skyldes de fleste Smitte fra tilgrændsende Distrikter af Sverige, hvor Børnekopperne forekom.

Skarlagensfeber kom i November Maaned til Solør-Odalens Distrikt ved Smitte fra Christiania. Den først angrebne døde og uagtet Forbud blev der holdt Gravøl i 2 Dage; Følgen var, at i alle Pladse omkring Odalsværket, hvorfra der havde været Folk til Begravelsen, bleve Børnene liggende i Skarlagensfeber. I Kongsvinger forekom Sygdommen i samme Maaned — ved Smitte fra Sverige — i Distriktslægens og hans Nabos Hus, men hindredes ved streng Isolation og Desinfektion fra at udbrede sig. I Hedemarkens Distrikt kom Sygdommen til Vang i Slutningen af November ligeledes ved Smitte fra Christiania. De først indtrufne Tilfælde forløb meget mildt og blev ikke anmeldte, men bleve i Afskallingsperioden tilfældigvis seede af Læge, hvorefter Isolation forsøgtes iværksat og Desinfektion anvendtes, ligesom Skolerne standsedes. Sygdommen aftog derefter temmelig hurtig i de først angrebne Kredse, men udbredte sig dog senere i Vangs Aasbygd, hvor den imidlertid optraadte i mild Grad, saa Lægehjelp ikke søgtes (I. C. Lund).

Kighoste var mod Aarets Slutning udbredt i Eidskogen af Solør-Odalens Dlstrikt.

Diphtherisk Svælgbetændelse optraadte i Trysil paa forskjellige Steder og Tider, men betegnes som godartet.

Lungebetændelse sees i alle Distrikter undtagen Rendalens, at være optraadt hyppigere end Aaret forud. Fra Hedemarkens Distrikt bemærkes, at Sygdommen utvivlsomt har været den mest forherskende Sygdomsform. Det gjentager sig som en konstant Regel fra Aar til andet, at man fra Begyndelsen af Vinteren udover Vaaren træffer et forholdsvis stort Antal Lungebetændelser, men ikke i saa hyppig Udbredning som i indeværende Aar har været Tilfældet. Sygdommen var jævnt udbredt over hele Distriktet og der feiles neppe ved at antage, at 1½—2 pCt. af Befolkningen har været angreben af Sygdommen. Lokalisationen af Sygdommen syntes ikke altid at staa i Forhold til Almenlidelsen, der i høi Grad var fremtrædende. Fra Næs skildres Sygdommen som i særegen Grad ondartet og dødelig, forøvrigt i Distriktet har vel Dødeligheden været omtrent som vanligt, maaske lidt større.

Temperaturforholdene i den ganske ualmindeligt strenge Vinter med indtil ÷ 32° R. Kulde tillægges væsentlig Indflydelse paa Sygdommens ualmindelig store epidemiske Udbredning (I C. Lund).

I nedenstaaende Tabel sees en Oversigt over Behandlede og Døde. Døde af 100 Angrebne og Angrebne af 1000 Indbyggere i Femaarene 1875—71 (se Side 44).

Diarrhoe og Cholera nostras forekom i Hedemarkens Distrikt i Sommer- og Høstmaanederne sjeldnere end sæd-

I Hedemarkens Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf Døde.	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthem. Typhus	2	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	280	30	274	13	7	8	10	8	17	58	65	35	16	14	23
Cerebrospinalmening.	10	4	10	4	4	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Simpel Feber	170	-	170	10	15	6	10	10	13	32	24	13	10	15	12
Barselfeber	73	19	73	5	12	8	6	4	9	4	2	4	4	2	13
Børnekopper	21	-	21	-	1	-	1	1	8	3	-	7	-	-	-
Vandkopper	12	-	12	-	-	4	2	2	-	-	1	-	-	1	2
Skarlagensfeber	85	8	67	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	18	45
Rødlinger	8	-	8	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-	-	1
Mæslinger	5	-	5	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	198	8	198	25	15	13	15	16	16	13	16	11	16	21	21
Kighoste	15		15	7	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	4
Diphtherisk Svælgbetændelse	55	- 3	55	5	6	3	2	2	7	5	2	2	5	12	4
Strubehoste	4	3	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Kusma	27		27	2	4	1	5	3	-	2	5	2	1	2	-
Akut Bronchit og andre katarrh. Tilf.	1872	- 25	1808	300	258	208	142	101	90	81	75	98	129	183	143
Lungebetændelse	957	171	957	194	131	135	131	103	43	18	22	16	38	66	60
Pleurit	123	6	121	14	12	9	14	6	10	5	14	10	13	7	7
Gigtfeber	190	3	189	20	14	11	17	13	17	8	9	4	13	35	28
Koldfeber	4	-	4	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	662	14	662	44	42	55	30	30	62	77	99	62	54	53	54
Blodgang	89	3	89	19	11	6	3	5	6	10	13	8	1	5	2
Skjørbug	84	-	81	-	2	2	1	4	18	10	25	10	6	2	1
Tilsammen	4946	297	4852	663	538	478	393	309	319	327	372	284	307	442	420

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Solør-Odalen. Tilf.	Solør-Odalen. Døde.	Hedemarken. Tilf.	Hedemarken. Döde.	Søndre Østerdalen. Tilf.	Søndre Østerdalen. Døde.	Trysil. Tilf.	Trysil. Døde.	Rendalen. Tilf.	Rendalen. Døde.	Tønset. Tilf.	Tønset. Døde.
Exanthematisk Typhus	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	208	30	15	4	208	19	11	2	2	1	42	4	2	-
Cerebrospinalmeningit	10	4	-	-	10	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Simpel Feber	170	-	32	-	78	-	19	-	7	-	32	-	2	-
Barselfeber	73	19	15	4	33	7	7	1	9	1	3	-	6	6
Børnekopper	21	-	7	-	1	-	-	-	12	-	-	-	1	-
Vandkopper	12	-	1	-	2	-	-	-	1	-	8	-	-	-
Skarlagensfeber	85	8	55	4	26	4	4	-	3	-	-	-	-	-
Rødlinger	8	-	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	5	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-
Rosen	198	8	33	-	101	5	15	2	-	-	24	1	16	-
Kighoste	15	-	8	-	-	-	-	-	9	-	7	-	-	-
Diphterisk Svælgbetændelse	55	3	9	1	7	-	15	1	-	-	-	-	1	1
Strubehoste	4	3	1	1	1	1	1	-	23	-	1	1	-	-
Kusma	27	-	8	-	10	-	1	-	7	-	1	-	-	-
Akut Bronchit og andre catarrhalske Tilfælde	1872	25	232	10	849	8	134	-	126	2	345	3	186	2
Lungebetændelse	957	171	154	29	477	76	126	19	54	9	82	18	64	20
Pleurit	123	6	49	1	33	3	5	-	12	1	12	-	12	1
Gigtfeber	190	3	59	-	89	2	18	1	2	-	15	-	7	-
Koldfeber	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	662	14	125	1	310	9	55	2	14	-	128	2	30	-
Blodgang	89	3	9	1	3	-	32	2	-	-	45	-	-	-
Skjørbug	84	-	6	-	4	-	-	-	1	-	72	-	1	-
Tilsammen	4946	297	825	56	2245	138	447	30	279	14	822	29	328	30

Lungebetændelse i Femaaret.

Aar.	Behandlede.	Deraf døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indbyggere.
1875	957	171	17,7	7,99
1874	703	109	15,5	5,87
1873	490	61	12,4	4,08
1872	389	38	9,8	3,23
1871	548	65	10,2	4,56

vanligt, uagtet Drikkevandet paa mange Steder paa Grund af stærk Varme og vedvarende Tørke var alt andet end tilfredsstillende (I. C. Lund).

Af **Meningitis cerebro-spinalis** omtales fra Hedemarkens Amt 10 behandlede Tilfælde, hvoraf 4 endte dødeligt (L. Bryhn).

Veneriske Sygdomme. Angaaende de paa Amtssygehuset behandlede Tilfælde af **Syphilis** henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Tabel.

Gonorrhoe og **Urethrit** behandledes paa Amtssygehuset hos 1 Mand og 7 Kvinder med samlet Antal af 402 Liggedage.

Nedenstaaende Liste giver Oversigt om de udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe (Urethrit).

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet				Opgivet Sygdomsform for Syphilis.		Antal anmeldende Læger	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.						
		Kjøn.		Alder.						Solør-Odalen.	Hedemarken.	Søndre Østerdalen.	Trysil.		Rendalen.	Tønset.
		Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).	primær.	konstitutionel.			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Tilf.
Syphilis.....	34	16	13	2	27	5	[1])26	12	1	[1])12	[2])14	2	[3])1	[4])1	-	2
Gonorrhoe.....	31	31	2	-	33	-	-	13	-	5	19	3	-	-	3	4

[1]) 5 Tilfælde opgivne som Recidiver. [2]) 1 Tilfælde som tertiær. [3]) 1 Tilfælde som hereditær. [4]) Mandkjøn under et Aar.

Svindsot er paa Lægernes Dødslister opgivet som Dødsaarsag hos 77 eller 10,9 pCt. af samtlige af Lægerne opgivne ved Sygdom foraarsagede Dødsfald. I det foregaaende Aar var Forholdet 12,1 pCt. eller 86 af 712. Antallet af opgivne Dødsfald af Svindsot og deres Forhold til samtlige af Lægerne opgivne Dødsaarsager i de forskjellige Lægedistrikter var i heromhandlede Aar følgende (se Tabellen paa næste Spalte):

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Solør-Odalen.....	22	143	15,3
Hedemarken.....	23	282	8,3
Søndre Østerdalen.....	13	70	18,6
Trysil.....	2	48	4,2
Rendalen.....	9	81	11,1
Tønset.....	8	77	10,4
Tilsammen	77	701	10,9

hørte hjemme i Solør-Odalens Distrikt 52, i Hedemarkens 26, i søndre Østerdalens 21, i Trysils 6, i Rendalens 6, i Tønsets 16.

Sindssyge.*) For Amtskommunens Regning forpleiedes 127 Sindssyge hvoraf 36 paa Asyler. Af de Syge

*) I 1874 forpleiedes for Amtskommunens Regning 114 Sindssyge, hvoraf 31 paa Asyl og 83 i Hjemmedistrikterne. Af de Syge hørte hjemme i Solør-Odalens Distrikt 45, Hedemarkens 26, søndre Østerdalens 17, Trysil 5, Rendalen 8, Tønset 13.

Nedenstaaende Liste giver Oplysning om en Del af Lægerne og paa Sygehusene behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme.**

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.											
	Behandlede.	Deraf Døde.	Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.	Solør-Odalen.		Hedemarken.		Søndre Østerdalen.		Trysil.		Rendalen.		Tønset.	
										Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme..	375	-	162	149	4	307	16	375	-	94	-	149	-	18	-	62	-	45	-	7	-
Fnat.....	49	-	20	19	20	19	10	49	-	26	-	17	-	-	-	-	-	5	-	1	-
Skurv.....	5	-	1	3	3	1	4	5	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge.....	240	2	86	128	160	54	20	240	2	64	-	121	1	8	-	7	-	26	-	14	1
Rachit.....	45	-	31	20	41	-	9	45	-	14	-	15	-	-	-	10	-	1	-	5	-
Simpel Meningit.....	19	11	10	9	8	11	10	20	12	2	1	4	2	7	4	2	2	3	1	2	2
Tuberkuløs Meningit...	15	15	7	8	12	3	8	15	15	2	2	12	12	-	-	-	-	-	-	1	1
Svindsot.....	198	77	76	88	10	154	17	198	77	62	22	78	23	25	13	4	2	21	9	8	8
Kræft.....	70	49	28	36	-	64	15	75	54	13	10	43	28	7	4	2	2	5	5	5	5
Vatersot og Morbus Brighti.....	55	6	24	26	7	43	15	59	*10	19	4	13	4	11	1	3	-	9	1	4	-
Blegsot og Anæmi....	477	-	15	395	37	373	19	477	-	117	-	255	-	26	-	7	-	59	-	13	-
Menstruationsuordener .	187	-	-	187	-	187	17	187	-	49	-	91	-	7	-	4	-	20	-	16	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	1815	6	758	805	167	1496	20	1815	6	255	2	1033	2	161	-	62	1	230	-	74	1
Ormesygdomme.....	112	-	48	51	84	15	15	112	-	45	-	19	-	3	-	5	-	34	-	6	-
Drankersygdomme.....	19	1	14	-	-	14	9	19	1	5	-	4	-	3	1	1	-	6	-	-	-

*) Af «Vatersot« 7 og «Morbus Brighti« 3 Dødsfald.

Chirurgiske Operationer findes opførte i den almindelige Beretning.

Følgende 27 **obstetriciske Operationer** kunne sees at være udførte af Læger, nemlig: 19 Tangforløsninger, 3 Vendinger, 1 Udtagelse af Efterbyrden, 2 Perforationer, 2 Embryotomier, hvoraf 9 i Solør-Odalens Distrikt, 9 i Hedemarkens, 4 i søndre Østerdalens, 1 i Trysils og 4 i Tønsets Distrikt. Indikationer og Udfald for Tangforløsning, Vending og Udtagelse af Efterbyrden sees af nedenstaaende Tabel (se Tabellen paa næste Side).

Af obstetriciske Operationer forøvrigt udførtes 2 Perforationer, den ene Perforation indiceret ved Bækkensneverhed paa Grund af Hoftelidelse, Konen døde 12 Timer efter Operationen, den anden udførtes paa gjenblivende hydrocephalisk Hoved. Konen ilive (H. Bull). I det ene Tilfælde af Embryotomi ved Bækkensneverhed og forsømt Tverleie — Konen der tidligere var forløst ved Craniotomi — døde Konen af Peritonitis 3 Dage efter; i det andet Tilfælde ved forsømt Tverleie med fremfalden Arm og Fod, forblev Konen ilive (Thams).

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel (se Tabellen paa næste Side):

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 37, Selvmord 15.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 777 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 53,2.

Lægernes Beretninger indeholde Opgave for 22 paa Barselseng døde Kvinder, hvoraf 19 døde af Barselfeber, deraf 1 efter Løsning og Udtagelse af Efterbyrden, 1 efter Vending ved Ruptura uteri og 2 efter besværlige Forløsninger. Lægerne have opgivet Dødsaarsagen for 712 eller 36,2 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1 966). De hyppigste Dødsaarsager vare: Lungebetændelse (171), Svindsot (77), Kræft (54), Alderdomssvaghed (44), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tang.					Vending.					Udtagelse af Efterbyrd.		
	Mødre.			Børn.		Mødre.			Børn.		Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel...	15	-	-	13	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	2	-	-	-	[1]3	-	-	-
Bristning af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	[2]1	-	-	1	-	-	-
Timeglassammentrækning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	[3]1	-
Uopgiven Indikation	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	19	-	-	17	2	2	1	-	-	4	-	1	-
	19			19		3			4		1		

[1]) En Gang Tvillinger, begge forløste ved Vending. [2]) Død af Peritonitis. [3]) Død af Barselfeber.

Fødte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte *).
		ialt.	i 1ste Døgn *).	paa Barselseng.	
Solør-Odalen...	1078	464	9	11	30
Hedemarken...	1265	757	17	14	44
Søndre Østerdalen.....	592	316	10	3	18
Trysil.....	231	87	3	1	12
Rendalen.....	302	186	3	2	9
Tønset.....	311	200	1	6	3
Indset Annex (OpdalsDistr.)	11	6	-	-	
Gaarde af Røros Prestegjeld hørende til TolgensHerred (Røros Distrikt)...	5	2	-	-	-
Hedemarkens Amt.....	3795	2018	43	37	116

*) Ifølge Dødfødteanmeldelsern.

Kramper i Børnealderen (tilsammen 31). Typhoidfeber (30), akut Bronchit (25), organisk Hjertefeil (24).

Veirliget. Vinteren 1874—75 udmærkede sig ved overordentlig streng Kulde; de laveste Temperaturgrader opgives i Solør-Odalens Distrikt til ÷ 37,5 ⁰ C., i Hedemarkens til ÷ 40⁰ C. Vaaren var gunstig, Sommeren og Høsten var varme men tørre, hvorved udover Vinteren 1875—76 paa flere Steder opstod Vandmangel.

Med Hensyn til **Levemaade** og **hygiæniske Forhold** anføres fra Solør-Odalens Distrikt, at ulovligt Brændevinssalg er aftaget, hvorimod ulovligt Salg af Kamfer- og Hoffmannsdraaber samt Nafta, der dels nydes ublandet med Vand og Kaffe, er traadt istedet. Sands for Renlighed og Madstel ere større i Solør og Odalen end i Vinger og Eidskogen, i hvilket sidstnævnte Prestegjeld Madstellet betegnes som meget slet (E. M. Heiberg). Fra søndre Østerdalens Distrikt klages over den tiltagne Nydelse af berusende Drikke. Foruden Vin, Øl og Brændevin var ogsaa Nafta og saakaldet «Bittert« traadt op i Rækken af berusende og yndede Drikke. Det sidste Aars betydelig formindskede Tømmertrafik og den deraf følgende Formindskelse i Tilgang i Penge har dog tvunget de løse Arbeidere til noget større Maadehold. Her som andetsteds have ganske Faa gjort sig Nytte af de gode Tider og den store Arbeidsfortjeneste. Man stoler paa Fattigvæsenet, som altid staar parat til under Nød og Sygdom at forsørge alle disse ryggesløse Mænd og Ynglinger, der, ladende haant om Tjenerstillingens opdragende Tvang og jevne Arbeide, under deres vilde Liv har fortæret og bortødslet deres sidste Skilling« (Munthe). Fra Trysils og Rendalens Distrikter klages ligeledes over tiltagende Drikfældighed (Østberg, Schanche).

Fra Tønsets Distrikt berettes, «at det gjennem Størstedelen af Distriktet drevne Jernbanearbeide vistnok ikke har været uden Indflydelse paa Befolkningens Levesæt og Vilkaar, idet den tiltagende Rørelse og Omsætning ligesom ogsaa Indblandingen af Fremmede har gjort nogen Forandring i den tilvante Levevis, en Forandring, som forsaavidt maa kaldes til det bedre, som Sandsen for et ordentligt og mere renligt Husstel maaske er bleven mere udbredt, medens paa samme Tid ogsaa Fordringerne til Livet ere stegne. I det Hele taget maa de hygiæniske Forholde her i Distriktet ansees for ganske heldige, den ialmindelighed jævnt udbredte Velstand, de store og luftige Boliger og en ualmindelig nærende og sund Kost gjør Befolkningen kraftig og udholdende. Epidemiske Sygdomme ere her forholdsvis lettere at standse i sin Udbredelse, idet de store Beboelsesrum tillade en fuldstændigere Isolation og Desinfektion paa samme Tid som Sygdommens Smitsomhed og Nytten af passende hygiæniske Forholdsregler mere og mere er kommet ind i Folkets Bevidsthed. Blandt Jernbanearbeiderne har Sundhedstilstanden været bedre, end man skulde vente, naar Hensyn tages til den uhensigtsmæssige og ensartede Kost og de usunde Beboelsesrum, hvori en stor Del af dem have været indlogerede. For en Del have Arbeiderne været indlogerede i utætte og overfyldte Barakker, der neppe have tilfredsstillet de tarveligste hygiæniske Fordringer.« (H. Bull).

Fattigsygepleien. Der er meddelt Opgave over følgende Antal tilseede fattige Syge:

Solør-Odalens	Distrikt	595
Hedemarkens	—	380
Søndre Østerdalens	—	109
Trysils	—	52
Rendalens	—	159
Tønsets	—	34
	Tilsammen	1 329.

Fra Hedemarkens Distrikt anføres, at Distriktet maa i det Hele ansees for at være tilstrækkeligt forsynet med Læger og Jordemødre. Baade Læger og Jordemødre benyttes meget.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i Solør-Odalens Distrikt 9 (tre i søndre Odalen, to i Eidskogen, et i hvert af følgende Herreder: Vinger, Brandvold, nordre Odalen og et i Kongsvinger By); i Hedemarkens Distrikt 15 (deraf fire i Hamar By, tre i Vang, to i Løiten, to i Romedal, to i Næs, et i Stange, et i Ringsaker); i søndre Østerdalens Distrikt 2 (et i Vaaler, et i Aasnæs); i Trysils Distrikt 1 Møde i Aamot; i Tønsets Distrikt er intet Møde afholdt. De vigtigste Forhandlingsgjenstande vare i Solør-Odalens Distrikt Oplæsning af Indre-Departementets Cirkulære af 15de Deember 1874 og 7de August 1875, om Sundhedsforskrifter for Brandvold, Vinger og Eidskogens Herreder. Af Foredrag holdtes om Kaffe, dens Brug og Misbrug i Vinger og Eidskog, om Næringsmidlerne i nordre Odalen. I Hamar forhandledes om Gjennemførelsen og Forandring i Byens Sundhedsvedtægter.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i Solør-Odalens	Distrikt	1 010
i Hedemarkens	—	1 099
i søndre Østerdalens	—	710
i Trysil	—	280
i Rendalen	—	226
i Tønset	—	218
	Tilsammen	3 543.

I søndre Østerdalens Distrikt er desuden udført 1711 Revaccinationer.

Af **retsmedicinske Forretninger** opgives udførtes 3 Syns- og Obduktionsforretninger, 12 Undersøgelser og Erklæringer, ialt 15 retsmedicinske Forretninger, hvoraf 3 i Solør-Odalens, 3 i Hedemarkens, 1 i søndre Østerdalens, 3 i Trysils, 4 i Rendalens og 1 i Tønsets Distrikt.

Om Amtets **Sygehus** i Stange henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister.

Af **Badindretninger** omtales 2 Kar-, Damp- og Styrtebadindretninger i Kongsvinger og Hamar foruden flere private Styrtebadindretninger i flere Distrikters Herreder.

Af Amtets 4 **Apotheker** (nemlig Kongsvinger, Hamar, Elverum, Tønset) visiteredes de tre førstnævnte. Personalet bestod foruden Apothekeren, i Kongsvinger af 2 Disciple, i Hamar af 2 uexaminerede Pharmaceuter, i Elverum af 1 examineret Pharmaceut, 1 Discipel, i Tønset af 1 uexamineret Pharmaceut, 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 25 Læger, 1 Tandlæge, 31 Jordemødre, 36 Hjelpevaccinatører.

1. Solør-Odalens Distrikt: 6 Læger (Distriktslægen og to Privatlæger i Kongsvinger, en i Vinger, en i nordre Odalen, en i Grue); 7 Jordemødre; 7 Hjelpevaccinatører.
2. Hedemarkens Distrikt: 8 Læger (Distriktslægen i Stange, to i Hamar, en i Vang, en i Næs, en i Romedal, to i Ringsaker); 1 Tandlæge; 9 Jordemødre; 8 Hjelpevaccinatører.

3. Søndre Østerdalens Distrikt: 4 Læger (Distriktslægen og en Privatlæge i Elverum, en i Aasnæs, en i Vaaler); 6 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører.
4. Trysils Distrikt: 1 Læge, Distriktslægen i Trysil; 2 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
5. Rendalens Distrikt: 4 Læger (Distriktslægen i Rendalen, to Privatlæger i Aamot, en Jernbanelæge i Storelvedalen; 3 Jordemødre; 3 Hjelpevaccinatører.
6. Tønsets Distrikt: 2 Læger (Distriktslægen og en Privatlæge i Tønset); 4 Jordemødre; 8 Hjelpevaccinatører.

VII. Christians Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 196,29 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 115 988 Indbyggere, er inddelt i følgende 8 Lægedistrikter:

1. Hadeland-Lands Distrikt (22,46 n. □ M., 24 001 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Jevnaker.... 3,35 n. □ M., 5 638 Indb.
   Gran..... 6,54 — 8 890 —
   Søndre Land 6,10 — 4 578 —
   Nordre — 6,47 — 4 895 —
2. Søndre Valders Distrikt (19,12 n. □ M., 11 121 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Søndre Aurdal 11,13 n. □ M., 5 501 Indb.
   Nordre — 7,99 — 5 620 —
3. Nordre ValdersDistrikt (22,52 n. □ M., 7 881 Indbyggere) indbefattende
   Herrederne: Østre Slidre..6,64 n. □ M., 2 465 Indb.
   Vestre — ..3,47 — 2 970 —
   Vang.....12,41 — 2 446 —
4. Toten Distrikt (11,10 n. □ M., 23 900 Indbyggere), indbefattende
   Kjøbstaden Gjøvik.....0,01 n. □ M., 1 112 Indb.
   Herrederne: Østre Toten..2,96 — 7 173 —
   Vestre — ..3,00 — 6 783 —
   Vardal.....2,08 — 3 878 —
   Birid.....3,05 — 4 954 —
5. Faabergs Distrikt (17,61 n. □ M., 16 823 Indbyggere), indbefattende
   Kjøbstaden Lillehammer..0,01 n. □ M., 1 560 Indb.
   Herrederne: Faaberg.....3,64 — 5 675 —
   Gausdal.....9,06 — 5 913 —
   Øier.....4,90 — 3 675 —
6. Ringebu Distrikt (27,50 n. □ M., 13 704 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Ringebu.....9,56 n. □ M., 4 879 Indb.
   Sollien.....3,61 — 432 —
   Søndre Fron..3,97 — 3 238 —
   Nordre — 10,36 — 5 155 —
7. Loms Distrikt (43,20 n. □ M., 10 847 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Lom.....14,85 n. □ M., 3 150 Indb.
   Skiaker.....16,53 — 2 633 —
   Vaage (undtagenSelsAnnex)11,82 — 5 064 —
8. Lesje Distrikt (32,78 n. □ M., 7 711 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Lesje.....17,26 n. □ M., 3 276 Indb.
   Dovre.....11,08 — 3 429 —
   Sels Annex af Vaage.....4,44 — 2 006 —

Sundhedstilstanden anføres fra de to nordligste Distrikter — Lom og Lesje — at have været mindre tilfredsstillende paa Grund af hyppig Optræden af Lungebetændelse. Fra Lesje Distrikt anføres at Sygeligheden ikke i Mands Minde havde været saa stor som i indeværende Aar. Fra Amtets øvrige Distrikter opgives Sundhedstilstanden som god.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets Midte).	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	115 740	1 720	14,86
1474	115 421	1 931	16,73
1873	115 444	1 790	15,51
1872	115 643	1 562	13,51
1871	115 950	1 589	13,69
1871—75	116 068	1 718	14,77
1866—70	120 423	1 708	14,18

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Tabellen paa næste Side):

Typhoidfeber forekom i det Hele meget sjeldnere end Aarene forud. Den optraadte hyppigst i Totens Distrikt i Gjøvik og Herrederne omkring samme, men kun med sporadiske og spredte Tilfælde. I Faabergs Distrikt angives Smitten i 3 Tilfælde at være kommen fra Hamar. De i Loms Dissrikt optraadte Tilfælde vare Slutningen af en Epidemi fra foregaaende Aar.

Om **Barselfeber** bemærkes fra søndre Valders, at den forekom i de første Maaneder af Aaret paa en Tid, da Rosen samtidig optraadte hyppigere end almindelig. Tilfældene viste sig under Form af alvorlige Metriter og Perimetriter (I. A. Selmer).

Børnekopper kom til Jevnager Herred paa Hadeland fra Hønefos og til Grans Herred paa Hadeland fra Drammen; de optraadte i Maanederne Februar til Mai. 16 Personer bleve ialt angrebne. Til vestre Slidre — nordre Valders Distrikt — kom Sygdommen ved et Taterfølge. I Totens Distrikt skrev Smitten sig i 3 Tilfælde fra Sverige, hvorfra Manden, der var Handelskarl, kom syg hjem og smittede sin Kone og sin Datter. Det fjerde Tilfælde indtraf paa en Skydsstation hos en Tjenestepige og fra hende smittedes et Barn paa den Plads, hvor hun flyttedes hen.

Vandkopper vare almindelige udover Vaaren i søndre Valders Distrikt.

Skarlagensfeber optraadte mod Aarets Slutning i den sydligste Del af Hadeland-Lands Distrikt og udbredte sig senere — men væsentlig i Aaret 1876 — over Distriktet. I Lillehammer optraadte de første Tilfælde strax før Juletid, derfra udbredte Sygdommen sig senere til Faaberg Herred.

Mæslinger vedvarer fra Aaret forud i søndre og nordre Valders Distrikter; kun i faa Tilfælde søgtes Lægehjelp.

Rosen optraadte hyppigere end sædvanlig i søndre Valders Distrikt og i Gjøvik og omliggende Herreder i Totens Distrikt.

Kighoste forekom i den nordligste Del af søndre Valders Distrikt som Fortsættelse af foregaaende Aars Epidemi; Sygdommen optraadte mildt.

Diphtherisk Svælgbetændelse forekom i Lesje Distrikt udover Høsten. De Syge isoleredes saavidt det lod sig gjøre, og der anvendtes Desinfektionsmidler og Gurglevand af Carbolsyreopløsning ogsaa til de Friske.

Kusma var hyppig fra September til November Maaned i nordre Valders og i Aarets sidste Maaneder i Øier af Faabergs Distrikt.

Lungebetændelse har i det Hele havt stor Udbredning inden Amtet, særlig omtales dens Hyppighed i Totens Distrikts nordligste Herreder og i Lesje Distrikt. Sygdommen forekom i Lesje Herred i Januar og Februar Maaned og angreb væsentlig yngre Individer; i Dovre Herred optraadte Sygdommen fra Marts til Mai Maaned og holdt sig i dette Herred væsentlig til Alderen 50—70 Aar med stor Dødelighed blandt de Angrebne. I et Hus var 3 angrebne, i 7 Huse 2 angrebne paa hvert Sted, i en Kreds 3 Brødre, i en anden 2 Brødre. I Ringebu Distrikt indtraf enkelte meget ondartede dødeligt endende Tilfælde.

I nedenstaaende Tabel gives en Oversigt over Behandlede og Dødeligheden af behandlede Tilfælde af Lungebetændelse og Antal af Angrebne i Femaaret 1871—75.

	Behandlede Tilfælde.	Deraf døde.	Dødsprocent af Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indvaanere.
1875 ...	762	101	13,3	6,58
1874 ...	691	75	10,9	5,99
1873 ...	481	55	11,4	4,19
1872 ...	513	53	10,3	4,43
1871 ...	521	51	9,8	4.76

Gastriske Sygdomme. Af Diarrhoe og Cholera nostras er anmeldt flere Tilfælde end Aaret forud navnlig i Hadelands, Lands og Loms Distrikter, hvor et bety-

I Christians Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf døde.	Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Typhoidfeber	60	5	60	7	3	4	6	4	1	3	3	9	5	10	5
Simpel Feber	72	-	72	6	8	5	7	9	9	5	3	6	3	7	4
Barselfeber	47	9	47	3	5	9	4	2	3	3	2	3	7	1	5
Børnekopper	23	-	16	-	2	7	1	6	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	38	-	38	2	3	1	1	7	5	-	3	-	8	2	6
Skarlagensfeber	24	6	24	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	12	9
Mæslinger	14	1	14	1	4	5	3	-	-	-	1	-	-	-	-
Rosen	175	4	175	21	11	14	16	29	15	12	6	14	11	15	11
Kighoste	14	-	14	-	-	-	-	3	-	-	-	11	-	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	41	4	41	1	1	-	2	5	2	2	3	5	10	5	5
Strubehoste	3	1	3	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	19	-	16	-	-	2	2	2	-	-	-	3	-	5	2
Akut Bronchit og andre katarr.	1057	22	1012	150	134	114	99	85	67	43	47	54	57	74	88
Tilfælde	762	101	762	153	110	101	113	96	47	30	6	6	24	47	29
Lungebetændelse	104	8	104	16	10	11	18	11	7	6	7	1	7	5	5
Pleurit	227	8	227	34	24	23	25	15	14	6	13	17	18	15	23
Gigtfeber	4	-	4	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	333	14	333	20	24	23	28	23	27	47	40	17	33	30	21
Blodgang	46	2	46	1	5	-	3	1	-	-	25	7	3	1	-
Skjørbug	12	-	9	1	1	-	1	-	-	1	3	1	1	-	-
Tilsammen	3075	185	3017	416	345	322	329	300	198	160	162	155	188	229	213

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikter. Hadeland-Land. Tilf.	Hadeland-Land. Døde.	Søndre Valders. Tilf.	Søndre Valders. Döde.	Nordre Valders. Tilf.	Nordre Valders. Døde.	Toten. Tilf.	Toten. Døde.	Faaberg. Tilf.	Faaberg. Døde.	Ringebu. Tilf.	Ringebu. Döde.	Lom. Tilf.	Lom. Døde.	Lesje. Tilf.	Lesje. Döde.
Typhoidfeber	60	5	1	1	-	-	4	-	32	1	14	1	3	-	3	1	3	1
Simpel Feber	72	-	2	-	7	-	3	-	50	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Barselfeber	48	10	12	1	6	-	4	2	11	2	7	2	4	1	4	2	-	-
Børnekopper	23	-	16	-	-	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	38	-	4	-	12	-	6	-	10	-	4	-	2	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	24	6	12	2	-	-	-	-	3	-	9	4	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	14	1	-	-	9	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	175	4	53	1	12	-	7	-	41	-	39	2	6	-	10	-	7	1
Kighoste	14	-	11	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphther. Svælgbetændelse	41	4	-	-	-	-	10	-	4	1	-	-	9	-	-	-	18	3
Strubehoste	3	1	-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	19	-	-	-	-	-	7	-	-	-	7	-	-	-	5	-	-	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	1059	24	309	2	43	4	116	1	242	7	170	6	18	-	148	2	11	2
Lungebetændelse	762	101	176	20	29	3	25	4	181	23	139	15	44	10	70	10	98	16
Pleurit	104	8	28	2	7	-	3	-	29	3	24	2	6	-	3	1	4	-
Gigtfeber	227	8	52	-	11	-	32	-	40	3	47	2	18	1	11	-	16	2
Koldfeber	4	-	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	333	14	86	2	11	-	27	1	109	3	41	3	18	1	38	3	3	1
Blodgang	46	2	-	-	-	-	-	-	8	-	37	2	1	-	-	-	-	-
Skjørbug	12	-	-	-	1	-	-	-	2	-	6	-	1	-	2	-	-	-
Tilsammen	3078	188	763	31	153	7	250	9	774	44	544	39	140	13	294	19	160	26

deligt mindre Antal Syge i indeværende Aar er kommen under Behandling.

Blodgang optraadte epidemisk i August Maaned i Lillehammer og Omegn dog uden at naa synderlig Udbredning.

Nedenstaaende Tabel viser Antallet af de for **Syphilis** (udenfor Amtssygehuset) og samtlige for Gonorrhoe behandlede Tilfælde.

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehusene) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet. Kjøn. Md.	Kjøn. Kv.	Alder. Børn.	Alder. Voxne.	Opgivet Sygdomsform. primær.	konstitutionel.	Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Hadeland-Land. Beh.	Hadeland-Land. Kjendte Dödsf.	Nordre Valders. Beh.	Nordre Valders. Kjendte Dødsf.	Toten. Beh.	Toten. Kjendte Dödsf.	Faaberg. Beh.	Faaberg. Kjendte Dödsf.
Syphilis	7	2	[1]5	1	6	2	5	3	*2	-	-	-	-	3	1	4	1
Gonorrhoe, Urethrit	40	24	10	-	34	-	-	9	-	10	-	8	-	8	-	[2]14	

[1]) Døde 1 Kv. 45 Aar, 1 Barn 0—1 Aar, det sidste at Syphilis hereditaria.

[2]) Deraf 1 Md. paa Amtssygehuset.

Nedenstaaende Liste giver Oplysning om en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske** Sygdomme.

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare Md.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare Kv.	Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare Børn (under 15 Aar).	Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare Voxne (over 15 Aar).	Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne Tilfælde.	Ialt opgivne Dødsfald.	Hadeland-Land. Tilf.	Hadeland-Land. Döde.	Søndre Valders. Tilf.	Søndre Valders. Døde.	Nordre Valders. Tilf.	Nordre Valders. Døde.	Toten. Tilf.	Toten. Döde.	Faaberg. Tilf.	Faaberg. Døde.	Ringebu. Tilf.	Ringebu. Döde.	Lom. Tilf.	Lom. Døde.	Lesje. Tilf.	Lesje. Döde.
Kronisk Rheumatisme	232	2	110	122	6	224	16	232	2	44	-	24	-	46	2	39	-	43	-	1	-	32	-	3	-
Fnat	163	-	82	55	85	52	8	163	-	27	-	2	-	12	-	17	-	24	-	-	-	81	-	-	-
Skurv	16	-	9	7	11	5	5	16	-	5	-	4	-	3	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Kjertelsyge	191	-	82	101	127	56	17	192	1	46	-	16	-	8	1	50	-	25	-	-	-	42	-	5	-
Rachit	37	-	22	15	37	-	11	37	-	4	-	10	-	14	-	3	-	5	-	-	-	-	-	1	-
Simpel Meningit	35	12	20	15	20	15	14	38	15	7	3	2	2	3	1	8	4	10	1	3	3	4	-	1	1
Tuberkuløs Meningit	10	10	7	3	9	1	7	13	13	4	4	-	-	1	1	4	4	4	4	-	-	-	-	-	-
Svindsot	116	51	47	69	9	107	19	121	56	26	13	8	4	11	4	25	12	30	14	5	2	13	7	3	-
Kræft	67	43	35	32	-	67	15	69	45	14	10	9	8	4	3	20	11	15	10	1	1	5	1	1	1
Vatersot og Morbus Brighti	51	14	23	28	5	46	13	56	*19	17	4	7	3	5	2	10	3	9	3	4	2	3	1	1	1
Blegsot og Anæmi	322	-	9	313	37	285	17	322	-	78	-	32	-	5	-	83	-	90	-	-	-	17	-	17	-
Menstruationsuordener	92	-	-	92	-	92	15	92	-	13	-	7	-	9	-	23	-	27	-	-	-	9	-	4	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	1112	11	467	630	92	1005	20	1114	13	169	-	72	2	136	5	262	2	209	1	22	-	155	1	90	2
Ormesygdomme	109	-	32	36	53	15	14	109	-	7	-	13	-	10	-	15	-	32	-	2	-	27	-	3	-
Drankersygdomme	9	1	9	-	-	9	6	10	2	5	1	-	-	-	-	2	-	1	1	1	-	1	-	-	-

*) Af «Vatersot» 9 og af «Morbus Brighti» 10 Dødsfald.

Svindsot. Forholdet mellem opgivne Dødsfald af Svindsot og samtlige af Lægerne opgivne Dødsaarsager var i de enkelte Distrikter følgende:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Hadeland-Land	13	102	12,7
Søndre Valders	4	43	9,3
Nordre Valders	4	67	5,9
Toten	12	120	10,0
Faaberg	14	114	12,3
Ringebu	2	38	5,3
Lom	7	79	8,8
Lesje	-	39	-
Tilsammen	56	602	9,3

Sindssyge. For Amtskommunens Regning forpleiedes i 1875: 160 Sindssyge, hvoraf 40 i Asyler. 25 hørte hjemme i Hadeland-Lands Distrikt, 14 i søndre og 5 i nordre Valders, 32 i Totens, 29 i Faabergs, 26 i Ringebu, 24 i Loms og 7 i Lesje Distrikt.

Om de udførte **chirurgiske Operationer** er Oplysning meddelt i den almindelige Beretning.

Obstetriciske Operationer. Følgende Tabel giver en Oversigt over de af Lægerne udførte Tangforløsninger Vendinger og Efterbyrdsoperationer.

Af obstetriciske Operationer forøvrigt udførtes 1 Perforation ved Bækkensneverhed og Issefødsel med Panden fortil hos 1ste Tvilling. 2den Tvilling forløstes ved Vending og Extraction. Konen forblev ilive; Udfaldet uopgivetfor 2den Tvilling. 2 Perforationer af sidstkommende Hoved; i det ene Tilfælde ved Bækkensneverhed foretoges efter 3 Døgns Fødselsarbeide først Vending. Konen døde

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Efterbyrds-operation.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	14	*1	-	13	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	6	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Haand og Fod ved Siden af Hovedet	1	-	-	**1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnor	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forkort Navlesnor	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sammenvoxning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Atoni af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
24 Timer efter Barnets Fødsel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Uopgiven Indikation	3	-	-	3	-	-	***1	-	-	-	-	**1	-	-	-
Tilsammen	26	1	-	23	4	-	3	-	-	2	-	1	3	-	-
	27			27			3			3			3		

*) Dødsaarsag Barselfeber.
**) 2den Tvilling.
***) Moderen forløstes ved Perforation af 1ste Tvilling.

8 Timer efter; i det andet Tilfælde stod Hagen over Isbenet og Armene vare opslaaede. Konen forblev ilive (W. I. Müller). Ialt 36 obstetriciske Operationer, hvoraf i Hadeland-Lands Distrikt 11, i søndre Valders 3, i nordre Valders 2, i Totens 9, i Faabergs 6, i Ringebu 2, i Lom 2, i Lesje 1.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte. *)
		ialt	i 1ste Døgn. *)	paa Barselseng.	
Hadeland-Land	766	335	10	-	24
Søndre Valders	352	162	1	-	10
Nordre Valders	249	116	5	2	7
Toten	726	358	10	5	18
Faaberg	429	254	9	5	12
Ringedu	409	210	10	2	7
Lom	289	167	2	4	9
Lesje	185	118	1	-	2
Christians Amt	3405	1720	48	18	89

*) Efter Dødfødteanmeldelserne.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 34, ved Selvmord 5.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 085 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 50,5.

Lægernes Dødsfortegnelse indeholder Opgave over 13 paa Barselseng døde Kvinder. 10 døde af Barselfeber (en Kvinde efter Tangforløsning) 2 af Blødning og 1 otte Timer efter Forløsning ved Perforation.

Lægerne have opgivet Dødsaarsagen for 602 eller 35,8 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1681). De hyppigste Dødsaarsager vare Lungebetændelse (101); Svindsot (56); Alderdomssvaghed (56); Kræft (45); Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 43); organisk Hjertesygdom (26); akut Bronchit (23); Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 19). Hjerneslag (17).

Veirliget. Nedenstaaende af Distriktslæge Buchholz meddelte Tabel viser Middel-Barometer- og Thermometerstanden samt Regndagenes Antal i hver Maaned paa Gaarden Helmen i Gran.

Tabel over Temperatur-, Barometer, og Fugtighedsforholdene.

Aar 1875.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septbr.	Oktober.	Novbr.	Decbr.
Middelbarometerstand (Tommer)	28,2	28,0	28,4	28,2	28,3	28,3	28,4	28,1	28,3	28,4	28,2	28,2
Middelthermometerstand (R)...	÷ 9,35	÷ 7,71	÷ 3,58	+ 2,51	+ 8,59	+ 11,41	+ 11,83	+ 11,80	+ 6,08	+ 0,85	÷ 4,41	÷ 4,67
Regndage (Skure)	-	-	-	2	3	5	4	5	2	2	1	-

Paa Gaarden Granheim i vestre Slidre 1 220 Fod over Havet, var ifølge Distriktslæge Printz Opgaver Middeltemperaturen om Morgenen Kl. 8 ÷ 0,12 °, Middag Kl. 2 + 3,86 ° og Aften Kl. 8 + 1,21 ° C., saa at Aarets gjennemsnitlige Middeltemperatur var + 1,65 ° C., altsaa et usædvanlig koldt Aar. Den laveste Temperatur var ÷ 36,2 ° C., den 24de Januar og den høieste Varmegrad var + 23,8 ° den 20de Juli. Der faldt Regn i 66 Dage, Sne i 30 Dage, Slud i 5 Dage, saa at Aarets Nedbør var 373,7 Mm., altsaa betydeligt mindre fugtigt Aar end sædvanligt. Der var 40 aldeles overskyede og 37 klare Dage. Vindstyrken var i det Hele 0,9, altsaa et maadeligt vindigt Aar. Skydækket var 4,6, altsaa noget mindre overskyet end sædvanligt. Frost (Kuldegrad) bemærkedes i 178 Dage. Aaret var altsaa koldt, men mindre fugtigt og med betydelig mindre Nedbør end sædvanligt.

Levemaade og **hygiæniske Forhold.** Fra Hadeland-Lands Distrikt anføres, at de økonomiske Forhold forbedres. Ved den lette Adgang til Brændevin fra de 2 Brænderier er Drukkenskabslasten steget med de gode Aar og især synes Ungdommen at overskride Grændserne. Imidlertid har begge Brænderier besluttet at ophøre med at sælge Brændevin her i Hjemmet, hvad der visselig vil have gode Følger. Fra søndre Valders spores adskillig Fremgang i de hygiæniske Forhold, om det end ifølge Sagens Natur kræver Tid for at Forandringerne kan vinde Indpas. Fra nordre Valders berettes at Folket er gaaet frem i Velstand og som

Følge deraf sees tydelige Spor til Forbedringer især hvad Madlavningeu angaar. Godt hjemmebrygget Øl er almindeligt, hvorimod der ikke drikkes meget bayersk Øl, ligesom der heller ikke er nogen overdreven Brug af berusende Sager undtagen ved Høitiderne, Begravelser og Bryllupper. Kaffedrik tager mere og mere Overhaand. I Ringebu Distrikt synes Misbrug af stærke Drikke og Kaffe i de sidste Par Aar at være i Tiltagende som Følge af den gode Arbeidsfortjeneste for den menige Mand.

Af **fattige Syge** opgives behandlede i

Hadeland-Lands	Distrikt	382
Søndre Valders	—	94
Nordre —	—	14
Totens		220
Ringebu	—	87
Loms	—	324
Lesje	—	41
	Tilsammen	1 162.

Fra Faabergs Distrikt er af Lægerne ikke opgivet Antallet paa de af dem behandlede fattige Syge.

I **Sundhedskommissionerne** er afholdt følgende Antal Møder. Hadeland-Lands Distrikt 7 (i Herrederne, Gran, Jevnaker, nordre Land, i hvert to, søndre Land et); i søndre Valders 2 i søndre Aurdal; i nordre Valders 2 (i østre Slidre et, i vestre Slidre et); i Toten 9 (i østre Toten tre, i vestre Toten tre, i Vardal et, i Birid et, i Gjøvik et); i Faaberg 1 i Lillehammer; i Ringebu 3 (nordre og søndre Fron samt Ringebu, i hvert Herred et); Lesje 1 i Lesje. Blandt Forhandlingsgjenstandene kunne nævnes: i Hadeland-Lands Distrikt Foredrag om Husmandspladsenes Bebyggelse. I nordre Valders om Kirkernes Opvarmning, om Kirkegaardenes Benyttelse og om Ansættelse af Gravere. I Ringebu Distrikt om Oprettelse af ny Jordemoderpost, i Loms Distrikt om arsenikholdige Tapeter og Handelsgjenstande, om Melkens Smitteevne.

Antallet af **Vaccinerede** udgjorde i:

Hadeland-Lands	Distrikt	848
Søndre Valders	—	475
Nordre —	—	317
Totens	—	638
Faabergs	—	386
Ringebu	—	381
Lom	—	199
Lesje	—	132
	Tilsammen	3 376.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 5 Obduktionsforretninger, 3 Synsforretninger og 8 Undersøgelser og Erklæringer, tilsammen 16 retsmedicinske Forretninger, hvoraf 7 i Hadeland-Land, 1 i søndre Valders, 2 i nordre Valders, 2 i Toten, 2 i Faaberg, 1 i Ringebu, 1 i Lesje.

Angaaende Amtets **Sygehus** i Lillehammer henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister; i Gjøvik findes et Sygehus, hvor 21 Patienter behandledes i Aaret 1875.

Af **Badeindretninger** omtales private Styrtebadindretninger i flere Distrikter.

Ved Amtets 2 **Apotheker**, et i Lillehammer og et i Gjøvik, der begge visiteredes, bestod Personalet foruden Apothekeren ved hvert Apothek af en uexamineret Pharmaceut og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 21 Læger, 35 Jordemødre og 34 Hjelpevaccinatører.

1. Hadeland-Lands Distrikt: 5 Læger, fire (hvoraf Distriktslægen) i Gran, en i søndre Land; 4 Jordemødre (1 Post ledig); 3 Hjelpevaccinatører.
2. Søndre Valders Distrikt: 1 Læge, Distriktslægen, boende i nordre Aurdal; 4 Jordemødre (1 Post ledig); 5 Hjelpevaccinatører.
3. Nordre Valders Distrikt: 1 Læge, Distriktslægen, boende i vestre Slidre; 4 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører.
4. Totens Distrikt: 4 Læger, to (hvoraf Distriktslægen) boende i østre Toten, en i vestre Toten og en i Gjøvik; 9 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører (alle Jordemødre).
5. Faabergs Distrikt: 6 Læger, tre (hvoraf Distriktslægen) boende i Lillehammer, to i Gausdal og en i Øier; 5 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
6. Ringebu Distrikt: 1 Læge, Distriktslægen, boende i nordre Fron; 3 Jordemødre (1 Post ledig); 4 Hjelpevaccinatører.
7. Loms Distrikt: 2 Læger, nemlig Distriktslægen, boende i Lom og en i Vaage; 3 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
8. Lesje Distrikt: 1 Læge, Distriktslægen, boende i Dovre; 4 Jordemødre; 3 Hjelpevaccinatører.

VIII. Bratsbergs Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 115,22 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 83 986 Indbyggere, er inddelt i følgende 7 Lægedistrikter:

1. Skiens Distrikt (8,25 n. □ M., 24 761 Indbyggere), indbefattende:

Kjøbstaderne	Skien	0,01 n. □ M.,	5 465	Indb.
	Porsgrund	— —	3 545	—
	Brevik	— —	2 269	—
Herrederne:	Eidanger	1,15 —	3 062	—
	Solum	2,42 —	5 132	—
	Gjerpen	2,96 —	4 286	—
	Slemdal	1,71 —	1 002	—

2. Kragerø Distrikt (12,85 n. □ M., 20 119 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden	Kragerø	— n. □ M.,	4 861	Indb.
Ladestederne	Langesund	— —	1 060	—
	Stathelle	— —	448	—
Herrederne:	Bamle	2,20 —	4 239	—
	Sandøkedal	2,63 —	6 074	—
	Drangedal	8,02 —	3 437	—

3. Holdens Distrikt (7,65 n. □ M., 11 235 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Holden	1,89 n. □ M.,	3 200	Indb.
	Lunde	2,04 —	2 134	—
	Bø	1,68 —	2 487	—
	Saude	2,04 —	3 414	—

4. Saulands Distrikt (12,22 n. □ M., 7 185 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Hiterdal	3,33 n. □ M.,	3 044	Indb.
	Hjærtdal	6,67 —	2 744	—
	Gransherred (Hovinds Sogn undtaget)	2,22 —	1 397	—

5. Hvideseids Distrikt (17,57 n. □ M., 8 770 Indbyggere),

Herrederne:	Siljord	5,54 n. □ M.,	3 750	Indb.
	Hvideseid	5,41 —	3 293	—
	Nissedal	6,62 —	1 727	—

6. Laurdals Distrikt (34,40 n. □ M., 8 270 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Laurdal	2,17 n. □ M.,	1 397	Indb.
	Moland	9,48 —	2 055	—
	Mo	5,22 —	1 927	—
	Vinje	9,29 —	1 996	—
	Rauland (Mjøsstrandens Sogn undtaget	8,24 —	895	—

7. Tins Distrikt (22,28 n. □ M., 3 646 Indbyggere), indbefattende

Herredet	Tin	17,22 n. □ M.,	2 590	Indb.
	Hovinds Sogn (af Gransherred	3,24 —	887	—
	Mjøsstrandens Sogn (af Rauland)	1,82 —	169	—

Sundhedstilstanden. Den epidemiske Sygelighed var i dette Aar noget større end i 1874, nærmest foranlediget ved den epidemiske Optræden af Skarlagensfeber, Mæslinger og Lungebetændelse samt af akute, katarrhalske og gastriske Sygdomme. Barselfeber, Kighoste og Kusma vise derimod en mærkbar Aftagen i sin Udbredning.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver fra det statistiske Centralbureau:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	83 232	1 544	18,55
1874	81 748	1 413	17,28
1873	80 592	1 420	17,49
1872	80 132	1 396	17,42
1871	80 064	1 365	17,04
1871—75	82 006	1 428	17,41
1866—70	80 816	1 615	19,98

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel:

I Bratsbergs Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for												
	Behandlede.	Deraf Døde.		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Typhoidfeber	79	9	78	14	5	4	4	3	8	4	11	8	4	9	4
Simpel Feber	237	-	237	25	21	21	20	18	19	12	26	25	25	9	16
Barselfeber	37	8	37	10	3	10	5	1	1	-	1	2	2	-	2
Vandkopper	87	-	87	4	1	13	10	3	2	2	5	3	4	13	27
Skarlagensfeber	287	16	287	9	4	9	5	5	4	6	11	16	32	93	93
Mæslinger	759	5	747	26	37	25	114	38	8	15	7	85	183	146	63
Rosen	200	-	200	49	32	25	12	10	16	11	8	10	6	8	13
Kighoste	12	-	12	-	3	2	-	-	-	-	7	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	22	3	22	2	-	-	2	1	1	1	5	3	1	3	3
Strubehoste	9	8	9	1	-	1	1	-	-	-	1	2	1	-	2
Kusma	8	-	8	-	-	2	3	-	2	-	-	-	1	-	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	2663	27	2658	406	270	321	265	178	132	82	106	166	179	282	271
Lungebetændelse	602	97	599	86	45	90	78	55	37	19	12	17	29	51	80
Pleurit	135	2	134	33	21	17	16	5	7	5	7	5	7	6	5
Gigtfeber	147	5	144	29	28	12	8	17	8	5	7	6	8	6	10
Koldfeber	6	1	6	-	-	1	1	-	-	1	2	-	-	1	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	1130	18	1052	64	41	57	50	38	101	165	274	112	51	52	47
Skjørbug	81	-	55	8	1	4	6	2	10	2	4	8	5	3	2
Tilsammen	6501	199	6372	766	512	614	600	374	356	330	494	468	538	682	638

	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.													
	Tilfælde.	Dødsfald.	Skien.		Kragerø.		Holden.		Sauland.		Hvideseid.		Laurdal.		Tin.	
			Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Typhoidfeber	79	9	28	4	33	5	4	-	13	-	-	-	-	-	1	-
Simpel Feber	237	-	138	-	21	-	58	-	-	-	15	-	-	-	5	-
Barselfeber	41	12	17	-	11	4	5	4	1	-	2	2	4	2	1	-
Vandkopper	87	-	44	-	43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	290	19	25	-	256	18	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	764	10	520	3	1	-	-	-	-	-	94	3	149	4	-	-
Rosen	200	-	120	-	27	-	48	-	-	-	4	-	-	-	1	-
Kighoste	12	-	7	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	23	4	10	-	4	1	3	-	-	-	-	-	6	3	-	-
Strubehoste	9	8	5	5	1	1	2	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Kusma	8	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit og andre catarrhalske Tilfælde	2670	34	1789	11	556	17	100	-	29	1	163	5	15	-	18	-
Lungebetændelse	622	117	304	55	104	28	44	6	36	3	81	15	29	5	24	5
Pleurit	136	3	83	2	27	1	9	-	1	-	4	-	8	-	4	-
Gigtfeber	147	5	57	5	43	-	18	-	7	-	13	-	6	-	3	-
Koldfeber	6	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	1138	26	642	11	313	15	124	-	9	-	47	-	-	-	3	-
Blodgang	81	-	1	-	5	-	12	-	-	-	37	-	26	-	-	-
Tilsammen	6550	248	3793	97	1448	90	449	13	96	4	461	25	243	14	60	5

Typhoidfeber optraadte med et ubetydeligt mindre Antal Tilfælde end i 1874 og ligesom i dette Aar navnlig i Skiens og Kragerø Distrikter. Af de i Skiens Distrikt Angrebne tilhøre 7 Porsgrund og 4 Brevik; i Skien optraadte derimod heller ikke i dette Aar noget tydelig udtalt Tilfælde; — Sygdommen optraadte i Herrederne Slemdal (3 Tilf.), Solum (1), Eidanger (16); Distriktslægen anfører, at der i Slemdal næsten hvert Aar forekommer Tilfælde af Typhoidfeber i Herredets sydligste Del paa Gaardene Augstad, Moholt og Eidet, uden at der i de naturlige Forhold kan udfindes nogen Grund til Sygdommens Opkomst; Smitte kan rimeligvis iaar være overført fra Nabosognet Tjose, hvor Typhoidfeberen herskede og hvorfra Sygdommen paaviselig overførtes til den tilgrændsende Trakt af Eidanger, i hvilket Herred omtrent Halvdelen af Tilfældene viste sig i den Porsgrund tilhørende Del, Porsgrund Forstad Kaffekrogen, hvor syv Tilfælde skyldes Fortsættelsen af Smitte fra det foregaaende Aar. 1 Tilfælde behandledes paa Amtssygehuset i 3die Kvartal. Fra Kragerø Distrikt omtales Sygdommen indbragt til Herre i Bamle ved en Matros, som indsygnede strax efter Hjemkomsten fra England, — fra ham smittedes 7. I Kragerø By optraadte 2 Tilfælde, hvoraf et i Januar i et Hus, hvor Sygdommen havde hersket ved Udgangen af det foregaaende Aar, og et i April efter Smitte fra Tvedestrand; ved et Nikkelværk i Byens Nærhed i Februar—Marts 2 Tilfælde; i Sandøkedal optraadte den i Juli—Oktober efter oprindelig Smitte fra Hestøen. Af de fra Holdens Distrikt anmeldte 4 Angrebne tilhøre 3 Bø (Februar) og 1 Saude (September). De fra Saulands Distrikt opgivne 13 Tilfælde forekom samtlige i Hiterdal og efter et enkelt Strøg (undtagen et i December), nemlig langs Bredderne af en større Bæk; et forholdsvis større Antal Børn angrebes, og alle i den fattigere Klasse; Samkvem med de angrebne Huse kunne i de fleste Tilfælde ikke paavises. I Tins Distrikt optraadte 1 Tilfælde, antagelig opstaaet i Drammen.

Skarlagensfeber optraadte kun i Skiens, Kragerø og Holdens Distrikter. Af de fra Skiens Distrikt anmeldte Tilfælde tilhøre 8 Skien, 1 Porsgrund, 1 Brevik og antagelig de øvrige 15 Eidanger; til Eidanger bragtes Sygdommen ogsaa fra Brunlaugnæs, hvorfra den tillige overførtes til Langesund (6 angrebes). I Bamle af Kragerø Distrikt viste Skarlagensfeber sig 29de December; der kunde ikke paavises anden Kommunikation med Skarlagensfebersyge, end at det først angrebne Barn Juleaften havde syslet med nogle Fotografier, der vare ankomne fra et Hus i Lillesand, hvor Sygdommen herskede (Paus). I sidste Halvdel af Aaret var Sygdommen udbredt over hele Distriktet, den var en Fortsættelse af Epidemien fra 1874, men optraadte i den første Halvdel af Aaret spredt og enkeltvis, samt let og med mildt Forløb, indtil den i Oktober blev mere udbredt og heftigere samt tilbøielig til Komplikationer og med dødeligt Udfald (15 døde i November—December); Aldersklassen 2—3 Aar leverede den største Kontingent. Fra Midten af Oktober optraadte Sygdommen i Kragerø (130 Angrebne) og Omegn.

Mæslinger er anmeldt med henved det dobbelte Antal Tilfælde mod Aaret forud, hvilket skyldes dens Udbredning inden Skiens, Hvideseids og Laurdals Distrikter, medens fra Kragerø Distrikt intet Tilfælde er anmeldt. Fra Skien opgives 360 og fra Porsgrund 63 Angrebne; paa Amtssygehuset behandledes 12; Sygdommen viste sig af mild Karakter i Skiens og Hvideseids Distrikter. I det sidstnævnte var Smitten i Slutningen af det foregaaende Aar indbragt til Siljord, hvor Sygdommen naaede sin største Udbredning i de tre første Maaneder, for da pludselig at ophøre i Begyndelsen af April (Abel); fra Siljord udbredte den sig ved Nytaar over Hvideseid, og derfra ud paa Aaret over Nissedal; som Eftersygdomme iagttoges 1 Tilfælde af Sindssygdom, 2 af Nephrit, 4 af Kjertelsygdom og flere af Blegsot. (Grimsgaard.) I Vaarmaanederne overførtes Smitten fra Hvideseids Distrikt til Laurdals og udbredte sig hurtig over Laurdal, Mo og Vinje, men viste sig kun enkeltvis i Moland og Rauland; den viste sig i dette Distrikt af ualmindelig alvorlig Karakter og med hyppige Følgesygdomme. De Angrebnes Antal svare ikke paa langt nær til det paa Listerne opførte, da Lægehjelp hyppig ikke søgtes.

Kighoste. Ved de 3 Tilfælde i Skien skrev Smitten sig fra Horten. (Backer.)

Diphtherisk Svælgbetændelse indtraf i August i Laurdals Distrikt paa en Plads i Laurdals Hovedsogn efter sandsynlig Smitte ved en Omstreiferkvinde, som kort Tid forud havde overnattet der med et sygt Barn; af de 5 Angrebne vare 3 Børn, hvoraf to døde; Sygdommen standsedes ved Isolation. (Bakke.)

Katarrhalske Tilfælde. 25 Dødsfald skyldes akut Bronchit, hvoraf er anmeldt 793 behandlede Tilfælde (390 Mænd og 403 Kvinder, 350 under og 443 over 15 Aar). Af Laryngit opføres 9 Dødsfald, alle fra Kragerø Distrikt, hvori dog er medregnet enkelte Dødsfald af Strubehoste.

Fra Hvideseids Distrikt anføres tonsillær Angina som epidemisk i Marts og fra Laurdals Distrikt som hyppig optrædende i Februar—April.

Lungebetændelse var overordentlig hyppig og viste en stor Dødelighed. Til Oversigt over dens Optræden i de sidste 5 Aar hidsættes følgende Opgaver:

Aar.	Behandlede.	Deraf døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1 000 Indv.
1875	602	97	16,1	7,4
1874	390	46	11,8	4,9
1873	233	33	14,2	3,1
1872	244	44	18,0	3,4
1871	196	29	14,8	2,9

Den betegnes som epidemisk i Skiens Distrikt, Fladdals Annex i Hvideseids Distrikt og Mo Herred i Laurdal; flere Tilfælde i samme Hus (indtil 5—6) vare hyppig forekommende. Fra Tins Distrikt omtales den som ondartet (Dødelighed 210,8 pCt.).

Rheumatiske Sygdomme. Fra Skiens Distrikt opføres 1 Dødsfald af cerebral Rheumatisme.

Koldfeber. De fra Kragerø Distrikt anmeldte Tilfælde vare alle Recidiver hos Sømænd.

Diarrhoe. Fra Kragerø anføres, at Sygdommen optraadte i Juli—August med et noget større Antal Tilfælde end sædvanligt i Sommermaanederne og undertiden antog dysenterisk Karakter med Tenesmer og blodige Udtømmelser.

Skjørbug herskede i Laurdals Distrikt hele Aaret og vandt i flere Sogne megen Udbredning (Bakke).

Veneriske Sygdomme. Med Hensyn til de paa Amtssygehuset behandlede Tilfælde af **Syphilis** henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Oversigt.

Paa Amtssygehuset behandledes 4 Tilfælde af Gonorrhoe og Urethrit (1 Md., 3 Kv., alle over 15 Aar).

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe ville sees af nedenstaaende Liste:

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe.

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet.				Opgivet Sygdomsform for Syphilis.				Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.				
		Kjøn.		Alder.								Skien	Kragerø.		Holden.	Hvideseid.
		Md.	Kv.	Börn.	Voxne.	primær.	sekundær.	tertiær.	konstitutionel.			Beh.	Beh.	Kjendte Dödsf.	Beh.	Beh.
Syphilis	65	37	28	12	53	18	1	2	44	8	*1	35	29	1	2	-
Gonorrhoe	41	36	5	-	41	-	-	-	-	10	-	26	13	-	1	1

*) Matroskone (40—50 Aar gl. i Kragerø) døde af Phagædenisme og Kræftetab.

I Skien foretoges flere Gange paa Opfordring af Politiet Visitation af tilreisende løsagtige Fruentimmer, hvoraf et Par fandtes smittede og indlagdes i Amtssygehuset. (Backer.) Fra Eidanger omtales en Moder med Barn at være smittede ved, at Moderen havde baaret et fremmed Barn (som senere skal være død under syphilitiske Symptomer) til Daaben og givet det Die for at berolige det. (Backer.) Af de fra Kragerø Distrikt anmeldte Tilfælde tilhøre 5 en Familie, hvor Smitten var overført ved en Veiarbeider til Tjenestepigen og gjennem hende til Husmoderen og tre Børn. (Homann.)

Følgende Tabel giver en Oversigt over en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** (se Tabellen paa næste Side).

Fnat omtales fra Tins Distrikt som almindelig, ligesaa fra Laurdals, om end her ikke saa hyppig som før.

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne.													
	Behandlede.	Deraf døde.	Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne over 15 Aar)		Tilfælde.	Dødsfald.	Skien.		Kragerø.		Holden.		Sauland.		Hvideseid.		Laurdal.		Tin.	
										Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme..	233	-	118	115	3	230	11	233	-	127	-	35	-	43	-	-	-	24	-	-	-	4	-
Fnat.....	333	-	72	75	78	69	11	333	-	67	-	16	-	45	-	15	-	190	-	-	-	-	-
Skurv.....	26	-	14	12	19	7	9	26	-	15	-	-	-	8	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Kjertelsyge.....	335	8	137	191	223	105	14	340	13	193	2	51	10	14	-	9	-	60	1	7	-	6	-
Rachit.....	55	1	32	23	55	-	11	59	5	24	-	14	5	5	-	-	-	14	-	-	-	2	-
Simpel Meningit.....	20	18	13	7	17	3	7	23	21	1	1	13	13	-	-	-	-	7	5	2	2	-	-
Tuberkuløs Meningit..	14	11	8	5	14	-	8	15	12	9	6	1	1	4	4	-	-	-	-	-	-	1	1
Svindsot.....	283	104	136	147	19	264	13	315	136	157	52	79	46	7	4	13	5	46	18	9	9	4	2
Kræft.....	72	29	38	31	-	69	14	78	35	35	15	16	7	9	6	4	2	7	4	4	1	3	-
Vatersot og Morbus Brighti.....	62	15	32	26	8	50	15	70	*)23	22	5	14	6	5	1	5	-	13	6	8	4	3	1
Blegsot og Anæmi....	799	-	15	753	142	626	14	799	-	456	-	79	-	132	-	2	-	123	-	5	-	2	-
Menstruationsuordener .	222	-	-	222	1	221	12	222	-	153	-	18	-	20	-	2	-	18	-	4	-	7	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	1299	5	607	667	82	1043	13	1299	5	729	-	245	-	36	1	20	-	176	1	25	-	68	3
Ormesygdomme.....	102	-	40	58	89	13	7	102	-	38	-	20	-	-	-	3	-	41	-	-	-	-	-
Drankersygdomme.....	16	1	15	1	-	16	7	17	2	10	1	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*) Af «Vatersot« 14 og af «Morbus Brighti« 9 Dødsfald.

Svindsot. Forholdet mellem Dødsfald af Svindsot og samtlige kjendte Dødsaarsager vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Skien.....	52	272	19,1
Kragerø.....	46	313	14,7
Holden.....	4	39	10,3
Sauland.....	5	27	18,5
Hvideseid.....	18	94	19,1
Laurdal.....	9	60	15,0
Tin.....	2	27	7,4
Bratsberg Amt	136	832	16,3

I Laurdals Distrikt er Sygdommen vistnok ikke sjelden, men dog i mærkelig Aftagende og holder sig for det meste inden enkelte Familier. (Bakke.)

Blegsot omtales derimod fra samme Distrikt at være i mærkelig Tiltagende ligesom **Menstruationsuordener** ere almindelige.

Ormesygdomme ere i Hvideseids Distrikt almindelig optrædende, saavel hos Voxne som hos Børn. (Grimsgaard.)

Af **Sindssygdom** opgives 3 Dødsfald, et i hvert af Skiens, Kragerø og Tins Distrikter.

Med Bidrag af Amtskommunen forpleiedes i Regnskabet 1875—1876: 160 Sindssyge, hvoraf 28 paa Asyler; 33 vare hjemmehørende i Skiens, 28 i Kragerø, 31 i Holdens, 10 i Saulands, 33 i Hvideseids, 21 i Laurdals og 4 i Tins Distrikter.

Angaaende de af Lægerne udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Oversigt.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger: 32 Tangforløsninger, 6 Vendinger, 1 Udtrækning paa Sædet og 4 Gange Udtagelse af Efterbyrden; Indikationer og Udfald ville sees af nedenstaaende Tabel:

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtrækning paa Sædet.						Udtagelse af Efterbyrden.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	27	-	-	24	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sidstkommende Hoved	1	-	-	[2] 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for Fostrets Liv	2	-	-	[3] 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	5	-	1	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdende samt timeglasform. Sammentrækning af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgiven Indikation	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	[4] 1	-	-	-	-
Tilsammen	[1] 32	-	-	29	3	-	5	-	1	3	3	-	-	-	1	-	1	-	-	-	4
	32			32			6			6			1			1			4		

[1]) 4 opgivne som Førstefødende. [2]) Efter Vending, udført af Jordemoder. [3]) Deraf en anden Tvilling. [4]) Forraadnet Foster.

Endvidere udførtes 1 Perforation paa dødt Foster ved Bækkenforsnevring hos en 34aarig Førstefødende efter forgjæves Tangforsøg; Konen døde nogle Dage efter af Peritonit.

1 Exvisceration med paafølgende Vending ved forsømt Tverleie, — heldigt Udfald for den Fødende (Nyqvist).

Ialt 45 obstetriciske Operationer, hvoraf 27 i Skiens, 7 i Kragerø, 2 i Holdens, 2 i Saulands, 1 i Hvideseid, 3 i Laurdals og 3 i Tins Distrikter.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Distrikt.	Fødte.	Døde.			Dødfødte.*)
		ialt.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.	
Skien	785	475	8	1	29
Kragerø	689	395	4	3	22
Holden	340	211	2	3	12
Sauland	178	102	-	-	10
Hvideseid	288	163	2	5	12
Laurdal	258	143	3	3	10
Tin	108	55	-	3	3
Bratsbergs Amt	2 646	1 544	19	18	98

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 44; Selvmord 9.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 102 Fødte over Døde og Forholdet mollem hine og disse = 100 : 58,4. Lægerne have opgivet Dødsaarsagen for 15 døde Barselkvinder, nemlig: for 12 Barselfeber, 1 Emboli, 1 Peritonit og 1 Puerperalmani.

I Lægernes Dødslister opgives Dødsaarsagen for 832 eller 55,8 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1 491). De hyppigste Dødsaarsager vare: Svindsot (136), Lungebetændelse (117), Alderdomssvaghed (91), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Börnealderen (tils. 68), Kræft (35), Hjerneslag (26), Diarrhoe og Cholera nostras (tils. 26), akut Bronchit (25), Vatersot og Morbus Brighti (tils. 23), samt medfødt Svaghed (21).

Veirliget. Vinteren var lang, kold og snefuld, Vaaren raa og kold; Sommeren derimod varm og tør, men efterfulgtes af en kold Høst. Begyndelsen af den følgende Vinter var sneløs. Fra Saulands og Tins Distrikter omtales Udbyttet af Korn og Potetes som middels, af Hø og Foder derimod som under et Middelsaar.

Levemaade og **hygiæniske Forhold** skildres fra Skiens Distrikt i det Hele som nogenlunde gode, dog er der fremdeles i Skien, uagtet der bygges meget, Mangel paa gode og sunde Boliger for den fattigere Del af Befolkningen; Arbeidsfortjenesten var god. Der bemærkes, at i Nærhe-

den af Byerne er der for Husmandsfolk, som ikke selv holde Ko, liden Anledning til at skaffe sig Melk, idet Bønderne levere al den Melk, som kan undværes i Husholdningen, til Meierierne (Backer). Beboerne af Bamle skildres som arbeidsomme, nøisomme og ordentlige; Spirituosa nydes næsten kun ved høitidelige Leiligheder; Arbeidsmandens Levemaade synes i de Par sidste Aar endog rigelig, eftersom Fortjenesten har været mere end almindelig god; Boligerne ere ialmindelighed ikke overfyldte og holdes paa faa Undtagelser nær rene, naar undtages omkring Gruberne i Bamle, hvor Husene formedelst de tilreisende Grubearbeidere ere overfyldte og Renligheden mindre tilfredsstillende (Paus). Fra Saulands Distrikt omtales ogsaa en hensigtsmæssigere Indretning af Vaaningshusene, som bygges større og bedre end før; Næringsmidlerne ere gode, Kjød og Flesk anvendes mere end tidligere (Andersen). I Tins og Laurdals Distrikter var der ingen væsentlig Forandring indtraadt; fra det sidstnævnte ytres Haab om, at de mindre favorable Arbeidstider kunne bevirke nogen Indskrænkning i Nydelsen af Berusningsmidler (Bakke).

Fattigsygepleien. Af behandlede fattige Syge opgives:

fra Skiens	Distrikt.	550
- Kragerø	— (Bamle, Stathelle og Langesund)	42
- Saulands	—	172
- Hvideseids	—	30
- Laurdals	—	69
- Tins	—	40
de opgivne Tilfælde udgjøre		903

Fra den øvrige Del af Kragerø samt fra Holdens Distrikt savnes Opgaver.

I **Sundhedskommissionerne** er afholdt følgende Antal Møder: i Skiens Distrikt 18 (elleve i Skien, et i Gjerpen, to i Porsgrund og fire i Brevik); i Kragerø Distrikt 15 (i Langesund otte, i Stathelle et, i Kragerø fire, i Bamle et og i Sandøkedal et); i Holdens Distrikt 2 (et i Lunde og et i Holden); i Saulands Distrikt 2 (et i Hitterdal og et i Hjertdal); i Hvideseids Distrikt 2 (et i Siljord og et i Nissedal); i Laurdals Distrikt 4; i Tins Distrikt 2 (i Tin et og i Gransherred et). I Bø og Saude og Holdens Distrikt afholdtes intet Møde, da den berammede Tid var for kort. I Landdistriktet af Skiens Distrikt samt i Saulands Distrikter opgives den hele Kommunebestyrelse at være indtraadt i Sundhedskommissionen. Af Forhandlingsgjenstande eller Foredrag kunne nævnes: i Skien, Udvidelse af § 11 i Sundhedsforskrifterne (erholdt under 27de Novbr. 1875 Approbation); i Gjerpen: Foranstaltninger mod mulig Import af Kopper gjennem Langeruddalen fra Buskeruds Amt; i Brevik og Langesund: Departementets Cirkulære af 25de Oktober 1874 og 27de Februar 1875; i Kragerø: Ansættelse af og Instrux for Renovatører; i Saulands Distrikt: Indredepartementets Cirkulære af 15de December 1874 om giftholdige Tapeter og af 27de Februar 1874 om Kopper og Vaccination; i Hvideseids Distrikt: Foredrag om Skab og Skurv og Broktilfælde.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i Skiens	Distrikt	705
i Kragerø	—	483
i Holdens	—	486
i Saulands	—	231
i Hvideseids	—	352
i Laurdals	—	255
i Tins	—	89
ialt opgivne		2 591

Fra Saulands Distrikt anføres, at ingen Vaccination blev udført i Tudal af Hjertdal Herred paa Grund af den mindre talrige og spredte Befolkning. I Attraa og Mjøsstranden af Tins Distrikt, hvor der var vaccineret Aaret forud, foretoges heller ingen Vaccination.

Af **retsmedicinske Forretninger** opgives udførte 22. nemlig 6 over Døde og 16 over Levende; 13 i Skiens, 3 i Kragerø, 1 i Saulands og 5 i Hvideseids Distrikter. Forøvrigt henvises til den almindelige Beretning.

Sygehuse. Med Hensyn til Amtssygehuset henvises til Sygelisterne i den almindelige Beretning. I Fattiggaarden paa Bratsbergkleven i Skien oprettedes et Lazaret for Skarlagensfebersyge. I Kragerø oprettedes et midlertidigt Sygehus for Nervefeber og Skarlagensfeber.

Badeindretninger. Amtssygehuset i Skien har Damp- og Karbad; i Brevik og Kragerø findes Badehuse for varme og kolde Bade. Ved Eidangerfjorden og i Kragerøs Omegn haves flere mindre Badehuse for Strømbad.

Amtets 4 **Apotheker** — i Skien, Porsgrund, Brevik og Kragerø — visiteredes. Personalet bestod foruden Apothekeren i Skien af en examineret Pharmaceut og 2 Disciple, i Porsgrund af 1 Pharmaceut og 1 Discipel, i Brevik af en Pharmaceut og i Kragerø af 1 examineret Pharmaceut og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 20 Læger, 1 Tandlæge, 32 Jordemødre og 37 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Skiens Distrikt: 9 Læger, fem (hvoraf Distriktslægen) bosatte i Skien, to i Porsgrund og to i Brevik; 1 Tandlæge; 11 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører (deraf en Jordemoder).
2. Kragerø Distrikt: 3 Læger, bosatte i Kragerø; 6 Jordemødre (hvoraf 1 privat praktiserende); 5 Hjelpevaccinatører (deraf 3 Jordemødre).
3. Holdens Distrikt: 3 Læger, to (hvoraf Distriktslægen) bosatte i Holden, en i Saude; 3 Jordemødre (1 Post ubesat); 6 Hjelpevaccinatører (deraf en Jordemoder).
4. Saulands Distrikt: 1 Læge, bosat i Hjærtdal; 2 Jordemødre (en Post ubesat); 6 Hjelpevaccinatører.
5. Hvideseids Distrikt: 2 Læger, en (Distriktslægen) bosat i Hvideseie, en i Siljord; 3 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører.
6. Laurdals Distrikt: 1 Læge, boende i Laurdal; 5 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
7. Tins Distrikt: 1 Læge, boende i Tin; 2 Jordemødre, 4 Hjelpevaccinatører.

IX. Nedenes Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 78,24 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 75 979 Indbyggere, er inddelt i følgende 6 Lægedistrikter:

1. Østre Nedenæs Distrikt (6,80 n. □ M., 29 232 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden Østerrisør	— n. □ M.,	2 635	Indb.
Ladestedet Tvedestrand	— —	1 471	—
Herrederne: Gjerrestad	2,41 —	2 564	—
Søndeled	1,45 —	3 582	—
Dybvaag	0,48 —	4 777	—
Holt	1,42 —	4 502	—
Østre Moland	1,04 —	9 701	—

2. Arendals Stadsfysikat bestaaende af Kjøbstaden Arendal med ..... 4 112 Indb.
3. Vestre Nedenæs Distrikt (8,50 n. □ M., 27 094 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden Grimstad	— n. □ M.,	1 786	Indb.
Ladestedet Lillesand	— —	1 426	—
Herrederne: Froland	2,27 —	2 052	—
Øiestad	0,91 —	7 137	—
Fjære	0,44 n. □ M.,	5 405	Indb.
Landvik	1,44 —	2 228	—
Eide	0,25 —	802	—
Vestre Moland	0,77 —	2 425	—
Birkenæs	1,81 —	1 721	—
Høivaag	0,61 —	2 112	—

4. Aamlis Distrikt (15,27 n. □ M., 5 381 Indbyggere), indbefattende

Herrederne: Aamli	11,35 n. □ M.,	2 344	Indb.
Vegarsheien	2,67 —	1 805	—
Heigrefos	1,25 —	1 232	—

5. Evjes Distrikt (15,46 n. □ M., 5 537 Indbyggere), indbefattende

Herrederne: Evje og Vegusdal	3,94 n. □ M.,	1 840	Indb.
Hordenæs og Iveland	4,89 —	2 254	—
Aaseral	6,63 —	1 443	—

6. Sætersdalens Distrikt (32,21 n. □ M., 4 623 Indbyggere), indbefattende

Herrederne: Bygland	10,39 n. □ M.,	2 223	Indb.
Valle	21,82 —	2 400	—

Sundhedstilstanden var mindre god end Aaret forud, væsentlig paa Grund af den forøgede Optræden af Skarlagensfeber og Lungebetændelse, medens dog tillige Typhoidfeber samt akute katarrhalske og gastriske Sygdomme vise et større Antal Angrebne end i 1874. Derimod optraadte af Rosen et betydeligt mindre Antal Tilfælde end Aaret forud, og Mæslinger var saagodtsom ophørt undtagen i Sætersdalens Distrikt.

Dødeligheden. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste 5 Aar og i de to foregaaende Femaar:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	75 378	1 588	21,06
1874	74 134	1 365	18,41
1873	72 984	1 421	19,47
1872	72 146	1 248	17,29
1871	71 464	1 305	18,26
1871—75	73 546	1 385	18,83
1866—70	69 548	1 446	20,79

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** i Nedenæs Amt hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se næste Side).

Typhoidfeberens forøgede Optræden viser sig at skyldes den hyppigere Forekomst inden østre Nedenæs og tildels Arendal (med Omegn). De fra Tvedestrand anmeldte 8 Tilfælde tilskrives Brug af Drikkevand fra den samme Brønd, som antages at have forvoldt Epidemien i 1868 (Vogt). De 12 paa Arendals Sygehus Indlagte vare fornemmelig hjemkomne syge Sømænd.

Skarlagensfeber var udbredt væsentlig i vestre og østre Nedenæs Distrikter; fra Risør og Omegn anmeldes 37 Tilfælde og 5 Dødsfald, fra Tvedestrand 36 og 2, fra Arendal og Omegn 31 og 2 samt fra Grimstad 93 og 14. Sygdommen optraadte hele Aaret, dog med forholdsvis flest Tilfælde i sidste Kvartal, og navnlig i vestre Nedenæs Distrikt. I Tvedestrand og Omegn herskede 2de ved 3die Kvartal adskilte Epidemier. Til Landdistriktet indbragtes Sygdommen i sidste Kvartal sandsynlig ved 3 Sømænd, hvoraf den ene var ankommen fra Christiania og en fra Lyngør, paa et fjerde Sted ved en omreisende Vedhugger fra Barbo (Vogt). Ved Lyngør optraadte Sygdommen i det hele mildt. Til Arendal indbragtes Smitten fra det til Byen stødende Tromø Sogn, hvor den i nogle Maaneder havde været udbredt og vist sig ondartet med stor Dødelighed (Kittel). Til Grimstads Omegn importeredes Sygdommen ved en fra England hjemkommen syg Matros; i 2 Tilfælde bemærkedes under den derved opstaaede Epidemi en Incubationstid af ca. 2 Dage (Frisak); Sygdommen viste sig i og omkring Grimstad ondartet ved haardnakket Albuminuri, Hydrops og store suppurerende Glandler under og efter Afskallingen (Frisak, jun.). I Lillesand herskede den i sidste Kvartal og samtidig i vestre Molands, Birkenæs og Høivaags Herreder (Ag. Hansen).

Mæslinger. Fra Sætersdalens Distrikt anføres, at Sygdommen optraadte om Sommeren i Bykle (Valle Herred) hvor den paa faa Undtagelser nær skal have angrebet alle Individer under 30 Aar, — ingen kom til Behandling; Sygdommen skal have hersket sammesteds for omtrent 30 Aar tilbage (Kinck).

Angaaende **Rosen** oplyses fra Lyngør (østre Nedenæs Distrikt), at der i samme Hus optraadte fire Tilfælde; den først Angrebne var kort forinden hjemkommen fra Christiania, hvor han havde været behandlet paa Rigshospitalet for en Knæskade; de øvrige Tilfælde optraadte med kortere og længere Mellemrum; det ene endte dødeligt med Meningit (Bødtker).

Katarrhalske Tilfælde. Fra vestre Nedenæs (Frisak) anføres at være medtaget herunder en Del Halsaffektioner med Belæg i Fauces, hvilke optraadte før og under Skarlagensfeberepidemien og havde begyndt med temmelig stærkt Frostanfald.

Af **akut Bronchit** opgives 31 Dødsfald; af 624 behandlede Tilfælde optraadte 322 hos Mænd, 302 hos Kvinder, og vare 317 under og 307 over 15 Aar.

Lungebetændelse var overordentlig hyppig og medførte stor Dødelighed; til Oversigt hidsættes følgende Opgaver for de sidste fem Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	502	103	20,5	6,7
1874	198	35	17,7	2,7
1873	211	30	14,2	2,9
1872	176	16	9,1	2,6
1871	281	35	12,5	4,1

Fra Arendal anføres 7 Tilfælde at være optraadt i tre Huse (Blich).

I Nedenæs Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf Døde.	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Typhoidfeber	115	10	103	12	14	7	6	2	4	6	9	9	20	8	6
Simpel Feber	161	-	161	15	14	16	19	13	13	14	8	13	11	15	10
Barselfeber	44	12	44	2	3	4	10	3	2	2	3	-	3	7	5
Vandkopper	40	-	40	2	2	-	1	4	-	-	1	-	3	16	11
Skarlagensfeber	677	93	677	13	44	36	22	17	20	19	38	37	135	128	168
Rødlinger	4	-	4	-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Mæslinger	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-
Rosen	148	4	144	16	18	21	14	12	9	10	9	9	7	6	13
Kighoste	5	1	5	2	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	33	4	33	2	1	3	2	-	2	8	6	4	-	2	3
Strubehoste	11	9	11	-	-	2	1	1	-	1	1	2	1	2	-
Kusma	7	-	7	-	1	1	2	-	2	-	-	-	-	1	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	2102	29	2093	298	249	236	231	229	113	76	57	93	146	186	185
Lungebetændelse	502	103	494	29	29	42	64	69	35	21	17	16	31	74	67
Pleurit	93	5	93	5	12	12	9	7	11	4	4	9	5	8	7
Gigtfeber	100	2	96	13	9	9	8	13	9	4	-	7	4	10	10
Koldfeber	46	-	46	2	1	8	6	7	4	3	7	3	2	3	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	635	20	635	42	47	38	48	53	51	59	118	75	32	36	36
Blodgang	10	1	10	2	-	1	-	3	1	1	-	-	-	2	-
Skjørbug	14	-	14	-	-	1	2	-	-	2	-	4	2	2	1
Tilsammen	4752	293	4715	455	446	437	446	433	276	233	273	281	404	509	522

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Østre Nedenæs. Tilf.	Østre Nedenæs. Døde.	Arendal og Omegn. Tilf.	Arendal og Omegn. Döde.	Vestre Nedenæs. Tilf.	Vestre Nedenæs. Døde.	Aamli. Tilf.	Aamli. Døde.	Evje. Tilf.	Evje. Døde.	Sætersdalen. Tilf.	Sætersdalen. Døde.
Typhoidfeber	115	10	56	4	44	5	10	1	-	-	4	-	1	-
Simpel Feber	161	-	78	-	33	-	27	-	-	-	10	-	13	-
Barselfeber	44	12	25	8	5	-	10	3	1	-	1	1	2	-
Vandkopper	40	-	24	-	2	-	8	-	-	-	-	-	6	-
Skarlagensfeber	679	95	212	33	31	2	431	59	5	1	-	-	-	-
Rødlinger	4	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	5	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	148	4	52	3	34	1	48	-	-	-	7	-	7	-
Kighoste	5	1	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	33	4	16	13	2	-	13	1	-	-	-	-	2	-
Strubehoste	18	16	8	7	1	1	1	-	-	-	8	8	-	-
Kusma	7	-	2	-	2	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Akut Bronchit og andre catarrhalske Tilfælde	2104	31	854	17	576	1	466	11	17	-	164	1	27	1
Lungebetændelse	504	105	270	63	54	8	129	22	22	6	21	5	8	1
Pleurit	93	5	47	2	9	-	27	3	4	-	6	-	-	-
Gigtfeber	100	2	45	-	26	1	15	1	1	-	4	-	9	-
Koldfeber	46	-	35	-	2	-	8	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	637	22	312	14	128	1	159	7	1	-	22	-	15	-
Blodgang	10	1	4	-	3	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	14	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	10	-
Tilsammen	4767	308	2045	154	960	21	1361	109	54	7	247	15	100	2

Koldfeber. Fra Tvedestrand anføres, at paa et Fartøi med 9 Mands Besætning indsygnede 8 af denne Sygdom. Fartøiet indtog Sommeren 1874 i Riga Vand fra Floden, der var saa opfyldt med Uhumskheder, at «En af Mandskabet under Fyldningen maatte staa og fendse af det Værste.« Fartøiet gik fra Riga til England, derfra til Aabo, paa Udveien derfra sendtes 3 Mand iland i Kjøbenhavn, hvor de efter Sigende lede af Typhus. Disse 3 bleve Vinteren 1875 syge omtrent samtidig af en uregelmæssig tertiær Koldfeber, senere paa Vaaren og Sommeren de 5 øvrige. Lignende Sygdom kom ogsaa under Behandling hos en Matros paa et andet Skib, der havde fyldt Vand i Riga ved Siden af Fartøiet (F. Vogt). Fra Lyngør og Lillesand anføres nogle Tilfælde, hvor Sygdommen var opstaaet i Udlandet.

Veneriske Sygdomme. Med Hensyn til de paa Arendals Sygehus behandlede Tilfælde af **Syphilis** henvises til den almindeligė Beretning.

For **Gonorhoe** behandledes paa Arendals Sygehus 6 Mænd.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe (Urethrit) vil sees af følgende Tabel:

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet				Opgivet Sygdomsform for Syphilis.					Antal anmeldende Læger	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.						
		Kjøn.		Alder.									Østre Nedenæs.		Arendal og Omegn.		Vestre Nedenæs.		Evje.
		Md.	Kv.	Børn (under 15Aar).	Voxne (over 15 Aar).	primær.	sekundær.	konstitutionel.	heredittær.	uopgivet.			Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.
Syphilis	90	56	25	15	66	19	30	30	2	9	13	*6	30	1	40	3	17	2	3
Gonorrhoe (Urethrit)	101	90	11	-	101	-	-	-	-	-	13	-	25	-	50	-	26	-	

*) 5 under 1 Aar gl. og 1 i Alderen 1—5 Aar.

Nedenstaaende Liste giver Oplysning om en Del af Lægerne og paa Sygehusene behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** (se Tabellen paa næste Side):

Kjertelsyge, Rachit og **Tuberkulose** anføres fra Sætersdalens Distrikt at være meget almindelige Sygdomme sammesteds. Fra Bykle berettes, at disse Sygdomme tidligere skulle have været ukjendte men være bleven hyppige efter en akut optrædende Sygdom, som for en Del Aar siden skal have angrebet en Mængde — især Børn — og ytrede sig med Hævelse i Halskjertlerne og tildels i Axillen, Cubitus, Inguen og Poplitea (Kinck).

Svindsot. Forholdet mellem opgivne Dødsfald af Svindsot og ialt opgivne Dødsaarsager var i de enkelte Distrikter følgende:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Østre Nedenæs	56	332	16,9
Arendal med Omegn	17	73	23,3
Vestre Nedenæs	44	223	19,7
Aamli	9	31	29,0
Evje	8	39	20,5
Sætersdalen	6	26	23,1
Tilsammen	140	724	19,3

Af **Sindssygdom** er af Lægerne anmeldt 4 Dødsfald. Ifølge Amtsformandskabsforhandlingerne forpleiedes i

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.											
	Behandlede.	Deraf Døde.	Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.	Østre Nedenæs.		Arendal med Omegn.		Vestre Nedenæs.		Aamli.		Evje.		Sætersdalen.	
										Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme..	249	-	130	110	9	218	13	249	-	117	-	38	-	52	-	9	-	16	-	17	-
Fnat.....	54	-	27	26	36	17	13	54	-	21	-	5	-	13	-	-	-	2	-	13	-
Skurv.....	7	-	3	4	6	1	4	7	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge.....	337	5	168	166	272	59	16	338	6	144	2	44	-	102	1	5	2	27	-	16	1
Rachit.....	42	-	24	16	40	-	13	42	-	13	-	2	-	17	-	-	-	3	-	7	-
Simpel Meningit.....	18	13	10	8	15	3	10	18	13	10	6	5	4	2	2	-	-	1	1	-	-
Tuberkuløs Meningit...	16	15	7	9	15	1	7	16	15	9	9	2	2	4	3	1	1	-	-	-	-
Svindsot.....	382	135	174	208	26	353	16	387	140	193	56	46	17	108	44	9	9	23	8	8	6
Kræft.....	39	16	15	24	-	39	13	42	19	22	9	7	2	7	5	1	1	2	1	3	1
Vatersot og Morbus Brighti.....	41	13	27	11	14	22	10	50	22	27	6	5	2	13	12	5	2	-	-	-	-
Blegsot og Anæmi....	551	-	7	544	69	478	16	551	-	230	-	165	-	146	-	-	-	2	-	8	-
Menstruationsuordener .	162	-	-	162	1	161	13	162	-	49	-	41	-	41	-	3	-	18	-	10	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	1506	1	594	901	117	1367	17	1506	1	801	1	232	-	327	-	11	-	85	-	50	-
Ormesygdomme.....	355	-	162	190	249	103	13	355	-	154	-	137	-	48	-	3	-	8	-	5	-
Drankersygdomme.....	28	-	28	-	-	26	12	29	1	10	-	12	-	4	-	-	-	1	-	2	1

*) Af «Vatersot« 9 og «Morbus Brighti« 13 Dødsfald.

Regnskabsaaret 1875—1876 med Bidrag af Amtskommunen 93 Sindssyge, hvoraf 26 paa Asyler; 24 vare hjemmehørende i østre, 42 i vestreNedenæs, 3 i Aamli, 17 i Evje og 7 i Sætersdalens Distrikter.

Med Hensyn til de af Lægerne udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger: 32 Tangforløsninger, 6 Vendinger og 7 Gange Udtagelse af Efterbyrden, hvis Indikationer og Udfald ville sees af følgende Tabel (se Tabellen paa næste Spalte):

Endvidere udførtes 2 Gange Partus præmaturus artificialis: a) i 36te Uge; Diagonal conjugata i det høieste $3^2/_3''$; heldigt Udfald for Moder og Barn (Vegt 5 Pund); Konen forløst første Gang ved Perforation, anden Gang ved Vending (dødt Foster), tredie og fjerde Gang (kfr. Medicinalberetningerne for 1867 og 1872) ved Partus præmaturus med levende Børn; b) IIpara, 36te Uge; Diagonalconjugata noget over $3^1/_3''$; heldigt Udfald for Moder og Barn (5 Pund vegtigt, fødtes asphyktisk, men kaldtes tillive). Konen forløst ved den foregaaende Fødsel ved Vectis med dødt Foster. (F. Vogt.) 2 Perforationer: a) 1 den ottende Dag i Fødselsarbeidet ved Bækkensneverhed, stort (hydrocephaliskt) Fosterhoved og begyndende Ecclampsi, Konen ilive (Bødtker); b) 1 ved Bækkensneverhed (Førstefødende, Conjugata under $3^1/_4$ Tomme) efter forgjæves Tangforsøg; Konen døde Dagen efter formentlig af Livmoderbristning; 1 Mutilation efter forgjeves Vendingsforsøg og paa dødt Foster ved Tverleie og fremfalden Arm; denne fjernedes, hvorpaa Vending lykkedes; Vandet var afgaaet 2 Døgn iforveien; ingen Jordemoder tilstede; Konen ilive (Frisak, jun.).

Ialt 50 obstetriciske Operationer, hvoraf 24 i østre Nedenæs, 5 i Arendal, 10 i vestre Nedenæs, 2 i Aamli, 7 i Evje og 2 i Sætersdalens Distrikter.

Endvidere omtales fra vestre Nedenæs Distrikt 1 Dødsfald under pyæmiske Symptomer omtrent 9 Uger efter gjentagende mislykkede Forsøg paa Forløsning af Efterbyrden ved timeglasformig Sammensnøring af Livmoderen under Chloroformnarkose.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tang.						Vending.					Udtagelse af Efterbyrd.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.		Mødre.		
	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	död.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer...	[1] 20	-	2	20	[3] 2	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Bækkensneverhed	[2] 4	-	-	3	1	-	-	[4] 1	-	-	1	-	-	-
Barselkrampe	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansigtsfødsel	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for Fostrets Liv	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	4	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-
Tilbageholdelse, timeglasformig Sammentrækning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Uopgiven Indikation	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tilsammen	30	-	2	29	3	-	5	1	-	5	-	5	1	1
	32			32			6			6		7		

[1]) 10 opgives som Førstefødende. [2]) 1 rachitisk, 3die Gang Fødende; Barnet dødfødt, 9 ℔ vægtigt.
[3]) deraf en 1ste Tvilling, ved anden Tvilling naturlig Fødsel. [4]) af Barselfeber.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte *).
		ialt.	i 1ste Døgn *).	paa Barselseng.	
Østre Nedenæs.	928	577	8	6	24
Arendal.....	162	59	-	1	5
Vestre Nedenæs	867	605	4	8	31
Aamli.....	213	145	1	4	5
Evje.....	157	117	3	1	6
Sætersdalen....	157	85	2	1	2
Nedenæs Amt	2484	1588	18	21	73

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 34; Selvmord 3.

For det hele Amt bliver der et Overskud af 896 Fødte over Døde, og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 63,9. Lægerne have anført Dødsaarsagen for 17 af de af dem opgivne 19 Dødsfald paa Barselseng, nemlig: for 12 Barselfeber og for 1 hver af følgende fem Dødsaarsager: Barselkrampe, Livmoderblødning, Livmoderbristning, Omkrængning af Livmoderen og Pyæmi.

I Lægernes Opgaver ere optagne 724 eller 46,7 pCt. af de ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1 551). De hyppigste Dødsaarsager vare: Svindsot (140), Lungebetændelse (105), Skarlagensfeber (95), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 41), akut Bronchit (31), Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen 22), Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 22), Alderdomssvaghed (21), Hjertefeil og Kræft (af hver 19), Strubehoste (16).

Veirliget. Vinteren var kold med stadigt Veir (i Evje høieste Kuldegrad ÷ 21° C. den 7de Februar), Vaaren temmelig tør; med Sommeren fulgte drivende Veir (i Evje høieste Varmegrad + 29° C. den 29de Juli), hvorefter kom en tidlig og regnfuld Høst; Vinteren før Jul kold (i Evje ÷ 17,5° C. den 6te November). Fra Sætersdalen anføres Ager og Eng at have givet ualmindelig godt Udbytte.

Levemaade og **hygiæniske Forhold.** Fra Tvedestrand omtales Fuldendelsen af det i forrige Beretning nævnte nye, gode Vandværk. Befolkningen ved Lyngør skildres som arbeidssom og ordentlig samt jevnt velstaaaende; Drukkenskab og Usædelighed er yderlig sjelden. I Arendal antages Vandværket at maatte udvides for at undgaa

Vandmangel i tørre Sommere. Uagtet alle Foranstaltninger fra Lovgivningens Side, fra Foreninger og Bolag er Brændevinsdrikken langtfra indskrænket (Kittel). — De økonomiske Forhold omtales fra vestre Nedenæs Distrikt som meget gode; fra Grimstad bemærkes, at den stærke Tilstrømning af fremmede Arbeidere fremkalder Vanskelighed for Husrum, saa Arbeidsklassen bor meget daarligt (Frisak). I de om Lillesand liggende Herreder (vestre Moland, Birkenæs, Høivaag) er Renlighedsandsen i Stigende; Fnat og Skurv er her en næsten ukjendt Forekomst. Det i Lillesand oprettede Bolag for Eneudsalg af Brændevin synes at have virket heldigt paa Ædruelighedeu (Ag. Hansen). Fra Evje og Sætersdalens Distrikter omtales ingen væsentlig Forandring; dog har de gode Tider for Trælast i det sidstnævnte Distrikt fremkaldt større Misbrug af Spirituosa (Kinck).

Af **fattige Syge** behandledes:

i østre Nedenæs Distrikt	288	
i Arendals Stadsfysikat	167	(Udgifter til Medicin 175 Spd. 89 Sk.)
i vestre Nedenæs Distrikt	209	
i Aamli Distrikt	13	
i Evje —	23	(Medicin 22 Spd. 16 Sk.)
i Sætersdalens Distrikt	28	(Medicin 20 Spd.)
Tilsammen	728.	

Ved Evje Nikkelværk med ca. 50 faste Arbeidere behandledes 107 Syge (med Udgift til Medicin: 60 Spd. 68 Sk.).

Sundhedskommissionerne have afholdt følgende Antal Møder: i østre Nedenæs Distrikt 7 (et i Tvedestrand, et i hvert af Herrederne Gjerrestad, Søndeled, Dybvaag og Holt samt to i østre Moland); i vestre Nedenæs Distrikt 20 (fem i Grimstad, fire i Lillesand, et i Øiestad, to i Fjære, et i Eide, tre i vestre Moland og to i hvert af Birkenæs og Høivaags Herreder); i Aamlis Distrikt 1 (i Vegarsheien); i Evjes Distrikt 4 (et i hvert af Evje—Vegusdals og Aaserals Herreder, to i Hordenæs—Ivelands); i Sætersdalens Distrikt 1 (i Valle). Fra Aamlis Distrikt anføres intet Møde at være afholdt i Aamlis Herred paa Grund af Distriktslægens Sygdom og heller ikke i Heigrefos, da intet Repræsentantmøde afholdtes. I Evjes Distriktet er hele Kommunebestyrelsen indtraadt i Sundhedskommissionen. I Lillesands Kvarantænekommission afholdtes 1 Møde. Udenfor de almindelige Forhandlinger holdtes Foredrag i østre Nedenæs over Ølsorterne, Vandet, Sukkersorterne; — i vestre Nedenæs over Gifte og om Blodcirkulationen; — i Evje om Anvendelsen af Husraad og ydre Læsioners Behandling.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i østre Nedenæs Distrikt		799
i Arendals Stadsfysikas		79
i vestre Nedenæs Distrikt		699
i Aamlis	—	163
i Evjes	—	163
i Sætersdalens	—	74
Tilsammen		1 977.

I Valle Herred af Sætersdalens Distrikt udførtes efter Hjelpevaccinatricens Angivelse ingen Vaccination paa Grund af udbredt Sygelighed blandt Børn (Kinck).

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 9 over Døde og 4 over Levende, tilsammen 13, hvoraf to i østre og fire i vestre Nedenæs, to i hvert af Aamli og Evje samt tre i Sætersdalens Distrikter.

Med Hensyn til Virksomheden ved Østerrisørs Bys og Arendals Bys **Sygehuse** henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Tabeller. I Grimstad modtages Byens Syge i en privat Forpleining mod bestemt Godtgjørelse. I Lillesand leiedes Epidemilazaret (paa 6 Senge) udenfor Ladestedets Grændser.

Badeindretninger. I Østerrisør, Grimstad og Arendal haves Søbadindretninger, — paa det sidstnævnte Sted tillige varme Bad.

Amtets 6 **Apotheker** visiteredes. Foruden Apothekeren bestod Personalet i Østerrisør af 1 Discipel, i Tvedestrand af 1 Provisor og 1 examineret Pharmaceut; ved Løvapotheket i Arendal af 1 Provisor og 1 examineret og 1 uexamineret Pharmaceut og 2 Disciple; ved Svaneapotheket sammesteds af 1 examineret Pharmaceut; i Lillesand af 1 examineret Pharmaceut, samt i Grimstad af 1 examineret Pharmaceut og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 18 Læger, 2 Tandlæger, 24 Jordemødre, 23 Hjelpevaccinatører, nemlig:

1. Østre Nedenæs Distrikt: 4 Læger, to (hvoraf Distriktslægen) i Østerrisør, en i Tvedestrand og en i Lyngør; tillige boede Distriktslægen i Aamli inden dette Distrikt; 1 Tandlæge; 6 Jordemødre (1 Post ledig); 6 Hjelpevaccinatører (deraf to Jordemødre).
2. Arendals Stadsfysikat: 6 Læger, hvoraf flere praktiserede i de tilgræudsende Distrikter; 1 Tandlæge, 5 Jordemødre.
3. Vestre Nedenæs Distrikt: 5 Læger, to (hvoraf Di-

striktslægen) i Grimstad, to i Lillesand, en (ikke praktiserende) i Øiestad; 6 Jordemødre; 7 Hjelpevaccinatører (to Jordemødre).

4. Aamlis Distrikt: 1 (Distriktslægen) bosat i Holt af vestre Nedenæs Distrikt (Næs Jernværk): 3 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører (tre Jordemødre).

5. Evjes Distrikt: 1 Læge, bosat i Evje; 2 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.

6. Sætersdalens Distrikt; 1 Læge, boende i Bygland; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører (begge Jordemødre).

X. Lister-Mandals Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 49,17 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 77 309 Indbyggere, er inddelt i følgende 5 Lægedistrikter:

1. Christiansands Stadsfysikat, indbefattende Kjøbstaden Christiansand 0,13 n. □ M., 12 137 Indb.

2. Oddernæs Distrikt (8,97 n. □ M., 20 937 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Oddernæs	1,42 n. □ M.,	4 040	Indb.
	Tveit	0,87 —	1 658	—
	Vennesland	0,76 —	1 152	—
	Øvrebø og Hagland	2,38 —	1 817	—
	Søgne	1,80 —	3 668	—
	Holme	0,90 —	1 442	Indb.
	Halsaa og Hartmark	0,84 —	3 103	—
Ladestedet	Mandal	— —	4 057	—

3. Undals Distrikt (8,41 n. □ M., 11 632 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Søndre Undal	1,85 n. □ M.,	4 664	Indb.
	Nordre Undal	1,56 —	2 072	—
	Øslebø og Løvdal	1,89 —	1 953	—
	Finsland	0,87 —	857	—
	Bjelland og Grindem	2,24 —	2 086	—

4. Lyngdals Distrikt (8,51 n. □ M., 16 936 Indbyggere), indbefattende

Ladestedet	Farsund	— n. □ M.,	1 511	Indb.
Herrederne:	Vanse	1,09 —	5 879	—
	Herod	0,98 —	2 408	—
	Lyngdal	2,92 —	5 010	—
	Hægebostad	3,52 —	2 128	—

5. Flekkefjords Distrikt (23,15 n. □ M., 15 667 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden	Flekkefjord	— n. □ M.,	1 694	Indb.
Herrederne:	Næs og Hitterø	1,86 —	3 924	—
	Kvinesdal	2,82 —	4 162	—
	Fjotland	4,23 —	1 095	—
	Bakke	3,15 —	2 793	—
	Siredalen	11,09 —	1 999	—

Sundhedstilstanden maa i det Hele besegnes som mindre god. Af epidemiske Sygdomme vandt Skarlagensfeber temmelig stor Udbredning især i sidste Fjerdingaar; desuden forekom Nervefeber, ligesom Lungebetændelse og katarrhalske Sygdomme vare meget hyppige.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver fra det statistiske Centralbureau:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	76 980	1 655	21,49
1874	76 381	1 601	20,96
1873	75 926	1 555	20,48
1872	75 876	1 563	20,59
1871	75 992	1 518	19,97
1871—75	76 634	1 578	20,59
1866—70	74 684	1 505	20,15

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel:

I Lister-Mandals Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikter.									
	Behandlede.	Deraf døde.														Tilfælde.	Dødsfald.	Christiansands Stadsfyskat.		Oddernes.		Undal.		Lyngdal.		Flekkefjord.	
																		Tilf.	Døde.	Tilf	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde
Exanthem. Typhus	4	1	4	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	1	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	154	18	141	17	16	17	16	15	7	7	9	4	8	17	8	156	20	43	9	23	-	5	1	40	4	45	6
Simpel Feber	190	-	190	15	19	16	14	14	17	17	16	7	12	28	15	190	-	79	-	64	-	4	-	8	-	35	-
Barselfeber	37	5	37	3	4	2	4	2	2	3	2	1	-	6	8	37	5	10	2	14	1	1	-	3	2	9	-
Børnekopper	12	1	12	-	6	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	12	1	-	-	12	1	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	41	-	41	4	4	3	2	4	5	3	1	-	1	8	6	41	-	15	-	15	-	-	-	4	-	7	-
Skarlagensfeber	492	71	492	10	14	12	6	13	7	6	-	23	68	199	134	492	71	149	8	305	58	30	4	-	-	8	1
Rødlinger	7	-	7	-	4	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	7	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	98	3	98	12	6	10	8	6	7	11	12	2	7	10	7	98	3	43	3	29	-	8	-	3	-	15	-
Kighoste	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphther. Svælgbetændelse	42	1	42	1	4	1	1	4	1	3	-	6	4	9	8	42	1	11	-	14	1	1	-	-	-	16	-
Strubehoste	10	2	10	2	2	1	-	-	1	-	-	2	1	-	1	10	2	4	-	5	2	-	-	-	-	1	-
Akut Bronchit	640	19	640	100	75	78	71	61	38	60	35	26	31	33	32	640	19	371	11	125	6	26	1	15	1	103	-
Andre katarrhalske Tilfælde	1306	2	1303	181	129	114	96	80	80	81	66	66	95	163	152	1306	2	829	2	328	-	48	-	95	-	6	-
Lungebetændelse	417	80	417	72	54	71	51	57	19	13	9	14	9	20	28	418	81	143	31	113	12	21	2	49	17	92	19
Pleurit	63	4	63	8	5	5	7	7	4	9	6	2	6	2	8	63	4	14	1	23	2	4	-	5	1	17	-
Gigtfeber	157	2	157	14	21	16	22	13	10	10	9	8	8	18	8	157	2	47	1	48	-	7	-	10	1	45	-
Koldfeber	16	-	16	-	-	2	2	5	-	-	3	2	-	2	-	16	-	2	-	11	-	-	-	1	-	2	-
Diarrhoe (akut)	542	18	542	26	31	28	44	24	44	73	109	66	36	40	21	542	18	362	15	94	-	20	-	21	1	45	2
Cholera nostras	54	2	54	7	1	4	-	-	1	4	31	5	1	-	-	54	2	31	1	23	1	-	-	-	-	-	-
Blodgang	7	-	7	1	-	1	1	-	2	1	1	-	-	-	-	7	-	1	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	4	1	4	1	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	4	1	1	1	2	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	4294	230	4278	475	397	384	347	306	245	297	310	238	287	555	437	4297	233	2161	85	1260	85	175	8	254	27	447	28

Exanthematisk Typhus. De 4 fra Oddernæs Distrikt opgivne Tilfælde vare samtlige hos hjemkomne Søfolk.

Typhoidfeber forekom i alle Distrikter dels spredt dels i smaa lokale Epidemier. Paa Tugthuset i Christianssand optraadte en mindre Epidemi (13 Angrebne med 2 Døde), der standsede efter fuldstændig Desinfektion af Sygestuerne, hvorhos tillige en Del Inventarium opbrændtes. Til Oddernæs indførtes Sygdommen fra England ved en Sømand. I Anstad Sogn af Lyngdals Præstegjeld og Distrikt angrebes fra Februar til Mai 14 Personer, efterat Sygdommen sandsynligvis var indført ved en Sømand, der kom syg hjem. Til Vanse i samme Distrikt indførtes den fra Egersund ved en Mand, der døde, hvorhos 5 Personer angrebes i samme og Nabohuset. Til Hiterø i Flekkefjords Distrikt indførtes Sygdommen ved en Sømand, der indsygnede strax efter Hjemkomsten.

Børnekopper. Sygdommen førtes til Søgne i Oddernæs Distrikt ved en Sømand, der paa Jersey, hvor Sygdommen herskede, havde kjøbt nogle Klæder; 14 Dage efter Hjemkomsten begyndte han at bruge disse og blev syg 10 Dage derefter. Ialt Angrebne 9, hvoraf 1 døde. For 3 Tilfælde i Mandal er intet oplyst om Smitteimporten.

Skarlagensfeber optraadte især i Aarets 3 sidste Maaneder temmelig udbredt og tildels ondartet. I Christiansand forsatte Sygdommen sig fra 1874, men uden større Hyppighed før i Oktober Maaned. Efterat have vist sig med enkelte Tilfælde i de første 8 Maaneder fik Sygdommen i September større Udbredning i Mandal og Omegn og var ved Aarets Udgang udbredt og ondartet. I November kom den til Søgne, senere til Oddernæs og Tveit i Oddernæs Distrikt. 305 Tilfælde behandledes, me-

dens ialfald for Landdistrikternes Vedkommende sandsynligvis det dobbelte Antal var angrebet. Paa enkelte Steder viste den sig ondartet, især i Mandal samt i Homle, Søgne og Hartmark Sogne; til sidstnævnre Sted bragtes den ved i Baad omreisende Fanter. I November bragtes Sygdommen ved Reisende fra Mandal til Vigmostad og Øslebø i Undals Distrikt, hvor kun en mindre Del af de Angrebne kom under Behandling og hvor Sygdommen endnu var i Tiltagen ved Aarets Udgang. Til Flekkefjords Distrikt indførtes Sygdommen i December fra Stavanger. Fra Oddernæs og Undal omtales hyppige Tilfælde af Angina, der optraadte samtidig med Skarlagensfeberen eller uafhængig af denne og væsentlig angreb ældre Børn og Voxne.

Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde. Af akut Bronchit opgives 640 Tilfælde med 19 Dødsfald; 317 vare af Mand-, 323 af Kvindekjøn, 256 under og 384 over 15 Aar.

Af **kronisk Bronchit** opføres 9 og af **Laryngitis** 2 Dødsfald.

Lungebetændelse optraadte temmelig hyppig og dødelig (i Christianssand 21,7 pCt., i Lyngdal 34,7 pGt. og i Flekkefjord 20,7 pCt. Døde af de opgivne Tilfælde).

Følgende Opgaver viser Lungebetændelsens Optræden inden Amtet i de sidste 5 Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indbyggere.
1875	417	80	19,2	5,4
1874	313	49	15,6	4,1
1873	231	33	14,3	3,1
1872	248	26	10,5	3,2
1871	261	31	11,9	3,5

I Lyngdals Distrikt forekom Sygdommen i Februar og Marts paa flere Gaarde i Kvaas Sogn; af 11 Behandlede døde 7, medens der var flere, som ikke kom under Behandling. Den Første, som angrebes her var en Mand, der boede sammen med sin Broder, som døde. Kort efter angrebes Broderen, der ligeledes døde. Den Kone, der pleiede begge disse, flyttede derpaa hjem; hun fik Sygdommen, ligesaa hendes Mand, de døde. Baade Mand og Kone i Nabohuset angrebes; Konen døde her. En Mand, der havde været behjælpelig med at pleie de først Angrebne, fik ligesaa Sygdommen. Alle de andre Tilfælde synes ogsaa at staa i Forbindelse med de først Angrebne.

Koldfeber. 3 af de fra Oddernæs Distrikt samt de fra Lyngdals og Flekkefjords Distrikter opførte Tilfælde angives at have været importerede.

Blodgang. Samtlige 6 fra Oddernæs Distrikt opførte Tilfælde vare hos hjemkomne Søfolk

Veneriske Sygdomme. Antallet af de paa **Sygehusene** behandlede Tilfælde af **Syphilis** vil sees af den i den almindelige Oversigt indtagne Tabel over Syphilis paa Sygehusene.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og ialt kjendte Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit) ville sees af nedenstaaende Liste.

Fra Lyngdal blev en hel Familie, Mand Kone og 4 Børn, indsendte til Amtssygehuset; de vare smittede ved et af Børnene, der havde været i Kvinnesdal. Fra Mandal samt fra Lyngdals og Flekkefjords Distrikter opgives mange Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe at have været iagttagne hos hjemkomne Søfolk, ligesom 2 Kvinder med primær Syphilis i Oddernes Distrikt angives smittede af sine hjemkomne Mænd.

Over en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** giver følgende Tabel en Oversigt (se n. S.)

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehusene) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet.				Opgivet Sygdomsform.		Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.									
		Kjøn.		Alder.						Christiansands Stadsfysikat.		Oddernæs.		Undal.		Lyngdal.		Flekkefjord.	
		Md.	Kv.	Børn.	Voxne.	primær.	konstitutionel.			Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødf.
Syphilis	78	48	25	6	67	22	56	8	*1	36	1	24	-	-	-	7	-	11	
Gonorrhoe, Urethrit	65	60	5	-	65	-	-	8	-	34	-	20	-	3	-	3	-	5	

*) Hereditær Syphilis.

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne		Fordeling paa Lægedistrikterne.									
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.	Christiansands Stadsfysikat.		Oddernæs.		Undal.		Lyngdal.		Flekkefjord.	
										Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme	337	1	154	183	6	331	9	337	1	183	-	71	-	17	-	27	-	39	1
Fnat	94	-	44	50	52	42	7	94	-	10	-	3	-	47	-	9	-	25	-
Skurv	5	-	2	3	3	2	3	5	-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-
Kjertelsyge	327	8	154	173	246	81	9	327	8	200	5	54	1	23	2	10	-	40	-
Rachit	43	1	21	22	42	1	7	43	1	14	1	13	-	10	-	3	-	3	-
Simpel Meningit	23	15	13	10	19	4	3	23	15	14	13	6	-	-	-	-	-	3	2
Tuberkuløs Meningit	26	24	17	9	24	2	6	26	24	13	12	4	4	3	3	1	1	5	4
Svindsot	348	125	169	179	26	322	9	354	131	166	69	92	19	23	12	29	18	44	13
Kræft	45	20	20	25	-	45	8	45	20	10	5	7	4	3	2	9	6	16	3
Vatersot og Morbus Brighti	68	16	34	34	14	54	9	71	*19	19	6	29	6	5	2	6	2	12	3
Blegsot og Anæmi	327	-	1	326	32	295	9	327	-	160	-	70	-	17	-	22	-	58	-
Menstruationsuordener	122	-	-	122	-	122	9	122	-	32	-	28	-	6	-	12	-	44	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	1087	4	413	674	86	1001	9	1088	5	467	1	312	1	113	1	94	1	102	1
Ormesygdomme	51	-	22	29	40	11	7	51	-	14	-	17	-	-	-	1	-	19	-
Drankersygdomme	23	1	23	-	-	23	7	24	2	10	-	7	-	3	1	-	-	4	1

*) Af «Vatersot« 14 og af «Morbus Brighti« 5 Dødsfald.

Svindsot. Antallet af de fra de enkelte Lægedistrikter opførte Dødsfald af Svindsot og deres Forhold til samtlige opgivne Dødsaarsager var følgende:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Christiansand	69	280	24,6
Oddernæs	19	149	12,8
Undal	12	36	33,3
Lyngdal	18	84	21,4
Flekkefjord	13	86	15,1
Lister-Mandals Amt	131	635	20,6

Sindssygdom. For Christiansands Fattigvæsens Regning forpleiedes 53 Sindssyge. deraf 14 paa Asyler. For Amtskommunens Regning forpleiedes i Tidsrummet fra 1ste April 1875 til 31te Marts 1876: 107 Sindssyge, hvoraf 26 paa Asyler; 23 hørte hjemme i Oddernæs, 26 i Undals, 32 i Lyngdals og 26 i Flekkefjords Distrikter.

Om de **chirurgiske Operationer** henvises til den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger: 17 Tangforløsninger, 7 Vendinger og 2 Gange Udtagelse af Efterbyrden, hvilke Operationers Indikationer og Udfald ville sees af nedenstaaende Tabel (se næste Side).

Ialt 25 obstetriciske Operationer, hvoraf 6 i Christiansands Stadsfysikat, 8 i Oddernæs, 2 i Undals, 6 i Lyngdals og 6 i Flekkefjords Distrikt.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte. *)
		ialt	i 1ste Døgn. *)	paa Barselseng.	
Christiansands Stadsfysikat	360	299	4	2	13
Oddernæs	644	492	2	4	21
Undal	338	246	2	1	9
Lyngdal	493	332	1	3	19
Flekkefjord	460	286	3	3	13
Lister-Mandals Amt	2295	1655	12	13	75

*) Efter Dødfødteanmeldelserne.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Efterbyrds-operation.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Langsom Fødsel ved utilstrækkelige eller smertefulde Veer	[1]14	-	-	12	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	-	-	1	-	-	-	[2]1	-	-	1	-	-	-	-
Barselkrampe og Blødning	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	[3]1	-	2	1	-	-	-	-
Forliggende Moderkage; Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Tilbageholdelse af Moderkagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Uopgiven Indikation	1	-	-	1	-	-	2	-	-	1	1	-	-	-	-
Tilsammen	17	-	-	15	2	-	4	2	-	3	3	1	1	1	2
	17			17			7			7			3		

[1]) 3 ere opgivne som Førstefødende, 1 som Flertødende.
[2]) Bristning af Livmoderen.
[3]) Flerfødende; Kræfterne vare udtømte før Operationen.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 53; Selvmord 4.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 640 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 72,1. Om 7 paa Barselseng døde Kvinder meddele Lægerne nærmere Oplysninger: 5 døde af Barselfeber, 1 af Livmoderbristning og 1 efter besværlig Fødsel.

Lægernes Dødslister indeholde Opgave over 635 eller 39,7 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1 598). De hyppigste Dødsaarsager vare: Svindsot (131), Lungebetændelse (81), Skarlagensfeber (71), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 54), Alderdomssvaghed (43), akut Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen 20), Typhoidfeber (20), Kræft (20), Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 20), akut Bronchit (19), Hjerneapoplexi (15).

Veirliget. Aarets første Maaneder vare kolde; fra Lyngdal anføres, at alle Fjorde vare tilfrosne og tildels kjørbare, hvilket ei var hændt i Mands Minde. Vaaren var kold, Sommer og Høst god. I November indtraadte stræng Kulde, men December var mild med Regn og sydlige Vinde.

Levemaade og **hygiæniske Forhold.** Fra Lyngdal omtales, at Folkets Kaar ere forbedrede, og at det gaar fremad i hygiænisk Henseende, uagtet meget staar tilbage. Husene ere altfor smaa og slet ventilerede; det er sjelden, at Vinduerne kunne lukkes op. Ligeledes mangler Kosten meget i at være sund og god. Der hersker over hele Distriktet Misbrug af Kaffe, og Brændevinsdrik tiltager, især i Lyngdal og Hægebostad; paa sidstnævnte Sted indkjøbes ialmindelighed til en Kones forestaaende Nedkomst flere Potter Brændevin, hvoraf Barselkvinden faar Broderparten (Lossius).

Af **fattige Syge** opgives behandlede:

i Christiansands Stadsfysikat*)	107
i Oddernæs Distrikt	62
i Undals —	12
i Lyngdals —	103
i Flekkefjords —	80
Tilsammen	364.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i Christiansand 16 Møder; i Oddernæs Distrikt 9 (i Mandal sex, i Søgne to og i Holme et); i Undal 2 (i søndre og nordre Undal, hver et); i Lyngdal 5 (i Farsund

*) Fra Januar til August.

to, Hægebostad, Lyngdal og Herod, hver et); i Flekkefjord 6 (i Kvinesdal to, i Flekkefjord, Fjotland, Bakke og Siredalen, hver et). Foruden de almindelige Forhandlingsgjenstande nævnes: fra Christiansand om Erhvervelse af Isolationslokale, Undersøgelse af havarerede og bedærvede Næringsmidler; fra Mandal om Undersøgelse af Byggetomter, om Latriner, om Anlæg af offentlige Vandkumme med Spring; alle private Brønde bleve undersøgte; fra Lyngdal om Misbrug af Brændevin og om Syphilis; i Farsund foretoges et almindeligt Eftersyn af Renlighedsforholdene i Byen. I Flekkefjords Distrikt forhandledes bl. a. om at virke for et Sindssygeasyl i Christiansand. Kvarantænekommissionen i Christiansand holdt 5 Møder, hvori bl. a. omhandledes Træplantninger fra Odderøen. I Flekkefjord undersøgtes kvarantænemæssig Mandskaberne paa 2 Skibe, ankomne fra Buenos Ayres.

Antallet af **Vaccinerede** udgjorde i:

i Christiansands Stadsfysikat	66
i Oddernæs Distrikt.....	471
i Undals —	141
i Lyngdals —	361
i Flekkefjords —	556
Tilsammen	1 595.

Fra Lyngdal omtales Utilbøielighed til at vaccinere Børn i ung Alder.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 10, deraf 4 over Døde og 6 over Levende; 2 i Christiansands Stadsfysikat, 1 i Oddernæs, 1 i Undals, 2 i Lyngdals og 4 i Flekkefjords Distrikt.

Sygehuse. Foruden Christiansands Bys Sindssygeasyl har Amtet 3 Sygehuse, nemlig Christiansands kommunale Sygehus, Christiansands Garnisonssygehus og Amtssygehuset i Flekkefjord. Angaaende Sindssygeasylet henvises til den afgivne Beretning om Sindssygeasylernes Virksomhed i 1875, for Sygehusenes Vedkommende til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister.

Af **Badeindretninger** findes i Christiansand en for Damp- og Karbad ved Garnisonssygehuset, en med Karbad ved det kommunale Sygehus samt en Varmbadanstalt og 2 Strømbadeindretninger; i Flekkefjord en privat Karbadindretning for varme og kolde Søbad, Karbad i Amtssygehuset og desuden, som i Mandal og Farsund Strømbadehuse.

Amtet har 5 **Apotheker**, to i Christiansand og et i hver af Byerne Mandal, Farsund og Flekkefjord hvilke visiteredes. Foruden Apothekeren bestod Personalet ved Løveapotheket i Christiansand af 1 examineret Pharmaceut og 3 Disciple, ved Elephantapotheket sammesteds af 1 examineret Pharmaceut og 2 Disciple, hvoraf 1 i Aarets Løb tog Medhjelperprøve; ved Mandals Apothek af 1 Discipel og ved Flekkefjords Apothek af 1 examineret Pharmaceut som Provisor og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 15 Læger, 2 Tandlæger, 15 Jordemødre og 24 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Christiansands Stadsfysikat: 7 Læger, foruden den her bosatte Distriktslæge i Oddernæs; 2 Tandlæger; 4 Jordemødre, hvoraf 2 offentlig ansatte.
2. Oddernæs Distrikt: 3 Læger, hvoraf Distriktslægen er bosat i Christiansand, de to øvrige i Mandal; 3 Jordemødre (derhos 2 Poster ledige); 6 Hjelpevaccinatører.
3. Undals Distrikt: 1 Læge, bosat i nordre Undal; 2 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører (hvoraf en Jordemoder).
4. Lyngdals Distrikt: 2 Læger, bosatte i Farsund; 4 Jordemødre; 8 Hjelpevaccinatører.
5. Flekkefjords Distrikt: 2 Læger, bosatte i Flekkefjord; 2 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører.

XI. Stavanger Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 64,44 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 114 164 Indbyggere, er inddelt i følgende 8 Lægedistrikter:

1. Soggendals Distrikt (6,10 n. □ M., 6 045 Indbyggere), indbefattende:

Ladestedet	Soggendal	— n. □ M.,	536	Indb.
Herrederne:	Soggendal	2,25 —	2 978	—
	Lunde	2,29 —	1 474	—
	Heskestad	1,56 —	1 057	—

2. Ekersunds Distrikt (9,87 n. □ M., 12 703 Indbyggere), indbefattende

Ladestedet	Ekersund	— n. □ M.,	2 415	Indb.
Herrederne:	Ekersund	1,52 —	2 739	—
	Ougne	0,82 —	1 109	—
	Helleland	1,21 —	1 286	—
	Birkrem	5,22 —	2 033	—
	Haa	1,10 —	3 121	—

3. Sandnæs Distrikt (14.80 n. □ M., 14 456 Indbyggere), indbefattende

Ladestedet	Sandnæs	— n. □ M.,	1 520	Indb.
Herrederne:	Høiland	1,33 —	3 606	—
	Klep	0,88 —	2 436	—
	Time	1,41 —	2 429	—
	Gjæsdal	1.66 —	1 181	—
	Høle og Fossan	9,52 —	3 284	—

4. Stavanger Distrikt (1,61 n. □ M., 29 955 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden	Stavanger	0,03 n. □ M.,	20 370	Indb.
Herrederne:	Hetland	0,92 —	6 017	—
	Haaland	0,62 —	3 081	—
	Hvitingsø Sogn af Rennisø Herred	0,04 —	487	—

5. Finnø Distrikt (11,74 n. □ M., 12 589 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Rennisø (undtagen Hvitingsø Sogn)	0,50 n. □ M.,	1 954	Indb.
	Finnø	0,34 —	1 733	—
	Strand	1,50 —	2 280	—
	Aardal	3,78 —	1 107	—
	Hjelmeland og Fister	4.39 —	3 103	—
	Hinderaa	1,23 —	1 584	—
	Sjærnerø	1,23 —	838	—

6. Sands Distrikt (18,92 n. □ M., 11 373 Indbyggere), befattende

Herrederne:	Jælse	1,99 n. □ M.,	2 603	Indb.
	Sand	1,62 —	1 781	—
	Suledal	9,23 —	2 125	—
	Søvde	3,88 —	1 926	-
	Vikedal	2.20 —	2 938	—

7. Karmøens Distrikt (3,38 n. □ M., 15 474 Indbyggere), indbefattende),

Ladestederne:	Skudesnæshavn	— n. □ M.,	1 327	Indb.
	Kopervik	— —	852	—
Herrederne:	Skudesnæs	0,76 —	4 784	—
	Avaldsnæs	1,15 —	5 378	—
	Bukn	0,35 —	999	—
	Tysvær	1,12 —	2 134	—

8. Haugesunds Distrikt (3,02 n. □ M., 11 569 Indbyggere) indbefattende

Kjøbstaden	Haugesund	0,01 n. □ M.,	4 421	Indb.
Herrederne:	Torvestad	0,79 —	3 616	—
	Skjold	2,22 —	3 529	—

Til Haugesunds Distrikt henhører derhos Sveens Herred (1,84 n. □ M, med 3 462 Indbyggere) af søndre Bergenhus Amt, hvor dens Sygdomsforhold m. V. findes afhandlet; Lægedistriktet indbefatter saaledes 4,86 n. □ M. med 14 833 Indbyggere.

Sundhedstilstanden maa i det Hele betegnes som mindre god. Af epidemiske Sygdomme vandt Typhoidfeber og Kighoste noget større Udbredning end det foregaaende Aar, medens Mæslinger saagodtsom ikke viste sig. Af Børnekopper optraadte en Epidemi i Egersund. Derhos var Lungebetændelser usædvanlig hyppige.

Dødeligheden.. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets Midte).	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	113 314	2 092	18,46
1474	111 672	1 998	17,89
1873	110 064	1 698	15,43
1872	109 299	2 080	19,03
1871	109 535	2 322	21,19
1871—75	111 934	2 038	18,20
1866—70	107 982	1 724	15,96

Med Hensyn til de **epidemiske Forhold** henvises til følgende af Lægernes Lister sammendragne Tabel (se Tabellen næste Side).

Typhoidfeber optraadte sporadisk i Stavangers, Ekersunds og Soggendals Distrikter, til sidstnævnte Sted indført fra Ekersund. Paa Halsenø i Finnø Distrikt fortsatte Sygdommen sig fra foregaaende Aar til udi April med 19 Tilfælde; Sygdommen holdt sig til 2de i Nærheden af hinanden liggende Huse, med Undtagelse af et enkelt Tilfælde, i hvilket Smitten antoges overført ved Melk (Wille). I Haugesunds Distrikt forekom flere smaa spredte Epidemier. 1 Gang indførtes den ved en Passager fra et Dampskib, hvor et Par Matroser havde havt Sygdommen.

Børnekopper viste sig hos en i Ekersund hjemmehørende, men fra Kristiania nylig hjemkommen Matros i April; efterhaanden udbredte Sygdommen sig til flere af hans Familie, saa at der i Mai forekom 21 Tilfælde og paa Lazaretet, hvortil Skolehuset blev taget i Juni, behandledes 28 Tilfælde; en egen Epidemilæge ansattes, hvorefter Sygdommen standsede ved Maanedens Udgang, indtil der uventet i August optraadte et nyt Tilfælde, der foranledigede Oprettelsen af et nyt Lazaret. I Ekersunds Ladested optraadte ikke flere Tilfælde, medens der samtidig i Ekersunds Landsogn og i Helleland paa 5 forskjellige Gaarde angrebes ialt 8 Personer, hvoraf ingen døde. I Ekersund døde 8 Børn, som alle vare uvaccinerede.

Kighoste. I Stavanger fortsatte Sygdommen sig fra det foregaaende Aar til Juli Maaned; herfra overførtes den ved Byfolk, der flyttede paa Landet til Nævstrand i Finnø, hvor dog ingen kom under Behandling. Til Haugesund kom Sygdommen i Sommerens Løb, men optraadte her ligesom i Karmøens Distrikt mildt.

Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde. Af akut Bronchit ere opgivne 765 Tilfælde med 25 Dødsfald. Af de Behandlede vare 364 Mænd og 400 Kvinder; 401 vare under og 363 over 15 Aar. Af kronisk Bronchit opgives 15 Dødsfald. I Lunde Sogn, Soggendals Distrikt herskede fra Aarets Begyndelse en Epidemi af Bronchit og katarrhalsk Feber, der Slag i Slag angreb de fleste Beboere paa Gaardene, naar den først havde faaet Indpas, og af og til viste sig dødelig; den syntes at have smitsom Karakter og forplantedes senere til Heskestads og Soggendals Sogne (Wennevold).

Lungebetændelse angives fra flere Distrikter som hyppig forekommende i Haugesunds Distrikt antagelig paa Grund af den usædvanlig tørre og kolde Vinter; enkelte Tilfælde syntes et tyde paa Overførelse ved Smitte (Nørregaard).

Til Oversigt hidsættes følgende Opgaver for de sidste fem Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	690	75	10,9	6,23
1874	360	43	11,9	3,33
1873	313	30	9,6	2,86
1872	290	37	12,7	2,66
1871	621	71	11,4	5,58

Veneriske Sygdomme. Amtallet af de paa Amtssygehuset og Stavanger Byes Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis vil sees af den i den almindelige Oversigt indtagne Tabel over Syphilis paa Sygehusene.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og samtlige kjendte Tilfælde af Gonorrhoe og Urethrit vil sees af nedenstaaende Tabel (se Tabellen Side 78).

Til Oplysning om endel af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** hidsættes nedenstaaende Oversigt (se Side 78).

I Stavanger Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Døde. *)	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthematisk Typhus	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	255	38	227	25	26	2	8	28	16	20	20	18	27	18	19
Simpel Feber	392	-	387	52	-	46	28	35	15	18	22	15	34	52	37
Barselfeber	50	9	49	4	33	7	2	3	2	4	4	9	2	3	6
Børnekopper	52	8	52	-	3	-	2	21	28	-	1	-	-	-	-
Vandkopper	62	-	62	7	-	11	4	2	3	-	2	2	3	13	9
Skarlagensfeber	37	2	30	1	6	7	4	4	-	1	-	2	4	6	1
Rødlinger	15	-	15	1	-	2	1	2	1	1	-	-	4	1	-
Mæslinger	6	-	6	2	2	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Rosen	118	2	110	6	-	12	8	9	6	5	11	9	18	13	11
Kighoste	410	23	410	62	2	37	44	51	19	22	38	18	22	16	27
Diphtherisk Svælgbetændelse	93	3	93	9	54	7	2	4	2	4	2	1	9	13	37
Strubehoste	20	15	20	4	3	4	2	2	-	-	-	3	1	1	1
Kusma	33	-	33	4	2	3	2	4	3	-	3	1	3	1	5
Akut Bronchit	764	24	764	123	4	103	65	56	31	29	22	29	36	53	96
Andre katarrhalske Tilfælde	2113	-	2102	318	121	233	158	133	130	115	94	128	152	192	175
Lungebetændelse	690	75	672	83	274	110	76	66	43	30	20	17	30	56	69
Pleurit	66	2	66	6	72	6	8	7	6	6	3	4	4	4	4
Gigtfeber	164	8	154	20	8	19	12	9	19	9	6	3	7	9	20
Koldfeber	9	-	7	1	21	1	1	1	-	1	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut)	1039	18	1037	90	1	80	87	78	57	103	171	124	73	47	54
Cholera nostras	187	5	187	1	73	1	5	6	10	33	58	46	10	11	1
Blodgang	12	-	12	3	5	-	1	-	1	2	1	1	1	-	-
Skjørbug	3	-	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Tilsammen	6591	232	6499	824	712	694	520	521	392	403	478	430	442	510	573

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Soggendal. Tilf.	Soggendal. Døde.	Ekersund. Tilf.	Ekersund. Døde.	Sandnæs. Tilf.	Sandnæs. Døde.	Stavanger. Tilf.	Stavanger. Døde.	Finnø. Tilf.	Finnø. Døde.	Sand. Tilf.	Sand. Døde.	Karmøen. Tilf.	Karmøen. Døde.	Haugesund. Tilf.	Haugesund. Døde.
Exanthematisk Typhus	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	255	38	20	-	32	6	56	7	44	9	17	6	3	1	36	4	47	5
Simpel Feber	392	-	-	-	-	-	21	-	297	-	2	-	-	-	15	-	57	-
Barselfeber	52	11	-	-	3	3	3	-	35	2	3	1	1	1	2	1	5	3
Børnekopper	52	8	-	-	52	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	62	-	-	-	-	-	4	-	37	-	-	-	-	-	19	-	2	-
Skarlagensfeber	37	2	-	-	-	-	7	-	29	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Rødlinger	15	-	-	-	-	-	4	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	6	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	118	2	-	-	-	-	15	-	80	1	6	1	-	-	6	-	11	-
Kighoste	433	46	-	-	-	-	112	28	257	15	-	-	-	-	31	1	33	2
Diphtherisk Svælgbetændelse	93	3	-	-	3	-	24	1	56	2	-	-	-	-	9	-	1	-
Strubehoste	22	17	1	1	9	9	-	-	7	4	-	-	-	-	3	2	2	1
Kusma	33	-	-	-	-	-	9	-	20	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Akut Bronchit	765	25	3	2	-	-	74	6	568	13	3	-	9	1	26	-	82	3
Andre catarrhalske Tilfælde	2113	-	17	-	-	-	101	-	1403	-	2	-	17	-	513	-	60	-
Lungebetændelse	706	91	16	-	8	8	47	8	346	33	21	5	24	1	80	12	164	24
Pleurit	68	4	1	-	-	-	18	-	27	1	1	-	9	1	5	2	7	-
Gigtfeber	166	10	3	-	-	-	10	1	94	5	2	-	1	-	26	1	30	3
Koldfeber	9	-	-	-	1	-	-	-	6	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Diarrhoe (akut)	1046	25	14	-	3	3	76	1	605	14	6	-	-	-	283	1	59	6
Cholera nostras	189	7	1	-	4	-	20	1	126	5	-	-	18	-	5	-	15	1
Blodgang	12	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Skjørbug	3	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	6648	289	76	3	115	37	604	53	4065	106	63	13	82	5	1062	24	581	48

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe *).

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet. Kjøn. Md.	Kv.	Alder. Børn.	Voxne.	Opgivet Sygdomsform for Syphilis. primær.	konstitutionel.	Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Sandnæs. Beh.	Kjendte Dødsf.	Stavanger. Beh.	Kjendte Dødsf.	Finnø. Beh.	Kjendte Dødsf.	Karmøen. Beh.	Kjendte Dødsf.	Haugesund. Beh.	Kjendte Dødsf.
Syphilis	41	29	12	6	35	16	**25	13	2	2	-	27	-	1	-	5	2	6	
Gonorrhoe	90	79	11	3	87	-	-	13	-	1	-	76	-	-	-	4	-	9	-

*) Fra Ekersunds Distrikt opgives desuden «enkelte Tilfælde af Syphilis og flere Tilfælde af Gonorrhoe«.

**) Heraf ere 2de Børn, der led af heriditær Syphilis og begge døde 2 Uger gamle.

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Deraf døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare Md.	Kv.	Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare Børn (under 15 Aar).	Voxne over 15 Aar).	Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne Tilfælde.	Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Soggendal. Tilf.	Døde.	Ekersund. Tilf.	Døde.	Sandnæs. Tilf.	Døde.	Stavanger. Tilf.	Døde.	Finnø. Tilf.	Døde.	Sand. Tilf.	Døde.	Karmøen. Tilf.	Døde.	Haugesund. Tilf.	Döde.
Kronisk Rheumatisme	397	-	282	115	13	384	16	397	-	-	-	-	-	44	-	147	-	7	-	15	-	162	-	22	-
Fnat	61	-	29	32	36	24	10	61	-	-	-	-	-	13	-	32	-	-	-	-	-	3	-	13	-
Skurv	4	-	1	3	3	1	2	4	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	287	3	131	156	250	37	17	292	8	-	-	-	-	34	5	165	1	10	1	-	-	37	-	46	1
Rachit	63	-	38	25	63	-	8	67	4	1	-	-	-	12	3	29	-	13	-	-	-	8	-	4	1
Simpel Meningit	21	17	12	9	18	3	13	25	21	-	-	4	4	2	2	11	8	3	3	-	-	2	2	3	2
Tuberkuløs Meningit	40	39	23	16	38	2	12	46	45	-	-	-	-	10	10	23	22	2	2	-	-	3	3	8	8
Svindsot	323	119	141	182	35	288	19	367	163	2	1	6	6	47	40	276	69	10	10	12	7	23	14	51	16
Kræft	39	20	14	25	-	39	13	45	26	-	-	1	1	7	3	25	15	2	2	-	-	4	2	6	3
Vatersot og Morbus Brighti	49	17	18	31	11	36	15	53	*21	1	-	1	1	9	3	30	12	1	1	-	-	6	3	5	1
Blegsot og Anæmi	427	-	26	401	61	364	13	427	-	-	-	-	-	53	-	274	-	-	-	-	-	63	-	37	-
Menstruationsuordener	125	-	-	125	2	123	12	125	-	2	-	-	-	29	-	78	-	-	-	-	-	5	-	11	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	1247	3	616	631	168	1079	18	1248	4	11	-	-	-	123	1	612	2	-	-	61	1	273	-	168	-
Ormesygdomme	147	-	70	77	127	20	13	147	-	1	-	-	-	13	-	80	-	-	-	-	-	45	-	8	-
Drankersygdomme	18	2	16	-	-	18	8	18	2	-	-	2	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	2	-

*) Af «Vatersot« 15 og af «Morbus Brighti« 6 Dødsfald.

Svindsot. Forholdet mellem Dødsfald af Svindsot og samtlige kjendte Dødsaarsager vil sees af følgende Tabel: (se næste Side).

2 Tilfælde af **Forgiftning** ved Kuloxyd omtales fra Stavanger, det ene hos en Kvinde ved uforsigtig Brug af et »Dampjern«, det andet hos en Bagersvend, der havde lagt sig til at sove i Bageriet (E. Hansen).

Af **Sindssygdom** er af Lægerne anmeldt 5 Dødsfald,

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Soggendal	1	6	16,7
Ekersund	6	68	8,8
Sandnæs	40	191	20,9
Stavanger	69	293	23,5
Finnø	10	56	17,9
Sand	7	19	36,8
Karmøen	14	66	21,2
Haugesund	16	101	15,8
Stavanger Amt	163	800	20,4

deraf 2 i Sandnæs, 1 i hvert af Ekersunds, Stavangers og Sands Distrikter. For Amtskommunens Regning forpleiedes i Tidsrummet 1ste Juni 1875 til 31te Mai 1876 92 Sindssyge, hvoraf 33 paa Asyler; 1 var hjemmehørende i Soggendals, 8 i Ekersunds, 18 i Sandnæs, 10 i Stavangers, 26 i Finnø, 8 i Sands, 12 i Karmøens og 9 i Haugesunds Distrikter.

Om de **chirurgiske Operationer** henvises til den almindelige Beretning.

Af **obstetrisiske Operationer** udførtes af Læger: 59 Tangforløsninger, 11 Vendinger, 1 Udtrækning og 7 Gange Udtagelse af Efterbyrden, hvilke Operationers Indikationer og Udfald ville sees af nedenstaaende Tabel.

Desuden udførtes en Decapitation og Perforation af sidstkommende Hoved hos dødt Foster efter Vending, da Hovedet ej kunde passere øverste Aabning. Konen kom sig (H. G. Lund). Tilsammen 79 obstetriciske Operationer, hvoraf 3 i Soggendals, 6 i Ekersunds, 6 i Sandnæs, 46 i Stavangers, 2 i Finnø, 2 i Sands, 7 i Karmøens og 7 i Haugesunds Distrikt.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtrækning paa Sædet.						Udtagelse af Efterbyrden.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	[1]33	-	[2]6	[2]35	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	[4]6	-	[5]1	4	2	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning fra forliggende Moderkage	1	-	-	1	-	-	3	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfalden Navlesnor	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vedholdende Brækning	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	5	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Misdannelse af Fosteret	2	-	-	[6]1	[7]1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	[8]1	-	-	-	-
Krampe i Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5
Uopgiven Indikation	2	-	6	2	-	6	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Tilsammen	46	-	13	45	4	10	11	-	-	3	8	-	-	-	1	-	1	-	2	-	5
	59			59			11			11			1			1			7		

[1]) 8 ere opgivne som Førstefødende. [2]) 2 ere opgivne som Førstefødende. [3]) 1 Barn døde efter 24 Timer. [4]) 2 ere opgivne som Førstefødende. [5]) Førstefødende. [6 7]) For stort Hoved. [8]) Acephalisk Foster, hvis Skuldre gjorde stærk Modstand.

Fødte og **Døde.** Omkomne ved ulykkelige Hændelser 73; Selvmord 1.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 431 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 59,4. — Om 11 paa Barselseng døde Kvinder have Lægerne meddelt nærmere Oplysning; samtlige disse døde af Barselfeber.

Lægernes Dødslister indeholde Opgaver over 800 eller 39,6 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (2 018). De hyppigste Dødsaarsager vare: Svindsot (163),

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Distrikt.	Fødte.	Døde.			Dødfødte.*)
		ialt.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.	
Soggendal	179	112	-	3	6
Ekersund	389	253	3	5	17
Sandnæs	493	288	5	1	19
Stavanger	1055	593	9	3	43
Finnø	328	204	3	1	12
Sand	314	186	2	1	12
Karmøen	446	247	1	1	11
Haugesund	416	276	4	7	12
Tilsammen	3620	2159	27	22	132
Herfra gaar Sveens Herred af Haugesunds Distrikt (til søndre Bergenhus Amt)	97	67	-	3	-
Stavanger Amt	3523	2092	27	19	132

Lungebetændelse (91), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 77), Kighoste (46), Alderdomssvaghed og Typhoidfeber (af hver 38), Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen 32), Kræft (26), akut Bronchit (25), Hjerneapoplexi og Vatersot samt Morbus Brighti tilsammen (af hver 21), Strubehoste (17).

Veirliget. Aarets første Maaneder vare usædvanlig kolde; fra Sands Distrikt meddeles, at alle de indre Fjorde frøs til i stor Udstrækning. Sommeren og Høsten stille og varm. Vinterkulden indtraadte tidlig. Hele Aaret igjennem var Regnmængden liden.

Levemaade og **hygiæniske Forhold.** Fra Soggendal anføres, at Folkets økonomiske Forfatning ikke synes at have lidt ved Sildefiskets Ophør. I Sandnæs er siden den Tid Jordbruget forbedret og blevet mere lønnende. Som sædvanlig er fra Jæderen udført betydelige Mængder af Korn og Poteter, ligesom Hønseavl er en ikke ringe Binæring. Jæderboen angives som arbeidsom og nøisom. Ogsaa i det huslige Stel gaar det fremad. Ædruelighedstilstanden er god; dog virker Jernbanearbeidet, der har skaffet bedre Adgang til Fortjeneste, mindre godt i denne Henseende (Kahrs). I Stavanger bygges stadig Huse, saa at Kjældere og Lofter sjeldnere benyttes til Beboelsesleiligheder af Arbeidsklassen (Stang). I Finnø bedres Almuens Livsvilkaar stadig, hvilket blandt Andet gjør Udsættelsen af Sindssyge i privat Forpleining vanskeligere og bekosteligere (Wille). Fra Sands Distrikt anføres, at Kostholdet bedres. Der var i Aarets Løb god Fortjeneste og en tidligere ukjendt Pris paa alle Produkter. Drikfældigheden er stor (Thesen). Fra Karmøens Distrikt klages over, at der bruges for lidet Melkespiser samt at der ei sørges for tilstrækkelig Luft i Dagligværelserne. I Skudesnæshavn ere Hovedgaderne omlagte, og der er sørget for godt Vandafløb (Hirsch, Gjestland).

Af **fattige Syge** kan følgende Antal sees at være behandlet i Aarets Løb:

i Soggendals	Distrikt	9
i Ekersunds	—	10*)
i Sandnæs	—	153
i Finnø	—	29
i Sands	—	12
i Karmøens	—	23
i Haugesunds	—	16*)
Tilsammen:		252.

For Stavanger Distrikt savnes Opgave over Antallet af behandlede fattige Syge.

Sundhedskommissionerne have afholdt følgende Antal Møder: i Soggendals Distrikt 4 (i Ladestedet og hvert af Landsognene et); i Ekersunds Distrikt 13 (syv i Ladestedet, tre i sammes Landsogn samt et i hvert af Ougne, Hellelands og Birkrems Sogne); i Sandnæs Distrikt 12 (i Fossan tre, i Klep, Time og Høiland hver to, i Høle, Sandnæs og Gjesdal hver et); i Stavanger Distrikt 17 (i Stavanger femten, i Hetland to); i Finnø Distrikt 4; i Sands Distrikt 12 (i Suledal og Sand hver fire, Vikedal tre, Jælse et); i Karmøens Distrikt 5 (i Avaldsnæs to, i Skudesnæs Landsogn, Tysvær og Kopervik her et). I Haugesunds Distrikt afholdtes intet Møde. Som de væsentligste Forhandlingsgjenstande nævnes foruden de epidemiske Sygdomme: fra Stavanger om Anlæg af Garverier inden Byens Grændser og om Undersøgelse af giftige Tapeter (hvilket overdroges til en Pharmaceut) og af bedærvede Fødemidler. I Hetlands Sogn om Sundhedsregler. I Finnø om Arsenikforgiftning; i Sand om Arsenik, om Luftens Sammensætning og Betydning for Mennesker og Dyr, om Nærings- og Nydelsesmidler samt om Forbrænding og Forfrysning; i Karmøens Distrikt om Garveriers Oprettelse

*) I Landdistrikterne; for Ladestedernes Vedkommende er Antallet uopgivet.

i Kopervik. Fra Soggendal og Sandnæs meddeles, at i Landsognene ere samtlige Repræsentanter Medlemmer af Sundhedskommissionerne. De vedtagne Sundhedsforskrifter for Avaldsnæs Herred erholdt under 6te Marts 1875 Kongelig Approbation.

Antallet af **Vaccinerede** udgjorde:

i Soggendals	Distrikt	232
i Ekersunds	—	832
i Sandnæs	—	418
i Stavangers	—	956
i Finnø	—	312
i Sands	—	246
i Karmøens	—	409
i Haugesunds	—	320
Tilsammen:		3 725.

I Haa Prestegjeld, Ekersunds Distrikt, blev paa Grund af Vakance ikke foretaget Vaccination. I Klep Sogn af Sandnæs Distrikt samt i Ekersunds Distrikt blev Revaccination foretaget, sidstnævnte Sted hos 1 955 Personer.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 8, hvoraf 5 Obduktioner og 3 Erklæringer om Levende; 1 i Sandnæs, 4 i Stavanger, 1 i hvert af Finnø, Sands og Karmøens Distrikter.

Af **Sygehuse** har Amtet, foruden Sindssygeasylet i Stavanger, Amtssygehuset og Stavanger Bys Sygehus samt Vaarsildfiske-Afgiftsfondets Sygehus i Haugesund, hvilket i de sidste Aar ikke har været benyttet. Med Hensyn til Virksomheden ved de to øvrige henvises til de almindelige Sygehuslister. Ved Vigsnæs Kobberværk findes et privat Sygehus paa 16 Senge.

Badeindretninger. Foruden de ved Sygehusene indrettede Bade findes 1 Badeindretning i Stavanger, 1 ved Vigsnæs Værk, 1 Søbadehus i Ekersund, 1 i Kopervik og 1 i Skudesnæshavn.

Apotheker. Den 15de Oktober 1875 aabnedes et nyt Apothek i Sandnæs, saa at Amtet ved Aarets Udgang havde 5 Apotheker nemlig: 2 i Stavanger, 1 i Ekersund, 1 i Sandnæs og 1 i Haugesund samt dettes Filialapothek i Kopervik; samtlige visiteredes. Filialafdelingen i Kopervik bestyres af 1 examineret Pharmaceut. Personalet ved de øvrige Apotheker bestod — foruden af Apothekeren — i Ekersund af 1 Provisor og 1 Discipel; i Sandnæs af 1 examineret Pharmaceut; i Stavanger ved Svaneapotheket af 2 examinerede Pharmaceuter og 2 Disciple, ved Apotheket Hygiæa af 1 examineret Pharmaceut og 2 Disciple; i Haugesund af 1 examineret Pharmaceut og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 19 Læger, 1 Tandlæge, 33 Jordemødre og 33 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Soggendals Distrikt: 1 Læge boende i Ladestedet Soggendal; 1 Jordemoder, 3 Hjelpevaccinatører.
2. Ekersunds Distrikt: 2 Læger boende i Ladestedet Ekersund; 3 Jordemødre (derhos 1 Post ledig); 1 Hjelpevaccinatør.
3. Sandnæs Distrikt: 2 Læger, bosatte i Sandnæs; 4 Jordemødre, 5 Hjelpevaccinatører.
4. Stavanger Distrikt: 7 Læger og en Tandlæge, bosatte i Stavanger; 9 Jordemødre, 5 Hjelpavaccinatører.
5. Finnø Distrikt: 1 Læge, bosat i Finnø; 5 Jordemødre, 7 Hjelpevaccinatører.
6. Sands Distrikt: 1 Læge, boende i Sand; 3 Jordemødre, 4 Hjelpevaccinatører.
7. Karmøens Distrikt: 3 Læger, 1 bosat i Kopervik (Distriktslægen), 1 i Skudesnæshavn og 1 ved Vigsnæs Kobberværk; 4 Jordemødre, 4 Hjelpevaccinatører.
8. Haugesunds Distrikt: 2 Læger, boende i Haugesund; 4 Jordemødre, 4 Hjelpevaccinatører.

XII. Søndre Bergenhus Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 119,37 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 121 527 Indbyggere, er inddelt i følgende 9 Lægedistrikter:

1. Indre Søndhordlands Distrikt (8,45 n. □ M., 9 551 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Skonevik..... 4,54 n. □ M., 3 210 Indb.
   Etne ..... 2,46 — 2 506 —
   Fjelberg ..... 1,45 — 3 835 —
2. Ytre Søndhordlands Distrikt (6,95 n. □ M., 14 207 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Stordøen ..... 1,40 n. □ M., 1 995 Indb.
   Valestrand .... 0,45 — 1 115 —
   Findaas ..... 1,75 — 4 321 —
   Fitje ..... 1,43 — 2 343 —
   Tysnæs ..... 1,92 — 4 433 —
3. Indre Hardangers Distrikt (42,24 n. □ M., 10 329 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Kinservik ....19,57 n. □ M., 5 576 Indb.
   Ulvik .....17,59 — 3 830 —
   Røldal..... 5,08 — 923 —
4. Ytre Hardangers Distrikt (12,58 n. □ M., 11 896 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Kvindherred... 5,97 n. □ M., 4 573 Indb.
   Strandebarm .. 0,84 — 1 559 —
   Varaldsø ..... 0,62 — 913 —
   Jondalen..... 1,77 — 1 902 —
   Vikør ..... 3,38 — 2 949 —
5. Vos Distrikt (15,80 n. □ M., 9 491 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Vos .....11,63 n. □ M., 7 481 Indb.
   Vossestranden . 4,17 — 2 010 —
6. Søndre Midthordlands Distrikt (7,29 n. □ M., 11 636 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Os ..... 3,13 n. □ M., 3 884 Indb.
   Fuse ..... 2,86 — 3 250 —
   Sund ..... 1,30 — 4 502 —
7. Nordre Midthordlands Distrikt (3,65 n. □ M., 19 300 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Fane ..... 1,67 n. □ M., 4 074 Indb.
   Fjeld ..... 1,02 — 2 753 —
   Askøen ..... 0,70 — 5 214 —
   Aarstad ..... — — 2 362 —
   Bergens Domkirke og Sandvikens Sogns Landdistrikt .. 0,26 — 4 897 —
8. Indre Nordhordlands Distrikt (12,55 n. □ M., 16 750 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Haus..... 1,54 n. □ M., 4 617 Indb.
   Bruvik ..... 2,85 — 2 211 —
   Hammer..... 1,77 — 5 600 —
   Hosanger ..... 6,39 — 4 322 —
9. Ytre Nordhordlands Distrikt (8,02 n. □ M., 15 103 Indbyggere),indbefattende
   Herrederne: Herlø..... 0,92 n. □ M. 2 681 Indb.
   Manger..... 0,94 — 4 657 —
   Lindaas ..... 6,16 — 7 765 —

Sveens Herred (1,84 n. □ M., 3 264 Indbyggere) udgjør en Del af det iøvrig i Stavanger Amt beliggende Haugesunds Læge distrikt.

Sundhedstilstanden betegnes fra alle Distrikter med Undtagelse af nordre Midthordland som mindre god paa Grund af udbredte Epidemier af Lungebetændelse. Typhoidfeber optraadte noget mindre hyppig end i det foregaaende Aar og Mæslingerne havde ringe Udbredning.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Lister sammendragne Tabel (se næste Side).

Af **exanthematisk Typhus** indsygnede en 13aarig Gut fra Os i søndre Midthordland strax efter en Tur til Bergen og døde.

Dødeligheden. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste 5 Aar og i de to foregaaende Femaar (se næste Side).

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	121 206	2 494	20,57
1874	120 198	1 916	15,94
1873	118 938	1 940	16,31
1872	118 061	1 954	16,55
1871	117 558	2 030	17,27
1871—75	119 414	2 067	17,31
1866—70	114 782	1 736	15,12

Typhoidfeber. Fra flere Distrikter omtales mindre, begrændsede Epidemier, idet det i Almindelighed lykkedes at indskrænke Sygdommen til det først angrebne Hus. Smitteimport kunde i indre Søndhordland i de fleste Tilfælde paavises fra Bergen eller Haugesund (Joh. Dahl). Paa Gjæstgivergaarden i Odde i indre Hardanger forekom flere Tilfælde i Oktober, efterat en Reisende, der led af Diarrhoe, omtrent 14 Dage tidligere havde logeret i Huset; Pigen, der opvartede ham, var den første, der blev angreben (Thesen). Til indre Nordhordland indførtes Sygdommen gjentagne Gange fra andre Distrikter, saaledes i September fra Vik i Sogn til Arne Fabrik i Haus; 6 Angrebne indlagdes derfra paa Bergens Sygehus og gjennem syge Slægtninge førtes Smitten til 2de Personer paa Gaarden Haugeland. Efter en Stands af flere Uger brød Sygdommen paany ud i Januar 1876.

Børnekopper bragtes ved en Mand, der arbeidede i et af nordre Bergenhus Amts Dampskibe, til Hammer i indre Nordhordland. Han indlagdes senere paa Koppelazaret i Bergen; i hans Hjem angrebes 4 Personer.

Skarlagensfeber forekom hyppig i ytre Søndhordland og søndre Midthordland, paa sidstnævnte Sted ondartet med Halsaffektioner og Nephriter.

Kusma optraadte i flere Distrikter, især i Vos, hvor den i mange Tilfælde var forbunden med Orchit, Feber, Hovedpine og Delirier.

Akut Bronchit og **andre katarrhalske Tilfælde.** Foruden en Del Tilfælde i ytre Nordhordland, hvis Tal ikke er opgivet, sees 190 Tilfælde at have været akut Bronchit; af de Angrebne vare 104 Mænd og 85 Kvinder; 55 vare under og 134 over 15 Aar. 3 Dødsfald skyldes Laryngit. Bronchitis chronica opgives som Dødsaarsag i 16 Tilfælde.

Lungebetændelse forekom hyppig og ondartet, hvilket fra flere Distrikter sættes i Forbindelse med det paa de Kanter usædvanlige, tørre, klare og kolde Veir. Fra ytre Hardanger berettes, at 2 unge Mennesker i samme Hus samtidig angrebes af Lungebetændelse og døde efter omtrent 8 Dages Forløb; kort efter bleve 2 Mænd, der havde været med at lægge Ligene i Kisten, angrebne af samme Sygdom, og den ene døde. Endvidere blev Moderen til en af de først Angrebne, der boede over 1 Mil borte, angreben af Sygdommen henved 8 Dage efter et Besøg hos ham; ogsaa hun døde (Matthiesen). Fra ytre Nordhordland omtales ogsaa Exempler, der antyde Smitsomhed, men den væsentlige Aarsag tilskrives der de uvante Temperaturforhold (Collet).

Følgende Opgaver viser Lungebetændelsens Optræden inden Amtet i de sidste 5 Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indbyggere.
1875	370	72	19,5	3,3
1874	155	26	16,7	1,3
1873	159	24	15,1	1,4
1872	178	29	16,3	1,6
1871	202	29	14,4	1,8

Veneriske Sygdomme. Om de i Lungegaardshospitalet behandlede Tilfælde af Syphilis henvises til den almindelige Beretning.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og ialt kjendte Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit) ville sees af nedenstaaende Liste (se Side 85).

Over en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** giver følgende Tabel en Oversigt (se S. 86). Testikelen, Livmoderen og Læben, hver hos 1.

Af **Sindssygdom** er opført 5 Dødsfald.

For Amtskommunens Regning forpleiedes i Regnskabsaaret 1ste April 1875—31te Marts 1876 135 Sindssyge, hvoraf 31 paa Asyler; 4 vare hjemstavnsberettigede i Sveens Herred; 15 i indre Søndhordland, 18 i ytre Søndhordland, 13 i indre Hardanger, 25 i ytre Hardanger, 17 i Vos, 4 i søndre Midthordland, 13 i nordre Midthordland, 20 i indre Nordhordland og 16 i ytre Nordhordlands Di-

I Søndre Bergenhus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf døde.	Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthematisk Typhus	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	255	24	254	41	27	26	4	10	19	20	20	17	16	24	30
Simpel Feber	53	-	46	4	2	7	8	4	2	3	7	1	7	-	1
Barselfeber	13	5	13	1	-	1	2	1	2	1	1	1	1	2	-
Børnekopper	4	1	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	24	-	24	3	4	-	4	2	1	-	-	2	-	4	4
Skarlagensfeber	45	9	45	-	-	-	7	5	-	2	4	2	19	3	3
Rødlinger	6	-	6	-	-	2	2	-	-	-	1	1	-	-	-
Mæslinger	6	1	6	1	-	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Rosen	41	2	36	-	1	3	4	5	2	3	3	1	3	6	5
Kighoste	21	-	21	-	-	4	-	-	-	-	9	-	-	5	3
Diphtherisk Svælgbetændelse	37	-	37	1	5	2	3	2	-	2	-	1	5	12	4
Strubehoste	6	4	6	-	1	-	2	1	-	-	2	-	-	-	-
Kusma	49	-	49	-	-	3	2	7	11	3	-	-	9	11	3
Akut Bronchit	189	3	187	19	12	35	14	16	14	19	7	9	16	14	12
Andre katarrh. Tilfælde	280	-	279	21	21	29	42	23	16	11	17	10	17	37	35
Lungebetændelse	370	72	365	32	34	42	71	66	26	18	2	8	15	22	29
Pleurit	64	9	63	8	4	8	14	6	4	3	5	2	5	2	2
Gigtfeber	79	1	79	3	8	14	4	7	6	4	8	8	6	8	3
Koldfeber	3	-	3	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Diarrhoe (akut)	227	10	223	11	9	20	11	6	18	31	37	27	14	20	19
Cholera nostras	65	5	65	4	2	4	2	1	3	15	18	12	3	1	-
Blodgang	12	-	12	1	-	-	-	2	1	3	4	-	-	1	-
Skjørbug	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Tilsammen	1853	148	1826	151	130	208	198	164	126	138	145	104	137	172	153

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikter. Sveens Herred. Tilf.	Sveens Herred. Døde.	Indre Søndhordland. Tilf	Indre Søndhordland. Døde.	Ytre Søndhordland. Tilf.	Ytre Søndhordland. Døde.	Indre Hardanger. Tilf.	Indre Hardanger. Døde.	Ytre Hardanger. Tilf.	Ytre Hardanger. Døde.	Vos. Tilf.	Vos. Döde.	Søndre Midthordland. Tilf.	Søndre Midthordland. Døde.	Nordre Midthordland. Tilf.	Nordre Midthordland. Döde.	Indre Nordhordland. Tilf.	Indre Nordhordland. Døde.	Ytre Nordhordland. Tilf.	Ytre Nordhordland. Døde.
Exanthem. Typhus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	257	26	-	-	24	2	40	6	13	2	6	-	58	11	6	-	91	4	13	1	6	-
Simpel Feber	54	-	-	-	20	-	-	-	5	-	2	-	17	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Barselfeber	13	5	-	-	4	1	-	-	1	1	3	1	2	-	-	-	2	1	1	1	-	-
Børnekopper	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-
Vandkopper	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	7	-	8	-	4	-
Skarlagensfeber	52	16	-	-	2	-	12	2	-	-	2	2	-	-	36	12	-	-	-	-	-	-
Rødlinger	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Mæslinger	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Rosen	41	2	-	-	2	-	-	-	5	1	7	-	7	-	3	-	9	1	4	-	4	-
Kighoste	22	1	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	9	1	-	-
Diphther. Svælgbet.	37	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	23	-	-	-
Strubehoste	13	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	1	1	9	8
Kusma	49	-	-	-	10	-	-	-	12	-	-	-	10	-	-	-	14	-	3	-	-	-
Akut Bronchit	190	4	-	-	19	1	-	-	37	1	77	-	18	1	11	-	22	1	6	-	-	-
Andre katarrh. Tilf.	283	3	-	-	29	1	56	-	43	-	68	-	-	-	17	-	5	2	40	-	25	-
Lungebetændelse	402	104	7	2	39	5	43	10	17	6	39	11	11	5	53	16	25	4	68	27	100	18
Pleurit	64	9	-	-	6	-	-	-	13	-	9	1	3	-	15	5	6	1	4	2	8	-
Gigtfeber	80	2	-	-	18	1	-	-	10	-	14	1	12	-	-	-	8	-	8	-	10	-
Koldfeber	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	229	12	-	-	8	1	21	1	13	-	48	4	22	2	4	-	41	3	50	-	22	1
Cholera nostras	65	5	-	-	20	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	26	3	-	-
Blodgang	12	7	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Skjørbug	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-
Tilsammen	1910	205	7	2	217	14	182	19	169	11	279	21	165	19	150	36	285	19	268	37	188	27

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehusene) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet.				Opgivet Sygdomsform.			Antal anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne.				
		Kjøn.		Alder.						Indre Søndhordland.	Ytre Hardanger.	Søndre Midthordland.	Nordre Midthordland.	Ytre Nordhordland.
		Md.	Kv.	Børn.	Voxne.	primær.	konstitutionel.	tertiær.		Beh.	Beh.	Beh.	Beh.	Beh.
Syphilis	13	7	6	-	13	6	6	1	3	1	-	11	-	1
Gonorrhoe, Urethrit	8	6	2	-	8	-	-	-	4	-	1	2	4	1

Svindsot. Forholdet mellem Dødsfald af Svindsot og samtlige opgivne Dødsaarsager var i de enkelte Distrikter følgende

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Sveens Herred	-	2	-
Indre Søndhordland	7	57	12,3
Ytre —	3	44	6,8
Indre Hardanger	4	25	16,0
Ytre —	14	83	16,9
Vos	5	51	9,8
Søndre Midthordland	3	54	5,5
Nordre —	*2	86	2,3
Indre Nordhordland	4	53	7,5
Ytre —	7	59	11,9
Söndre Bergenhus Amt	49	514	9,5

*) Medregnes 2 paa Lungegaardshospitalet af Svindsot døde Spedalske bliver Forholdet 4,6 pCt. og for det hele Amt 9,9 pCt.

strikt. I indre Nordhordlands Distrikt opgives 8 at forpleies som almindelige Fattige.

Med Hensyn til de udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger: 15 Tangforløsninger, 3 Vendinger, 1 Udtrækning paa Sædet, samt 5 Gange Udtagelse af Efterbyrden, hvis Indikationer og Udfald vil sees af nedenstaaende Tabel (se Side 87).

1 Udtrækning ved Hjælp af den fremfaldne Arm af et 18 Uger gammelt Foster ved Blødning og Fremfald af Navlesnor. Konen kom sig (Matthiesen). 1 Embryotomi og Exvisceration ved stærkt Skraaleie og timeglasformig Livmoder. Fosteret længe dødt; Konen døde efter 36 Timer. Ialt 26 obstetriciske Operationer, hvoraf 6 i indre Søndhordlands, 1 i ytre Søndhordlands, 4 i indre Hardangers, 5 i ytre Hardangers, 1 i Vos, 1 i søndre Midthordlands, 4 i nordre Midthordlands, 1 i indre Nordhordlands og 3 i ytre Nordhordlands Distrikt.

Fra ytre Hardanger omtales et Misfoster, der var fuldbaaret og havde dobbelt Hareskaar, kløvet haard og blød Gane. Endvidere vare begge Forarme meget korte, saa Hænderne næsten sad lige ved Albuledet og gik i skjæv Retning ud fra Overarmene; der manglede Tommelfingre paa begge Hænder, og paa høire Haand stod Lillefingeren ud til Siden i en næsten ret Vinkel med 4de Finger, paa venstre Haand vare Ring- og Lillefingerens øverste Phalanger sammenvoxede. Paa begge Underextremiteter, der forøvrigt vare velskabte, fandtes Muskelcontrakturer (Matthiessen).

Fødte og Døde. Omkomne ved ulykkelige Hændelser 59; Selvmord 8.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 058 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 70,2. Af de paa Barselseng Døde meddele Lægerne nærmere Oplysning om 13, hvoraf 5 døde af Barselfeber, 5 efter besværlig Fødsel, 2 af Livmoderblødning og 1 af Barselkrampe. 1 døde uforløst.

Lægernes Dødslister indeholde — Stiftelserne for Spedalske og Møllendals Asyl medregnede — Opgave over 514 eller 21,2 pCt. af samtlige (2 427) af Sygdom foraarsagede Dødsfald. De hyppigste Dødsaarsager vare: Lunge-

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme	114	-	55	59	3	111	7	114	
Fnat	21	-	9	12	16	4	4	21	
Skurv	3	-	3	-	-	1	2	3	
Kjertelsyge	72	1	22	30	48	4	8	72	1
Rachit	14	-	2	10	12	-	4	14	-
Simpel Meningit	23	14	12	10	8	15	10	25	16
Tuberkuløs Meningit	11	11	7	4	9	2	6	11	11
Svindsot	102	41	57	45	4	98	10	110	49
Kræft	16	12	9	7	-	16	6	19	15
Vatersot og Morbus Brighti	22	7	9	13	1	21	7	27	*12
Blegsot og Anæmi	48	-	-	48	1	47	8	48	-
Menstruationsuordener	71	-	-	71	-	71	8	71	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	298	11	101	197	10	288	10	298	11
Ormesygdomme	39	-	18	15	31	8	6	39	-
Drankersygdomme	3	1	3	-	-	3	2	4	2

	Fordeling paa Lægedistrikterne.																			
	Sveens Herred.		Indre Søndhordland.		Ytre Søndhordland.		Indre Hardanger.		Ytre Hardanger.		Vos.		Søndre Midthordland.		Nordre Midthordland.		Indre Nordhordland.		Ytre Nordhordland.	
	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme	-	-	12	-	-	-	23	-	2	-	25	-	-	-	20	-	32	-	-	-
Fnat	-	-	10	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Skurv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	-	-	16	1	-	-	5	-	6	-	3	-	1	-	20	-	20	-	1	-
Rachit	-	-	6	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-
Simpel Meningit	-	-	5	2	1	1	1	1	5	4	2	2	4	2	1	1	1	1	5	2
Tuberkuløs Meningit	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	5	5	1	1	2	2	-	-	1	1
Svindsot	-	-	9	7	3	3	16	4	31	14	14	5	11	3	10	2	8	4	8	7
Kræft	-	-	3	3	-	-	2	1	6	3	3	3	-	-	1	1	3	3	1	1
Vatersot og Morbus Brighti	-	-	2	-	3	3	6	2	5	2	-	-	2	2	2	1	4	2	3	-
Blegsot og Anæmi	-	-	9	-	-	-	11	-	8	-	12	-	-	-	-	-	6	-	2	-
Menstruationsuordener	-	-	14	-	-	-	13	-	2	-	-	-	6	-	17	-	12	-	7	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	-	-	45	4	21	3	50	1	78	1	35	-	16	-	2	-	20	-	31	2
Ormesygdomme	-	-	5	-	-	-	11	-	16	-	-	-	1	-	-	-	6	-	-	-
Drankersygdomme	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	-	-	-	-

*) Af «Vatersot» 4 og «Morbus Brighti» 8 Dødsfald.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tang.						Vending.					Udtrækning paa Sædet.						Udtagelse af Efterbyrd.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.		Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.
Langsom Fødsel med utilstrækkelige eller smertefulde Veer	[1]9	[2]2	1	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	-	[3]1	[3]1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	1	-	[4]1	[5]2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Uopgiven Indikation	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
Tilsammen	10	2	2	8	6	1	1	2	-	-	3	1	-	-	1	1	-	5	-	-
	14			15			3			3		1			2			5		

[1]) Af Mødrene ere 4 opgivne som Førstefødende, 2 som Flerfødende. [2]) Den ene døde 5 Dage efter af Barselfeber, den anden døde samme Dag af Krampe. [3]) Tvillinger. [4]) Flerfødende. [5]) Begge (den ene Flerfødende) døde 2 Dage efter af Blødning.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte. *)
		ialt	i 1ste Døgn. *)	paa Barselseng.	
Sveens Herred	97	67	-	3	-
Indre Søndhordland	291	170	4	4	13
Ytre —	389	306	2	9	19
Indre Hardanger	287	192	3	2	10
Ytre —	351	245	5	4	6
Vos	222	165	2	2	10
Søndre Midthordland	306	301	3	2	4
Nordre —	688	441	5	8	31
Indre Nordhordland	498	287	6	3	15
Ytre —	423	320	5	3	21
Søndre Bergenhus Amt	3552	2494	35	40	129

*) Efter Dødfødteanmeldelserne.

betændelse (104), Spedalskhed (59), Svindsot (49), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 31), Typhoidfeber (26), chronisk Bronchit og Skarlagensfeber (hver 16), Kræft (15), Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 12), Diarrhoe og Alderdomssvaghed (hver 12), Strubehoste og kronisk Gastrit (hver 11).

Veirliget var i Vintermaanederne tørt, klart og koldt. Forsommeren kold og regnfuld. Sommeren kom sent, men var ligesom Høsten tør og varm, saa Avlingen kom godt i Hus. Fra flere Distrikter omtales, at Poteterne lede mindre af Tørraaddenhed end i de sidste Aar forud.

Levemaade og **hygiæniske Forhold**. Fra indre Søndhordland meddeles, at Boligerne bygges større og at Kostholdet er kraftigere end før, men at Brændevinsdrikken tiltager (Joh. Dahl).

Følgende Tabel giver en Oversigt over Antallet af de for Fattigvæsenets Regning behandlede **fattige Syge**:

Lægedistrikt.	Antal Behandlede.	Udgift til Medicin.	
		Spd.	Skill.
Sveens Herred	2	uop	givet
Indre Søndhordland	32		—*)
Ytre —	27	16	23
Indre Hardanger	50	71	6
Ytre —	47	39	30
Vos	42	uop	givet
Søndre Midthordland	u	o p g i v	e t
Nordre —		—	
Indre Nordhordland	28	31	105
Ytre —	81	86	74
Søndre Bergenhus Amt	309		

*) Diæt og Medicin 33 Spd. 112½ Skill.

Af Møder i **Sundhedskommissionerne** afholdtes: i indre Søndhordland 6 (hvoraf i Etne to, i Skonevig et og Fjelberg tre); i ytre Søndhordland 3 (hvoraf i Tysnæs, Finaas og Fitje hver et); i indre Hardanger 3 (nemlig i

Ullensvang et og i Ulvik to); i ytre Hardanger 2 (deraf i Vikør og Jondalen hver et); i Vos 2; i søndre Midthordland 2 (nemlig i Os og Fuse hver et); i nordre Midthordland 4 (hvoraf i Aarstads, Askøens, Kors- og Domkirkens Landsogne hver et); i indre Nordhordland 8 (to i hvert Herred); i ytre Nordhordland 8 (hvoraf i Manger fire samt i Lindaas og Herlø hver to). Foruden de almindelige Forhandlingsgjenstande nævnes: fra indre Søndhordland om de veneriske Sygdomme og om Fødemidlernes Næringsværdi; fra indre Hardanger om Handelsgjenstandes Arsenikholdighed og om Bygningsvæsenet; fra ytre Hardanger om Vaccination og om arsenikholdige Tapeter; fra søndre Midthordland om Forslag til Sundhedsregler; fra indre Nordhordland om arsenikholdige Tapeter. I søndre Midthordland angives hele Kommunerepræsentationen at være indtraadt i Sundhedskommissionerne. De vedtagne Sundhedsforskrifter for Herrederne Lindaas og Herlø erholdt henholdsvis under 9de og 23de Oktober 1875 kongelig Approbation.

Antallet af **Vaccinerede** udgjorde:

i Sveens Herred	90
i indre Søndhordlands Distrikt	296
i ytre — —	311
i indre Hardangers —	67
i ytre — —	415
i Vos	uopgivet
i søndre Midthordlands —	182
i nordre — —	457
i indre Nordhordland —	381
i ytre — —	61
Tilsammen	2260.

I Aalands Sogn (indre Søndhordland), Ullensvang og Kinservik (indre Hardanger) samt i Hosanger (indre Nordhordland) er Vaccination ikke foretagen.

6 **retsmedicinske Forretninger** udførtes, deraf 2 i Vos og 1 i hvert af følgende Distrikter: ytre Søndhordland, ytre Hardanger, nordre Midthordland og ytre Nordhordland, nemlig 2 Obduktioner og 4 Undersøgelser af Levende.

Af **Badeindretninger** findes 4 private Søbadehuse samt enkelte Karbadeindretninger i indre Søndhordland, 1 Damp- og Karbadeindretning i indre Hardanger, 2 Søbadehuse, hvoraf 1 med Styrtbadeindretning ved Arne Fabrik i indre Nordhordland samt flere smaa private Søbadehuse i Lungegaardsvandet ved Bergen.

Af **Sygehuse** findes i Aarstad Herred ved Bergen: Møllendal Sindssygeasyl (privat Eiendom), Lungegaardshospitalet og Pleiestiftelsen for Spedalske No. 1, samt et orthopædisk Institut. Om Sindssygeasylets Belæg henvises til den udgivne Oversigt over Sindssygeasylernes Virksomhed i 1875; om Lungegaardshospitalet og Pleiestiftelsen til Tabeller over de Spedalske i Norge i Aaret 1875.

Medicinalpersonalet bestod af 12 Læger, 36 Jordemødre og 51 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Sveens Herred: 1 Jordemoder; 2 Hjelpevaccinatører (deraf 1 Jordemoder); Distriktslægen bor i Haugesund.
2. Indre Søndhordlands Distrikt: 1 Læge, boende i Fjelberg; 3 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
3. Ytre Søndhordlands Distrikt: 1 Læge, boende paa Stordøen; 7 Jordemødre (deraf 1 privat); 8 Hjelpevaccinatører.
4. Indre Hardangers Distrikt: 1 Læge, boende i Ullensvang; 6 Jordemødre (1 Post er ledig); 5 Hjelpevaccinatører (deraf 2 Jordemødre).
5. Ytre Hardangers Distrikt: 2 Læger, hvoraf Distriktslægen boende i Strandebarm, en privat Læge i Kvindherred; 4 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører (deraf 1 Jordemoder).
6. Vos Distrikt: 2 Læger, hvoraf Distriktlægen boende i Vos, og en privat Læge paa Vossevangen; 3 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
7. Søndre Midthordlands Distrikt: 1 Læge, boende i Os; 4 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører.
8. Nordre Midthordlands Distrikt: 2 Læger, nemlig Distriktslægen, boende i Bergen, samt Underlægen ved Lungegaardshospitalet; desuden har Aarstad Sogn sin egen Fattiglæge, der er bosat i Bergen; 3 Jordemødre (hvoraf 1 privat); 3 Hjelpevaccinatører.
9. Indre Nordhordlands Distrikt: 1 Læge, boende i Haus; 3 Jordemødre; 8 Hjelpevaccinatører.
10. Ytre Nordhordlands Distrikt: 1 Læge, boende i Lindaas; 2 Jordemødre; 7 Hjelpevaccinatører (2 Poster ledige).

XIII. Bergens By.

Byen, der har et Fladeindhold af 0,01 Kvadratmil, og hvis Folkemængde den 31te December 1875 var 34 383, udgjør et Lægedistrikt, Bergens Stadsfysikat.

Sundhedstilstanden var mindre god; især vare katarrhalske Tilfælde, Bronchiter og Lungebetændelser hyppige.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	33 841	917	27,10
1874	32 699	690	21,10
1873	31 601	796	25,50
1872	30 878	754	24,42
1871	30 455	790	23,28
1871—75	32 318	789	24,41
1866—70	28 909	609	21,06

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes og Sygehusets Lister sammendragne Tabel (se næste Side).

Af **Typhoidfeber** forekom omtrent samme Antal Tilfælde som foregaaende Aar.

Lungebetændelse var hyppig. Til Oversigt hidsættes følgende Opgaver for de sidste fem Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	510	122	23,9	15,07
1874	254	67	26,4	7,7
1873	73	48	65,7	2,3
1872	139	21	15,1	4,5
1871	244	38	15,6	8,0

Veneriske Sygdomme. Antallet af de paa Byens kommunale Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis vil sees af den i den almindelige Beretning indtagne Tabel over Syphilis paa Sygehusene. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og ialt kjendte Tilfælde af Gonorrhoe og Urethrit ville sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet				Sygdomsform for Syphilis.		Kjendte Dødsfald *).
		Kjøn.		Alder.				
		Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).	primær.	konstitutionel.	
Syphilis	52	44	8	2	50	23	29	2
Gonorrhoe (Urethrit)	135	101	34	-	135	-	-	

*) 1 hereditær, 1 sekundær.

Efter de til Stadsphysikus indsendte Opgaver kom af veneriske Sygdomme hver Maaned under Behandling følgende Antal Tilfælde.

	Syphilis		Gonorrhoe og Urethrit	
	Anm. af Læger.	Paa Sygehus.	Anm. af Læger.	Paa Sygehus.
Januar	5	4	10	3
Februar	2	5	4	4
Marts	1	2	8	6
April	3	4	4	2
Mai	7	2	7	6
Juni	5	5	4	3
Juli	3	3	1	3
August	9	4	8	-
September	4	7	5	5
Oktober	1	4	6	4
November	11	5	8	1
December	1	3	12	4
	52	48	77	41

Paa Sygehuset skede 19 Indlæggelser af Puellæ publicæ, nemlig for Urethritis og Leucorrhoe 11, Excoriationes genitalium 6, Ulcus syphiliticum 1, sekundær Syphilis 1. Blandt de af Politiet til Undersøgelse fremstillede Kvinder, ialt 11, led 9 af Urethritis og Leucorrhoe, medens 2 fandtes friske.

I Bergens By anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.														
	Behandlede.	Deraf døde.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Af opgivne Tilfælde behandledes paa Byens Sygehus.
Typhoidfeber	103	10	10	3	12	4	4	1	2	3	22	14	17	11	53
Simpel Feber	530	-	73	48	58	43	36	26	23	37	36	52	50	48	5
Barselfeber	17	9	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	3	10	-
Børnekopper	19	6	-	8	1	2	-	6	2	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	91	-	17	8	7	5	5	2	7	5	2	4	10	19	-
Skarlagensfeber	18	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	8	8	-
Rødlinger	21	-	-	-	-	-	3	7	6	-	2	1	1	1	-
Mæslinger	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Rosen	106	4	9	7	3	6	8	8	7	12	8	13	15	10	10
Kighoste	11	1	3	-	-	1	4	-	-	2	1	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	28	2	2	1	2	3	1	1	3	1	1	5	2	6	-
Strubehoste	17	12	-	1	2	-	1	-	3	-	-	4	4	2	-
Kusma	250	2	43	6	15	18	15	24	10	9	9	21	48	32	-
Akut Bronchit	1081	48	190	153	125	110	66	44	32	29	29	95	113	95	4
Andre katarrh. Tilfælde	1404	2	259	167	133	114	63	59	34	66	72	105	164	168	5
Lungebetændelse	510	122	116	81	71	56	41	23	11	8	12	28	37	26	12
Pleurit	119	9	17	13	10	12	13	6	6	6	6	10	9	11	54
Gigtfeber	84	4	13	7	10	2	6	1	3	4	3	7	14	14	14
Koldfeber	3	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	17
Diarrhoe (akut)	869	7	80	69	41	37	46	56	72	171	114	75	33	75	9
Cholera nostras	83	2	1	-	-	1	10	18	9	28	12	4	-	-	-
Blodgang	6	-	2	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-
Skjørbug	4	1	-	-	-	-	-	-	1	2	-	1	-	-	-
Tilsammen	5376	246	836	574	491	415	322	282	232	386	330	442	530	536	

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** hidsættes nedenstaaende Oversigt (se næste Side).

De anmeldte Dødsfald af **Svindsot** (118) udgjør 13,8 pCt. af samtlige af Lægerne opgivne Dødsaarsager (852).

Med Hensyn til udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes paa Fødselsstiftelsen: 2 Tangforløsninger, en paa Grund af svage Veer, den anden paa Grund af Fremfald af svagt pulserende Navlesnor (Mødre og Børn ilive). 1 Vending og Udtrækning ved Tverleie med heldigt Udfald for Moder og Barn. 1 Udtrækning af raaddent Foster efter Hovedets Fødsel. 1 Løsning af opslaaet Arm ved Bækkenendeleie; Trækning paa Fostret var ikke gaaet forud.

Udenfor Fødselsstiftelsen udførtes følgende kunstige Forløsninger, hvis Indikationer og Udfald for Mødre og Børn sees af nedenstaaende Tabel (se næste Side).

Desuden udførtes 1 Punktion gjennem Placenta prævia centralis paa Grund af voldsom Blødning og svage Veer; efter Operationen indfandt sig drivende Veer, og Fødselen fuldførtes ved Naturens Hjelp. Moder og Barn ilive (Stabell). 2 Perforationer ved Bækkensneverhed og dødt Foster; i det ene Tilfælde foretoges Udtrækning med Kranioklast, Moderen kom sig; i det andet Tilfælde, hvor der var en Arm ved Siden af Hovedet, foretoges Vending og Udtrækning efter forgjæves Forsøg paa Udtrækning med Kranioklast; Konen døde 6 Timer efter af Udtømmelse af Kræfterne. 1 Embryotomi ved Tverleie med fremfalden Arm; Fostret dødt. Fødselen havde varet i 4 Døgn, Vandet afgaaet for 2½ Døgn siden. Da Vending var umulig, blev Halsen afvredet. Konen døde af Udmattelse 8 Timer efter. Ialt 52 obstetriciske Operationer, hvoraf 5 paa Fødselsstiftelsen.

Paa Fødselsstiftelsen fødte i 1875: 74 Fødende, af hvilke 1 døde af Barselfeber, Sektion negtedes. Ialt fødtes 76 Børn, hvoraf 2 Par Tvillinger. Af samtlige Børn vare

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne	
	Behandlede.	Deraf døde.	Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme..	236	-	116	110	10	208	10	236	-
Fnat.....	28	-	16	12	3	2	3	28	-
Skurv.....	11	-	5	6	2	2	3	11	-
Kjertelsyge.....	116	1	71	45	102	14	9	116	1
Rachit.....	6	-	2	4	6	-	3	6	-
Simpel Meningit.....	30	30	12	18	22	6	7	44	44
Tuberkuløs Meningit..	10	10	6	4	8	2	4	13	13
Svindsot.....	195	118	66	99	10	137	12	195	118
Kræft.....	25	22	12	13	-	16	8	25	22
Vatersot og Morbus Brighti.....	33	25	24	9	4	19	7	33	*25
Blegsot og Anæmi....	190	1	12	154	39	126	11	190	-
Menstruationsuordener .	44	-	-	44	4	39	8	44	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	296	5	111	167	6	160	11	296	5
Ormesygdomme.....	20	-	4	2	4	2	4	20	-
Drankersygdomme.....	14	6	12	-	-	10	7	14	6

*) Af «Vatersot« 13 og af «Morbus Brighti« 12 Dødsfald.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.					
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Vemangel, langsom Fødsel.....	*9	-	23	21	1	10	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed.....	-	-	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Fremfalden Navlesnor	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Blødning fra forliggende Moderkage....	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	1
Tilsammen	9	-	29	27	1	10	-	-	5	-	2	3
	38			59			5			5		

*) 2 ere opgivne at være Førstefødende.

3 dødfødte; 5 døde, deraf 2 af Atrofi (1 af disse var Tvilling), 1 af Morbus maculosus hæmorrhagicus, 1 af Trismus og 1 af Peritonit.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte *).
		ialt.	i 1ste Døgn *).	paa Barselseng.	
Bergens Stadsfysikat	1230	917	5	15	43

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 5; Selvmord 4.

Overskudet af Fødte over Døde bliver saaledes 313 og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 74,5. — Ifølge Lægernes Opgaver døde 9 Kvinder paa Barselseng, samtlige af Barselfeber, og 2 af Udmattelse efter besværlig Forløsning.

Fra Lægerne haves Opgave over 852 eller 95,1 pCt. af samtlige af Presterne opgivne ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (896). De hyppigste Dødsaarsager vare: Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit samt Kramper i Børnealderen (tilsammen 122), Lungebetændelse (122), Svindsot (118), Alderdomssvaghed (65), akut Bronchit (48), Hjerneapoplexi (30), akut Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen 29), Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 25), kronisk Bronchit (24), Kræft (22), Atrofi hos Børn (19).

Til nærmere Oplysning om Dødsaarsagerne hidsættes følgende af Stadsfysikus efter Lægernes Dødsanmeldelser sammenstillede Liste (se Side 93 og 94).

Levemaade og **hygiæniske Forhold.** Den senere Tids Forretningsløshed har medført formindskede Indtægter for Arbeidsklassen, hvis Levemaade var begyndt at bedres ved flere Aars gode Fortjeneste.

Kloakvæsenet holder fremdeles Skridt med Byens Udvidelse. Den samlede Længde af Byens offentlige og private Kloaker udgjorde ved Aarets Udgang 70 419¾ Alen, hvoraf 1 648 Alen bleve anlagte i 1875 (Nicoll).

Fattigsygepleien besørges af 4 By- og Fattiglæger (Distriktslæger). Nedenstaaende Tabel viser de for Fattigvæsenets Regning forpleiede eller behandlede Syge:

	Tilsammen.	deraf		Tilsammen.	deraf	
		Md.	Kv.		Md.	Kv.
I Hjemmet i 1ste Distrikt...	96	30	66			
- — i 2det — ...	377	210	167			
- — i 3die — ...	146	67	79			
- — i 4de — ...	176	62	114			
				795	369	426
Paa Sygehuset				*324	146	172
Paa Arbeidsanstaltens Sygehus:						
Overliggende fra 1874.	71	48	23			
— — indlagte fra Byen	40	23	17			
— — indlagte af Anstaltens Lemmer	62	45	17			
				173	116	57
Paa Byens Sindssygeasyl....	49	21	28			
- Rosenbergs —	18	9	9			
- Møllendals —	13	6	7			
- Rotvolds —	1	-	1			
- Gaustads —	1	1	-			
				82	37	45
Paa Fødselsstiftelsen.....				3	-	3
Ialt for Fattigvæsenets Regning behandlede				1377 *	668	703

* Heri er indbefattet 6 Børn, for hvilke Kjøn ei er opgivet.

Fattigvæsenets Sygeudgifter i 1875 udgjorde:

		Spd.	Sk.
1.	Til Byens Sygehus a) for veneriske Syge	1 121.	12
	b) - andre —	3 476.	102
2.	Byens Sindssygeasyl	4 370.	44
3.	Rosenbergs —	1 720.	108
4.	Møllendals —	824.	108
5.	Rotvolds —	44.	19
6.	Gaustads —	137.	52
7.	Fødselsstiftelsen	12.	80
8.	- Arbeidsanstalten	870.	«
9.	- fattige Syge i Byen	1 112.	51
10.	- Lægelønninger	677.	77
11.	- Jordemødre for Fødselshjelp til fattige Barselkvinder	12.	«
	Tlisammen	14 380.	53

Angaaende Kvaksalvernes Virksomhed gjælder fremdeles, hvad der er meddelt i forrige Beretning.

Sundhedskommissionen har i Aarets Løb holdt 14 Møder. Angaaende den rette Forstaaelse af § 21 i Lov af 16de Mai 1860 blev Departementets Erklæring indhentet; Salget af arsenikholdige Gjenstande blev fremdeles tillagt særlig Opmærksomhed; ved kongelig Resolution af 11te December 1875 er der meddelt Approbation paa Tillæg

Liste over de af Lægerne meddelte Dødsaarsager i Bergens By i 1875.

Dødsaarsag.	Sum.	Deraf ere:		mellem 0—1 Aar.		mellem 1—5 Aar.		mellem 5-10 Aar.		mellem 10-15 Aar.		mellem 15-20 Aar.		mellem 20-30 Aar.		mellem 30-40 Aar.		mellem 40-50 Aar.		mellem 50-60 Aar.		mellem 60-70 Aar.		mellem 70-80 Aar.		mellem 80-90 Aar.		mellem 90-100 Aar.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Abscessus	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Albuminuria (Morbus Brigthi	12	8	4	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	2	1	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus acutus	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— chronicus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina membranacea	12	5	7	-	2	4	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Apoplexia cerebri	30	14	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3	1	5	4	1	3	3	4	2	2	-	-	-	-
— pulm.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atelectasis pulm.	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atrophia infantum	19	10	9	10	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta	48	26	22	17	11	1	3	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	3	-	2	2	-	1	-	1	1	2	-	-	-	-
— chronica	24	8	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	3	2	2	3	8	-	2	-	-	-	-
Cancer [1]	22	7	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	3	2	1	2	5	2	3	-	2	-	-	-	-
Caries	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cellulitis pelvica	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cholera nostras	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Commotio cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Convulsiones infant	65	35	30	30	27	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cystitis	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Debilitas congenita	14	6	8	6	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Debilitas senilis	65	24	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	16	13	6	21	1	4		
Diabetes mellitus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoea acuta	27	15	12	8	10	2	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
— chronica	7	2	5	1	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Diphtheritis faucium	2	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ecclampsia	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Elephantniasis græcorum	8	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Embolia	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emollitio cerebri	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Empyema	4	2	2	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsia	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erysipelas	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— rheumatica	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fractura femoris complicata	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gangræna senilis	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Gastritis chronica	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gastroenteritis	8	6	2	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hernia	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hydrops	13	3	10	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	2	-	2	1	1	-	1	-	-	-	-
— ovarii	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ventriculi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia vesicæ	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-

[1]) Cancer cruris 1, Cancer hepatis 1, Cancer intestinorum 1, Cancer lingvæ 1, Cancer mammæ 2, Cancer parotidis 1, Cancer tibiæ 1, Cancer ventriculi 13, Cancer øsophagi 1.

Dødsaarsag.	Sum.	Deraf ere:		mellem 0—1 Aar.		mellem 1—5 Aar.		mellem 5—10 Aar.		mellem 10-15 Aar.		mellem 15-20 Aar.		mellem 20-30 Aar.		mellem 30-40 Aar.		mellem 40-50 Aar.		mellem 50-60 Aar.		mellem 60-70 Aar.		mellem 70-80 Aar.		mellem 80-90 Aar.		mellem 90-100 Aar.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Icterus	3	1	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ileus	4	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Laryngitis	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Marasmus	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Meningitis simplex.	44	26	18	7	3	10	5	2	5	1	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	1	-	-	-
— tuberculosa	13	5	8	2	1	2	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Morbilli	2	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-
Nephrolithiasis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Panaritium	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Parotitis suppurativa	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Peritonitis	18	8	10	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-	1	1	1	1	2	2	2	1	2	-	-	-	-
Phlegmone	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Pleuritis	9	3	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-
Pneumonia	122	68	54	6	5	8	3	-	-	-	-	3	2	5	4	5	5	11	9	15	7	7	6	4	11	4	2	-	-
Purpura simplex	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmia	4	3	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scarlatina	3	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scorbutus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scrophulosis	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spondylarthrocace	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Strictura oesophagi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis [2])	5	1	4	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tabes dorsualis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— meseraica	2	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trism. neonatorum	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis pulmonum	118	62	56	2	-	2	3	3	5	-	2	1	11	17	10	8	9	7	8	12	3	7	2	3	3	-	-	-	-
Tussis convulsiva	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhus abdominal	10	6	4	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	3	2	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uræmia	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Variolæ	6	4	2	1	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organ. abdom.	4	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
— — canalis intest.	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	1	1	-	-	-	-
— — cordis	10	7	3	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	2	1	-	-	1	-	-
— — hepatis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ødema pulmonum	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suicidium [3])	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Homicidium [4])	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mors accidentalis [5])	2	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Causa mortis ignota	44	[6]24	20	11	9	3	1	1	-	-	-	-	1	2	1	-	1	1	-	1	1	3	-	-	3	1	2	-	-
Tilsammen	905	459	446	115	100	51	30	17	18	4	4	11	20	37	40	25	31	39	31	57	35	42	41	43	57	16	35	1	4

[2]) Syphilia hereditaria 3, Syphilis secundaria 1, Syphilis tertiaria 1. [3]) Hængning 4, Drukning 2. [4]) Knivstik i Underlivet. [5]) Begge ved Drukning. [6]) For en Mand ingen Alder opgivet.

til Sundhedsforskrifterne, hvorved Sundhedskommissionen kan forbyde Salg af giftige Varer og i fornødent Fald lade dem opbrænde.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde 1 210, hvoraf 1 028 vaccineredes ved den offentlige Vaccination, 182 af de privat praktiserende Læger. 131 bleve revaccinerede. I Aarets Løb bleve 403 Rør med Vaccinelymfe afsendte til 75 Vaccinatører (Læger og Hjelpevaccinatører). Desuden have de fleste af Byens Læger gjentagne Gange erholdt fyldte Rør.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 10, nemlig 3 Obduktionsforretninger over Døde og 1 Synsforretning over Skeletdelene af et ufuldbaaret Foster; 5 Undersøgelser og Erklæringer over Levende og 1 om 4 Flasker almindeligt Drikkevand, der af en Kvaksalver var solgt som Medicin.

Af **Sygehuse** fandtes, foruden Fødselsstiftelsen, Kommunens almindelige Sygehus og dens Sindssygeasyl, Rosenbergs private Sindssygeasyl og St. Jørgens Hospital for Spedalske. Angaaende Sygehuset henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister, angaaende Sindssygeasylerne og St. Jørgens Hospital til den udgivne Oversigt over Sindssygeasylernes Virksomhed i 1875 og til Tabeller over de Spedalske i 1875.

*) Ifølge forrige Beretning vare 78 tilbageliggende ved Udgangen af 1874.

Paa Tugthusets Sygestuer behandledes ialt 26 Fanger, hvoraf 3 vare tilbageliggende fra 1874; 18 udskreves helbredede, 2 i Bedring, 1 uhelbredet og 5 laa tilbage ved Aarets Udgang. Forpleiningsdagenes Antal udgjorde 1 173 eller 55,9 for hver Udskreven. Udgifterne til Sygepleien udgjorde 99 Spd., hvoraf 61 Spd. 114 Sk. til Medikamenter. — Af mindre betydelige Tilfælde behandledes udenfor Sygestuerne 62. I Arbeidsanstaltens Sygestuer vare 71*) tilbageliggende fra 1874, 102 indkom, 31 døde, og 69 laa tilbage ved Aarets Udgang.

Badeindretninger. Ved Byen findes en Søbadindretning og paa Sygehuset en Damp- og Karbadindretning, paa hvilken sidste toges af Patienterne 2 008 Dampbad og 2 289 Karbad, af Besøgende fra Byen 1 253 Dampbad, 1 315 varme og 1 koldt Søbad, 3 831 almindelige Karbad og 94 Styrtebad.

Byens 5 **Apotheker** bleve visiterede. Personalet bestod foruden Apothekeren: ved Elefantapotheket af 2 examinerede Pharmaceuter, og Hjortapotheket af 2 examinerede Pharmaceuter og 1 Discipel, ved Løveapotheket af 2 examinerede og 1 uexamineret Pharmaceut samt 2 Disciple, ved Nordstjernen af 1 examineret og 1 uexamineret Pharmaceut og ved Svaneapotheket af 3 examinerede Pharmaceuter og 2 Disciple. Paa Løveapotheket afholdtes 1 Medhjelperprøve.

Medicinalpersonalet bestod af 24 Læger (desuden var Distriktslægen i nordre Midthordland bosat i Bergen); 3 Tandlæger og 19 Jordemødre.

XIV. Nordre Bergenhus Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 144,79 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 86 205 Indbyggere, er inddelt i følgende 10 Lægedistrikter:

1. Lærdals Distrikt (29,51 n. □ M., 7 022 Indbyggere, indbefattende

Herrederne:	Lærdal	4,35 n. □ M.,	2 456 Indb.
	Borgund	4,40 —	856 —
	Aardal	9,00 —	1 525 —
	Aurland	11,76 —	2 135 —
	Gaardene Frønningen med underliggende Brug og Thingestad og Fresvik Sogn (af Lekanger)	— —	50 Indb.

2. Indre Sogns Distrikt (21,48 n. □ M., 11 020 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Lyster	7'24 n. □ M.,	3 642 Indb.
	Justedal	5,12 —	851 —

Hafslo ..... 4,00 — 2 946 —
Sogndal..... 5,12 — 3 581 —

3. Midtre Sogns Distrikt (14,84 n. □ M., 7 641 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Lekanger, med Undtagelse af hvad der hører til Lærdals Distrikt.. 4,22 n. □ M., 2 252 Indb.
Balestrand ... 6,02 — 2 191 —
Vik ..... 4,60 — 3 198 —

4. Ytre Sogns Distrikt (13,04 n. □ M., 8 774 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Evindvik.....3,11 n. □ M., 3 024 Indb.
Utvær .....1,34 — 1 497 —
Ladvik og Brække 3,25 — 2 045 —
Klævold .....4,84 — 1 616 —
Bø Annex til Hyllestad .....0,50 — 592 —

5. Ytre Søndfjords Distrikt (6,91 n. □ M., 8 926 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Hyllestad undtagen Bø Annex..1,49 n. □ M., 1 929 Indb.
Askevold .....1,54 — 3 168 —
Ytre Holmedal .3,88 — 3 829 —

6. Indre Søndfjords Distrikt (19,22 n. □ M., 11 419 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Indre Holmedal.6,80 n. □ M., 3 548 Indb.
Jølster .....6,16 — 2 585 —
Førde .....6,26 — 5 286 —

7. Kins Distrikt (6,90 n. □ M., 8 452 Indbyggere), indbefattende
Ladestedet Florø..... — n. □ M., 490 Indb.
Herrederne: Kin } ..5,96 — 4 582 —
Bremanger } 2 084 —
Vefring.....0,94 — 1 296 —

8. Ytre Nordfjords Distrikt (4,71 n. □ M., 6 365 Indbyggere), indbefattende
Herredet Selø .....2,73 n. □ M., 4 693 Indb.
Rugsund Annex af Daviken .1,98 — 1 672 —

9. Nordfjordeidets Distrikt (5,29 n. □ M., 4 623 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Eid .....3,43 n. □ M., 3 076 Indb.
Daviken undtagen
Rugsund Annex.1,86 — 1 547 —

10. Indre Nordfjords Distrikt (22,89 n. □ M., 11 963 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Horningdalen...1,72 n. □ M., 1 681 Indb.
Gloppen .....9,04 — 4 783 —
Indviken .....5,32 — 2 998 —
Stryn .....6,81 — 2 501 —

Sundhedstilstanden angives fra indre og ytre Sogn som mindre god, da Typhoidfeber og i sidstnævnte Distrikt tillige Skarlagensfeber og Lungebetændelse herskede. Fra samtlige øvrige Distrikter betegnes den som god, fra Nordfjordeidet endog som ualmindelig tilfredsstillende, idet ingen epidemisk Sygdom vandt nogen større Udbredning og Dødeligheden var usædvanlig liden.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau (se Tabellen næste Spalte).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Lister sammendragne Tabel (se næste Side).

Typhoidfeber nævnes fra samtlige Distrikter, men forekom væsentlig i mindre, begrændsede Epidemier, især i Vaarmaanederne i Lærdal, hvortil den var ført fra indre Sogn og Vos. Fra sidstnævnte Sted angives Sygdommen tillige indført til indre Sogn, hvor den dog ogsaa fortsatte

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets Midte).	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875.....	86 374	1 323	15,32
1474.....	86 832	1 614	18,59
1873.....	87 273	1 357	15,55
1872.....	87 188	1 116	12,79
1871.....	86 835	1 256	14,46
1871—75.....	86 465	1 333	15,43
1866—70.....	86 331	1 778	14,80

sig fra foregaaende Aar i Lyster. I ytre Søndfjord og indre Nordfjord fortsatte Sygdommen sig ligeledes tildels fra 1874, tildels kunde Smitteimport ikke paavises, medens denne i et Par mindre Epidemier oplyses at skrive sig fra Bergen.

Skarlagensfeber forekom væsentlig i ytre Sogn. I indre Nordfjord standsede Sygdommen, efterat blot nogle

I nordre Bergenhus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf Døde.	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthematisk Typhus	2	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	211	15	211	34	7	38	16	39	8	8	12	13	15	7	14
Simpel Feber	41	-	41	3	1	3	2	2	3	3	5	4	3	9	3
Barselfeber	21	4	21	1	3	4	1	1	2	-	3	1	2	1	2
Vandkopper	12	-	12	-	2	2	-	2	1	5	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	48	6	48	14	12	12	1	3	3	-	3	-	-	-	-
Rødlinger	6	-	6	-	1	1	-	-	1	1	-	1	-	-	1
Mæslinger	15	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	11	-
Rosen	70	1	70	5	2	9	8	10	1	5	6	5	8	4	7
Kighoste	11	-	11	-	3	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	9	1	9	-	1	-	-	2	2	1	-	1	-	-	2
Strubehoste	3	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-
Kusma	28	-	28	-	1	1	2	1	3	2	3	-	5	9	1
Akut Bronchit	194	8	194	22	28	14	22	27	15	16	8	12	7	8	15
Andre katarrhalske Tilfælde	378	-	378	39	38	38	34	48	30	24	21	23	21	28	34
Lungebetændelse	230	34	216	17	21	22	17	37	17	10	11	4	10	30	20
Pleurit	56	5	55	6	2	7	6	10	9	1	2	1	-	5	6
Gigtfeber	71	1	70	7	1	6	8	7	8	7	9	4	4	5	4
Koldfeber	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Diarrhoe (akut)	303	6	300	27	15	23	29	44	11	24	25	30	22	34	16
Cholera nostras	32	1	32	1	-	1	-	-	2	6	7	2	2	-	11
Blodgang	7	2	7	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	3	1
Skjørbug	9	-	9	1	1	2	-	1	2	-	-	-	1	-	1
Tilsammen	1759	84	1740	177	139	190	151	235	119	113	116	101	107	154	138

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikter. Lærdal. Tilf.	Lærdal. Døde.	Indre Sogn. Tilf.	Indre Sogn. Døde.	Midtre Sogn. Tilf.	Midtre Sogn. Døde.	Ytre Sogn. Tilf.	Ytre Sogn. Døde.	Ytre Sønd-fjord. Tilf.	Ytre Sønd-fjord. Døde.	Indre Sønd-fjord. Tilf.	Indre Sønd-fjord. Døde.	Kin. Tilf.	Kin. Døde.	Ytre Nord-fjord. Tilf.	Ytre Nord-fjord. Døde.	Nordfjord-eidet. Tilf.	Nordfjord-eidet. Døde.	Indre Nord-fjord. Tilf.	Indre Nord-fjord. Døde.
Exanthem. Typhus	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	215	19	20	3	23	1	11	4	11	2	30	3	52	2	2	-	4	-	2	1	60	3
Simpel Feber	41	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	10	-	14	-	10	-	4	-
Barselfeber	22	5	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	9	5	-	-	1	-	8	-
Vandkopper	12	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Skarlagensfeber	50	8	-	-	-	-	4	3	41	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Rødlinger	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Mæslinger	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	3	-
Rosen	70	1	21	1	4	-	2	-	3	-	-	-	-	-	11	-	16	-	2	-	11	-
Kighoste	12	1	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Diphther. Svælgbet.	9	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Strubehoste	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-
Kusma	28	-	14	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	3	-	-	-	6	-	2	-
Akut Bronchit	198	12	38	-	10	1	3	-	15	4	3	-	7	-	16	3	36	1	12	2	58	1
Andre katarrh. Tilf.	379	1	111	-	15	-	10	-	-	-	15	-	15	-	36	1	87	-	31	-	59	-
Lungebetændelse	239	43	36	3	43	6	34	4	36	13	9	4	5	-	18	3	26	4	6	1	26	5
Pleurit	56	5	10	-	1	-	2	-	9	-	5	-	3	1	-	-	18	2	3	1	5	1
Gigtfeber	72	2	6	-	8	-	2	-	5	1	-	-	6	1	15	-	16	-	-	-	14	-
Koldfeber	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Diarrhoe (akut)	311	16	37	-	16	1	1	-	100	9	7	-	2	-	42	4	46	1	19	1	43	-
Cholera nostras	32	1	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-	10	-	-	-	11	-	-	-	3	1
Blodgang	7	2	-	-	3	-	1	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Skjørbug	9	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	1	-
Tilsammen	1792	117	300	7	136	11	71	12	222	34	76	8	108	4	164	16	300	8	93	6	322	11

faa Tilfælde havde vist sig og efterat have varet i omtrent 2 Aar.

Mæslinger indførtes til ytre Nordfjord med en Familie, der kom fra Søndmøre men vandt ikke stor Udbredning.

Af **Erythema nodosum** behandledes i Lærdal 12 og i midtre Sogn 3 Tilfælde.

Kusma angreb i Maanederne Oktober og November de fleste Indvaanere i Aurland (Lærdals Distrikt), men kun undtagelsesvis benyttedes Lægehjelp.

Akut Bronchit sees behandlet hos 194 med 8 Dødsfald; af disse vare 113 Mænd, 81 Kvinder; 56 vare under og 138 over 15 Aar. 18 Dødsfald skyldes kronisk Bronchit og 1 Laryngit.

Følgende Opgaver viser **Lungebetændelsens** Optræden inden Amtet i de sidste 5 Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1 000 Indv.
1875	230	34	14,8	2,77
1874	174	26	14,9	2,03
1873	137	11	8,0	1,62
1872	115	14	12,2	1,43
1871	171	19	11,1	2,18

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og ialt kjendte Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit) ville sees af nedenstaaende Liste.

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe.

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet. Kjøn. Md.	Kjøn. Kv.	Alder. Børn.	Alder. Voxne.	Opgivet Sygdomsform for Syphilis. primær.	konstitutionel.	tertiær.	Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Lærdal. Beh.	Lærdal. Kjendte Dødsf.	Indre Sogn. Beh.	Indre Sogn. Kjendte Dødsf.	Midtre Sogn. Beh.	Midtre Sogn. Kjendte Dødsf.	Ytre Nordfjord. Beh.	Ytre Nordfjord. Kjendte Dødsf.
Syphilis	12	5	7	-	12	2	8	2	3	-	10	-	1	-	1	-	-	-
Gonorrhoe	39	34	5	-	39	-	-	-	3	-	2	-	7	-	-	-	*30	

*) Søfolk, der vare smittede i nordenfor liggende Byer.

Desuden indsendtes til Sygehus 4, hvoraf Kjønnet er opgivet for 3: 2 Mænd, 1 Kvinde.

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** hidsættes nedenstaaende Oversigt (se næste Side).

Svindsot. Forholdet mellem Dødsfald af Svindsot og samtlige opgivne Dødsaarsager var i de enkelte Distrikter følgende:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Lærdal	7	49	14,3
Indre Sogn	5	43	11,6
Midtre —	1	26	3,8
Ytre —	5	83	6,0
Ytre Søndfjord	1	21	4,8
Indre —	-	18	-
Kin	4	36	11,1
Ytre Nordfjord	-	45	-
Nordfjordeidet	2	17	11,8
Indre Nordfjord	7	70	10,0
Nordre Bergenhus Amt.	32	408	7,8

Fra Florø omtales 7 Tilfælde af **Forgiftning** med Pultost, alle med heldigt Udfald.

Fra ytre Nordfjord beretter Distriktslægen, der selv var tilstede, følgende om et Dødsfald under Dykning: »Manden var 43 Aar gammel. Medens han gik paa Bunden — der var omtrent 9 Favne Vand — sprang den Del af Luftslangen, der laa paa Skibets Dæk. Strax bedæk-

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme	235	-	116	116	5	227	9	235	-
Fnat	91	-	18	18	25	11	6	91	-
Skurv	21	-	9	10	7	12	5	21	-
Kjertelsyge	165	3	83	82	128	37	8	166	4
Rachit	28	-	18	10	19	9	4	28	-
Simpel Meningit	16	7	9	7	5	11	6	16	7
Tuberkuløs Meningit	7	7	4	3	4	3	4	8	8
Svindsot	99	28	51	48	2	97	8	103	32
Kræft	43	19	24	19	-	43	9	52	28
Vatersot og Morbus Brighti	38	10	21	17	4	34	9	46	**18
Blegsot og Anæmi	597	-	79	518	73	524	9	597	-
Menstruationsuordener	64	-	-	64	3	61	7	64	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	670	8	324	346	34	636	10	670	8
Ormesygdomme	65	-	25	40	52	13	6	65	-
Drankersygdomme	8	3	8	-	-	8	4	8	3

	Fordeling paa Lægedistrikterne.																			
	Lærdal.		Indre Sogn.		Midtre Sogn.		Ytre Sogn.		Ytre Sønd-fjord *).		Indre Sønd-fjord.		Kin.		Ytre Nord-fjord.		Nordfjordeidet.		Indre Nord-fjord.	
	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme	114	-	-	-	10	-	5	-	7	-	8	-	10	-	35	-	13	-	33	-
Fnat	31	-	9	-	-	-	17	-	26	-	-	-	-	-	-	-	4	-	4	-
Skurv	8	-	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	2	-
Kjertelsyge	53	2	21	-	5	-	-	-	1	-	1	-	-	-	28	-	14	1	43	1
Rachit	16	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-
Simpel Meningit	1	-	2	-	5	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	1	5	3
Tuberkuløs Meningit	2	2	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2	2
Svindsot	39	7	18	5	1	1	15	5	2	1	-	-	9	4	-	-	5	2	14	7
Kræft	8	2	8	5	3	1	9	7	-	-	3	2	3	1	1	1	4	1	13	8
Vatersot og Morbus Brighti	4	2	1	1	2	1	7	3	3	2	3	3	4	2	1	1	2	-	19	3
Blegsot og Anæmi	350	-	135	-	42	-	7	-	16	-	-	-	4	-	12	-	15	-	16	
Menstruationsuordener	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	3	-	9	-	27	-	6	-	13	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	168	-	39	-	25	-	15	-	24	6	14	-	42	1	58	-	42	1	243	-
Ormesygdomme	-	-	2	-	-	-	7	-	-	-	-	-	3	-	17	-	6	-	30	-
Drankersygdomme	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	1	-

*) 2 Personer lidende af Skurv indsendtes til Sygehus,
**) Af «Vatersot» 10 og «Morbus Brighti» 8 Dødsfald.

kede jeg Aabningen fast med Haanden, idet stærkere Pumpning udførtes. Aabningen blev derefter hurtigen tildækket med tjæret Seildug og Manden skulde ophales efter Singallinen. Ogsaa denne brast og i al Hast blev det Overflødige af Luftslangen afskruet og Resten strax tilskruet til Luftpumpen og Manden kom flydende op. Hele Hovedet befandtes frygteligt blaaligt opsvulmet og Hjelmen aldeles opfyldt med koaguleret Blod. I Mund- og Næseaabningerne saaes ligeledes koaguleret Blod. Underlivet var stærkt komprimeret eller sammentrukket.« (J. N. Cappelen).

Fra ytre Søndfjord er opført 1 Dødsfald af **Sindssygdom.**

For Amtskommunens Regning forpleiedes i 1875: 124 Sindssyge, hvoraf 47 paa Asyler. 12 vare hjemstavnsberettigede i Lærdals Distrikt, 17 i indre Sogn, 12 i midtre, Sogn, 9 i ytre Sogn, 12 i ytre og 23 i indre Søndfjord, 9 i Kin, 5 i ytre Nordfjord, 7 i Nordfjordeidet og 18 i indre Nordfjords Distrikt. Som almindelige Fattige kunne efter Lægernes Beretninger 18 sees at være behandlede.

De i Amtet udførte **chirurgiske Operationer** findes omtalte i den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger 16 Tangforløsninger (hos 15 Mødre), 2 Vendinger, 2 Gange kunstig Forløsning af Efterbyrden, hvis Indikationer og Udfald sees af nedenstaaende Tabel:

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tang.						Vending.					Udtagelse af Efterbyrd.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.		Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer...	[1] 11	1	1	7	[2] 6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-
Uopgiven Indikation	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	14	1	1	10	6	-	2	-	-	2	-	-	-	2
	15			16			2			2		2		

[1]) 3 ere opgivne at være Førstefødende. [2]) 2 af disse ere Tvillinger.

Desuden udførtes en Decapitatio hos en Flerfødende ved forsømt Tværleie i ytre Søndfjord. Konen døde 3die Dag. — Tilsammen 21 obstetrisiske Operationer, hvoraf 3 i Lærdal, 2 i indre Sogn, 1 i midtre Sogn, 3 i ytre Sogn, 2 i ytre Søndfjord, 1 i indre Søndfjord, 4 i Kin, 4 i ytre Nordfjords og 1 i indre Nordfjords Distrikt.

Fødte og **Døde.** Omkomne ved ulykkelige Hændelser 64; Selvmord 6.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 128 Fødte over Døde, og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 54,0. Lægerne meddele nærmere Oplysning om 10 paa Barselseng døde Kvinder, af hvilke 5 døde af Barselfeber, 3 efter besværlig Fødsel, 1 af Livmoderbristning og 1 af Barselkrampe.

Lægernes Dødslister indeholde Opgave over 408 eller

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte.*)
		ialt.	i ste Døgn.*)	paa Barselseng.	
Lærdal	205	119	1	1	9
Indre Sogn.....	322	170	1	1	15
Midtre —	238	109	5	2	7
Ytre —	255	145	-	-	10
Ytre Søndfjord.....	241	150	1	1	8
Indre —	310	147	2	-	10
Kin.....	249	145	4	4	12
Ytre Nordfjord	177	104	-	-	8
Nordfjordeidet	125	60	1	-	4
Indre Nordfjord	329	174	7	1	6
Nordre Bergenhus Amt	2 451	1 323	22	10	89

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne.

32,6 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1 253). De hyppigste kjendte Dødsaarsager vare: Lungebetændelse (43), Alderdomssvaghed (40), Svindsot (32), Kræft (28), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit samt Kramper i Børnealderen tilsammen og Nervefeber (hver 19), Vatersot samt Morbus Brighti tilsammen og kronisk Bronchit (hver 18), Apoplexi (17), Diarrhoe (16), akut Bronchit (12) og medfødt Svaghed (10).

Veirliget. Vinteren var kold og tør. Sommeren kom sent, men var varm, saa Avlingen gav godt Udbytte undtagen Frugtavlen, der mislykkedes.

Levemaade og **hygiæniske Forhold.** Fra indre og midtre Sogn nævnes om Fremgang i det Hele; Velstanden tiltager, Jorden dyrkes bedre, Kreaturene fødes bedre, ligesom Sandsen for Renlighed er større end før, om den end lader meget tilbage at ønske endnu (Engh, Meyer). Derimod klages fra ytre Søndfjord over stor Urenlighed især med Madkopperne; Kjøkkenmøddinger findes næsten overalt udenfor Dørene, Agerbrug og Kreaturstel staar meget tilbage. Dog spores nogen Fremgang, idet de nye Huse ere bedre; enkeltvis opføres de paa Stenstøtter, saa Luften har fri Cirkulation under Gulvet, hvilket hindrer Sopdannelse; Gulvet er da dobbelt med Fyld imellem. Kaffe og The bruges ikke daglig, selv i den Tid, man ikke har Melk; haves da ikke Beholdning af denne eller af Syre, nøier man sig med Vand. Den hovedsagelige Kost er Grød og Spegesild; bedst er Kostholdet maaske ud mod Havet, hvor der er rigelig Tilgang paa fersk Fisk (Sigholdt). I indre Nordfjord have gode Aaringer bevirket Fremgang trods Ophøret af Fiskerierne, hvilket derimod i Kin og ytre Nordfjord har fremkaldt Armod og Usselhed. Om de hygiæniske Forhold i Kins Distrikt (af Distriktslæge U. J. Høsts Medicinalberetning for 1875) se Anhang.

Af **fattige Syge** opgives behandlede:

i Lærdals	Distrikt	46
i indre Sogns	—	107
i midtre —	—	87
i ytre —	—	103
i ytre Søndfjords	—	47
i indre —	—	50
	Lateris	440
	Transport	440
i Kins	—	128
i ytre Nordfjords	—	18
i Nordfjordeidets	—	19
i indre Nordfjords	—	122
	Tilsammen:	727

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Møder: i Lærdals Distrikt 7 (fem i Lærdal, et i Borgund og et i Aurland); i ytre Sogn 5 (tre i Evindvik, et i Utvær og et i Ladvik); i ytre Søndfjord 3; i indre Søndfjord 5 (to i Jølster, et i indre Dale, et i Førde og et i Naustdal); i Kin 3 (to i Bremanger og et i Kin); i ytre Nordfjord 2 (i Selø og Daviken hver et); i Nordfjordeidet 2 (i Eid) samt 1 i indre Nordfjord (i Indviken). Blandt Forhandlingsgjenstande kunne mærkes: i ytre Sogn Meldrøieforgiftning samt Departementets Cirkulære om arsenikholdige Handelsgjenstande; i ytre Søndfjord vedtoges at trykke Anvisninger til Brugen af Styraxsalve mod Fnat; i Kin Almuens Opfatning af Medicin og dens Virkninger; i ytre Nordfjord Vaccinationen. I Selø og Davikens Herreder i Nordfjord sees hele Kommunebestyrelsen at være indtraadt i Sundhedskommissionerne. De for Bremangers og Evindviks Herreder vedtagne Sundhedsforskrifter erholdt henholdsvis under 20de Februar og 9de Oktober 1875 kongelig Approbation.

Antallet af de **Vaccinerede** udgjorde:

i Lærdals	Distrikt	166
i indre Sogns	—	196
i midtre —	—	142
i ytre —	—	167
i ytre Søndfjord	—	219
i indre —	—	272
i Kins	—	315
i ytre Nordfjords	—	112
i Nordfjordeidets	—	152
i indre Nordfjords	—	270
	Tilsammen:	2 011

Vaccination blev ikke udført i en Del af Aurlands Herred af Lærdals Distrikt, i Jostedals og i en Del af Lyster og Hafslo Herreder af indre Sogns Distrikt samt i Selø og Rugsund af ytre Nordfjords Distrikt og i en Kreds af indre Nordfjords Distrikt.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes: 2 Obduktionsforretninger og 3 Undersøgelser og Erklæringer, tilsammen 5 retsmedicinske Forretninger,

hvoraf 2 i indre Sogns og 1 i hvert af følgende Distrikter: i Lærdal, midtre Sogn og Kin.

Siden Vaarsidfisket ophørte har **Florø Sygehus** ikke været i Virksomhed.

Af **Badeindretninger** havdes i Lærdal 1 for varme Bad og 2 Styrtebad; desuden flere Styrte-, Kar- og Strømbad i indre og ytre Sogn samt i ytre Nordfjord.

Amtets **Apothek** paa Lærdalsøren visiteredes; Personalet bestod foruden Apothekeren af en Provisor og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 11 Læger, 34 Jordemødre og 36 Hjelpevaccinatøren, nemlig i:

1. Lærdals Distrikt: 1 Læge, boende paa Lærdalsøren; 3 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
2. Indre Sogns Distrikt: 1 Læge, boende i Sogndal; 4 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører (deraf 4 Jordemødre).
3. Midtre Sogns Distrikt: 1 Læge, boende i Vik; 3 Jordemødre; 3 Hjelpevaccinatører.
4. Ytre Sogns Distrikt: 1 Læge, bosat i Ladvik; 4 Jordemødre; 1 Hjelpevaccinatør.
5. Ytre Søndfjords Distrikt: Distriktslægen og 1 privat Læge, begge boende i ytre Holmedal; 3 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
6. Indre Søndfjords Distrikt: 1 Læge, bosat i Førde; 5 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører.
7. Kins Distrikt: 1 Læge, boende i Florø; 3 Jordemødre (deraf 1 privat), 1 Post ledig; 2 Hjelpevaccinatører (begge Jordemødre).
8. Ytre Nordfjords Distrikt: 1 Læge, bosat i Vaagsø; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører (begge Jordemødre).
9. Nordfjordeidets Distrikt: 1 Læge, boende i Eid; 3 Jordemødre (deraf 1 privat); 2 Hjelpevaccinatører.
10. Indre Nordfjords Distrikt: 1 Læge, boende i Indviken; 4 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører (deraf 3 Jordemødre).

XV. Romsdals Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 114,56 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 116 838 Indbyggere, er inddelt i følgende 10 Lægedistrikter:

1. Vestre Søndmøres Distrikt (6,71 n. □ M., 10781 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Vanelven.....2,59 n. □ M., 2 633 Indb.
   Herø .....0,70 — 2 759 —
   Sandø .....0,94 — 2 480 —
   Ulfsten .....2,48 — 2 909 —
2. Indre Søndmøres Distrikt (9,52 n. □ M., 7 352 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Volden.....6,04 n. □ M., 5 543 Indb.
   Hjørendfjord ..3,48 — 1 809 —
3. Østre Søndmøres Distrikt (21,56 n. □ M., 12 881 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Skodje og Vatne 1,64 n. □ M., 2 732 Indb.
   Ørskoug .....2,70 — 3 794 —
   Stranden .....3,51 — 2 328 —
   Norddalen.....9,28 — 2 325 —
   Sunelven.....4,43 — 1 702 —
4. Nordre Søndmøres Distrikt (2,18 n. □ M., 13 934 Indbyggere), indbefattende
   Kjøbstaden Aalesund..... — n. □ M., 5 807 Indb.
   Herrederne: Borgund .....1,40 — 5 372 —
   Harham.....0,78 — 2 755 —
5. Ytre Romsdals Distrikt (9,05 n. □ M., 16 532 Indbyggere), indbefattende
   Kjøbstaden Molde ..... — n. □ M., 1 717 Indb.
   Herrederne: Bolsø.....2,24 — 3 831 —
   Bod .....1,13 — 2 101 —
   Akerø .....1,10 — 2 230 —

Sandø .....0,16 n. □ M., 741 Indb.
Frænen.....1,86 — 2 425 —
Vestnæs .....2,56 — 3 487 —

6. Indre Romsdals Distrikt (17,83 n. □ M., 10,963 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Gryten.....7,96 n. □ M., 3 115 Indb.
Vold } .....2,02 — 991 —
Eid } 684 —
Veø .....1,62 — 2 579 —
Næsset .....6,23 — 3 594 —

7. Søndre Nordmøres Distrikt (5,69 n. □ M., 19 263 Indbyggere), indbefattende
Kjøbstaden Christiansund ..0,11 n. □ M., 7 489 Indb.
Herrederne: Kværnæs .....2,77 — 6 540 —
Fræde og Grip .0,45 — 1 522 —
Øre .....1,86 — 2 432 —
Strømsnæsset ..0,50 — 1 280 —

8. Sundals Distrikt (15,84 n. □ M., 6 273 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Øxendalen.....4,32 n. □ M., 1 338 Indb.
Sundal .....9,17 — 2 297 —
Thingvold .....2,35 — 2 638 —

9. Surendals Distrikt (17,76 n. □ M., 9 438 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Stangvik og Todal 3,72 n. □ M., 2 914 Indb.
Surendal .....7,20 — 3 134 —
Rindal .....6,39 — 2 758 —
samt Bøfjordens og Torjulsvaags Bygdelag af Halse Herred.....0,45 — 632 —

10. Nordre Nordmøres Distrikt (8,42 n. □ M., 9 421 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Edø .....2,16 n. □ M., 4,175 Indb.
Aure .....5,17 — 3 937 —
Halse (undtagen Bøfjorden og Torjulsvaags Bygdelag) .....1,09 — 1 309 —

Sundhedstilstanden skildres fra de fleste Distrikter som mindre god, kun fra Surendal og nordre Nordmøre som tilfredsstillende. Af det foregaaende Aars Epidemier vare Mæslingerne inden nordre Søndmøre og ytre Romsdal betydelig aftagne, og Kighostens Optræden inden Amtet saagodtsom standset. Derimod havde Skarlagensfeber en stor Udbredning, navnlig i vestre, østre og nordre Søndmøre, ytre Romsdal og nordre Nordmøre, — ligesom ogsaa Typhoidfeber inden flere Distrikter viser en forøget Optræden, især i søndre Nordmøre. Den epidemiske Sygelighed forøvrigt er omtrent lig det forgaaende Aars.

Dødeligheden. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste 5 Aar og i de to foregaaende Femaar.

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	116 449	1 933	16,60
1874	115 547	1 831	15,85
1873	114 609	1 659	14,38
1872	113 589	1 662	14,63
1871	112 383	1 672	14,87
1871—75	114 299	1 752	15,31
1866—70	108 062	1 623	15,01

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se næste Side).

Typhøse Febre. Exanthematisk Typhus er kun anmeldt fra søndre Nordmøres Distrikt; i Januar anføres fra Christiansund en Gut at være bleven smittet ved en Reisende, som havde ligget i den samme Seng som han; denne Reisende kom fra Settemsdalen i Halse Prestegjeld, hvor Sygdommen da herskede (M. Walther); den Døde var en Matros fra Nordland.

Typhoidfeber optraadte med et betydeligt større Antal Tilfælde end Aaret forud og navnlig i søndre Nordmøres Distrikt, medens Dødeligheden i det Hele var noget mindre. Sygdommen dannede paa enkelte Steder en Fortsættelse af det foregaaende Aars Epidemi, men opstod tildels ved Smitte fra hjemvendende Fiskere, der kom syge hjem fra Fiskeværene. For de enkelte Distrikter var Forholdet følgende: I vestre Søndmøres Distrikt var den først Angrebne i Januar en i Herø hjemmehørende Elev af Voldens Lærerskole, som var kommen hjem i Julebesøg; i Februar optraadte den i Herø og Ulfsten ved Smitte fra Romsdalen, samt i Herø hos Fiskere fra Volden og Hjørendfjord (indre Søndmøre); i August i Sandø hos en fra Østersøreise hjemkommen Matros (Bodom). I østre Søndmøres Distrikt optraadte Sygdommen i Ørskoug iso-

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf Døde.	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthematisk Typhus	17	1	17	6	-	-	3	4	3	-	1	-	-	-	-
Typhoidfeber	323	38	314	35	30	16	12	39	37	28	20	17	16	31	33
Simpel Feber	241	-	236	22	31	20	22	18	19	20	15	18	16	15	20
Barselfeber	38	4	38	1	4	5	3	3	2	2	2	3	5	8	-
Vandkopper	24	-	24	-	1	3	8	1	1	4	1	-	-	4	1
Skarlagensfeber	808	120	806	53	39	25	25	85	65	72	51	30	72	130	159
Rødlinger	11	-	11	4	-	1	3	-	-	-	2	1	-	-	-
Mæslinger	211	1	210	36	38	30	15	26	13	37	4	1	10	-	-
Rosen	86	3	83	11	9	3	10	8	7	7	5	6	11	6	-
Kighoste	21	-	21	5	4	2	1	3	3	-	2	1	-	-	-
Diphth. Svælgbetændelse	95	2	93	13	7	5	5	12	2	4	3	7	14	16	5
Strubehoste	14	2	14	-	4	2	1	-	-	-	1	2	-	4	-
Kusma	9	-				3	-	1	-	-	-	-	1	-	-
Akut Bronchit og andre katarrh. Tilfælde	1261	10	9 1259	1 195	3 146	118	107	101	77	54	65	74	107	99	116
Lungebetændelse	495	80	489	66	60	41	33	39	18	17	8	20	38	74	75
Pleurit	136	2	135	20	10	13	13	12	9	7	13	6	14	8	10
Gigtfeber	77	1	75	10	17	9	9	3	4	3	3	3	2	7	5
Koldfeber	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	446	19	446	32	27	22	20	23	18	57	68	61	52	40	26
Blodgang	12	-	12	1	-	2	-	1	2	-	2	2	-	-	2
Skjørbug	3	-	3	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	5329	283	4296	512	431	320	290	380	280	313	266	252	358	442	452

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Vestre Sønd-møre. Tilf.	Vestre Sønd-møre. Døde.	Indre Sønd-møre. Tilf.	Indre Sønd-møre. Döde.	Østre Sønd-møre. Tilf.	Østre Sønd-møre. Døde.	Nordre Sønd-møre. Tilf.	Nordre Sønd-møre. Døde.	Ytre Roms-dal. Tilf.	Ytre Roms-dal. Døde.	Indre Roms-dal. Tilf.	Indre Roms-dal. Døde.	Søndre Nord-møre. Tilf.	Søndre Nord-møre. Döde.	Sundal. Tilf.	Sundal. Døde.	Surendal. Tilf.	Surendal. Døde.	Nordre Nord-møre. Tilf.	Nordre Nord-møre. Døde.
Exanthematisk Typhus	17	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	1	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	*350	41	16	4	18	3	28	5	21	6	54	5	14	1	113	11	17	3	23	2	46	1
Simpel Feber	241	-	-	-	15	-	-	-	118	-	8	-	4	-	85	-	10	-	-	-	1	-
Barselfeber	39	5	6	1	1	-	1	-	4	2	2	-	2	-	11	2	9	-	1	-	2	-
Vandkopper	24	-	-	-	-	-	-	-	5	-	3	-	-	-	5	-	4	-	2	-	5	-
Skarlagensfeber	835	147	14	12	1	-	192	51	306	40	91	13	5	2	15	4	-	-	37	7	74	18
Rødlinger	11	-	-	-	4	-	-	-	-	-	2	-	3	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Mæslinger	211	1	51	-	1	-	19	-	10	-	7	-	1	-	73	-	34	1	11	-	4	-
Rosen	86	3	9	1	9	-	5	-	22	1	9	-	9	-	15	1	2	-	5	-	1	-
Kighoste	21	-	-	-	-	-	6	-	3	-	-	-	-	-	1	-	2	-	3	-	6	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	95	2	2	1	5	-	6	-	35	-	22	1	-	-	24	-	-	-	1	-	-	-
Strubehoste	14	2	-	-	1	1	1	-	-	-	4	-	-	-	5	-	2	1	1	-	-	-
Kusma	9	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit og andre catarrhalske Tilfælde	1263	12	57	-	38	-	44	-	367	-	102	2	45	3	434	5	86	-	32	2	58	-
Lungebetændelse	498	83	40	13	21	2	24	7	153	21	71	9	23	6	111	16	32	5	16	3	7	1
Pleurit	136	2	8	1	6	1	8	-	57	-	4	-	3	-	32	-	8	-	6	-	4	-
Gigtfeber	77	1	2	-	1	-	3	-	17	-	21	-	2	-	20	-	5	1	5	-	1	-
Koldfeber	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	446	19	22	-	17	-	15	1	133	3	39	4	18	3	163	8	23	-	4	-	12	-
Blodgang	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	6	-	4	-	-	-	-	-
Skjørbug	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	4389	319	327	33	139	7	352	64	1251	73	446	34	129	15	1138	48	238	11	148	14	221	20

*) Af disse 24 ikke behandlede Tilfælde.

leret med 1 Tilfælde hos en 8 Aar gammel Gut, som med sin Moder var temmelig vidtvankende, hvorfor det vel kunde være opstaaet ved Smitte, — og i Marts hos en hjemkommen Fisker (som døde), samt et i August importeret fra Molde; — ligeledes i August i Sykelven hos en syg Sildefisker; — I September døde i Sunelven en Mand af en Sygdom med Tarmblødning uden at være tilseet af Læge; af dem, som vare om hans Sygeleie og tilstede ved Begravelsen, angrebes flere af Typhoidfeber; i Sunelven og Geiranger indsygnede i det Hele 23 Individer, hvoraf 4 døde; desuden forekom 6 lettere Tilfælde i Januar 1876 (C. A. Kahrs). Fra nordre Søndmøre omtales de enkeltstaaende Tilfælde at have opstaaet hos hjemvendende syge Fiskere. I ytre Romsdal overførtes Sygdommen til Molde ved Melk fra Bolsø Herred, hvor den optraadte i det foregaaende Aar og havde spredt sig til flere Huse, uden at Læge søgtes (S. Høegh). Den i forrige Beretning omtalte Epidemi i Veø Herred af indre Romsdals Distrikt standsede i Januar; men i Mai optraadte atter et nyt Tilfælde uden paaviselig ny Smitteimport paa en Gaard, hvor Sygdommen havde hersket den foregaaende Vinter; i November—December atter et halvt Snes Angrebne (S. I. Hansen). Fra søndre Nordmøres Distrikt omtales, at Smitten var overført fra Tustern i nordre Nordmøre ved en Rekonvalescent under Vaarsildfisket til Fiskeværet Grip, hvor fra Marts i det Hele 33 indsygnede (1 Dødsfald); fra Grip førtes nu Smitten videre ved Fiskerne ind i forskjellige Dele af Distriktet. Af de fra Sundals Distrikt anmeldte Tilfælde tilhøre 16 Thingvold, hvor de dannede en Fortsættelse af Epidemien fra 1874, og 1 Sundals Herred. I Surendals Distrikt fortsatte Epidemien i Halse Sogn sig fra 1874 med nogle faa spredte Tilfælde og ophørte ved Udgangen af Marts; — i Rindal optraadte nogle Tilfælde i Juni efter Arbeide med en Gjødseldynge, hvor Exkrementerne af en i Marts indsygnet trods strenge Forbud var henlagt (Eggers). Fra nordre Nordmøre anføres Smitten i Aure ved 5 Tilfælde i Januar sandsynlig at skrive sig fra Bøfjordens Annex af Halse og ved 1 i Oktober fra Christiansund; i Juni viste sig 1 Tilfælde i Halse; i December behandledes 15 Tilfælde paa Fiskeværet Veiholmen paa Smølen, hvor den efter indhentede Oplysninger skulde hersket siden August (med 24 Angrebne), uden at det kom til Lægens Kundskab (Stillesen).

Af de opgivne Dødsfald af **Barselfeber** var der i 1 Tilfælde skeet Forløsning ved Vending af Jordemoder.

Skarlagensfeber havde en stor Udbredning inden Amtet; kun i Sundals Distrikt viste der sig, saavidt vides, intet Tilfælde. Fra de fire Søndmøredistrikter og fra nordre Nordmøre omtales, at det opførte Antal Angrebne tildels paa langt nær ikke svarer til det virkelige. I nordre Søndmøre fortsatte Sygdommen sig fra 1874. Fra Aalesund importeredes Smitten til vestre Søndmøres Distrikt i Oktober til Sandø og til Leganger Sogn, samt i December til Søvde Annex til Vanelven, hvor den fik stor Udbredning næsten i alle Gaarde, før den kom til Lægens Kundskab (ialt 99 Angrebne), og optraadte ondartet med Diphtherit, store suppurerende, tildels gangrænerende Kjertelsvulster, Otiter samt Vatersot; Befolkningen viste sig sløv i Iagttagelsen af Forsigtighedsreglerne mod Smitten, da den ikke troede paa Nytten deraf (Bodom). I indre Søndmøre var den af godartet Karakter og uden betydelig Udbredning. Til østre Søndmøres Distrikt, hvor der angivelig ikke tidligere skal have vist sig nogen Epidemi af Skarlagensfeber, indførtes Smitten i Aarets Begyndelse til Sykelven formodentlig fra Aalesund, og havde grebet om sig, før det bragtes til Lægens Kundskab; de strax trufne Foranstaltninger mødtes med Ligegyldighed, ligesom de slette hygiæniske Forhold begunstigede Sygdommens Udbredning; under de paa Vaarsiden som sædvanlig holdte store Brylluper med Fylderi, alslags Uorden og Urenlighed, hvortil selv skarlagensfebersyge Børn medtoges, udbredtes Sygdommen rundt om i Sykelven (med 25 Dødsfald) og i de Ørskougske Nabobygder (med 13 Dødsfald), hvor lignende Forhold forefindes. Efter et Bryllup i Skodje, hvori nogle Sykelvinger deltoge, optraadte Sygdommen blandt de unge Bryllupsgjæster i Skodje (med 7 Dødsfald), men de strax trufne Foranstaltninger antages at have hindret Sygdommen i at faa den store Udbredning som i Sykelven og Ørskoug. I November opstod den i Vatne, hvor der tidligere paa Aaret var indtruffet 1 Dødsfald af skarlatinøs Vatersot efter Smitte fra ytre Romsdals Distrikt. I Stranden og Norddalen nogle faa Tilfælde (C. A. Kahrs). I ytre Romsdals Distrikt optraadte den med stor Heftighed i Akerø og dræbte dels under Hjernesymptomer i et tidligt Stadium, dels ved Diphtherit og dels ved Eftersygdomme (Vatersot, Abscesdannelse); foruden de trykte Forskrifter sendtes Opfordring til Fiskeværene om at være forsigtige med at modtage Fiskere fra smittede Steder, men trods dette udbredte Sygdommen sig; at isolere og internere kunde der ikke være Tale om (A. Graarud); til Vestnæs Herred indbragtes Smitten i November fra Ørskoug af østre Søndmøres Distrikt, medens der i Sandø viste sig 2 Tilfælde uden paavist Smitte. I indre Romsdal skulde den fra

Vaaren af have hersket i Volds Herred med enkelte dødelige Tilfælde, uden at der tilkaldtes Læge; i November iagttoges nogle faa Tilfælde i Veø (Veblungsnæs og Vaagestranden). Af de fra søndre Nordmøres Distrikt anmeldte Tilfælde optraadte 6 (hos Moder og fem Børn, hvoraf fire døde) i Christiansund i Oktober hos Vagtmesteren i Distriktsfængslet, unden at Smitten kunde paavises; Faderen og Barnepigen led samtidig af Diphtherit (Walther). I Surendals Distrikt, hvor den viste sig ondartet med ovennævnte Komplikationer, overførtes Smitten sandsynlig fra Halse til Stangvik og derfra til Todal (Eggers). I nordre Nordmøre optraadte den temmelig jevnt udbredt over det hele Distrikt og havde ofte voldsomme Initialsymptomer og betydelig Feber i Blomstringsperioden, hvorunder de fleste Dødsfald indtraf; komplicerende eller Eftersygdomme vare ikke hyppige, diphtherisk Svælgbetændelse bemærkedes ikke; i 1 Tilfælde paavistes Inkubationstiden til 36 Timer; — i de dødelig forløbne Tilfælde var Døden foraarsaget i et af voldsom og ustandselig Næseblødning i Sygdommens 19de Døgn, efterat Rekonvalescentsen allerede var indtraadt, i 1 Tilfælde af udbredt Abscesdannelse og Nekrotisering af det subkutane Væv paa Halsen i 5te Uge, i 1 Tilfælde af akut Nephrit i 4de Uge, i 3 Tilfælde resp. 24, 17 og 12 Timer efter Sygdommens Begyndelse under Meningialsymptomer og før nogen Lokalisering; de øvrige døde under Sygdommens Akme af Feberkonsumption (Stillesen).

Mæslinger omtales at have optraadt som Fortsættelse af det foregaaende Aars Epidemi i vestre og østre Søndmøre samt Sundals og Surendals Distrikter. I indre Søndmøre begyndte Sygdommen i Marts og varede til Aarets Udgang; i østre Søndmøre tabte den sig efterhaanden fra Januar af, men blussede ved Midtsommertid atter op i et Strøg af Skodje. I ytre Romsdals Distrikt havde den stor Udbredning i Bo og Hustad. I indre Romsdal viste den sig sist og her i Aarets første Halvdel samt i søndre Nordmøres Distrikt i Kværnæs Herred i Vaar- og Sommermaanederne med Dødsfald blandt Børn, uden at Læge blev tilkaldt. I Sundals Distrikt havde den betydelig Udbredning i Thingvold og Øxendalen (Ulvundeidets Sogn), medens intet Tilfælde kjendtes i Sundals Herred (Selmer).

Kighoste optraadte samtidig med Mæslinger i Hjørendfjord af indre Søndmøre. I østre Søndmøres Distrikt, hvor Sygdommen fortsatte sig fra det foregaaende Aar, tabte den sig fra Januar af paa de fleste Steder undtagen i Stordalen, Strandedalen og Sunelven, hvor den varede til henimod Aarets Slutning. I Kværnes af søndre Nordmøre optraadte den (ligesom Mæslinger) i Vaar- og Sommermaanederne med Dødsfald blandt Børn, uden at der tilkaldtes Læge. I Sundals Distrikt fortsatte Kighoste sig fra 1874 i Thingvolds Herred, men intet Tilfælde er bekjendt i Øxendal og Sundal (Selmer). I Surendals Distrikt skal Sygdommen have optraadt i Rindal, uden at noget Tilfælde kom til Behandling.

Lungebetændelse. Til Oversigt hidsættes følgende Opgaver for de sidste fem Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	495	80	16,2	4,28
1874	490	70	14,3	4,24
1873	495	64	12,9	4,31
1872	635	65	10,2	5,50
1871	324	44	13,6	2,88

Af de under **katarrhalske Tilfælde** opførte 12 Dødsfald skyldes 11 akut Bronchit, hvoraf er anmeldt 529 Behandlede (af 505 vare 275 Mænd og 230 Kvinder, — af 528: 185 under og 343 over 15 Aar). Af Laryngit kjendes 1 Dødsfald.

Veneriske Sygdomme. De paa Amtets Sygehuse behandlede Tilfælde af Syphilis ville sees af den i den almindelige Beretning indtagne Tabel.

Af Urethrit behandledes 1 Tilfælde paa Amtssygehuset i Molde.

Udenfor Sygehusene behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe (Urethrit) ville sees af nedenstaaende Tabel (se næste Side).

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** hidsættes følgende Tabel (se næste Side).

Kronisk Rheumatisme anføres fra vestre og indre Søndmøre samt ytre Romsdals Distrikter som hyppig forekommende.

Fnat anføres fra vestre og indre Søndmøres samt Surendals Distrikter som aftagende, men som meget udbredt i østre Søndmøre.

Svindsot. Forholdet mellem Dødsfald af Svindsot og samtlige opgivne Dødsaarsager vil sees for de enkelte Distrikter af følgende Oversigt (se Tabellen næste Side).

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehusene) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet. Kjøn. Md.	Kjøn. Kv.	Alder. Börn.	Alder. Voxne.	Opgivet Sygdomsform. primær.	sekundær.	konstitutionel.	heriditær.	Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.
Syphilis	50	28	22	4	46	15	1	31	3	11	1
Gonorrhoe, Urethrit	96	77	19	-	95	-	-	-	-	15	

Sygdom.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Indre Søndmøre. Beh.	Indre Søndmøre. Kjendte Dødsf.	Østre Søndmøre. Beh.	Østre Søndmøre. Kjendte Dødsf.	Nordre Søndmøre. Beh.	Nordre Søndmøre. Kjendte Dødsf.	Ytre Romsdal. Beh.	Ytre Romsdal. Kjendte Dødsf.	Indre Romsdal. Beh.	Indre Romsdal. Kjendte Dødsf.	Søndre Nordmøre. Beh.	Søndre Nordmøre. Kjendte Dødsf.	Sundal. Beh.	Sundal. Kjendte Dødsf.	Surendal. Beh.	Surendal. Kjendte Dødsf.	Nordre Nordmøre. Beh.	Nordre Nordmøre. Kjendte Dødsf.
Syphilis	-	-	2	-	15	-	2	-	-	-	26	1	-	-	1	-	4	
Gonorrhoe, Urethrit.	1	-	2	-	22	-	3	-	3	-	55	-	4	-	5	-	1	

Svindsot i Distrikterne.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Vestre Søndmøre	4	65	6,2
Indre —	3	19	15,8
Østre —	4	83	4,8
Nordre —	8	107	7,5
Ytre Romsdal	12	77	15,6
Indre —	-	25	-
Søndre Nordmøre	23	118	19,5
Sundal	7	44	15,9
Surendal	5	38	13,2
Nordre Nordmøre	3	60	5,0
Romsdals Amt	69	636	10,8

Medregnes de paa Reknæs Pleiestiftelse af Svindsot døde 4 (af ialt Døde 18 Spedalske), bliver for ytre Romsdals Distrikt det kjendte Antal Dødsfald af Svindsot 16 og ialt kjendte Dødsaarsager 95 og Procentforholdet 16,8. I det hele Amt kjendes saaledes 73 Dødsfald af Svindsot blandt 654 opgivne Dødsfald ved Sygdom, og Procentforholdet udgjør 11,2.

Fra ytre Romsdals Distrikt anføres, at Anskuelsen om Molde som et særdeles sundt Opholdssted for Brystlidende neppe kan være begrundet, idet der hyppig er skarpe Overgange fra Varme til Kulde samt gjennemtrængende Vinde med raa, kold Luft. Betændelser i Respirationsorganerne ere ogsaa forholdsvis hyppige (S. Høegh).

Blegsot anføres i vestre Søndmøres Distrikt at være sjelden, i indre Søndmøre og ytre Romsdals Distrikter derimod almindelig.

Ormesygdomme omtales som meget hyppige i Surendals Distrikt.

Sindssygdomme. I Lægernes Dødslister opføres 4 Dødsfald blandt Sindssyge, hvoraf 2 i vestre Søndmøre, der lede af Melancholi, tog sig aflive ved Hængning, 1 Dødsfald forekom i indre Søndmøre og et i Surendals Distrikt. Fra vestre Søndmøre omtales tillige et Tilfælde

Liste over kroniske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne	
	Behandlede.	Deraf døde.	Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme..	265	-	132	133	-	263	16	265	-
Fuat.....	90	-	41	36	48	39	13	90	-
Skurv.....	5	-	4	1	5	-	3	5	-
Kjertelsyge.....	220	1	57	75	142	15	14	220	1
Rachit.....	12	-	9	3	12	-	7	12	-
Simpel Meningit.....	14	13	8	5	6	7	8	14	13
Tuberkuløs Meningit..	12	9	8	4	9	3	7	13	10
Svindsot.....	151	62	62	85	5	137	18	158	69
Kræft.....	59	28	26	33	4	45	14	64	33
Vatersot og Morbus Brighti.....	87	12	37	48	5	71	16	90	*15
Blegsot og Anæmi....	469	-	9	452	59	410	17	469	-
Menstruationsuordener.	132	-	-	132	-	132	17	132	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	1114	5	464	650	67	1043	17	1114	5
Ormesygdomme.....	78	-	32	41	69	9	11	78	-
Drankersygdomme.....	11	1	11	-	-	11	6	11	**1

	Fordeling paa Lægedistrikterne.																			
	Vestre Sondmøre.		Indre Sondmøre.		Østre Sondmøre.		Nordre Sondmøre.		Ytre Romsdal.		Indre Romsdal.		Søndre Nordmøre.		Sundal.		Surendal.		Nordre Nordmøre.	
	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Döde.
Kronisk Rheumatisme.	26	-	2	-	14	-	110	-	44	-	11	-	47	-	8	-	3	-	-	-
Fuat.....	16	-	-	-	12	-	20	-	3	-	7	-	8	-	12	-	9	-	3	-
Skurv.....	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge.....	5	1	-	-	-	-	43	-	82	-	8	-	65	-	8	-	-	-	9	-
Rachit.....	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	2	-	5	-	-	-	2	-
Simpel Meningit.....	3	3	1	1	-	-	3	3	1	1	-	-	2	2	-	-	2	2	2	1
Tuberkuløs Meningit..	2	2	-	-	-	-	3	3	1	1	-	-	6	3	1	1	-	-	-	-
Svindsot.....	7	4	3	3	8	4	33	8	31	12	2	-	50	23	9	7	10	5	5	3
Kræft.....	4	4	1	-	6	4	11	-	14	7	1	-	7	5	10	4	3	3	7	6
Vatersot og Morbus Brighti.....	2	2	2	1	5	2	29	1	12	2	4	2	21	2	4	1	2	-	9	2
Blegsot og Anæmi....	1	-	13	-	12	-	149	-	36	-	6	-	177	-	52	-	8	-	15	-
Menstruationsuordener.	6	-	1	-	5	-	49	-	9	-	4	-	41	-	2	-	5	-	10	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	107	1	37	-	58	-	389	-	101	-	29	-	241	-	79	1	27	-	46	-
Ormesygdomme.....	-	-	-	-	2	-	25	-	4	-	6	-	31	-	4	-	-	-	6	-
Drankersygdomme....	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-

*) Deraf 14 Dødsfald af «Vatersot» og 1 af «Morbus Brighti». **) Delirium tremens (med akut Diarrhoe).

af Barselmani, der endte dødeligt, efterat Konen var bleven stærkt aareladt af en Kvaksalver (Bodom).

For Amtskommunens Regning forpleiedes 142 Sindssyge, hvoraf 65 i Asyl; af disse vare hjemstavnsberettigede:

i vestre Søndmøres	Distrikt	9
i indre —	—	13
i østre —	—	12
i nordre —	—	14
i ytre Romsdals	—	16
i indre —	—	25
i søndre Nordmøres	—	9
i Sundals	Distrikt	8
i Surendals	—	18
i nordre Nordmøres	—	18.

Forøvrigt henvises til den almindelige Beretning.

Med Hensyn til de af Lægerne udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Oversigt.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger: 32 Tangforløsninger, 3 Vendinger og 3 Udtrækninger, hvis Indikationer og Udfald sees af følgende Tabel:

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtrækning paa Bækkenenden.					
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	24	-	-	20	**4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	†1	-
Bækkensneverhed	6	-	-	5	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	
Sidekommende Hoved ved Bækkensfødsel	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
Forraadnet Foster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Uopgiven Indikation	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	*32	-	-	26	6	-	***3	-	-	-	3	-	2	-	1	-	3	-
	32			32			3			3			3			3		

*) Deraf opgives 15 som Førstefødende. **) Deraf en 1ste Tvilling (2den Tvilling forløst ved Extraktion, død, se nedenfor); — et Foster forraadnet. ***) Deraf en Førstefødende. †) 2den Tvilling (se Tang).

Endvidere udførtes: 2 Perforationer, begge ved Bækkenforsnevring: 1) i det ene Tilfælde med Conjug. ca. 8 Ctmtr.; efter forgjæves Forsøg med Tang og efterat Fosteret var dødt; Forsøg paa Extraktion ved Craniotomiforceps mislykkedes; Fosterkroppen fødtes ved Naturens Hjelp efter nogen Hvile af den Fødende, som kom sig (C. A. Kahrs); — 2) i det andet Tilfælde (36aarig Flerfødende) var Conjug. under 3 Tommer, Konen led tillige af Anchylose i Hofte- og Knæled (opstaaet efter sidste Barselseng 3 Aar forud, da hun forløstes med levende Barn ved Tang, men laa tilsengs over et Aar af en Sygdom med heftige Smerter i Laar, Hofter og Knæer); Fosteret var dødt, det veiede uden Hjerne over 9 Pund; Konen kom sig (Graarud). — 1 Embryotomi ved forsømt Tverleie; Vandet var afgaaet fire Døgn tidligere og Fosteret dødt; Modermunden omfattede stramt Skulderpartiet; den fremfaldne og ophovnede Arm fjernedes ved Dubois Sax, hvorpaa udførtes Vending; Konen kom sig (Hansen).

Af disse ialt 41 obstetriciske Operationer udførtes 6 i vestre, 1 i indre, 4 i østre og 5 i nordre Søndmøres Distrikter, 5 i hvert af ytre og indre Romsdals, 10 i søndre Nordmøres, 3 i Sundals, 1 i Surendals og 1 i nordre Nordmøres Distrikter.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Distrikt.	Fødte.	Døde.			Dødfødte.*)
		ialt.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.	
Vestre Søndmøre . . .	304	189	6	1	13
Indre — . . .	214	100	2	-	14
Østre — . . .	333	209	3	-	6
Nordre — . . .	422	238	4	5	18
Ytre Romsdal	497	364	2	3	19
Indre —	279	143	2	1	14
Søndre Nordmøre . . .	543	336	3	2	17
Sundal	178	81	1	-	5
Surendal	242	129	5	1	10
Nordre Nordmøre . . .	265	144	2	2	15
Romsdals Amt	3277	1933	30	15	131

*) Efter Dødfødteanmeldelserne.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 65; Selvmord 5.

Overskudet af Fødte over Døde udgjorde saaledes 1 344 og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 59,0. Lægerne have opgivet Dødsaarsagen ved 8 Dødsfald paa Barselseng, nemlig: Barselfeber ved 5, 2 af Livmoderblødning ved Placenta prævia og 1 af Lungebetændelse.

I Lægernes Dødslister opgives Dødsaarsagen for 654 eller 35,1 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1863). De hyppigste Dødsaarsager vare: Skarlagensfeber (147), Lungebetændelse (83), Svindsot (69, foruden 4 blandt Spedalske paa Reknæs), Typhoidfeber (41), Kræft (33), Spedalskhed (31), Hjernebetændelse og tuberkuløs Meningit samt Kramper i Børnealderen (tilsammen 31), Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen 19), Alderdomssvaghed og Hjerneslag (hver 16) samt Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 15).

Veirlig. Efter den tildels usædvanlig strenge og snefulde Vinter kom Vaaren sent og var kold, hvorimod Sommeren i det Hele var gunstig for Aarsvæxten, som tildels blev godt indhøstet. Fra vestre Søndmøres Distrikt omtales Udbyttet af Hø, Korn og Potetes som under Middelsaar, derimod fra de fleste øvrige Distrikter som middels eller endog godt. I indre Romsdal sees dog Mængden af Lemæn at have anrettet ikke ringe Skade.

Levemaade og **hygiæniske Forhold**. Fra østre Søndmøre berettes, at der i Skodje Herred foregaar en Del Forandring til en pynteligere Levemaade og Renlighed fremkaldt ved de vedtagne Sundhedsforskrifter, hvilke dog vakte en stærk Uvillie hos Mange; i Ørskoug Hovedbygd bo saamange konditionerede Familier, at disses Byggemaade og Stel har begyndt at øve Indflydelse paa Almuen; i Stordalen, Stranden og Norddalen er især Gaardenes bedre Bebyggelse i god Fremgang. Sykelven og Sunelven synes at staa længst tilbage; i Sunelven er Livet tungvindt og Kaarene smaa, men i Sykelven er det gammel Træghed eller Mangel paa Ansporing eller gode Exempler, som bærer Skyld for det lave Standpunkt. Med den personlige Renlighed er det overalt smaat bevendt, Fnat og Utøi er overalt rigelig tilstede; i den Henseende er det formodentlig bedst i Norddalen, men ogsaa der er Fnat overordentlig udbredt (C. A. Kahrs). I indre Romsdals Distrikt er der faa eller ingen Forbedringer at mærke i Nærings- og Husstel, udover den snevreste Vanekreds mangler i Regelen al Tænksomhed og Plan, ligesom i den senere Tid Misbrug af berusende Drikke er i Tiltagende; i disse Henseender synes den opvoxende Slægt i Almindelighed neppe at stræbe høiere end den ældre; — foruden de allernødvendigste Skolebøger og religiøs Læsning er det en stor Sjeldenhed i noget Hus at finde et Skrift af andet Indhold; Forbedring ventes af de vordende Amtsskoler (S. J. Hansen). Fra søndre Nordmøres Distrikt meddeles følgende Oplysninger om Fiskeværet Grip: Det ligger i Nord for Christiansund 1½ Mil ret ud i Havet og har 200 Indvaanere, der ere sammenstuvede paa en liden Holme; lave smaa Bygninger ere nødvendige, dels for at Stormene ikke skulle rive dem ned og dels paa Grund af Byggetomternes Utilstrækkelighed samt Byggematerialets Kostbarhed formedelst den lange Transport. Heldigvis er Sandsen for Renlighed inden Husene derude større end almindelig i Distriktet forøvrigt; men alskens Huse, selv Svinehuse og Priveter, forsaavidt saadanne haves, støde lige op til hverandre. Smaa Kaar er vistnok Manges Lod derude, men egentlig Nød og Armod gives neppe paa Grund af de senere Aars jevne gode Fiskerier med høie Fiskepriser. Større Baade, bedre Beklædning og tiltrækkeligere Kost i Forbindelse med Væreiernes Jagen efter at trække Fiskere til sine Vær ved at tilbyde forbedrede Husbekvemmeligheder under Fisket, have tilsammen i de senere Aar i høi Grad formindsket Fiskeribedriftens Besværlighed og Fare. Hatten og Yderbeklædningen af beredet Gedeskind, tung og stiv efter kort Tids Brug, er byttet med Sydvest og Olieklæder, og Ombytning af den øvrige Beklædning medtages nu almindelig, medens

tidligere de vaade Klæder ofte maatte tørre paa Legemet. At Sandsen for Renlighed udvikles med den stigende Oplysning hos Distriktets virkelig opvakte og forstandige Befolkning, er let bemærkeligt, især hos den yngrø Slægt (M. T. Werring). I nordre Nordmøres Distrikt siges Befolkningen i Aure, Halse samt Edø Hovedsogn at være arbeidsom, tarvelig og i det Hele ædruelig og derfor velstaaende; Boligerne ere lyse, store, rummelige, Beklædningen god og hensigtsmæssig, men Kosten daarlig og ensformig, — Melk bruges altfor lidet, da Kreaturerne holdes paa Sæter hele Sommeren og om Vinteren ikke melker. Sultefodring forekommer paa flere Steder. Fiskerbefolkningen i Bratvær og Hopens Sogne paa Smølen siges at leve i daarlige Kaar, at have elendige Boliger og være drikfældig. Renligheden er overalt i Distriktet ikke synderlig god (Stillesen).

Af **fattige Syge** behandledes:

i vestre Søndmøres Distrikt		24	(Medicinudgift: 29 Spd. 15 Skill.)
i indre	— —	20	
i østre	— —	15	
i nordre	— —	414	
i ytre Romsdals	—	66	(hvoraf 43 i Molde med Medicinudgift: 51 Spd. 92 Skill.)
i indre	— —	51	
i søndre Nordmøres	—	ca. 456	
i Sundals	—	51	
i Surendals	—	60	
i nordre Nordmøres	—	54	(Medicinudgift: 71 Spd. 34 Skill.)
Tilsammen:		1 211.	

Jordemodervæsenet. Fra vestre Søndmøres Distrikt anføres herom, at Distriktets 5 examinerede Jordemødre ere benyttede i tilsammen 127 Fødselsforretninger. De specielle Fosterleier vare efter Jordemødrenes Opgaver 120 Isseleier, 4 Tverleier og 3 Fod- eller Sædeleier (S. Bodom). I indre Søndmøre siges Benyttelsen af Uautoriseredes Hjelp at være hyppigere end almindeligt (Gjerdrum).

Med Hensyn til **Kvaksalveres** Virksomhed anføres fra vestre Søndmøre, at de søges nu mere end før paa Grund af flere Aars misligt Fiske og deres billige Medicin (Bodom), ligesom man i de indre Dele af østre Søndmøres Distrikt paa Grund af de lange Afstande meget ofte henvender sig til høist uvidende »Bygdelækjare«, omreisende Medikamentsælgere og Charlataner (C. A. Kahrs).

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i vestre Søndmøres Distrikt 5 (to i Herø samt et i hvert af Vanelvens, Sandø og Ulfstens Herreder); i indre Søndmøre 2 (et i hvert Herred; i østre Søndmøre 11 (fire i hvert af Skodje og Ørskougs samt et i hvert af Strandens, Norddalens og Sunelvens Herreder); i nordre Søndmøre 1 (i Borgund, samt flere i Aalesund uden anført Antal); i ytre Romsdal 5 (et i hvert af Bolsø, Akerø og Frænens samt to i Vestnæs Herreder); i indre Romsdal 7 (tre i Eid og et i hvert af Gryten, Vold, Veø og Næssets Herreder); i søndre Nordmøre 14 (sex i Christiansund og to i hvert Herred); i Sundals Distrikt 7 (uden Anførsel af Herreder); i Surendals 3 (et i Stangvik og to i Rindal); i nordre Nordmøre 4 (et i Edø, et i Tustern og to i Aure). Fra indre og østre Søndmøre, indre Romsdal samt søndre og nordre Nordmøres Distrikter anføres den hele Kommunebestyrelse at være indtraadt i Sundhedskommissionerne. I Harhams Herred af nordre Søndmøre afholdtes intet Møde paa Grund af Uveir. Blandt Forhandlingsgjenstandene og de holdte Foredrag kunne mærkes: i vestre Søndmøre Smaabørns Pleie, Renlighedsforholdene inden Distriktet, Madstellet, Nytten af Badning; — i østre Søndmøre Indre-Departementets Cirkulære om arsenikholdige Gjenstande, i Norddalens Herred Forestilling til Amtmanden om de sanitære Forhold paa Fiskeværet Alnæs, Godøen i Borgund (nordre Søndmøre), hvorfra Fiskerne ofte føre med sig smitsomme Sygdomme, samt Omregulering af Jordemoderdistrikterne; — i ytre Romsdal: Misbrug at Blodudtømmelser; — i indre Romsdal: Sindssygdomme, Blodsystemet (Blødninger, Aareladninger), Saar; — i søndre Nordmøre: Sindssyge, Jordemoder- og Hjelpevaccinatørforholdene, Børnepleien, Smitte og Forholdsregler derimod, Levesættet. Fra indre Søndmøre beklages den ringe Interesse, som for Voldens Vedkommende vises selv af Kommissionens mest oplyste Medlemmer, hvilke i Fællesskab med de øvrige Medlemmer modsætte sig enhver Reform i det Bestaaende, støttende sig til, at den i Tiden forventede større Oplysning vil gjøre enhver obligatorisk Beslutning unødvendig (C. F. Gjerdrum).

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i vestre Søndmøres Distrikt		58
i indre	— —	104
i østre	— —	111
i nordre	— —	386
i ytre Romsdals	—	529
	Lateris	1 188

Transport		188
i indre Romsdals Distrikt		252
i søndre Nordmøres	—	247
i Sundals	—	139
i Surendals	—	231
i nordre Nordmøres	—	286
Tilsammen:		2 343.

Vaccination anføres ikke at være udført i Hjørendfjord af indre Søndmøre af Mangel paa Hjelpevaccinatør, — i Skodje og Sykelven af østre Søndmøre paa Grund af Skarlagensfeberepidemien, og i Valdalen og Eidedalen paa Grund af herskende Kighoste og Mæslinger, — samt i Eid og Vold af indre Romsdal, hvor der kun vaccineres hvert andet Aar paa Grund af det ringe Antal Børn sammesteds. Fra søndre Nordmøre anføres et forholdsvis mindre Antal paa Grund af den ualmindelig udbredte Vaccination Aaret forud.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 5 over Døde og 13 over Levende og 1 i anden Anledning, tilsammen 19, hvoraf 1 i vestre Søndmøre, 6 i nordre Søndmøre, 6 i ytre Romsdal, 5 i søndre Nordmøre og 1 i nordre Nordmøre Distrikter.

Sygehus. Foruden Reknæs Pleiestiftelse for Spedalske har Amtet: Amtssygehuset i Molde og Aalesunds Bys Sygehus. Sildefiskeafgiftsfondets Sygehus i Sandshavn er lukket. I Christiansund er indrettet et Sygelokale. Med Hensyn til de førstnævnte Sygehuses Virksomhed henvises til den almindelige Beretning.

Badeindretninger ere indrettede ved Sygehusene. De i tidligere Beretninger omtalte Badeindretninger i Aalesund og Christiansund ere nedlagte af Mangel paa Søgning. Fra Molde omtales en Søbadeindretning.

Amtet har 3 **Apotheker**, som visiteredes, et i hvert af Byerne Aalesund, Molde og Christiansund. Personalet bestod foruden Apothekeren i Aalesund af 2 examinerede Pharmaceuter, i Molde af en Provisor, 1 uexamineret Pharmaceut og 1 Discipel samt i Christiansund af 1 examineret og 1 uexamineret Pharmaceut og 2 Disciple.

Medicinalpersonalet bestod af 16 Læger, 50 Jordemødre og 47 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Vestre Søndmøres Distrikt: 1 Læge, bosat i Herø; 5 Jordemødre (3 Poster ledige); 6 Hjelpevaccinatører.
2. Indre Søndmøres Distrikt: 1 Læge, bosat i Volden; 3 Jordemødre; 3 Hjelpevaccinatører (hvoraf en Jordemoder).
3. Østre Søndmøres Distrikt: 1 Læge, bosat i Ørskoug; 7 Jordemødre (2 Poster ledige); 4 Hjelpevaccinatører (alle Jordemødre).
4. Nordre Søndmøres Distrikt: 3 Læger; bosatte i Aalesund; 2 Jordemødre (5 Poster ledige); 6 Hjelpevaccinatører.
5. Ytre Romsdals Distrikt: 2 Læger, bosatte i Molde; 7 Jordemødre (1 Post ledig); 6 Hjelpevaccinatører (deraf 3 Jordemødre).
6. Indre Romsdals Distrikt: 1 Læge, bosat i Veø; 3 Jordemødre (1 Post ledig); 3 Hjelpevaccinatører.
7. Søndre Nordmøres Distrikt: 4 Læger, bosatte i Christiansund; 10 Jordemødre; 7 Hjelpevaccinatører (deraf fire Jordemødre).
8. Sundals Distrikt: 1 Læge, bosat paa Sundalsøren; 4 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører (alle Jordemødre).
9. Surendals Distrikt: 1 Læge, bosat i Surendal; 5 Jordemødre; 3 Hjelpevaccinatører (deraf to Jordemødre),
10. Nordre Nordmøres Distrikt: 1 Læge, bosat i Aure; 4 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører (deraf 3 Jordemødre).

XVI. Søndre Trondhjems Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 143,77 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 116 814 Indbyggere, er inddelt i følgende 10 Lægedistrikter:

1. Trondhjems Stadsfysikat (0,26 n. □ M., indbefattende Kjøbstaden Trondhjem ..... 22,597 Indb.
2. Strindens Distrikt (5,84 n. □ M., 13 273 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Strinde ..... 2,65 n. □ M., 7 778 Indb.
   Klæbo ..... 1,89 — 1 588 —
   Bynæsset ..... 0,62 — 2 048 —
   Leinstranden .. 0,38 — 1 081 —
   Budviken ..... 0,30 — 778 —
3. Selbo Distrikt (19,64 n. □ M.), indbefattende
   Herredet Selbo ..... 5 622 Indb.
4. Røros Distrikt (over 17,91 n. □ M., 5 496 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Røros ..... } 12,27 n. □ M., 1 920 Indb.
   med Bergstaden Røros ..... } 1 655 —
   Den til Røros Prestegjeld hørende Del af Tolgens Herred ..... — — 240 —
   Aalen ..... 5,64 — 1 681 —
5. Guldals Distrikt (23,42 n. □ M., 14 179 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Melhus ..... 1,94 n. □ M., 3 140 Indb.
   Høilandet ..... 1,21 — 1 233 —
   Horg ..... 2,32 — 2 442 —
   Støren ..... 5,61 — 2 765 —
   Soknedalen ... 3,32 — 1 957 —
   Singsaas ..... 5,40 — 1 733 —
   Holtaalen ..... 3,62 n. □ M. 909 Indb.
6. Opdals Distrikt (20,67 n. □ M., 6 179 Indbyggere), indbefattende
   Herredet Opdal ..... 18,85 n. □ M., 7 481 Indb.
   En Del af Rennebu (sønden-for Vangsgraven) ..... 1,82 — 1 888 —
   Til Opdals Lægedistrikt henhører derhos Indset Annex (1,50 n. □ M. med 578 Indbyggere) til Kvikne af Hedemarkens Amt, hvorefter Lægedistriktet indbefatter 22,17 n. □ M. med 6 757 Indbyggere.
7. Ørkedals Distrikt (14,37 n. □ M., 14 428 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Børsen ..... 2,05 n. □ M., 3 720 Indb.
   Ørkedal ..... 3,99 — 6 518 —
   Meldal ..... 4,51 — 3 398 —
   Rennebu den til Opdals Distrikt hørende Del fraregnet ..... 3,82 — 792 —
8. Søndre Fosens Distrikt (16,29 n. □ M., 13 176 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Hiteren ..... 7,34 n. □ M., 8 423 Indb.
   Hevne ..... 8,95 — 4 753 —
9. Midtre Fosens Distrikt (11,12 n. □ M., 14 340 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Stadsbygden ... 2,11 n. □ M., 1 885 Indb.
   Ritsen ..... 3,29 — 3 821 —
   Ørlandet ..... 1,94 — 4 427 —
   Bjugn ..... 3,78 — 4 207 —
10. Nordre Fosens Distrikt (14,25 n. □ M., 7 764 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Aafjorden ..... 7,88 n. □ M., 3 590 Indb.
   Bjørnør ..... 6,37 — 2 174 —

Sundhedstilstanden betegnes i det Hele som god fra næsten samtlige Distrikter. Kighoste vandt nogen Udbredning i Selbo og Røros, Skarlagensfeber i midtre og nordre Fosen ligesom i midtre Fosen exanthematisk Typhus fortsatte sig fra 1874, men forøvrigt forekom de epidemiske Sygdomme næsten blot sporadisk.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over

Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau.

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets Midte).	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	115 943	1 894	16,34
1474	114 396	2 119	18,52
1873	113 242	1 970	17,39
1872	112 656	2 200	19,52
1871	112 310	1 887	16,80
1871—75	114 438	2 014	17,60
1866—70	110 764	1 807	16,31

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** i Amtet og Trondhjems By hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabeller (se. nedenstaaende Tabel samt Tabellen næste Side).

Exanthematisk Typhus, der i Slutningen af 1874 optraadte i Ritsen i midtre Fosen, holdt sig der i Aarets første Maaneder. 1 Tilfælde i Annexet Leinsvik (Stadsbygden), antages at staa i Forbindelse med Epidemien der det foregaaende Aar. I Ørlandet forekom 1 Tilfælde i Slutningen af Mai, uden at Smitteimport kunde paavises; da denne Syge som Rekonvalescent kom hjem til Vernæs Sogn (Ørlandet), angrebes i Juli og August hendes 5 Søskende. I Oktober og November forekom endel Tilfælde i Næs Sogn (Bjugn), uden at Smittens Import kunde paavises (J. A. Heiberg).

I Trondhjems By anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf døde.													
Typhoidfeber	45	5	45	3	1	3	3	2	3	3	4	14	6	1	2
Simpel Feber	147	-	147	11	10	12	6	18	13	13	7	21	15	8	13
Barselfeber	5	1	5	-	2	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-
Børnekopper	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	85	-	85	22	10	12	12	2	2	5	2	5	2	10	1
Skarlagensfeber	6	1	6	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4
Rødlinger	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Mæslinger	3	-	3	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Rosen	68	1	68	5	6	7	9	2	5	9	5	3	1	6	10
Kighoste	16	-	16	3	7	-	-	-	1	5	-	-	-	-	-
Diphth. Svælgbetændelse	16	-	16	3	-	-	2	1	-	3	-	1	4	1	1
Strubehoste	27	5	27	7	6	4	-	1	-	-	-	2	3	3	1
Kusma	8	-	8	2	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	3
Akut Bronchit	580	20	580	60	49	50	59	38	36	27	30	31	44	97	59
Andre katarrhalske Tilf.	*1281	-	1281	211	137	135	80	71	62	46	28	76	127	170	138
Lungebetændelse	200	34	200	21	21	21	14	15	10	6	7	4	12	40	29
Pleurit	28	-	13	-	-	2	1	1	1	2	-	2	2	2	-
Gigtfeber	54	2	54	5	4	6	3	5	10	3	2	5	2	3	6
Koldfeber	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	796	18	796	44	37	52	33	44	37	96	169	152	67	34	31
Cholera nostras	71	7	71	2	5	-	-	2	3	19	28	8	1	2	1
Blodgang	11	1	11	-	-	-	1	-	-	1	6	1	2	-	-
Skjørbug	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	3464	95	3436	402	295	304	224	204	186	238	289	328	290	377	299

*) Desuden opgives et Dødsfald uden det tilsvarende Antal Behandlede.

I søndre Trondhjems Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf Døde.	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthematisk Typhus	51	6	51	12	9	6	2	4	-	4	4	-	7	3	-
Typhoidfeber	159	22	159	11	11	7	14	15	19	14	9	22	14	13	10
Simpel Feber	231	-	231	18	13	20	13	27	18	20	11	28	20	15	28
Barselfeber	31	5	31	3	7	4	2	3	3	1	1	2	2	1	2
Børnekopper	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	104	-	103	22	10	17	13	2	4	5	7	7	3	12	1
Skarlagensfeber	89	14	89	7	2	1	1	10	6	1	10	-	4	35	12
Rødlinger	6	-	6	-	-	2	1	-	-	-	-	2	1	-	-
Mæslinger	9	-	9	5	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-
Rosen	164	2	163	9	31	24	17	10	8	15	15	8	2	9	15
Kighoste	156	8	156	12	17	8	4	15	22	23	24	16	4	7	4
Diphtherisk Svælgbetændelse	37	-	37	6	-	13	2	1	-	5	1	1	4	1	3
Strubehoste	27	5	27	7	6	4	-	1	-	-	-	2	3	3	1
Kusma	8	-	8	2	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	3
Akut Bronchit	929	33	929	114	85	110	79	71	51	49	56	47	63	122	82
Andre katarrhalske Tilfælde	1617	2	1612	247	180	173	114	95	91	77	45	96	139	194	161
Lungebetændelse	495	74	490	74	48	54	34	32	27	22	17	17	33	62	70
Pleurit	96	4	81	4	12	4	6	12	10	9	1	7	7	6	3
Gigtfeber	134	5	134	15	10	12	9	17	14	10	6	11	4	10	16
Koldfeber	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	1050	22	1032	55	55	65	51	66	71	124	193	187	82	45	48
Cholera nostras	115	8	114	3	8	-	1	3	7	25	33	16	11	6	1
Blodgang	41	6	41	2	1	-	2	-	-	2	8	11	5	-	10
Skjørbug	9	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Tilsammen	5565	216	5506	628	505	524	366	385	344	406	442	480	412	544	470

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikter. Trondhjems Stadsfysikat. Tilf.	Trondhjems Stadsfysikat. Døde.	Strinden. Tilf.	Strinden. Döde.	Selbo. Tilf.	Selbo. Døde.	Røros. Tilf.	Røros. Døde.	Guldal. Tilf.	Guldal. Døde.	Opdal. Tilf.	Opdal. Döde.	Ørkedal. Tilf.	Ørkedal. Døde.	Søndre Fosen. Tilf.	Søndre Fosen. Döde.	Midtre Fosen. Tilf.	Midtre Fosen. Døde.	Nordre Fosen. Tilf.	Nordre Fosen. Döde.
Exanthem. Typhus	54	9	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	52	8	-	-
Typhoidfeber	160	23	45	5	18	3	4	2	-	-	10	2	12	3	11	4	43	4	3	-	14	-
Simpel Feber	231	-	147	-	-	-	-	-	10	-	31	-	1	-	23	-	1	-	-	-	18	-
Barselfeber	34	8	5	1	-	-	-	-	3	2	1	1	3	-	11	-	-	-	9	3	2	1
Børnekopper	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	104	-	85	-	4	-	-	-	3	-	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-	6	-
Skarlagensfeber	106	31	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	54	23	46	7
Rødlinger	6	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	9	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-
Rosen	164	2	68	1	43	-	-	-	12	-	7	1	5	-	12	-	2	-	13	-	2	-
Kighoste	156	8	16	-	-	-	60	2	50	6	14	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-
Diphther. Svælgbet.	37	-	16	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Strubehoste	27	5	27	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	929	33	580	20	11	-	2	-	55	6	61	2	18	-	84	1	7	1	72	2	39	1
Andre katarrh. Tilf.	1618	3	1282	1	5	-	-	-	115	-	72	-	14	-	76	2	8	-	26	-	20	-
Lungebetændelse	503	82	200	34	23	6	2	-	49	4	57	9	4	1	75	11	14	2	57	11	22	4
Pleurit	96	4	28	-	8	-	-	-	16	1	14	-	-	-	9	1	5	1	10	-	6	1
Gigtfeber	135	6	54	2	5	-	-	-	14	1	12	2	8	-	14	1	3	-	6	-	19	-
Koldfeber	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	1050	22	796	18	29	1	-	-	45	2	40	-	7	-	57	-	9	-	67	1	-	-
Cholera nostras	115	8	71	7	6	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	1
Blodgang	41	6	11	1	10	1	-	-	-	-	-	-	-	-	19	3	-	-	1	1	-	-
Skjørbug	9	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Tilsammen	5599	250	3465	96	162	11	99	4	377	23	322	17	73	4	410	23	96	8	370	49	225	15

Typhoidfeber optraadte sporadisk eller i smaa Lokalepidemier. Fra Guldalen anføres, at Frygten for Smitte bidrog til at begrændse Sygdomme (Conradi).

Skarlagensfeber fortsatte sig fra det foregaaende Aar i Ørlandet (midtre Fosens Distrikt), mest i Bjugn og Næs, hvor den holdt sig til henimod Aarets Ende. Den var ondartet, hyppig ledsaget af Diphtherit, Albuminuri og Hydrops (J. A. Heiberg). I November førtes Sygdommen ved en Omstreiferske til en Fjeldgaard i en af Aafjorddalene (nordre Fosen). og 3 Dødsfald indtraf pludselig. Efter et stort Gravøl over en af disse udbredte den sig til hele den mest befolkede Del af Dalen og senere til en Sidedal; den standsede i December, efterat yderligere 4 Dødsfald vare indtrufne (Vauvert).

Diphtherisk Svælgbetændelse. Af de fra Selbo opførte 20 Tilfælde forekom 13 i samme Husstand paa Gaarden Havernæs (Holler).

Katarrhalske Tilfælde. Dødsaarsagen var i 1 Tilfælde Laryngit, i 2 Tilfælde Influenza og i 33 Tilfælde akut Bronchit, hvoraf er anmeldt i det Hele 929 Tilfælde (472 Mænd, 457 Kvinder; 435 Børn og 494 Voxne). Af kronisk Bronchit er anmeldt 15 Dødsfald.

Lungebetændelse. Til Oversigt hidsættes følgende Opgaver for de sidste fem Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	495	74	14,9	4,3
1874	489	67	13,7	4,3
1873	527	67	12,7	4,7
1872	718	92	12,8	6,4
1871	611	74	12,1	5,5

Veneriske Sygdomme. Af Syphilis opføres ialt 13 Dødsfald, alle i Trondhjems By, hvoraf 7 i første Leveaar. Med Hensyn til de paa Trondhjems Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Liste. De udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis samt de opgivne Tilfælde af Gonorrhoe og Urethrit ville sees af følgende Tabel:

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet				Sygdomsform for Syphilis.				Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.
		Kjøn.		Alder.							
		Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).	primær.	konstitutionel.	tertiær.	hereditær.		
Syphilis.....	85	51	31	10	74	11	67	4	3	12	8
Gonorrhoe (Urethrit)	146	116	24	-	140	-	-	-	-	18	

Sygdom.	Fordeling paa Lægedistrikterne.															
	Throndhjem.		Strinden.		Guldal.		Opdal.		Ørkedal.		Søndre Fosen.		Midtre Fosen.		Nordre Fosen.	
	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødst.
Syphilis.....	53	8	12	-	10	-	1	-	-	-	6	-	3	-	-	
Gonorrhoe (Urethrit)	114	-	12	-	8	-	-	-	5	-	2	-	3	-	2	

Fra Selbo, Ørkedal, søndre og midtre Fosen sees tilsammen 34 Tilfælde af Syphilis indsendte til Sygehus; af disse vare 10 Mænd og 24 Kvinder (11 led af primær, 23 af konstitutionel Syphilis). I Trondhjem foretoges regelmæssig Visitation i første Halvaar af 26, i andet Halvaar af 22 prostituerede Fruentimmer; 12 Gange foranledigedes herved Indlæggelse paa Sygehus nemlig 1 Gang for Syphilis, 1 Gang for Mistanke om Syphilis og 10 Gange for Leucorhoe og Urethrit.

Over de af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** giver følgende Tabel en Oversigt (se næste Side).

Svindsot. Antallet af de fra de enkelte Lægedistrikter opførte Dødsfald af Svindsot og deres Forhold til samtlige opgivne Dødsaarsager var følgende:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Trondhjems Stadsfysikat.	60	398	15,1
Strinden	8	59	13,6
Selbo	-	7	-
Røros	9	41	22,0
Guldal	6	38	15,8
Opdal	5	60	8,3
Ørkedal	25	112	22,3
Søndre Fosen	4	23	17.4
Midtre —	11	112	9,8
Nordre —	1	37	2,7
Søndre Trondhjems Amt	*129	887	14,5

*) Medregnes 3 paa Reitgjerdets Pleiestiftelse, for hvilke Svindsot er opført som sekundær Dødsaarsag, bliver Antallet af kjendte Dødsfald af Svindsot 132 eller 14,6 pCt.

Sindssygdom. For Amtskommunens Regning forpleiedes i 1875 : 149 Tilfælde (hvoraf 65 i Asyler); deraf vare 42 hjemmehørende i Strinden, 3 i Røros, 26 i Guldal, 13 i Opdal, 25 i Ørkedal, 15 i søndre, 13 i midtre og 12 i nordre Fosen. For Trondhjems Bys Regning forpleiedes i 1875 : 94, hvoraf 54 i Asyl. Som fattige Syge kan af Lægernes Opgaver 9 sees at være forpleiede.

Obstetrisiske Operationer. Af Lægerne udførtes: 30 Tangforløsninger, 3 Vendinger, 3 Udtrækninger paa Bækkenenden samt 6 Gange kunstig Forløsning af Efterbyrden, hvilke Operationers Indikation og Udfald vil sees af følgende Tabel (se Side 119).

Perforation af Hovedet og paafølgende Udtrækning med Tang foretoges 1 Gang i Trondhjem paa dødt Foster, ved fast Indkiling i Ansigtsleie og Navlesnorfremfald. Udfaldet for Moderen er uopgivet.

Exvisceration udførtes 2 Gange. I det ene Tilfælde var Hovedet født ved Naturens Hjelp, men ved Traktionerne for at forløse Kroppen, skiltes det fra denne; ved Perforatoriet udtømtes 5 Potter Vand af Fosterets Underliv, hvorefter Fødselen foregik med Lethed. Moderen kom sig (Holler). I det andet Tilfælde var 2den Tvillings Skulder dybt nedtrykket og Armen fremfalden; efter Aabning af Brysthulen foretoges Vending og Udtrækning. Moderen kom sig (Vauvert). — Ialt 45 obstetriciske Operationer, hvoraf 20 i Trondhjem, 1 i Strinden, 3 i Selbo, 3 i Guldal, 6 i Opdal, 5 i Ørkedal, 1 i midtre Fosen, 6 i nordre Fosen.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte. *)
		ialt	i 1ste Døgn. *)	paa Barselseng.	
Trondhjems Stadsfysikat	680	460	5	1	26
Strinden	340	179	4	-	15
Selbo	136	73	1	-	8
Røros	190	124	2	2	4
Guldal	431	230	4	2	12
Opdal	141	94	4	2	2
Ørkedal	366	226	5	3	18
Søndre Fosen	404	168	2	-	21
Midtre —	465	234	-	3	12
Nordre —	229	114	-	2	7
Tilsammen	3382	1902	27	15	125
Herfra fraregnet Inset Annex	11	6	-	-	
og nogle Gaarde af Røros Prestegjeld tilhørende Hedemarkens Amt	5	2	-	-	-
Søndre Trondhjems Amt	3366	1894	27	15	125

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 472 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 56,3. Lægerne meddele nærmere Oplysning om 13 paa Barselseng døde Kvinder, af hvilke 8 døde af Barselfeber, 1 af Barselkrampe, 1 af Livmoderblødning, 1 af Peritoneit og 2 efter besværlig Fødsel.

Fra Lægerne haves Opgaver over 887 eller 48,5 pCt.

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme	283	1	126	113	8	231	21	283	1
Fnat	173	-	88	85	87	79	12	173	-
Skurv	1	-	1	-	1	-	1	1	-
Kjertelsyge	282	6	127	152	200	53	18	282	6
Rachit	13	-	9	4	13	-	7	13	-
Simpel Meningit	20	12	11	9	6	13	10	35	27
Tuberkuløs Meningit	14	14	9	5	13	1	7	15	15
Svindsot	256	71	115	134	17	217	27	314	129
Kræft	71	34	33	37	-	71	20	92	55
Vatersot og Morbus Brighti	61	12	26	35	-	60	14	69	*20
Blegsot og Anæmi	380	1	5	361	38	303	23	380	1
Menstruationsuordener	122	-	-	122	-	99	20	122	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	1145	10	460	646	67	984	28	1149	14
Ormesygdomme	95	-	34	48	67	15	14	95	-
Drankersygdomme	33	3	33	-	-	33	8	33	3

	Fordeling paa Lægedistrikterne.																			
	Trondhjems Stadsfysikat.		Strinden.		Selbo.		Røros.		Guldal.		Opdal.		Ørkedal.		Søndre Fosen.		Midtre Fosen.		Nordre Fosen.	
	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme	117	-	10	-	-	-	22	1	20	-	1	-	29	-	10	-	61	-	13	-
Fnat	20	-	25	-	-	-	-	-	24	-	-	-	34	-	-	-	39	-	31	-
Skurv	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	136	3	9	1	-	-	57	-	4	-	-	-	30	-	2	-	27	-	17	2
Rachit	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	1	-
Simpel Meningit	21	17	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	5	2	2	2	2	2	1
Tuberkuløs Meningit	9	9	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	2	2	-	-	2	2	-	-
Svindsot	155	60	14	8	1	-	39	9	9	6	5	5	57	25	10	4	19	11	5	1
Kræft	41	25	4	1	-	-	7	2	3	3	-	-	11	7	4	2	15	12	7	3
Vatersot og Morbus Brighti	20	5	3	-	2	-	-	-	5	1	1	1	22	8	4	-	12	5	-	-
Blegsot og Anæmi	139	-	32	1	-	-	34	-	18	-	6	-	75	-	3	-	73	-	-	-
Menstruationsuordener	60	-	-	-	-	-	16	-	5	-	2	-	18	-	3	-	13	-	5	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	362	2	26	-	-	-	148	-	68	-	12	-	161	6	19	1	266	2	87	3
Ormesygdomme	57	-	2	-	-	-	7	-	-	-	-	-	8	-	-	-	15	-	6	
Drankersygdomme	30	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-

**) Af «Vatersot» 6 og «Morbus Brighti» 14 Dødsfald.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtrækning paa Bækkenenden.						Kunstig Forløsning af Efterbyrden.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Vemangel, langsom Fødsel	[1]21	-	2	[2]15	7	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2	[3]1	2	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	[4]2	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arm ved Siden af Hovedet	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sammenvoxning af Efterbyrden og Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Striktur af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	[5]1	-
Uopgiven Indikation	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	24	1	5	19	9	2	2	1	-	2	1	-	1	-	2	1	2	-	2	2	2
	30			30			3			3			1			2			6		

[1]) 10 ere opgivne at være Førstefødende. [2]) 2 Gange 2den Tvilling. [3]) 1ste Tvilling. [4]) 1 opgivet at være Førstefødende. [5]) af Barselkrampe 4 Dage efter.

af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1 827). De hyppigste Dødsaarsager vare: Svindsot (129), Lungebetændelse (82), Alderdomssvaghed (77), Kræft (55), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen tilsammen (53), Spedalskhed (36), akut Bronchit (33), Skarlagensfeber (31), Diarrhoe og Cholera nostras (tilsammen (30), Hjerneapoplexi (29), Typhoidfeber (23), Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 20), organiske Hjertefeil (19).

Veirliget. Vinteren var usædvanlig kold. Sommeren kom sent, var ustadig og med ringe Varme. Høsten indtraadte tidlig og var tildels regnfuld og stormende. Aarets Middeltemperatur var i Trondhjem efter Stadsfysikus Bryns Opgave + 3,208° Reaumur, samt for de enkelte Maaneders Vedkommende (observeret Kl. 8 Morgen, 2 Middag, 10 Aften) som følgende Tabel viser:

Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
÷ 5,24	÷ 3,72	+ 0,17	+ 2,41	+ 8,16	+ 10,12	+ 11,18	+ 10,42	+ 6,96	+ 2,53	÷ 1,82	÷ 0,29

Aaret havde i Trondhjem 150 Regndage; Regnmængden beløb sig til 25 Tommer 7,4 Linier.

Efter Opgave fra Dr. Heidenreich var paa Ørkedalsøren Middeltemperaturen (Reaumur) for de enkelte Maaneder (observeret Kl. 8 Morgen) følgende:

Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
÷ 9	÷ 7,3	÷ 4	÷ 0,2	+ 6,5	+ 10	+ 10,5	+ 10	+ 4,8	÷ 3,3	÷ 5,6	÷ 1,5

Middeltemperaturen for Aaret bliver 0,9° R. Koldeste Dage var 18de og 21de Januar med ÷ 21°, varmeste 20de Juli med + 15°. Antallet af Dage med Kuldegrader var 145.

Levemaade og **hygiæniske Forhold.** I Trondhjem er lagt 3 nye Kloakledninger, der alle føre til Søen (Bryn). Fra Opdal og Ørkedal klages over tiltagende Misbrug af Spirituosa (deriblandt Naphta og Hofmansdraaber).

Fattigsygepleien. Der opgives behandlet følgende Antal fattige Syge:

i Trondhjems Stadsfysikat	972
i Strindens Distrikt	118
i Selbo —	8
i Røros —	16
i Guldals —	39
i Opdals —	uopgivet
i Ørkedals —	69
i søndre Fosens —	212
i midtre — —	85
i nordre — —	18
Tilsammen	1 537.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes: i Trondhjem 7 Møder; i Strindens Distrikt 8 (et i hvert af Strindens og Klæbo og to i hvert af Bynæssets, Budvikens og Leinstrandens Herreder); i Ørkedal 2 i hvert Herred; i midtre Fosen 1 i Bjugn; i nordre Fosen 2 i hvert af Bjørnørs og Aafjordens Herreder. I Selbo og søndre Fosen er intet Møde afholdt; af Beretningerne fra Røros, Guldal og Opdal kan ikke sees, om noget Møde er holdt. Af Forhandlingsgjenstandene kunne mærkes i Trondhjem: Angaaende Indredning af Kjælderetager, om Ansættelse af Bylæger, om bedre Indretning af Fiskebryggen, om nye Anlæg af Garverier og om arsenikholdige Forhandlingsgjenstande; i Ørkedalen: arsenikholdige Gjenstande, spæde Børns Behandlig samt den overhaandtagende Kaffedrik; i nordre Fosen: Misbrug af Aareladninger og de fordelagtigste Midler til at uskadeliggjøre Affaldet fra de store Sildefiskerier.

Antallet af **Vaccinerede** udgjorde:

i Trondhjems Stadsfysikat	681
i Strindens Distrikt	333
i Selbo —	246
i Røros —	86
i Guldals —	279
i Opdals —	27
i Ørkedals —	360
Lateris	2012
Transport	2012
i søndre Fosens Distrikt...	726
i midtre — — ...	250
i nordre — — ...	183
Tilsammen:	3 171.

I Opdals Herred blev Vaccination ikke foretaget, da den var udført fuldstændig det foregaaende Aar.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 9 over Døde og 14 over Levende; over 2 Forretninger i Guldals Distrikt savnes nærmere Oplysning. Tilsammen 25 retsmedicinske Forretninger, nemlig 15 i Trondhjem, 1 i Strindens Distrikt, 2 i Selbo, 1 i Røros, 2 i Guldals, 2 i Opdals og 2 i søndre Fosens Distrikt.

Af **Sygehuse** har Amtet Rotvolds Sindssygeasyl, Reitgjerdets Pleiestiftelse for Spedalske, Trondhjems Sindssygeasyl og Trondhjems Bys Sygehus; med Hensyn til Virksomheden ved sidstnævnte Sygehus henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister, med Hensyn til de 3 øvrige til de særskilte trykte Beretninger om Sindssyge og Spedalske i 1875.

Paa Sygestuerne i Trondhjems Tugthus vare 16 tilbageliggende fra det forrige Aar, 74 indlagdes i Aarets Løb, ialt 90 Behandlede, hvoraf 77 udgik helbredede, 2 i Bedring, 5 uhelbredede og 6 vare tilbageliggende ved Aarets Slutning. Antallet af Forpleiningsdage udgjorde 3 220 eller 38,3 Dag for hver Udskreven. Udenfor Sygestuerne behandledes blandt Fangerne 261 mindre betydelige Sygdomstilfælde; blandt Opsynsbetjentene 17 Sygdomstilfælde. Medikamentudgiften udgjorde 114 Spd. 33 Skil. I Tugthuset ere nu paa Grund af den betydelige Nedgang i Fangeantallet særskilte Sovelokaler indrettede til en stor Del af Fangerne (Paulsen).

Paa Sygestuerne i Trondhjems Fæstnings Strafanstalt vare 4 tilbageliggende fra 1874, 23 indkom, tilsammen 27 i 1875 Behandlede, hvoraf 22 udgik helbredede, 1 i Bedring og 4 vare tilbageliggende ved Aarets Udgang. Forpleiningsdagenes Antal udgjorde 2 020 eller 87,8 Dag for hver Udskreven. Udenfor Sygestuerne blev af mindre betydelige Sygdomstilfælde blandt Fangerne ialt behandlet 162 samt blandt Opsynspersonalet med Familier 33 Sygdomstilfælde. Medikamentudgiften beløb sig til 67 Spd. 60 Skill.

I Strinden haves et Fattigarbeids- og Sygehus, hvor 28 Syge behandledes i Aarets Løb, og ved Røros Værk et lidet Sygehus for kvæstede og syge Arbeidere.

Af **Badeindretninger** findes i Trondhjem foruden Sygehusets, 1 Damp-, Dusch- og Karbadindretning samt 2 Søbadehuse, i Strinden 1 Karbadindretning ved Strindens

Fattigarbeidshus, i Røros 1 Damp- og Karbadindretning og i Opdal ved et af Distriktslægen oprettet privat Sanatorium en Kar-, Furunaals og Styrtebadindretning.

Apotheker. Af Amtets 5 Apotheker, hvilke samtlige bleve visiterede, har Trondhjem 3, Ørkedalsøren 1 og Røros 1. Personalet bestod foruden Apothekeren; i Trondhjem ved Løveapotheket og Svaneapotheket af 2 examinerede Pharmaceuter, 1 uexamineret Pharmaceut og 2 Disciple ved hvert; for Hjortapothekets Vedkommende er det uoplyst; ved Apotheket i Ørkedalsøren af 1 Discipel og ved Apotheket i Røros af 2 Disciple. — 2 Disciple bestode i Trondhjem Medhjelperexamen.

Medicinalpersonalet bestod af 36 Læger, 2 Tandlæger, 46 Jordemødre og 37 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Trondhjems Stadsfysikat: 17 Læger, foruden Distriktslægen i Strinden; 2 Tandlæger; 15 Jordemødre.
2. Strindens Distrikt: 5 Læger, Distriktslægen, bosat i Trondhjem, Lægerne ved Reitgjerdets Pleiestiftelse (1) og ved Rotvolds Sindssygeasyl (3); 5 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører (deraf 5 Jordemødre).
3. Selbo Distrikt: 1 Læge, boende i Selbo; 1 Jordemoder; 2 Hjelpevaccinatører (deraf 1 Jordemoder).
4. Røros Disrikt: 3 Læger, Distriktslægen, Berglægen og en Privatlæge, boende i Røros; 2 Jordemødre; 1 Hjelpevaccinatør.
5. Guldals Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen og en Jernbanelæge, boende i Støren; 5 Jordemødre; 7 Hjelpevaccinatører.
6. Opdals Distrikt: 1 Læge, boende i Opdal; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
7. Ørkedals Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen boende i Ørkedalen og en Privatlæge boende i Ørkedalsøren; 7 Jordemødre (deraf 2 private); 5 Hjelpevaccinatører (alle Jordemødre).
8. Søndre Fosens Distrikt: 1 Læge, bosat paa Hiteren; 4 Jordemødre (2 af Posterne bleve ledige i Aarets Løb); 4 Hjelpevaccinatører (deraf 3 Jordemødre).
9. Midtre Fosens Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen boende i Ørlandet og en Privatlæge boende i Ritsen; 3 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
10. Nordre Fosens Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen og en Privatlæge boende i Aafjord; 2 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører.

XVII. Nordre Trondhjems Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 176,79 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingeu den 31te December 1875 havde 81,889 Indbyggere, er inddelt i følgende 8 Lægedistrikter:

1 Stjørdals Distrikt (16,12 n. □ M., 11 452 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	nedre Stjørdal	2,59 n. □ M.,	6 904	Indb.
	Hegre	13,54 —	2 848	—
	Meraker		1700	—

2. Frostens Distrikt (4,64 n. □ M., 7 931 Indbyggere). indbefattende

Herrederne:	Frosten	1,65 n. □ M.	3 005	Indb.
	Aasen		1 900	—
	Lexvigen	2,99 —	3 026	—

3. Levanger Distrikt (15,37 n. □ M., 13 585 Indbyggere), indbefattende

Kjøbstaden	Levanger	— n. □ M.,	965	Indb.
Herrederne:	Levanger	1,21 —	2 151	—
	Skogn	2,38 —	3 668	—
	Værdal	11,78 —	6 801	—

4. Inderøens Distrikt (17,41 n. □ M., 13 979 Indbyggere), indbefattende

Herrederne:	Ytterøen	0,28 n. □ M.,	1 505	Indb.
	Mosviken og Veran	7,56 —	2 803	—
	Inderøen	1,18 —	5 390	—
	Sparbu	8,39 —	4 281	—

5. Stenkjærs Distrikt (11,54 n. □ M., 9 499 Indbyggere), indbefattende
   Ladestedet Stenkjær..... — n. □ M., 1 467 Indb.
   Herrederne: Stod } ..... 3,78 — 2 332 —
   Egge } 883 —
   Beitstaden ..... 7,76 — 4 817 —
6. Grongs Distrikt (78,88 n. □ M., 6 500 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Grong.....41,37 n. □ M., 3 125 Indb.
   Snaasen } ....37,51 — 2 239 —
   Liderne } 1 136 —
7. Namsos Distrikt (19,62 n. □ M., 10 597 Indbyggere), indbefattende
   Ladestedet Namsos ..... — n. □ M., 1 486 Indb.
   Herrederne: Namsos..... 5,03 — 2 159 —
   Overhalden ... 5,37 — 2 397 —
   Fosnæs } .. 9,22 — 2 818 —
   Fladanger } 1 737 —
8. Ytre Namdals Distrikt (13,21 n. □ M., 8 346 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Kolvereid og Foldereid ..... 8,17 n. □ M., 2 657 Indb.
   Nerø } ..... 2,68 — 1 705 —
   Vikten } 2 110 —
   Lekø ..... 2,36 — 1 874 —

Sundhedstilstanden var i det Hele tilfredsstillende; den omtales fra Frostens og Namsos Distrikter endog som usædvanlig god, medens der i de øvrige optraadte ikke liden Sygelighed i de første og sidste Maaneder af Aaret. De mest fremherskende epidemiske Sygdomme vare Lungebetændelse samt akute gastriske og katarrhalske Sygdomme, hvilke sidste tillige vise en forøget Optræden mod det foregaaende Aar. I Amtets 4 sydlige Distrikter optraadte Cerebrospinalmeningit, og væsentlig i det første Halvaar. Skarlagensfeber var fremdeles i Aftagende, ligesom Mæslinger og Kighoste.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	82 076	1 280	15,59
1874	82 481	1 296	15,71
1873	83 062	1 182	14,23
1872	83 396	1 307	15,67
1871	83 278	1 249	14,99
1871—75	82 538	1 263	15,32
1866—70	82 603	1 164	14,10

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Lister sammendragne Tabel (se næste Side).

Typhoidfeber optraadte navnlig i den første Halvdel af Aaret og viste sig med spredte Tilfælde eller i smaa begrændsede Epidemier. I Skotvold af Stjørdals Distrikt dannede den en Fortsættelse fra det foregaaende Aar; af anmeldte 16 Tilfælde i Frostens Distrikt optraadte 5 i Januar og Februar paa Frosten og 11 i de følgende fire Maaneder i Lexvigen; Smitteoverførsel kunde i Regelen paavises. Fra Værdals Herred af Levanger Distrikt omtales 12 Tilfælde at have optraadt i Januar i de tre øverste Fjeldgaarde; Sygdommen var kun hos to tydelig udtalt, de øvrige Tilfælde optraadte som abortive Former. Til Sparbu Herred (Inderøens Distrikt) overførtes Smitten fra Kvam Sogn af Stod Herred i Stenkjærs Distrikt (Lossius), hvor Sygdommen optraadte efter Smitte fra Tilfælde i det foregaaende Aar; ved Aarets Slutning viste den sig atter i Kvam uden paaviselig Forbindelse med foregaaende Epidemier; til Følling Sogn (Stod) importeredes Smitten fra Bodø og udbredte sig videre, i et Hus i Følling Fjeldbygd optraadte 5 Tilfælde; udenfor Stod Herred omtales kun 1 Tilfælde fra Beitstaden (Thome). I ytre Namdal optraadte 6 Tilfælde paa Henvikø i Viktens Herred under slette sanitære Forholde. (Henvikø var ogsaa i Typhoidepidemien i 1873 et af de smittede Steder); til Sørø (nær Vikten), hvor lignende sanitære Misligheder findes, var Smitten muligens indført ved fremmede Fiskere i Juni, og til Nerø sandsynlig fra Vikten i September (Chr. Schou).

Cerebrospinal-Meningit optraadte epidemisk i de fire sydligere Distrikter og navnlig i Størdal, hvorfra over det halve Antal Tilfælde er anmeldt:

I Stjørdals Distrikt holdt den sig hovedsagelig i øvre Stjørdal og optraadte i den første Tid kun enkeltvis i nedre Stjørdal. Af de 3 Tilfælde i Frostens Distrikt forekom 2 i Aasens Herred og 1 i Lexvigens. I Levanger Distrikt begyndte Sygdommen i Skogn (med 6 Tilfælde i Februar) og udbredte sig senere i de øvrige Dele af af Distriktet (i Værdals Herred kjendes 3 Tilfælde). Fra

I nordre Trondhjems Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf Døde.	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Typhoidfeber	136	15	130	25	9	11	17	6	14	5	6	7	9	15	6
Meningitis cerebro spinalis	95	25	95	11	23	18	18	11	6	1	2	2	-	1	-
Simpel Feber	114	-	112	16	18	15	17	10	9	4	2	4	7	5	5
Barselfeber	38	10	37	3	2	3	7	3	5	3	3	3	1	2	2
Vandkopper	28	-	28	-	2	3	2	1	-	-	-	5	8	-	7
Skarlagensfeber	46	7	46	-	3	1	4	12	-	12	8	-	-	5	1
Rødlinger	3	-	3	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	92	4	92	31	28	4	8	11	8	-	2	-	-	-	-
Rosen	70	2	67	8	13	6	8	8	4	1	4	4	1	3	7
Kighoste	39	3	39	12	1	4	6	4	2	8	1	1	-	-	-
Diphth. Svælgbetændelse	14	-	12	1	1	1	-	-	-	-	-	-	3	2	4
Strubehoste	5	2	5	-	-	1	2	1	-	-	-	-	1	-	-
Kusma	31	-	31	4	10	2	3	-	-	-	-	1	3	2	6
Akut Bronchit og andre katarrh. Tilfælde	1011	22	1003	147	126	120	108	85	54	38	32	43	55	85	110
Lungebetændelse	374	60	371	74	56	39	42	40	14	11	7	3	15	30	40
Pleurit	55	6	54	8	6	2	3	6	9	3	3	4	3	2	5
Gigtfeber	66	3	61	4	6	7	6	9	7	3	7	5	1	2	4
Koldfeber	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	335	6	326	27	22	18	22	13	17	38	70	36	18	29	16
Blodgang	13	-	13	-	-	-	2	-	-	-	5	1	2	2	1
Tilsammen	2566	165	2526	371	326	256	277	220	149	127	152	119	127	185	217

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Stjørdal. Tilf.	Stjørdal. Døde.	Frosten. Tilf.	Frosten. Döde.	Levanger. Tilf.	Levanger. Døde.	Inderøen. Tilf.	Inderøen. Døde.	Stenkjær. Tilf.	Stenkjær. Døde.	Grong. Tilf.	Grong. Døde.	Namsos. Tilf.	Namsos. Döde.	Ytre Namdal. Tilf.	Ytre Namdal. Døde.
Typhoidfeber	136	15	11	1	16	3	33	1	10	4	26	4	-	-	19	1	21	1
Meningitis cerebro spinalis	103	33	60	24	3	2	31	5	9	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Simpel Feber	114	-	16	-	7	-	28	-	4	-	5	-	6	-	34	-	14	-
Barselfeber	38	10	1	1	-	-	12	-	7	2	5	1	1	-	8	4	4	2
Vandkopper	28	-	-	-	-	-	7	-	4	-	12	-	-	-	4	-	1	-
Skarlagensfeber	57	18	-	-	-	-	-	-	2	2	14	2	-	-	30	6	11	8
Rødlinger	5	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	-	-
Mæslinger	98	10	-	-	-	-	12	-	35	2	5	-	21	7	9	-	16	1
Rosen	71	3	7	1	2	-	20	1	5	-	17	1	3	-	14	-	3	-
Kighoste	39	3	-	-	-	-	-	-	10	2	5	1	16	-	8	-	-	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	14	-	-	-	-	-	3	-	7	-	3	-	-	-	-	-	1	-
Strubehoste	5	2	-	-	-	-	-	-	2	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	31	-	16	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	4	-	-	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	1016	27	117	4	26	-	207	3	120	5	234	4	82	2	184	3	46	6
Lungebetændelse	387	73	58	21	26	8	81	10	56	7	80	17	34	4	39	3	13	3
Pleurit	56	7	8	-	2	-	6	2	3	1	10	1	3	-	14	1	10	2
Gigtfeber	66	3	12	-	6	-	23	2	5	1	8	-	1	-	6	-	5	-
Koldfeber	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	336	7	56	-	18	-	101	-	39	2	54	2	11	-	38	1	19	2
Blodgang	13	-	-	-	-	-	1	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2614	213	363	52	107	13	565	24	330	32	492	33	178	13	415	21	164	25

samtlige Distrikter anføres, at der i Regelen ikke angrebes flere end en Syg i samme Hus. Med Hensyn til Sygdommens Optræden i Stjørdals og Levangers Distrikter henvises til det blandt Bilag indtagne Uddrag af Distriktslæge Dietrichsons Medicinalberetning.

Skarlagensfeber aftog, ligesom i det foregaaende Aar; der anmeldtes henved det halve Antal Tilfælde mod 1874; i ytre Namdals Distrikt, hvor den i det foregaaende Aar havde stor Udbredning, kom kun 3 Tilfælde til Behandling i Februar, medens der i Stenkjærs og Namsos Distrikter optraadte nogle mindre Epidemier i de følgende Maaneder. De fra Stenkjærs Distrikt anmeldte 14 Tilfælde tilhøre en liden Epidemi i Aas Sogn i Beitstaden i Sommermaanederne efter antagelig Smitte fra Namdalen; ikke alle Angrebne havde Exanthem, men samtlige den karakteristiske Halsaffektion med tildels Diphtherit lignende Exsudater og Glandelsvulster; — det bemærkes, at flere af de ældre Børn undgik Eftersygdomme, skjønt de gik ude under Sygdommen, idet de vexelvis benyttedes som Gjetere og kom vaade hjem om Aftenen (W. Thome). Fra Namsos Distrikt anføres, at Sygdommen overførtes til Ladestedet Namsos fra Overhalden.

Mæslinger og **Kighoste** optraadte i indeværende Aar med et betydeligt mindre Antal Tilfælde end Aaret forud; der anføres fra Inderøens Distrikt, at begge Sygdomme i det første Halvaar vare udbredte over hele Distriktet, ligesom Kighoste var meget udbredt i Namsos Distrikt. I Sommermaanederne viste sig flere Tilfælde af Mæslinger i Stenkjær, men meget mildt. Fra Grongs Distrikt anføres, at der indtraf mange Dødsfald navnlig i Høilandets Sogn (Grongs Herred), men Antallet kunde ikke opgives, da Lægehjelp sjelden søges for Mæslinger; saavidt der var Anledning til at iagttage Sygdommen, var den ikke egentlig ondartet, men Aarsagen til den temmelig betydelige Dødelighed var dels den strenge Vinterkulde i trækfulde Boliger, dels at Forældrene meget ofte uagtet gjentagne Advarsler fra Læge og Sundhedskommission lode Børnene komme ud i Vinterkulden under Afskallingsperioden, hvorved forskjellige komplicerende Tilfælde som Bronchit, Lungebetændelse, Hydroper, kroupøse Affektioner af Næse og Hals traadte til og betingede Sygdommens dødelige Udgang (Edv. Kaurin).

Diphtherisk Svælgbetændelse optraadte i Inderøens Distrikt i smaa Epidemier, men forløb i Regelen let.

Af de under **katarrhalske Sygdomme** anførte 27 Dødsfald skyldes 2 Laryngit og 25 akut Bronchit; af den sidste Sygdom have Lægerne opgivet 485 behandlede Tilfælde (258 Mænd og 227 Kvinder, — af 481 vare 216 under og 265 over 15 Aar).

Lungebetændelse omtales at have været meget almindelig inden Stenkjærs og Grongs Distrikter. Fra det sidstnævnte anføres, at det viste sig som almindelig Regel, at naar Kulden i længere Tid havde været meget stærk (oftere 20—30° R.) og derpaa afløstes af en noget mildere Temperatur, optraadte netop i Begyndelsen af denne Temperaturovergangstid hos flere Lungebetændelser samtidig paa forskjellige Steder og oftest hos Personer, der i særlig Grad f. Fx. ved Arbeide i Skov og Mark havde været udsatte for Kuldens Indvirkninger. I et Par Tilfælde var der Grund til at antage Sygdommens Opstaaen ved Smitte. Af de anmeldte 33 behandlede Tilfælde optraadte 32 i Grongs og kun 1 i Snaasens Herred (Edv. Kaurin).

Til Oversigt hidsættes følgende Opgaver for de sidste fem Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indbyggere.
1875	374	60	16,0	4,7
1874	394	45	11,4	4,9
1873	365	34	9,3	4,6
1872	511	50	9,8	6,2
1871	317	41	12,9	3,8

Diarrhoe og **Cholera nostras**. Fra Levanger Distrikt omtales, at der i Aarets 2 første Maaneder viste sig en meget voldsom Form af Cholerine paa enkelte Gaarde saavel i Levangers som Skogns Herreder; den ophørte imidlertid snart, men udbrød paanyt i Juli og August Maaned med stor Heftighed saavel i Landdistriktet som i Levangers By, men standsede atter næsten ganske med sidstnævnte Maaneds Udgang. Uagtet den optraadte med meget heftige og faretruende Symptomer, idelige Brækninger, de eiendommelige risvandlignende, yderst hyppige Stoludtømmelser og i flere Tilfælde med heftige Kramper i Læggemusklerne, bortreves dog ingen af Sygdommen; ialt behandledes 62 (W. Dietrichson).

Veneriske Sygdomme. De paa Amtets Sygehus for Syphilis behandlede Tilfælde ville sees af den i den almindelige Beretning indtagne Tabel.

Af Gonorrhoe og Urethrit er fra Sygehusene anmeldt 9 behandlede Tilfælde (6 Mænd, 3 Kvinder),

hvoraf 5 fra Sygehuset i Skogn og 4 fra Alhus Sygehus i Overhalden.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe (Urethrit) ville sees af følgende Tabel:

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe.

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet. Kjøn. Md.	Kjøn. Kv.	Alder. Børn.	Alder. Voxne.	Opgivet Sygdomsform for Syphilis. sekundær.	tertiær.	heredítær.	konstitutionel.	uopgivet.	Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.
Syphilis	18	8	10	2	16	6	1	1	9	1	7	*1
Gonorrhoe	20	19	1	-	20	-	-	-	-	-	6	-

Sygdom.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Stjørdal. Beh.	Stjørdal. Kjendte Dødsf.	Frosten. Beh.	Frosten. Kjendte Dødsf.	Levanger. Beh.	Levanger. Kjendte Dødsf.	Inderøen. Beh.	Inderøen. Kjendte Dødsf.	Stenkjær. Beh.	Stenkjær. Kjendte Dødsf.	Grong. Beh.	Grong. Kjendte Dødsf.	Namsos. Beh.	Namsos. Kjendte Dødsf.	Ytre Namdal. Beh.	Ytre Namdal. Kjendte Dødsf.
Syphilis	3	-	7	-	3	-	3	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Gonorrhoe, Urethrit.	-	-	-	-	-	-	3	-	5	-	-	-	9	-	3	

*) Af hereditær Syphilis.

En af de Angrebne af konstitutionel Syphilis var en Jordemoder, om hvem Lægen anfører, at hun muligens havde paadraget sig Sygdommen ved at betjene en syphilitisk Kvinde.

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede, væsentlg **kroniske Sygdomme**, hidsættes følgende Oversigt (se Tabellen næste Side).

Fnat iagttages nu langt sjeldnere i Stenkjærs og Grongs Distrikter, — i det førstnævnte hersker større Renlighed end før, og i begge forbydes smittede Børns Adgang til Skolerne.

Af **Skurv** er intet Tilfælde anmeldt.

Svindsot. Forholdet mellem opgivne Dødsfald af Svindsot og samtlige kjendte Dødsaarsager vil sees af følgende Oversigt:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Stjørdal	21	115	18,3
Frosten	1	28	3,4
Levanger	19	102	18,6
Inderøen	7	66	10,6
Stenkjær	16	104	15,4
Grong	2	44	4,5
Namsos	9	63	14,3
Ytre Namdal	2	57	3,5
Nordre Trondhjems Amt	77	579	13,3

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er øpgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne.	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme..	181	-	104	77	4	171	13	181	-
Fnat.....	106	-	46	60	67	34	10	106	-
Kjertelsyge.....	67	-	31	36	59	6	12	68	1
Rachit.....	3	-	2	1	3	-	3	3	-
Simpel Meningit.....	17	14	14	6	12	4	8	24	21
Tuberkuløs Meningit..	7	7	4	3	6	1	5	14	14
Svindsot.....	107	56	52	54	13	83	15	128	77
Kræft.....	53	34	22	31	1	46	12	59	40
Vatersot og Morbus Brighti.....	38	9	20	18	3	28	11	40	*11
Blegsot og Anæmi....	152	-	7	143	20	130	15	153	**1
Menstruationsuordener .	58	-	-	58	-	58	8	58	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	568	3	271	297	21	513	16	572	7
Ormesygdomme.....	65	-	23	33	63	2	10	65	-
Drankersygdomme.....	4	1	4	-	-	4	3	4	***1

	Fordeling paa Lægedistrikterne.															
	Stjørdal.		Frosten.		Levanger.		Inderøen.		Stenkjær.		Grong.		Namsos.		Ytre Namsdal.	
	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.
Kronisk Rheumatisme .	20	-	17	-	37	-	-	-	23	-	62	-	21	-	1	-
Fnat	31	-	4	-	10	-	5	-	3	-	13	-	8	-	32	-
Kjertelsyge.....	16	1	-	-	4	-	14	-	8	-	3	-	13	-	10	-
Rachit.....	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Simpel Meningit.....	3	3	-	-	6	3	3	3	3	3	5	5	4	4	-	-
Tuberkuløs Meningit ..	3	3	-	-	2	2	3	3	4	4	-	-	1	1	1	1
Svindsot.....	30	21	1	1	27	19	11	7	30	16	2	2	21	9	6	2
Kræft	7	4	4	2	21	14	-	-	10	8	10	9	3	2	4	1
Vatersot og Morbus Brighti	3	2	-	-	5	-	5	1	7	2	4	2	12	3	4	1
Blegsot og Anæmi....	18	-	3	-	7	-	9	-	21	-	29	-	49	1	17	-
Menstruationsuordener .	10	-	-	-	5	-	2	-	19	-	13	-	9	-	-	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	74	4	37	-	54	1	25	-	128	1	101	-	102	1	51	-
Ormesygdomme.....	20	-	1	-	8	-	25	-	5	-	2	-	2	-	2	-
Drankersygdomme.....	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-

*) Deraf 10 Dødsfald af «Vatersot» og 1 af «Morbus Brighti». **) af Anæmi. ***) Delirium tremens.

Øiensygdomme. Fra Levanger Distrikt omtales en mindre Epidemi af granulerende Conjunktivit i Nærheden af den svenske Grændse, sandsynligvis udbredt ved hjemvendende Arbeidsfolk fra Jämteland, hvor Sygdommen skulde være meget udbredt (Dietrichson).

Af **Sindssygdomme** er opgivet 3 Dødsfald (et fra Frostens og to fra Inderøens Distrikt).

Ifølge Amtsformandskabsforhandlingerne forpleiedes for Amtskommunens Regning 138 Sindssyge, hvoraf 40 paa Asyl; af disse vare hjemmehørende i Stjørdals Distrikt 21, i Frostens 18, i Levangers 19, i Inderøens 28, i Stenkjærs 17, i Grongs 14, i Namsos 11 og i ytre Namdals Distrikt 10.

Med Hensyn til de af Lægerne udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Tabel.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger: 17 Tangforløsninger, 6 Vendinger og 6 Gange Udtagelse af Efterbyrden, ialt 29 Operationer, hvoraf 2 i Frostens, 5 i Levangers, 8 i Inderøens, 6 i Stenkjærs. 5 i Grongs, 2 i Namsos og 1 i ytre Namdals Lægedistrikter. Indikationer og Udfald ville sees af nedenstaaende Oversigt:

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtagelse af Efterbyrden.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	11	-	2	8	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	3	1	-	3	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	-	1	2	1	1	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Tilsammen	[1]14	[2]1	2	11	4	[3]2	4	[4]1	1	1	4	1	[5]6	-	-
	17			17			6			6			6		

[1]) Deraf 4 Førstefødende. [2]) Førstefødende, 9 Dage efter, sandsynligvis af Emboli. [3]) Deraf en 1ste Tvilling. [4]) Fjerde Gang Fødende, 2 Dage efter af Emboli. [5]) En 18 Timer efter Forløsningen, — 1 to Tilfælde tillige ved timeglasformig Sammentrækning af Livmoderen.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte.*)
		ialt.	i ste Døgn.*)	paa Barselseng.	
Stjørdal	300	219	2	2	15
Frosten	227	101	2	-	7
Levanger	341	202	7	4	12
Inderøen	355	178	3	-	8
Stenkjær	234	142	1	1	7
Grong	159	121	1	2	6
Namsos	290	172	3	3	4
Ytre Namdal	275	145	1	1	9
Nordre Trondhjems Amt	2 181	1 280	20	13	68

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 901 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 58,7. Ifølge Lægernes Opgaver døde 14 paa Barselseng: 10 af Barselfeber, 2 af Emboli, 1 af Peritonit og 1 strax efter Nedkomsten (uden nærmere kjendt Dødsaarsag).

I Lægernes Dødslister indeholdes Opgave over 579 eller 46,9 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1 234). De hyppigste Dødsaarsager vare: Svindsot (77), croupøs og katarrhalsk Lungebetændelse (tilsammen 73), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 41), Kræft (40), Alderdomssvaghed (34), epidemisk Cerebrospinal-Meningit (33), akut Bron-

chit (25), Skarlagensfeber (18), Typhoidfeber (15) og Hjerneslag (14).

Veirlig. Efter et rigeligt Snefald i den første Del af Aaret indtraadte der en usædvanlig streng og stadig Kulde; Vaaren i det Hele sur og kold, men Sommeren taalelig varm og med passende Fugtighed; i den kolde Eftersommer og Høst ødelagde dels formegen Regn, dels Nattefrost de gode Udsigter; kun Høet leverede en rigelig Høst. Den sidste Del af Aaret var temmelig mild.

Der hidsættes en Tabel over Middeltemperaturen og Barometerstanden i Skogn, meddelt af Distriktslæge i Levanger Distrikt W. Dietrichson:

Metereologiske Forhold i 1875.

Maaned.	Barometerstand.			Thermometerstand.				
	Kl. 12 Middag.	Høiest.	Lavest.	Kl. 8 Form.	Kl 12 Middag.	Kl. 4 Efterm.	Høiest.	Lavest.
Januar	28. 1,5	1ste 28. 10	20de 27. 4	÷ 9,0	÷ 7,2	÷ 8,5	28de + 4	18de ÷ 19
Februar	28. 5	20de 28. 11	2den 27. 8	÷ 6,6	÷ 4,1	÷ 6,0	17de + 2,5	8de ÷ 18
Marts	28. 4	12te 28. 10	19de 27. 6	÷ 2,2	+ 0,7	÷ 0,4	11te + 4	7de ÷ 10
April	28. 2	16de 28. 7	22de 27. 7	+ 1,4	+ 3,0	+ 2,4	7de + 8	23de ÷ 6
Mai	28. 1,5	1ste 28. 6	19de 27. 5	+ 7,6	+ 10,0	+ 9,6	23de + 14	12te + 4
Juni	28. 1,3	2den 28. 9	14do 27. 8	+ 11,0	+ 12,7	+ 12,6	26de + 20	7de + 7
Juli	28. 3,3	19de 28. 8	11te 27. 5	+ 12,2	+ 14,2	+ 14,3	25de + 22	12te + 8
August	28. 2,6	6te 28. 6	26de 27. 10	+ 10,5	+ 13,0	+ 12,6	23de + 18	31te + 4
September	28. 3	15de 28. 9	28de 27. 3	+ 7,0	+ 10,0	+ 9,0	4de + 16	24de + 1
Oktober	28. 3,8	17de 28. 8	6te 27. 5	0,0	+ 3,2	+ 2,3	3die + 10	27de ÷ 9
November	28. 2	23de 28. 11	28de 27. 2	÷ 3,7	÷ 1,8	÷ 2,4	9de + 4	23de ÷ 14
December	28. 1	5te 28. 10	22de 27. 4	÷ 2,6	÷ 2,2	÷ 2,1	20de + 3	5te ÷ 14
Hele Aaret	28. 2,6	20de Febr., 23de Novbr. 28. 11	28de Novbr. 27. 2	+ 2,1	+ 4,3	+ 3,6	25de Juli + 22	18de Januar ÷ 19

Anm. Temperaturen er beregnet efter Reaumurs Thermometer, og Barometerstanden efter norske Tommer og Linier.

Levemaade og **hygiæniske Forhold**. Fra Namsos og Grongs Distrikter føres Klage over Misbruget af stærke Drikke. Fra Levanger Distrikt anføres: Klimatet danner Overgangen fra et Kyst- til et Indlandsklima. Den sjeldnere Forekomst af de mere ondartede kroniske Sygdomme — saadanne, der dels skrive sig fra Klima og dels fra Befolkningens mindre hensigtsmæssige Levemaade — hentyder baade paa, at dette Distrikt kan glæde sig ved et i sanitær Henseende gunstigt Klima, og at Befolkningen ved den større Oplysning har faaet en større Sands for at opfylde de Fordringer, som en fornuftig Hygiæne paabyder, og tillige ved den større pekuniære Kraft, som de senere Aar har givet dem, ogsaa en bedre Evne til at tilfredsstille disse Fordringer. Kostholdet er i Regelen baade sundt og nærende, Klædedragten hensigtsmæssig, Boligerne rummelige og Renlighedsforholdene gode (W. Dietrichson). — Fra Inderøens Distrikt omtales Forholdene ved Ytterøens Kisverk som upaaklagelige; da Arbeidsbelægget er reduceret til omtrent 130 Mand, bo Arbeiderfamilierne mere rummeligt end før; Fortjenesten er god, og der mangler hverken paa Mad eller Klæder; Misbrug af Spirituosa er meget sjelden at se (Hoffmann). Forholdene i Distriktet forøvrigt maa ogsaa ansees for ret gode; Vaaningshusene paa de større Gaarde ere

overflødig store og rummelige, malede og pyntede, men vilde passe bedre til det vindige og kolde Klima, dersom de vare bredere med dobbelte Rum og bedre forsynede Gulve og Lofte samt Grundmur. Med Hensyn til Klædedragt og Renlighed samt Levemaaden i det Hele spores der betydelige Fremskridt i de senere Aar, ligesom Velstanden har taget til. Over Brændevinsdrik kan ei klages med Grund; vel er det saa, at der hyppigere end for nogle Aar tilbage findes Brændevin i Husene ogsaa udenfor de større Høitider og ved Gjæstebud, og i disse fortæres en hel Del, men der er ogsaa samlet en Mængde Folk i 3—4 og flere Dage, og aldrig hører man om Slagsmaal eller anden Uorden ved slige Leiligheder (P. Nerdrum). — I Stenkjærs Distrikt have de hygiæniske Forhold i de sidste Aar synlig forbedret sig som Følge af det større økonomiske Velvære, som de bedre Tider have ført med sig. Almuesmanden indretter sig nu bedre i sine Huse og nye hensigtsmæssigere Vaaningshuse sees ikke sjelden under Opførelse. Jordbrugsforbedringen sees ogsaa oftere, og paa Grund af den større Afkastning af dette og af et forbedret Kreaturstel er Levemaaden i det Hele bleven meget forbedret; Beklædningen, selv iblandt de mere Ubemidlede, er i Regelen god og tilfredsstillende; uldne Underbenklæder bæres som oftest og af begge Kjøn i den haardere Aarstid. Den arbeidende Klasses Vilkaar have paa Grund af de høie Arbeidspriser meget forbedret sig, men i gode Tider tærer den ogsaa mere og lægger sig derfor sjelden noget til Bedste; en stor Del af Fortjenesten gaar til en vel luxuriøs Levemaade, der drikkes formeget Kaffe, Øl og Brændevin i Overmaal; Drukkenskab har saaledes i dette Aar været temmelig stor i Stenkjær, især paa de Dage, som Bønderne komme til Byen for at afsætte sine Varer (W. Thome).

Af **fattige Syge** opgives behandlede:

i Stjørdals	Distrikt....	187
i Frostens	—	64
i Levanger	—	179
i Inderøens	—	144
i Stenkjærs	— ...	86
i Grongs	—	90
i Namsos	—	68
i ytre Namdals	—	41
	Tilsammen:	859.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i Stjørdals Distrikt 5 (et i nedre Stjørdal og to i hvert af Hegre og Merakers Herreder); i Frostens Distrikt 6 (2 i hvert Herred); i Levanger Distrikt 2; i Inderøens Distrikt 3 (et i hvert af Yterøens, Inderøens og Sparbu Herreder); i Stenkjærs Distrikt 3 (et i Ladestedet Stenkjær og et i hvert af Herrederne Stod og Beitstaden); i Grongs Distrikt 7; i ytre Namdals Distrikt 3 (et i hverf af Nerø, Viktens og Lekø Herreder). I Mosviken og Verans Herred af Inderøens og i Egge Herred af Stenkjærs Distrikt afholdtes intet Møde paa Grund af manglende Underretning fra Herredsstyrelsens Ordfører; et Par Møder gik ind paa Grund af andre uopsættelige Forretninger; — i Namsos Distrikt afholdtes intet Møde paa Grund af de gode Sundhedsforhold. Fra Stjørdals Distrikt, Landdistrikterne i Stenkjær samt Grongs og Snaasens Herreder af Grongs Distrikt opgives Sundhedskommissionen at bestaa af den hele Kommunebestyrelse. Af Forhandlingsgjenstandene kunne mærkes: fra Frostens Distrikt: Cirkulære om arsenikholdige Tapeter, Foredrag om Madstel; — fra Levangers, Inderøens Og Stenkjærs Distrikter: om arsenikholdige Gjenstande; fra Grongs Distrikt: veneriske Sygdomme, Forfalskning af de vigtigste Næringsmidler og Brugsgjenstande, pludselige Sygdoms- og Ulykkestilfælde og Midlerne derimod, den dyriske Varme, Kulden og dens Indflydelse paa det menneskelige Legeme (Møderne overvares af Mænd og Kvinder af Almuen); — fra ytre Namdals Distrikt: Paabud i Anledning af mislige sanitære Forholde under og efter Sildefisket i Vikten, Foredrag over Levnetsmidlerne.

Antallet af **Vaccinerede** udgjorde:

i Stjørdals	Distrikt....	209
i Frostens	—	111
i Levanger	—	260
i Inderøens	—	512
i Stenkjærs	—	248
i Grongs	—	150
i Namsos	—	329
i ytre Namdals	—	190
	Tilsammen:	2 009.

I Foldereid af ytre Namdals Distrikt udførtes ingen Vaccination paa Grund af Sygelighed hos Børn.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 11, 4 over Døde og 7 over Levende, nemlig 3 i Stjørdals, 2 i Frostens, 1 i Inderøens og 5 i Stenkjærs Distrikter. Forøvrigt henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Oversigt.

Med Hensyn til Virksomheden ved Amtets 2 **Sygehuse**, et i Skogn og et i Namsos Herred, henvises til den

almindelige Beretning. Den tidligere omtalte Fattiggaard med Sygelokale i nedre Stjørdal er ophævet. Paa Fattighuset i Stenkjær er indrettet Sygestuer; paa Sygelokalet i Grongs Herred behandledes 20 Syge.

Af **Badeindretninger** omtales paa Stjørdalshalsen 1 Kar- og Styrtebadindretning og fra Inderøen 2 Damp- og Karbade, 1 Styrtebad og 1 Søbadehus.

Af Amtets 3 **Apotheker** — i Levanger, Stenkjær og Namsos — kunne de 2 sidstnævnte sees at være visiterede. Personalet bestod foruden Apothekeren ved Stenkjærs af en examineret Pharmaceut og 1 Discipel, og ved Namsos Apothek af 1 uexamineret Pharmaceut og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 16 Læger, 28 Jordemødre og 41 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Stjørdals Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen og en privat praktiserende Læge, begge bosatte i nedre Stjørdal; 4 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører (deraf to Jordemødre).
2. Frostens Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen bosat i Frosten, 1 privat praktisernede i Lexvigen; 3 Jordemødre (1 Post ubesat); 3 Hjelpevaccinatører (deraf to Jordemødre).
3. Levangers Distrikt: 4 Læger, Distriktslægen og (i nogle Maaneder af Aaret) en Underlæge ved Amtssygehuset bosatte i Skogn, to privat praktiserende Læger i Værdal; 4 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører.
4. Inderøens Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen bosat paa Inderøen og en Verkslæge paa Yterøen (en Privatlæge paa Stenkjær er Fattiglæge for Sparbu Herred); 4 Jordemødre (1 Post ledig); 9 Hjelpevaccinatører (deraf tre Jordemødre).
5. Stenkjærs Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen og en privatpraktiserende bosatte i Stenkjær; 3 Jordemødre (desuden 1 ikke praktiserende); 6 Hjelpevaccinatører (deraf to Jordemødre).
6. Grongs Distrikt: 1 Læge, Distriktslægen bosat i Grong; 3 Jordemødre (hvoraf en uexamineret, — 2 Poster ledige); 4 Hjelpevaccinatører (1 Post ledig).
7. Namsos Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen bosat i Namsos og Sygehuslægen ved Amtssygehuset i Overhalden; 4 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører (deraf en Jordemoder).
8. Ytre Namdals Distrikt: 1 Læge, Distriktslægen bosat i Nerø; 3 Jordemødre (1 Ledig); 5 Hjelpevaccinatører.

XVIII. Nordlands Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 297,59 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 103 579 Indbyggere, er inddelt i følgende 15 Lægedistrikter:

1. Brønø Distrikt (18,88 n. □ M., 9 780 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Bindalen ..... 9,46 n. □ M., 2 211 Indb.
   Brønø og Nøstvig 8,24 — 5 748 —
   Vegø ..... 1,18 — 1 821 —
2. Alstahaugs Distrikt (9,90 n. □ M., 9 844 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Tjøtø ..... 3 065 Indb.
   Alstahaug ..... 3 702 —
   Herø ..... 3 077 Indb.
3. Vefsens Distrikt (55,36 n. □ M., 6 993 Indbyggere), indbefattende
   Ladestedet Mosjøen ..... 774 Indb.
   Herrederne: Vefsen ..... 5 171 —
   Hatfjeldal ..... 1 048 —
4. Ranens Distrikt (39,69 n. □ M., 12 206 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Nesne ..... 5,03 n. □ M., 4 308 Indb.
   Hemnæs } ..34,66 — 4 137 —
   Mo } 3 761 —
5. Lurø Distrikt (18,18 n. □ M., 6 881 Indbyggere), indbefattende

Herrederne: Lurø, Trænen ..16,07 n. □ M., 2 241 Indb.
Rødø ..... 2,11 — 4 640 —

6. Bodø Distrikt (18,67 n. □ M., 8 887 Indbyggere), indbefattende
Kjøbstaden Bodø ..... — n. □ M., 1 484 Indb.
Herrederne: Gildeskaal, Beieren ...14,49 — 2 717 —
1 358 —
Bodø ..... 4.18 — 3 328 —

7. Foldens Distrikt (17,27 n. □ M., 3 287 Indbyggere), indbefattende
Herredet Folden ..... 3 287 Indb.

8. Skjærstads Distrikt (31,24 n. □ M., 5 956 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Saltdalen .....19,43 n. □ M., 2 290 Indb.
Skjærstad .....11,81 — 3 666 —

9. Stegens Distrikt (11,68 n. □ M., 5 477 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Stegen ..... 3,35 n. □ M., 2 959 Indb.
Hammerø ..... 8,33 — 2 518 —

10. Lødingens Distrikt (22,21 n. □ M., 4 042 Indbyggere), indbefattende
Herredet Lødingen ..... 2 442 —
og Tysfjorden ..... 1 600 —

11. Ofotens Distrikt (23,80 n. □ M., 4 129 Indbyggere), indbefattende
Herredet Ofoten*) ..... 4 129 Indb.

12. Vestlofotens Distrikt (5,29 n. □ M., 7 820 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Værø ..... 0,08 n. □ M., 561 Indb.
Flakstad ..... 2,98 — 1 848 —
Buksnæs ..... 1,47 — 3 065 —
Borge, undtagen Valberg Annex. 0,76 — 2 346 —

13. Østlofotens Distrikt (5,00 n. □ M., 4 626 Indbyggere), indbefattende
Valberg Annex af Borge Herred..... 1,12 n. □ M., 520 Indb.
Herrederne: Vaagen ..... 3,43 — 3 046 —
Gimsø ..... 0,45 — 1 060 —

14. Hadsels Distrikt (7,39 □ M., 7 230 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Hadsel ..... 6,00 n. □ M., 4,445 Indb.
Bø ..... 1,39 — 2 785 —

15. Sortlands Distrikt (12,48 n. □ M., 6 421 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Sortland ..... 4,61 n. □ M., 1 874 Indb.
Øxnæs ..... 3,22 — 2 393 —
Dvergberg .... 4,65 — 2 154 —

Ifølge Kongelig Resolution af 22de December 1874 (jfr. Resol. af 3die April 1875) blev Vestlofotens Distrikt delt i 2de Distrikter:

1. Flakstad Lægedistrikt (3,06 n. □ M., 2 409 Indbyggere) indbefattende Herrederne Værø og Flakstad.
2. Buksnæs Lægedistrikt (2,23 n. □ M., 5 411 Indbyggere) indbefattende Herrederne Buksnæs og Borge, undtagen Valberg Annex.

*) Endel af Ofotens Sogn (med 218 Indbyggere) hører til Trondenæs Herred i Tromsø Amt.

Sundhedstilstanden maa i det Hele betegnes som god, uagtet Skarlagensfeber i enkelte Distrikter vandt stor Udbredning. Mæslinger og Kighoste fortsatte sig tildels fra det foregaaende Aar, men ligesom Nervefeber med et langt ringere Antal opgivne Tilfælde.

Dødeligheden. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste 5 Aar og i de to foregaaende Femaar (se Tabellen næste Spalte).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Lister sammendragne Tabel (se Tabellen næste Side samt Side 133).

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	102 277	1 872	18,30
1874	99 532	1 756	17,34
1873	96 941	1 604	16,54
1872	95 268	1 891	19,85
1871	94 218	1 603	17,01
1871—75	98 619	1 745	17,69
1866—70	91 577	1 533	16,96

Exanthematisk Typhus. Af de fra Skjærstad opførte Tilfælde vare 14 paa Gaarden Dversæt i Saltdalen med underliggende Pladse; om Smitteimporten kunde ingen Oplysning erholdes. Længere oppe i Saltdalen angrebes

I Nordlands Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for												
	Behandlede.	Deraf Døde.		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthematisk Typhus	56	6	56	2	-	1	2	5	19	1	9	2	6	7	2
Typhoidfeber	279	24	184	14	6	2	17	22	17	24	17	25	17	17	6
Simpel Feber	120	-	78	13	2	1	7	12	9	4	2	6	7	8	7
Barselfeber	54	10	54	6	4	4	9	5	4	6	4	3	3	5	1
Vandkopper	18	-	18	-	-	-	-	2	3	-	-	-	3	10	-
Skarlagensfeber	211	36	211	11	43	5	10	13	4	24	44	25	8	16	8
Mæslinger	117	3	72	6	10	23	9	9	8	3	3	1	-	-	-
Rosen	41	2	36	5	2	2	5	4	4	1	2	1	4	2	4
Kighoste	156	3	153	13	16	23	16	6	17	16	22	14	6	4	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	13	-	11	2	-	1	-	1	1	4	-	-	1	-	1
Strubehoste	4	2	4	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1
Kusma	86	-	33	4	11	8	6	1	2	1	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	251	7	227	43	24	15	21	27	23	9	12	7	12	14	20
Andre katarrhalske Tilfælde	475	10	370	31	38	21	30	31	30	30	16	8	19	22	94
Lungebetændelse	196	36	166	16	13	11	6	13	20	10	9	8	13	23	24
Pleurit	103	1	81	8	6	3	6	8	12	6	6	4	-	7	15
Gigtfeber	77	-	69	4	8	2	10	6	10	9	6	5	3	4	2
Koldfeber	3	-	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1
Diarrhoe (akut)	361	6	204	13	12	14	18	20	23	28	13	13	20	11	19
Cholera nostras	21	-	21	1	-	-	1	7	2	2	2	6	-	-	-
Skjørbug	22	1	20	-	-	6	7	6	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	2664	147	2071	192	195	142	181	199	209	178	167	129	123	151	205

en Person, der fra Bodø var hjemkommen som Rekonvalescent efter Sygdommen, paany og døde, uden at flere angrebes. I Ofoten fortsatte Sygdommen sig paa de samme Steder som de foregaaende Aar uden at vinde Udbredelse. I Østlofoten angrebes i 4 Familier (paa tilsammen 22 Personer) ialt 16, de øvrige Tilfælde forekom spredte.

Typhoidfeber fortsatte sig fra det foregaaende Aar i de første Maaneder af Aaret i Brønø. Sygdommen opføres forøvrigt 9½ Gange indført fra Fiskerierne til Brønø, Lurø, Stegen, Buksnæs og Sortlands Distrikter.

Skarlagensfeber forekom i de fleste Distrikter især imod Slutningen af Aaret. I Hatfjelddalen i Vefsens Distrikt optraadte den ondartet i Juli—September; af 52 angrebne døde 13. Herfra overførtes den til Brønø, hvor den mod Slutningen af Aaret var udbredt men godartet. Til Lurø indførtes Sygdommen paa 2 Steder sandsynligvis fra Ranen; paa et 3die Sted, hvor den forekom, havde Sygdommen hersket Aaret forud. I Folden fortsatte Sygdommen sig fra 1874, men standsede udover Vaaren; til Buksnæs indførtes den ved en Reisende uden at faa videre Udbredning, medens den i de sidste Par Maaneder af Aaret var udbredt og ondartet i Gimsø i Østlofoten.

Mæslinger fortsatte sig i flere Distrikter fra det foregaaende Aar, især udbredt i Hammerø i Stegen, hvor neppe en Gaard blev forskaanet, men Voxne og Børn angrebes uden Forskjel i et Antal af vistnok flere Hundrede; mange, især Børn, døde. Kun en Brøkdel bleve behandlede (Randers). Langt inde i Tysfjorden i Lødingens Distrikt skulde Sygdommen, da Lægen blev underrettet derom, have hersket længe og angrebet saavel Voxne som Børn blandt de der boende Lappefamilier.

Kighoste optraadte i flere Distrikter som en Fortsættelse fra foregaaende Aars Epidemi; i Stegen forekom den sammen med og efter Mæslingerne.

Kusma optraadte almindelig under Lofotfisket.

Af **akut Bronchit** opgives behandlede 234 Tilfælde (118 Mænd, 116 Kvinder, 82 Børn, 147 Voxne). **Kronisk Bronchit** er opført som Dødsaarsag hos 6, Laryngitis hos 1 og Influenza hos 10.

Veneriske Sygdomme. Med Hensyn til de paa Syge-

I Nordlands Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikter.																															
	Tilfælde.	Dødsfald.	Brønø.		Alstahaug.		Vefsen.		Ranen.		Lurø.		Bodø,		Folden.		Skjærstad.		Stegen.		Lødingen.		Ofoten.		Flakstad og Buksnæs.		Østlofoten.		Hadsel.		Sortland-		Ved Fiskerierne inden Amtet.	
			Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Exanthem. Typhus	58	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	4	-	-	-	-	3	-	-	-	40	4	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	283	28	9	1	18	3	-	-	12	1	25	3	67	14	4	-	-	-	12	-	-	-	-	-	55	4	-	-	13	-	12	-	56	2
Simpel Feber	120	-	2	-	4	-	-	-	1	-	5	-	38	-	-	-	18	-	3	-	1	-	-	-	10	-	2	-	4	-	-	-	32	-
Barselfeber	57	13	-	-	4	-	-	-	3	-	3	1	6	5	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	8	-	8	3	12	-	7	2	-	-
Vandkopper	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	214	39	8	1	10	-	56	14	54	12	15	1	14	3	25	4	-	-	-	-	-	-	-	-	11	1	20	3	1	-	-	-	-	-
Mæslinger	119	5	1	-	-	-	-	-	16	-	4	-	3	-	-	-	-	-	40	3	5	2	-	-	5	-	1	-	1	-	2	-	31	-
Rosen	42	3	2	-	4	1	6	-	1	-	-	-	2	-	3	-	7	1	6	1	-	-	1	-	4	-	-	-	4	-	2	-	-	-
Kighoste	156	3	23	-	28	-	-	-	-	-	17	1	14	1	-	-	-	-	16	-	4	-	6	-	-	-	2	-	34	-	9	1	3	-
Diphther. Svælgbet.	13	-	-	-	2	-	-	-	1	-	2	-	2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-
Strubehoste	7	5	-	-	2	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kusma	86	-	-	-	-	-	15	-	-	-	1	-	4	-	-	-	3	-	1	-	-	-	2	-	5	-	2	-	-	-	-	-	53	-
Akut Bronchit	258	8	14	1	13	-	16	-	13	-	14	-	34	1	10	-	7	2	5	-	-	-	3	-	45	4	26	-	18	-	17	-	17	-
Andre katarrh. Tilf.	476	11	26	-	26	-	60	10	4	-	8	-	59	-	1	-	37	-	13	1	32	-	3	-	65	-	22	-	15	-	11	-	94	-
Lungebetændelse	200	40	1	-	14	2	10	3	14	5	21	4	11	3	7	1	11	2	11	4	2	1	-	-	31	8	17	6	21	-	11	1	18	-
Pleurit	103	1	1	-	14	-	-	-	6	-	2	-	9	-	-	-	10	1	7	-	2	-	1	-	25	-	1	-	5	-	6	-	14	-
Gigtfeber	77	-	-	-	14	-	6	-	4	-	2	-	34	-	-	-	8	-	2	-	-	-	1	-	3	-	1	-	-	-	-	-	2	-
Koldfeber	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	361	6	14	-	17	1	18	-	15	-	9	-	27	1	19	-	12	-	7	-	5	2	5	-	25	-	19	2	11	-	8	-	150	-
Cholera nostras	22	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	17	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	22	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	2689	172	101	3	170	8	188	27	147	19	128	10	350	29	71	7	138	13	133	9	52	6	25	-	316	17	162	18	140	-	85	4	483	2

husene behandlede Tilfælde af Syphilis henvises til den almindelige Beretning.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og samtlig kjendte Tilfælde af Gonorrhoe og Urethrit ville sees af følgende Tabel:

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet				Sygdoms form for Syphilis.		Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.
		Kjøn.		Alder.					
		Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).	primær.	konstitutionel.		
Syphilis.....	7	4	3	1	5	2	[1]5	6	[2]2
Gonorrhoe (Urethrit)	77	65	12	1	74	-	-	15	

Sygdom.	Fordeling af «behandlede Tilfælde« paa Lægedistrikterne.														
	Brønø.	Alstahaug.	Vefsen.	Ranen.	Lurø.	Bodø.	Folden.	Skjærstad.	Stegen.	Lødingen.	Flakstad og Buksnæs.	Østlofoten.	Hadsel.	Sortland.	Ved Fiskerierne.
Syphilis.....	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1	1	1	-	1
Gonorrhoe (Urethrit)	2	9	3	1	1	18	-	1	1	2	13	13	2	9	2

[1]) Heraf er opgivet et Tilfælde som sekundær, 2 som tertiær samt 1 som hereditær. [2]) Begge under 1 Aar gamle, 1 i Foldens og 1 i Lødingens Distrikt.

Fra Sortlands Distrikt sees 2 Kvinder, lidende af konstitutionel Syphilis, at være indsendte til Sygehus.

Over en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** giver følgende Tabel en Oversigt (se Tabellen næste Side samt Side 136).

Svindsot. Antallet af de fra de enkelte Distrikter opførte Dødsfald af Svindsot og deres Forhold til samtlige opgivne Dødsaarsager var følgende (se Tahellen næste Sids).

Af **Sindssygdom** er opført 2 Dødsfald. Fra 1ste Mai 1875 til 30te April 1876 forpleiedes for Amtskommunens Regning 98 Sindssyge, hvoraf 39 i Asyler. 5 vare hjemmehørende i Brønø, 6 i Alstahaug, 8 i Vefsen, 28 i Ranen, 6 i Lurø, 6 i Bodø, 6 i Folden, 10 i Skjærstad, 2 i Stegen, 3 i Lødingen, 3 i Ofoten, 2 i Flakstad, 2 i Buksnæs, 1 i Østlofoten, 4 i Hadsel og 6 i Sortlands Distrikt. Som almindelige Fattige ere 3 opgivne at forpleies.

Med Hensyn til de udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Tabel.

Af **obstetrisiske Operationer** opgives udførte af Læger: 17 Tangforløsninger, 1 Vending og 2 Gange Udtagelse af Efterbyrden, hvis Indikationer og Udfald sees af nedenstaaende Tabel (se Tabellen Side 137).

4 Perforationer: 1 Gang efter forgjæves Forsøg med Tang ved forraadnet Foster, hvis Hoved efter 5

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme	263	-	119	84	1	202	18	263	
Fnat	203	-	90	112	107	95	10	203	
Skurv	4	-	1	3	-	4	2	4	-
Kjertelsyge	82	1	33	49	68	14	14	82	1
Rachit	8	-	4	4	8	-	5	8	-
Simpel Meningit	17	12	11	6	12	5	8	17	12
Tuberkuløs Meningit	4	4	2	2	1	3	2	4	4
Svindsot	101	38	54	47	1	100	19	110	47
Kræft	26	5	18	8	-	26	11	29	8
Vatersot og Morbus Brighti	44	10	25	15	3	37	13	45	*11
Blegsot og Anæmi	291	-	14	277	14	277	18	291	-
Menstruationsuordener	122	-	-	122	-	122	17	122	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	877	11	302	434	34	682	19	879	13
Ormesygdomme	44	-	20	24	38	6	9	44	-
Drankersygdomme	3	-	3	-	-	3	3	4	1

*) Af «Vatersot« 7 og «Morbus Brighti« 4 Dødsfald.

Svindsot i Distrikterne.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Brønø	3	12	25,0
Alstahaug	7	30	23,3
Vefsen	2	47	4,3
Ranen	5	28	17,9
Lurø	1	23	4,3
Bodö	5	71	7,0
Folden	-	18	-
Skjærstad	1	49	2,0
Stegen	3	24	12,5
Lødingen	2	15	13,3
Ofoten	-	-	-
Buksnæs og Flakstad (Vestlofoten)	8	44	18.2
Østlofoten	6	54	11,1
Hadsel	-	-	-
Sortland	4	19	21,1
Nordlands Amt	47	434	10,8

Dages Fødselsarbeide stod mod underste Aabning; Veerne uvirksomme og smertefulde. Konen forblev ilive (Hoffmann). 1 Gang med Bækkensneverhed. Fosteret var dødt; efter forgjæves Forsøg med Tang gjordes Porforation. Konen kom sig (Eger). For 2 Perforationer er Indikationen uopgiven; begge Mødre kom sig.

Ialt 24 obstetriciske Operationer, hvoraf 1 i Brønø, 4 i Alstahaugs, 3 i Vefsens, 1 i Ranens, 2 i Lurø, 2 i Foldens, 3 i Skjærstads, 1 i Lødingens, 5 i Buksnæs og Flakstads (Vestlofoten), 1 i Østlofotens og 1 i Sortlands Distrikter.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel (se Tabellen Side 137).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 575 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 54,3. Om 14 Dødsfald paa Barselseng meddele Lægerne nærmere Oplysning; af Barselfeber døde 13 og efter besværlig Fødsel 1.

Lægernes Dødsfortegnelser indeholde Opgaver over 434 eller 25,2 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (1722). De hyppigste Dødsaarsager vare: Alderdomssvaghed (69), Svindsot (47), Lungebetændelse (40),

Liste over kroniske Sygdomme.

	Fordeling paa Lægedistrikterne.																															
	Brønø.		Alstahaug.		Vefsen.		Ranen.		Lurø.		Bodø.		Folden.		Skjærstad.		Stegen-		Lødingen.		Ofoten.		Flakstad og Buksnæs.		Østlofoten.		Hadsel.		Sortland.		Blandt Almuen under Fiskeriene.	
	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
Kronisk Rheumatisme..	12	-	17	-	20	-	8	-	10	-	32	-	-	-	16	-	8	-	9	-	3	-	35	-	14	-	10	-	8	-	61	-
Fnat.....	98	-	7	-	45	-	-	-	18	-	9	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	14	-	-	-	1	-
Skurv.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge.....	4	-	1	-	5	-	5	-	4	1	13	-	-	-	5	-	-	-	9	-	1	-	22	-	1	-	3	-	9	-	-	-
Rachit.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Simpel Meningit.....	2	2	-	-	-	-	2	2	3	1	2	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	1	2	1	-	-	3	2	-	-
Tuberkuløs Meningit...	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svindsot.....	3	3	22	7	4	2	10	5	3	1	10	5	1	-	2	1	4	3	2	2	1	-	14	8	4	4	18	-	9	4	3	*2
Kræft.....	1	-	8	-	-	-	1	-	1	1	2	1	-	-	2	1	5	1	-	-	-	-	4	2	1	1	1	-	1	1	2	
Vatersot og Morbus Brighti.....	1	-	7	2	6	-	-	-	5	3	2	1	-	-	3	-	4	-	3	2	3	-	9	2	1	1	-	-	-	-	1	-
Blegsot og Anæmi....	23	-	72	-	10	-	7	-	17	-	5	-	4	-	4	-	30	-	8		7	-	27	-	29	-	16	-	32	-	-	-
Menstruationsuordener .	6	-	8	-	35	-	11	-	-	-	12	-	-	-	13	-	3	-	3	-	2	-	21	-	2	-	1	-	5	-	-	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	25	-	74	-	40	7	30	-	21	-	91	2	8	-	30	1	37	-	47	-	21	-	177	1	70	-	27	-	40	2	141	-
Ormesygdomme.....	1	-	4	-	12	-	2	-	10	-	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drankersygdomme.....	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-

*) Paa Fiskesygehusene i Østloføten.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Efterbyrds-operation.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	död.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Langsom Fødsel med utilstrækkelige eller smertefulde Veer	*10	-	-	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse af Efterbyrden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Uopgiven Indikation	4	-	-	4	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	17	-	-	13	4	-	1	-	-	1	-	-	2	-	-
	17			17			1			1			2		

*) 3 ere opgivne at være Førstefødende. I et Tilfælde maatte gjøres Incision af Modermunden.

Fødte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte. *)
		ialt.	i 1ste Døgn *).	paa Barselseng.	
Brønø	280	140	2	1	14
Alstahaug	340	171	1	1	13
Vefsen	237	124	-	2	-
Ranen	351	300	3	1	14
Lurø	736	109	2	-	2
Bodø	312	157	2	2	11
Folden	102	46	-	2	5
Skjærstad	184	108	5	-	5
Stegen	170	112	1	1	3
Lødingen	134	78	-	2	3
Ofoten **)	144	71	2	-	1
Flakstad, Buksnæs (Vestlofoten	255	164	4	3	12
Østlofoten	163	80	-	2	1
Hadsel	285	116	***-	2	***-
Sortland	249	96	-	3	5
Nordlands Amt	3447	1872	22	22	89

*) Ifølge Dødfødteanmeldelserne. **) Her er ikke medregnet den Del af Ofoten, som hører til Tromsø Amt. ***) Opgave herom ikke indkommen.

Skarlagensfeber (39), Typhoidfeber (28), Kramper i Børnealderen, Hjernebetændelse og tuberkuløs Meningit (tilsammen 18), Barselfeber og kronisk Gastrit (af hver 13), Apoplexi (12).

Veirliget. Vinteren var usædvanlig kold og stormende med rigelig Sne. Vaaren kom sent og var ligesom den korte Sommer regnfuld og kold. Høsten var mildere. Høavlen var rigelig, men Poteterne gav kun ubetydelig Fold.

Levemaade og hygiæniske Forhold. Fra Vefsen omtales Fremgang om end langsom; Beklædningen er i Almindelighed meget god, men Husene ofte gulvkolde og trækfulde (Bugge). Fra Ranen anføres, at Storsildfiskets Ophør maa ansees som en Vinding, da Almuen derved droges bort fra det vistnok langt sikrere og fordelagtigere Lofotfiske, ligesom ogsaa Hygiænen under hint Fiske var yderst slet (I. W. Holmboe). Fra Lurø skildres det hygiæniske Forhold som lavt; Levemaaden er uhensigtsmæssig, Boligerne lave og trange og der er ingen Sands for Renlighed i nogen Henseende. Brug af Spirituosa er dog sjelden og bayersk Øl næsten ukjendt, men erstattes ved saakaldte Frugtvine, der for en stor Del laves af Vand, Spiritus, Sukker, Syrer og et Farvestof. For at hjælpe paa Vinens mindre Styrke tilsættes Nafta og Hofmannsdraaber (Møinichen). Medens der fra Folden, Skjærstad og Stegen omtales Fremskridt om end smaa (Tornøe, Hagerup, Randers) skildres Tilstanden i Lødingen som daarlig og liden Forandring til det bedre spores; Skiddenfærdigheden florerer baade inde i og udenfor Huset (Carlsen).

Fattigsygepleien. Af fattige Syge behandledes:

i Brønø	Distrikt	38	
i Alstahaugs	—	96	
i Vefsens	—	60	med en Udgift til Medicin af 52 Spd. 84 Sk.
	Lateris	194	

	Transport	194
i Ranens	Distrikt	44
i Lurø	—	43
i Bodø	—	40
i Stegens	—	31
i Lødingens	—	12
i Ofotens	—	5
i Flakstad og Buksnæs (Vestlofotens)	—	80
i Østlofotens	—	71
i Hadsels	—	34
i Sortlands	—	35
	Tilsammen	589

Fra Foldens og Skjærstads Distrikter mangler Opgaver.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i Vefsens Distrikt 2 (i Vefsen og Hatfjelddal hver et), i Ranens 1 (i Nesne) i Lurø et (i Lurø), i Bodø Distrikt 2 (et i Bodø og et i Gildeskaal), i Stegens 1 (i Stegen), i Lødingens 1 (i Tysfjorden), i Østlofoten 1 (i Vaagen) og i Sortlands Distrikt 1 (i Øxnæs). Af Forhandlindsgjenstandene kan nævnes; i Lurø om Sundhedsvedtægter: i Stegen om Brug og Misbrug af Patteflasker; i Lødingen om de væsentlige epidemiske Sygdommes Symptomer og Skjelnemærker, hvorhos en trykt Plakat herom uddeltes til Mødets Medlemmer; i Sortland omhandledes enkelte Sundhedsforskrifter for Fiskerierne og Anlæg af nye Brønde paa et Par af de største Vær, hvor Drikkevandet var slet. Fra Lurø, Skjærstads, Flakstad og Buksnæs (Vestlofotens) og Østlofotens Distrikter meddeles, at samtlige Kommunebestyrelsens Medlemmer deltage i Møderne. De for Vaagens Herred vedtagne Sundhedsforskrifler erholdt under 16de Januar 1875 kongelig Aprobation.

Antallet af de **Vaccinerede** udgjorde:

i Brønø	Distrikt	497
i Alstahaugs	—	187
i Vefsens	—	17
i Ranens	—	254
i Lurø	—	165
i Bodø	—	338
i Foldens	—	136
i Stegens	—	139
i Lødingens	—	162
	Lateris	1 895
	Transport	1 895
i Ofotens	Distrikt	10
i Flakstad og Buksnæs (Vestlofotens)	—	175
i Østlofotens	—	131
i Hadsels	—	64
i Sortlands	—	549
	Tilsammen	2 824

I Folden vaccineredes i de Distriktslægen nærmeste Kredse af denne, i de fjernere Kredse fandt ingen Vaccination Sted, da Hjelpevaccinatørposten stod ubesat og uden Ansøger (Tornøe). I Skjærstad bleve 70—80 vaccinerede, samtlige med negativt Resultat, og da ny Materie ankomtillod ikke Veirliget nye Forsøg. Fra Flakstad, Morkenæs, Værø og Røst i Vestlofoten vare ingen Opgaver indløbne.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 10 — 7 over Døde og 3 over Levende —, hvoraf 5 i Vestlofotens og 1 i hver af Alstahaugs, Ranens, Bodø, Ofotens og Vestlofotens Distrikter.

Om Amtets 3 faste **Sygehuse** i Alstahaug, Bodø og Buksnæs, Fiskesygehusene i Aasvær (Ranens Distrikt), Kabelvaag og Henningsvær (Østlofotens Distrikt) samt Pleiestueroe i Stene (Vestlofotens Distrikt) og Skraaven (Østlofotens Distrikt) henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister.

Badeindretninger. Ved Alstahaug og Buksnæs Sygehus findes Damp- og Karbadindretning, lignende ved Bodø Sygehus siges at være i daarlig Forfatning.

Ved Bodø **Apothek,** der visiteredes, bestod Personalet foruden Apothekeren af en examineret Pharmaceut og 2 Disciple. Dets Filialafdeling i Kabelvaag under Fisket bestyres af en examineret Pharmaceut og en Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 18 Læger, 36 Jordemødre og 46 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Brønø Distrikt: 1 Læge, boende i Brønø; 3 Jordemødre; 6 Hjelpevaccinatører (hvoraf 1 Jordemoder).
2. Alstahaugs Distrikl: 2 Læger, Distriktslægen og en Assistentlæge ved Sygehuset, begge boende i Alstahaug; 4 Jordemødre (deraf en uexamineret); 2 Hjelpevaccinatører.
3. Vefsens Distrikt: 1 Læge, boende i Vefsen; 2 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører.
4. Ranens Distrikt: 1 Læge, boende i Hemnæs; 3 Jordemødre (deraf en uexamineret); 5 Hjelpevaccinatører.

5. Lurø Distrikt: 1 Læge, boende i Lurø; 2 Jordemødre; 4 Hjelpevaccinatører,
6. Bodø Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen og en Sygehuslæge, begge boende i Bodø; 3 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører (hvoraf 1 Jordemoder).
7. Foldens Distrikt: 1 Læge, boende i Folden; 1 Jordemoder; Hjelpevaccinatørposten ubesat.
8. Skjærstads Distrikt: 1 Læge, boende i Skjærstad; 4 Jordemødre (deraf 2 private); 2 Hjelpevaccinatører.
9. Stegens Distrikt: 1 Læge, boende i Hammerø; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
10. Lødingens Distrikt: 1 Læge, boende i Lødingen; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
11. Ofotens Distrikt: 1 Læge, boende i Ofoten; 1 Jordemoder; 2 Hjelpevaccinatører.
12. Flakstads Distrikt: 1 Læge, boende i Flakstad; om Jordemødre og Hjelpevaccinatører mangler Opgave.
13. Buksnæs Distrikt: 1 Læge, boende i Buksnæs; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
14. Østlofotens Distrikt: 1 Læge, boende i Vaagen; 2 Jordemødre (hvoraf 1 privat); 3 Hjelpevaccinatører.
15. Hadsels Distrikt: 1 Læge, boende i Hadsel; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
16. Sortlands Distrikt: 1 Læge, boende i Sortland; 3 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører.

XIX. Tromsø Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 197,3 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 53 934 Indbyggere, er inddelt i følgende 8 Lægedistrikter:

1 Trondenæs Distrikt (10,3 n. □ M., 9 216 Indbyggere) indbefattende
Herrederne: Kvædfjord ..... 5,3 n. □ M., 2 550 Indb.
Trondenæs *) } ... 0,5 — 1 148*) —
Sand }

2. Ibestads Distrikt (14,5 n. □ M., 7 799 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Ibestad ..... 14,0 n. □ M., 6 516 Indb.
Dyrø Sogn af Tranø Herred. 0,5 — 1 283 —

3. Lenviks Distrikt (21,4 n. □ M., 8 733 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Tranø undtagen
Dyrø Sogn..... 7,0 n. □ M., 2 605 Indb.
Berg ..... 5,3 — 1 740 —
Lenvik ..... 7,0 — 3 417 —
Hillesø ..... 2,1 — 981 —

*) Til Trondenæs Herred hører endel af Ofotens Prestegjeld med 218 Indbyggere.

4. Malangens Distrikt (60,5 n. □ M.. 7 722 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Maalselven .... 28,7 n. □M., 2 891 Indb.
Bardodalen .... 16.2 — 1 048 —
Balsfjorden } .. 15,6 — 2 499 —
Malangen } 1 284 —

5. Tromsø Distrikt (10,5 n. □ M., 8 897 Indbyggere), indbefattende
Kjøbstaden Tromsø..... — n. □ M, 5 454 Indb.
Herredet Tromsøsund ..... 10,5 — 3 443 —

6. Lyngens Distrikt *) (32,5 n. □ M.), indbefattende
Herredet Lyngen ..... 4 618 Indb.

7. Karlsø *) Distrikt (12,6 n. □ M.. 2 162 Indbyggere), indbefattende
Herredet Karlsø ..... 2 162 Indb.

8. Skjærvø Distrikt (35,0 n. □ M., 4 787 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Skjærvø ..... 3 136 Indb.
Kvænangen ..... 1 651 —

*) Ifølge kgl. Resolution af 10de Juli 1874 blev Lyngens Lægedistrikt delt i 2de Lægedistrikter, Karlsø og Lyngen.

Sundhedstilstanden betegnes i alle Distrikter som god. Af epidemisk Sygdom forekom væsentlig Typhoidfeber (i betydelig mindre Udbredning end Aaret forud), Lungebetændelse, katarrhalske og tildels gastriske Sygdomme.

Dødeligheden. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene efter Opgaver meddelte fra det statistiske Centralbureau.

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets Midte).	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	53 292	943	17,69
1474	51 958	925	17,80
1873	50 608	803	15,86
1872	49 482	766	15,48
1871	48 622	821	16,88
1871—75	51 086	852	16,68
1866—70	46 713	907	19,41

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se næste Side).

Exanthematisk Typhus optraadte i Ibestad Distrikt i to mindre Epidemier foruden med enkelte spredte Tilfælde. I Tromsø By begyndte Sygdommen i et Hus, hvis 12 Beboere efterhaanden alle bleve syge, hvorfor Huset isoleredes og efter Sundhedskommissionens Foranstaltning indrettedes som Lazaret. Den sidst Angrebne var Gangkonen. 2 Syge døde, ligesom den ved Lazaretet fungerende Læge blev angreben af Sygdommen og døde. Paa Lersand i Tromsøsundets Herred angrebes 6 Personer i 2 Nabohuse, men Sygdommens Udbredelse hindredes ved Isolation af de Syge. I begge disse Epidemier antages Sygdommen at være kommen ved Fiskere fra Lofoten; saadanne havde opholdt sig paa Reisen til Finmarken i det smittede Hus i Tromsø By og flere af det Baadsmandskab, der hørte hjemme i de smittede Huse i Tromsøsundets Herred, havde under Lofotfisket været behandlede paa Sygehus for Feber.

Typhoidfeber forekom i Trondenæs Distrikt ligesom Aaret forud i Sørbygden især paa Gaarden Gausvik, medens den paa 4 Nabogaarde og andensteds i Distriktet kun forekom med enkelfe Tilfælde. Antallet af de Syge angives at have været noget større end efter Lægernes Opgave. I Lenviks Distrikt optraadte i Slutningen af Marts en Husepidemi paa Skøielvdalen i Søreisen, hvor Smitten sandsynligvis skrev sig fra Lofoten; alle Husets 9 Beboere angrebes, men ved streng Isolation, hvis Overholdelse væsentlig skyldes en Tilsynsmand hindredes Sygdommens videre Udbredning; alle de Angrebne kom sig. De i Tromsø Distrikt indtrufne Tilfælde, hvoraf 16 behandledes paa Amtssygehuset i Tromsø — 2 i 1ste, 1 i 2det, 4 i 3die og 9 i 4de Kvartal) — forekom spredte uden at optræde epidemisk. I Lyngens Distrikt forekom Typhoidfeber blandt Finnerne i Lyngsdalen. Distriktslægen bemærker i denne Anledning: Finnerne er utrolig ligegyldige ligeoverfor smitsomme Sygdomme, hvorfor Advarsler og Formaninger lidet nytte. Ved et Sygebesøg hos de Typhussyge anmodedes Omgivelserne om ikke at tilstede Uvedkommende Adgang til de Syge og Naboerne paalagdes at holde sig borte. Ved det næste Sygebesøg, 8 Dage efter, fandtes i Stuen, hvor de Typhussyge laa, 2 fremmede Koner beskjæftigede med Brødbagning og ved Væggene sad 3 Mænd, der Dagen før vare hjemkomne fra Finmarksfiske, med sine Tobakspiber. I Vinduet var Levninger efter et Kaffeselskab og paa Kogeovnen den dampende Kaffekjedel, saa Temperaturen i Værelset var henimod 20° R. Alle de Fremmede hørte hjemme i Nabogaardene; Paa Forestilling om det Urigtige og Uforsvarlige heri erholdtes Svaret: «Skal vi have Feberen, faar vi den ligevel, og skal vi ikke have den, faar vi den ikke«. I Skjærvø Distrikt herskede Typhoidfeber fra April udover Sommeren i Oxfjord og Strømfjord, men havde mildt Forløb. I November optraadte Sygdommen i Kvænangen mere ondartet — i et meget urenligt Hus angrebes 7 Personer samtidig — spredte sig derfra noget udover og vedvarede ved Aarets Udgang.

Under **epidemisk Cerebrospinalmeningit** opføres i Ibestad Distrikt 7 Angrebne, hvoraf 5 døde; kun 3 Syge kom under Behandling; af disse døde 1. Sygdommen, der optraadte i Maanederne April og August, antages importeret fra Lofoten, hvor den forekom under Fisket. I en Familie kom en ældre Pleiebroder, der ved Hjemkomsten led af Kusma med Metastase til Testes, hjem fra Lofoten. 14 Dage efter indsygnede et Barn under Tegn paa Hjernesygdom uden Svulst af Parotis og døde efter 9 Dage. Dagen efter angrebes et andet Barn af lignende Sygdom og døde paafølgende Dag. Den næste Dag indsygnede det tredie Barn, til hvilket Lægen hentedes, og ogsaa dette Barn døde. De døde Børn vare i Alderen 2—6 Aar. De to tilbageværende Børn, 8 og 11 Aar gamle, fik Kusma og vare, saavidt Lægen bekjendt, tilligemed den ovenfor

I Tromsø Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf Døde.	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthematisk Typhus	41	4	41	-	-	3	15	9	6	-	1	2	5	-	-
Typhoidfeber	135	17	119	10	4	2	24	18	11	10	8	9	6	14	3
Meningitis cerebro-spinalis	3	1	3	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-
Simpel Feber	93	-	90	6	2	8	6	13	13	8	10	5	5	5	9
Barselfeber	26	4	26	3	2	-	6	2	4	1	2	2	1	3	-
Vandkopper	14	-	14	-	1	1	-	2	-	-	-	1	6	2	1
Skarlagensfeber	8	1	8	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødlinger	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Mæslinger	4	-	4	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Rosen	27	3	27	2	4	3	2	2	-	1	2	6	2	1	2
Kighoste	41	1	41	9	9	1	10	8	1	2	-	1	-	-	-
Diphth. Svælgbetændelse	8	-	8	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	69	-	69	5	11	5	3	6	10	9	8	1	4	6	1
Akut Bronchit og andre katarrh. Tilfælde	522	15	522	77	102	45	46	36	24	32	30	23	29	54	24
Lungebetændelse	119	12	112	14	14	7	5	13	10	10	3	1	8	11	16
Pleurit	34	4	30	2	1	3	3	2	5	2	3	1	2	3	3
Gigtfeber	54	2	53	8	5	4	3	6	4	1	2	4	4	11	1
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	327	5	327	37	37	18	29	28	20	22	38	29	17	37	15
Blodgang	8	-	8	-	-	-	-	1	-	2	2	-	2	-	1
Skjørbug	3	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	1537	69	1505	187	195	101	155	146	110	100	110	85	92	147	77

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne. Trondenæs. Tilf.	Trondenæs. Døde.	Ibestad. Tilf.	Ibestad. Döde.	Lenvik. Tilf.	Lenvik. Døde.	Malangen. Tilf.	Malangen. Døde.	Tromsø. Tilf.	Tromsø. Døde.	Lyngen. Tilf.	Lyngen. Døde.	Karlsø. Tilf.	Karlsø. Döde.	Skjærxø. Tilf.	Skjærxø. Døde.
Exanthematisk Typhus	42	5	-	-	21	1	-	-	-	-	21	4	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	136	18	24	3	-	-	15	3	3	1	46	2	20	3	-	-	27	6
Meningitis cerebro spinalis	7	5	-	-	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Simpel Feber	93	-	6	-	8	-	19	-	3	-	46	-	3	-	5	-	3	-
Barselfeber	28	6	3	1	5	4	3	-	3	-	13	-	-	-	-	-	1	1
Vandkopper	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	8	1	-	-	-	-	-	-
Rødlinger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	7	3	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Rosen	27	3	7	-	2	-	8	1	-	-	6	2	-	-	2	-	2	-
Kighoste	44	4	2	-	19	2	11	-	1	-	6	-	3	2	-	-	2	-
Diphtherisk Svælgbetændelse	9	1	-	-	2	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	69	-	3	-	-	-	42	-	-	-	24	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	527	20	46	-	84	5	121	4	34	1	197	8	29	2	5	-	11	-
Lungebetændelse	121	14	30	4	25	5	17	1	14	2	27	2	7	-	-	-	1	-
Pleurit	34	4	6	2	3	-	3	-	3	-	15	1	1	-	3	1	-	-
Gigtfeber	55	3	3	-	4	-	37	1	4	-	6	2	-	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	327	5	27	-	41	1	96	1	8	-	135	1	10	2	4	-	6	-
Blodgang	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	1560	92	157	10	224	27	373	11	80	4	574	23	78	9	19	1	55	7

*) ikke behandlede.

nævnte de første Tilfælde af denne Sygdom i Distriktet. I en anden Familie var en Broder kommen hjem fra Lofoten lidende, som det synes, af lette Febersymptomer — især Hovedpine — der dog svandt uden Behandling. Strax efter indsygnede og døde et Barn efter nogle Dages Sygdom, medens der hos det andet senere udviklede stg en paretisk Tilstand i Underextremiteterne (C. J. Borge).

Skarlagensfeber ophørte i Tromsø ved Februar Maaneds Udgang og den fra 1873 herskende Epidemi afsluttedes dermed.

Af **Mæslinger** opgives fra Ibestad Distrikt 3 Dødsfald uden at nogen dersteds er kommen under Behandling for denne Sygdom. I Lyngens Distrikt optraadte nogle enkelte Tilfælde efterat Epidemien fra foregaaende Aar var ophørt ved heromhandlede Aars Begyndelse.

Kighoste omtales at have forekommet i Aarets første Halvdel i Ibestad efterat være optraadt i Forbindelse med Mæslingerne Aaret forud og vedvaret efter disses Ophør. Kun faa Tilfælde kom under Behandling; men da paa Listerne over Begravede et for Distriktet uforholdsmæssig stort Antal Børn sees at være døde, ere vistnok en Del bukkede under for denne Sygdom. Ligesaa anføres Sygdommen at have været udbredt i Bardodalen — Malangens Distrikt — og i Tromsø, hvor den ophørte i Mai Maaned, ligesom ogsaa i Skjærvø Distrikt.

Kusma optraadte epidemisk i Ibestads Distrikt og anføres ophørt i Tromsø i Mai Maaned efter epidemisk Optræden fra det foregaaende Aar.

Af **akut Bronchit** er opgivet behandlet 343 Tilfælde — 203 hos Mænd og 140 hos Kvinder, 147 hos Børn, 196 hos Voxne. Ialt kjendes 20 Dødsfald af denne Sygdom, hvoraf 19 hos Børn under 5 Aar.

Lungebetændelse angives fra flere Distrikter at være forekommen hyppigere end almindelig.

Nedenstaaende Tabel viser Antallet af Behandlede og Døde, Dødsprocenten og Antal Angrebne af 1000 Indvaanere i de sidste fem Aar:

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	119	12	10,1	2,27
1874	109	16	14,7	2,10
1873	90	11	11,2	1,85
1872	128	14	10,9	2,69
1871	183	29	15,8	3,88

Veneriske Sygdomme. Den i den almindelige Beretning indtagne Tabel viser de paa Amtets Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis.

Nedenstaaende Tabel giver en Oversigt over de udenfor Sygehusene behandlede Tilfælde af Syphilis og kjendte Tilfælde af Gonorrhoe og Urethrit.

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehusene) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet.				Opgivet Sygdomsform.		Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.											
		Kjøn.		Alder.						Trondenæs.		Ibestad.		Lenvik.		Malangen.		Tromsø.		Skjærvø.	
		Md.	Kv.	Børn.	Voxne.	primær.	konstitutionel.			Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.
Syphilis	13	10	3	1	12	6	7	4	1	-	-	-	-	2	-	1	-	10	*1	-	
Gonorrhoe, Urethrit	54	50	4	-	54	-	-	8	-	8	-	4	-	9	-	2	-	**29	-	2	

*) Syphilis hereditaria Barn 0—1 Aar gl. **) Heri medregnet 3 Mand behandlede paa Amtssygehuset i Tromsø.

Fra Trondenæs og Ibestad ere fra hvert Distrikt 1 Person indlagt paa Amtssygehuset for Syphilis. I Tromsø foretoges 1 Gang ugentlig Visitation af løsagtige Fruentimmer.

Nedenstaaende Liste giver Oplysning om en Del af Lægerne og paa Tromsø Amtssygehus behandlede væsentlig **kroniske** Sygdomme (se Tabellen næste Side).

Kronisk Rheumatisme siges fra Ibestad Distrikt ikke at høre hjemme blandt den indfødte Befolkning (C. J. Borge).

Fnat omtales som ikke lidet udbredt i Ibestad og Malangens Distrikter.

Kjertelsyge anføres fra Ibestad Distrikt at være meget almindelig, uagtet den har aftaget fra Aar til Aar. Det er nu almindeligt, at Forældre paa egen Haand behandle Sygdommen med Medicintran (C. J. Borge).

Svindsot. Forholdet mellem de af Lægerne opgivne Dødsfald og samtlige opgivne Dødsaarsager sees af nedenstaaende Tabel:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Trondenæs	1	27	3,7
Ibestad	8	83	9,6
Lenvik	1	22	4,5
Malangen	5	15	33,3
Tromsø	9	62	14,5
Lyngen	1	19	5,3
Karlsø	1	4	25,0
Skjærvø	8	21	38,1
Tromsø Amt	34	253	13,4

Menstruationsuordener. Fra Ibestad Distrikt bemærkes at abnorme Tilstande i Uterinorganerne med deres Følger: nervøs Debilitet og tildels Hysteri forekommer særdeles hyppig. Abort indtræffer meget hyppig og ledsages af de bekjendte kroniske Lidelser som af Almuen sammenfattes under Benævnelsen «Modersyge«. I Aarets Løb er behandlet 17 Aborter i Ibestad, en i Forhold til Fødslerne i dette Prestegjeld temmelig høi Procent uden Hensyn til de formentlig ikke faa Tilfælde, der ikke er komne til Lægens Kundskab.

Sindssyge. Om de paa Amtssygehuset i Tromsø indkomne Tilfælde henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister.

For Amtskommunens Regning sees 20 Personer at være behandlede paa Asyl og 15 i Distrikterne, hvoraf 2 hørte hjemme i Trondenæs Distrikt, 1 i Lenvik, 3 i Malangen, 2 i Tromsø og 7 i Skjærvø.

Med Hensyn til udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger: 7 Tangforløsninger, 3 Vendinger, 1 Extraktion ved Sædefødsel, 4 Efterbyrdsoporationer, hvis Indikationer og Udfald sees af nedenstaaende Tabel (se Side 145).

Af obstetriciske Operationer forøvrigt udførtes 1 Perforation efter 3 Døgns Fødselsarbeide af stort, forbenet Fosterhoved. Konen forblev ilive. 2 Exvisceratione r, en ved forsømt Tverleie med krampagtig Timeglassammentrækning af Livmoderen, hvor begge Arme exarticuleredes, Kroppen exvisceredes gjennem Brysthulen og Hovedet decapiteredes. Konen forblev ilive. Den anden ved forsømt Tverleie og fremfalden Arm. Konen døde.

Ialt 17 obstetriciske Operationer, hvoraf 1 i Trondenæs, 4 i Ibestad, 2 i Lenvik, 2 i Malangen, 3 i Tromsø, 2 i Lyngen, 1 i Karlsø og 2 i Skjærvø Distrikt.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel:

Distrikt.	Fødte.	Døde.			Dødfødte.*)
		ialt.	i 1ste Døgn.	paa Barselseng.	
Trondenæs	312	146	1	2	20
Ibestad	232	124	2	3	7
Lenvik	326	149	-	5	4
Malangen	240	107	1	3	10
Tromsø	348	161	6	4	15
Lyngen	149	99	1	-	6
Karlsø	80	47	-	-	5
Skjærvø	169	110	3	-	6
Tromsø Amt	1856	943	14	17	73

*) Efter Dødfødteanmeldelserne.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 913 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 50,8. Lægerne have meddelt Oplysning om 8 paa Barselseng døde Kvinder. 6 døde af Barselfeber, en efter udført Exvisceration og 1 døde uforløst.

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 62; Selvmord 3.

I Lægernes Dødslister indeholdes Opgaver over Dødsaarsagen ved 253 eller 28,8 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (878). De hyppigste Dødsaarsager

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er øpgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne.	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme..	115	-	76	39	-	115	9	115	-
Fnat.....	100	-	43	57	63	37	7	100	-
Skurv.....	8	-	6	2	5	-	3	8	-
Kjertelsyge.....	95	-	45	50	87	8	10	95	-
Rachit.....	2	-	1	1	2	-	1	2	-
Simpel Meningit.....	8	5	4	4	5	3	3	8	5
Tuberkuløs Meningit..	9	9	2	7	8	1	4	9	9
Svindsot.....	72	24	26	46	2	70	10	82	34
Kræft.....	17	5	11	6	-	17	9	17	5
Vatersot og Morbus Brighti.....	25	4	11	14	-	25	8	32	*11
Blegsot og Anæmi....	109	-	-	109	6	103	8	109	-
Menstruationsuordener.	81	-	-	81	-	81	9	81	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	745	-	304	441	48	692	10	745	-
Ormesygdomme.....	53	2	22	31	50	3	5	53	2
Drankersygdomme.....	1	-	1	-	-	1	1	1	-

	Fordeling paa Lægedistrikterne.															
	Trondenæs.		Ibestad.		Lenvik.		Malangen.		Tromsø.		Lyngen.		Karlsø.		Skjærvø.	
	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.
Kronisk Rheumatisme.	12	-	-	-	55	-	4	-	12	-	14	-	10	-	8	-
Fnat.....	-	-	64	-	6	-	22	-	3	-	1	-	-	-	4	-
Skurv.....	-	-	-	-	1	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge.....	2	-	37	-	15	-	13	-	15	-	1	-	9	-	3	-
Rachit.....	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Simpel Meningit.....	-	-	4	3	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tuberkuløs Meningit..	2	2	1	1	-	-	1	1	5	5	-	-	-	-	-	-
Svindsot.....	7	1	15	8	6	1	9	5	25	9	4	1	4	1	12	8
Kræft.....	2	-	3	-	1	1	1	-	4	-	2	1	2	1	2	2
Vatersot og Morbus Brighti.....	7	4	6	3	8	-	5	1	3	1	1	1	1	-	1	1
Blegsot og Anæmi....	3	-	11	-	27	-	2	-	53	-	-	-	7	-	6	-
Menstruationsuordener.	19	-	6	-	11	-	5	-	24	-	6	-	2	-	8	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi...	80	-	308	-	113	-	36	-	65	-	23	-	30	-	90	-
Ormesygdomme.....	11	1	-	-	27	1	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-
Drankersygdomme.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-

*) Deraf 8 Dødsfald af «Vatersot» og 3 af «Morbus Brighti».

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtrækning ved Sædeleie.				Efterbyrdsoperation
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		Børn.		Moderen ilive.
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	død.	
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer; langsom Fødsel	5	4	-	4	*1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bækkensneverhed	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Barselkrampe	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Issefødsel med Panden fortil	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sædefødsel med opslaaede Underextremiteter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
26 Timer efter Forløsningen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgiven Indikation	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3
Tilsammen	7	5	-	5	2	-	2	-	-	1	1	-	1	-	-	1	4
	12			7			2			2			1		1		4

*) Død 8 Timer efter Forløsningen.

vare: Svindsot (34), Alderdomssvaghed (21), akut Bronchit (20), Typhoidfeber (18), Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 17), Lungebetændelse (14).

Veirliget. I Aarets første Maaneder forekom ofte Storme med Sne og Kulde. Snemængden var ualmindelig stor. Vaaren var varm, Sommeren derimod kjølig. Høudbyttet var godt mens Korn- og Poteteshøst blev under Middelsaars. Høsten varede kort og der faldt tidlig Sne, hvortil der i December Maaned kom stærk Kulde. Fiskerierne gav godt Udbytte undtagen Storsildfisket, der i indeværende Aar slog feil.

Hygiæniske Forhold og Levemaade. Fra Trondenæs Distrikt anføres, at nye Huse, som opføres, ere langt større og bedre indrettede end tidligere, hvad der ikke alene gjælder Vaaningshuse, men ogsaa Fjøsbygninger. Kreaturstellet gaar stadigt fremad, hvortil de jevnligt afholdte Dyrskuer have bidraget ikke lidet, og den tidligere Sultefodring er aftaget Aar for Aar. Fra Lenvik berettes, at Almuen næsten udelukkende driver Søbrug, hvorved Jordbruget ikke drives paa lønnende Maade saaledes som hos de indflyttede Østlændinger. Fra Malangens Distrikt bemærkes, at Kaffe misbruges i hele Distriktet, hvorimod Misbrug af Spirituosa ikke er almindelig.

I Tromsø By er der paa Grund af Indflytning fra de omliggende Distrikter Mangel paa Husrum, skjønt der opføres ikke faa Huse. Brændevinsdrik er fremdeles i Tiltagen paa Grund af den gode Arbeidsfortjeneste og let Adgang til at erholde det kjøbt. Om de hygiæniske Forhold ved Senjens Nikkelværk henvises til det i Anhanget optagne Uddrag af Værkslæge P. Hirsch's Beretning.

Af **fattige Syge** opgives behandlede

i Trondenæs	Distrikt	20
i Ibestad	—	28
i Lenvik	—	19
i Malangen	—	22
i Tromsø	—	196
i Lyngen	—	8
i Karlsø	—	4
i Skjærvø	—	20
	tilsammen	317

Med Hensyn til **Jordemoderhjelpen** anføres fra Ibestad, Lenvik og Lyngens Distrikter at uexaminerede Hjelpersker almindelig benyttes. I Ibestad Prestegjeld bistod 2 Jordemødre ved 27 af 186 Fødsler og Jordemoderen i Lyngen kun ved 10 Fødsler.

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i Trondenæs 1 Møde (i Kvæfjord), i Ibestad 1

(i Ibestad), i Lenvik 1 (i Tranø). i Malangen 3 (Bardodalen to Maalselven et), i Tromsø 4 (i Tromsø By), Lyngen 1 Karlsø 1, Skjærvø 2 (et i Skjærvø og et i Kvænangen). Af Forhandlingsgjenstandene fremhæves: i Ibestad Forhandling om Børnepleien, i Lenvik om Blodcirkulationen, Blødninger og Standsninger af samme, i Malangen om Fnat og veneriske Sygdomme, i Lyngen om Fnat, i Karlsø om Urenlighed og deraf følgende Sygdomme.

Antallet af **Vaccinerede** udgjorde:

i Trondenæs	Distrikt	24
i Ibestad	—	219
i Lenvik	—	20
i Malangeu	—	90
i Tromsø	—	80
i Lyngen	—	196
i Karlsø	—	10
i Skjærvø	—	58
	tilsammen	697

Af Tromsø Distriktslæge forsendtes 253 Vaccinerør til Stiftets Læger og Hjelpevaccinatører.

Af **retsmedicinske Forretninger** er opgivet udført 3 Syns- og Obduktionsforretninger, to i Malangen, en i Lenviks Distrikt.

Sygehuse. Med Hensyn til de paa Amtets Sygehus i Tromsø behandlede Syge henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister. I Ibestad underholder Fattigvæsenet et midlertidigt Sygehus, hvor der blev behandlet 10 Syge. I Tromsø indlægges oftere fattige Syge paa Byens Fattighus. I Lyngen er der ved Laan af Tromsø Amts Medicinalfond indrettet et Sygelokale med tilhørende Badeindretning ved Lægens Bolig. Sygelokalet har to Værelser og to Kvistrum.

Af **Badeindretninger** har Tromsø By 2 Kar- og 2 Dampbad, et paa Amtssygehuset, et privat. Fra Malangens Distrikt omtales et Par private russiske Dampbade, der af og til benyttes af Almuen.

Amtet har et **Apothek** i Tromsø, hvilket visiteredes, foruden Apothekeren bestod Personalet af 1 uexamineret Pharmaceut og 1 Discipel.

Medicinalpersonalet bestod af 11 Læger, 15 Jordemødre, 29 Hjelpevaccinatører.

1. Trondenæs Distrikt: 1 Læge, boende i Trondenæs, 3 Jordemødre (1 praktiserer ikke), 3 Hjelpevaccinatører.
2. Ibestads Distrikt: 1 Læge, boende i Ibestad, 3 Jordemødre (1 privat praktiserende), 3 Hjelpevaccinatører.
3. Lenviks Distrikt: 2 Læger, Distriktslægen, boende i Lenvik og en Værkslæge ved Senjens Nikkelværk, 2 Jordemødre, 5 Hjelpevaccinatører.
4. Malangens Distrikt: I Læge, bosat i Maalselven. 3 Jordemødre (1 Post ledig), 4 Hjelpevaccinatører.
5. Tromsø Distrikt: 3 Læger (hvoraf en ikke praktiserer), alle boende i Tromsø, 2 Jordemødre, 2 Hjelpevaccinatører.
6. Lyngens Distrikt: 1 Læge, bosat i Lyngen, 1 Jordemoder, 5 Hjelpevaccinatører.
7. Karlsø Distrkt: 1 Læge, boende i Karlsø, 2 Hjelpevaccinatører.
8. Skjærvø Distrikt: 1 Læge, boende i Skjærvø, 1 Jordemoder, 5 Hjelpevaccinatører.

XX. Finmarkens Amt.

Amtet, hvis Fladeindhold er 371,4 norske Kvadratmil, og som ved Folketællingen den 31te December 1875 havde 24 232 Indbyggere, er inddelt i følgende 9 Lægedistrikter:

1. Altens Distrikt (95,0 n. □ M., 5 277 Indbyggere) indbefattende
   Herrederne: Alten ..... 23,5 n. □ M., 2 370 Indb.
   Talvik ..... 12,5 n. □ M. 2 152 Indb.
   Kautokeino .... 59,0 — 755 —
2. Loppens Distrikt (9,2 n. □ M., 1 421 Indbyggere), indbefattende
   Herrederne: Loppen, Oxfjord ..... 5,9 n. □ M., 349 Indb.

Hasvik ..... 3,3 — 562 —

3. Hammerfest Distrikt (26,6 n. □ M., 3 652 Indbyggere), indbefattende
Kjøbstaden Hammerfest ..... 2 125 Indb.
Herredet Hammerfest ..... 26,6 n. □ M., 1 527 —

4. Maasø Distrikt (4,2 n. □ M., 1 333 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Maasø ..... 913 Indb.
Kjelvik ..... 420 —

5. Kistrands Distrikt (128,3 n. □ M., 2 568 Indbyggere), indbefattende
Herrederne: Kistrand ..... 34,7 n. □ M., 1 372 Indb.
Karasjok ..... 59,1 — 514 —
Lebesby og Kjøllefjord ..... 35,1 — 682 —

6. Tanens Distrikt (30,6 n. □ M., 2 422 Indbyggere) indbefattende
Herredet Tanen ..... 17,2 n. □ M., 2 093 Indb.
Polmaks Distrikt af Nesseby Herred ..... 13,4 — 329 —

7. Vardø Distrikt (17,7 n. □ M., 2 100 Indbyggere), indbefattende
Kjøbstaden Vardø ..... 1 353 Indb.
Herredet Vardø Landsogn .. 17,7 n. □ M., 747 —

8. Vadsø Distrikt (20,10 n. □ M., 3 818 Indbyggere), indbefattende
Kjøbstaden Vadsø ..... 1 768 Indb.
Herrederne: Vadsø ..... 8,10 n. □ M., 1 087 —
Nesseby undtagen Polmaks Distrikt ..... 12,00 — 963 —

9. Sydvarangers Distrikt (39,1 n. □ M.), indbefattende
Herredet Sydvaranger ..... 1 641 Indb.

Sundhedstilstanden. Den største Sygelighed falder i Aarets første Halvdel for de fleste epidemiske Sygdommes Vedkommende. Mæslingerne forekom sjeldnere end i det foregaaende Aar. Børnekopper iagttoges ikke. Alene Typhoidfeber, Lungebetændelse og især Kighoste vise nogen betydeligere Frekvents.

Dødeligheden i de sidste 5 Aar og de to nærmest foregaaende Femaar vil sees af følgende Tabel:

Aar.	Beregnet Befolkning ved Aarets (Femaarets) Midte.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1875	23 941	637	26,61
1874	23 324	560	24,01
1873	22 918	432	18,82
1872	22 653	489	21,58
1871	22 308	567	25,41
1871—75	23 189	537	23,17
1866—70	21 252	654	30,77

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Lister *) sammendragne Tabel (se næste Side).

Exanthematisk Typhus. Fra Hammerfest Distrikt opføres 4 Tilfælde, den først angrebne (i Januar) var en Broder af den paa Sygehuset i December 1874 Indlagte; i April og Mai indkom paa Sygehuset 2de (i hver Maaned en) fra Fiskeværene hjemkømne syge Fiskere. I Vadsø Distrikt optraadte Sygdommen sporadisk og af uvis Oprindelse. Fra Altens Distrikt anføres, at exanthematisk Typhus maaske har hersket i Distriktets Yderkant; af 5—6 Angrebne døde 2; Sygdommen kunde imidlertid ikke bestemt afgjøres, da de øvrige vare tilfrisknede inden Lægens Ankomst (Follum).

Typhoidfeber var noget hyppigere end Aaret forud, men Dødeligheden mindre. Fra Loppens Distrikt anføres 6 af de opgivne Tilfælde at have optraadt i Bergsfjord i Mai; Sygdommen har sandsynligvis — uden at være anmeldt for Distriktslægen — forekommet i to Fjorde paa ydre Side af Sørøen, i Marts i Langskjellen og i April i et Hus i vestre Halvdel af Dønnesfjord, paa hvilket sidste Sted der herskede Sygelighed i November, (en Kone døde). Det overveiende Antal af de fra Amtet anmeldte Sygdomstilfælde falde paa Kistrands Distrikt — Kistrands Sogn, hvorhen Smitten antages bragt ved Folk fra Børselv, som kort før Epidemiens Udbrud i April havde været paa Reise lige op i Utsjok paa finsk Side; Epidemien holdt sig til østre Side af Porsangerfjord og gik fra Børselv udover til ytre Lerpol, idet den hjemsøgte de fleste Huse; fire døde før Lægens Ankomst; — i et Par af de først angrebne Huse vare alle Børn (10) syge —, senere anangrebes ingen. De 5 fra Sydvarangers Distrikt anmeldte Tilfælde optraadte ved Langfjorden. Paa Amtets Sygehuse indlagdes: paa Breviks Sygehus 1 i April, paa Ham-

*) Fra Tanens Distrikt og Gamviks Sygehus er ikke indkommet Syge- og Dødslister.

I Finmarkens Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret. Behandlede.	Hele Aaret. Deraf Døde.	Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Exanthematisk Typhus	8	2	8	1	-	1	1	1	-	1	-	1	-	-	2
Typhoidfeber	55	2	44	-	-	-	10	13	17	-	-	1	-	-	3
Febris recurrens	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Simpel Feber	33	-	31	-	-	3	2	3	3	1	3	3	4	2	7
Barselfeber	6	2	6	1	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	1
Vandkopper	15	-	15	-	2	1	-	2	4	5	1	-	-	-	-
Skarlagensfeber	32	14	32	6	4	5	9	2	2	-	2	2	-	-	-
Mæslinger	14	-	12	-	-	2	-	-	5	3	-	-	-	-	2
Rosen	16	-	14	3	2	3	1	-	-	-	1	1	1	1	1
Kighoste	230	18	230	23	14	30	27	29	17	16	26	25	9	12	2
Diphtherisk Svælgbetændelse	16	-	16	3	1	2	-	3	1	3	-	-	2	1	-
Strubehoste	3	3	3	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kusma	28	-	28	1	13	8	2	4	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde	486	7	449	33	35	63	74	57	26	30	35	13	30	24	29
Lungebetændelse	73	18	56	2	2	8	4	2	3	4	8	6	4	3	12
Pleurit	18	1	11	1	1	1	-	-	2	2	1	1	-	1	1
Gigtfeber	11	-	7	1	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	2
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	166	7	163	10	18	7	15	14	25	26	16	6	7	10	9
Blodgang	9	-	7	-	-	1	-	1	2	3	-	-	-	-	-
Skjørbug	20	-	13	-	3	4	2	3	-	-	-	-	1	-	-
Tilsammen	1249	74	1145	85	97	140	150	135	109	94	93	59	59	54	70

	Ialt opgivne. Tilfælde.	Ialt opgivne. Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikter. Alten. Tilf.	Alten. Døde.	Loppen. Tilf.	Loppen. Döde.	Hammerfest. Tilf.	Hammerfest. Døde.	Maasø Tilf.	Maasø Døde.	Kistrand. Tilf.	Kistrand. Døde.	Tanen. Tilf.	Tanen. Döde.	Vardø. Tilf.	Vardø. Døde.	Vadsø. Tilf.	Vadsø. Döde.	Sydvaranger. Tilf.	Sydvaranger. Døde.
Exanthem. Typhus	8	2	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-
Typhoidfeber	*69	6	-	-	8	-	2	1	4	-	*45	4	-	-	5	1	-	-	5	-
Febris recurrens	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-
Simpel Feber	33	-	-	-	1	-	19	-	1	-	1	-	-	-	8	-	-	-	3	-
Barselfeber	7	3	4	2	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Vandkopper	15	-	6	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	33	15	-	-	-	-	31	13	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Mæslinger	14	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	8	-	1	-	2	-
Rosen	16	-	3	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	5	-	4	-	-	-
Kighoste	231	19	1	1	-	-	68	6	5	-	-	-	-	-	33	2	72	10	52	-
Diphther. Svælgbet.	16	-	4	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	-
Strubehoste	3	3	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Kusma	28	-	-	-	-	-	26	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit og andre katarrh. Tilf.	487	8	68	1	55	1	104	2	26	-	19	-	-	-	115	-	68	4	32	-
Lungebetændelse	74	19	15	4	3	-	14	7	3	-	-	-	-	-	17	3	22	5	-	-
Pleurit	19	2	2	-	-	-	6	1	2	-	-	-	-	-	2	-	6	1	1	-
Gigtfeber	11	-	3	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras	168	9	20	1	14	-	60	5	4	-	5	-	-	-	56	3	-	-	9	-
Blodgang	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-
Skjørbug	20	-	7	-	2	-	1	-	3	-	-	-	-	-	3	-	4	-	-	-
Tilsammen	1271	86	134	10	84	1	360	37	51	-	73	5	-	-	262	12	201	21	106	-

*) Deraf 10 Børn i Kistrand ikke behandlede.

merfest 1 i 2det og 1 i tredie Kvartal, paa Maasø 4 i andet Kvartal og paa Vardø Sygehus 3 i andet og 2 i tredie Kvartal.

Febris recurrens optraadte i Vadsø Distrikt med sporadiske Tilfælde og af uvis Oprindelse.

Skarlagensfeber anmeldes kun fra Hammerfest og Vardø Distrikter. I Hammerfest optraadte Sygdommen i Januar—Juni.

Mæslinger. Det foregaaende Aars Epidemier var saagodtsom ophørt; fra Maasø omtales imidlertid en mindre Epidemi i første Halvaar som en Fortsættelse fra Aaret forud, ligesom den i Karasjok af Kistrands Distrikt optraadte i de tre første Maaneder med milde Tilfælde. De fra Maasø og Vardø Distrikter anmeldte enkelte Tilfælde indlagdes paa Sygehusene i andet Kvartal.

Kighoste optraadte mere almindelig end Sygelisterne udvise; saaledes forekom den i Loppens Sogn (i Bergsfjord) i Begyndelsen af Aaret; Fra Hammerfest anføres den ogsaa at have optraadt i Landdistriktet; i Byen var de Angrebnes Antal større end anmeldt. Til Vadsø Distrikt kom Sygdommen sandsynligvis fra Sydvaranger; den største Udbredning fik den først i tredie Kvartal; de allerfleste i 1875 indtrufne Dødsfald i Børnealderen siges at kunne tilskrives denne Sygdom (Hartmann).

De ved **katarrhalske Tilfælde** opførte 8 Dødsfald skyldes samtlige akut Bronchit, hvoraf er opført 188 behandlede Tilfælde hos 119 Mænd og 69 Kvinder (af 182 vare 78 under og 104 over 15 Aar).

Lungebetændelse. Sygdommens Optræden i de fem sidste Aar vil sees af følgende Opgaver:

Aar.	Behandlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Behandlede.	Kjendte Angrebne af 1000 Indv.
1875	73	18	24,7	3,1
1874	50	9	18,0	2,1
1873	59	8	13,6	2,7
1872	60	15	25,0	2,7
1871	127	17	13,4	5,7

Blodgang. Fra Vadsø meddeles, at dysenteriske Diarrhoeer forekommer hvert Aar i Vaar- og Sommermaanederne, men i Regelen med mildt Forløb (Hartmann).

Veneriske Sygdomme. De paa Sygehusene behandlede Tilfælde af Syphilis vil sees af den i den almindelige Beretning indtagne Tabel.

For Gonorrhoe behandledes paa Vardø Sygehus 2 voxne Mænd og paa Vadsø Sygehus 1.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af veneriske Sygdomme ville sees af følgende Tabel (se næste Side).

Til Oplysning om en Del af Lægerne behandlede væsentlig **kroniske Sygdomme** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 151).

Svindsot. Forholdet mellem opgivne Dødsfald af Svindsot og samtlige opgivne Dødsaarsager vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsfald af Svindsot.	Opgivne Dødsaarsager ialt.	Forhold i pCt.
Alten	1	31	3,2
Loppen	-	9	0,0
Hammerfest	2	58	3,4
Maasø	1	7	14,3
Kistrand	-	5	0,0
Tanen	?	?	?
Vardø	3	24	12,5
Vadsø	3	30	10,0
Sydvaranger	1	4	25,0
Finmarkens Amt	11	168	6,5

Fra Hammerfest Distrikt anføres Svindsot at være temmelig almindelig (H. Smith).

Sjeldne Tilfælde. Fra Altens Distrikt (70° n. Br.) omtales 2 dødeligt endende Tilfælde af «Solstik«; 15de Juni døde en 35 Aar gl. Gaardbruger efter 8 Timers Sygdom (Legemstemperaturen 44° C,); Lufttemperaturen i Skyggen var den 16de Juni 21° C. og i Solen omkring 30° C. Barometerhøiden 756 m. m., Luften stille, intet Skydække. Den 6te Juli døde en 17aarig Gut efter 24 Timers Sygdom (Legemstemperaturen 40,5° C.); Lufttemperaturen 16° C. i Skyggen, forøvrigt de samme Veirforhold som i det foregaaende Tilfælde. Begge havde arbeidet i Solvarmen og antagelig uden Hovedbedækning. Paa samme Tid var der blandt mange almindelig Klage over stærk Hovedpine (Follum).

Af **Sindssygdom** er opgivet et Dødsfald — fra Loppens Distrikt —. Med Bidrag af Amtskommunen forpleiedes fra August 1874 til August 1875 : 33 Sindssyge, hvoraf 13 i Asyler; 16 vare hjemmehørende i Altens, 1 i Loppens, 2 i Hammerfest, 1 i Maasø, 10 i Kistrands, 1 i

Liste over behandlede Tilfælde af Syphilis (udenfor Sygehus) og Gonorrhoe (Urethrit).

Sygdom.	Tilsammen behandlede.	Behandlede, for hvilke er opgivet				Sygdomsform for Syphilis.			Antal anmeldende Læger.	Kjendte Dødsfald.
		Kjøn.		Alder.						
		Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).	primær.	hereditær.	konstitutionel.		
Syphilis	20	17	3	3	17	2	1	17	6	*1
Gonorrhoe (Urethrit)	61	56	5	-	61	-	-	-	9	

Sygdom.	Alten.		Loppen.		Hammerfest.		Maasø.		Kistrand.		Tanen.		Vardø.		Vadsø.		Sydvaranger.	
	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødsf.	Beh.	Kjendte Dødf.	Beh.	Kjendte Dødsf.
Syphilis	1	-	-	-	6	-	-	-	1	-	-	-	9	-	3	1	-	-
Gonorrhoe (Urethrit)	15	-	2	-	20	-	2	-	1	-	-	-	18	-	3	-	-	

*) I det første Leveaar.

Tanens, 1 i Vadsø og 1 i Sydvarangers Lægedistrikter.

Med Hensyn til de af Lægerne udførte **chirurgiske Operationer** henvises til den i den almindelige Beretning indtagne Oversigtstabel.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger: 7 Tangforløsninger, 4 Vendinger, 1 Udtrækning ved Fodfødsel og 1 Gang Udtagelse af Efterbyrden, hvilke Operationers Indikationer og Udfald vil sees af følgende Tabel (se Side 152).

Ialt 13 obstetriciske Operationer, hvoraf 4 i Altens, 1 i Loppens, 6 i Hammerfest, 1 i Vardø og 1 i Sydvarangers Distrikter.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Tabel (se næste Spalte).

Omkomne ved ulykkelige Hændelser 91; Selvmord 1.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 274 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 69,9. For 5 paa Barselseng døde Kvinder har Lægerne givet nærmere Oplysning. 3 døde af Barselfeber, 1 af Barselkrampe og 1 efter besværlig Fødsel.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde			Dødfødte.*)
		ialt.	i ste Døgn.*)	paa Barselseng.	
Alten	189	113	-	3	4
Loppen	58	56	?	-	?
Hammerfest	139	105	-	2	17
Maasø	44	48	1	2	4
Kistrand	83	45	1	1	5
Tanen	94	39	?	2	?
Vardø	104	113	-	-	4
Vadsø	163	92	4	-	2
Sydvaranger	37	26	-	-	-
Finmarkens Amt	911	637	6	10	36

I Lægernes Dødslister ere optagne 168 eller 30,8 pCt. af samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald (545). De hyppigst opførte Dødsaarsager vare: Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen (tilsammen 20), Kighoste (19), Lungebetændelse (19), Skarlagensfeber (15), Svindsot (11), Diarrhoe (9), akut Bronchit (8), Alder-

Liste over kroniske Sygdomme.

	Behandlede.	Deraf Døde.	Af de Behandlede, hvis Kjøn er opgivet, vare		Af de Behandlede, hvis Alder er opgivet, vare		Antal af anmeldende Læger.	Ialt opgivne	
			Md.	Kv.	Børn (under 15 Aar).	Voxne (over 15 Aar).		Tilfælde.	Dødsfald.
Kronisk Rheumatisme	87	-	67	20	-	87	8	87	-
Fnat	13	-	6	7	8	5	2	13	-
Skurv	3	-	3	-	-	3	2	3	-
Kjertelsyge	44	3	25	19	18	26	8	44	3
Rachit	7	-	5	2	7	-	4	7	-
Simpel Meningit	7	4	5	2	5	2	4	11	8
Tuberkuløs Meningit	4	4	2	2	4	-	3	6	6
Svindsot	22	11	11	11	-	21	9	22	11
Kræft	4	4	1	3	-	4	4	4	4
Vatersot og Morbus Brighti	22	5	14	8	3	15	7	23	*6.
Blegsot og Anæmi	34	-	-	34	5	29	10	34	-
Menstruationsuordener	32	-	-	32	-	32	8	32	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	340	1	182	158	17	323	12	340	1
Ormesygdomme	11	-	2	9	8	3	3	11	-
Drankersygdomme	19	-	18	1	-	19	5	19	-

	Fordeling paa Lægedistrikterne.																	
	Alten,		Loppen.		Hammerfest.		Maasø.		Kistrand.		Tanen.		Vardø.		Vadsø.		Sydvaranger.	
	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Döde.
Kronisk Rheumatisme	-	-	29	-	19	-	3	-	16	-	-	-	16	-	-	-	4	-
Fnat	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Skurv	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	4	2	4	-	25	1	1	-	-	-	-	-	9	-	1	-	-	-
Rachit	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Simpel Meningit	3	3	1	1	3	1	-	-	-	-	-	-	2	2	2	1	-	-
Tuberkuløs Meningit	2	2	-	-	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Svindsot	2	1	1	-	5	2	1	1	-	-	-	-	7	3	5	3	1	1
Kræft	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1
Vatersot og Morbus Brighti	8	2	2	1	6	-	3	2	-	-	-	-	1	1	2	-	1	-
Blegsot og Anæmi	3	-	1	-	10	-	1	-	1	-	-	-	16	-	1	-	1	-
Menstruationsuordener	4	-	-	-	11	-	3	-	4	-	-	-	8	-	1	-	1	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	81	-	42	1	61	-	17	-	15	-	-	-	62	-	49	-	13	-
Ormesygdomme	1	-	-	-	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drankersygdomme	1	-	2	-	12	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-

*) Af «Vatersot» 5 og «Morbus Brighti» 1 Dødsfald.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtrækning ved Fodfødsel.						Efterbyrds-operation.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer.	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	4	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uopgiven Indikation	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Tilsammen	[1]6	[2]1	-	6	1	-	4	-	-	1	3	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
	7			7			4			4			1			1			1		

[1]) 2 opføres som Førstefødende. [2]) I dette Tilfælde samtidig Placenta prævia og stærk Blødning, hvorfor Placenta afløstes til Hinderne kunde sprænges, hvorefter Fosterleiet ved indvendige og udvendige Haandgreb rettedes til Hovedleie, og Forløsningen foregik hurtigt uden mere Hæmorrhagia; Fostret dødt (H. Smith).

domssvaghed (6), Vatersot og Morbus Brighti (tilsammen 6) og Typhoidfeber (6).

Veirliget. Meteorologiske Observationer i Alten ere optagne i det meteorologiske Instituts Aarbog. Fra Maasø omtales det haarde Veir at have lagt store Hindringer iveien for Fisket, som gav lidet Udbytte. Sommeren kom sent. I Loppens Distrikt sees Høet tildels at være beskadiget paa Grund af den regnfulde Høst.

Med Hensyn til **Levemaade** og **hygiæniske Forhold** bemærkes fra Alten, at under den tiltagende Drikfældighed er det især den hjemmelavede spiritusholdige Vædske, som under Navn af Vin konsumeres i størst Mængde, ogsaa Forbruget af Cognak og Øl er i Tiltagen. Næringsforholdene omtales som gode, der spores Fremgang i Velvære, og den nu gjennem en Aarrække forbedrede Almueskole synes at have bevirket store Fremskridt hos den opvoxende Slægt; Fattigdommen er i Aftagende (Follum). Befolkningen i Loppen omtales som mærkelig ubehjelpsom og lidet energisk; saalænge de kunne, leve de fleste godt og overflødigt efter Forholdene; naar det lider paa Vinteren, bliver det ofte knapt for Folk og Fæ; Melk mangle de fleste en stor Del af Vintertiden, ialfald er Mængden aldeles utilstrækkelig; Beklædningen er god, men Renligheden lidet skjøttet, saa at Utøi er almindeligt (L. Hansen). Fra Maasø bemærkes det mislykkede Lodde- og Sommerfiske strax at have ytret sin Indflydelse paa de hygiæniske Forhold (Smith). Vardø er bleven bedre forsynet med Drikkevand, idet en ny Vandledning i den vestre Del af Byen er bleven færdig (Bjerregaard). I Vadsø er der efterhaanden indtraadt adskillig Forbedring i flere Henseender; der bygges bedre Huse, og Boligerne ere ikke længer saa overfyldte som tidligere, da Indvandringen fra Finland ikke længer foregaar i saa stor Maalestok. Sandsen for at opdyrke Engstykker og holde Kjør er i stadig Fremgang. I denne Henseende er det den kvænske Befolkning, som foregaar med et godt Exempel; den er fra sit Hjemland vant til rigelig Nydelse af Melk. Misbrug af Brændevin synes ikke at være i Aftagende (Hartmann). Fra Sydvarangers Distrikt skildres de hygiæniske Forhold som mislige; der henvises til det blandt Bilag indtagne Uddrag af Distriktslæge Thams's Medicinalberetning for indeværende Aar.

Fattigsygepleien. Af fattige Syge og syge Fiskere opgives behandlede ifølge Lægernes Opgaver følgende Antal (se Tabellen næste Side).

I **Sundhedskommissionerne** afholdtes følgende Antal Møder: i Altens Distrikt 2 (et Alten, et i Talvik); i Loppens Distrikt 1 (i Hasvik); i Hammerfests Distrikt 4 (i Hammerfest By); i Maasø Distrikt 2 (et i hvert Herred); i Kistrands Distrikt 1 (i Karasjok); i Sydvarangers Distrikt 1. I Tanens, Vardø og Vadsø Distrikter afholdtes intet Møde. Den samlede Herredsstyrelse anføres at danne Kommissionen i Altens og Maasø Distrikt samt i Loppen

Lægedistrikt.	For Regning af		
	Fattigvæsenet.	Amtets Medicinalfond	
		ialt.	deraf paa Sygehus.
Alten	25	47	?
Loppen	8	11	11
Hammerfest	45	35	35
Maasø	-	36	36
Kistrand	-	?	?
Tanen	?	?	?
Vardø	39	?	?
Vadsø	59	90	17
Sydvaranger	5	21	-
Tilsammen opgivet	181	240	99

og Øxfjords Herreder af Loppens Distrikt. I Hasvik af Loppens Distrikt vedtoges Sundhedsforskrifter; i Kjøbstaden Hammerfest forhandledes om Oprettelse af Guanofabrik paa Byens Grund; i Maasø: om Misligheder under Fisket og over Udvidelse af Kirkegaarden; i Kistrands Distrikt (Karasjok) om Nytten af Dampbad; i Sydvarangers Distrikt: om Smittestoffets Forplantning og Levedygtighed. De vedtagne Sundhedsforskrifter for Loppens, Øxfjords og Kistrands Herreder erholdt henholdsvis under 39de Juni og 6te November 1875 Kongelig Approbation.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde:

i Altens	Distrikt	45
i Loppens	—	15
i Hammerfest	—	48
i Maasø	—	55
i Tanens	—	9
i Sydvarangers	—	8
	Tilsammen	180

Vaccination udførtes ikke i Øxfjord af Loppens Distrikt samt i Kistrands, Vardø og Vadsø Distrikter.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 3 over Døde 2 over Levende og 1 i anden Anledning, tilsammen 6, hvoraf 2 i Hammerfests, 1 i Kistrands, 2 i Vardø og 1 i Vadsø Distrikter.

Med Hensyn til Virksomheden ved Amtets 3 **Sygehuse** — i Alten, Hammerfest og Vadsø — samt ved de i Fisketiden aabne Fiskesygehuse — Brevik, Maasø og Vardø — henvises til de i den almindelige Beretning indtagne Sygehuslister. Fra Gamvik Fiskesygehus mangler Beretning.

Badeindretninger. Ved Hammerfest og Vardø Sygehuse haves Damp- og Karbadindretninger. Fra Vadsø Distrikt omtales nogle finske Badestuer, hvor der mod Betaling leveres Dampbad; disse benyttes meget almindelig af den kvænske Befolkning og ogsaa af Norske udenfor Almuesklassen.

Amtets 2 **Apotheker** — i Hammerfest og Vadsø — visiteredes; Personalet bestod, foruden af Apothekeren, i Hammerfest af 1 Discipel og i Vadsø af 1 Discipel og 1 Pharmaceut, som bestyrer Apothekets Filialafdeling i Vardø.

Medicinalpersonalet bestod af 9 Læger, 17 Jordemødre og 23 Hjelpevaccinatører, nemlig i:

1. Altens Distrikt: 1 Læge, bosat i Alten; 4 Jordemødre; 5 Hjelpevaccinatører.
2. Loppens Distrikt: 1 Læge, bosat i Hasvik (3 Maaneder af Aaret paa Breviks Sygehns); 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører (1 Post ledig).
3. Hammerfest Distrikt*): 1 Læge, bosat i Hammerfest; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
4. Maasø Distrikt: 1 Læge, boende paa Maasø Sygehus; 1 Jordemoder; 3 Hjelpevaccinatører.
5. Kistrands Distrikt: 1 Læge, boende i Kistrand; 2 Jordemødre (1 Post ubesat); 2 Hjelpevaccinatører (1 Post ubesat).
6. Tanens Distrikt: 1 Læge, boende i Tanen; 1 Jordemoder; 2 Hjelpevaccinatører (2 Poster ledige).
7. Vardø Distrikt**(: 1 Læge, boende paa Vardøhus; 2 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
8. Vadsø Distrikt: 1 Læge, bosat i Vadsø; 3 Jordemødre; 2 Hjelpevaccinatører.
9. Sydvarangers Distrikt: 1 Læge, boende i Sydvaranger; 1 Jordemoderpost, som er ubesat; 3 Hjelpevaccinatører.

*) Embedet bestyredes fra 10 Juli 1875 af Maasø Distriktslæge, som flyttede til Hammerfest.
**) Embedet bestyredes fra 11te August til 11te November 1875 af Kistrands Distriktslæge og 12te November til 31te December 1875 af en Konstitueret.

B. Uddrag og Sammenstilling

af de ifølge Lov af 27de Februar 1866 og Indre-Departementets Cirkulære af 17de Marts samme Aar fra Dyrlægerne indkomne Beretninger om Sundhedstilstanden blandt Husdyrene og om Veterinærvæsenets Tilstand m. m. i 1875. *)

Sundhedstilstanden anføres fra den største Del af Landet at have været god; dog vandt katarrhalske Sygdomme og Kværke ikke ubetydelig Udbredning hos Hesten paa de fleste Steder. De væsentligste i 1875 hos

*) Ifølge den officielle Fortegnelse over autoriserede Dyrlæger i 1875 var deres Antal 77; lægges hertil 1, der praktiserede i heromhandlede Aar, men først er optaget i Fortegnelsen for 1876, bliver deres Antal 78. Af disse vides dog 7 ikke at have praktiseret.

Følgende Tabel meddeler en Oversigt over Antallet af Dyrlæger m. m.:

Overøvrighedsdistrikter.	Antal Dyrlæger.	Deraf ikke praktiserende.	Antal Dyrlæger fra hvem Indberetning er indkommet.	De Sidstnævntes Bopæl.
Christiania By.....	6	-	6	Christiania.
Akershus Amt	7	-	4	Skedsmo, Ullensaker, Eidsvold, Næs.
Smaalenenes —	8	1	7	Trygstad. Eidsberg (2), Moss, Sarpsborg, Fredrikstad (2).
Buskeruds —	5	-	4	Drammen, Norderhoug, Hønefos, Kongsberg.
Jarlsberg-Laurvigs —	3	1	2	Tønsberg, Laurvig.
Hedemarkens —	13	1	11	Kongsvinger, Grue (2), Hof i Solør, Elverum, Aamot, Storelvedalen, Tønset, Romedal, Vang, Ringsaker.
Christians —	9	-	9	Gran, Toten, Gjøvik, Land, nordre Aurdal, Lillehammer, Faaberg, nordre Fron, Vaage.
Bratsbergs —	3	-	3	Skien, Hvideseid, Hiterdal.
Nedenæs —	1	-	1	Arendal.
Lister-Mandals —	1	-	1	Mandal.
Stavangers —	1	-	1	Stavanger.
Bergens By og søndre Bergenhus —	3	-	3	Bergen, Fane, Stordøen.
Nordre Bergenhus —	2	1	1	Florø.
Søndre Trondhjems —	3	-	3	Trondhjem, Flaa i Melhus, Ørlandet.
Nordre — —	8	-	8	Størdalen, Værdalen, Frosten, Skogn, Levanger, Inderøen, Stenkjær, Overhalden.
Nordlands —	1	1	-	
Finmarkens —	1	1	-	
Uopgivet Bosted.....	3	1	-	
Tilsammen	78	7	64	

Hesten

behandlede Sygdomme ville sees af følgende af Dyrlægernes Beretninger sammendragne Tabel (se Tabel I).

I Tabellen er opført 170 dræbte og 254 døde. Tilsammen haves Opgave over 174 Heste, der ere dræbte og 265, der ere døde, formedelst bestemt angiven Sygdom.

Typhus omtales som forekommende hist og her med enkelte Tilfælde. I Christiania By og Omegn optraadte en Epizooti, der af Lægerne dels betegnedes som typhøs Bronchit, dels som Influenza. Den sidstnævnte Sygdom omtales ogsaa fra Valders, og viste sig der tildels ondartet.

Katarrhalske Tilfælde omtales fra flere Distrikter som hyppige især i Aarets første 4—5 Maaneder. Fra Hedemarken anføres, at de fornemmelig angreb yngre Heste, ligesom deres hyppige Optræden tilskrives den strenge Vinter med brat Overgang til en mild Vaar (Fjæstad).

Kværke optraadte i indeværende Aar paa mange Steder epizootisk og vandt stor Udbredning. Hyppigst viste den sig i Maanederne Marts—April samt i Høstmaanederne og da mest ondartet og smitsom. I Næs paa Romerike, nordre Gudbrandsdalen samt Vos og Hardanger siges Sygdommen at have hersket hele Aaret; i nordre Gudbrandsdalen vare nylig indførte Fjordheste mest udsatte for at angribes (Bjørndal). Fra Kongsberg anføres, at de fleste Tilfælde ikke kom under Dyrlægens Behandling; da imidlertid enhver Sygdom med Hoste og Flod af Næsen ansees for Kværke, faa ofte Brystsygdomme uhindret udvikle sig (Christophersen). Efter at Sygdommen længe havde holdt sig i en Del af Jølster i nordre Ber-

genhus Amt, blev den i Marts ved Ungheste udbredt over hele Jølster, Førde, indre Holmedal, Bredhejm i Gloppen, samt til Hestmarkedet i Lærdal, hvorfra den med en der kjøbt Hest kom til Hafslo i Sogn. I Jølster var Sygdommen behandlet med Ligegyldighed; efter Amtsdyrlægens Udsagn bleve samtlige syge Heste undersøgte for offentlig Regning (Schmidt). I Trondhjem og Omegn fortsatte Sygdommen sig fra 1874 udover Vaaren. Til Overhalden og Værdalen i nordre Trondhjems Amt indførtes Sygdommen fra Sverige og til Frosten fra Skogn. Ogsaa i dette Amt viste Sygdommen sig ondartet.

Af **Operationer** omtales Luftrørsnit 2 Gange, hos 1 Hest paa Grund af Halsbetændelse med dødeligt Udfald og hos 1 paa Grund af Kværke, hvilket forløb heldig.

Koen

Følgende Tabel giver en Oversigt over de vigtigste hos Hornkvæget behandlede Sygdomme (se Tabel II). I Tabellen er opført 559 dræbte og 114 døde Kjør. Tilsammen haves Opgaver over 569 for bestemt angiven Sygdom dræbte.

Miltbrand, Typhus og ondartet Katarrhalfeber. I Næs paa Romerike viste sig i August 2 Tilfælde, der af vedkommende Dyrlæge betegnes som «ondartet Katarrhalfeber« og tilskrives Sumpluft. Begge Dyr maatte dræbes. Samme Benævnelse gives et Tilfælde paa Moss, hvor en Hund og en Kat, der nød af Indvoldene, døde (Klemp). I Rakkestad optraadte endel Tilfælde af «putrid Typhus« i Januar, Februar og Marts paa en Tid, da Fjøsene under streng Kulde holdtes lukkede, hvorved Luften blev høist usund med raadden Lugt; Sygdommen siges at have ytret sig, dels som typhøs Lungebetændelse, dels med mørke Pletter over Kroppen, hvilke bleve til ondartede Saar, dels ved anstrengt Hoste, Blodurin og Hævelser, der kom og svandt paa flere Steder i Løbet af nogle Timer. Der opgives 17 Angrebne, 3 døde Dyr (Wonen). I Hof i Solør viser «ondartet Katarrhalfeber« sig hvert Aar temmelig regelmæssig paa bestemte Steder (Borg). Paa Hadeland optraadte endel Tilfælde af «Typhus«, deraf paa en Gaard hos alle (3) Hjemkreaturer med dødelig Udgang. I øvre Thelemarken forekommer af og til «ondartet Katarrhalfeber«, saaledes 3 Tilfælde i 1875. I Øiestad (Nedenæs Amt), hvor Miltbrand i flere Aar har forekommet, iagttoges de sidste Tilfælde i Juli. Fra Vaaland i Hetlands Sogn opgives i Juli 4 Tilfælde af «Miltbrandtyphus«. I Søndhordland skal der have forekommet nogle Epizootier (Holthe) og paa Gaarden Espe i Kin indtraf 2 Tilfælde af Miltbrand. Ogsaa i dette Aar krævede «ondartet Katarrhalfeber« en god Del Offere i Guddals Annex til ytre Holmedal. I tidligere Beretninger kan Sygdommen sees udtrykkelig at være benævnt Miltbrand, som rimeligvis er det rette. Den optraadte fra Januar til Juni og væsentlig paa Gaardene Stenset, Grøvlen, Svartefos og Engen (Schmidt), Fra Stjørdalen opgives 8 Tilfælde af «Typhus«, hvoraf 5 dræbtes og 1 døde. Forøvrigt forekom enkelte af disse Sygdomme paa Kongsberg, i Slidre, Ørkedalen, Ørlandet, Frosten, Værdalen og Overhalden.

Blodpis forekom yderst ondartet paa 4 Gaarde i Vaage i Juni Maaned. I Hiterdal siges Sygdommen gjerne at optræde om Vaaren, naar Dyrene slippes paa daarligt Beite (Strand). Den anføres at være stationær paa nogle Gaarde i indre Sogn og at være forbunden med Diarrhoe (Schmidt). Ligesom de foregaaende Aar forekom Sygdommen almindelig og ondartet paa Frosten, i nogle Tilfælde med putrid Form. Paa 2 Gaarde angrebes hele Besætningen (Skar).

Benskjørhed omtales fra Ringsaker og Vang som meget udbredt langs Mjøsen, antagelig paa Grund af Fodring med Halm, der ved den tørre, varme Sommer og Høst var bleven overmoden og fattig paa nærende Bestanddele (Stenersen).

Med Hensyn til **besværlige Forløsninger,** som foranledigede kunstig Fødselshjelp, henvises til nedenstaaende Tabel (se Tabel IV Side 162).

De vigtigste Sygdomme hos de mindre Husdyr vil sees af nedenstaaende Tabel (se Tabel III).

Faaret.

Vatersot omtales fra Smaalenenes Amt som ikke sjelden, især hvor der er sumpige Græsgange og hvor Høet tages fra lavtliggende Enge (O. Vold).

Skab. Sygdommen forekom i Soggendal i Stavanger Amt, hvor det bestemtes, at alle skabbede og mistænkte Faar skulde slagtes. I Skudesnæs besigtigedes samtlige Besætninger, ialt 6 506 Stykker, hvoraf 15 befandtes skabbede; samtlige disse slagtedes om Høsten (Follum). I søndre Bergenhus Amt iagttoges Sygdommen saavel om Foraaret som om Efteraaret fornemmelig i Fane og Hougs Herreder og forekom blandt andet paaa Stend Landbrugsskole. I nordre Bergenhus Amt anvendtes Skabkur hos ca. 7000 Faar. Sygdommen siges nu at forekomme alene i mindre Strækninger i Gloppen og Daviken af Nordfjord,

C. No. 4 (1875).

Tabel I. Sygdomme hos **Hesten.**	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	Christiania By.			Akershus Amt.			Smaalenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg-Laurvigs Amt.		
	Behandl.	Deraf dræbte *)	Deraf døde		Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde
Typhus	237	4	9	11	218	2	4	1	-	-	9	-	3	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber	70	-	-	20	12	-	-	5	-	-	17	-	-	8	-	-	3	-	-
Rosen	264	3	4	38	104	-	-	13	-	-	28	-	-	20	1	-	6	-	-
Muk	404	-	-	49	68	-	-	11	-	-	62	-	-	28	-	-	18	-	
Catarrhalske Tilfælde og Strengel	2284	-	27	55	244	-	-	86	-	-	204	-	-	66	-	-	27	-	-
Kværke	1988	7	62	52	70	-	-	117	-	4	157	2	9	61	2	1	15	-	2
Halsbetændelse	91	-	1	9	-	-	-	10	-	1	7	-	-	-	-	-	6	-	-
Lunge- og Brystbetændelse	211	6	23	42	41	1	2	-	-	-	14	-	2	18	-	5	2	-	-
Rheumatisme	128	2	-	22	53	2	-	5	-	-	21	-	-	3	-	-	2	-	-
Diarrhoe	95	2	3	32	22	-	-	3	-	-	12	-	-	7	-	1	3	1	1
Forstoppelse	34	-	-	8	-	-	-	2	-	-	-	-	-	7	-	-	3	-	-
Indigestion	824	-	1	48	94	-	-	58	-	-	117	-	-	59	-	-	58	-	-
Kolik	815	9	50	54	160	1	4	53	-	5	153	1	13	58	-	6	76	3	5
Bughinde-, Mave og Tarmebetændelse	67	1	18	19	11	-	2	8	-	3	3	-	3	3	-	2	-	-	-
Gastrisk Feber	24	-	2	8	9	-	1	4	-	-	3	-	1	5	-	-	-	-	-
Leverbetændelse, Galdefeber og Gulsot	7	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ormetilfælde	77	-	1	20	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	1	4	-	-
Hjernebetændelse og Koller	38	7	5	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	2	1	3	1	1
Lamheder	71	7	3	24	15	-	-	7	1	-	8	-	-	10	2	-	1	-	-
Stivkrampe	6	2	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyrebetændelse	83	1	7	23	3	-	1	8	-	1	22	-	-	8	-	2	-	-	-
Skab	31	-	-	5	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Udslet, Lus og Kløe	678	-	-	41	24	-	-	29	-	-	78	-	-	52	-	-	30	-	-
Asthma	177	9	5	31	13	1	1	17	-	-	34	-	-	25	1	1	3	-	-
Øiensygdomme	202	-	-	40	31	-	-	10	-	-	13	-	-	17	-	-	11	-	-
Spat	393	6	-	32	35	-	-	42	2	-	50	-	-	75	1	-	9	-	-
Galler	380	2	-	33	18	-	-	28	-	-	80	1	-	104	1	-	8	-	-
Forrækkelser	270	3	-	25	33	-	-	4	-	-	21	-	-	58	-	-	44	-	-
Benbrud	50	38	-	23	1	1	-	1	1	-	12	10	-	2	2	-	6	6	-
Mund- og Tandfeil	673	-	-	32	5	-	-	13	-	-	14	-	-	86	-	-	87	-	
Andre chirurgiske Tilfælde **)	5038	58	22	56	548	4	-	198	5	1	683	6	4	217	3	1	79	-	
Operationer:																			
Castrationer	1315	2	6	47	26	-	-	31	-	1	145	-	-	82	-	1	37	-	-
Fødselshjelp	10	1	2	5	-	-	-	-	-	-	5	1	2	-	-	-	-	-	-

*) Foruden de i Tabellen opførte Dødsaarsager nævnes: Hjerneslag 1 død, Hjertefeil 2 døde, Vatersot 4 døde, Kvikdrag 1 dræbt, Urintrang 1 dræbt. Føllesyge 1 dræbt, 1 død, Rygmarvstæring 2 døde, Tarmslyng 1 dræbt, 1 død.

**) Herunder indbefattet Sadelbrud, Svulder, Brok, Bylder, Seneskedebetændelser, Fodsygdomme m. m. Den specielle Dødsaarsag opgives for følgende Tilfælde: Børbetændelse 1 dræbt, Børfremfald 1 dræbt, Forkortning af Børsenerne 1 dræbt, Abort 3 døde, Børbristning 1 død, Urinflod af Navlen hos Føl 1 død, Betændelse i Sædestrengen 1 død, Lymphekarbetændelse 2 døde, Pyæmi 2 døde,

C. No. 4 (1875).

Hedemarkens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Lister-Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Amt med Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
	dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde
1	-	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
8	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	9	-	-
27	1	-	33	1	2	11	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	16	-	2
70	-	-	50	-	-	14	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	61	-	-
844	-	7	288	-	12	58	-	1	-	-	.	6	-	-	24	-	-	-	-	-	135	-	2	302	-	5
706	2	10	312	-	10	18	-	2	-	-	-	-	-	-	13	-	1	76	-	3	100	1	5	343	-	15
18	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	-	-
55	2	6	30	2	2	4	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	-	13	-	2	31	-	3
5	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	3	-	-	14	-	-
9	1	-	17	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	16	-	-
3	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
143	-	-	88	-	1	23	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	14	-	-	47	-	-	115	-	-
80	-	6	51	2	2	20	-	-	3	-	-	14	-	1	-	-	-	1	-	-	42	1	4	104	1	4
8	-	2	5	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	4	-	-	23	1	3
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
32	-	-	18	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	9	-	-
9	1	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	9	1	1
5	-	1	5	2	-	1	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	3	-	-	13	1	1
1	-	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-
13	-	-	9	-	1	4	-	-	1	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	8	-	2
15	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
232	-	-	61	-	-	34	-	-	-	-	-	12	-	-	7	-	-	-	-	-	61	-	-	58	-	-
17	1	-	38	4	3	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	16	1	-
38	-	-	53	-	-	6	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	13	-	-
45	1	-	33	-	-	-	-	-	-	-	-	6	2	-	-	-	-	-	-	-	30	-	-	68	-	-
34	-	-	39	-	-	2	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	53	-	-
25	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	22	1	-	47	2	-
10	9	-	9	5	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5	2	-	1	1	-
194	-	-	141	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	-	-	86	-	-
1852	11	5	389	9	5	139	6	-	1	1	-	33	-	2	49	2	-	2	-	-	242	4	-	606	7	4
175	-	-	408	-	2	49	1	2	-	-	-	5	-	-	-	-	-	2	-	-	132	-	-	223	1	-
3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Brandbyld 1 død, Rygmarvsbetændelse 1 dræbt, Bristning af Mavens og Bovens Muskler 2 dræbte, Stivkrampe 1 død, Apoplexi 1 dræbt, 2 døde, Hjertebristning 1 død, Svulst i Maven 1 død, Forsnevring af Spiserøret 1 død, Kræft 4 dræbte, Forvridning 2 dræbte, Ledbetændelse 5 dræbte, Seneskedebetændelse 2 dræbte, Mankemus 2 dræbte, Ringben 1 dræbt, Saar og Kontusioner 17 dræbte, 3 døde. For Underlivs- og andre indvortes Sygdomme uden nærmere Angivelse af disses Natur opgives desuden behandlede af en Dyrlæge i Christiania By 36 Tilfælde, hvoraf 2 dræbte og 1 død; af en Dyrlæge i Hedemarkens Amt 115 Tilfælde (4 døde) og af 1 Dyrlæge i søndre Bergenhus Amt 17 Tilfælde (1 dræbt, 2 døde).

Tabel II. Sygdomme hos Koen.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	Christiania By.			Akershus Amt.			Smaalenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg-Laurvigs Amt.		
	Behandl.	Deraf dræbte *)	Deraf døde		Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde
Miltbrand, Typhus og ondartet Katarrhalfeber	128	45	24	-	20	2	-	2	2	-	24	6	6	1	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber	303	94	15	49	68	18	-	23	8	3	32	12	2	30	15	-	14	3	-
Børbetændelse	44	10	3	16	-	-	-	2	-	-	6	3	-	7	3	-	-	-	-
Ægte Kopper	26	-	-	4	-	-	-	12	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	53	-	-	11	-	-	-	6	-	-	8	-	-	4	-	-	-	-	-
Klov- og Mundsyge	160	3	-	8	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalske Tilfælde	473	14	3	30	136	-	-	23	-	-	5	-	-	23	1	-	8	3	-
Lunge- og Brystbetændelse	257	37	12	31	29	11	-	7	-	1	14	4	-	17	2	-	3	1	-
Hjerte- og Hjerteposebetændelse	10	8	-	7	2	2	-	3	1	-	2	2	-	-	-	-	1	1	-
Rheumatisme	140	2	-	21	-	-	-	6	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-
Diarrhoe	298	21	6	46	30	2	-	15	-	-	39	2	-	5	1	-	13	2	-
Forstoppelse	318	11	3	37	21	1	-	22	1	-	60	-	-	16	1	-	47	2	-
Indigestion	641	3	3	43	34	-	-	21	-	-	109	-	-	27	1	-	95	1	-
Kolik	45	5	5	9	17	4	-	2	-	-	8	1	-	-	-	-	-	-	-
Forgiftninger	29	4	-	9	-	-	-	1	-	-	1	1	-	3	-	-	-	-	-
Trommesyge	203	10	4	39	10	-	-	11	-	-	26	2	1	17	-	-	2	-	
Bughinde-, Mave- og Tarmbetændelse	85	23	3	25	-	-	-	5	1	2	5	1	-	5	2	-	2	1	
Gastrisk Feber	157	7	3	19	-	-	-	37	1	-	20	4	-	28	-	-	-	-	-
Leversygdomme og Gulsot	6	1	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Vatersot	13	2	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Hjernebetændelse	27	13	-	12	1	1	-	1	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-
Lamheder	36	6	-	15	4	-	-	4	1	-	11	3	-	-	-	-	-	-	-
Kramper	15	-	-	8	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyrebetændelse	21	1	3	5	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Blodpis	218	16	10	33	8	-	1	4	2	-	28	1	-	27	5	-	44	1	2
Skab	312	-	-	12	-	-	-	2	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-
Udslet, Lus og Kløe	8272	-	-	43	86	-	-	1492	-	-	2144	-	-	730	-	-	13	-	
Parresyge	59	19	-	11	-	-	-	-	-	-	4	-	-	6	2	-	-	-	-
Lungetæring, Tuberkler, Perle- og Rognesyge	74	19	6	19	-	-	-	6	-	-	17	4	-	-	-	-	4	4	-
Benskjørhed og Stikkesyge	382	34	1	25	-	-	-	-	-	-	23	1	-	15	1	-	-	-	-
Øiensygdomme	73	4	-	24	-	-	-	2	-	-	13	1	-	5	-	-	-	-	-
Kalvekastning, Aborter	521	-	-	20	21	-	-	13	-	-	-	-	-	30	-	-	44	-	
Krængning og Fremfald af Børen	86	10	-	28	1	1	-	2	-	-	10	4	-	8	1	-	4	-	-
Efterbyrdens forhalede Afgang	587	5	1	49	43	-	-	36	-	-	52	1	-	44	-	-	49	-	-
Yverbetændelse	495	9	-	46	74	-	-	33	1	-	47	4	-	48	2	-	21	-	-
Forstoppet Patte	128	-	-	23	-	-	-	3	-	-	25	-	-	13	-	-	7	-	-
Feil ved Melken	316	-	-	21	21	-	-	-	-	-	85	-	-	11	-	-	8	-	-
Forrækkelser	105	6	-	19	-	-	-	2	-	-	20	-	-	8	-	-	9	-	
Benbrud	76	46	2	29	-	-	-	4	3	-	13	12	-	3	-	2	3	3	
Andre chirurgiske Tilfælde **)	2074	44	6	43	12	2	-	76	2	-	162	2	-	79	5	-	14	-	-
Operationer.																			
Kastrationer	61	-	-	13	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fødselshjelp	490	27	1	52	59	4	-	24	7	-	48	3	1	30	-	-	17	1	-

*) Foruden de i Tabellen opførte Dødsaarsager anføres: Nervetilfældo af indestængt Luft 2 dræbte, Kachexi 3 dræbte, Epilepsi 1 dræbt, Scrophulose 2 dræbte, kronisk Brækning 1 dræbt, Lungeblødning 1 dræbt.

**) Herunder indbefattes Svulster, Saar, Læsioner, Brok m. m. Den speciellə Dødsaarsag opgives for følgende Tilfælde: Saar og Læsio-

Hedemarkens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Nedenæs Amt.			Lister-Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Ami med Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
	dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde
6	5	-	25	2	7	2	1	-	1	-	1	-	-	-	3	2	-	1	-	-	21	13	4	9	3	4	13	8	2
19	4	2	30	4	1	10	7	1	1	1	-	2	1	1	9	4	1	3	1	-	1	-	-	24	6	2	37	10	2
6	3	1	9	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	10	1	1
3	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-
120	3	-	31	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
204	8	3	11	-	-	7	-	-	-	-	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	24	1	-	25	1	-
88	7	7	51	4	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	.	-	-	2	-	-	39	8	1
2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	-	-	23	-	-	48	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	-	13	1	-
39	-	1	62	5	4	9	1	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	7	3	-	16	-	-	23	1	-	36	4	1
67	2	1	24	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	3	1	33	-	1
127	-	-	49	1	2	69	-	-	5	-	-	2	-	-	10	-	-	-	-	-	3	-	-	34	-	-	56	-	1
7	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-
10	2	-	6	-	5	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
36	2	-	26	-	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	19	2	-	46	4	1
17	4	-	15	7	-	11	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	3	-	15	2	1
17	1	-	14	-	2	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	1	-
2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	1	-	-
2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	17	8	-
1	-	-	6	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	5	1	-
3	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
1	1	-	15	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
8	-	-	17	4	1	14	2	-	2	-	2	1	-	-	4	-	-	2	-	-	1	-	-	24	-	1	34	1	3
90	-	-	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.	-	-	4	-	-	164	-	-
2956	-	-	218	-	-	111	-	-	-	-	-	2	-	-	12	-	-	2	-	-	-	-	-	335	-	-	171	-	-
18	-	-	17	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	12	-
13	3	3	20	4	2	6	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	-	2	1	-
44	4	-	101	18	1	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	162	8	-
33	-	-	6	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	6	3	-
285	-	-	94	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	28	-	-
14	2	-	8	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	36	-	-
82	4	-	104	-	1	81	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-	68	-	-
72	-	-	87	1	-	12	-	-	-	-	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-	73	1	-
28	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	-	-
3	-	-	20	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51	-	-	116	-	-
24	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	35	2	-
16	9	-	6	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	2	-	21	14	-
1177	14	3	168	8	2	59	5	-	-	-	-	-	-	-	12	2	-	5	1	-	-	-	-	45	1	1	365	3	-
8	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	-	-	28	-	-
66	5	-	77	2	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	7	-	-	-	-	-	47	2	-	90	3	-

ner 6 dræbte, Forvridning 1 dræbt, Seneskedebetændelse 1 dræbt, Caries i Kjæveleddet 1 dræbt, Yverbrand 3 dræbte, Børbrand 1 dræbt, Børslyngning 1 dræbt, 1 død, Tarmslyngning 1 dræbt, Bristning af Bugvæggen 2 dræbte, Bugbrok 1 dræbt, Halthed 1 dræbt, fremmed Legeme i Hjertet 9 dræbte, 2 døde, fremmed Legeme i Larynx 3 dræbte, fremmed Legeme i Mavepiben 1 dræbt. Af 2 Dyrlæger i Hedemarkens Amt opgives desuden behandlede 212 Tilfælde af «Underlivs- og andre indvortes Sygdomme« med 6 dræbte og 6 døde, samt 681 Tilfælde af forskjellig Art, for begges Vedkommende uden nærmere Angivelse af Sygdommens Natur.

Tabel III. Sygdomme hos	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	Christiania By.			Akershus Amt.			Smaalenenes Amt.			Buskeruds Amt.		
	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde		Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde
Faaret.																
Klov- og Mundsyge	99	18	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalske Tilfælde	49	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og Brystbetændeise	23	4	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indigestion og Forstoppelse	25	3	1	8	-	-	-	-	-	-	5	-	-	2	-	
Trommesyge	6	-	1	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Bughinde-, Mave- og Tarmbetændelse	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndresyge, Vatersot, Blegsot	253	29	13	21	-	-	-	6	-	-	3	-	-	2	-	-
Dreiesyge	28	25	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjernebetændelse	18	4	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kramper	28	5	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab	7120	15	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Udslet, Lus og Klø	134	-	-	8	-	-	-	25	-	-	42	-	-	10	-	-
Øiensygdomme	18	6	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yverbetændelse	26	1	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chirurgiske Tilfælde *)	111	6	-	16	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Operationer.																
Kastrationer	629	1	-	20	-	-	-	-	-	-	16	-	-	14	-	-
Fødselshjelp	55	5	2	16	-	-	-	-	-	-	7	3	-	-	-	-
Gjeden.																
Kopper	200	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klov- og Mundsyge	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalske Tilfælde	10	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indigestion og Forstoppelse	10	1	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flyndresyge, Vatersot	7	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjernebetændelse	4	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab og Udslet	62	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øiensygdomme	5	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chirurgiske Tilstande	10	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operationer.																
Kastrationer	28	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fødselshjelp	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svinet **)																
Miltbrandrosen	124	2	14	11	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	
Tyrhus	3	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*) Herunder indbefattes Benbrud, Ledbetændelse, Brok, Svulst og lignende. Desuden opgives en Dyrlæge i Hedemarkens Amt at have behandlet 127 Faar, hvoraf 2 døde og 1 dræbt, for andre ‹indvortes Sygdomme‹ uden nærmere Angivelee af disses Art.

**) Foruden de i Tabellen anførte Dødsaarsager anføres: Melkefeber 2 dræbte, Tuberkulosis 1 dræbt, Rødsyge 1 dræbt, Lunge-

Jarlsberg-Laurvigs Amt.			Hedemarkens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Nedenæs Amt.			Stavanger Amt.			Bergens By og Søndre Bergenhus Amt.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
	dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde
-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90	18	-
-	-	-	4	-	-	19	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	1	-	-
-	-	-	1	-	-	8	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	13	2	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2	1	7	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
-	-	-	13	1	4	47	5	2	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	14	1	2	145	22	5
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	25	-
-	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	4	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	4	-	-	-	18	5	2
-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15	-	-	-	-	7089	-	-	6	-	-	4	-	-
-	-	-	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	6	-
-	-	-	3	-	-	8	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	11	-	-
-	-	-	73	3	-	21	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	6	-	-	8	-	-
14	-	-	15	-	-	68	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	104	-	-	385	1	-
-	-	-	7	1	-	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6	1	-	28	-	-
-	-	-	-	-	-	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
-	-	-	-	-	-	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	10	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	104	2	10
-	-	-	-	-	-	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

affektioner 3 dræbte, 1 død, Kachexi 3 dræbte, 3 døde, Svindel 1 dræbt, Nyrebetændelse 1 dræbt, Bagbrænde 2 dræbte.

Tabel III (Forts.) Sygdomme hos **Svinet.**	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	Christiania By.			Akershus Amt.			Smaalenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg-Laurvigs Amt.		
	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde		Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde	Behandl.	Deraf dræbte	Deraf døde
Grisefeber	6	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen, Pletfeber	99	2	3	14	-	-	-	1	-	-	3	-	-	16	2	-	4	-	-
Halsbetændelse	43	8	1	16	1	-	-	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Lunge- og Brystbetændelse	92	25	10	17	3	2	-	12	2	3	-	-	-	11	3	1	-	-	-
Rheumatisme	53	-	-	8	-	-	-	6	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Diarrhoe	33	1	2	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	22	1	2
Indigestion og Forstoppelse	262	7	8	33	-	-	-	7	1	-	20	-	-	19	-	-	10	-	-
Forgiftninger	9	5	-	3	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bughinde-, Mave- og Tarmbetændelse	39	8	5	10	-	-	-	2	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	
Hjernebetændelse og Hjerneslag	70	21	7	22	-	-	-	5	2	-	7	4	-	3	2	-	4	1	1
Lamheder	42	10	1	10	-	-	-	2	-	-	3	-	-	4	1	-	3	1	-
Kramper	62	9	11	16	-	-	-	-	-	-	1	-	-	8	2	-	6	-	1
Benskjørhed og Rachit	63	2	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	2	-
Chirurgiske Tilfælde ***)	188	16	1	28	3	-	-	8	1	-	4	1	-	9	2	-	49	5	-
Operationer:																			
Kastrationer	1200	1	2	42	32	-	-	43	-	1	43	-	-	36	-	-	40	-	-
Fødselshjelp	27	5	-	10	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-

***) Herunder indbefattes: Fremmede Legemer i Halsen, Forrækkelser, Benbrud, Ledsygdomme, Saar m. m. Dødsaarsagen er opgivet i følgende Tilfælde: Forrækkelse 1 dræbt, Benbrud 3 dræbte, Brok 1 dræbt, Skedekrængning 2 dræbte, Kontusion 1 dræbt, fremmed

Tabel IV. Fødselsuregelmæssighed.	Udfald for Moderdyr.				Udfald for Afkom.			
	Levende.	Dræbte.	Døde.	Uopgivet.	Levende.	Sønderlemmede.	Dødfødte.	Uopgivet.
For svage Veer	4	-	-	-	-	-	-	4
For trange Fødselsveie	4	1	1	-	4	4	1	-
Sammenvoxning af Modermunden	1	-	-	-	1	-	-	-
Børslyngning	16	3	-	1	9	-	1	10
Sønderrivning af Børen	-	1	-	-	-	-	-	1
Børbetændelse	-	1	-	-	-	-	1	-
Bugbrok hos Moderen	-	1	-	-	-	-	1	-
Forstort Foster	11	-	-	-	-	7	-	4
Tvillinger	2	-	-	-	-	-	-	2
Misfoster	5	3	-	1	-	1	4	4
Forraadnelse af Fosteret	6	2	-	-	-	-	8	-
Tverleie	3	1	-	-	-	-	-	4
Baglændsleie	13	-	-	-	2	2	2	7
Rygleie	5	-	-	-	2	1	2	-
Sædeleie	4	-	-	-	3	1	-	-
Knæ- og Albuestilling	7	-	-	-	-	-	-	7
Hovedet mod Yveret, i Siden eller tilbagebøiet	30	2	-	-	20	2	2	8
Feilagtigt Leie (ikke nøiere angivet)	35	-	1	4	16	-	-	24
Tilsammen	146	15	2	6	57	15	22	75
	169				169			

Nausdal og Svanø og enkelte mindre Bygdelag af de øvrige Sogne i Søndfjord samt i enkelte Bygdelag af ytre Sogn. Den opdages nu ved Skabkurererne lettere i dens Smuthuller; der vises af Eierne ofte Ligegyldighed med Hensyn til Sygdommen, saa man endog har været nødt til at anvende Mulkter for at tvinge dem til at behandle Sygdommen. Istedenfor den tidligere anvendte Kur med Tobak, der viste sig vanskelig og kostbar at faa iværksat, er i den sidste Del af Aaret anvendt et engelsk Arkanum «Glycerin-Dip«, der har vist sig meget hensigtsmæssig saavel mod Skab som andet Utøi, hvorhos Ulden efter dette Middels Anvendelse beholder sin Blødhed og Elasticitet. Det anvendes i Opløsning af 1½ Pd. til 20 Potter Vand, hvormed vaskes 2 Gange med 5—7 Dages Mellemrum; til et klippet Faar regnes at medgaa et Par Potter af Opløsningen (Schmidt).

Husdyrrøgt og Husdyravl.

Som Egne, hvor Husdyrrøgten anføres at være i Fremgang nævnes Næs paa Romerike, Eidsvold, Romedal, Toten, Fron, nordre Gudbrandsdalen, Land, Valders, Dele af Jarlsberg og Laurvigs Amt, Hiterdal, Søndhordland, Stør- og Værdalen samt Levanger og Skogn. De høiere Priser paa Produkterne samt Meierierne have væsent-

Hedemarkens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Nedenæs Amt.			Stavanger Amt.			Bergens By og Søndre Bergenhus Amt.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
	dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde		dræbte	døde
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
4	-	-	10	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	41	-	1
16	1	1	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	10	5	-
13	5	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	46	12	5
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	24	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-
30	3	3	38	-	2	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	129	3	3
7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	1	17	4	2
4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	11	2	2	35	7	2
10	2	1	20	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	19	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	2	20	3	3
4	-	-	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-
69	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	1	-	32	1	-
153	1	-	207	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	2	-	-	127	-	-	512	-	1
3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	18	2	-

Legeme i Spiserøret og Svælget 2 dræbte, 1 død, Betændelse i Melkekjertelen 1 dræbt, Benhindebetændelse 3 dræbte, Ledbetændelse 2 dræbte. To Dyrlæger i Hedemarkens Amt opgive at have behandlet 240 Svin, hnoraf 5 dræbtes og 13 døde, for «andre indvortes Sygdomme og Betændelser« uden nærmere at angive disses Natur.

lig bidraget dertil. Fæhusene siges i nordre Gudbrandsdalen at være gamle, lave og trækfulde, medens de fra Eidsvold, Toten, Søndhordland og Overhalden nævnes som lyse og hensigtsmæssige. Fodringen omtales som god i Næs paa Romerike, Skedsmo, Toten og omkring Stavanger; i Søndhordland spores nogen Fremgang i denne Henseende. I Solør synes den at være knap undtagen paa de større Brug; ligesaa i nordre Bergenhus Amt og i nordre Gudbrandsdalen; i sidstnævnte Distrikt siges Gjeden overalt at knapfodres (Bjørndal). Hudpleien anføres som forsømt i Skedsmo, Eidsvold, Fron og nordre Gudbrandsdalen, fra Moss derimod som bedre end før. Fra Næs paa Romerike og Fron omtales Hovbeslaget som mangelfuldt og daarligt, fra Toten som upaaklageligt.

Husdyravlen. Hesteavlen nævnes fra flere Kanter at være gaaet fremad paa Grund af de høiere Priser saaledes omkring Fredrikstad, enkelte Steder i Buskeruds Amt, Hedemarkens Amt og i det Trondhjemske, hvor større Omtanke anvendes ved Valg af Avlsdyr; da imidlertid Hingsterne ofte benyttes for tidlig, allerede i 2—3 Aars Alderen, høstes ikke den fulde Nytte heraf. Fra Romedal og nordre Gudbrandsdalen siges de bedste Heste bortsolgte, saa der nu er Mangel paa gode Avlsdyr (Fjæstad, Bjørndal). I nordre Bergenhus Amt drives Hesteavlen stærkt, men liden Omtanke; dog haves i Stryn og Indviken rene og gode Fjordheste (Schmidt).

Om Kvægavlen anføres fra Eidsvold, Toten, Stjørdalen og Inderøen at gode Avlsdyr søges. Fra Hiterdal klages over, at oftere for store Stude benyttes, saa Kalvene paa Grund af deres Størrelse mea sønderlemmes eller bliver daarlige, hvorhos ogsaa ofte Moderen faar et Knæk (Strand). Fra Nordhordland meddeles, at Tyrene bruges for unge, saa ingen virkelig Fremgang er mulig (Konow).

Faareavlen siges paa Ringerike at være i Aftagende som mindre lønnende (Wager). I nordre Gudbrandsdalen anvendes enkelte Schweitzerfaar til Krydsning (Bjørndal), den gamle, lille, korthalede, høibenede norske Race i nordre Bergenhus Amt siges at svinde mere og mere og erstattes af dels rene, dels halvblods Cheviotfaar (Schmidt). Fra Frosten og Stjørdalen omtales Tuterøracen, der giver megen og fin Uld (Skar, J. Bang). Svineavlen siges at være god paa Frosten (Skar).

C. Bilag.

1. Af Medicinalberetning for Aaret 1875

fra Cand. med. *Thoresen* i Eidsvold.

Af epidemiske Sygdomme have meget faa optraadt i det forløbne Aar. Paa de fleste Sygelister vil sandsynlig være opført sporadisk optrædende Tilfælde af Typhoidfeber, og jeg kunde ogsaa være berettiget til iaar at have opført 8 Personer, dersom ikke de senere Aars Erfaring havde bragt mig paa andre Tanker. Jeg er mere og mere kommen til den Overbevisning, at Typhoidfeberen er en for sig nøie begrændset Sygdomsform, der fordrer sit bestemte Kontagium til sin Udvikling ligesaavist som de andre kontagiøse Sygdomme. Kontagiet hører til de Arter, der særligt vælger til sin Udvikling Tarmkanalen, hvorhen det har let Adgang især gjennem de forskjellige Fødemidler. De solitære og Peyerske Glandler i Tyndtarmen, som efter min Mening er Sygdommens Udgangspunkt, vise sig at være Kontagiets tjenligste Opholdssted, hvor den samme Proces kommer til Udvikling som i Svælget ved Diphtherit, hvor vi hver Dag kunne følge Sygdommens Gang og Udvikling. Men for at Typhoidfeberen kan faa sin rette Begrændsning, gjælder det imidlertid at udsondre Sygdomsprocesser, der staar Typhoidfeberen nær, hvilket ofte har sin store Vanskelighed paa Grund af Symptomernes skuffende Lighed. Det er nødvendig her som andetsteds, at de ætiologiske Momenter strengt forfølges, og at man itide er opmærksom paa samme, eftersom disse mere og mere lukke sig for vor Undersøgelse under Sygdommens Gang og Udvikling, der netop bidrager til at dysse os i Søvn og gjøre os tilfredse med vor Diagnose. Jeg sigter her til de alvorlige Sygdomme, som smaa Saar, Læsioner og Hudafrivninger ikke sjelden give Anledning til. Naar erysipelatøse og phlegmonøse Betændelser eller Inflammationer i de nærliggende Glandler tydelig røbe Sygdommens Aarsag, er der ingen Vanskelighed ved dens Opgjør, men der forekommer ofte Tilfælde, hvor disse fuldkommen mangle og hvor de for Organismen skadelige Spirer formaa ubemærket og skjult at finde Veien til vort Kredsløb og uden paa nogen iøinefaldende og tydelig Maade at betegne de Baner, som de under sin Indrykning have fulgt. Selv med Kjendskab til disse bliver det ofte vanskeligt at paavise de Forandringer i Vener, Lymfekar og Glandler, som man skulde vente at finde efter en saadan Gjennemgang. Denne umærkelige lokale Paavirkning staar derimod ikke i Forhold til den universelle, idet Erfaring har lært mig, at man netop her har at befrygte de groveste Former, hvilket ved nøiere Overtanke er saare rimeligt, idet Glandlerne, som man saa ofte ser holde Sygdomsgifte tilbage og hindre en almindelig Infektion, her ikke ere komne til sin Ret, men have ladet den uhindret og maaske i større Kvantiteter passere uden herved synderligt at afficeres. Hvad der kan være Grunden til dette forskjellige Forhold, lader sig vistnok ikke paa Viden-

skabens nuværende Standpunkt bestemt afgjøre. Med nogen Opmærksomhed vil man finde flere Momenter, der gjør disse smaa Læsioner især farlige for Vedkommende. Enhver Bortfjernelse af det Dække, som Naturen strax bringer istand over et Saar, bringer Fare for en Indtrængen af de omkring os svævende skadelige Germina, især naar disse findes ophobede i nogen større Mængde, hvilket maa antages at være Tilfældet overalt, hvor Urenlighed, Stank og Forraadnelse finder Sted. Saar paa Hænder og Fødder hos vor Almue give ofte paa Grund heraf Anledning til de farligste Sygdomme, og jeg vil blot her erindre om de sure Vaatter og Strømper, som benyttes uvadskede lange Tider igjennem saalænge Fillerne hænge sammen. Ophold i skidne Sengklæder er for ethvert ubedækket Saar et farligt Moment, hvorfor ogsaa ingen mere end vore Bønder taler om den frygtede Sengevarme, som altid spøger for dem ved ethvert Saar og som ogsaa bidrager til at det tager sig ilde op. Jeg har før i en Opsats i Magazinet gjort opmærksom paa dette Forhold. Gjentagen Kløe og Oprivning af Huden er under disse ugunstige Forhold at lægge Mærke til, naar den ovenikjøbet foretages med skidne Fingre og med en stinkende Ansamling under Neglene, som vore Bønder næsten altid vanskjøtte. Paa deune Maade har jeg iaar seet tvende alvorlige Tilfælde optræde med fuldkommen typhøs Karakter. Knusning af Neglene er efter min Formening ogsaa af samme Grund en farlig Sag især med tilstedeværende Blodextravasat under samme, idet her paa meget nært Hold findes Sygdomsspirer i Mængde og den Vædske, hvori de hurtigt kunne komme til Udvikling. I Decbr. Maaned døde en 18 Aar gl. Dreng paa Grund heraf efter en 8 Dages Sygdom og under de alvorligste Symptomer, der fuldkommen lignede, hvad vi i gamle Dage kaldte en Hjernetyphus. Denne Patient er opført død af Pyæmia, fordi jeg ingen bedre Rubrik har kunnet finde, men jeg antager denne Benævnelse urigtig, saasnart man intet Spor af Pyæmi har kunnet paavise. Læsioner af Huden og især Stik paa mørt og raaddent Træ har jeg flere Gange fundet slemme og komme vist meget nær Stik af inficerede Knive og Naale, hvis Fare vi alle kjende fra Obduktions- og Dissektionsbordet. Mange andre Omstændigheder end de her paapegede kunne vistnok være at lægge Mærke til, og de ville med aabent Øie for den ikke undgaa Opmærksomheden. Hvad nu den sporadisk optrædende Typhoidfeber angaar, vil jeg ialmindelighed kun gjøre den Bemærkning, at denne altid maa betragtes med mistænkelige Øine, hvor intet middelbart eller umiddelbart Samkvem med Typhuspatienter kan paavises og at her al vor Opmærksomhed bør fæstes til Hudens Tilstand og navnlig paa Hænder og Fødder. Man bør ikke slaa sig til Ro med et blot og bart Spørgsmaal; thi et benægtende Svar herpaa faar man i de fleste Tilfælde uden Betænkning ligesaa hurtigt, som det var udtalt, men at man bør undersøge i alle Kroge og Krinkler med al den Nøiagtighed, som er mulig. Man opnaar herved i de fleste Tilfælde ikke blot at komme efter Sygdomsaaarsagen, især hvis Undersøgelsen foretages itide, men man sparer sig selv og vedkommende Familie for alle de Ubehageligheder og Forholdsregler, der følge med Behandlingen af en Typhuspatient, der saavel under Sygdommen som senere under Rekonvalescentsen maa betragtes med mistænkelige Øine.

Man bør have for Øie, at man her er udsat for mangfoldige Feiltagelser, idet Lægens Tanker saa ofte ledes vild ved den Syges og hans Omgivelsers Opfatning, der ialmindelighed gaa i ganske modsat Retning og især naar denne synes at være baseret paa noksaa plausible Grunde. Jeg skal saaledes her blot nævne et Exempel, som jeg netop nylig har oplevet i Udgangen af det forløbne Aar, idet en 20 Aar gl. Dreng opgav som Grunden til sin alvorlige og langvarige Sygdom, at han havde, efter at have dandset sig varm paa et Bal, lagt sig til at sove i en kold Seng, der stod i et ikke opildet Værelse. Jeg stillede mig tilfreds med denne Aarsag og blev afholdt i flere Dage fra at søge efter den sande, der var et Saar paa en af Tæerne, hvilket Saar havde været længe tilstede, men fremkaldt kun ganske ubetydelig Smerte og Hævelse i de tilsvarende Ingvinalkjertler, men foraarsagede tilsidst en saa alvorlig Infektion, at hans Liv i længere Tid svævede i stor Fare.

Den store Muskelsvækkelse, der efter faa Dages Sygdom og ofte strax i Begyndelsen er fremtrædende, er et Symptom, som her bør vække vor Opmærksomhed, og den udvikler sig hurtigere end under en almindelig Typhus og hindrer de Syge meget snart i selv at kunne forlade Sengen og holde sig opreist.

Under Sygdommens Gang er træg Afføring almindeligere end Diarrhoe, hvorfor Afføringsmidler ofte blive nødvendige, men indtræder med de andre Symptomer Tarmkatarrh, bliver Sygdomsbilledet endmere ligt en Ileotyphus, Jeg har maaske noget vidtløftigt omhandlet disse Sygdomsaarsager, men jeg er overbevist om, at det ikke er overflødigt, at Opmærksomheden henledes herpaa, naar

Leilighed gives; thi for Flerheden af vore Læger staar det endnu ikke klart, hvorofte disse tilsyneladende ubetydelige Aarsager, der kunne frembringe de alvorligste Sygdomsformer, glide vor Opmærksomhed forbi og fremkalde Anledning til Mistag og Feilgreb, som forvolde baade den Syge og hans Omgivelser mange Ulemper. Paa den schematiske Sygeliste burde en Rubrik opføres for denne Sygdom, hvorved Opmærksomheden end yderligere vilde skjærpes og vi vilde maaske snart i Fremtiden faa et mere sandt Udtryk for den typhoide Febers Optræden og Udbredning end vi nu have.

— — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

De almindeligst optrædende Sygdomme ere fremdeles, som Sygelisten tilstrækkelig udviser, Anæmi, Blegsot og almindelig Svækkelse i Forbindelse med Cardialgi og Fordøielsesbesværligheder, og de Aarsager, som ligge til Grund herfor, ere mangfoldige, men alle ere de vanskelige at rydde afveien. Herom er imidlertid talt og skrevet saameget, at jeg herved ikke videre skal opholde mig, og jeg vil blot bemærke, at de sidste gode Aar for Arbeidsklassen, uagtet de have bidraget til at nedsætte Fattigbyrderne, snarere synes at have ført Forandringer med sig i Levesæt og Sædvaner, der absolut maa bidrage til at svække Blodblandingen og betage Folket den Haardførhed, som før har udmærket vor Almue. Jeg vil saaledes især for Kvinders og Børns Vedkommende nævne Misbrugen af Kaffe. Denne Misbrug drives til langt større Skade for Sundheden, end mange tro, og jeg tager ikke i Betænkning at paastaa, at Afholdsforeninger snart maa være ligesaa berettigede her som ligeoverfor Øl og Brændevin.

Foruden dens oplivende og inciterende Virkning, der især for nervesvage og blodtomme Kvinder har saa særdeles tiltrækkende Kraft, idet Kaffen betegnes som noget af det bedste, som de eie, er der i den sidste Tid ogsaa tilkommet Omstændigheder, som ligefrem begunstige Nydelsen af Kaffe baade for Fattige og Rige, Store og Smaa. Uagtet Kreaturstellet og Melkeafkastningen har gjort betydelige Fremskridt i disse Trakter, efterat Melk med Lethed kan sendes til Byen og Meierier paa flere Steder ere oprettede, har dette dog ført med sig, saa paradoxt det end lyder, at Melken er bleveu vanskeligere tilgjængelig for selve den arbeidende Klasse, ligesom ogsaa Gaardbrugerklassen, for at samle saameget Melk som mulig tilsalgs, sparer paa denne mere end tilbørligt i Husholdningen og hellere lader det gaa ud over Kaffen. For fattige Husmandsfolk og Inderstfamilier, som selv ingen Melk producere, er denne vanskelige Adgang til Melk meget følelig, og det har hændt, at jeg ikke har kunnet faa Melk til syge Børn, uagtet store Gaarde have ligget lige i Nærheden, idet man nødigen indlader sig paa at borttage noget af det Kvantum, der samlet daglig afsættes. Dette tyder just ikke paa noget særdeles godt Forhold mellem Husmænd og Husbonde og jeg tror heller ikke, at det er synderligt at rose; thi den arbeidende Klasse har under Trangen paa Arbeidsfolk gjort sig saa kostbar som muligt og søgt at opdrive Arbeidspriser, som det ligger over selve Jordbrugets Evne at bære. Det er derfor heller ikke forunderligt, at Husbonden tager sit Mon igjen og stiller sig fremmed for Husmændenes Fornødenheder selv under Sygdomstilfælde og andre Uheld og lader dem seile sin egen Sø. Hvorom Alting er, saa er det sikkert, at Forbruget af Kaffe er mangfoldige Gange større, end det skulde være, og Kaffen nydes næsten til alle Maaltider og næsten uanseet, hvad der nydes ved Siden, og det er meget almindeligt, at de mindste Børn, saasnart de ere afvænte fra Brystet, sidde med en Kaffekop, der er ligesaa stor som de Voxnes for ikke at sige saa stor som dem selv. Naar nu hertil kommer raa Vafler, Fladkager eller Lomper, saa vil vist enhver erkjende, at der skal god Mave til at fordøie uden at føle sig besværet, især naar den samme Proces maa gjentages flere Gange om Dagen og den arbeidende Klasse er paa disse Kanter ikke vant til stor Afvexling. I Centrum af Bygden og nær Jernbanestationerne maa det dog indrømmes, at ordentlig stegt Brød er kommen mere i Brug, og naar Melk benyttedes istedetfor den fordærvelige Kaffe, vilde man kunne faa et let fordøieligt og nærende Maaltid, der ogsaa kunde være tjenligt for Børnenes Vedkommende, men paa den anden Side er det ogsaa kommen dertil, at den før saa meget brugte Velling, selv blandet med sød Melk, maa bydes til Arbeidsmanden med stor Forsigtighed, naar man ikke vil komme ud for en smaalig og gnieragtig Vært, medens derimod sort Kaffe ikke kan bydes for ofte og vidner om et godt Madhus. Følgen af denne megen Kaffedrikken, der begunstiges, som anført, paa mange Maader, er at Fordøielsesbesværligheder blandt vor Almue bliver en mere og mere almindelig Sygdom forbunden med Kardialgier og andre neuralgiske Onder, og man konsuleres derfor daglig af begge Kjøn og i alle Aldre og Forbud mod Kaffe har jeg altid Anledning til at gjøre. Ofte har den allerede forbudt sig selv, idet Vedkommende selv have bemærket

de skadelige Virkninger efter Kaffedrikken og at den idetmindste for en stor Del er Aarsag til de følte Plager. Det hænder undertiden at Lægehjelp under saadanne Omstændigheder ikke søges, fordi Grunden ligger klar for den Syge, der ikke har Magt til at afstaa fra sin Vane og ikke vil udsætte sig for et direkte Forbud, eftersom det ikke kan fattes, hvorledes det skulde gaa, naar Kaffen skulde banlyses, der er bleven det vigtigste Oplivningsmiddel for det svækkede Nervesystem og nydes som oftest alene, da Evnen til at taale og fordøie ordentlig Næring mere og mere er gaaen tabt. I Forbindelse med Assimilationen af disse tungfordøielige og næringsfattige Fødemidler staar en slet Blodtilberedning, og jeg for min Del er overbevist om, at man her har en og maaske ikke den uvigtigste Grund til den over alle Grændser tiltagende Blodfattigdom og Blodmangel, der indfinder sig allerede i de tidligere Børneaar. Man vil maaske synes, at jeg har spildt mange Ord paa Misbrugen af Kaffe, men jeg anser den for at være et stort Nationalonde, hvorimod jeg tror, at det er paatide at tage kraftige Forholdsregler.

---

2. Om de hygiæniske Forhold i Kins Distrikt.

(Af Distriktslæge *U. J. Høsts* Medicinalberetning for 1875).

Hvad de hygiæniske Forhold angaar, saa er deri, som rimeligt kan være under de i høi Grad trykkende økonomiske Vilkaar, i de senere Aar ingen Fremgang at spore. Befolkningen, navnlig Kystboeren, er nedsunken i den alleryderste Armod. Vaarsildfisket er, som bekjendt, for længst ophørt; Torskefisket i Bremanger, som i 1874 gav godt Udbytte, slog i det forløbne Aar ganske feil. Sommersilden, hvoraf der hvert Aar pleier at fanges saameget, at det ialfald strækker til til Husbrug, udeblev ganske; det daglige Fiske ude paa Havet Sommeren og Høsten udover af Torsk, Brosme og Lange mislykkedes aldeles, uagtet Veiret var saa roligt, at Folk omtrent hver Dag kunde komme ud til de yderste Fiskegrunde. For Befolkningen indigjennem Fjordene og Dalene, som altid, ialfald som en Biindtægt, har stolet paa Fiskeriet, og for hvem Sild og Fisk altid har været en væsentlig Bestanddel af Levemaaden, kan man forstaa, hvilket Tab og Savn dette har været; men for Kystbefolkningen, som i det Store taget intet andet har at leve af end Søen, har det naturligvis været aldeles ruinerende. Ikke alene Inderst- og Husmandsfamilier, men Gaardmænd ude paa Øerne, Folk, der er ilignet Fattigskat og paalagt Lægdshold, har sultet, saa det er en Ynk, udover Sommeren og Høsten, indtil den værste Nød blev afhjulpen ved de efter et offentligt Opraab indkomne Gaver. Det er forresten mærkværdigt, hvad saadanne Folk kan taale, før Helbreden tager Skade og Modet ganske svigter. Melsuppe, kogt i Vand, samt Poteter og Salt og selv dette i utilstrækkelig Mængde var F ø d e n, udslidte, utætte Støvler og Klæder, ingen Olieklæder var D r a g t e n, hvormed de, før Hjelpen kom, Dag efter Dag maatte forsøge sig flere Mile ud paa Havet. Naar de saa kom hjem gjennemvaade og trætte efter Dagens Arbeide, fandt de en kold, uhyggelig Stue med en hel Del sultne Børn, — dette var den h u s l i g e H y g g e, som skulde hjælpe dem til at udholde den haarde Kamp for Tilværelsen. Sandelig, man kan sige om Søndfjordingen hvad man vil, at han er træg og seig og vedholdende ved sit gamle, tilvante Stel; ja seig er han og ihærdig er han i det Arbeide, han forstaar og interesserer sig for, nemlig Fiskeriet, og en Tro har han og en Tillid til Forsynet, som aldrig svigter. Han kan ikke opgive Søen, men venter og venter, at Herren derigjennem skal sende ham Livsophold. At Søndfjordingen har Sands for et hyggeligt Hjem viste sig i den Tid, da Fiskeriet slog til, da aabenbarede der sig overalt en Trang til at forbedre saavel Husstellet som Alt til deres Bedrift henhørende. Det er sandt nok, at Gaardene herude paa Øerne drives saa slet som vel muligt, og at her kunde foretages mange Forbedringer, hvortil der endikke vilde kræves nogen Kapital, og som strax vilde vise sig lønnende. Jeg tænker

nærmest paa, at man skulde ophøre med Forsøget paa at avle Korn, anvende Gjødningen paa Bøen, fuldstændig ophøre med Sultfodringen, af og til, naar Tid og Omstændigheder tillod det, tage op en Grøft etc. etc.; men naar man skal være retfærdig, maa man erindre, hvor grundt og daarligt Jordsmonnet er, hvor vanskeligt det er paa Grund af Terrænets kuperede Beskaffenhed at faa bortledet Vandet, hvilke ubetydelige Jordlapper det er, som her kaldes Gaarde, saa ubetydelige, at ingen Mand, selv med et fornuftigt Styre, kan leve af dem. Han maa altsaa ty til Søen for af den at søge sit væsentligste Livsophold, og derved kommer denne til at lægge Beslag paa alle hans Interesser. — Endel af den yngre Slægt er i de senere Aar begyndt at forhyre sig som Notefolk paa Nordland. Dette kan undertiden gaa meget godt og skaffe dem en god Fortjeneste, men det kan ogsaa aldeles mislykkes, idet Fortjenesten altid afhænger af Fiskeriets Udbytte. Endel forhyrer sig ogsaa paa Jagter, som aarlig drager nordpaa for at salte Fedsild og Storsild. Kun ganske enkeltvis endnu er Ungdommen begyndt at søge Hyre i Bergen og Stavanger med Fartøier, der gaa i udenrigsk Fart, og ønskeligt vilde det være, om dette kunde blive mere almindeligt, da det er utvivlsomt, at Folket her, som fra Barnsben er vant til at færdes paa Søen, maatte kunne blive udmærkede Matroser.

---

3. Om epidemisk Cerebrospinalmeningit i Levangers Lægedistrikt.

(Af Distriktslæge *W. Dietrichsons* Medicinalberetning for 1875).

I Februar Maaned viste sig de første Tilfælde af Cerebrospinalmeningitis og efterfulgtes snart af flere. Samtlige de i Februar Maaned angrebne 6 Individer vare boende rundt omkring et i Skogn i Mortbygd beliggende større Vand; først senere udbredte Sygdommen sig til andre Dele af Prestegjeldet, ligesom enkelte Tilfælde ogsaa viste sig i Levanger Herred, medens jeg kun saa et Tilfælde i Værdalen. Sygdommen optraadte som oftest uden noget foregaaende Prodromalstadium med de for den eiendommelige, yderst voldsomme Symptomer, den heftige konstante Hovedpine, der med korte Mellemrum steg til den Grad, at den afpressede den Syge heftige Skrig, Smerter langs Rygraden og paa forskjellige andre Steder, Delirier, der snart gik over til en søvnløs Tilstand, hvoraf den Syge dog ved Tiltale syntes for et Øieblik at opvaagne, den karakteristiske Stivhed i Nakken, hvorved Hovedet pressedes bagover, og enhver Bevægelse af samme, især Reisning forover umuliggjordes, lignende tetanisk Sammentrækning af Ryggens Strækkemuskler, i enkelte Tilfælde voldsomme Konvulsioner, i Begyndelsen heftig Feber, der i Regelen mildnedes efter 6 á 8 Dages Forløb, voldsomme og idelige Brækninger i de første Dage af Sygdommen, fuldstændig Mangel paa Appetit og træg, haard Afføring. Kun i 3 Tilfælde har jeg observeret noget Exanthem og det som et herpetisk Udslet om Læberne, i Ansigtet forøvrigt og i et Tilfælde udbredende sig til Bryst og Underliv. Da det for den praktiske Læge er og maa være af særdeles Vigtighed at danne sig en nogenledes selvstændig Mening om, hvorvidt denne Sygdom er af en infectiøs Natur — et Punkt, der jo har været meget omtvistet og vel endnu maa ansees tvivlsomt — har jeg saa minutiøst og omhyggeligt som muligt søgt at forfølge Sygdommens Udbredelse og granske dens Ætiologi. Den Erfaring, jeg saavel i forrige Aar som i de forløbne Maaneder af indeværende Aar har indhøstet, synes mig bestemt at tale for, at denne Sygdom hverken forplanter sig ved noget Miasme eller noget Kontagium, men at den skriver sig fra andre sandsynligvis klimatiske Forholde. Vistnok er det i høi Grad paafaldende, at en saadan i disse Egne aldrig tidligere iagttaget Sygdomsform pludselig opstaar og udbreder sig til mange Individer, uden at man kan paavise nogen paatagelig Forandring enten ved Klima, ved Jordbundens Kultur eller ved Befolkningens Levemaade — dette hentyder aabenbart paa dens infectiøse

Natur —, men Sygdommens pludselige og samtidige Optræden paa flere Steder og det i en Del af Prestegjældet, der staar i en forholdsvis kun ringe Berørelse med andre Steder, og hvorhen dens Forplantelse fra Udlandet — Sygdommen herskede dengang saavidt vides ikke paa noget Sted her i Landet — er ganske utænkelig, ligesom den Omstændighed, at den udbrød og udbredte sig under den kolde Aarstid, pludselig saagodtsom ganske ophørte, da et mildere Veir indtraadte, og nu det paafølgende Aar til samme Aarstid atter viste sig temmelig udbredt, efter min Overbevisning bestemt tale mod dens Forplantelse med Smitte. Det synes ogsaa næsten utænkeligt, at det end ikke i et eneste Tilfælde skulde have været muligt selv ved den omhyggeligste Undersøgelse med nogenlunde Bestemthed at paavise Smitteoverførelsen, naar man under Omstændigheder saa gunstige for en saadan Undersøgelse som dem, der staa til en i Landdistriktet i vort Land praktiserende Læges Raadighed, med scrupuløs Nøiagtighed søger at klargjøre sig Forholdet. I Aaret 1875 kom ialt 28 af denne Sygdom angrebne under min Behandling, deraf i Februar 6, Marts 4, April 7, Mai 4 og Juni 3, af de øvrige 4 kom 2 i September, og i Novembør og December hver 1 under Behandling, De første Tilfælde — samtlige 6 i Februar — viste sig rundt det i Morkebygden i Skogn beliggende 3/4 Mile lange Vand. Denne Bygd er ved et flere Mile bredt Fjeld adskilt fra øvre Størdalen, hvor Sygdommen efter hvad der er mig berettet omtrent samtidigen viste sig, og hvor Forholdene saavel i klimatisk som i andre Henseender skulle være overensstemmende med dem i Skogn i Morkebygd. Mellem disse Bygder er der ingen Kommunikation. Sygdommen viste sig ganske samtidigt ved begge Yderender af Vandet, angreb der yngre Børn, og jeg er fuldstændigt overbevist om, at der mellem disse Pladse ikke havde været noget Slags Samkvem. Senere udbrød Sygdommen paa forskjellige Steder i Skogn og Levangers Prestegjeld, mest paa høitliggende Steder, holdt sig væsentligen eller næsten udelukkende til Husmandshytterne, og viste sig paa saa spredte og fjernt fra hinanden liggende Steder, at det med Lethed og Bestemthed kunde paavises, at der mellem disse ikke havde været nogensomhelst Kommunikation. Paafaldende maa det ogsaa synes, at der paa de 25 Steder, hvor jeg i forrige Aar observerede Sygdommen, kun paa 2 Steder viste sig mere end et enkeltstaaende Tilfælde, og paa begge disse Steder kunde paavises i høi Grad skadelige Paavirkninger, hvorfor de Angrebne kort før Sygdommens Udbrud i mere end almindelig Grad havde været udsatte. Paa det første af disse Steder beliggende mindst 1 Mil fra noget angrebet Sted, og hvor en 14 Aar gammel Dreng i Begyndelsen af April paa en Fisketur pludseligen var bleven angreben af Sygdommen, men allerede var i betydelig Bedring, blev 2 yngre Børn, efterat de friske om Aftenen vare gaaede tilsengs, begge samtidigt om Natten angrebne af Sygdommen i dens mest udprægede og fulminante Skikkelse, og begge døde inden 24 Timer efter Sygdommens Udbrud. Da jeg ikke tidligere trods omhyggelig Undersøgelse havde seet noget Tilfælde, der kunde lede mig til at antage nogen Smitteoverførelse, og det uagtet der ikke var truffet eller i disse Husmandshytter vel kunde træffes nogen Foranstaltning til de Syges Isolation, saa at enkelte af disse endog under deres Sygdom havde delt Leie med andre, der ikke angrebes, maatte dette Tilfælde i høi Grad vække min Opmærksomhed. Jeg søgte derfor ogsaa hos Forældre og Naboer at skaffe mig Oplysninger, der muligens kunde lede mig paa Spor efter Aarsagerne til Sygdommens Oprindelse. Jeg fik da hos den nærmestboende Gaardmand at vide, at han den foregaaende Dag havde truffet begge disse Børn vandrende om i Haven vadende i Sne og Snevand til langt op paa Læggene; de vare dragne ud i Haven ved Middagstid og kom først tilbage ganske gjennemvaade og forfrosne sildigt om Aftenen; nogle Timer derefter angrebes de begge samtidigt af Sygdommen. Lignende Iagttagelser har jeg ogsaa gjort i de forløbne Maaneder af dette Aar. Af de 16 Steder, hvor Sygdommen især endnu har vist sig, har der kun været 2, hvor tvende Individer ere blevne angrebne. Paa begge disse Steder — mindst 1 Mil fjernede fra hinanden eller fra noget angrebet Hus — bleve 2 Børn angrebne samtidigen i samme Nat, og havde de alle 4 i høi Grad været udsatte for Indvirkningen af det den 19de April d. A. herskende voldsomme Uveir med Storm, Slud og Nedbør af Sne og Regn; i intet andet Hus har mere end 1 Individ været anfalden af Sygdommen. Min Erfaring tyder saaledes paa det Bestemteste hen paa, at der er andre Momenter end Smitte, der fremkalder Sygdommen, eller idetmindste, at der udfordres andre Indvirkninger, for at Smittestoffet, om et saadant existerer, skal kunne ytre sin Indvirkning. Af ovenstaaende i forrige Aar angrebne 28 Individer døde 4 — alle under 15 Aar — eller 14,2 pCt. af de Angrebne. Af Følgesygdomme har jeg kun observeret Døvhed, der hos 2 af de angrebne Børn, som forøvrigt ganske have gjenvundet deres Helbred, er bleven

tilbage. Ved Hjelp af Ørespeilet har jeg ikke kunnet opdage nogensomhelst Forandring i Høreorganet. Den af mig anvendte Behandling har væsentlig været symptomatisk: Isomslag paa Hovedet, enkelte Gange lokale Blodudtømmelser, hyppig gjentagne deriverende Midler enten som Vesicatorier eller, hvor disse ikke kunde anvendes som Sinapismer eller Terpentinomslag i Nakken og langs Rygraden, gjentagne større Doser af Calomel som Laxans; hvor Pulsfrekventsen og Feberen indicerede det, Chinin, senere Jodkali eller Bromkali; stundom, hvor Konvulsioner vare tilstede, Merkur og i Rekonvalescensen styrkende Sager. Et som mig synes ganske uundværligt Middel er Opiater, dels for at lindre de voldsomme Smerter og dels for at skaffe den Syge den nødvendige Ro og Søvn. For ikke at forøge den stadige Tilbøielighed til Obstruktion har jeg stedse anvendt disse i Form af Morphinopløsning, dels til indvendig Brug og dels, hvis saadant lod sig gjøre, til subcutan Indsprøitning.

4. Om Senjens Nikkelværk.

(Af Værkslæge *P. Hirschs* Medicinalberetning for 1875).

Senjens Nikkelværk begyndte sin Drift i Høsten 1872 paa Gaarden Havns Grund i Bergs Sogn, hvor der da kun fandtes et Hus, der blev taget til Logishus for en Arbeidsstyrke af nogle og tyve Mand, hvorfor de, som ikke kunne rummes i Hus, boede i Telte, indtil de nødvendige Bygninger til Værkets Drift vare opførte. Terrænet for Bebyggelsen er i høi Grad ugunstigt med Stenur og Sumper, men der var intet Valg. Ved min Tilflytning Høsten 1874 vare foruden Smeltehytte med Ovne, Rosthuse, Smidier, Snedkerværksted, Kontor og Laboratoriebygning, Bolig for Værkets Funktionærer, Krambodbygning, Sporvei fra Gruberne til Hytten, ogsaa opført 20—30 Huse for Arbeiderne. Alt Bygningsmateriel er hentet langveisfra og tilsøs.

Ved Værkets Drift opstod Konflux af Arbeidere saavel fra Landets forskjelligste Egne som fra Finland og Sverige, hvorved Boligerne, som desuden vare primitive, bleve overbefolkede og under de ugunstige hygiæniske Forhold udviklede der sig i 1874 en Typhusepidemi, der herskede igjennem hele Aaret og udviklede sig lidt efter lidt, saa at der ved min Ankomst i Høsten 1874 laa 8—10 syge af Typhoidfeber, ikke alene af Arbeiderne men ogsaa af Værkets Funktionærer. Ved Isolation og Desinfektion, saa godt Forholdene tillode, undertrykkedes efterhaanden Sygdommen, og siden Februar 1875 har intet nyt Tilfælde vist sig. Siden Høsten 1874 er bygget meget, hvorved de hygiæniske Forhold er betydeligt bedrede, hvorvel disse endnu maa siges at være mindre gode, ligesom ogsaa Sygeligheden blandt Befolkningen i Aaret har været temmelig stor, da der er behandlet 634 Sygdomme mellem en Befolkning paa 566 Mennesker.

De klimatiske Forholde ere ikke saa rent uheldige eller ubehagelige, som man skulde vente paa et Sted ved Kysten mod det aabne Ishav. Kulden i Vinter har ikke været under ÷ 10° R. og dette blot nogle faa Dage. Thermometret viste fordetmeste enten faa Kulde- eller Varmegrader, og Kulden er ikke saa følelig som andre Steder langs Kysten. De stærke Vinterstorme bidrage mest til at gjøre Klimatet ubehageligt. Sommeren var rigtignok ikke varm. Thermometret viste blot en enkelt Dag + 15° R. i Solen, men her var temmelig stadig Solskinsveir og fra Midten af Mai til August lyse Nætter med Solen i den nordlige Horizont.

Arbeiderne ved Værket har fri Læge og Medicin mod ringe maanedlig Afdrag i deres Fortjeneste, og Lægevæsenet som alt andet er indrettet efter engelsk Skik. Befolkningens Antal udgjorde ved Folketællingen 560 Individer, 338 af Mandkjøn, 222 af Kvindekjøn; omtrent 200 af hvert Kjøn ere Voxne og 160 ere Børn, men da Befolkningen ikke er fastboende ved Værket, vil Antallet oftere vexle.

5. Hygiæniske Forhold i Sydvarangers Distrikt.

(Af Distriktslæge *Thams'* Medicinalberetning for 1875).

De hygiæniske Forhold maa i det store taget siges at være meget mislige; Finnerne ere som bekjendt i høi Grad skidenfærdige; det hører til Undtagelserne, at de vaske sine Klæder, det Linned, der som nyt trækkes paa Legemet, bliver ofte siddende paa, indtil det falder af i Laser. Varme Solskinsdage kan man faa se en Fin sidde nøgen og med en Kniv gaa efter sine Klæder i Sømmene, medens om Vinteren i 30—40 °s Kulde Klædningsstykkerne hænges ud! Deres Boliger og Bohave er selvfølgelig smittet af den samme Mislighed, og Beskaffenheden af deres Fødemidler svarer til det Øvrige; man finder i Tønder og Stampe sur Fisk af en gammel Datum, udbredende en saadan Stank, at man neppe skulde tro, at den kunde tjene til Føde for Svin, og dog har man ofte nok Anledning til at se en Finnefamilie med stor Appetit sidde om et stort Traug med slig kogt sur Fisk, alle Hænder i travl Virksomhed op i Trauget, og for at forhøie Nydelsen dyppes hvert Stykke Fisk og en god Del af Fingeren op i en fælles Kop med harsk Tran, før det hele puttes i Munden. Deres Husdyr — Kjør og Faar — friste naturligvis i den lange Vinter en sørgelig Tilværelse; mange krepere i Løbet af Vinteren, og de, der overleve den, ere, naar Sommeren kommer, i en ynkelig Forfatning. Iblandt Kvænerne er Renligheden større; disse holde altid sit Legeme rent, da de alle have medtaget den Skik fra Finland, at tage sig «Badstue« eller Dampbad, og dette gaar ikke saa sjelden paa. De behandle ogsaa sine Husdyr bedre, saa at de faa et forholdsvis godt Udbytte af sine Kjør, ligesom de er renligere i hele sit Husstel, men deres Boliger ere ialmindelighed smaa, lave og næsten altid overbefolkede; det er en Sjeldenhed, at der paa en Gaard eller i et Hus blot bor én Familie, og i deres Stue findes ofte blot en Kogeovn uden nogen Skorsten eller Peis; paa denne skal der ialmindelighed koges 3 Gange om Dagen til hver Familie; det indsees let, at her er mange eg kraftige Faktorer tilstede, til at fremkalde en varm, fugtig og usund Atmosphære i det slet ventilerede Rum. Dette afpræger sig ogsaa umiskjendeligt især paa Børnene, som den ofte daarlige Beklædning tvinger til at holde sig inde i Stuen i den lange og kolde Vinter; naar Vaaren kommer finder man ogsaa derfor disse med magre, graablege, lidende Ansigtstræk. Øinene ofte lidt rindende, Kantene af Øienlaagene og Næseaabningerne blaarøde, Læberne blege: det samme Udseende finder man i mere og mindre Grad ogsaa hos mange af den voxne kvindelige Befolkning; man finder ogsaa mange Tilfælde af Øienlidelser, saavel kroniske som forløbne: Granulær Conjunktivit, Ulcera, corneæ, Maculae corneæ, Leucomer og Pannus, især hos den kvindelige Befolkning. Mændene have mere Udearbeide, saa at de mindre paavirkes af disse skadelige Potentser, ligesom jeg ogsaa tror, at de i sine Dampbade have et stadigt og godt Afledningsmiddel herfor. Den norske Befolkning i Distriktet er den mindst talrige, og deres Levevis og Husstel nogenlunde som andetsteds. Næsten hele den voxne og yngre mandlige Befolkning drager i April Maaned paa Vaarfisket, især paa Nordsiden af Varangerfjorden, da Fisket i Værene paa Sydsiden i de senere Aar har slaaet mindre til. Udbyttet heraf tjener for de Flestes Vedkommende til Afbetaling paa Gjæld til Handelsmanden. Søfinnerne og de af Kvænerne og de Norske, der leve udelukkende som Fiskere, drive tillige Sommerfiske, hvis Produkter de afsætte i Vadsø, og hvorfor de skulde tilbytte sig Mel hos Russerne, samt skaffe sig andre Fornødenhedsartikler for Vinteren; men en stor Del af denne Fortjeneste gaar nok desværre især for Finnernes Vedkommende til Vin- og Brændevinshandlerne, saa at mange, før Vinteren er tilende, maa gaa til Distriktets Handelsmænd og faa det manglende paa Kredit til Vaarfisket er forbi. Under Vaarfisket finde ogsaa mange Kvinder Beskjæftigelse, og deres Arbeide betales da godt. Her drives især af Søfinnerne og enkelte Kvæner noget Baadbyggeri om Vinteren, ligesom nogen Drift af Statens Skove ved den Befolkning, som bor ved Pasvikelven, Langfjorddalen og tildels i Jahrfjord; der er nemlig aarlig Anledning til at faa kjøbt ved offentlig Auktion Skovteige til Udhugst i samme. Forøvrigt er den mandlige Befolkning om Vinteren beskjeftiget med at drive frem Ved, Hø og Renmose fra Udslaatter og Fjeldvidderne. Blandt Finnerne udføres meget af det tungere Arbeide af Kvinderne. Som Trækdyr bruges almindeligst Renen, og det

er i de senere Aar ikke blot blandt Finnen, men ogsaa blandt Kvænerne og de Norske bleven almindeligt at lægge sig til dette letvindte, nyttige og for disse Egne næsten uundværlige Dyr. De fastboende Finner have ialmindelighed ogsaa foruden sine Kjøreren ogsaa en Del Ren i en eller anden Fjeldfins Hjord, og herfra hente de da sit Kjød om Vinteren. Der udføres fra Distriktet ganske betydelige Kvanta med Multer, der ere plukkede i de lavlændte Trakter ved Pasvikelven, foruden meget Renmose. Om Vinteren ligger der paa Fjeldene og i Skovtrakterne her i Sydvaranger mange Fjeldfinner med sine Renhjorde; disse kaldes Sydvaranger-, Polmak- eller Tanafinner efter deres respektive Værnething. Den 1ste Mai maa alle disse med sine Hjorder være indenfor det af Staten opførte Rengjærde, der gaar over Seidafjeldet fra Varangerfjordens Bund til Tanaelven, og hvorved Hjorderne om Sommeren holdes paa det saakaldte Varangernæs, den store Halvø imellem Varangerfjorden, Ishavet, Tanafjord og Tanaelv, og hvor de gaa uden noget videre Tilsyn. Den 1ste Oktober slippes de igjen igjennem Gjærdet for atter at tilbringe Vinteren paa de gode Mosemarker i Sydvaranger. Drikfældighed maa siges at være meget almindelig og i høiest Grad iblandt Finnerne; der findes ingen privilegeret Brændevinshandler i Distriktet, men her er fuldt op af ulovlige, og da den russiske Grændse ligger saa nær, smugles der om Vinteren fra Rusland over Grændsen betydelige Kvanta med Rum, og da der af denne Vare i Rusland ikke er betalt Told eller nogen Afgift, kjøbes den hos Handelsmændene paa Russekysten forholdsvis billig, hvorfor det for Smuglerne bliver en meget lønnende og derved tillige fristende Forretning. For Politiet og Toldvæsenet at passe op og kapre en saadan Transport er meget vanskeligt, da der for en Renkjører er Vei overalt. Det meste af dette Brændevin gaar til vore Fjeldfinner. De forsigtigere af Brændevinshandlerne holde sig langs Grændsen paa russisk Gebet og lokke Fjeldfinnerne ned til sig, medens andre reise lige til dem med sine lokkende Varer. Naar der saa er drukket i Teltet i flere Dage, og det begynder at minke paa den sidste Anker, og Fjeldfinnens Tørst tiltager medens Rummen aftager, da hænder det nok, at han sælger en Ren for en Flaske Brændevin! Finnen er svag ligeoverfor det Stærke, og disse Handelsmænd forfølge ham stadigt, fra han slipper ud af Rengjærdet med sine Hjorder, og indtil han kommer indenfor det igjen!

Rettelser og Trykfeil.

I Beretningen for 1874:

Pag. IV. Linie 9 ovenfra: 18, 27, læs: 19, 28.
— IV. — 14 — : 1568, læs: 568.
— XXXV. Tab. XXXI. Diakonissehuset: Idioti 9, læs: Uopgivet 9.
— 112. 6. Opdals Distrikt: 6 179 Indb., læs: 5 083 Indb.
En Del af Rennebu: 1 888 Indb., læs: 792 Indb.
Lægedistriktet indbefatter $22,_{17}$ Kvadratmil med 6 757 Indb., læs: 5661 Indb.
7. Ørkedals Distrikt: 14 428 Indb., læs: 15 524 Indb.
Rennebu, den til Opdal hørende Del fraregnet: 792 Indb., læs: 1 888 Indb.
— 137. 1ste Spalte 4de Linie fra neden: $46,_{07}$ læs: $16,_{07}$.
— 143. 2. Loppens Distrikt: Herrederne Loppen } 349 Indb. læs: Loppen 510 Indb.
Øxfjord } Øxfjord 349 —

I Beretningen for 1875:

Pag. XVIII. Tabel XVI. Forhold af Dødsfald af Svindsot til samtlige opgivne Dødsaarsager i pCt. i 1875. Christiania By $9,_5$, læs: $16,_6$
— XXIX. I Tabel XXX sættes:

	Dødfødte og Døde i 1ste Døgn.		Forholdet af Dødfødte osv. i pCt.
	Tilsammen.	Deraf Dødfødte.	
Riget	2410	1875	$3,_2$
Christiania Stift	696	522	$3,_2$

— XXX. Tabel XXIX. Dødfødte: Riget: 1780, læs: 1875.
Christiania Stift: 427, læs: 522.
Christiania By 10, læs: 105-
— XL. Tabel XXXVI Rigshospitalets Afdelinger for Børn, læs: Afdeling.

— 4. Noten [1]) staar $9,_5$ pCt., læs: $16,_6$ pCt.
— 5. Tabel over obstetriciske Operationer: Indikationerne Fremfald af Navlesnor, Tverleie og Fremfald af Navlesnor, Blødning ved Placenta prævia o m b y t t e s til følgende Orden: Blødning ved Placenta prævia, Fremfald af Navlesnor, Tverleie og Fremfald af. Navlesnor, i hvilken Orden de Indikationerne tilhørende Talopgaver ere indtagne i Tabellen.
— 10. Ved *) tilføies Embolia, 34, 37, 38 Aar.
— 16. Liste over epidemiske Sygdomme, Mæslinger. Ialt opgivne Tilfælde 1, læs 2. Dødsfald 1. For Akers Distrikt tilføies 1 Tilfælde, 1 Dødsfald med tilsvarende Forandring i Summerne, 4523, læs: 4524, 310, læs: 311, 1916, læs: 1917, 125, læs: 126.
— 18. 1ste Spalte, Linie 2 nedenfra, 73, læs: 33.
— 25. 1ste Spalte, Linie 6 nedenfra, 39, læs: 30.
1ste — — 5 nedenfra, 6, læs: 7.
2den — — 2 ovenfra, 1876, læs: April 1876.
— 43. Typhoidfeber. Ialt opgivne Tilfælde 208, læs: 280.
— 45. 1ste Spalte, 27 obstetriciske Operationer, læs: 28; 3 Vendinger, læs: 4.
2den Spalte, Linie 9 nedenfra staar 22, læs: 23; tilføies 1 død af Barselkrampe.
— 64. Liste over epidemiske Sygdomme. Akut Bronchit etc August Maaned 57, læs: 51.
— 84. Liste over epidemiske Sygdomme. Simpel Feber 54, læs: 53; Blodgang, 7 Dødsfald udgaar.
— 90. Liste over epidemiske Sygdomme. Diarrhoe (akut) 7 Dødsfald, læs: 27. Sum 246, læs: 266.
— 91. Kroniske Liste. Blegsot 1 Dødsfald udgaar.
— 97. Liste over epidemiske Sygdomme. Diarrhoe (akut) 311, læs: 313.
— 104. Liste over epidemiske Sygdomme. Kighoste tilføies 1 Dødsfald under «Deraf Døde« og «Ialt opgivne Dødsfald« med Forandring i Summerne, 283, læs: 284—319, læs: 320; ligesaa tilføies 1 Dødsfald under nordre Nordmøres Distrikt med Forandring i Summen, 20, læs: 21.
— 113. 6. Opdals Distrikt: 6 179 Indb., læs: 5 083 Indb.
Herredet Opdal: 7 481 — læs: 4 291 Indb.
En Del af Rennebu: 1 888 Indb., læs: 792 Indb.
Lægedistriktet indbefatter $22,_{17}$ Kvadratmil med 6 757 Indb., læs: 5 661 Indb.
7. Ørkedals Distrikt: 14 428 Indb., læs: 15 524 Indb.
Rennebu, den til Opdal hørende Del fraregnet, 792 Indb., læs: 1 888 Indb.
— 137. Tabel over Fødte og Døde. For Vefsen tilføies 4 Dødfødte med Forandring i Sum 89, læs: 93.
— 146. 2. Loppens Distrikt — Herrederne Loppen } 349 Indb. læs: Loppen 510.
Oxfjord } Øxfjord 349.
— 168. 3. Om Cerebrospinalmeningit, Linie 4 fra Begyndelsen staar Mortbygd, læs: Markebygd.
— 169. Spalte 1, Linie 17 og 23 nedenfra Morkebygd, læs: Markebygd.

Christiania. Det Steenske Bogtrykkeri 1877—78.